TOMI I.

PARS I.

CAROLI STENGELII

Ord. S. Benedicti Abbatis Anhusani

MONASTERIOLOGIA
BENEDICTINA.

COLLECTIO
SCRIPTORUM
RERUM
HISTORICO - MONASTICO-ECCLESIASTICARUM
VARIORUM RELIGIOSORUM ORDINUM

TOMUS I

IN QUO CONTINENTUR

I. Reverendissimi Abbatis CAROLI STENGELII Monasteriologia

II. Ejusdem Authoris Mantissa

III. Auberti Miræi Origines Benedictinæ

CURANTE

MICHAELE III

ad Exemptas Insulas Wengenses Cann. Regg. Ulmæ Suevorum Prælato Sac. Cæs. ac Cath. Maj. Consiliario ac Sacellano Perpetuo

PERMISSU SUPERIORUM

ULMÆ

Sumptibus GAUMIANIS 1756

PRÆFATIO.

AB aliquot jam annis D. Joannes Fridericus Gaum Civitatis Ulmensis Bibliopola fama celebris, ac de Republica litteraria non semel bene meritus animo decreverat, Collectionem quamdam Scriptorum rariorum Historiam Monastico-Ecclesiasticam pertractantium præli ope publici Juris facere. Varia obstitere, cur minus satisfacere & propriis & aliorum desideriis potuerit. Tandem novis Eruditorum hortatibus, ceu stimulis animatus conceptum in mente sua decretum exequi statuit, postquam rariora ipsi quædam opuscula obvenere, pro complendis ad hunc finem tribus aut pluribus Tomis suffectura, quæ hactenus nulla industria, nullo ære comparare poterat. Quam emptu & paratu difficilia sint Monasteriologorum opera, qui vel elapso primum Sæculo scripsere, minime Viros Eruditos, & Ecclesiasticæ Historiæ cultores latet, placebit proin iis haud dubie hoc consilium, eique applaudent, probe gnari, quantum hujusmodi Collectiones tam sacram, quam prophanam eruditionem juvent, quidque ad dissipandas elapsi temporis tenebras conferre valeant. Ego plane, cum ingentia ex hujusmodi conatu in Rempublicam Litterariam emanatura emolumenta animo volverem, non potui non vel semel rogatus Collectionis hujus adornandæ curam in me suscipere. Nec curæ susceptæ unquam pœnitebit, qui occasionem optimam mihi gratulor bene merendi de quibusdam Monasteriis, quibus hanc animi mei promptitudinem probari & à me exoptari ex indubiis signis intellexi. Necessarium autem ante omnia duco in primi hujus Tomi Vestibulo instruere Lectores benevolos, quid in hac Collectione præstiturus sit Bibliopola noster.

Primo rarioris tantum commatis historica monumenta notitiam Monasteriorum concernentia, exhibebit hæc Collectio. Illos proin tantum Scriptores sibi emptores sperent, qui in officinis librariis vel ob distracta jam exemplaria, vel ob aliam quamcunque demum raritatis caussam minus frequenter occurrunt, aut difficulter inveniri & comparari possunt, quales sunt, solo fere Bruschio excepto, Monasteriologi omnes, etiam qui elapso primum sæculo scripsere. Locum etiam in illa invenient Relationes quædam manuscriptæ, varia authentica documenta aut diplomata, quæ hactenus edita non sunt. Datam hic fidem mox, Deo favente, liberabimus in secundo Collectionis Tomo.

Secundo. Illos duntaxat Scriptores promittimus, qui data opera & ex instituto de Monasteriorum originibus, quorumcunque Ordinum sint, narrationem instituunt. Ad hanc classem etiam varia revocabimus Chronica particularium quorundam Ascceteriorum historiam illustrantia.

Tertio. Omni cura ac diligentia cavebitur, ut Scriptores, quorum lucubrationes dabimus, incorrupti ac incastrati prodeant. Hoc omnino gratum fore Lectoribus nostris persuasissimum nobis est. Si quas notas, aut animadversiones criticas materiæ subjectas invenerint, illas non à nostro profluxisse calamo meminisse velint, sed ab ipsismet Authoribus margini fuisse inscriptas (quod præsertim Aubertus Miræus sæpissime assolet) ea, quam servabimus semper, fide ac fidelitate attestamur. In materia omnino delicata multisque crisibus obnoxia versamur, in qua facilis offensioni esset locus; præstabit itaque fidelem potius Collectorem, quam alieni laboris Reformatorem agere.

Quarto denique post primi hujus Tomi editionem elapso semestri novus succedet Tomus, qui nec mole nec pretio, ut ementium consulatur marsupio, præsentem excedet. Hunc tertius excipiet, & fors, si faveat cœlum, adhuc plures. In cujusvis Tomi vestibulo de vita, ætate, rebusque gestis Authorum, quorum lucubrationes publici juris fiunt, paucis agemus, nec dissimulabimus, quorum benevolentia vel opera fuerimus usi. Nec hoc omittendum esse censeo, plura, quam quingenta

X hujus

hujus Collectionis Exemplaria non esse è prælo emersura. Quod itaque primum hunc Tomum concernit, comparebit in illo

I. *Monasteriologia, in qua insignium aliquot Monasteriorum Familiæ S. BENEDICTI in Germania Origines, Fundatores, clarique Viri ex eis oriundi describuntur, eorumdemque Ideæ æri incisæ oculis subjiciuntur. Auctore R. P. F. CAROLO STENGELIO ejusdem Ordinis Monast. SS. Udalrici & Afræ Augustæ Vind. Professo Augustæ Vindelicorum MDCXIX.*

MOnasteriologiam hanc rarioribus, immo rarissimis scriptis accenset Eruditus Vogtius *in Catalogo Historico Critico lib. rar. pag.* 645. addit: pleraque alia hujus Authoris Opera raro esse obvia & multo ære redimenda. Recusum nunquam fuit hoc Opus, etsi mature distractis Exemplaribus mox videri desierit in Bibliopolarum officinis. Iconismos singulis Monasteriis præfixos omittendos censuimus cum horum Monasteriorum jam alia sit facies. Qualis quantusque vir fuerit Monasteriologiæ hujus Author ex Hierarchia Augustana P. CORBINIANI KHAM *P. II. Collegiali* discimus. CAROLUS STENGELIUS vitales auras primo Augustæ Vindeliciæ hausit Anno 1581. 29. Januarii. Illustrissimo Benedictino Ordini nomen dedit anno 1596. in Imperiali Monasterio ad SS. Udalricum & Afram. Primam Sacerdos hostiam litavit Deo 1605. 18. Aprilis. Capacissimum ingenium à prima juventute variis doctrinis & artibus excoluit. Scientiæ individua comes virtus fuit. Disciplinam monasticam, dum verbo & exemplo magno cum fructu promoveret domi, evocatus est ad Abbatiam Anhusanam anno 1630. 16. Decembris: verum mox 1632. illam ob iniquitatem temporum deserere compellebatur. Interea per Tyrolin & Austriam facto itinere ad Abbatialem sedem post triennium redux, Monasterium pene devastatum invenit. Quo per triennium reparato altera vice migrare coactus est. Post exantlata per integrum biennium exilii mala, iterum ad Abbatiam anno 1640. suam admissus, altero mox anno postliminio fugatus, jam Augustæ, jam Heidenhemii, jam alibi hospes, jam Anhusium revisens, denique anno 1647. die 20. Februarii perveniens Augustam, stabilem sedem fixit in D. Udalrici & Afræ suæ religiosæ professionis Asceterio usque ad calamitosæ peregrinationis, & totius vitæ suæ terminum. Ubi traductis inter continua pietatis & litterarum 16. annis, ad cælestem Patriam Sacerdos Jubilæus anhelans viam universæ carnis ingressus est, piissimamque animam Creatori suo reddidit anno 1663. die 27. mensis Januarii. Funus in ambitu ad D. Udalricum locum sepulturæ accepit, cum hoc Epitaphio marmori inciso & ad parietem infixo.

D. O. M.
DIES MEI SICUT UMBRA
DECLINAVERUNT
ET EGO
CAROLUS STENGELIUS
ABBAS ANHUSANUS
SICUT FOENUM ARUI
DIE XXVII. MENSIS JANUARII
A. C. M. DC. LXIII.
ÆTATIS LXXXII.
RELIGIONIS LXVII.
ABBATIÆ DIGNIT. XXXIII.
VIXI, ET QUEM DEDERAS CURSUM,
DEUS ALME PEREGI.

Veniendum nunc ad litteratissimi hujus Abbatis ingenii monumenta, quibus de orbe litterario, Religione Benedictina, & universa Ecclesia præclare fuit meritus. Operum suorum Catalogum ipsemet præmissa præfatiuncula conscripsit, quem, olim Stengelianæ Mantissæ subjunctum, integrum huc transscribo.

F. CA-

PRÆFATIO.

F. CAROLUS STENGELIUS ABBAS ANHUSANUS.

Lectori suo benevolo Pacem & Veritatem.

QUoniam nonnunquam contingit temporum lapsu, aliis aliorum lucubrationes falsò adscribi; ut D. Hieronymo *quædam, quæ sunt* Sophronii, D. Augustino, *quæ sunt* Bedæ *aut alterius, &c. Egoque ipse, tantulus inter Scriptores, non ita pridem injuria affectus à quodam, qui scriptum quoddam (de quo scribendo ipse nunquam cogitaveram) mihi affingere ausus est, verso per Anagrammatismum meo nomine in* Lacorum Genestlium; *operæ pretium magnum mihi fore visum est, si hic nomina librorum, quos jam edidit gratia Dei mecum, & quos pro meis agnosco, quosque deinceps in lucem Deo bene favente sum daturus recenserem, & quibus quisque locis editus est, indicarem. Sic enim & Ordinis mei Honori, & rerum Veritati, & justitiæ optime consuluero, faciens scilicet, ut deinceps nemo bonus in suspicionem plagii falso apud posteros veniat, neminem innocentem & doctum, mearum si quæ sunt, nugarum immerito pudeat. Mea igitur sunt, quæ sequuntur,* Latina, Germanica.

LATINA.

1. Vita S. Wicterpi Episcopi Augustani. Augustæ in 8. 1607.
2. Vitæ S. Wilhelmi Abbatis Hirsaugiensis, & Wilhelmi Gellonensis cum commentario. Augustæ in 4. 1611.
3. Vita S. Wunibaldi Abbatis. Aug. in 4. 1612.
4. SS. Nominis JESU cultus & miracula. Aug. in 8. 1613.
5. Ἀλεξητήριον, id est, historia pestis. Augustæ 8. 1614.
6. Virginale Nomen MARIA, &c. cum fig. æneis. Augustæ 8. 1619.
7. Catalogus plusquam 1000. Monast. Ord. S. Ben.
8. Vita S. Joannis Apostoli & Evangelistæ.
9. Chronologica descriptio Mon. SS. Udalrici & Afræ. Aug. in fol. patenti. 1613.
10. Vita S. Simperti Episcopi Aug. Augustæ in 8. 1615.
11. Vita S. Josephi cum fig. Sadelerianis Monaci 12. 1616.
12. S. Michaëlis. } Historia Ingolstadii in 12. cum fig. æneis. 1619.
13. S. Gabrielis.
14. S. Raphaëlis.
15. De Familiaribus Christi.
16. De VII. Machabæis.
17. Monasteriologia cum fig. æneis. Augustæ fol. 1620.
18. De S. Petro. Augustæ in 4. 1620.
19. Officium parvum S. Caroli Borromæi, Aug. 18. 1621.
20. Vita S. Benedicti cum explicatione Regulæ cum fig. æneis, Aug. in 18. 1621.
21. Corona Lucida, de propagatione O. S. Bened. cum fig. æneis. Aug. in 8. 1621.
22. Vita S. Mariæ Magdalenæ cum fig. æneis. in 12. 1621.
23. Historia Passionis D. N. J. C. Augustæ 4. 1622.
24. Vita SS. Joachimi & Annæ cum fig. æneis. Aug. in 8. 1617.
25. Idæa Christianæ pietatis cum fig. Augustæ in 8. 1622.
26. Thuribulum aureum, cum fig. Augustæ in 8. 1624.
27. Vindiciæ S. Udalrico, &c. datæ Aug. in 8. 1614.
28. SS. Reliquiarum cultus & miracula, &c. & Ingolstadii in 8. 1624.
29. Imagines SS. Ord. S. Bened. cum Elogiis. Aug. in 4. 1625.
30. Meditationes in Reg. S. Bened. à Lotharingo scriptæ. Aug. in 12. 1623.
31. Rer. Eccles. Aug. Vind. lib. 15. furto sublatus est.
32. Monasteriologiæ pars 2. cum fig. Aug. in fol. 1638.
33. Protheus gratulatorius. Monachii in 8. 1639.
34. Cæremoniale Benedictinum. Dilingæ in 8. 1641.
35. Brevis Index SS. Ord. S. Bened. Ingolstadii in 12. 1645.
36. Gazophylacium. Ingolstadii in 12. 1645.
37. De statu animarum post mortem. Aug. in 12. 1645.

38. Præsentium calamitatum origo, &c. Ingolstadii in 12. 1646.
39. Artes bellandi. Ingolstadii in 12. 1646.
40. Hortensius in 2. Tomis. August. in 12. 1647.
41. Laudes S. P. N. Benedicti. Augustæ in 4. 1647.
42. Oeconomia Reg. S. P. N. B. Augustæ in 4. 1648.
43. Rerum August. Vind. commentarius. Ingolstadii in 4. 1647.
44. Mantissa &c. Augustæ in 4. 1650.
45. Thaumasia Benedictina 4. Augustæ. 1650.

Prælum proxime exspectant.

46. Optica Pastorum & Prælatorum.
47. Christologia in duos tomos distincta: in qua primum Genealogia Christi, fuse describitur: deinde Historia Patriarcharum hujus Genealogiæ ab Adamo usque ad Christum sine interruptione continuatur: tertio ab Incarnatione Christi, ejus infantia, pueritia, usque ad Baptismum continetur; Tomo secundo vero vita ejusdem prædicantis, miracula patrantis, patientis, morientis, resurgentis & in cœlum ascendentis in capita distincta refertur.
48. Hierologia, sive Templorum historia, &c.
49. Vitæ historia S. Jacobi majoris Apostoli.
50. Numerorum allegoriæ & mysteria.
51. Coronæ Lucidæ pars secunda, de Scriptoribus Ord. S. Benedicti.
52. Julii Nigroni Asceticorum compendium.

GERMANICA.

1. Dialogus de Passione Domini. Augustæ in 8. 1606.
2. VII. Casus Domini patientis cum fig. Augustæ 8. 1608.
3. VII. Opera Misericordiæ corporalia cum fig. Aug. 8. 1608.
4. VII. Horæ Canonicæ cum fig. Augustæ in 8. 1608.
5. VII. Urbis Rom. Ecclesiæ, cum fig. Aug. in 8. 1608.
6. Calendarium ex Martyrologio cum fig. Aug. 8. 1608.
7. Vita B. MARIÆ V. cum fig. Augustæ in 8. 1609.
8. Vita S. Bened. cum figuris; & Regula Aug. in 8. majori. 1610.
9. Salutationes ad B. M. Virg. cum fig. Aug. 8. 1610.
10. Remedia contra 7. Peccata mort. cum fig. Aug. 8. 1610.
11. Miracula SS. Rosarii cum fig. Augustæ in 8. 1620.
12. De VII. Angelis Principibus cum fig. Aug. 8. 1611.
13. Peccati fomes, vincula, pœna, medela, cum fig. Aug. 8. 1611.
14. Vita S. Dominici cum fig. Aug. 8. 1612.
15. Vita Christi in forma orationis cum fig. Aug. 8. 1612.
16. XIV. Ord. Fundatores cum fig. Aug. 16. 1613.
17. Vita S. Caroli Borromæi cum fig. Aug. in 8. 1614.
18. Vita S. Bernardi cum fig. Aug. in 8. 1614.
19. Infantia Salvatoris mystice cum fig. Aug. 8. 1614.
20. Vita S. Simperti E. A. Augustæ in 8. 1615.
21. Monasteriologia cum fig. Augustæ in 4. 1620.
22. Chronicon Eccles. August. cum fig. Aug. in fol. 1620.
23. De XV. Auxiliatoribus. Aug. in 16. 1621.
24. Stemma D. N. J. C. in 2. part. Monachii in 8. 1648.
25. In laudem Mathematices.
26. Contra Astrologos sortilegos.

E LATINO SERMONE IN GERMANICAM LINGUAM TRANSLATA OPERA.

1. Lignum vitæ Arnoldi Wion in 269. Tomis cum fig. æn. Aug. in 4. 1607.
2. Alphonsi Palæoti de SS. Sindone cum fig. Aug. 4. 1607.
3. Alphonsi Ciacconii de CC. Mart. Ord. S. Bened. Aug. 8. 1606.
4. Meditationes Joan. à Turrecremata cum fig. Aug. 8. 1608.
5. Triumphus Jesu Christi crucifixi Bartholomæi Riccii, cum fig. Augustæ in majori 8. 1609.

6. De

6. De Cruce transeunte Jacobi Gretseri Ingolstadii 4. 1610
7. Viridarium SS. Matthæi Raderi. Augustæ 8. 1611
8. Miracula S. Caroli Borromæi & Canonizatio. Augustæ 8. 1611
9. Paradisus Sponsi & Sponsæ, P. Joannis David cum 100. fig. æneis Aug. in 8. 1610. ter impressus.
10. Pia Desideria Hermanni Hugonis cum fig. Aug. 12. 1626.
11. Testamentum Hominis Christiani Ant. Sucquet. Aug. 12. 1625.
12. Via Vitæ æternæ Ant. Sucquet cum fig. Aug. 8. 1624.
13. Eadem in duabus partibus, aucta Monachii 8. 1627.
14. Manifestum pro Agonizantibus Cavetani. Augustæ 12. 1628.
15. Cor Deo sacrum P. Caroli Musart. Aug. 12. cum fig. 1630.
16. Schola Cordis Benedicti Häffteni cum fig. Aug. 8.
17. Francisci Bourginei Litaniæ Lauretanæ, cum fig. Ingolst. 8. 1636.
18. Ejusdem Meditationes de Adventu.
19. P. Georgii Stengelii de SS. Nomine Jesu. Monachii 8. 1638.
20. Menologium Cistertiense.
21. P. Caroli Musarti Peregrinus Calvariæ.

Meminit STENGELIUS in hoc Operum suorum Catalogo *Monasteriologiæ Partis secundæ*, quam pariter cum figuris Augustæ Vindelicorum Anno 1638. in folio fuisse editam asserit. Hoc Opus ipsa raritate rarius in nullis etiam instructissimarum Bibliothecarum Catalogis detegere potuimus, multo minus aliquo comparare pretio, aut ullo obtinere patrocinio. In celeberrimis etiam Augustanæ Civitatis Monasteriorumque Bibliothecis disparuit. Implorat omnes suppellectilis Librariæ Præsides Bibliopola noster, ut Partis hujus secundæ quocunque demum pretio redimendæ pro suo in Historiam Ecclesiastico-Monasticam affectu participem reddere dignentur. Interea usque dum aliquis appareat ex Machina Deus Collectioni huic inserta est.

II. *Reverendissimi Abbatis* CAROLI STENGELII MANTISSA RERUM AUGUSTANARUM *Ampliorem Diœcesis Augustanæ descriptionem continens: in qua Civitates, Monasteria, Viri Ecclesiastica dignitate illustres quotquot inveniri potuerunt diligenter annotantur. Augustæ Vindelicorum Typis Andreæ Apergeri. M. DC. L.*

Minimè aliena est à præsentis Collectionis instituto nova rarissimæ hujus MANTISSÆ editio, utramque enim paginam replent Variorum Monasteriorum *Abbatum Catalogi*, qui ad Monasteriologiam magis illustrandam apprimè servient. Hanc MANTISSAM insequuntur

III. ORIGINES BENEDICTINÆ, *sive illustrium Cœnobiorum Ordinis S.* BENEDICTI, *Nigrorum Monachorum, per Italiam, Hispaniam, Galliam, Germaniam, Poloniam, Belgium, Britanniam, aliasque Provincias exordia ac progressus.* AUBERTUS MIRÆUS *Bruxellensis, S. Theologiæ Licentiatus, Canonicus & Sigillifer Antverp. eruendo publicabat. Coloniæ Agrippinæ. Sumptibus Bernardi Gualtheri Anno M. DC. XIV.*

AUBERTUM le MIRE sive MIRÆUM Joannes Albertus Fabricius *in Præfat. Bibliothecæ Ecclesiasticæ* Virum vocat non minus de Veteri memoria quàm de posteritate omni monumentis in lucem editis insigniter promeritum. Gratitudinis Thure merito doctissimos illius Manes colit magna D. BENEDICTI Posteritas, cujus honori in præsenti Opere consecravit calamum, quod ex Veteribus MSS. ex omnium penè gentium Historiis, ex publicis Cœnobiorum Tabulariis, privatisque Amicorum Bibliothecis studiose collegit. Natus est Bruxellæ anno 1573. 30. Novembris ex prænobili familia. Aliquamdiu elegantiores litteras in Patria docuit, ubi simul sub Magisterio JUSTI LIPSII, magni illius Musarum Arbitri, plurimùm profecit. Duaci meritissimo Vertici Theologici Doctoratûs Lauream anno 1611. die Mensis Maji 4. imposuit GUILIELMUS ESTIUS. Ita quidem *Niceronius* in Eruditorum Memoriis refert. Moneo tamen, id intelligendum esse de prima, non de suprema Theologiæ Laurea, qua insignitus nunquam fuerat MIRÆUS. Reliqua vitæ Ejus

 Orna-

Ornamenta à mortuo discamus, cujus Epitaphium, quale Antverpiæ in ambitu Chori visitur, Posterorum Memoriæ hunc in modum loquitur.

D. O. M. S.

AUBERTO MIRÆO, H. CATH. ECCL. DECANO, STUDIIS SCRIPTISQUE CLARISSIMO, QUI ORDINIBUS RELIGIOSIS ORIGINES, ANNALIBUS GESTA, PIIS FUNDATORIBUS FAMAM, HISTORIIS LUCEM, SCRIPTORIBUS PER ELOGIA VITAM, PATRIÆ CLARITUDINEM, ECCLESIÆ HUIC DECUS ASSERUIT: QUIBUS ASSIDUE LABORANTI AC FELICITER OPERANTI ET PERENNARE DIGNISSIMO MORS MANUM INJECIT ANNO M. DC. XL. MENS. OCT. DIE XIX. VITÆ EJUS LXVII. JOAN. CAROL. FRANCHEMIUS MIRÆUS EX ASSE HÆRES AVUNCULO MAGNO, PRO-PARENTI OPTIMO, IN H. E. CHORO CONDITO GRATITUD. ERGO MONUMENTUM P. C.

In choro à parte meridionali hæc leguntur.

UNI TRINOQUE DEO S. CUI QUOD DE TERRA ACCEPERAT, EIDEM HIC REDDIDIT AUBERTUS MIRÆUS, GUIL. F. JOANNIS QUOND. EPISC. EX FRATRE N. HUJUS CATH. ECCL. DECANUS ET EPISCOPAT VICARIUS GENERAL. PROTONOT. APOST. S. TH. LIC. SER. ALBERTO ET ISABLLÆ, AUSTRIÆ ARCHID. BELGII PRINCIPIBUS, A SACRIS ORATORII ET BIBLIOTHECÆ PRÆFECTUS. PIIS MANIBUS LECTOR BENE APPRECARE.

Videatur *TOBIÆ MAGIRI Eponymologium Criticum pag.* 596. ubi Epitaphium hoc Bruxellæ reperiri asserit, quod tamen haud dubie Antverpiæ visitur, constat enim, *MIRÆUM* non Bruxellensem, sed Antverpiensem Canonicum & Decanum fuisse. Libros, quibus Orbem Litterarium sibi devinxit recenset *NICERONIUS* in supra citatis Memoriis Eruditorum Gallico idiomate editis Tom. VII. pag. 277. 287. quas Germaniæ nostræ bono in vernaculam linguam traductas *D. SIGISMUNDUS JACOBUS BAUMGARTEN* Halæ Saxonum ab anno 1749. laudatissima industria auctiores publicare pergit. Ex his illas duntaxat *MIRÆI* Lucubrationes huc transpono, quibus apud Varios Religiosos Ordines immortalem memoriam meruit. Sunt autem præter *Origines Benedictinas* sequentes.

Origines *Cartusianorum* per orbem universum. Coloniæ 1609. in 8.

Origines Ordinum *Equestrium* sive *Militarum* libri duo. Antverpiæ 1609. in 4. Coloniæ 1638. in 8.

Origines Virginum Ordinis *B. M. Virginis Annuntiatæ*. Antverpiæ 1618. in 4.

Origines Ordinis *Carmelitani* ab Elia Propheta inchoati, ab *ALBERTO* Patriarcha vitæ regula temperati, à *S. THERESIA* ad primævam disciplinam revocati. Antverpiæ 1610. in 8.

Origines Ordinum *Augustinianorum*. Antverpiæ 1611. in 8,

Origines *Canonicorum Regularium* Ordinis S. *AUGUSTINI*. Coloniæ 1614. in8.

De Collegiis *Canonicorum* per *Belgium*, *Franciam*, *Germaniam*, *Hispaniam &c.* Coloniæ 1614. in 8.

Ordinis *Præmonstratensis* Chronicon, in quo Cœnobiorum istius instituti per Orbem Christianum Origines & progressus recensentur. Col. Agrip. 1613. in 8.

Chronicon *Cisterciense*. Coloniæ 1614. in 8.

Recensita hæc Opuscula omnia suis locis inferentur in hac Collectione nostra. Quæ si benignum Lectoris oculum inveniet, fors maturius è prælo eluctabitur. Interim Historiæ Monastico-Ecclesiasticæ studiosos impensissime rogatos vult Bibliopola, ut suo favore hanc Collectionem juvare, &, si quos forte Monasteriologos suis in Armariis sive nondum editos, sive rarius in librariis tabernis occurrentes servent, benigne illos communicare nobiscum velint, quam benevolentiam grata semper recolemus memoria.

Dabam Ulmæ Suevorum in Exempta Canonia S. Michaelis Archangeli ad Insulas Wengenses dicta 11. Augusti 1755.

MICHAEL Prælatus.

LECTORI SPECTATORI.

QUANTA *sit ordinis* S. P. N. BENEDICTI *dignitas & præstantia, vel ex solo Monasteriorum numero, quæ ejus vivendi normam sequebantur, perspicue intelligi potest. Nam, ut fide digni Auctores prodidere, eadem numerum triginta septem millium (absque præposituris, & sanctimonialium Monasteriis, quæ numerum quindecim millium excedebant) attigisse feruntur. A principio quidem Heremitæ Christiani nulla certa norma, aut regula victitabant, quod quisque DEO auctori, & liberatori maxime gratum & delectabile regebatur, magisque procul ab omni mortalium contagio, ad id incumbebat. Itaque alii speluncis sese includere humanæ conversationis penitus expertes, alii statu erecto, & immobili, tamquam cœlo, non solo adfixi, ætatem habere, plures silvis densissimis inter ferarum receptacula, vitam colere, omnes postremo innocentia, precibus, vigiliis, abstinentia, jejuniis Conditori suo perplacere, & ad perfectionem vitæ, diversa via niti.*

Sed posteaquam S. BASILIUS apud Orientem, in Occidente, S. B. N. BENEDICTUS dispersos monachos in cœtus cogere, certisque legibus, veluti bene fundata Civitate, collectos inter se habere, instruere, firmare, cœperunt, incredibile dictu est, quantus ad eam vitæ formulam utroque orbe factus sit concursus. Itaque brevi Italia, mox Hispania, Gallia & Anglia, postremo & Germania, cæteræque provinciæ BENEDICTINORUM conventibus, & collegiis refertæ.

Atque ut alias regiones taceam, Germania nostra non solum innumera, verum etiam illustrissima habuit Monasteria. Ac ne putemus Abbates eorundem cum suis monachis, quod antiquitus Germani solebant, in tuguriis habitasse; passim videas in his terris amplissima excitata Monasteria à Catholicis principibus, ut, qui in illa se abdebant, honeste possent ali, & educari tam ad pietatem, religionem, morumque honestatem, quàm ad omnem disciplinarum liberalium informationem. Porro ex his prodierunt, non solum sanctitate vitæ clarissimi, verum etiam excellentissimi in omni doctrinarum genere viri.

Tanta vero fuit adhuc utilitas illorum, ut magnificentissimæ urbium nostratium sint ædificatæ propè ista. Unde enim Civitas Sangallensis in Turgovia, nisi ex Monasterio S. GALLI. Unde Campidona, unde Werdea Suevica, unde aliæ complures, pagi, oppida, nisi ex Monasteriis; quibus conditis, statim accurrerunt aliunde alii, constructisque domiciliis loca incolere cœperunt, & in dies quidem magis ac magis, donec in urbes, oppida, pagos excrescerent. Occasione cœnobiorum in Germanicis provinciis oppida ista fieri cœpta sunt, *inquit* B. Rhenanus lib. 2. rerum Germanicarum.

Nec tantum à Monasteriis ortum ducebant, sed & iisdem plerumque subjiciebantur; tametsi non paucæ ex hujusmodi urbibus, ubi divitiis & multitudine civium invaluerant; excusso subjectionis jugo, in libertatem se asseruerunt.

Adjunctæ olim iisdem Monasteriis erant scholæ, in quibus & tenerior ætas ad ætatulæ huic consentaneas literas informabatur; & maturior ad maturiores ac severiores. Præerant scholæ doctissimi quique & probatissimi Monachi, hoc tamen discrimine, saltem aliquibus locis, ut duplices essent scholæ; aliæ internæ, Religiosis erudiendis dicatæ; aliæ externæ, in queis seculares, procerumque & nobilium liberi instituebantur: quam scholarum distinctionem reperires apud Ekerhardum in B. Notkeri vita. De hoc eodem instituto præclarè scripsit Tritbemius in Chronico Hirsaugiensi, & post multa hæc subjungit. Magna in eis fervebat devotio: arsit in eorum mentibus regularis disciplinæ zelus commendandus, qui eos nunquam sinebat esse otiosos: salvo enim officio divino, cui omnes devote insistebant, de reliquo Monachii studio vacabant scripturarum, qui-

bus non folùm illuminabantur intellectu, fed etiam compungebantur affectu. *Nunc consilii mei rationem paucis exponam. Collegeram ante non paucos annos ordine Alphabetico, aliquot centena supra mille ordinis nostri Monasteria, sed dum editionem differo, eaque augere, & origines ac progressus eorundem penitius indagare laboro, ecce prodeunt in lucem* Origines Benedictinæ *à R. D. Autberto Miræo editæ. Nostram itaque collectionem supprimere, & tenebris sempiternis obruere constitui: non defuerunt tamen viri quidam reverendi, non tam doctrina, quam dignitatibus Ecclesiasticis præfulgidi, qui, ut etiam fœtum illum meum publici juris facerem, urgere non destiterunt. Cum ergo viderem, virum alioqui doctissimum, Bruschio, qui res Monasticas non bona fide tractavit, nimis fideliter inhæsisse; bonis consiliis cedendum, rursumque manum operi admovendam esse sum ratus. Et quoniam priora consilia novis ac melioribus mutare consiliis, & promissa factis vincere in his, quæ publicis rationibus expediunt, mihi semper visum ex intima laude liberalitatis, idcirco acuratius in historias inquirere animum induxi, ita tamen, ut non absonum fidei ducam, quin à nobis item, ut fert humana conditio, sive dormitantibus interdum, & peccata quæ* μνημονικὰ ἁμαρτήματα *vocantur peccantibus, sive hallucinantibus, quædam literis sint prodita, quæ doctiorum, si qui fortè labores nostros non contempserint, ungue notari possint, cum nemo facile queat omne offensionis, aut prolapsionis, aut erroris periculum evitare. Persapienter enim Quintilianus monet:* Legentes non fibi perfuadeant, omnia, quæ magni auctores dixerunt, esse perfecta. Nam & labuntur aliquando, & oneri cedunt. *Hoc minutis auctoribus quanto debet esse solatio? Omnium memoriam habere, & in nullo penitus peccare, divinitatis est potius, quam humanitatis, inquit Justinianus Imperator. Non erubescimus igitur nos hominum similes confiteri, id est, lapsos alicubi, & labi posse: & meminimus, unum esse Deum* μόνον σοφὸν, *qui decipi non potest.*

Igitur si hic lapsus, tibi videor, ignosce lector, & candorem tuum proba, ut, si forte occurrant errata, ea ex ingenii felicitate restituas.

Ordinem, non in Monasteriorum dignitate, sed ætate servavimus, ut sequitur.

SS. UDALRICI ET AFRÆ AUG. VIND. CCCIII. Ord. CIↃXII.
S. PETRI SALISBURGI DCXVI.
S. MAGNI in Faucibus DCXLVI.
S. EMMERAMI Ratisponæ DCXCVII.
MANSEE DCCXXXIX.
BENEDICTBEURN DCCXL.
NIDERNALTAICH DCCXLI.
TEGERNSEE DCCXLVI.
THIERHAUPTEN DCCLXX.
CAMPIDONA DCCLXXIII.
METTEN DCCC.
EINSIDELN CMVI.
PETERSHAUSEN CMLXXX.
SEON CMXCIV.
S. CRUCIS Werdææ MXXX.
LAMBACH MLVI.
SCHEUREN MLXXVII.
NöRESHEIM MXCV.
ELCHINGEN MCXXVIII.
URSIN MCLXXXII.
S. MONS ANDEX MCXX. MCDLV.
DECKINGEN CIↃ C. XXXVIII.

SERIE
MONASTERIORUM HEIC
CONLOCATA
NEMINI PRÆJUDICATUM
ESTO.

MONA-

MONASTERIUM

SS. UDALRICI ET AFRÆ AUG. VIND.

CCCIII. Ord. CIↃXII.

MOnasterii SS. UDALRICI & AFRÆ antiquissimam originem fuisse, ex vetustis literarum monumentis & sacris Ecclesiæ Augustanæ traditionibus perspicuè doceri potest. Nam cum anno Christi CCCIII. VII. Id. Aug. S. AFRA, civitatis Augustanæ patrona, à Gajo judice ignis supplicio affecta fuisset, eam HILARIA mater memoria quam sibi suisque construxerat, condidit, & super *sacri corporis reliquias ædiculam vilibus ex lignis*, ut tabulæ Ecclesiasticæ loquuntur, excitavit, ibique cum ancillis ad sepulchrum excubans, martyrii coronam itidem accepit. Porro aream seu spatium ejusdem basilicæ, à primis fidei Christianæ AUGUSTÆ plantatæ incunabilis, Christianorum sepulchris fuisse dicatum, nemini debet esse dubium. Nam quod satis constat, ibi sepulchri locum accepere, AFRA, HILARIA, DIGNA, EUNOMIA, EUTROPIA, AFER, DIONYSIUS, QUIRIACUS, LARGIO, CRESCENTIANUS, EUTYCHIANUS, CHARITO, PHILADELPHUS, PETRUS, NIMMIA, JULIANA, DIOMEDA, LEONIDE, AGAPE; addidere quidam EMBLASIUM, EURIAM, FAUSTAM. Item alii X. quorum nomina intercidere. Condita ibi quoque plurimorum aliorum pro CHRISTO necatorum corpora. Ea deinceps area, diu Episcopis nostris sedes vivis, sepulchrum mortuis fuit. In qua eosdem synodos coegisse, mysteria divisisse, de rebus divinis sermonem fecisse, ac omnia, quæ ad pietatis cultum pertinerent egisse, non est à vero alienum. Sacra verò ædicula, quam statim ab AFRÆ morte inædificatam fuisse diximus, pro temporum varietate sæpe disjecta, sæpe restituta, in basilicæ denique amplitudinem, quam nunc oculis conspicimus, excrevit, & urbe pomærio prolato recepta est. Eadem Ecclesia pleraque circa domorum sola, quæ solarii pensionibus nunc obnoxia habet, lege CONSTANTINI adjudicata accepisse sentiendum, cum AFRAM possessiones id loci habuisse fama sit proditum. Quinquies minimum fuit exusta. In Annalibus refertur AUGUSTAM Hunnicæ tempestatis vi graviter concussam, fædè vastatam, ædiculam, quam cæmeterio post AFRÆ mortem additam diximus, inflammatam. Nam ATTILA, omnium post homines natos mortalium maxime ferox & superbus, obvia quæque fulminis in morem protrivit atque disjecit, annum circiter CDLI. Indubium est post acceptam cladem, à Christianis, qui superfuere, ædem memoratam restitutam, Clericosque adunatos fuisse, cum ante B. GREGORII tempora homines sacris initiatos eum in locum habitasse, literis sit consignatum. Canonicos autem Regulares, Regulæ S. AUGUSTINI subditos fuisse, necdum constat, cum omnes ejus ætatis Clerici, & Episcopi, cum suis Canonicis vitam communem & Apostolicam, nullius omnino rei proprietatem sibi usurpantes, sint sectati. Rebus Romanis, Gothicisque in his locis labefactatis, Alemannisque à Francis devictis, eosdem quoque noster locus magnos benefactores est expertus. E quibus præcelluere, DAGOBERTUS Magnus, PIPINUS & CAROLUS Magnus, FRANCIÆ Reges, qui eundem variis donis auxerunt & locupletarunt. Sub iisdem WICTERPUS & SIMPERTUS Episcopi præcipue locum hostili manu vastatum restaurarunt vivi, mortui sepulturam acceperunt. Ac præter eos TOSSO, NIGDIGARIUS, & ADELBERO Episcopi omnes Augustani, & sanctitate clari. Benefecerunt sacro loco alii quoque principes viri, præcipuè Duces Noricorum, inter quos TASSILO plurima contulit, quorum propter frequentes hostium incursus, loco nihil permansit. Omnium tamen clarissima extant beneficia S. UDALRICI (à quo nunc ipsi locum nomen) qui eundem bis instauravit. Primo anno CMXXIV. ordi-

 natio

nationis suæ primo. Secundo post crudelem illam vastationem per Hungaros anno CMLV. factam; ibidem conditus anno CMLXXIII. in hodiernum usque diem innumeris claret miraculis.

Canonicis à Regulari tramite descifcentibus, suffecit BRUNO Episcopus Religiosos Ord. S. BENEDICTI. anno circiter MXII. quibus REGINALDUM Abbatem præfecit. Hic ex S. UDALRICI gente Dilinganorum Dynastarum profectus, Kyburgensis etiam stirpis surculus fuit. *Inter cætera pietatis opera*, uti Laurishamensis Monasterii annales produnt, *misericordiæ compassionisque visceribus totus diffluebat: adeo, ut inter beatos pauperes regnum cœlorum possidens, justitia ejus maneat in sæculum sæculi, & eleemosynas ejus enarret omnis Ecclesia sanctorum.* AUGUSTÆ non amplius triennium præfuit, inde EBERSPERGAM evocatus, undecimque annos in Bojca versatus, magnam sibi virtutis & pietatis laudem collegit. Sed præcipue benignitas ejus in pauperes prædicatur. Ebersperga ad Laurishamense Cœnobium missus, eidemque præfectus, non minori pietatis quàm religionis laude claruit. CHUNRADUS Salicus Imp. virtutis fama permotus, anno MXXXIII. apud Nemetes ad Spirensis Ecclesiæ episcopatum curavit provehi, cui per annos VII. insigni cum laude præfuit, talemque pontificem egit, qualem decebat illum, qui ex longa & religiosa disciplina ad insulam invitus esset protractus. Posito tandem spiritu, cœlo receptus est A. C. MXXXIX. & in sanctorum numero habitus. Candelabrum Spiræ in summa æde pensile ex ære auro obductum, eximii operis, hodieque ibidem spectandum, REGINBALDI munus est. Versus inscripti circum extremam orbitam XXIV. auratis quamquam litteris, ætatis plumbum non potuerunt tegere. Sub finem ferè, hi duo ad MARIAM Virginem leguntur.

ISTUD NON MAGNUM DIGNANTER SUSCIPE MUNUS,
QUOD REGINBALDUS TIBI PRÆSUL REDDO MISELLUS.

Cæterum Monasterio SS. UDALRICI & AFRÆ S. HENRICUS Imp. fundos ac prædia contulit, cujus conjux S. CHUNEGUNDIS locum donis amplissimis auxit. An. MXXXI. EBERHARDUS Episcopus addidit pontem LYCI cum theloneo. Circa annum MXLIX. LEO IX. Pont. Max. Aug. in sæpe memorata basilica ad SS. memorias venerabundus DEO supplicans, audivit voces Angelorum canentium: *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.*

Floruere dicti Cœnobii Monachi magna certè virtute, doctrina, & constanti disciplina ad postrema pene tempora. Quod petiti inde non modo in vicina Monasteria Antistites, sed frequentes etiam civitatum Episcopi demonstrant, quorum tamen nomina, & res gestas hoc loco referre, nec hujus loci, nec instituti nostri est. Hoc tamen addam; Primos statim post REGINBALDUM Abbates, DEGONEM, GOTISGENUM, FRIDEBOLDUM, HENRICUM, THEODONEM, ADALBERONEM, non solum verbo & exemplo suis egregiè præfuisse, sed fama vel usque ad sidera notos, ideoque ob tam præclaram nominis celebritatem, ad altiores dignitatum gradus promotos, hinc discessisse, præter FRIDEBOLDUM, quem S. HENRICUS Imp. cui à confessionibus fuerat, tanto amore pariter & honore prosequebatur, *ut quotiescunque* curiam Imp. adiret, ei cum primatibus assurgeret, & nunquam prius *ipsi daret licentiam abeundi, quam aliquod clenodium pro munere acciperet à Rege* (*Catal. Ab. msf. Chron. Meisf. l.* 4. *c.* 13.)

ADALBERONIS VII. Abbatis consensu, S. P. Q. A. locum (cum toties hostium incursibus potuisset) urbe Pomærio prolato recepit. Idem ALEXANDRI II. partes sequutus, à civibus injuria affectus, Romæ benignè à Pontifice auditus, in reditu obiit MLXV. Ecclesia verò nostra ab EMBRICONE Episcopo instaurata, dedicata est ab eodem, assistentibus sibi GUNSONE (quem Bruschius GUNDECARDUM nominat) Eistettensi, & ELLENHARDO Frisingensi, Episcopis, præsente HENRICO IV. in vigilia Nativitatis S. DEI GENITRICIS A. C. MLXXI. Eandem ob causam ob quam ADALBERO EGINO XIII. ab HERMANNO Episcopo exagitatus sub PASCHALI II. Pisis vita excessit, miraculis clarus MCXXII.

Sub

Sub HEZILONE Abbate CONRADUS de Lützelstain Episcopus Aug. Monachum induit, in hoc Cœnobio MCLVI. Eidem postea anno MCLXVII. vita functo, successit HARDOVICUS de Lierhaim Prior nostri Cœnobii. Anno MCLXXXIII. XVI. K. Jul. Monasterium cum Ecclesia igne conflagravit. Exin novum templum excitatum, & solemni Ecclesiæ ritu dicatum, sacratumque est, anno MCLXXXVII. VIII. Id. April. à CONRADO Archiepiscopo Moguntino, assistentibus eidem UDALSCALCO Augustano, OTTONE Frisingensi, HERMANNO Monasteriensi, OTTONE Arelatensi, BERCHTOLDO Tullensi (*al. Treuerensi*) Episcopis. Arca insuper, qua sacra D. UDALRICI Lipsana continebantur, ipsiusmet Imp. FRIDERICI (qui cum tribus filiis, multisque Imperii Principibus aderat) ac trium Episcoporum humeris, honoris caussa elata fuit. Columnæ lapideæ ambitus factæ sub ERCHINBALDO circa MCXC.

Tempore Abbatis CONRADI I. qui iniit anno MCCCXXXIV. magnum extitit incendium, quo periere CCL. domus nostræ parochiæ: ipsum Monasterium inflammatum, Fratribus DEI ac S. AFRÆ opem implorantibus, & Respons. *Martyr sancta Dei* concinentibus, divinitus igne sopito conservatum est. Hinc posteris temporibus solennis supplicatio per gyrum Monasterii Dominica V. post Pascha instituta fuit.

Levavit idem Abbas de fonte baptismatis omnes liberos LUDOVICI IV. Bavari Imp. cui etiam à confessionibus fuit, & non pauca privilegia & gratias ab eo consequutus est.

Notatum est inter cetera, ut quoties locus bene reformatæ vitæ laude floreret, tum maxime signa ad SS. intercessionem ibi ederentur. Habuit autem, ut multa sunt indicia, primam reformationem ex Monasterio Hirsaugiensi, quam novam seu Cluniacensem reformatam appellant. Deinde decreto Concilii Constantiensis, & BENEDICTI XII. Constit. subjectum fuit Capitulo provinciæ Moguntinæ. Tertio reformationem accepit à Mellicensibus, quam etiam per MELCHIOREM Abbatem per plura Monasteria propagavit, præsertim OTTENBURAM, THIERHAUPTEN, FULTENBACH, missis illuc religiosis, bonique testimonii fratribus. Idem fecit de Monasteriis Monialium KüBACH & HOLTZ, assumptis à se reformatis sororibus ex suo Monasterio S. NICOLAI extra muros urbis Aug.

Tum etiam SS. corpora effossa, reliquiæ SS. inventæ, & S. SIMPERTI diem festum celebrandi licentia est impetrata. Ejus porro sacræ reliquiæ cum alias translatæ sunt, tum maximo apparatu, quem præter FRIDERICUM Episcopum & clerum Augustanum, MAXIMILIANUS Cæsar, CHRISTOPHORUS & WOLFGANGUS Bojorum Duces coram honestavere, Anno MCDXCII. IX. K. Maji, tertia Pascha feria.

Novæ templi structuræ sub prædicto MELCHIORE MCDLXVI. initium factum, quæ tamen MCDLXXIV. ventorum vi disiecta, ipso SS. PETRI & PAULI concidit, & XXXIII. utriusque sexus obruens vita privavit. A fundamentis dein MCDLXXVII. novum templum excitari cœptum, quod anno sæculari M. D. in die S. MARGARETÆ, solenni Ecclesiæ ritu consecratum est; & eodem lapis primus pro fundamento novi Chori maxima pompa positus, per MAXIMILIANUM I. Imp. & FRIDERICUM Comitem S. SEVERINI, Cardinalem S. THEODORI, talem inscriptionem continens:

JESU CHRISTO SACRUM.
MAXIMILIANUS. RO. CÆSAR. AUGUSTUS.
AD. III. IDUS. JULIAS. A. FUNDAMENTIS.
LAPIDEM. HUNC. PRIMUM. POSUIT. ANNO. M. D.

Trulla vero qua Cæsar utebatur hæc continebat.

PERPETUÆ. SECURITATI. ET D. UDALRICO. MAJORI.
ATQUE. PROPINQUO. SUO. EX. PROSAPIA. VETERE.
PRINCIPUM FERRETENSIUM. D. MAXIMILIANUS.
ROM. CÆSAR. COMES. DE. PHIRT. DEDICAVIT.
ANNO JUBILÆO M. D. AD. III. IDUS JULIAS.

Tantæ solennitati præter Card. & Imp. interfuere complures alii tam Ecclesiastici quam sæculares Principes; præcipui numeranturBERCHTOLDUS Archiepiscopus Moguntinus, & ERNESTUS Dux Saxoniæ Archiepiscopus Magdeburgensis. LAURENTIUS Herbipolensis, GABRIEL Eistettensis, JOANNES Dalburbius Wormatiensis, MELCHIOR Brixinensis, similiter Tergestinensis & Viennensis Episcopi.

FRIDERICUS Dux Saxoniæ & JOACHIM Marchio Brandenburgensis, Electores. GEORGIUS & ALBERTUS Bavariæ Duces. ALBERTUS & GEORGIUS Saxoniæ, GEORGIUS & Henricus Brunswicenses, HENRICUS & MAGNUS Megalopolitani, & WILHELMUS Juliacensis & Montium. FRIDERICUS & CASIMIRUS Brandeburgenses Marchiones, cum Mantuano. Adhæc Legati Regum Franciæ, Hispaniæ, Poloniæ, Hungariæ & Apuliæ, ac Venetorum, reliquorum Principum & Episcoporum ac Imperialium Civitatum (quæ per Legatos suos tum in Comitiis comparuerunt) nomina brevitatis causa transeo. Abbates Campidonensis, Cæsariensis, Vinearum, Salemitanus, Soretanus, Melicensis, S. Crucis Werdeæ & SS. Udalrici & Afræ CONRADUS Mörlin, innumeri præterea Comites ac Barones.

Illud templum nostro primum tempore feliciter est absolutum; nam turris ad culmen usque perducta est A. C. MDXCIV. JACOBO Abbate: cætera patent ex inscriptione quæ retro majus altare in Pario excisa lapide extat.

D. O. M.

VIRGINI ΘΕΟΤΟΚΩΙ, *RELIQUISQUE, CÆLITIBUS*
PARTIM, HIC, AD, CULTUM, PUBLICUM, EXPOSITIS
PARTIM, IN, TERRAM, DEMISSIS, CONDITISQUE, ODEUM
PRINCEPS, TRIPLICESQUE, CHOROS, SACELLUM
SUPERIUS, INGENS, ARAS, QUATUOR, MAXIMAS
CUM NOVA, TOTIUS, PROPE, TEMPLI, SUBSTRUCTIONE
CERTE, INSTAURATIONE, OMNIQUE, ORNATU
INTRA, PROXIMUM, DUODECENNIUM, MOLITI.
JOANNES, ABBAS, DUODEQUINQUAGESIMUS
GREGORIUS, PRIOR
TOTUSQUE, CONVENTUS
POSUERUNT
ANNO POST C. N. CIↃ. IↃC. XII.

MONA-

MONASTERIUM
S. PETRI SALISBURGI DCXVI.

S. PETRI Salisburgi & vetuſtate, & dignitate nulli è Germaniæ Monaſteriis ſecundum, hac occaſione excitatum, in eam amplitudinem, quam nunc conſpicimus, evaſit.

RUPERTUS regio Francorum Scotorumque Principum ſanguine editus, Vangionum (quos hodie Wormacenſes appellamus) primum pontifex, à diſcolis auditoribus arreptus, ſervilem in modum flagris cæſus, pontificatu dejectus, ex urbe etiam eliminatus, à THEODONE III. Bojorum Principe benigne invitatus, & ab eodem Reginoburgi cum inſigni procerum comitatu obviam progreſſo, incredibili lætitia maximo applauſu exceptus, indicto jejunio illum Chriſtianæ fidei myſteriis erudit, eruditum & ſatis jam confirmatum, abdicato impio peſſimorum dæmonum cultu, ſalutari baptiſmate abluit. Principis exemplum plerique optimates ſequuti, & populi magna vis, nobilium ignobiliumque certatim Chriſto nomina dedere. RUPERTUS inde Principis hortatu ſecundo Danubio devectus, multam præterea pietatis ſementem fecit, Evangelio omnibus qui ſecus ripam colerent libero ſermone annunciato, ad inferiorem usque Pannoniam, ibi exſcendens iter retro pedibus tenuit.

Tum THEODO inſtitit RUPERTO, ſedem ſacrorum legeret firmaretque, ex qua ipſe & ſucceſſores Epiſcopi, ſubjectam provinciam ſalubribus præceptis informatum regerent. Placuit Juvavia, ſplendida olim Romani nominis colonia, tum afflicta ſuperiorum temporum barbaricis motibus & vaſtitate, in ruinis & ſolitudine cubans, urbis verius cadaver. Magno ſtudio, & alacritate inſtauratam, mutato veteri vocabulo Salisburgum dixere à præfluente Salſa. Templum Deo & Apoſtolorum principi PETRO cum Cœnobio poſitum. RUPERTUS dicavit, ſacerdotibus ſacerdotumque miniſtris, & omnibus ſubinde rebus quæ ad divinum cultum Chriſtiano ritu peragendum opportunæ, Ducis liberalitate fretus, ampliter inſtruens. Neque defuit Theodo conceptæ ſpei, largis ſubminiſtratis vectigalibus; Salisburgum enim pontifici conceſſit, prædia, villas, lacus, amnes, piſcationes, ſilvas, & venationes adjecit. Adhæc vineas ad Danubium prope Reginoburgum aliquot; Salinis, fornaces excoquendo ſali viginti, & decumæ omnino vectigalium, quæ fiſcus id loci cogeret.

RUPERTI ſanctiſſima facta complures literis conſignarunt, ubi ea copioſe cognoſci poſſunt.

Idem ERENDRUDEM neptem, quæ perperam quibusdam ſoror credita, numeroſo ſacrarum Virginum collegio præficit, ædificato à REGINODRUDE THEODONIS uxore ad urbem monaſterio, & annò poſt C. N. CD. XXIII. & magnæ DEI Matri Virginique conſecrato, Nonnarum montem etiam nunc appellant, in quo liberaliter ornando THEODIBERTUS patris pietatem adæquavit.

RUPERTUS ſuperne monitus mortalium laborum finem, æternitatis prœmium prope eſſe, diſcipulis vocatis oſtendit, quem ex ſacerdotum numero ſibi ſucceſſorem ſubſtituit cupiat, VITALEM videlicet, notæ ſanctitatis, & apud omnes ordines gratioſum hominem, S. PETRI Cœnobii Abbatem. Ingraveſcente per quadraginta jejuniorum dies morbo, feſta Chriſti reſurgentis luce, quæ in VI. Kal. April. incidit, ſeſe ut potuit colligens, obita re divina, ſacrorumque myſteriorum percepto viatico multum de virtute hortatus diſcipulos, leniſſimo ſermone paterno prorſus affectu, inter complorantium manus exſpiravit, Anno Chriſti, ut conjectant hiſtorici certiores DCXXVIII. Auditæ canentium voces, angelorum creditæ, & viſi obverſari inter juſta funebria candidati hominum ſpecie, quos quod eo officio functi diſparuere, angelos fuiſſe nemo dubitavit. RUPERTUS cœlo receptus, Boicæ Apoſtolus & tutela habitus.

Poſt RUPERTUM & VITALEM, deinceps ANSOLOGUS, SAVOLUS, EZIUS, FLOBARGISUS Salisburgenſibus præfuerunt, Abbates omnes hujus monaſterii S. PETRI Apoſtoli, quod RUPERTUS in ea urbe inſtituit.

Permanſit Pontificia cathedra ad D. PETRI monaſterium uſque ad S. VIRGILIUM Epiſcopum, qui ingentis, & poſteris quoque admirabilis molis baſilicam plurium annorum opere ex ædificavit, & Epiſcopalem cathedram ibi collocans, & primo Bojorum divinæ legis præconi & magiſtro S. RUPERTO nuncupans, ſacras illius ſimul & CUNIBALDI & GISILARII Comitum corporum reliquias religioſe tranſtulit, ut loco nimirum reverentia accederet, tum ſibi ſucceſſoribusque Epiſcopis tanquam ſpeculum, quod ante oculos ſitum ſemper inſpicerent, proponeretur.

Idem VIRGILIUS Epiſcopus inæſtimabilis ſanctitatis & meriti, id enim à vitæ ſcriptore tributum elogium, poſteritas conſentiens approbavit, leni morbo V. Kal. Decemb. deceſſit A. C. DCCLXXXIV. Multa & mirifica, eaque ſalutaria plerisque ſigna, ad mortui cadaver ſunt edita, verum nullum uni beneficio anteferendum, & quod Carantanis Chriſtianæ fidei myſteriis erudiendis vivus præſtitit. GREGORIUS IX. P. M. divorum numero poſt aliquot ſæcula publice aſcripſit, A. D. CIↃ. CC. XXXII. Salisburgenſibus juxta RUPERTUM, patronus & tutela colitur.

Eidem ſubrogatus eſt BERTRICUS, Abbas S. PETRI, qui vix toto anno ſuperſtes, ſedem morte vacuam ARNONI tradidit; cujus primum opera & illuſtri apud CAROLUM LEONEMque Pontificem gratia, Archiepiſcopatus dignitas in eam commigravit, Extat Diploma LEONIS III. A. C. DCCXCVIII. datum.

ARNONI in Archiepiſcopatu ſucceſſit AMMICONIUS itidem Abbas S. PETRI.

A. C. CIↃ. LXXIV. GEBHARDUS Salisburgenſis Archiepiſcopatus, in honorem S. DEI Genitricis MARIÆ & S. BLASII Martyris & Epiſcopi, Monaſterium in valle Admontenſi conſtruxit, & eodem annò III. Kal. Octobr. dedicavit. In quo Monaſterio duodecim Monachos ſacerdotes ad ſerviendum DEO ordinavit: ad quorum ſtipendia, & veſtes, nec non hoſpitium & pauperum ſuſtentationes prædia tradidit.

Huic

Huic vero Cœnobio, consensu venerabilis D. REGINHARDI Abbatis Monasterii S. PETRI, primum Abbatem præfecit D. ARNOLDUM, Monachum hujus nostri S. PETRI Cœnobii.

Post REGINHARDUM præfuit IREMBERTUS, sed pertinaci morbo afflictus non erat oneri ferendo, eoque se ultro magistratu sacro abdicavit, suumque munus THIEMONI ex Altachensi sede jam fama celebri per GEBHARDUM pontificem Salisburgensem evocato commisit. Quod THIEMO susceptum cum ingenti cura, nec minori prudentia & laude administravit. Sed cum atrox in Ecclesia dissidiorum orta tempestas orbem concuteret universum, orbis capitibus Pontifice & Cæsare inter se dissentientibus, fulmen hoc etiam Salisburgensem provinciam afflavit, cum GEBHARDUS religiosissimus antistes contra HENRICUM diris execrationibus devotum, & ab Ecclesiæ societate proscriptum, pro GREGORIO VII. P. M. staret, eoque nomine & ipse gradu per Cæsarem dimotus esset, occupata à BERTHOLDO GEBHARDI Cathedra, ne THIEMO sanctiores partes secutus, contra Rom. pontificem cogeretur sentire, inde in Sueviam profugit, ædesque illic sacras Schaffhusianam & Hirsaugiensem lustravit, quod id ævi illa duo Cœnobia maxime fama virtutis & optimis institutis florerent, hæsitque totum triennium in postremo; ubi perinde se gessit atque unus aliquis de grege, ad omnia religiosæ disciplinæ officia demissus. Tum deinde ratus mitiora tempora secutura, simul ad suos rediit, à BERTHOLDO nunc promissis invitatus, nunc minis impulsus, ut in ejus & Cæsaris partes concederet, cum nullum periculorum exitum domi reperiret, iterum profugus in Admontanum cœnobium secessit. Interea GEBHARDUS cum illustri sanctitatis, fidei & constantiæ laude ad Superum societatem evocatus, sedem à Schismatico per vim occupatam, THIEMONI eorum consilio, qui sanam Pontificis rationem & auctoritatem sequebantur, & BERTHOLDUM lupum non custodem gregis arbitrabantur reliquit. Quas vero perturbationes, adversariorum persequutiones, vincula & ærumnas toto administrationis suæ tempore pertulerit, non est nostri instituti pluribus hoc loco prosequi;

Cæterum THIEMO sub finem vitæ consilium cæpit Hierosolyma petendi. Eapropter in orientem transgressus, in Galilæam, haud procul urbe, cui olim Corozaim exadverso Capharnai interlabente Jordane sita transmisit, ubi à paganis Turcis & Saracenis circumventus, ac pedicis indutus, cum simulacrum Mahumetis truncum (nam statuaria pingendi fingendive disciplina pollebat) integrare juberetur, illud membratim comminuit. Hinc jussu irati principis vestibus spoliatus, jumentoque impositus, scutica toxicata per viam cæsus, ubi in campum certaminis pervenit, circumfusus carnificibus & barbaris articulatim, per digitos, manus, pedes, brachia, (velut Jacobus ille apud Persas) inciditur, ac demum omnibus membris detruncatis, ad modum S. ERASMI, recluso ventre in testini caput bacillo implexum evolvitur, quoad per flexuosos orbes exhaustis ilibus ipsa sedes vitæ cor avulsum sequeretur, cum quo simul extremus pontificis spiritus est extractus, qui inter horrenda crudelitatis exempla assidue Numen veneratus in Davidis hymno animam in Dei sinum ac manus effudit, quam cœlitum symphonia cum Epinicio in templa cœlestia deduxit, ubi in omnes omnium temporum æternitates beata triumphabit. Vixit anno Christi CIↃ. CI. IV. Kal. Octobr. pridie S. MICHAELIS.

A. C. CIↃ. CLXVII. HENRICUS Abbas S. PETRI Gurczensis Episcopus creatur.

Habuit amplissimum hoc Cœnobium continuata serie Abbates religione & auctoritate præstantes, usque ad nostra hæc tempora, quibus eidem summa cum laude præest, A. R. D. JOACHIMUS ex celebri Wessofontano superioris Bavariæ Monasterio (quod ante octingentos & octoginta circiter annos fundatum, non sine miraculo, scalæ apparentis, & angelorum in ea ascendentium, & descendentium, & Apostolorum Principis scalæ innitentis, adhuc superest) evocatus, qui præter providam Abbatiæ suæ administrationem, auspiciis, jussu & impensis Reverendissimi & Illustrissimi Principis ac Domini D. MARCI SITTICI Archiepiscopi ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ, revocavit antiquissimum illud Scholarum Monasticarum institutum, quibus olim doctissimi quique & probatissimi Monachi præficiebantur; quæque non solum Religiosis erudiendis dicatæ erant, verum etiam in eis seculares, procerumque & nobilium liberi instituebantur, de quibus præclare Trithemius in Chronico Hirsaugiensi. Sed de hujus Salisburgensis studii pro PP. Ord. S. BENEDICTI erecti fundatione, progressu & instituto forte alibi plura commodius tradentur ab aliis: nos hæc, præter institutum nostrum, hic tantum paucis insinuare voluimus.

MONASTERIUM

S. MAGNI IN FAUCIBUS. DCXLVI.

S. MAGNI totius late patentis Augustanæ diæceseos antiquissimum Monasterium situm Abusiaci in alpium faucibus, quas Julias dictas volunt, vario eventu. Porro alpes Juliæ, à Julio nomen sortitæ, triplices sunt. Unæ apud Taurinos: Alteræ in Rætia: Tertiæ apud Venetos. De Ræticis nobis hic sermo; quæ a Septimo usque ad Braulium montem late patent, & in quibus Oenus fluvius oritur, extenduntur autem usque ad fontem Lyci fluminis, ubi olim jussu & imperio S. NARCISSI Gerundensis in Tarraconensi Hispania Episcopi, & Vindelicorum Apostoli longe clarissimi, ministerio dæmonis draconem immani, vastaque magnitudine, ac inusitata corporis mole præditum, qui maximam circumquaque vastitatem faceret, utpote quod aerem circumfusum adeo venenaret, ut vel halitu ipso pestifero multos exanimaret, aut venenum morsu letifero inspiraret, occisum ecclesiastica referunt monimenta. Inde autem à Julio Cæsare loco nomen inditum fama est, quod idem ab una rupe ad alteram Lycum equo transilierit, vel thermis ibidem usus fuerit, Julenbachensibus post dictis. Extant adhuc eædem thermæ non procul ab oppido, & Monasterii S. MAGNI ditionis sunt; salubres admodum, quod varias corporum male affectorum infirmitates tollant, nam pestiferos humores exsiccant, nativum calorem reducunt, viresque debilitatas restaurant, utpote, quæ multum salis, aluminis, & gypsi, nonnihil etiam sulphuris & alabastri contineant.

Fauces vero locum dictum volunt, quia Lycus fluvius ibidem intra dictas rupes, angusto loco quasi per fauces transeat. *Fiessen* vero à pedibus humanis, quibus oppidi insignia exornantur, quod ibidem trium conterminarum regionum confinia sint, Tyrolis, Bojoariæ & Sueviæ.

Porro Monasterii hujus originem ita vetustis literarum monimentis memoriæ proditam accepimus. B. MAGNUS, ante etiam MAGNOALDUS dictus, ex Hybernia oriundus, COLUMBANUM & GALLUM, perspicuæ integritatis & innocentiæ viros ejusdem insulæ religiosos, partim prædicandi verbi Dei, partim solitudinis habitandæ causa peregrinantes, sequutus, ita ambobus probatus est, ut tum studio sapienter obediendi, tum pietate & sanctitate vitæ ac miraculorum virtute, utrique eorum admirationi esset. Qui cum ad silvam Brigantinam venissent, eumque locum incolentes, multos ad fidem convertissent, gravi Gentilium invidia perur-

perurgente COLUMBANUS in Italiam, MAGNUS vero & GALLUS ad eam Eremi partem se contulerunt, quæ adjacet Arbonensi territorio, inter fines lacus Brigantini & Alpes Rætiarum.

Visione autem cœlesti admonitus MAGNUS peragratis pluribus regionibus, sparsaque in iis Evangelii doctrina, ad alpium Juliarum fauces contendit; quo in itinere cæcum illuminavit. Agrum autem Campidonensem attingens, olim quidem cætu hominum frequentem, tum vero incultum & desertum; offendit vermium & serpentum colluvie ac dæmonum infestatione ita horridum, ut nec feræ venatoribus elapsæ, nec homines casu eo delati, tueri vitam possent à miserabili interitu. Quin & ulterius progressus, in horribilem serpentem incidit, quem virtute Dei enecavit; moxque omnium serpentum & vermium monstra universa disparuerunt, virtute ac potentia orationum MAGNI expulsa. Repurgato autem ita eo loco, & ad habitandum accommodato, magna vicinorum gentilium turba ad CHRISTUM conversa est.

Veniens deinde ad locum Equicaput dictum, horridum & immanem draconem, sanctis reliquiis signoque crucis munitus, precibus extinxit. Demum ad fauces alpium pertingens Monasterium hoc, de quo nobis sermo, extruxit, & Ecclesiam per S. WICTERPUM Episcopum Augustanum in honore S. DEI Genitricis MARIÆ, & S. FLORIANI Martyris consecrari fecit, Anno ut quidam notant, DCXXVIII. ut Bruschius DCCX. nos alibi viam mediam elegimus, & pluribus rationibus firmavimus, atque annum circiter DCXLVI. statuimus. Cum vero fama virtutum ejus longe lateque diffunderetur, factus est magnus concursus populi ad eundem locum, quem & propter dignitatem tanti viri, *Cellam* S. MAGNI indigitarunt, multis quoque prædiis ac possessionibus ditarunt. Quare B. MAGNUS turbas declinans, secessum quæsivit, adque fauces ipsas digressus, dæmones inde expulit, & adjuvante TOZZONE Presbytero, qui postea Episcopus Augustanus evasit, exiguum sane Oratorium construxit, à quo & S. WICTERPUS Episcopus accersitus, illud sub honore ac titulo S. SALVATORIS dedicavit. Bono quoque virtutum B. viri odore delectatus, quosdam religiosos Clericos in DEI servitio instituendos, in disciplinam ei tradidit. Qui divino amore succensi per viginti quinque annorum curricula, quibus B. Vir supervixit, ejus imperio audientes in CHRISTI servitio die noctuque persistentes, ad finem usque perseverarunt Sanctus igitur Episcopus procuravit omnia necessaria ibidem degentibus, & profectus est ad aulam Regis Francorum, cui Alemannia etiam parebat, ubi à glorioso Duce B. PIPINO, dicto de Landis, patre SS. GERTRUDIS & BEGGHÆ, Majore Domus seu Magistro Palatii Regni Francorum sub CLOTARIO II. & DAGOBERTO MAGNO, honorifice admodum exceptus, eidem S. MAGNUM commendavit. Ille animo ad pietatem commotus, petitioni venerandi Episcopi annuit, atque locum ipsum sublimare, & terrenis commodis providere atque communire decrevit. Quapropter de vectigalibus vicinorum locorum, qui censûs & vectigalia annuatim regiis ærariis inferre tenebantur, reditus annuos beato viro in perpetuum addixit, & ne quis hanc donationem infringere ullo unquam tempore attentaret, illam donationem in publica instrumenta redigi, suoque sigillo muniri curavit, quatenus deinceps in saltu illo B. MARIÆ Virgini, & S. AFRÆ ex regia donatione addicto WICTERPUS Episcopus omnesque successores ejus, sine ullius contradictione, supremam obtinerent auctoritatem. Quibus ex animi sententia transactis, idem Episcopus & regiis auctus donis, & amplissimis sublimatus honoribus, lætus ad propria regreditur, & beato MAGNO potestatem fecit regularem instituere vitam, ejusque loci curam commendavit. Ab illo tempore locus ipse à B. MAGNO fundatus, atque à Pontificibus Augustanis locupletatus, adhæc usque tempora feliciter est propagatus.

S. MAGNUS præterea magna accolarum utilitate urso monstrante ferrifodinas adinvenit, ibique magnas virtutes operatus est, cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum reddidit; truculentas quoque feras obedire sibi fecit, aliaque plurima edidit miracula, quibus magnam incolarum ejus loci multitudinem, ad CHRISTI

fidem perduxit. Postquam autem viginti quinque annos in eodem cœnobio vixerat, ætatis suæ anno septuagesimo tertio, viri Deo dilecti & sanctitatis laude celeberrimi anima, corpore leniter soluta, migravit VIII. Idus Sept. in cœlum; corpus eidem monasterio perpetuum relinquens ornamentum. Asservantur ibidem thesauri pretiosi instar & alia veneratione dignissima S. MAGNI monimenta, inter quæ principatum quasi obtinet CRUX argentea, quæ non ita pridem alii pretiosæ hypothecæ deauratæ, gemmis & chrystallo exornatæ inclusa fuit. Continet eadem crucicula reliquias B. DEI genitricis MARIÆ, Ligni, S. CRUCIS, SS. Martyrum MAURITII & Sociorum ejus, nec non BB. Confessorum CHRISTI COLUMBANI & GALLI. Eandem colle dependentem in via gestare, cum vero orationi incumbere vellet, vel ex arbore vel alicubi suspendere, & coram ea se prosternere solebat. Adhuc salutaris ejus usus sæpe invenitur. Ubi enim tempore tonitrui asportatur, aerem mitigat, aereas potestates expellit, segetes à grandinibus præservat: quin & Campana major hac cruce benedicta, magnam virtutem habet contra tempestates.

Religiose itidem asservantur, S. MAGNI Cuculla, (quæ puerperio laborantibus imposita, nonnunquam à periculo & dolore easdem liberasse proditur) Stola & Manipulus. Calix insuper, ex quo bibentes à variis morbis sanantur; præsertim à febri & maleficiis complures liberatos literis consignatum habetur. Adhæc impetiginem capitis, quæ ex discrasia provenit, & alias mentis passiones, dentium dolores intolerabiles, syncopen & alias infirmitates sibi propulisse, non pauci grati agnoverunt.

Præterea Scipio sive Baculus, quo ante S. MAGNUM usi fuere SS. COLUMBANUS & GALLUS, cujus virtutes admirandas, vere atque æstate præsertim, ferme quotidie experiuntur agricolæ. Quando enim vel in agris, aut hortis, seu plantis, arboribus sive herbis nocivi grassantur vermes, aut cujuscunque tandem generis mures, erucæ, cyniphes, seu qualiacunque demum animalcula, venenatæ bestiolæ, aut insecta, quæ ludunt aut arrodent radices segetum, inficiunt, devorantve folia, flores aut fructus arborum, herbarum, cujuscunque generis plantarum: quamprimum sacer iste baculus, terræ, ubi pestis illa grassatur, infigitur, mox fugatur aut extinguitur. Eundem effectum habere ramos seu frondes arborum & fruticum, item terram, si baculo aut Cruce prædictis tangantur, signentur, & à Fratre quodam ejusdem Monasterii benedicantur, experientia pene quotidiana docet. Hinc etiam apud longe dissitas & externas nationes S. MAGNUS honore, festoque die solennitur colitur, interque eos Divos, quos ob speciales quasdam prærogativas *Auxiliatores* vocamus, præsentissimus Patronus habetur.

Idem Cœnobium anno circiter DCCLXXXVIII. Boicis præsertim bellis misere vastatum, flammis absumptum, concrematumque fuit: quod sic disiectum SIMPERTUS Augustanæ Ecclesiæ Pontifex sanctissimus CAROLI MAGNI auxilio fretus restituit, ædificia instauravit ac opibus auxit.

Idem postea donis amplissimis auxerunt & locupletarunt LEOPOLDUS Marchio Austriæ, & GUELPHO Dux Suevorum, quæ omnia paucis versibus comprehendit Jacobus Philomusus Poeta Laureatus.

Cœnobium Füessen Regali dote PIPINUS
Fundavit, sancti permotus numine MAGNI.
Vastatum Cæsar reparavit CAROLUS *idem*
Atque Augustana SIMPERTUS *Præsul in urbe.*
Austriacæ posthæc LEOPOLDUS *Marchio terræ,*
GUELPHO *Suevorum Dux ampliter augmentarunt.*

Habuit

Habuit hoc Cœnobium insignes quosdam Abbates, in quibus ceteris fere excelluerunt, CONRADUS Abbas II. qui religionis & sanctitatis laude plurimum floruit, ita ut *beati* prænomine etiam vocetur. HILDEBOLDUS præterea Abbas XXIII. insignis prorsus fuit, & innumerabilia officia præstitit HARTMANNO Episcopo Augustano. Obiit A. C. CIↃCC. LXXXIV.

Adhæc JOANNES V. Abbas XXXIX. doctrina & religione valde claruit, nam admirandæ fuit abstinentiæ, jejuniis, exercitiis spiritualibus, & vitæ contemplativæ totus deditus; ut interdum visus fuerit in mensa lectioni ita attentus, ut oblitus sit ferculorum, ac quasi raptus in extasin videretur. Interfuit Concilio Basiliensi, & propter doctrinam ac zelum religionis inter ceteros nostri Ord. Abbates præsidentis officio functus est, multumque laboravit pro reformatione Ordinis circa annum MCDL. Fidem in nullo dissimilis fuit successor ejus JOANNES Höss, adhæc arte pingendi & disciplinis Mathematicis plurimum claruit; & complura bona temporalia coemit, circa A. C. CIↃCDLXXX.

Hujus itidem successor BENEDICTUS Furtenbach, doctrina & pietate erga B. V. præsertim insignis, MAXIMILIANO I. apprime charus extitit. Sub cujus regimine Monachi doctrina, præsertim in Astronomia plurimum claruerunt; e quibus P. GALLUS Knöringer doctrina & pietate ceteris excelluisse proditur.

MONASTERIUM

S. EMMERAMI RATISPONÆ. DCXCVII.

HUjus antiquissimi pariter & amplissimi cœnobii origo talis est. EMMERAMI sanctissimi Episcopi & Martyris apud Bojos fama magis indies magisque clarescente, THEODO princeps cædis noxiam, cujus pœnitentia dudum caperetur, aliqua expensurus, GEORGII Martyris ædiculam adjecto monasterio, quo loco lucum olim Deorum religione sacrum fuisse memorant, ampliat, ipsius EMMERAMI nomine indito, uti sibi numen, & sanctum numinis testem reconciliaret. Cœnobium illud hodieque maxime floret, de quo ex MSS. membranis hæc habentur: *Diligenter est advertendum, quod olim temporibus paganismi & infidelium, in illo colle, ubi nunc est Monasterium S. EMMERAMI situatum, tunc extra muros civitatis fuit lucus arborum sylvestrium, ubi diversorum simulacra Idolorum ab infidelibus colebantur. Qua superstitiosa hominum stultitia tandem divina gratia evanescente, & fide Catholica parum scintillante, ibidem luco deposito viles casæ pauperum hominum suburbanorum civitatis constructæ fuerant, & inter easdem casas constructum fuerat humile oratoriolum, in quo consecratum altare fuerat per fideles CHRISTI, tunc tenuiter clarantes in honore D. GEORGII Martyris. Quæ quidem Capella steterat ibi tugurii more, araque ipsa ibidem in eodem Monasterio cernitur hodie ejusdem Martyris S. GEORGII ad latus australe, versus ambitum dicti Monasterii. Ante quam aram D. EMMERAMUS primum fuerat tumulatus dicto Epitaphio adjuncto. Nemo denique mortalium de hoc ipso mirari debet, quandoquidem beatissimus Martyr in eadem capella Domino jubente voluit quiescere, & extremi sententiam examinis præstolari: Quia quem primo gratia docendi populum in fide Catholica in Ratisponam transtulisset, post crebros frequentes labores circa gregem Domini dictam Capellam à tumultu hominum alienam, sæpius idem vir sanctus solum Deo placere desiderans, vigiliisque & orationibus incumbens inhabitavit.*

Huic Cœnobio primus Abbas præfectus est APOLLONIUS, anno post CHRISTUM natum DCXCVII. & præfederunt Abbates huic Monasterio annis CXXXIII. usque ad annum DCCCXXX. Postea vacavit Abbatia dicta annis CLV. alias CXLV. Nam Episcopi Ratisponenses se intromiserunt de ordinatione & regimine dicti Monasterii, consentientibus Imperatoribus, usque ad tempora S. RAMVOLDI, patruelis S. WOLFGANGI, quem idem pius pontifex à Trevirensi urbe vo-

 catum,

catum, constituit Abbatem, exinde continuata serie jam LV. numerat Abbatem R. D. HIERONYMUM, cui proinde adhuc multos annos precamur.

Erat idem Monasterium, priscis temporibus vix Capella Monachorum, sed postea per SIMPERTUM Ratisponensem Episcopum, jussu & sumptibus CAROLI MAGNI magnifice fuit inchoatum A. C. DCCLII. perfectum cum magni operis basilica DCCLXXXIII.

Dictus Imperator dedit privilegium immunitatis & exemptionis, ut solis Romanorum Imperatoribus ac Regibus subjectum sit, confirmans omnia à patre suo Pipino Rege, & ab antecessoribus suis data, quod idem etiam successores Imperatores & Reges fecerunt, quorum diplomata pleraque apud Hundium ex Aventino citata invenies.

Supra reliquos autem munificus & liberalis erga hoc Cœnobium ARNULPHUS Imperator extitit, qui ob amorem & honorem S. EMMERAMI ipsam civitatem RATISPONAM ampliavit, ipsumque Monasterium inter muros inclusit, eamque civitatis partim S. EMMERAMO tradidit, ut colligere videtur Hundius. Adhæc quadraginta vineas in monte, qui est in ripa Danubii, juxta eandem civitatem dono addidit. Insuper & reliquias S. DIONYSII Areopagitæ, Episcopi Athenarum, & Parisiensium in Gallia Apostoli, Martyris, & Hierarchici Doctoris celeberrimi, una cum pretiosissimo Evangeliorum Codice, quem Carolus Rex Franciæ, postea Imperator dictus Calvus, fieri jusserat, ad Monasterium S. EMMERAMI transtulit, Anno DCCCC. pridie Kal. Decembris.

Postea venit in Germaniam LEO IX. Pontifex M. anno CIↃLII. rogatu Andreæ regis Hungariæ ad componendam pacem inter Imperatorem Henricum & ipsum, simulque ad petendum militem & auxilia contra Nortmannos, qui provinciam pontificiam vexabant. Sub eam occasionem dum RATISPONÆ, Pontifex cum Henrico moratur, declarat publica auctoritate tabularum (quæ hodie leguntur, & subscribi possent, nisi apud Baronium extarent) servari RATISPONÆ S. DIONYSII corpus, furto per ARNULPHUM Imperatorem Parisiis olim sublatum, indeque RATISPONAM deportatum. Sed contra Rigordus historicus gente gallus, qui sub PHILIPPO LUDOVICI F. scripsit, exerte obnititur, docetque S. DIONYSII sacra pignora custodiri Lutetiæ, nec unquam fuisse inde sublata, literas esse confictas à Bojis; quod mihi procul à vera videtur ratione abesse. Quæ enim causa Bojos adegisset litterarum excogitandarum, si DIONYSIO caruissent? aut quorsum illa opinio gentem invasisset, si non Imperator ipse ARNULPHUS corpus in Bavariam transtulisset? an ut umbram DIONYSII, vel cærula cæli adorarent.

Præterea diploma LEONIS pro Bojis, ut ipse Baronius affirmat, in veteribus pontificum Romanorum scriptis repertum ex Antonio Augustino posset hic collocari, nisi apud Baronium legeretur. Quid ergo Bojos de literis confictis accusant? Otho tamen Frisingensis videtur rem in medio relinquere, sed quamobrem? Eodem loci LEO, S. WOLFGANGUM & ERHARDUM antistites olim sanctissimos RATISPONÆ, multisque mirandis operibus vivos mortuosque fulgentes, cælesti inter Sanctos religione colendos præcepit.

Idem ædem S. EMMERAMI corruptam incendio, instauratamque resecravit. Dedicatum ab eodem Sacrarium SIMONIS & JUDÆ supra fornicem (in capitolio) curiæ contiguum.

Reliquas donationes ab Imperatoribus, Regibus, & Principibus viris ac fæminis huic amplissimo Cœnobio factas, diligenter apud Hundium in Metropoli Salisb. annotatas invenies.

Illud porro Monasterium Romano Imperio, quo ad secularia, immediate subjectum est, à quo & Regalia in feudum tenet. ALBERTUS Romanorum Rex, concedit Abbati regalia feuda principatus. Idem fecit JOANNES Rex Bohemiæ, nomine patris sui HENRICI, Imperatoris, tunc in Italia agentis, Anno CIↃ. CCC. XIII. his verbis: **Verleichen ihme sein Fürstenthum und Regalia.**

Idem

Idem WENCESLAUS Rex, RUPERTUS Rex, infeudum concedit regalia & fæcularia feuda, Anno CIↃCDI. idem poftea, Anno CIↃCDV. **Lechenfchaft und Mannfchaft 2c.** unde & Princeps Imperii ab illis Imperatoribus ac Regibus nominatur. LUDOVICUS Imperator IV. ita illi fcribit: Dilecto noftro Principi, ALBERTO Abbati S. EMMERAMI in Ratispona, Anno CIↃCCCXXXII. LUDOVICUS Marchio, filius LUDOVICI IV. vocat eum **den Ehrfamen und Geiftlichen Fürften, Anno 1348.**

Principes Bavariæ funt Advocati ac defenfores hujus Monafterii, quoad ea bona, quæ in Bavarica ditione funt fita. Cætera ficut & ipfum Monafterium ad Romanum Imperium fpectant.

In hoc celeberrimo loco plures tam fanctitate, & religione, quam feculari etiam dignitate clariffimi viri & fæminæ fepulturæ locum acceperunt, inter quos, ut fidus quoddam fulgidiffimum emicat S. WOLFGANGUS Epifcopus, qui nobili Suevorum fanguine natus, in Augienfi monafterio litteris apprime imbutus, poftea in Hercinia Sylva, monachum profeffus eft. Ubi aliquamdiu commoratus, & in Noricum diffeminandæ fidei caufa profectus, invitus Epifcopale faftigium RATISPONÆ confcendit. Ibi munere fuo fanctiffime perfunctus, ad cælites evolavit pridie Kal. Nov. A. C. DCCCCXCIX.

Ejus corpus in S. EMMERAMI æde conditorio claufum, ibi in crypta annos IↃLXXVII. latuit, ac præteritis demum annis à WOLFGANGO altero nominis hujus poft S. WOLFGANGI Ratisponenfis præfulis antiftite repertum, & fumma cum religione, publicaque celebritate translatum, novoque facrario honoratum eft.

Ex eodem S. EMMERAMI archifterio prodiit B. GUNTARIUS Epifcopus, de cujus mirabili electione, hæc Dietmarus *lib. 2. Imperator* (OTHO M.) *audita Ratisponenfis Ecclefiæ præfulis morte, eo perrexit: & ut Epifcopatum non alii daret, nifi ei, qui primus fibi occurrerit, in fomnis admonitus eft. Craftina autem die primitus inlucefcente, Cæfar ad Monafterium CHRISTI Martyris EMMERAMI, Monachis hoc nefcientibus, cum paucis venit, & paulatim oftium pulfans, à quodam GUNTHERO Ecclefiæ pervigili cuftode, & per omnia venerabili patre, intromiffus eft. Quem intuens ad adorandum primo fupplex proceffit, denique talibus aggreditur: Quid, mi frater, pro adipifcendo Epifcopatus honore vis dare? Senior ad hæc fubridens, calceos, inquit, meos. Hunc autem cum cæteris confratribus ad Electionem Antiftitis ad fanctum Petrum venientem, Cæfar explicato cunctis fomnio, cæteroque rei eventu, cum confilio Cleri, totiusque populi ad facerdotem conftituit. Is vero accepta benedictione fedebat tantum VI. menfes, ægritudineque compreffus valida, ad modicum convaluit, fumptoque in manus cinere, locum, quo de feculo migrare voluit, figno fanctæ crucis, ipfe confurgendo fignavit, folo tenusque pofitus, illud beati Job carmen beatus & ipfe cecinit: Auditu auris, audivi te Domine, nunc autem oculus meus videt te: Idcirco ipfe me reprebendo, & ago pœnitentiam in favilla & cinere. Et continua confeffione cum lachrymis peracta emifit fpiritum.* Anno CCIↃXXXVIII.

Ibidem in Crypta requiefcit B. RAMVOLDUS Abbas, juxta aram S. GREGORII, & omnium Confefforum, cum hoc difticho:

Signis clarefcit pius hic RAMVOLDUS *humatus,*
Cælo fulgefcit cæleftibus affociatus.

Epitaphios ad S. Altare in ipfa crypta hic etiam hodie legitur, totius vitæ decurfum fuccincte complectens.

B. RAMVOLDUS D. WOLFGANGI PATRUELIS COGNATIONE, AMORE, PIETATE ET ORDINE GERMANUS, VIR VITA ET CONVERSATIONE INTEGER ATQUE SANCTISSIMUS, EX TREVIRENSI URBE ET MONASTERIO S. MAXIMINI A. S. WOLFGANGO EVOCATUS ANNO 975. HUJUS LOCI ABBAS CONSTITUITUR, UBI IN LABORE ET SOLLICITUDINE PASTORALIS VITÆ STRENUE DESUDANS, MAGNO SE ARDORE ET CONATU ADVERSARIIS OP-

POSUIT, PLURIMUMQUE PRO LIBERTATE MONASTERII HUJUS LABORAVIT. OTTONI II. ROM. IMP. SEMPER AUGUSTO APPRIMÈ CARUS, MIRO DEI JUDICIO BIENNIUM CÆCUS, MIRACULO CRUCIFIXI AD SEPULCHRUM S. EMMERAMI VISUM RECEPIT. CRYPTAM HANC AD SANCTORUM ET POST. MEM. A FUNDAMENTIS EXCITAVIT ETC. TANDEM CUM XXVI. ANNOS; MENSES V. DIES XVII. SANCTISSIME REXISSET, FEBRICULA CORREPTUS ANNO DOMINI CIↃI. XV. KAL. JULII, ÆTATIS SUÆ C. BEATO FINE QUIEVIT, MIRACULIS CLARUS.

Ex eodem S. EMMERAMI Monasterio, ad HIRSAUGIENSIS Cœnobii gubernacula assumptus est WILHELMUS, fama sanctitatis, eruditione, & miraculorum gloria celeberrimus, qui Monastici Ordinis Reformator egregius, & plurimorum per Germaniam fundator Cœnobiorum extitit. Obiit IV. NON. JUL. A.D. MXCI. suscepti regiminis XXII. ætatis vero suæ LXV.*Ejus vitam notis & commentariolo illustratam, ante aliquot annos publici juris fecimus.

Ibidem in Australi ambitus plaga beatæ memoriæ ADALBERTUS Abbas sepultus, requiescit in cancello fereo, cujus mausolæo inscripta hæc carmina.

Floruit hic signis Abbas ALBERTUS *opimis,*
Illius precibus JESU *Rex parce redemptis.*

Obiit Anno CIↃCLXXVII.

Præter enumeratos celebres viros XVIII. Episcopi Ratisponenses ibidem requiescunt.

Sanctitate etiam clara habetur ibidem AURELIA Virgo, Franciæ Regis filia, quæ ob vitandum mariti commertium profuga, venit ad Monasterium S. EMMERAMI, quam S. WOLFGANGUS collocavit in solitudinem, quæ nunc vocatur Sacellum S. Andreæ, juxta urbis Ratisponensis mœnia, ubi in vigiliis & orationibus LII. annis devotissime vixit, & Anno CIↃXXVII. Idibus Octobris obiit, & in ambitu Monasterii hujus sepulta jacet, ad partem Australem, cum hoc distichο.

Hic pia florescit AURELIA *Virgo sepulta,*
Quæ pœnas nescit, cæli dulcedine fulta.

Ex sæculari statu præcipui habentur ARNULPHUS Imp. ejusque filius LUDOVICUS Rex Rom.

Item HENRICUS Bavariæ Dux, HENRICIS Imp. pater, vere pius & pro sancto cultus, cujus hoc Epitaphium:

HENRICUS *regis pater, & defensio legis,*
Bavariæ cultus, pius est hic duxque sepultus.

Aliæ præterea illustres utriusque sexus personæ, quas hic commemorare longum esset, & complurium etiam monumenta frequentibus ruinis obruta fuerunt.

MONASTERIUM
MANSEE. DCCXXXIX.

LUNÆLACENSE, LUNÆLACUS, una dictione LUNELACH, vulgo MANSEE Monasterium in ea Bavariæ parte (quæ terra supra Anasum vicinissima, & pene contigua est) ad ejus nominis insignem lacum, & elegantem Marcam intra Alpes Julias situm: omnium fere Bavariæ Cœnobiorum amplissimum, magnificentissimum ac opulentissimum (ut à quibusdam in literis relatum invenio) fundatum legitur circa annum DCCXXXIX. vel, ut alii prodidere, DCCXLVIII. ab UTILONE illustrissimo & religiosissimo Bojorum Duce, in honore S. PETRI Apostolorum Principis, & S. MICHAELIS Archangeli.

Hanc

Hanc fundationem THASSILO UTILONIS filius, religiosissimus Bojorum Dux, qui etiam à sanctitate plurimum commendatur, & ob miracula divinitus ad ejus tumbam post mortem ostensa, summis in cœlum laudibus à probatissimis Scriptoribus effertur, Anno Christi DCCLXXI. confirmavit, additis insuper multis reditibus, censibus, prædiis, curtibus, grangiis, pratis, & hominibus in Rottal, Maligow & Alergow. Idque exemplum singulari quodam zelo sequuti & æmulati ejusdem terræ viri nobiles, plurimum ad loci amplificationem & religiosum augmentum contulerunt.

Eidem loco Abbatis dignitate primus præfuit OPPORTUNUS, vir religiosissimus, qui cum viginti aliis fratribus ex Casinensi S. BENEDICTI in Campania Cœnobio evocatus, Abbatiæ huic præfectus est Anno Domini DCCXLVIII. præfuit annis XXXII. & obiit anno DCC. LXXXI. ipsis Kal. Januarii. Extant de eo & ejus Fratribus tales versiculi:

Cassino de monte legunt, & adhuc ibi degunt.
Domnos claustrales: nec habebat Norica tales.

OPPORTUNO successit HENRICUS, qui anno post CHRISTUM natum DCCLXXXVII. cum ARNONE Salisburgensi Episcopo (cujus primum opera & illustri apud CAROLUM, LEONEMque Pontificem gratia, Archiepiscopatus dignitas in eam sedem commigravit) Romam missus fuit. Ibi constituti HADRIANUM Papam THASSILONIS nomine, adeunt, ut pacem iterum communis pater conciliet, rogant.

Non detrectavit operam Pontifex. Ut vero copiosa oratione CAROLUM persuadere aggressus est, statim sibi eo labore supersedendum intellexit, respondente quippe Rege, nihil sibi pace antiquius vel antehac fuisse, vel nunc quoque esse, cujus rei luculenta dederit testimonia, quæ nihil opus commemorare, se multa expertum, quo THASSILONEM religione fœderum in officio contineret, quod frustra fuerit, culpam certe præstare non debere. Quin ipse HADRIANUS, pacis conditiones nunc coram inter præsentes diceret, eas se, pro veneratione qua Apostolicam sedem semper prosequutus sit, recepturum polliceri. Tum tergiversari legati, neque se ea mandata domo afferre, neque sine mandato rem tantam, qua Principis obstringatur fides spondere. Apparebat magis moram bello, quam id quod prætexebatur quæri. Iratus itaque Pontifex, THASSILONEM, quique ejus partes sequantur, diro anathemate percellit, nisi sanctitatem sacramenti, quo PIPINO prius nexi, nunc CAROLO teneantur, per omnia ratam habeant.

Simul eum per hos ipsos legatos seria admonitione obtestatur, etiam quo progrediatur cogitet, nam si porro pervicacia & perfidia animo indulgere pergat, se CAROLUM & Francos, DEO & S. PETRO auctore, jam nunc crimine solvere, cædes, incendia, rapinas, quæque alia mala bellum semel motum consequantur, in ipsius caput recasura, ipsum omnium scelerum supplicia luiturum. Hæc legationis illius summa fuit.

Huic Abbati dedit postea idem Archiepiscopus ARNO Ecclesiam S. MARTINI in Strasswalden cum omni integritate, qua antea S. PETRO & S. RUPERTO impendebat servitium.

Posthæc LAMBERTUS Abbas vitæ integritate & sanctimonia clarus, interventu nobilium Comitum ERNESTI & ALBERTI à Rege LUDOVICO obtinuit territorium (quod posterioribus seculis à S. WOLFGANGO nomen tulit) in Abernsee, cum toto nemore circumjacente. Facta est hæc donatio in in Transtorph Anno C. DCCXIX.

Anno posthæc CCMXXXI. Rex LUDOVICUS LUDOVICI Imp. filius, ad petitionem HEMMÆ Reginæ uxoris suæ, Monasterium Mansee BATHURICO Ratisponensi Episcopo tradidit in permutationem pro Monasterio superiori B. Virginis Ratisponæ, *Obermünster* dicto, quod ad prædictam Ratisponensem Ecclesiam pertinebat. Inde per longum tempus, fratres Cœnobii, etsi pauci numero ob tenues & exiguos reditus sibi relictos (nam plerique dilabebantur, locumque dese-

rebant, eo quod Episcopo violenter multa & superbe agenti subesse nollent) facultatem eligendi Abbatis non habebant, sed eos à Ratisponensibus Episcopis sibi præfectos accipiebant. Post CM. etiam annum cum Hungari sæpius finibus suis egressi Germaniam impune fere popularentur, Bavariam quoque agressi inaudita crudelitate, cæde, ferro, flamma cuncta permiscerent, etiam Manseense hoc asceterium fæde vastarunt, diripuerunt, tantumque non solo æquarunt.

Anno deinde CMLXXII. Ratisponensis Ecclesiæ præsul creatus est WOLFGANGUS, qui cum aliquot annis magno concionandi, hortandi, visendi, curandique labore, non sine cœlestium prodigiorum suffragatione, à pravis vitiorum corruptelis commissum sibi gregem ad Christianum disciplinam revocasset, ejusque gloria adeo celebraretur, ut ab omnibus velut unus è cœlitibus in terram delapsus coleretur;

Is popularis applausus adeo afflixit animum illius, ut ad alpes Noricas Falconem montem, saltumque ad lacum Abernum pertinentem, haud procul Salisburgo confugeret, ibique totum quinquennium in ultima vitæ inopia, sed magna cœlestium gaudiorum copia inundatus traduceret, prodigiis clarus, cum varia terriculamenta phasmatum, phantasmatumque architectus technarum dæmon objectaret, ut montes inter se collisi, medium inde WOLFGANGUM elisuri viderentur; cum ex dura silice largos undarum fontes ictu pedi educeret, cum forte jactu securis, qua impacta erat rupi, ædiculam constitueret, quæ hodieque summa religione, magnaque peregrinorum frequentia celebratur. Hanc omnem vitæ rationem in solitudine præsertim transactam, mirandaque WOLFGANGI opera, loci habitum, sacellum, lacum, alpes, stupenda ac vere inaudita miracula vernacula lingua descripta, annis ab hinc XX. publici juris esse jussit A. R. D. JOANNES CHRISTOPHORUS hujus Monasterii (sub cujus ditione prædictus sacer locus continetur) Abbas longe clarissimus.

Subsequentibus annis S. HENRICUS Imperator restitui jussit Monasterio, quæcunque ei injuste & violenter ablata fuerant. Sed & Episcopis Ratisponensibus præcepit, ut Cœnobium Manseense pristinæ libertati restituerent, & vel ablata vel violenter usurpata plene redderent. Idipsum his testatur Aventinus: *Mansee Noricorum ædem, ab Episcopis Ratisponensibus, in paupertatem redactam, sacris* D. BENEDICTI *imposito Magistro reddit Imperator* HENRICUS *sanctus*. Hinc rursus canonice electi Abbates huic loco præsidere cæperunt.

A. C. M. C. I. RUPERTUS Abbas Ratisponæ ab Imp. HENRICO IV. & HARDOVICO Episcopo Ratisponensi impetravit complures decimas, & parochiales aliquot ecclesias, Wiselburgum, & Steinakirchen cum omnibus ad eas pertinentibus rebus ac juribus.

A. D. MCXXVII. B. CUNRADUS ex Sigenbergensi monasterio (in quo sub CHUNONE Abbate floruit,) evocatus, ab eodem CHUNONE jam Episcopo Ratisponensi Abbatiæ huic Lunacensi præficitur. Præfuit utilissime annis XV. Consequutus privilegium ab INNOCENTIO II. P. M. ne imposterum Abbas præficeretur in Mansee, nisi quem monachi communi concilio, aut certe sanioris partis consilio & assensu secundum DEUM, & B. BENEDICTI regulam providerint eligendum, idque privilegium datum est A. C. CIↃC. XLII. Trucidatus est à colonis suis ob defensionem rerum & facultatum Ecclesiæ, A. D. MCXLV. sepultus sub insigni marmore in media Ecclesia principaliore, è regione majoris suggesti, sub minore.

Ejus successor quoque WALTHERUS vir bonus & religiosus, cum XII. annis præfuisset, obiit MCLVIII. sepultus in sacello S. PETRI, quod olim S. ANDREÆ sacrum erat: claruit miraculis.

Qui hunc etiam in regimine sequutus est HENRICUS impetravit à LUCIO Papa omnium veterum privilegiorum confirmationem, aliquot superadditis novis A. C. MCLXXXII. Consequutus est à CONRADO Episcopo Ratisponensi Ecclesiam S. MARTINI in Weyhemnerlingen cum omnibus juribus, A. D. MCXCIV.

Ejus-

Ejusdem Abbatis temporibus refignavit CHUNO Ratisponenfis Epifcopus cœnobio in Manfee fuper altare S. MICHAELIS totam Foreftam quæ dicitur Oberfech, una cum territorio S. WOLFGANGI, quæ omnia Epifcopi Ratisponenfes diu injufte detinuerant, & ufurparant. Hæc donatio facta eft anno MCLXXXIV. IV. Non. April.

Magnam rerum fuarum jacturam fecit hoc Cœnobium A. C. MCCIII. quando bellum fœdiffimum inter EBERHARDUM Archiepifcopum Salisburgenfem contra LUDOVICUM Bavariæ Ducem exarfit, in quo multæ arces dirutæ, tota Bavaria ferro, flammisque plurimum vaftata, reliquiæ Sanctorum abreptæ, & alia facinora inaudita funt perpetrata. Porro calamitatum hujus Monafterii mifertus RUDIGERUS Patavienfis Epifcopus, dedit eidem annuos proventus duarum Ecclefiarum Steinenkirchenfis & Wifelsburgenfis: A. C. CIↃCCXXXV. Verum paucis poft annis alia non minor calamitas hanc fequuta eft, nimirum A. D. MCCXLII. quo HENRICUS Epifcopus Ratisponenfis cum Bavariæ Duce bellum gerens caftrum Wildeneck Monafterio vicinum obfidione cinxit, & devaftavit: & omne territorium Manfeenfis Cœnobii rapinis & incendiis, ferro & flammis fœde depopulatus eft. Abbas tamen poftea A. C. MCCXLVI. In ejusdem Epifcopi tuitionem fufceptus eft.

Incendium in idem graffatum eft A. C. MCCLXXIII. rurfum LXXXII. ejusdem feculi præclare tamen ab Abbatibus reftitutum fuit.

Anno MCCCX. Barones Auftriæ & Stiriæ collecta fex pene millium equitum manu Lunælacenfem Abbatiam & omnem circumjacentem diftrictum violenter intrantes ferro & incendiis deleverunt, & magna præda inde fecum abducta ad fua redierunt.

Tertio etiam exuftum fuit fequenti feculo, aliasque calamitates pertulit hoc Cœnobium, præclare tamen femper reparatum.

Poft annum C. MCD. CONRADUS Abbas à BONIFACIO IX. P. M. impetravit ufum mitræ & ceterorum Pontificalium ornamentorum pro fe & fuis fucceffaribus. E quibus SIMON Reuchlinus imprimis vir bonus, maturus, & religiofus extitit: erat enim regularis obfervantiæ fervens zelator, in gubernandis temporalibus providus & circumfpectus. Invenerat Monafterium in fpiritualibus pene collapfum, quod ipfe adjutus à Pontifice Romano ac Bavariæ Ducibus præclare & fortiter reformavit: omnia loca conventualia ampliavit & de novo condidit, præter Ecclefias quas vel de novo inftauravit aut certe infigniter reparavit.

Succeffor quoque ejus BENEDICTUS Egglius erexit à fundamentis totam elegantiffimam & fumptuofiffimam Ecclefiam Manfeenfem: eam & Bibliotheca & clinodiis præclare auxit.

Hujus quoque fucceffor WOLFGANGUS, præter cetera magnifice & præclare facta extitit Regularis difciplinæ & Benedictini inftituti fortis zelotes, unde complurium Monafteriorum vifitator & reformator effe meruit. Erat fratribus & in Choro, & in Refectorio femper fere conjunctus, ut eos fuo etiam exemplo ad pietatem & vitæ fanctimoniam invitaret. Longum nimis foret, fi cuncta hic egregie patrata commemorare vellem; unum addo, adhuc infigniter florere, utque perpetim floreat hoc perilluftre Monafterium, fummis me votis à DEO exoptare.

MONASTERIUM
BENEDICTBEURN DCCXL.

BEURN Monafterium prope alpes in fuperiori Bavaria fitum, poft tot feculorum ætates, & ftructuræ dignitate, & vectigalium magnitudine adhuc mirandum, hac occafione fundatum eft circa A. C. DCCXL.

Temporibus CAROLI Martelli, quibus etiam UTILO rerum in Boica potiebatur, complura maximarum molitionum & impensarum sacra ædificia, viginti fere annorum curriculo, intra illius provinciæ fines excitata, & annuis immensis reditibus instructa sunt, tum ipsius Principis tum aliorum Dynastarum religiosa pietate, & effusa liberalitate. Sed LANFRIDI, VALDRAMI, ELILANDI illustrium fratrum, in hoc genere monumenta, non tam laudem & admirationem habent, quam fere est ut fidem vincant, quippe quibus maximorum hodie Regnum comparata munificentia, tenuis sæpe & modica videatur.

Sunt qui VALTERIO Bliantii Comite natos, VALTERIUM cum CAROLO Martello ex Gallia venisse tradant: alii Antorfæ & Loysæ Comites aliquanto probabilius existimant, nam peregrinitatis fidem, potentiæ æstimatio detrahit. Octo per omnem Boicam fere prope Alpes & Lycum sparsere monasteria, BEUREN, SCHLECHDORF, VESSESPRUN, POLLING, supersunt post annos paullo minus octingentos, sive à primo ortu incolumia, sive restituta: SIVERSTAT, SANDAU, & STAFELSE, COCHELENSE, ad cognomines utrumque lacus, perierunt. S. BONIFACIUS, Moguntinus Archiepiscopus, qui tum temporis Germaniam universam verbo doctrinæ illustrabat, & non raro eandem ob causam Boicam invisebat, templa dedicavit, Cœnobia legibus ad Benedictinam normam instituit. Prioribus monachi, postremis tribus virgines transcriptæ, Cochelensi GAILSVINDIS, trium fratrum soror præfecta.

Cum vero ab anno CM. usque ad CMLV. quo in Campis Vindelicis internecione deleti sunt, Hungari sæpius finibus suis egressi, Germaniam invasissent, dici non potest, quam multa inauditæ crudelitatis & libidinis exempla passim ediderint; Tum etiam Noricum, Alemanniamque percursare, agere, rapere, ferre omnia, sacra, profana; incendia cædibus miscere; nullumque crudelitatis genus prætermittere. Hac occasione Cœnobia ædesque sacras, quas mox commemoravimus, cum virorum sanctorum, tum sacrarum Virginum alias fœde vastarunt, alias funditus everterunt.

In quam sortem & BURENSE asceterium venit; quod cum aliquandiu in situ & squalore jacuisset, per RICHOLPHUM Præsulem instauratum est, tempore OTHONIS Imp. & S. UDALRICI Episcopi Augustani.

Ab instauratione vero inhabitarant illud non parvo tempore Canonici Regulares, sed iis eliminatis, opera ADALBERONIS, Comitis de Sempta, Advocati hujus Monasterii, restituitur Benedictinis, per HENRICUM III. Imperatorem, qui eo HELENGERIONEM, Abbatem Tigurinum, cum XII. Monachis transtulit, teste Aventino.

HENRICUS IV. Abbatiam Burensem, dictam in pago Sondergeu, in Comitatu Sigmari Comitis sitam, ELENHARDO Episcopo Frisingensi, & illius Ecclesiæ, omni jure, & utilitate, quam Imperator ibi habuit, in proprium dedit ac tradidit, ita ut liberam potestatem habeat tenendi, construendi, & quicquid ad communem illius Ecclesiæ utilitatem voluerit, faciendi. A. C. cIↃLXV. Extat diploma in libro traditionum Frisingensis Ecclesiæ.

Anno cIↃ. CCXLVIII. domestico igni totum Monasterium exuritur, sub OTHONE, Duce Meraniæ, Advocato, & OTHONE Duce Bavariæ, inter quos antea gravissimum bellum fuit, in quo Monasterium plurima mala & devastationes passum est; Vide *Aventinum libro septimo*,

In libro Fundationis Advocati & Abbates hujus Monasterii sequentes repeRiuntur.

SIGMARUS juvenis Comes, tertius Advocatus, cujus pater ADALBERTUS, filius ADALBERO, uxor SIGMARI GERTRUDIS sub HENRICO IV.

SIGMARUS Advocatus dedit Monasterio, pro se & anima fratris sui ADALBERONIS interfecti, prædia in Phrumore *ex lib. trad. ibi.* De qua familia hi fuerint, an de Sempta, an vero de Husin, hoc est Andecensi, ut Aventinus in Epithomate ponit, non satis constat; Hundius putat fuisse Comites de Sempta.

BERNHARDUS Advocatus sub RAYMUNDO Abbate.

POPPO,

POPPO, Comes de Andechs, Advocatus fub WALTHERO, Abbate feptimo, A. C. cIↄ. C. XL. & XLIII.

OTHO Comes de Andechs, frater BERCHTOLDI, quem alias Marchionem vocant, fub ADALBERTO Abbate, A. C. cIↄ. CLXXXV.

ADALBERTUS Advocatus, A. C. cIↄ. CXLIX. fub CONRADO Rege.

OTHO Dux Meraniæ, fub GEBHARDO Abbate.

HENRICUS Abbas, A. C. cIↄ. CCLII. quartus ante ipfum ejusdem nominis Abbas.

ORTHOLPHUS Abbas. Huic RUDOLPHUS Imperator regalia contulit, ac de adminiftratione temporalium legitimè inveftivit, vocans ipfum Principem dilectum, A. C. cIↄ. CC. LXXV.

HENRICUS Abbas, A. C. cIↄ. CCLXXXVI. huic quoque RUDOLPHUS contulit regalia feuda principatus, quem obtinet, & hoc ad inftantiam filiæ fuæ, Duciffæ Bavariæ, OTHO Abbas, A. C. cIↄ. CCXII. Idem cIↄ. CCCVIII.

EGGEBERTUS Epifcopus Bambergenfis, OTHO Dux Meraniæ, & Palatinus Comes Burgundiæ, & ALBERTUS Comes de Tyrol, A. C. cIↄ. CCXXVIII. intercefferunt apud Abbatem Burenfem GEBHARDUM, poft obitum D. OTHONIS Ducis Meraniæ, defenforis olim in temporalibus quatenus Advocatiam illam filio OTHONIS conferret, quoniam ipfe pro libitu eligendi Advocatum poteftatem, & libertatem haberet, fub certis conditionibus & articulis jurejurando, & inftrumentis confirmandis: Primo, ne illis detur Judex, nifi ad petitionem Abbatis & Conventus; fecundo ne fteuræ ab hominibus eorum extorqueantur; tertio, ne aliquis infra Parochiam judicium exequatur; quarto, ne res vel homines eorum fub jure advocatiæ ulli in feudum concedantur; quinto ne ab hominibus ipforum, vel ab ipfis telonium accipiatur, in Wolfratzhaufen, vel in Montanis.

BENEFACTORES hujus Monafterii, & alii, quorum in libro fundationum ibi fit mentio.

UDALRICUS de Elfindorf, vir nobilis, fe cum conjuge & unica prole, ac omnibus bonis fuis & poffeffionibus, fcilicet Elfindorf, Surgeloch, Mages, Rufian, DEO ac S. BENEDICTO obtulit, tempore HENRICI IV. Imp.

ARNOLDUS de Afpach, vel de Lucilfteten, Nobilis domo, donavit Monafterio prædium Aichaim, quod à parentibus in Svevia, juxta Hilaram fluvium per fucceffionem habuit, quodquod GUELPHO Dux, ejecta fua matre, per vim occuparat, &c. facta eft hæc traditio, A. C. cIↄ. CXLIII. fub WALTHERO Abbate I. & BERCHTOLDO Advocato.

Quædam illuftris matrona, GISELA nomine, de Asmunting, locum fibi apud S. BENEDICTUM elegit, Marquardus maritus tertius, Agnes filia, Robertus & Gofwinus, filii, Diethericus, frater Domini Marquardi de Dorf.

HENRICUS, Comes Andecenfis, Marchio Iftriæ, fundator Miffæ ibidem, circa, A. C. cIↄ. CCXXVIII.

OTHO Dux Meraniæ, Comes Burgundiæ, eodem tempore.

BERCHTHOLDUS & *HENRICUS*, Comites de Efchenloch, fundatores luminis perpetui, ad fepulturam progenitorum fuorum, circa A. C. cIↄ. CC. XXVIII.

BERCHTHOLDUS Comes de Efchenloch, filius Berchtoldi, inftituit anniverfarium ibidem pro remedio animæ fuæ & progenitorum, A. C. cIↄ CCXCIII.

HENRICUS de Rotenburg, Magifter Curiæ *OTHONIS* Ducis Carinthiæ, Comitis Tyrolis, UTO de Matrey Judex, *GRIFO* de Matrey, milites, *HENRICUS* de Ufenftain, fideles ejusdem *OTHONIS*, A. C. cIↄ CCIIC.

BERNARDUS liber de Weilhaim, A. C. cIↄ CCXXVIII.

D. HENRICUS de Weilhaim filius circa A. D. cIↄ CCLIII.

D. GEBHARDUS de Weilhaim circa annum cIↄ CCXCV.

EGILOLPHUS & *GOTHARDUS* de Andechs, Nobiles, circa annum cIↄ CCXXVIII.

GOTSCALCUS & *LUDOVICUS* de Widerfperch.

EBERHARDUS & *LAZARUS* de Porta.

HENRICUS de Lechisperg, uxor Diemuet, filii eorum Philippus, Rupertus & Hermannus, tempore *HENRICI* anno clↃ. CCLII. contulerunt aliquid Monasterio.

HENRICUS & *OTHO* de Sechsenhausen, A. D. clↃ CCXCI. *OTHO* dedit Huobam in Engelberting, anno clↃ CCXCII.

D. DIETHERICUS de Pfluegdorf.

S. CONRADUS & D. ENGELSCALCUS de Wildenrot, anno clↃ. CCCIII.

D. HENRICUS de Tainingen, anno clↃ CCXCV.

VERTINGUS & *HENRICUS* de Schmichen.

BERCHTOLDUS de Ave, sub *HENRICO* Abbate, anno clↃ CCLV.

D. JOANNES Miles de Awe, anno clↃ CCXIX.

D. CONRADUS der Reitter von Aw, A. C. clↃ CCXCV.

BERCHTOLDUS de Fuozstain.

In antiquo libro fundationis seu traditionis circa annum clↃ CCL. *sequentes hujus Monasterii vasalli reperiuntur.*

D. HENRICUS de Seeveldt.

D. ULRICUS de Römmos, Vicedominus Ducis *LUDOVICI*, & filius suus *ULRICUS.*

D. WATTO de Geckmpeunt.

D. BERCHTOLDUS de Egolvingen.

D. HERMANNUS Wittolshover.

D. ENGELSCALCUS de Haldenberg.

WIRNT de Adelungeshoven.

HENRICUS de Seckenhausen.

D. DIETRICUS de Pfluegdorf.

D. HENRICUS de Pfetten.

D. CONRADUS de Duringenveld.

Item *H. TAININGER.*

Item *VERTINGUS* de Schmiechen.

Item *BERCHTOLDUS* de Fuezstain.

Possidet amplissimum hoc Cœnobium corpus *S. ANASTASIÆ* Virginis & Martyris, quod circa A. C. clↃ. LIII. eo translatum est, ubi non raro cœlitus beneficia piis cultoribus exhiberi certum est. Ejus martyrium ita describitur. ANASTASIA Romana Prætextato viro clarissimo, Gentili tamen patre, & Fausta matre Christiana nata est, quæ animi & corporis pulchritudine excellens in fide Christiana educata, & à CHRYSOGONO viro pio ejus mysteria edocta, à patre invita Publio viro quidem nobilissimo, at Christianæ religionis hosti acerrimo, matrimonio copulata est. Ea viro in administratione rerum publicarum occupato, vili amictu induta, unica ancilla se comitante carceres obibat, pecunia custodibus data martyrum corpora curabat, lavabat pedes, & caput, pilos tondebat, vulnera sanabat, cæteraque charitatis explebat officia. Confessores etiam pascebat, & fovebat. Quibus cognitis Publius illam in domestico carcere diu afflixit, quam tamen CHRYSOGONUS per litteras est consolatus; ac profecturus in Persidem vinculis constrictam reliquit, in eam post reditum animadversurus. Sed eo in itinere defuncto, ANASTASIA libertati pristinæ restituta, pristina officia pietatis resumpsit, bonis in usus confessorum, & martyrum obsequia erogatis. Cum autem Diocletianus Aquileiæ S. CHRYSOGONUM morte affecisset, & post illum AGAPEN, CHIONIAM, & IRENEN sorores in CHRISTI confessione constantissimas martyrio coronasset, illarum corpora *ANASTASIA*, quæ eo Roma profecta fuerat, ut martyribus inserviret, pretiosis unguentis delibata sepeliit. Quod cum aliis martyribus fecisset, agones illorum deplorans, deprehensa ad Florum Illirici Præsidem producitur, qui illam ob summam nobilitatem non ausus attingere, Romam ad Imp. misit. A quo interrogata: *Ubi aurum, ubi opes à patre tuo viro clarissimo, & Deorum amico relictæ?* Respondit: *Si aurum haberem, quo DEI servis subvenirem, non me tibi tradidissem. Nunc, omnibus erogatis, quod reliquum est, corpus CHRI-*

STO meum offerre statui. Quibus dictis, Præfecto examinanda traditur; qui ea frustra blanditiis & minis deterrita, Ulpianum Capitolii Pontificem actu pollentem accersit, ut *ANASTASIAM* aliqua fraude ad impietatem alliceret. Sed cum hic nihil profecisset, quod illa ad omnia mala perferenda paratissima erat, dolens quod suum martyrium differretur, tridui inducias ad deliberandum martyri concessit; quæ ad Ulpianum: *Cogita jam hos tres dies elapsos esse: nam eadem animi, quæ nunc, tunc erit sententia.* Triduo transacto, in quo mulieribus gentilibus depravanda tradita omnis cibi & potus expers fuerat, Deum precata, ne optata martyrii palma frustraretur. Ulpianus ad eam accedens quasi aliquid inhonestum attentaturus, repente oculis captus est, nec multo post acrius doloribus cruciatus interiit. *ANASTASIA* autem liberata ea molestia, paulo post à Floro Illyrici Præfecto, quod *THEODORAM* matronam ad martyrium animasset, carcere diu inclusa, in Palmariam Insulam cum CC. viris, & LXX. fœminis deportata, ibi pedibus, manibusque extensis ad palos ligata, & circa eam igne accenso martyrium consummavit, corpore ejus ab igne nil læso, sociisque vario genere mortis interfectis. Passa est anno Christi CCC. VIII. Kal. Januarii. *Ex ejus Pass. à Sur. tom. 6. Petr. lib. 2 c. 2. Mombrit. tom. 1. & ab al. rel. Catal. SS. Italiæ.*

Corpus ejus Trojæ in Apulia, ubi ea maximè colitur, quiescere fertur. Sed in Germaniam ad hoc BURENSE Cœnobium translatum esse, vetustissimis monumentis credimus: ubi non solum ejus caput, verum etiam ossa corporis sacri, ingentis proceritatis Heroidem referentia, ostenduntur.

Circa A. C. cIↄ. DL. floruit in eodem Cœnobio R. P. F. FLORIANUS Tresleus, vir eloquentiæ singularis, ut orationes ab eo editæ demonstrant: Impressæ sunt Augustæ Vind. apud Philippum Ulhardum, anno prædicto, & sæpius.

MONASTERIUM
NIDERNALTAICH, DCCXLI.

ALTACHIUM seu ALDECHIUM inferius, germanice Nidern-Altach ad differentiam superioris Altachii, & à veteri quodam ex quercubus constante luco sic dictum. *Fama manet*, inquit M. Velserus, *lib. 5. rer. Boic. nec à nominis ratione, nec à vero abhorrens, stetisse iis locis ad Danubii ripam prægrandes & annosas quercus, Deorum superstitioni dicatas, quas victimarum sanguis sæpe resperserit, Bojos, postquam gentilem errorem excussere, excidisse, ecclesiis Christiano ritu substitutis. Nam Maximus Tyrius, ex Platonis schola Philosophus altissimam olim quercum pro Jove Celtico cultam scriptum reliquit.*

Situm est hoc amplissimum magnificentissimumque Cœnobium in Bavaria inferiori ac Pataviensi Diœcesi, in sinistra descendentis Danubii, ad unum miliare Germanicum, infra Deckendorsum civitatem Bavaricam, prope Hengersbergensem Marcam (quæ hodie adhuc eidem Cœnobio subest tota) fœcundo solo, & peramæno loco situm: Fundatum legitur consilio S. PIRMINII Episcopi, ab UTILONE Duce Bavariæ in honorem S. MAURITII, Anno DCCXLI. sub ZACHARIA Pont. Max. & subinde licet ab eodem Duce UTILONE multis prædiis & possessionibus ditatum, bellis tamen & incendiis vastatum & attenuatum fuit. Instauratum vero est per Imperatores & Reges Romanos, qui illud maximis muneribus & privilegiis auxerunt. Auctum etiam & ditatum est ab HILTRUDE Regina, ejusdem UTILONIS Conjuge, ac PIPINI Francorum Regis sorore. THASSILO quoque filius UTILONIS, plurima prædia huic Monasterio dedit, quorum magnam partem per discordiam Principum amisit.

CAROLUS Magnus tradidit huic Monasterio privilegia immunitatis, illudque multis prædiis dotavit, A. D. DCCXII. LUDOVICUS item junior munificentissimus huic loco fuit, nam non solum privilegia, & immunitates eidem tradidit, sed etiam

 in

in suam tutelam recepit, & ab omni exactione & onere exemit, addens duas Ecclesias Ingolstadii (nunc celebris Academia civitas, tunc tantum villa erat) & curtem Dominorum illic existentem, vulgariter den Herrenhoff, cum centum & triginta agri jugeribus, pratis item quæ faciunt CD. fœni vehicula, cum servis & ancillis in eadem curte degentibus, cum omnibus item bonis ad eadem pertinentibus hoc est, campis, silvis, pratis, pascuis, equis, aquarumque decursibus, molendinis, mobilibus & immobilibus. Actum in Regio Palatio Heiligbrunnensi XVIII. Augusti DCCCXL.

Postea circa A. D. DCCCXLIII. GOTSBALDUS Abbas impetravit à GREGORIO IV. PONT. MAX. corpora SS. Martyrum FELICISSIMI & AGAPITI in Isserhoven collocata, unde extant in vitro Chori ad S. STEPHANUM tales versiculi.

Sunt à GREGORIO *Romano Præsule Quarto*
GOTSBALDO *de* ALTHA *Sanctorum tradita membra.*

ARNOLDUS, Dux Bavariæ, dictus malus, ambiens Imperium & rebellans CONRADO & HENRICO Aucupi Rom. Regibus, pleraque hujus Monasterii bona tam in Austria, quam in Bavaria diripuit, ac militibus suis distribuit; hinc norma monastica ibidem defecit, tamen sub regula Canonicorum usque ad tempora OTTONIS III. quasi per centum annos permansit, qui consilio S. WOLFGANGI Ratisponens. & PILIGRINI Pataviensis, Episcoporum, eundem locum Regulæ priori S. BENEDICTI restituit, & collapsas res Monasterii præclare & feliciter denuo instauravit, ejusque auxiliis ERCHAMBERTUS Abbas præfectus est, Anno CMXC. Sub ejus regimine Monasticen professus est S. GOTHARDUS, qui ad ALTACHIUM inferius, honestis parentibus, patre RATMUNDO dicto natus ibidem primum sacrorum ordinum gradum hypodiaconi indeptus, vel à FRIDERICO, Archiepiscopo Salisburgensi, ut habet Hundius, vel à CHRISTIANO Pataviensi Episcopo, qui dictum Cœnobium ceu beneficiarius gubernabat, ut est in vita apud Surium, postea etiam Diaconus ordinatur, & Præpositus Canonicorum instituitur, à PILEGRINO Pataviensi Episcopo, ut iterum tradit Hundius. Verum hæc nimis confunduntur, PILEGRINUS enim CHRISTIANUM, in Episcopatu præcessit, ut constat ex Catalogo Episcoporum illius Ecclesiæ. Post à S. WOLFGANGO Sacerdotio initiatur, tandem Cœnobio Abbas præficitur, cui pie & laudabiliter præfuit annis XXVI. Consecutus est arcam in Ratispona ab HENRICO Imp. Anno MII. Condidit primus insigne Sacellum super Hengerspergensen Marcam in peramæno colle situm, quod S. TRINITATI ac beatissimæ VIRGINI MATRI, consecratum ac dicatum est à WERNHERO seu Berengero, Pataviensi Episcopo ipsa die Purificationis B. MARIÆ.

Addidit vero eidem Ecclesiæ aliud etiam sacellum B. BENEDICTO dedicatum. Habuit in commendis etiam HERSFELDIAM præpotens HASSIÆ Monasterium, ubi cum collapsam disciplinam reformasset, illius præfecturam reliquit ARNOLDO, ejusdem loci antea Præposito Anno MXI. ipse vero ad ALTACHIUM se recepit, illudque summopere excolere atque ornare conatus est, puta codicibus, sacris vestibus, ad divini sacrificii ministerium pertinentibus, aliisque variis & utilibus Ecclesiæ ornamentis: imprimis autem, quod quidem compertissimum est, per multos illic fratres scientia & morum integritate insignes atque spectatos enutrivit, quos postea, Rege & Episcopis id petentibus, in diversa monasteria patres & doctores ablegavit. Cum vero esset vir literis & vitæ sanctimonia clarus, ad HILDESHEMENSIS Episcopatus clavum ac gubernaculum avocatur Anno MXXII. ubi munus Episcopale, quod invitus suscepit, magna cum laude XVI. annis religiose gessit: Ecclesias, Monasteria, & Xenodochia plurima erexit.

Inter opera supra naturam mirifica ab eo patrata, etiam hoc narratur. Perduelles ex subjectis quosdam anathemate ictos cum sacrificii tempore templo de more excedere jussisset; illique contumaces restitarent, ex dudum sepultis, quos anathematis vincula strinxerant, de tumbis surgunt, templumque egrediuntur; quos pudore suffusi, vivi illi rebelles etiam sequuntur. GOTHARDUS adhortatione acri ad

sub-

ſubjectos, quibus mortuos obſequentiores haberet vivis adhibita, defunctos cenſura ſoluit, qui capita pontifici inclinantes ad ſuum quisque tumulum redeunt. Deceſſit Anno Chriſti MXXXVIII. Multa ubique mentio ſanctiſſimi viri, quem INNOCENTIUS II. P. M. in Viennenſi Concilio Divorum Albo adſcripſit MCXXXI.

Eodem S. GOTHARDO Abbate Anno Chriſti MVIII. fundata & inchoata eſt præpoſitura quædam RINCHNA dicta, tribus ab ALTACHIO milliaribus verſus montana & nemora Bohemica ſita, à S. GUNTHERO Monacho ALTACHENSI & primo RINCHINENSI Eremita, qui illic ad ſui nominis ſaluberrimum fontem, precibus & jejuniis Deum ſtrenuiſſime coluit.

Fuit hic cognatus S. STEPHANI Pannonum Regis, apud Turogos regia ſtirpe oriundus. Cum vero ex ephebis & adoleſcentia etiam exceſſiſſet, vitæque eum ſolutioris admodum pæniteret, vocatis in conſilium cogitationibus, cœpit faſtidire omnia præſentia, cœlumque toto pectore ardere. Abit itaque ad Cœnobium, genus vitæ orditur laborioſum, nec ſatis expedit rationes fortunarum, quibus abundabat, donec ſæpedictus Abbas S. GOTHARDUS, illum ſeveriore periculi denunciatione territum firmavit. (1006.) Exin ingentes facere progreſſus in curriculo virtutis, opes omnes negligere, ſeipſum abjicere, parere non majoribus, ſed paribus & humilioribus etiam, ſevere in ſe animadvertere, nec legibus aliorum rigidis contentum, addere inſuper alias corpore afflictationes, & paulatim in ſanctitatis opinionem venire.

Jam ad STEPHANI Regis aures fama cognati delata, etiam animum incenderat cupidine GUNTHERI coram ſpectandi, allegantur ad ipſum, qui humaniter invitent ad Pannonias & regem viſendum; recuſat ille, præfatus, ſe in alterius regis & CHRISTI auctoritate eſſe, omnibus propinquitatibus defunctum. Sed iterum ac tertium vocatus, cum fauſta religioſorum imprecatione ſe cum legatis dedit in viam, ſalutatus à rege ingenti gaudio perfuſo, regioque epulo exceptus, à carnibus tamen omnino abſtinuit. Sed iterum ac ſæpius à rege fatigatus, uti ſaltem ex pavone appoſito aliquid guſtaret, ne durus in regem & hoſpitem, & cognatum videretur, nihil ille quidem de alite attigit, ſed capite in manus fuſo, Deum precibus & lachrymis adiit, ut ſine offenſa Regis, ſalvis ſuis legibus à menſa ſurgeret: impetravit, ut rediviva avis è patina ingenti prodigio avolaret: unde Rex, omnisque aula attoniti, de cætero GUNTHERUM urgere ad guſtandas carnes deſierunt.

Tertio autem à converſione ſua anno, ipſe cum aliquot familiaribus inde in ſaltum Narwaldenſem Bohemiæ bona ſui Abbatis venia ſeceſſit, (1008.) ibique ſeptem & triginta annos religioſiſſime vixit, in ſanctæ religionis ſtudio & in ſumma voluntariæ paupertatis ſeveritate cum ſociis ſuis perſeverans.

Victus eorum ſane varius erat, vario ſtudio à rege Hungariæ, atque è Bohemia & Polonia aliisque diverſis provinciis una cum veſtitu conquiſitus. Potus quidem, quod omnibus notum eſt, non niſi aqua ſola fuit, quæ etſi hoſpitibus apponebatur abunde, at fratribus tamen non niſi ad certam menſuram. Literas ille prorſus ignoravit, pſalmis exceptis, & tamen mira erat præditus evangelii, legis & prophetarum intelligentia, nec hiſtoriarum rudis fuit: quam ille intelligentiam conſequutus fuit tum ex crebra fratrum relatione, tum ex avida verbi DEI auſcultatione; adeoque ſæpiſſime ille myſticos & arcanos ſenſus interdum jocando, interdum verò adhortando non ſine audientium ſtupore proferebat. Erat profecto vir ille, ut de S. BENEDICTO ſcribit B. GREGORIUS, quem poſt Dominum JESUM vita & moribus præcipue imitabatur, *& ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.*

Vixit autem poſtea etiam 5. annos in ulteriori eremo Breznich, quoad à BRE-DISLAO Sarmatarum & Boëmorum principe venationibus intento deprehenſus, in alterum illi diem ſuum è vita diſceſſum poſt diuturnam & religioſam ſermocinationem aperuit; qui prima luce cum SEVERO Antiſtite ad oſtium GUNTHERI adeſt, cæleſtem agnum in viaticum porrigi jubet; ubi ille inter piorum lachrymas & vota exſpiravit, anno Chriſti CIↃ. XLV. VII. Idus Octobris. Corpus per jumenta

G jugi

jugi insueta ad BRUNOVIENSE Cœnobium deductum, prodigiis vitæ prioris sanctimoniam ostendit, ipse cœlestibus post religionibus consecratus.

Porro Cœnobium RINICHNACHENSE, cujus idem auctor fuit, ALTACHENSI inferiori per HENRICUM Imperatorem ipsius rogatu GUNTHERI subjectum, adjecit KUNIGUNDIS & GISELA illa HENRICI sponsa, hæc CONRADI conjux prædia & silvas, aliique principes auxere.

Ejusdem Ecclesia consecrata est à BERENGERO Episcopo, in honorem S. JOANNIS BAPTISTÆ, DEIPARÆ VIRGINIS, & S. CRUCIS, Anno MXIX.

ALTACHENSE vero Cœnobium totum fere igne periit, Anno Domini MXXXIII. IV. Non. Martii. Reædificatum à fundo ab Abbate hujus loci RATMUNDO, S. GOTHARDI ex sorore nepote (qui plurima emit prædia, multumque terræ incultæ excoli fecit) auxilio ejusdem sancti, tunc Hildeshemensis Episcopi, & RICHERII Abbatis Casinensis, Anno MXXXVII. Consecratum iterum divino honori XI. Kal. Octobr.

In hoc ipso Cœnobio se contubernio S. BENEDICTI addixit S. THIEMO, qui & THEODAMARUS & DIETHMARUS à quibusdam vocatur, inde evocatus SALISBURGI S. PETRI Cœnobio præfectus, post etiam ejusdem urbis Archipræsul, ac tandem clarissimus Christi Martyr evasit Anno Christi, clↃ. CI. IV. Kal. Octobr.

Deinde anno circiter clↃ CCXXXIII. DIETMARO III. hujus nominis Abbate (qui per Hermannum Monachum impetravit à Gregorio Papa mitram, uti tradit Hundius ex Aventino) nova dissensione coorta inter Bertholdum & Albertum Comites Pogenses unius, & Raphatonem ac Henricum Comites de Ortenberg, alterius partis; Monasterium rapinis, incendiis ac suorum hominum captivitatibus, jumentorum abactionibus misere quassatum & vexatum est Hengersbergensis Marca, & Althachensis Villa incendio vastatæ sunt, templa parochialia undiquaque miro sacrilegio effracta, calices & alia ornamenta templorum piis usibus dicata, prophanata & ablata, pecora & armenta abacta sunt: ita ut Abbas & Conventus fecerint in hac calamitate jacturam viginti millium Rhenensium aureorum.

Posthæc anno Domini clↃ CCLXII. HERMANNUS Abbas HENRICI Ducis inferioris Bavariæ liberorum lustricus Pater, Historiographus, & Chronographus sui Cœnobii, B. VIRGINIS Sacellum Hengersbergense in superioribus tumultibus direptum & vastatum, plæclare renovavit, & denuo consecrari fecit per ANSELMUM Legatum summi Pontificis, consensu OTHONIS Pataviensis Episcopi.

Huic etiam Cœnobio incorporata est Præpositura Cœnobioli Benedictini in AUGIA B. VIRGINIS ad Fledinczium amnem, Richingensi vicina, quæ fundata est Anno Domini clↃ CCCXLII. ab HERDWICO Milite de Degenberg (cujus germanus frater erat RUGERUS Abbas Altachensis) ope LUDOVICI Bavari Imperatoris, qui & Altachensis Monasterii benefactor munificus fuit, sicut & alii prædecessores ejusdem Imperatores & Bavariæ Duces: præsertim S. HENRICUS, CONRADUS SALICUS, HENRICUS III. FRIDERICUS I. CONRADUS III. CAROLUS IV. quorum donationés, & immunitatis privilegia diligenter annotavit Hundius in Metropoli Salisburgensi.

MONASTERIUM
TEGERNSEE DCCXLVI.

AMPLISSIMUM hoc atque perquam magnificum Monasterium ad lacum Tegerensem, in superiori Vindelicia intra Isaram & Oenum in faucibus Alpium circa Annum Domini DCCXLVI. conditum, quod cetera quam late Boica patet, splendore & dignitate multis modis superat, fossa & propugnaculis in regiæ speciem

speciem cinctum, nam & Abbas ministris ex equestri nobilitate, Principum more utitur, & vero Principis aliquando nomen ab Imperatoribus tulit, ut patet ex privilegio LUDOVICI IV. anno Domini cIↃ CCCXXI. dato.

Condidere ADALBERTUS & OTCHARIUS Tegerenses Comites, sive GRIMOALDO Duce, sive patre HARTWICO Burgundo, matre Boja nati, duplex enim hic quoque fama est.

Vetustorum diplomatum (*Ottonis* 2. & *Henrici* 6.) fide hactenus liquet, illustri genere ortos, quod Reges propinquitate attingeret, cetera fere obscura sunt, Romam religionis caussa profecti, cum omnia hostium incursionibus vasta, urbem luctu & pavore oppletam reperissent, commoti homines militares, qui primam pietatem interpretarentur, sacrorum sedem inultam indefensamque non relinquere, sese Romanis duces eosdem vindictæ, & socios periculi præbuere. Nec mora, hostes aggressi secundis aliquot præliis, egregia virtute, ingentem gloriam pepererunt. Magna factum sequuta gratia, Pontifex egregii muneris loco, S. QUIRINI corpus petentibus concessit, quod in TEGERENSI Ecclesia sancte adhuc colitur.

Reversos, ardens adeo religionis studium subiit, ut posthabitis quæ apud mortales ceteroqui prima sunt, monachorum instituta, in monasterio quod ipsi condiderant profiterentur. Major fratrum ADALBERTUS, Abbas dictus, centum quinquaginta monachis præfuit.

Quæ post per CC. ferme annos gesta fuerint, obscura permanserunt, neque in Annalibus quidquam reperitur; nisi quod anno Domini CMLV. Hungaris Noricum & Alemanniam sæve devastantibus, hoc Monasterium quoque crudeliter devastatum & igne exustum fuit, cum prius etiam per ARNOLPHUM Ducem despoliatum, & bona illius militibus beneficii loco concessa fuissent.

Instauratur itaque per OTHONEM II. Imperatorem, & OTHONEM filium LUITOLPHI, fratris OTTONIS II. Ducem tum Bojoariæ & Sveviæ, qui Monachis Cœnobium cum prædiis restituunt, HARTWICUM Abbatem S. MAXIMINI Treveris huic loco præficiunt, profanis, qui locum sacrum occupaverant, procul ire jussis. HARTWICUS ipse benedictionem accepit ab Abrahamo Episcopo Frisingensi, Anno Domini CMLXXIX.

Huic etiam loco ab anno salutis cIↃ. I. S. GOTHARDUS Altachensis & Hersfeldensis Abbas, & postea etiam Hildesemensis Episcopus, aliquamdiu præfuit à S. HENRICO eam ob caussam præfectus, ut reformaret locum insolentia Monachorum pene collapsum.

Postea anno gratiæ cIↃXXXV. Monasterium igne periit, & sequenti anno à furibus spoliatum est.

Anno dehinc cIↃLIII. SEIFRIDO Abbate præsidente, corpora SS. Martyrum CHRYSOGONI & CASTORII à quodam fratre à Verona, ex Monasterio S. MARIÆ ad organa, ad hoc Monasterium translata sunt.

Anno cIↃ. CL. EUGENIUS III. hujus Monasterii privilegia confirmavit, illudque sub protectionem sedis Apostolicæ recepit Idem fecit ALEXANDER III. Anno cIↃC. LXXVIII. Item URBANUS III. Anno cIↃCLXXXVI. qui & confirmavit usum Mitræ & annuli ab ALEXANDRO antea concessum.

Exinde PERCHTOLDO hujus nominis I. Abbate, hoc TEGERENSE Cœnobium cum aliis vicinis, per LUDOVICUM Ducem Bavariæ, & OTTHONEM Comitem de Phallai, in bello, quod contra HENRICUM Marchionem Istriæ, tunc Advocatum Monasterii, gesserunt, misere desolatum & vastatum est. Deinde Anno cIↃ. CCXI. ob dissidium MANEGOLDI Episcopi Pataviensis, (erat hic BERCHTOLDI Comitis Bergensis & GISALÆ Comitissæ Andecensis filius, ex Chremiphanensi, etiam Tegerensis Abbas, & post Anno cIↃ. CC. VI. Episcopus electus) & cujusdam RAPETONIS, Comitis Palatini Bavariæ, de familia Comitum Ortenbergensium huic Monasterio, cum quibusdam aliis, grave damnum illatum, postea Anno cIↃ. CC. XIV. tertia vice igne exustum est.

Anno

Anno cIↃ CDXXIV. anterior pars Chori inter cænandum corruit, Altare S. CHRYSOGONI una cum arca, in qua facrum ipfius corpus affervabatur comminuit falvis tamen reliquiis.

Tempore CASPARI Abbatis (qui ob egregia merita alter fundator dictus, Monafterii inftaurator, reformator, locupletator, totum Monafterium fere ex novo conftruxit & obiit anno cIↃ CDLXI.) inventa eft vena Petrolei, quod S. QUIRINI vocatur.

Perilluftre hoc Cœnobium inter præcipuos fautores & benefactores numerat OTTHONEM II. S. HENRICUM, CONRADUM II. HENRICUM III. & VI. FRIDERICUM I. & II. ac LUDOVICUM IV. & V. Rom. Imp. & alios plures principes, qui illud donariis & privilegiis mirifice exornarunt, quæ ab Hundio in Metropoli annotantur.

Habuit idem Cœnobium, quod etiam fupra infinuavimus, quemadmodum cæteri tam Ecclefiaftici, quam feculares Principes Imperii, miniftros ex equeftri nobilitate, Marefcalcum, Camerarium, Magiftrum Coquinæ & Pincernæ.

MARESCALCI officium una cum pertinentibus prædiis & redditibus, olim WICKNANDO de Iringfpurg, OTTONI filio & fuccefforibus mafculis, Anno cIↃ CCLXXXVI. fuit conceffum, quibus defunctis, fucceffere in officio Nobiles de Thor, ficut in caftro Irinfpurg.

CAMERARII fuere olim Nobiles de Warngew, poft Nobiles de Pienzenaw.

ARCHIMAGIRI officium, quod alias Truchsässen Ampt dicitur gerebant aliquando Nobiles de Hochenrain, poftea Nobiles dicti Turndl, tandem Nobiles de Höchenkirchen.

PINCERNÆ feu Pocillatoris officium olim habebant Nobiles, dicti de Eling: Poftea Sunderndorffer.

Inter præcipuos hujus Monafterii Patronos numerantur SSs. Tutelares, QUIRINUS, CHRYSOGONUS, CASTORIUS, Martyres Romani omnes, quorum facra Lipfana, ut fupra notatum eft, huc translata funt, & eorum hiftoria brevibus fic comprehenditur.

CLAUDIO GOTHICO annum fecundum in Imperio agente, à falute noftra Anno CCLXX. *quidem è Perfide Chriftiani Romam venerunt ad orationem Apoftolorum*, MARIUS & MARTHA *ejus conjux, cum filiis Audiface & Abachum. Hi cum perveniffent Romam, ftuduerunt folicite inquirere corpora fanctorum quæ erant in cæmeteriis, & Chriftianos invifere qui detinebantur in carcere. Et cum veniffent in carcerem trans Tiberim pofitum, confpiciunt hominem fidelem*, QUIRINUM *nomine, qui pro* CHRISTI *nomine multa verbera perpeffus fuerat, & fuis facultatibus fpoliatus. Ad quem venientes, miferunt fe ad pedes ejus obfecrantes ut pro ejus oraret. Ibique manferunt diebus octo miniftrantes beato* QUIRINO, *& aliis qui ibidem erant, lavantes pedes eorum qui vinculis tenebantur conftricti; & ipfam aquam fuper capita fua ac filiorum fuorum fpargebant.*

Eo tempore juffit Claudius, ut Chriftiani, qui inventi fuiffent in vulgo, aut in carceribus, fine interrogatione punirentur. Ipfo autem edicto promulgato, tenuit ducentos fexaginta duos Chriftianos, qui damnati ante fuerant ad fodiendam arenam via Salaria pro nomine CHRISTI: *quos ductos Romam, & in amphitheatrum inclufos, milites fagittantes interfecerunt.*

MARIUS & MARTHA *hæc fcientes, contriftati funt vehementer, & una cum filiis & beato* JOANNE *presbytero venerunt ad corpora fanctorum martyrum, quæ ex igne fublata fubtraxerunt, & in linteaminibus involuta fepelierunt in crypta, via Salaria, in Clivo Cucumeris: fimul etiam fepelierunt Tribunum Claudii nomine* BLASIUM: *quo in loco permanentes, vigilias & jejunia & orationes multis diebus cum Joanne celebrarunt.*

Audiens hæc CLAUDIUS, *curiofe juffit perquiri* MARIUM *& uxorem ejus: & non invenerunt, quod occulte iftic agerent. Venientes vero Romam ad carcerem, requirebant beatum* QUIRINUM: *quem non invenientes contriftati funt: fed invenerunt presbyterum nomine* PASTOREM, *qui enarravit eis, quomodo noctu beatus* QUIRINUS

NUS gladio fuerat interfectus, & jactatus in Tiberim. Corpus ejus remanserat in insula quadam. Quo audito perrexerunt noctu cum familia sua & PASTORE presbytero, & collegerunt corpus ejus, & sepelierunt in cæmeterio PONTIANI in crypta, VIII. *K. Aprilis.*

Sacræ corporis reliquiæ, post annos à perpesso supplicio propemodum quingentos, Bojorum Principum pietate ad TEGERENSES deportatæ, condito monasterio, ut ante diximus, insigni venerationis cultu hactenus habentur.

Ante annos totidem & eo amplius, METELLUS monachus, vitæ necisque historiam, & multa quæ deinde rerum miracula consequuta sunt, operosissimo carmine, in quo sibi, sæculi vitio, molestas difficilesque parodiarum, & similiter cadentium versuum leges præscripsit, complexus est.

S. CHRYSOGONUS verò, DIOCLETIANO Imp. Romæ inclusus in carcere, ibi biennium S. ANASTASIÆ facultatibus vixit: quam etiam afflictam propter CHRISTUM à viro suo Publio, proptereaque à suis orationibus per literas auxilium postulantem, mutuis epistolis est consolatus. Interea DIOCLETIANUS Romam scripsit, ut reliquis Christianis, qui in vinculis essent interfectis, CHRYSOGONUS Aquileiam ad se duceretur.

Tum Imperator: Accersivi, inquit, te Chrysogone, ut honoribus augeam, si modo induxeris animum Deos colere. At ille: Ego eum: qui vere est Deus, mente & oratione veneror: deos autem, qui nihil sunt nisi dæmonum simulacra, odi & execror. Quo responso excandescens Imperator, ad Aquas Gratatas eum securi percuti jubet, VIII. K. Decembris, cujus corpus projectum in mare, paulo post in littore inventum ZOILUS Presbyter in suis ædibus sepelivit. Passus est circa annum CHRISTI CCC.

Est Romæ vetus titulus S. CHRYSOGONI, cujus mentio habetur in Concilio sub SYMMACHO celebrato; eumque GREGORIUS II. ornavit, donisque auxit.

S. CASTORII autem nomine duo celebres habentur; prior cum CLAUDIO Commentariensi, NICOSTRATO primiscrinio, VICTORINO & SYMPHORIANO à S. SEBASTIANO ad fidem CHRISTI conversus, & à B. POLYCARPO Presbytero baptizatus est.

Eundem cum sociis in perquirendis factorum martyrum corporibus occupatum Fabianus Judex comprehendi jussit, & per decem dies minis & blanditiis exagitans, cum in nullo penitus posset commovere, jussit tertio torqueri, ac postea in mare præcipitem dari. Is Non. Julii sacris fastis adscriptus habetur.

Diversus omnino ab hoc est alter S. CASTORIUS qui cum sociis iisdem cum superioribus nominibus appellatis, sub DIOCLETIANO Imp. passus est; quod cum essent, summi sculptores, nullo modo adduci potuerant, ut idolorum statuas facerent: & ad Solis simulachrum ducti ut illud venerarentur, numquam commissuros se dixerunt ut adorarent opera manuum hominum.

Quam ob rem in carcerem conjecti, cum ibi multos dies in eodem proposito perstitissent, primum scorpionibus cæsi, deinde vivi plumbeis loculis inclusi, in flumen dejiciuntur. Exstat in urbe Ecclesia sub nomine Sanctorum quatuor Coronatorum, ubi horum quinque martyrum corpora honorifice sepulta sunt, & eorum festivitas VI. Id. Nov. celebratur. Passi sunt circa annum Christi CCC.

Hujus posterioris venerabilis TEGERENSIUM Congregatio corpus possidet, ejusque solennem memoriam prædicto die celebrat.

MONASTERIUM THIERHAUPTEN DCCXLXX.

THIERHAUPTEN ſuperioris Bavariæ celebre Cœnobium, ad Achium piſculentiſſimum rivum, non procul à Lico, tribus ab Auguſta Vindelicorum, & totidem à Danubiana Peninſula, ubi nunc Werdæa Suevica, percelebris Imperii civitas; duobus vero à Rhaino Bavarorum oppido milliaribus, in colle (ex quo & Auguſta & Donawerda videri poſſunt) ad ejusdem nominis amplum pagum, fœcundo & maxime fertili loco ſitum: dictum ab animalis ſeu feræ capite; ſed non ob eam rationem, quam Bruſchius prodidit, quod nempe in venatione ibi THASSILONIS Ducis filium trucidarit, id enim alibi accidit. Nam major filiorum THASSILONIS GUNTHERUS, Laureaco ſub brumam venatum egreſſus, in raræ magnitudinis aprum forte incidit, propter fontem & piſcinam, quam hinc nomen traxiſſe ajunt: comitibus per ſylvam dilapſis, animum ſolitudine non deſpondens, venabulo objecto, feram ſtrenue excipit, & luculento vulnere conficit: ipſe viciſſim à dolore & furore percita conſauciatur, ambo in eodem veſtigio corruunt. Ibi canis latrantis indicio repertus, magnæ indolis adoleſcens, miſerandum ſuis in tam triſti exitu præbuit ſpectaculum. Pater, quantum maximum potuit, ſepulturæ honorem habuit, templo cum monaſterio magnificentiſſime excitato, & ampliſſimis reditibus inſtructo, quod à præfluente Chremſa nomen traxit. VALDERICUS, VIRGILIUS & SIMPERTUS Epiſcopi dedicarunt, HADRIANUS Pontifex, AGAPITI Prænestini martyris corpus, Roma honoris cauſſa dono miſit.

Hoc vero Thierhauptanum fundatum eſt ab eodem THASSILONE circa A. C. DCCLXX. non L. ut Bruſchius & Hundius prodidere, cum eodem anno rerum needum potiretur, & vixdum octavum ætatis annum ageret.

Natus eſt enim eodem anno DCCXLII. quo CAROLUS Magnus, quarto decimo anno rudimentum Martis in PIPINI caſtris poſuit, proximo anno ſe, gentemque totam in PIPINI clientelam dedit, quem altero & viceſimo anno deſervit, neſcio quomodo vel à PIPINO, vel officiis aulicis offenſus, & rupto primum fœdere domum ad UTILONEM patrem refugit, uxorem dein LUITPURGAM Deſiderio Longobardorum Rege natam, duxit, cum annum ageret octavum ſupra vigeſimum. Suſcepit ex conjuge geminos virilis ſtirpis liberos, GUNTHERUM, ab apro in venatione interemptum, & THEODONEM ſtirpis ultimum ab HADRIANO Pontifice Romæ ſacro fonte luſtratum; tanta fuit THASSILONIS pietas, ut ipſe filium Romam portaret, ut à ſummo orbis parente Chriſtianis ſacris imbueretur. Hoc vero offendit THASSILO, quod pactis non ſtetit cum PIPINUM & CAROLO Magno initis; quin & arma contra movere LUITPURGA inſtigante ſæpius conatus, tandem regno, & poteſtate exutus, reusque Majeſtatis veniam ea conditione impetravit, ut in Monachum attonſus privatam cum filio vitam coleret. At pietas adverſus cœleſte Numen & omnes cœlites fuit in THASSILONE ſingularis: quis ex Bojorum principibus plura cœnobia condidit, quis deſita inſtauravit, THASSILONE? ille CREMISSAM, ille THIERHAUPTUM, idem MATSEUM, CHIEMSEUM geminum virorum ac Virginum à fundamentis excitavit, idem S. VALENTINI ſacrum corpus Tridento Batava, S. CORBINIANI Majis Friſingam, B. VIVILONIS Laureacenſis Archiepiſcopi Batava ſumma cum religione tranſtulit, Batava civitatem Epiſcopo cum fundis & prædiis ampliſſimis conſecravit, Salisburgenſem Eccleſiam donis plurimis auxit. Denique vitam Lauriſſæ nobili Cœnobio humili tectus cultu ſanctiſſime finivit. Miranda quædam opera mortem ad ejus tumbam ſecuta, vetera monumenta teſtantur ejus Epitaphium tale fuiſſe ferunt:

THASSILO *Dux primum, poſt Rex, Monachus ſed ad imum,*
Idibus in ternis deceſſerat iſte Decembris.

Hæc

Hæc de fundatore. Auctum vero, & locupletatum est THIERHAUPTUM à LOTHARIO Imp. LUDOVICI Pii filio, A. C. DCCCXLVI. Devastatum vero & destructum ab Hunnis A. D. CMLV. Secundo erectum & auctum est à GEBHARDO Ratisponensis Ecclesiæ Episcopo, Comite Andecensi Dessensi & Hohenwarttensi secundum Aventinum, non Witelspacensi, ut Bruschius opinatur; necnon à fratre prædicti GEBHARDI Episcopi Comite RAPOTHONE, fundatore Hohenwartensis Monasterii, ac HEMMA ejus conjuge (quam Bruschius alibi Ducissam Austriæ, alibi vero Comitissam Werdææ vocat, quod verisimilius est) A. C. clɔ. XXII.

Contulerunt autem huic Monasterio & Witelspacenses Comites multa bona. Matthæus Marescalcus de Biberbach vicino castro, Canonicus Augustensis, in libro suo de Calatinis, c. 50. & 79. refert aliquas inscriptiones in hoc Monasterio extantes, de Palatinis Witelspacensibus, & eorum traditionibus Domina GEBBA de Pach piissima ac nobilissima fœmina summa hujus Monasterii benefactrix, quæ & aurea & alia pretiosa ornamenta plurima dedit.

Sub JOANNE Abbate XIX. viro magni ingenii & consilii, LUDOVICI Bavariæ Ducis Consiliario bene merito, incendio periit hoc Monasterium per eundem magnifice restauratum, Anno Domini clɔ. CDIII. Incendio collapsum fuerat etiam antea, circa A. C. clɔ. CCCL., at per HENRICUM de Höchstetten Abbatem studiose fuit reparatum. Postea cum diu in deformatione jacuisset idem Monasterium, MELCHIOR Abbas SS. UDALRICI & AFRÆ Augustæ, jussu & permissu LUDOVICI Bavariæ Ducis, misit illuc Priorem suum HENRICUM Hotz, qui ibi decennio Abbas præfuit. Post eundem varios commendatores habuit, etiam seculares, qui sua potius quærentes ad maximas angustias res ejusdem deduxerunt; donec in bello Bavarico hoc Cœnobium, una cum pagis suis misere vastatum est.

PETRUS Wagner, qui ex Augustano S. UDALRICI Monasterio evocatus, huic loco tum præsidebat, hæc mœstus videns, biennio exulavit Augustæ, is sua manu testatur: *Igne in templo grassante, Venerabile Sacramentum more Catholico ibidem asservatum, manibus sæcularium in repentina necessitate vix ereptum, alium, quam fabricam ferrariam, locum illa nocte non habuisse.* Tandem pacata iterum Bavaria, suis redditus ita Cœnobium restituit ac instauravit, ut ejus secundus fundator dici meruerit, qui anno clɔ. DXI. obiit; Sensit magnum benefactorem ALBERTUM Bavariæ Ducem, qui pro restauratione Monasterii dedit Teloneum & ungeltum, ut vocant; in villa ibi, usque ad ipsius & successorum suorum revocationem, A. C. clɔ. DVI. Habuit successores ex codem Cœnobio Augustano LEONHARDUM Gregg) JOANNEM Rumpfardum, JOACHIMUM Fendium. Monasterium hoc in bello Schmalcaldico A. C. clɔ. Iɔ. XLVI. bis direptum est, tam ab hostibus Cæsaris, quam ab ipsis Hispanis, extra tamen Clenodia aurea & argentea vasa ac supellectilem meliorem, quæ ingruente bello, mandato Illustrissimi Ducis Bavariæ WILHELMI piissimæ memoriæ ad tutiora loca tempestive fuerant translata ac deposita. Sepulti sunt ibi Nobiles Hinterskircher de Schönleuten, ex quorum familia extitit Martinus qui prædia, fundos & silvas donavit, ut testantur litteræ A. C. clɔ. CDLIII. datæ. Clemens VIII. P. M. concessit usum mitræ, & Pontificalium A. C. clɔ. DXCV. R. D. BENEDICTO Gaugenrieder Abbati venerabili & successoribus.

MONASTERIUM
CAMPIDONA DCCLXXIII.

CAMPIDONENSE facile princeps in Germania Cœnobium condidit HILDEGARDIS, CAROLI MAGNI uxor. Hanc ut domi pernobilem, Suevam originem fuisse satis constat, quamvis sint qui Andecsii in Boica matre REGARDA Andecsensi Comite natam esse contendant. Fidem adhibere Theganus vetat, à quo IMMA GOTOFRIDI Alemanniæ Ducis proneptis, HILDEGARDIM peperisse, planè traditur. Fuit igitur non Boica, sed Sveva genus, GEROLDI Comitis & Boicæ prætoris soror, qui hanc amplissimam præfecturam affinitatis suffragatione à CAROLO consequutus est, ut ex certis monumentis compertum est. Hunc veteres scriptores comitem & consiliarium, atque signiferum CAROLI promiscue dixere, non nemo consanguineum. Valafridus Augiæ in Acronio lacu Abbas, sive æqualis huic ætati, sive suppar, insigne virtutis testimonium, quanquam duris & incultis versibus perhibuit.

Hic vir in hac patria summa pietate nitebat,
Moribus egregius, verax mansuetus, honestus,
Cui Regina soror, LUDOVICI *chara genetrix*
HILDEGARDIS *erat, parili bonitate venusta,*
Viribus ille potens, sanctoque potentior actu.

Augienses Annales Pussenium Comitem appellant. *Pussen* in excelso Sveviæ monte urx sita, nomen retinet. Hanc illi patriam sedem fuisse, fit verisimile ditione long : protensa. Cum liberis careret, amplum patrimonium locis fere sacris, Augiens imprimis, & Sangallensi Monasterio dilargitus est. Ipse contra Hunnos acie instructa, manus jam conserturus inter ordines obequitans, dum apta oratione militum animos erigit, certam adversus hostem eum victoriam spondens, qui spem adhuc omnem in fuga posuerit, incertum cujus virtute an scelere improviso cecidit, nam equites eum comitati duo, simul interfecti sunt; facti auctor latuit, corpus in Augiæ Monasterio conditum. Cecidit Kal. Sept. A. C. DCCXCIX.

HILEDGARDIS itaque, postquam CAROLUS DESIDERII Longobardorum Regis filiam repudiasset, eidem legitimo matrimonio conjuncta A. C. DCCLXXI. (quamvis non nemo sequentem annum annotet, & C. Baronius ante septuagesimum quartum non esse idem conjugium initum, evincere velit ex Epitaphio, quod est in Cœnobio S. ARNULPHI extra Metensem urbem) Anno vero DCCLXXIII. HILDEGARDIS dotem suam maternam contribuit ad fundandum CAMPIDONENSE Cœnobium, cujus primum lapidem eodem anno posuit ROLANDUS CAROLI Magni è sorore BERTHA nepos, *omnium Gallorum*, Sabellico teste, *fortissimus*, præsentibus multis principibus ac nobilibus.

Eodem anno dum DESIDERIUS Pontificem recusantem CAROLOMANNI liberos inungere Franciæ Reges, vexat bello; rogatus à Pontifice CAROLUS, victricia ubique arma infert Italiæ: & bis fuso Longobardorum exercitu, Ticinum obsidione cingit, Veronam capit: ubi duos CAROLOMANNI liberos, & matrem recipit. Cum vero Papiam vallasset, *dirigens continuo in Franciam*, inquit Anastasius Bibliothecarius, *ibidem apud Papiam adduci fecit suam conjugem excellentissimam Hildegardam Reginam & nobilissimos filios.*

Anno sequente DCCLXXIV. dum adhuc obsideretur Papia, CAROLUS appetente Paschali solemnitate Romam venit: ubi apparatissimè exceptus est. Post octo dies Papiam reversus, facta deditione urbem recepit. *Gloriosus itaque Domnus Rex Francorum CAROLUS*, inquiunt Annales Francorum, *Italia subjuguta, custodia Francorum in Papia relicta, magno triumpho, Deo adjuvante, cum UXORE sua, & reliquis Francis reversus est in Franciam.*

Eodem

Eodem anno à CAROLO confirmatum, & DCCLXXVII. XI. Maji, quæ CHRISTO cælos afcendenti facra fuerat, confecratum eft CAMPIDONENSE Cœnobium. Sequenti anno HILDEGARDIS gemellos peperit, & altero decedente, fuperftiti LUDOVICI nomen, fic volente patre, inditum. Anno pofthæc DCCLXXX. labente CAROLUS è Saxonia, comitibus duobus filiis, & Regina HILDEGARDE uxore, autumnali tempore in Italiam pervenit. Natalem diem Domini Ticini celebravit; fequenti autem anno facratiffimum diem Pafchæ Romæ: ubi uterque filius à Pontifice Rex appellatus coronatur: LUDOVICUS quidem Aquitaniæ, & PIPINUS Italiæ; quibus actis redit in Franciam.

Demum anno DCCLXXXIII. Pridie Kal. Maji moritur HILDEGARDI Regina uxor CAROLI Magni & ampliffimi CAMPIDONENSIS Cœnobii Fundatrix, cum eidem vitro fuo trigeminos ftirpis virilis, & totidem muliebris peperiffet, CAROLUM, PIPINUM, LUDOVICUM, qui proximus à CAROLO imperavit; ROTRUDIM, BERTAM & GISLAM. Ibidem in Ecclefia à fe fundata fepulta (quamquam, ut fupra monuimus, à quibusdam apud Mediomatrices condita prodatur) in cujus tumulo poft ducentos circiter annos, cùm denuo inftauraretur CAMPIDONENSIS Bafilica, inventa eft plumbea tabula, cum tali, quantumvis rudi & inculta infcriptione:

Annis decurfis feptingentis octogintaque tribus
Bufto in hoc buftarii fælicem buftarunt HILDGARDIN
Quæ variis claruit fignis, Dei vigore in multis,
Cujus in pace fancta requiefcat anima. Amen.

Hanc HILDEGARDIS Fundatricis hiftoriam idcirco pluribus profequuti fumus, ut commentitias & fabulofas quasdam narrationes, quæ à quibusdam proferuntur, & tamqam verifimiles aliquo modo fidem meruerunt, excluderemus; quandoquidem alii auctores, qui de CAROLI Magni rebus geftis, vita & morte fcripferunt, nihil de iis rebus memorant. Earum vero loco antiquiffimas, fideque digniffimas confirmationis regiæ literas proferemus, ex quibus illuftriffimi hujus Monafterii fundatio, & largiffima dotatio luce clarius cunctis patebit; earum tenor fequitur.

In nomine fanctæ & individuæ Trinitatis, CAROLUS *divina favente clementia, Imperator Auguftus. Si fanctam Dei ecclefiam digno magnitudinis noftræ munere fublimare, augmentare, atque fubvenire, ad æternam noftram remunerationem, & regni noftri ftabilitatem prodeffe confidimus ideoque noverit omnium fanctæ Dei ecclefiæ fidelium, noftrorumque præfentium fcilicet, & futurorum folers induftria, qualiter nos ob interventum fanctiffim. patris noftri* ADRIANI *Papæ, ac fupplicem rogatum dilectæ conjugis noftræ* HILDEGARDIS, *nec non propter nobilem ac fidelem famulatum* JOANNIS *Augienfis, &* S. GALLI, *reverendi Abbatis, ejusdemque Epifcopi Conftantienfis precem, ob meritum* RUDANGI *Metenfis Epifcopi, &* STURMI *Waldenfis Abbatis, feu cæterorum principum innumerabilium, nobis affiftentium,* ANDEGARIUM *quendam nobilem, magnæ religionis virum, & primum* CAMPIDONENSIS *Cœnobii, ad regularem difciplinam inftructorem, affumpfiffimus, & in eodem loco* CAMPIDONENSI, *qui ab eodem in honorem fanctæ* DEI *genitricis* MARIÆ, *conftitutus eft, in pago Ylergew, Abbatem eum confirmavimus, & à Papa* ADRIANO *in fancto die Pafchæ confecratum, pretiofiffimis fanctorum martyrum* GORDIANI, *&* EPIMACHI, *corporibus donatum in fuam Abbatiam honefte transmifimus. Sed quoniam prædicta conjunx noftra, in eodem Cœnobio locum fepulturæ fe habituram ordinavit, diverfis muneribus ditando, quicquid in pago Ylergawe, & Augusgawe, & Albgawe, materna hæreditate legitime obtinuit, cum noftra poteftativa manu, & imperiali largitione illuc tradidit, & in proprium jus ejusdem Monafterii transfudit, & perpetualiter poffidendum, ficut in alio brevi continetur donavit. Nos igitur eundem locum, utpote de noftro, & in noftro fundatum, ac in noftro noftrorumque fuccefforum mundiburdio, five defenfione fore conftituentes per noftræ autoritatis munitionem confirmamus, & præcipimus, ut nullus publicus judex, neque dux, neque comes, aut quibuslibet ex judiciaria poteftate, villas, curias, aut loca, vel agros, feu reliquas poffeffiones, memorato monafterio,*

nasterio, præsenti tempore subjacentes, &c. & in fine sic concluditur. *Quod ut verius credatur, & omni tempore incorruptum habeatur, manu propria roborantes sigilli nostri impressione jussimus insigniri.*

Amplissimo igitur huic Archisterio ANDEGARIUS nonnullis AMELGARIUS dictus primus Abbas præfectus, sacris initiatus est Romæ præsente CAROLO MAGNO & HILDEGARDE fundatrice ipso Dominicæ Resurrectionis die, anno Domini (non ut Bruschius inter complures alios lapsus male habet 773.) DCCLXXIV. ante illum annum enim CAROLUS nunquam Romam venerat. Consequutus est idem venerabilis Abbas pro se & successoribus suis omnibus insigne privilegium ab ADRIANO Pontifice, in quo Pontifex CAMPIDONAM alteram vel secundam Romam appellans, ab omni eam Episcopali jugo exemptam, & perpetuo liberam esse statuit. Abbati vero concedit plenam potestatem ante meridiem sacra faciendi, post meridiem vero gladii, ad exercenda jura forensia, ad tuendos bonos, ac è medio tollendos malos, usurpandi. Unde versus natus quem Abbas & Princeps loci hujus cum Herbipolensi Episcopatu communem habet:

CAMPIDONA sola judicat ense, stola.

Est etiam CAMPIDONENSIS Abbas unus è quatuor illis, quibus inter Germaniæ proceres sunt primæ sedes, quique in consessibus publicis ac pompis maximè honorantur; utpote quibus amplissimæ sint jurisdictiones, nomenque & jura Principum Imperii habeant. Hoc vero Advocatos ac tutores habet, Ducem Bavariæ, Marsallum: Saxoniæ Ducem, Pincernam: Montisfortis Comitem, Dapiferum: ac Comitem de Nellenburg, Camerarium Abbatis.

Circa Annum Christi CMXX. sæva Hungarorum gens finibus suis egressa per omne Noricum, Vindeliciam, & Boicam ferro flammaque grassata, omnia fœdis populationibus & rapinis implevit, sacraque profanis, profana sacris permiscuit, Cœnobia ædesque sacras minime paucas cum virorum sanctorum, tum sacrarum Virginum alias fœde vastavit, alias funditus evertit. In quam sortem & hoc CAMPIDONENSE asceterium venit, quod etiam his temporibus, tribus distinctis vicibus igne ferroque vastatum est tam misere, ut fratribus hinc inde dispersis, Monasterium non nisi latrocinantium undiquaque Hunnorum latibulum fuerit.

Donec tandem ERNESTUS Sveviæ Dux motus lachrymabili tam illustris loci statu, & præcipue duorum Cœnobitarum AMANDI & FELICIS querulosis vocibus commotus, ope præsertim S. UDALRICI, qui tum temporis locum hunc in commendis habuit, cœpit Monasterium quasi de novo instaurare, Cœnobitas recolligere, Abbatem certum his præficere, novamque omnium privilegiorum confirmationem ab Imp. OTHONE I. petere, quam & obtinuit.

Rursum hujus Cœnobii magna pars incendio periit A. C. cIↃ CC. LXI. postridie S. MAGNI, unde hi versus:

Annis transactis plus uno mille ducentis
Et sexaginta combusta fuit domus ista
Post festum Magni præcelsi nocte sequenti.

Eodem circiter tempore extructæ turres magnificæ, quarum altera S. HILDEGARDIS, altera S. LUDOVICI dicta.

Habuit illustrissimum hoc Cœnobium ad hæc nostra usque tempora continua serie Abbates S. R. I. Principes tam generis nobilitate, quam animi generositate & religione (utpote qui non semel Capituli Provincialis Præsidentes fuerint) viros præstantissimos, usque ad modernum Reverendissimum ac Illustrissimum Principem ac Dominum. D. JOANNEM EUCHARIUM de clarissima Wolffurtorum stirpe natum, cui proinde multos annos & faustissima quæque apprecamur.

MONA-

MONASTERIUM
METTEN DCCC.

METANIA vel MEDENA hodie METTEN, pervetuſtum in inferiori Bavaria Monaſterium, dimidium miliare ſupra Deggendorfenſem civitatem, paululum à ſiniſtra deſcendentis Danubii ad lucum ſeu foreſtam non inamœno loco ſitum: conſtitui cœpit temporibus CAROLI MAGNI Imperatoris omnium Chriſtianiſſimi ac munificentiſſimi Eccleſiarum erectoris, annum Chriſti circiter Octingenteſimum; uti notant Andreas Presb. Ratisp. Aventinus, Bruſchius, & Hundius. Vera originis hiſtoria ſic ſe habet.

Habitabat in hujus loci ſolitudine, & vaſta, adhuc tum temporis Danubiana utriusque ripa, Eremo, ad Michelsbucenſis Parochiæ inter Danubium & Iſeram ſitæ gubernaculum, pius quidam ac venerandus ſenex, beatus GAMELBERTUS, nobili genere apud Bavaros natus: Is abjecta armorum cura non ſine prodigio, aliquando religionis ergo ROMAM ad SS. PETRI & PAULI limina profectus, caſu ibi baptizavit infantem quendam, quem UTHONEM nominavit, prævidens vir ſapiens in ſpiritu, ſibi aliquando in gubernatione ſuæ paternæ Eccleſiæ ſucceſſurum.

UTHO iſte cum ad virilem ætatem perveniſſet, relicta Italia patria, peregrinatus eſt & ipſe religionis ergo in Germaniæ partem illam ad Danubium ſitam: ubi cum ad S. GAMELBERTUM veniſſet, humaniter ab eo exceptus, ac parochia ca ipſa Michelsbuchenſi à viro Dei jam decrepito ſene donatus eſt. Præfuit hujus parochiæ plebeculæ rudi adhuc & parum in Chriſtianismo exercitatæ poſt obitum S. GAMELBERTI, itaque etiam UTHO iſte: donec aliquando ingruentibus bellicis inter CAROLUM MAGNUM & THASSILONEM Bavariæ Ducem odiis ac tumultibus cogeretur bonus vir parochia deſerta, trans præterfluentem Danubium ſecedere, & in ſilvis, inter feras quietem & tutum refugium quærere. Ibi cum omnino animum ad eremiticam vitam adjeciſſet, cœpit ſibi ipſi pius pater ad fontem ſui nominis conſtruere cellulam perexiguam in honore S. MICHAELIS, quod in his Bavariæ tumultibus bonorum angelorum præſidio ſervatus, & ex hoſtium manu liberatus eſſet. Pacatis rebus iterum in Bavaria, & ſub jugum miſſo jam multoties rebelli THASSILONE, cum daret CAROLUS victor venationi operam: caſu, aut potius Deo ſic ordinante ad hanc cellam venit, cumque ad conſpectum & colloquium ſuum evocaret ſenem UTHONEM, barbatum Eremitam; intelligens ex illius cultu & oratione (quæ plerumque certus minimeque fallax animi character & index eſt) virum eſſe integræ, & ſecundum Deum laudatiſſimæ converſationis: data ei dextera opem promittit: ſenemque diſcipulos colligere, ac plenius Oratorium ibi erigere jubet.

Sic Monaſterium hoc ſumptibus CAROLI MAGNI inchoatum ac fundatum eſt, cujus primus Abbas ab ipſo Imperatore deſignatus eſt UTHO iſte. Perierunt hujus loci monumenta pleraque, præcipue vero diplomata Carolina à Magno ipſo CAROLO primo fundatore data: Ludovicorum, & aliorum Carolorum ac ARNULPHI Imperatoris ibi privilegia plurima.

Sepeliuntur in hoc Cœnobio illuſtres Barones à Degenberg, nobiles ab Egk, fundatores parochialis templi S. MARTINO dicati, nobiles item Forſteri, Falckemari, ac alii Bavariæ proceres plurimi.

Hiſtoria B. UTHONIS breviter ita colligitur. S. UTHO patria Romanus, in Germaniam peregrinatus ad S. GAMELBERTUM venit, à quo primum Michelsbachenſis parochus deſignatur. Is paulo poſt in belli tumultibus fuga elapſus in vicino & transdanubiano nemore Cellam ſibi conſtruxit eremiticam ad miraculoſum fontem, quem adhuc vulgus hodie S. UTHONIS FONTEM appellat: in quo qui morbo Gallico, ſeu ſcabie Hiſpanica polluti ſunt, ſeſe lavantes emundantur: certis tamen annis, quos ita ſalubres annos (ut ab hujus loci Cænobitis & agricolis

 animad-

animadverſum eſt) Epidemia & graſſans peſtis plerumque excipit. Quamdiu bonus is pater Abbas præfuerit; in faſtos à nemine relatum eſt, aut ſi relatum eſt, certe in bellicis tumultibus periit, ac in cineres redactum eſt.

Sepelitur Abbas iſte in Choro templi ante aram maximam ſublimi tumulo, cum tali Epigraphe:

Abbas hic primus UTHO *nec laudibus imus*
Hic jacet ut limus, cœlis requieſcat opimus.

Poſtea anno DCCCLXXX. WIPPO Abbas hujus loci accepit privilegium à LUDOVICO Imp. in villa regia Forcheim, cujus tenor eſt talis:

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. HLUDOVICUS *divina favente gratia Rex. Si petitiones ſervorum Dei juſte & rationabiliter aurem ſerenitatis noſtræ petentium ad effectum perducimus: hoc nobis procul dubio ad æternæ remunerationis præmia capienda profuturum liquido credimus. Quapropter notum ſit omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus, noſtrisque præſentibus & futuris: qualiter nos ob noſtræ mercedis augmentum, & pro remedio animæ Matris noſtræ & anteceſſorum noſtrorum conceſſimus quaſdam res proprietatis noſtræ in Comitatum Cunberti, cuidam Monaſterio conſtructo in honore* S. MICHAELIS *Archangeli, ad petitionem* WIPPONIS *Abbatis, qui eidem Monaſterio præeſſe dignoſcitur: omne ſcilicet foreſtum & prædium inter ipſum Monaſterium & Danubium, hoc eſt in pago, de Steine uſque in Kbrapſenrayn, inde in Prane, inde in Zwerchloë uſque in Zeidlorn & ſic uſque in Danubium. Itaque quidquid infra ſcriptos terminos habere viſi fuimus, totum in proprietatem dominationis jam dicto Abbati, & fratribus prædicti loci perpetualiter poſſidendum condonavimus, ut eos pro nobis, pro conjuge & prole noſtra, & totius Regni proſperitate miſericordiam omnipotentis Domini melius exorare delectet. Et ut hæc noſtra conceſſionis authoritas firmior habeatur, & per futura tempora, à fidelibus noſtris melius credatur, manu propria noſtra ſubter eam firmavimus, & annuli noſtri impreſſione aſſignari juſſimus.*

Signum HLudovici Sereniſſim. Regis.

Arnulphus Cancellarius ad vicem Luitberti Archicapellani recog.

Datæ quinto Nonas Maji Anno Dominicæ Incarnationis DCCCLXXX. *Indictione* XII. *Anno Quarto Regni HLudovici Sereniſſimi Regis. Datum Forcheym villa regia, in Dei nomine feliciter. Amen.*

Poſt multa annorum curricula Anno Domini cIↄ CXXXIV. periit univerſum Metanienſe Cœnobium, præſidente GERBERTO Abbate. Anno enim Domini cIↄ CXXXIII. Henrico IV. Imperante, qui patri in regni folio ſucceſſerat, diverſiſque ducibus Bavariæ ducatum tenentibus, uno nimirum ejecto, alio recepto, pax à tempore primi OTHONIS per ſucceſſionem ſex Imperatorum ad hæc uſque tempora vigens tepeſcere cœpit. Diſſenſionibus ortis in regno Eccleſia perturbata eſt, Monaſteria deſtructa ſunt; Clerus in odio & contemtu erat, Juſtitia & Religio ſub pedibus impiorum jacebant.

In hac ipſa calamitate, Monaſtica etiam regula & diſciplina priſtinis annis ſtrenue hic obſervata, in hoc etiam Metanienſi Cœnobio collapſa defiit, ita ut locus iſte aliquamdiu ſub ſeculari Clero Canonicorum in Pfaffenmünſter (quod eſt Collegium elegans è regione civitatis Straubingenſis ad Danubium vel paululum à Danubio verſus Bohemiæ montana & nemora ſitum, à THASSILONE Bojorum Duce olim fundatum & liberaliter donatum) eſſet, ad annum nimirum cIↄ CLIII. uſque.

Tum enim FRIDERICO I. FRIDERICI Svevorum Ducis filio ad Imperii decus & dignitatem evecto, pax diu deſiderata univerſæ Germaniæ feliciter eſt reſtituta. Hic ipſe FRIDERICUS cognomento BARBAROSSA, HENRICO Saxonum

xonum Duci, HENRICI alterius, ejus nimirum qui à CONRADO Rege proscriptus, & ex universa Bavaria ejectus erat, filio, Bavariæ ac Norici Ducatum restituit: & HENRICUM patruum suum Marchionem Austriæ, tunc Ducum Bavariæ ab eodem Ducatu transtulit ac amovit. Quia vero ejusdem HENRICI Marchionis præcipua nobilitas ac summa honestas exigebat, ut nomen Ducis neutiquam amitteret: & ut Duces Bavariæ minus deinceps contra Imperium tumultuari, rebellare, & superbire possent, Imperator de voluntate & consensu Principum in Comitiis anno Domini cIɔ CLVI. Ratisponæ habitis, Marchionatum Austriæ à Jurisdictione Ducum Bavariæ eximendo, & quosdam ei Comitatus de Bavaria adjungendo convertit in Ducatum. Sic iste HENRICUS factus & designatus legitur primus Dux Austriæ.

Is anno Domini MCLVII. Monachos in Metaniense hoc Cœnobium reduxit, sacerdotibus secularibus ad Pfaffenmünster, unde antea adducti fuerant, redire jussis. Sic Austriæ iste nobilissimus Dux, secundus hujus loci fundator est, & dici meretur. Quis vero hujus secundariæ fundationis tempore ad clavum hujus loci sederit, nusquam reperio in literas aut monumenta relatum.

BERNOLDI Abbatis tempore, incendio periit universum Metaniense Cœnobium Anno gratiæ cIɔ CCXXXVI. & mœnia totaliter destructa, & vastata sunt, jacuitque locus penè desolatus ad annum usque cIɔ LXIV. quo renovari denuo cœpit, IV. Id. Julii, promovente negotium OTHONE Bavarorum Duce.

Ejusdem ope & præsidiis CONRADUS de Auwerbach Abbas hujus Cœnobii præclare restauravit illud. Præfuit anno cIɔ CCLXXXVII. & anno cIɔ CCXCIII. quo OTHO Comes Palatinus Rheni & Dux Bavariæ *resarcire intendens* (hæc diplomatis verba sunt) *graves defectus, quos Metaniensis Ecclesia in suis hominibus & bonis, ex diversis rapinis & incendiis perpessa erat, cum beneplacito fratrum suorum LUDOVICI & STEPHANI fecit Abbati & Conventui hujus loci triennalem remissionem omnis præstationis Steurarum, berbergarum, & omnis Juris Advocatitii, faciens eis hanc de suæ liberalitatis munificentia specialem gratiam.*

Tempore ULRICI hujus nominis I. Abbatis, cœpit concursus hominum ad miraculosum fontem S. UTHONIS, anno cIɔ CCCVI. Sub ejusdem regimine venit Cœnobium anno cIɔ CCCX. in tuitionem D. JUTHÆ Bavariæ Ducissæ, quæ fuit soror OTHONIS Regis Hungariæ, & uxor STEPHANI Bavariæ Ducis.

Postea anno Christi cIɔ CDXXXIX. ANDREAS Abbas hujus loci, infulam & cætera pontificalia ornamenta per ALBERTUM illustrissimum Bavariæ Ducem à Concilio Basilæensi impetravit pro se & successoribus suis usurpanda.

Sub regimine Abbatis OSWALDI, (qui iniit anno cIɔ CDXCV. & obiit cIɔ DXV.) viguit peregrinatio ad miraculosum fontem S. UTHONIS, & liberati sunt ejus beneficio à morbo Gallico multi advenæ. Hanc peregrinationem mox pestis secuta est. Construxit idem Abbas tabernam, excoluit vineam Cœnobio proximam, renovavit aras omnes, fecit fieri pretiosam Infulam.

Habuit idem Cœnobium alios plures præclaros & laude dignos Abbates, qui sua cura & diligentia rem domesticam mire auxerunt, & interim spiritualia etiam non neglexerunt.

MONASTERIUM
EINSIDLEN CMVI.

MONASTERIUM HEREMI DEIPARÆ MATRIS in Nigra Helvetiæ sylva, ut vocant, situm; locus, quo vix ullus uspiam Christiano in orbe alius neque Reginæ Cœlorum præsentia religiosior, neque Antistitum nobilitate, & successione illustrior, neque Pontificum, Imperatorum, & Regum, Principumque privilegiis, & beneficiis honoratior, aut postremo omnium prope nationum peregri-

nationibus frequentior, atque miraculis est insignior. Adeo alias aliis in locis sacras ædes videtur summus ille Architectus rerum omnium ab reliquis constitutas accepisse, & probasse; hanc, tamquam perpetuum sui amoris, & honoris erga matrem monumentum, & simul in genus humanum refugium, solatiumque sua veluti manu posuisse, stupendis signis, & incrementis insolitis fovisse, & ditavisse, omniumque pene provinciarum, & gentium cultu, & religione, & concursu celebrari voluisse.

Porro hanc HEREMUM, sive solitudinem, MEGINRADUS, Sulgoviæ Comitis filius & Augiæ Insulæ Monachus primo sanctitate, mox sanguine suo illustravit, & consecravit; de quo ita scribit Hermannus Contractus; MEGINRADUS *Augiæ monachus, & primus incola Heremi quæ Thuricino adjacet lacui à quibusdam latronibus inibi XII. Kal. Februarii peremptus post mortem virtutibus claruit, Augiæque sepultus est. A quo usque hodie Heremus ipsa à sanctis, & religiosis viris in nobile, & famosum jam dudum excrevit Cœnobium.*

Et Martinus pœnitentiarius. S. MEGINRADUS *primus incola Heremi quæ Thuricino adjacet lacui à duobus latronibus inibi occiditur.* XII. *Kal. Februarii, & ab angelis lucis suscipitur: & in cœlesti fulget vita Martyr, Presbyter, Monachus, & Heremita.*

HEREMUS ab MEGINRADI obitu absque assiduo colono, & cultu annos quatuor & quadraginta fuit, nisi quia apud vicinos sacri incolæ celebris memoria vigebat, multique qui opem ab eo suis in necessitatibus persenserant, voti condemnati martyris locum, & ob rara inde, & supra naturam sublevamenta, & auxilia, quod constituerat ibidem DEIPARÆ VIRGINI Sacellum frequentare solitabant. Sed ex his ad longinquos quoque fama pervadebat. Motus inde BENNO ex regia Burgundiæ regum stirpe Canonicus Argentinensis (illum Benedictum ex vitæ sanctitudine postea dixerunt) rerum humanarum despectu, simul vitæ solitariæ cupidine in eam cum paucis sociis recipere se constituit, fecitque anno CMVI.

Sub cujus adventum Cella S. MEGINRADI ætate, & incultu, temporumque injuria, & solitudine loci ferme dilabebatur, Sacellumque religio magis, quam tecta tuebatur, cetera circum sentibus, & arbustis aspera, & densa, prorsus ad pristinam vastitiem pene cuncta redierant. Igitur ubi BENNO loci ingenium satis perspexit, situsque ex opportunitate Cœnobio idoneum maxime judicavit, ad Comites Rapersuillanos, in quorum Dominatu tota solitudo erat, tetendit, utque eorum beneficio, & consensu eam colere, & mansuefacere liceret obtinuit. Ita Sacellum primo instauravit, mox S. MEGINRADI cellam habitamentis adauxit, pluresque eo amicos, & familiares incolendæ, & frequentandæ Heremi invitavit, & perduxit. Vicina hinc perpurgare orsus, erutis, & exustis arborum, & truncorum radicibus, campum satis amplum, vulgo Bruel nunc vocant, patefecit. Objectum pariter montem, quem ex ejus vocabulo Bennau posteri nuncuparunt, cultus patientem reddidit. Nihil denique intermisit, unde solitudinis asperitas mitesceret, & incolendi desiderium cresceret. Sed quia situs admodum asper, & horridus, omnisque melioris arboris infœcundus erat, antistitam Sanctionensem accessit, & ab ea Ufnoviam lacus Tigurini insulam vicinam, & amœnam beneficio perpetuo impetravit. Eam mox omni felici arbore, & elegantiori cultu expolivit: fructus, & cetera inde emolumenta Cellæ S. MEGINRADI, servato nihilominus Sanctionensis Ecclesiæ jure omni beneficiario, dedit, & consignavit. Id postea jus beneficiarium OTHO I. Imp. redemit, & HEREMITIS concessit, ejus loco alias possessiones Sanctionensibus attribuit, beneficium, & usum, in dominium vertit, ut postea videbimus. Loci religione, & BENNONIS propinqui amore, eodem tempore, excitatus ADELBERO Basiliensis Episcopus ad MEGINRADI cellam & ipse invisit, probatoque ejus maximo opere pietatis studio, & cura illustrandæ solitudinis, quo magis impensæ suppeterent, & in propinquum, Cellamque venerationem suam testaretur, Sierns Elsatiæ Superioris nobilem vicum hæreditarium BENNONI, & ejus loci successoribus propnum fecit, quidquid in eo juris ab majoribus habebat libere, & munifice resignavit, Cellæ S. MEGINRADI perpetuum esse jussit.

Huc

Huc etiam BENNO quæcumque à parentibus acceperat contulit, & postquam XIX. annos Heremum incoluisset, in Mediomatricum Episcopum electus est A.C. CCIↃXXV. sed post biennium insidiis appetitus, & luminibus privatus, rursus, in Heremum quam ægre deseruerat perduci se curavit, in eaque insigni innocentia, patientiaque quidquid fuit vitæ reliquum peregit, obiitque Anno CMXL. III. Nonas Augusti.

Etsi vero, primus apud Heremum socios BENNO habuit, longe tamen EBERHARDUS illustrator, & conditor Princeps habitus. Is ex Comitibus Franconiæ, Hessiæ, & Veteroviæ Provincialibus Præpositus Argentinensis, divino admonitu, Angeloque ductore, & inductore, ad Heremum advectus, Anno CCIↃ XXXIV. amplis facultatibus, & hæreditate opulenta, statim ad novi, & amplissimi monasterii, Basilicæque in honorem, & nomen DEIPARÆ MATRIS, divique MAURITII Legionis Thebaicæ principis, & sociorum structuram, & conditionem animum applicavit. Inde Anno CMXLV. multis per ædificiorum, & totius conventus necessitudines impedimentis, cum minus, quam ab initio quæsierat, optaratque sibi, & vitæ solitariæ, ab turbis remotæ, ac dissitæ vacare liberum foret, consortem, & adjutorem sibi EBERHARDUS THIETLANDUM sumsit, magna integritate; & prudentia virum, illique fabricæ, & ceterorum curam commendavit; Ipse se à negotiis ad rerum divinarum contemplationem penitius insinuavit. Anno sequente OTHO Imp. dato diplomate Monasterium in suam protectionem suscepit.

Absolverat jam templum EBERHARDUS, quare ad consecrationem ejusdem CONRADUM Constantiensem, in cujus diœcesi consisteret, & UDALRICUM Augustanum Episcopos invitavit. Illuc cum venisset CONRADUS, nocte, solito more, circa ejus medium orationis caussa surgens, melodiam longe suavissimam auribus excepit, cumque magis, magisque animum, mentemque intenderet, certissimo animadvertit, angelos cantum eumdem, & ordinem, ceremoniasque in Sacelli DEIPARÆ consecratione habere, quæ, dedicationibus Ecclesiarum, Episcopis usurpentur. Audiere eadem haud pauci monachi, aliique nonnulli, quos precum, & meditationum studium idem tempus intentos & vigiles attinuerat.

Cœpta luce, paratis ad manum necessariis, magna attentione, omnibus CONRADUM præstolantibus, ipse solus cunctari, moræque caussas obtendere, denique quid audisset, paucis pandere. Illi vero veluti vana, & tamquam cœlestium ex meditatione nata somnia memorantem, illis posthabitis, ad consecrationis opus impellere, donec cœlestem delapsam vocem CESSA, CESSA, FRATER, DIVINITUS CAPELLA CONSECRATA EST, ter omnes audierunt. Ex eo certa fides, & CONRADUM vera cognovisse, & Sacellum DEIPARÆ cœlitus dicatum, & consecratum esse, nemo postea dubitavit.

Basilicam vero Sacello circumjectam, solitis ceremoniis, in honorem S. MAURITII, & sociorum consecravit. XVIII. Kalend. Octobris, Anno DCCCC,XLVIII. EBERHARDUS adhuc decennio fere supervixit, & obiit XI. vel ut alii XIX. Kal. Septembris. A. C. CMLVIII. Ei successit THIETLANDUS, & huic GREGORIUS; qui cum esset Eduardi Angliæ Regis filius, & voti caussa Romam profectus, in Cœlio monte agitaret, solitudinem meditans, & captans locum, ubi curis mundanarum rerum liberatus DEO, cui se totum voverat, regiæ splendore stirpis, & dignitatis abjecto, & præ cælestium amoribus contemto, soli, unique tradere se, & toti adhærere posset, tertio totidem noctibus cœlitus admonitus, ut inde Heremum Nigræ silvæ concederet, paruit, & supremam inibi potestatem obtinuit; obiit VI. Idus Novembris A. C. DCCCC. XCVI. regiminis XXXIII. sepultus pene D. MAURITII altare, ubi multis inclaruisse traditur miraculis. VIRANDUS successor ejus memoriæ hoc Epitaphium posuit:

Abbas GREGORIUS *laudum splendore coruscus,*
Flos Anglæ stirpis: præcipuus meritis.
Idibus in senis animam reddendo Novembris
Spiritui cœlum, ossibus hunc tumulum

Promeruit, digna factis mercede repensa.
Nunc fruitur summo lætus, ovansque bono.
Creditur angelicis psyche subvecta ministris
GREGORII *patris sedibus æthereis.*

Porro hujus Abbatis tempore, clarus eruditionis, & sanctitatis gloria in Heremo WOLFGANGUS erat Comes Veringensis, aut, ut alii volunt, Pfullingensis, vel Reidenfeldensis, monasterii Decanus. Is sacris ab UDALRICO Augustensi Episcopo, qui sæpius religionis caussa ad Heremum ventitabat, ibidem initiatus, GREGORII abbatis licentia, & auctoritate, quia *videbatur sibi cum simplo, & abscondito talento, quasi vacuus apparere in conspectu domini, nisi, eo exposito, & duplicato, aliorum quoque consuleret saluti:* cum aliquot ex Heremo sociis divini cultus apud remotiores gentes propagandi desiderio, in Austriam, Hungariam, Bohemiam, & loca vicina, circiter annum CCIↃ LXX. profectus, multos ab improbis, & impiis ritibus & erroribus alios scelerum è vinculis liberavit. Rever. sus hinc Bataviam, apud PEREGRINUM Episcopum divertit, qui, ejus perspecta sinceritate, eum ad Ratisponensis Ecclesiæ gubernacula promovit. Ubi ita se gessit, ut ejus meruerit esse, colique patronus, & tutelaris Divus.

Porro præfatum S. UDALRICUM memorant antiqua Heremi scripta, Virgineum Sacellum quotannis ferme adiisse, magnam primo cum EBERHARDO, quem etiam sanguine attingebat, necessitudinem exercitasse, eadem lege amicitiæ mox THIETLANDUM, & GREGORIUM coluisse. Ejus adhuc in Heremo monumentum, & munus brachium, S. MAURITII loci patroni; & aliæ Thebaicæ legionis reliquiæ, brachium S. DIGNÆ ex comitatu S. AFRÆ Augustanorum patronæ, & aliis martyribus. Vestes præterea sericæ, quibus sacerdotes & levitæ operantur sacris, coloris lutei, quarum etiam contractus pollebat virtute miraculorum.

Hujus amplissimi Cœnobii liberalissima fautrix & patrona fuit ADELHEIDIS Augusta, adeo, ut merito cum OTHONEM marito fundatix præcipua habeatur, memoriaque sempiterna, & anniversaria apud Heremitas excolatur.

Tanta porro erat Heremitarum per ea tempora fama, & disciplina, ut non solum inde ad Episcopatus idonei præsides peterentur, sed si quod novum construendum monasterium erat, conditores ab eis & magistros, monasticæque vitæ institutores plerumque exposcerent. Hinc PETRI DOMUM tres abbates acciti: Hinc ad Murense novum Monasterium REGINBOLDUS egregiæ vir sanctitatis cum aliis monachis missus, eidemque præfectus. Ad Hirsaugiense vero recens reparatum FRIDERICUS non minoris sanctitatis, cum duodecim fratribus missus, anno cIↄ.LXV. Pari ratione B. ADELHELMUS primus Abbas designatus est Montis Angelorum A. C. cIↄc. XIX. & ejusdem Monasterii Abbas secundus dictus est Frowinus & Heremo, qui non sine sanctitatis opinione decessit A. C. cIↄ. CLXXVIII. XXVII. Martii.

Rursum circiter A. D. cIↄ. XXIV. ex eadem Heremo missi monachi ad recens conditum S. VINCENTII in monte Jurasso monasterium, vulgo Beinviler nuncupatum: & alii post alio. Infulam vero & cætera pontificalia ornamenta à LEONE IX. P. M. impetravit HERMANNUS ex Comitibus Vitoduranis Heremi Abbas sextus.

Tandem RUDOLPHUS I. Imp. consideratis quanto honore, amore, veneratione, liberalitate, munificentia, antecedentes Imperatores & Cæsares, Heremitarum monasterium complexi essent, quanta religione, & frequentia ob manifestam per tot miracula, & vota DEIPARÆ Matris præsentiam, toto Imperio locus coleretur: quanta postremo monachorum inibi agentium nobilitas, & ortus claritudo, præsidumque sanctitudo, & totius Collegii integritas, & auctoritas esset, UDALRICUM II. Abbatem XVIII. in Principum Imperii numerum VII. Kal. Februarii A. C. MCCLXXIV. primum adlegit, utque tamquam Principem, subditi, & monasterio annexi colerent, & obedientia agnoscerent, eximio Diplomate sanxit, & impetravit. Retinuit Heremus amplissimam hanc dignitatem; usque ad Reverendissimum

dissimum & Illustrissimum D. AUGUSTINUM, Abbatem XXXIX. & Principem Imperii XXII. qui adhuc ibidem Principatum summa cum laude gerit, utque adhuc pluribus annis maximo ejusdem Monasterii ornamento & emolumento gerat, summis votis exoptamus.

Ceterum, qui rerum ibi gestarum seriem ampliorem desidera, R. P. F. Christophori Hartmanni Annales locupletissimos evolvat, è cujus uberrimis fontibus, parvulum hunc rivulum deduximus.

MONASTERIUM
PETERSHAUSEN CMLXXX.

PETRI DOMUS sive PETERSHAUSE, Monasterium, è regione Constantiensis urbis in Svevia cis Rhenanum pontem, in dextra videlicet Rheni è Lacu Acronio prodeuntis situm: fundatum & dotatum est munificentissimè Anno CHRISTI CMLXXX. à S. GEBHARDO Episcopo Canstantiensi, virtute & pietate insigni, unde & in divorum numerum referri meruit, nobilitaque præstanti, cujus vita è manu scriptis in compendium redacta tali fere stylo describitur.

GEBHARDUS secundus hujus nominis Constantiensis Episcopus, natus est patre UTHONE nonnullis HUGONE, Comite Brigantino, vel, ut alii, Rhætianorum, matre DIETBURGA, post mortem matris ex utero cæsus; vir doctus, pius, ac facundus, S. CONRADO perquam familiaris, in cujus etiam ministerio extitit, ejusque successori GAMENULPHO substitui meruit anno CMLXXX. Cujus electionem DEO gratam fuisse, visio subsequens demonstravit.

Erat namque in eadem Ecclesia imago S. DEI Genitricis MARIÆ ligneæ insulpta tabulæ, quæ B. viro in somnis visa est virgam præbuisse pastoralem, eique præcepisse, ut Dominicum gregem pasceret, eique pascua vitæ monstraret æternæ.

Ex iis vero, quæ sibi hæreditario jure obvenerant, Monasterium S. GREGORII Papæ in ripa Rheni fluminis juxta Constantiam civitatem construxit; deputatis illic duodenis Fratribus, qui die noctuque divinis insisterent officiis, quibus sufficienter victum vistitumque suis ex facultatibus ministrari constituit.

Anno autem Dominicæ incarnationis CMLXXXIII. Templum hujus Cœnobii cœpit construere, positis ad quatuor templi angulos in fundamenta quatuor aureis Rhenensibus. Cumque omnes operi certatim insisterent, quadam die contigit, ut fractis sustentaculis, in quibus stabant operarii, caderent in terram, ita ut opifex, qui præerat operi, toto conquassato corpore quasi exanimis inveniretur. Vir autem Domini GEBHARDUS in Domino confidens, jussit eum levare, & in oratorium S. MICHAELIS deportare: Et ejectis omnibus ipse clausit ostium, seseque in orationem dedit. Quo orante elisus sanus surrexit, eumque ad opus redire jussit, atque ait: Vere, nullus deinceps ex hoc cadendo suæ periculum patietur animæ; jussitque omnes parietes recto tramite sursum sine vestibulis construi, ita ut laquearia ejusdem Templi in modum crucis suspensa esse videantur. Quæ laquearia deauratis baculis in modo stellati cœli undique decoravit, muros vero per circuitum varia pictura perornavit.

Situs autem ejusdem templi ad occidentalem plagam versus est; ipsumque Templum secundum formam Basilicæ Principis Apostolorum Romæ constructam formatum est, propter quod & eundem locum PETRI DOMUM appellavit, per circuitum vero congrua monachis construxit habitacula, perfectisque omnibus decimo anno Ecclesiam in honore S. GREGORII Papæ dedicavit, eamque multiplicibus & magnificis sanctorum Reliquiis cumulavit, inter quas etiam brachium S. PHILIPPI Apostoli ab OTHONE III. Imp. sibi cum aliis plurimis condonatum summo studio ibidem collocavit. Ejusdem rei gratia etiam ROMAM properavit, ut

L de

de Apostolorum liminibus Sanctorum exuvias, Privilegiumque libertatis perciperet, quod etiam magnifice impetravit.

Inter ceteras vero quas JOANNES Pontifex beato viro sanctorum dederat Reliquias, Caput quoque Sanctissimi Papæ sibi condonatum GREGORII; sed hoc paucis, & sibi familiarissimis cognoscentibus. Vir autem Dei tanto pignore accepto, maximo delibutus gaudio, festinus urbem egreditur, verens hoc, quod etiam contigisset, nisi divina miseratione protectus fuisset. Romani enim cognoscentes se tanto pignore privatos, se quasi orbatos gementes, civitatem egressi, virum DEI unanimiter persequuntur. Quod ille sentiens, fugam iniit, fugiendoque Placentiæ ad Padum fluvium usque pervenit. Quem in immensum excrevisse invenit, navemque altera parte consistere doluit. Cumque nullum adesse conspiceret, qui navem adducere potuisset, jam jamque insequentes se advenire formidaret, quod tunc solum subsidii noverat, ad arma orationum confugit, sesque in ipsa fluminis ripa DEO supplicem dedit. Quem mox se invocantem CHRISTUS in tribulatione dilatavit, *quia oculi Domini super justos, & aures ejus in preces eorum*, & adhuc eo clamante dixit; *ecce adsum*. Illo namque orante; & omnipotentis DEI misericordiam implorante, ut si voluntatis ipsius esset, quatenus hæ exuviæ ad locum destinatum pervenirent, sibi in hoc necessitatis articulo subveniret. Mirum dictu; Padus se submisit, & per medium suimet sanctissimo viro vadum optimum patefecit. Ipse autem vir DEI statim ut sibi viam à Domino prospexit patefactam, cum suis omnibus ingressus, omni cum alacritate pertransivit. Unus autem nequam ex obsequio ipsius sancti postremus pertransuentium factus, cunctis aliis egressis, in alveo fluminis solus inventus, concurrentibusque aquis præventus atque suffocatus est. Quod cum viro DEI nunciatum fuisset, ait: Ex hoc nolite contristari Charissimi, naulum enim hoc in loco dare debueramus, pro quo istum à Domino ablatum credamus, & cum lætitia CHRISTO gratas agentes, iter nostrum peragamus. Illi vero qui virum DEI illo persequuti fuerant, videntes quæ facta sunt, ad propria revertuntur.

B. GEBHARDUS autem domum cum venisset, collocatis cum omni diligentia Reliquiis, ordinatisque duodenis, ut supra dictum est, ad locum Fratribus, PERINGERUM tertium decimum, vicem CHRISTI inter eos agere constituit. Videntur autem dicti Fratres ex Eremitarum loco adsciti, ita enim scriptus manu liber de rebus gestis ejusdem S. GEBHARDI. *De Cella quoque* S. MEGINRADI, *quæ dicitur ad Solitarios suos monachos* S. GEBHARDUS *nervam vivendi, & regimen habere decrevit, quoniam monachi illius Cœnobii tunc temporis fuerunt religiosissimi.* Inter hæc & similia pietatis opera, divina etiam non defuerunt miracula, nam inter cætera claudum manibus pedibusque instar quadrupedis reptantem, porrecto baculo quem gestabat, erexit, & recte ambulare fecit.

Cum vero languore corporali correptus, se de hoc sæculo citius migraturum præsensisset, rogavit se in Templo, quod ipse fabricarat, sepeliri. Nam tunc temporis in CONSTANTIA morabatur civitate, cum eum hæc infirmitas occupasset, qua etiam mortuus est VI. Kal Sept. A. C. CMXCVI. Episcopatus sui XVI. & in gaudium Domini sui introivit.

Cum ergo lotus, ac sacerdotalibus, ut moris est, vestibus indutus, & feretro impositus, ad Ecclesiam fuisset deportatus, dissensio exorta est, utrum in ipsa Ecclesia Sponsa videlicet sua, an uti ipse rogaverat, in ea, quæ ab ipso constructa fuerat, debuisset tumulari. Sed major pars vicit minorem, & decretum est, eum in eodem loco sepeliendum.

Accedentes autem hi, qui ad portandum feretrum deputati fuerant, loculum levare, atque ad præparatum sepulchrum deferre conabantur. Cumque brachia extenderent ad feretrum, cœperunt toto corpore tremere, ac immenso pavore concuti, ita ut etiam pene humano amisso sensu amentes efficerentur: tantoque pondere ipsum depressum est feretrum, ut humanis viribus moveri nequivisset.

Tunc omnes qui aderant, hoc miraculo cœperunt dicere illum sepulchri locum à DEO sibi prædestinatum non fuisse, tandemque divino correcti judicio, decreverunt

verunt eum ubi ipse rogaverat, sepeliendum fore. Portitores autem iterum accedentes, cum omni velocitate loculum levaverunt, atque omnis illa pristina gravedo ita immutata est, ut pene nil ponderis se portare persentiscerent.

Aliud tum prodigium sequutum est. Nam illis Ecclesiæ limen egredientibus, columba cunctis cernentibus advolavit, & supra jam sæpe dictum, beati viri, nullo abigente consedit feretrum, indeque non recessit, donec trajecto flumine Ecclesiam S. GREGORII ingressi fuissent. Quam mox ut intraverunt, columba quæ videbatur, disparuit, eamque nullus deinceps videre prævaluit: tantique odoris fragrantia eos illic excepit, ut omnes se quasi renovatos crederent, nullusque se unquam aliquid, quod tanti esset odoris, persensisse memoraret. Quæ etiam fragrantia tamdiu super sanctum corpus permansit, quousque maximo cum honore in Meridiana parte ejusdem Templi sepulturæ tradidissent. Ejus Epitaphium est istud.

Debita pars terræ fallentia tempora sperne.
Et memorare viæ, quam testatur cinis iste:
Gentis honos nostræ jacet, gentis dolor atque
Præfuit huic urbi, cuncto sed præfuit orbi.
Hancque Deo sedem templi fundavit & ædem.
Parti terrenæ Deus ignoscens miserere,
Redde vicem juste, quia te dilexerat iste.

Memorabile est, quod Abbati hujus loci primo BERINGERO post hæc contigit. Is enim oratorium ingressus cum in ipso noctis silentio orationi attentius incumberet, ei B. GEBHARDUS apparuit, & hilari vultu ad eum loquutus est: *Scias pro certo me apud omnipotentem impetrasse Deum, ut nullus Fratrum modo in hoc Monasterio* CHRISTO *deservientium, à morte lædatur secunda. Sed omnes mortem subeuntes temporalem vitam cum* CHRISTO *possidebunt sempiternam.* Hoc dicto ab oculis ejus evanuit, nec eum ulterius cernere quivit.

Consimilis pene visio alteri cuidam Monacho qui Psalmodiæ nimium deditus erat, apparuit. Ei namque per somnium visum est, quasi coram tumba sanctissimi Confessoris CHRISTI GEBHARDI orans constitisset. Cui sic stanti sanctus Pontifex quasi de tumulo progrediens apparuit, & salutationis verba ad eum protulit, eique pavitanti sic ait: *Noli timere frater, ego enim sum* GEBHARDUS *ille, qui hanc ædem* CHRISTO, *ejusque Confessori GREGORIO fabricavi, Vade ergo & dic fratribus meis, ut bono animo sint, & voluntarie CHRISTO, sanctoque Papæ GREGORIO in hoc meo Monasterio deserviant;* atque his addidit: *Sciatis pro certo, quod omnis quicunque in hoc meo Monasterio voluntarie cum bono proposito deserviens inventus fuerit, in omni tentatione atque tribulatione, me, sanctumque GREGORIUM fortes auxiliatores apud DEUM habebit, & in extremo judicii examine ante thronum justi judicis æterna vita coronandum ipsum perducturi sumus.* His dictis ab oculis cernentis elapsus est.

Aliis alia beneficia ab eodem præstita, lux cæcis refulsit, immedicabiles morbi curati, vitia corporum correcta, claudis nervi compositi, complures vero ab inferno hoste arrepti, immaniterque excruciati, ab ingrato hospite liberati sunt, qui passim omnes salutem GEBHARDO in acceptis retulere.

B. GEBHARDO in Episcopatu successit LAMBERTUS Monachus ejusdem hujus PETERSHUSANI Monasterii. Aluit hoc idem, ut Bruschius memoriæ prodidit, olim octoginta Monachos cum Abbate, & primo vastatum ac spoliatum est. A. C. cIↃ. LXXXVII. ab HENRICO Comite sacri Montis. Incendio vero periit, cIↃ. CLIX. Anno demum cIↃ CDXV. tempore Concilii Constantiensis JOANNES FREY Abbas hujus Monasterii, Pontificalibus ornamentis donatus est à MARTINO V. P. M.

Anno Domini tandem cIↃ DXLVIII. ab Hispanis CONSTANTIAM oppugnantibus, concrematum est. Rursus tamen diligenti œconomia religiosorum præclare instauratum, & pristinæ dignitati restitutum, in hodiernum diem viget & floret.

MONASTERIUM
SEON five SEUN DMXCIV.

SEON five Sevum vel Sevuen celeberrimum Bavaricæ ditionis Monafterium, fundatum eft ab ARBONE Comite Dieffenfe ac Andecenfe, A. C. DCCCCXCIV. qui in Bavaria Norica, non procul à Chiemenfi lacu, Burgillum Caftellum fuum in templum vertit, D. LAMBERTO dedicat, traditque Benedictinis Monachis, incolæ à lacubus, qui ibi funt frequentes, vocant SOEUM: HENRICUS fanctus, hoc & alia Monafteria largiter locupletat; extant diplomata, tefte Aventino.

Non folum autem hoc in loco, fed etiam alibi celeberrima eft S. LAMBERTI Martyris memoria, utpote apud Friburgenfes in Brisgoja, qui fe fancti martyris caput habere gloriantur ex donatione Rudolphi Epifcopi, qui frater erat Bertholdi quarti Zeringiæ Ducis.

Duces quoque Carinthiæ in finibus Carnorum ac Styriorum opulentiffimum divi LAMBERTI Monafterium fundarunt.

Is autem dum regiam domum zelo religionis increpaffet, cum rediens oratio ni incumberet, ab iniquiffimis viris de palatio regis miffis ex improvifo conclufus, intra domum ecclefiæ occiditur. Cujus fepulchrum creberrimis illuftratur miraculis. Ufus eft præceptore *Wintershoven* fancto archipresbytero LANDOALDO: magiftroque fuo fancto martyri THEODARDO, in epifcopatum fucceffit. CLODOVEUS rex ejus prudentia & auctoritate familiariter utebatur patrem eum appellans & Apoftolicum virum, in eo privilegio, quod promulgavit pro immunitate Ecclefiæ beatæ MARIÆ Trajecti. Debuitque fanctus in patria urbe, poft martyrium beati THEODARDI pontificium fufcipere. Urgebant enim eum CLODOVEUS rex cum fuis proceribus, electio omnis cleri, & acclamatio utriusque fexus. Nec minus ob fanctitatem & prudens confilium placuit CHILDERICO regi, qui non dubitavit pectus ejus domicilium effe Spiritus fancti, & linguam veritatis organum. Sed hoc rege occifo, turbata eft ecclefiæ pax. Siquidem Ebroinus tyrannus, qui Major domus fub THEODORICO rege fæpius Franciam turbaverat, fanctum LAMBERTUM juftitiæ & publicæ libertatis defenforem, epifcopatu expulit, & Faramundum quendam intrufit: per quem Tungrenfis ecclefia experiendo didicit, *furum non venire nifi ut furetur, mactet & perdat.* Sanctus LAMBERTUS autem videns fe obftinatæ tyrannidi & oppreffioni ecclefiæ non poffe refiftere, infructuofum laborem prudenter declinavit, & per feptem annos Angelicam vitam duxit in Stabuleto monafterio, usque ad miferam Ebroini interfectionem.

Numeratur Apoftolus Taxandriæ, eo quod multa prædicatione & patientia ad fidem converterit ejus regionis populum idololatriæ cultu fordefcentem, qui nullis civitatibus, fed pluribus & fparfis vicis continebatur, usque ad Tungros. Et propter hanc converfionem Taxandri Leodienfi ecclefiæ fubditi fuerunt PIPINUM principem, primi PIPINI nepotem, de publico cum Alpaide adulterio, quibus potuit modis revocare laboravit. Qui vifus eft quidem rejecta pellice, velle redintegrato conjugio obtinere remedium pœnitentiæ, fed per eandem penitus fubverfus eft. Cui etiam poftulanti, ea de caufa adftitit frater ejus, impius Dodo, qui in villa Legia orantem LAMBERTUM, & per modum crucis expanfum, ante altare SS. Martyrum COSMÆ & DAMIANI, per fatellites fuos lancea perforavit, & cum eo fimul interemit Petrum & Andoletium, fancti martyris confanguineos. Sic beatiffimus martyr omni virtutum gratia adornatus, cum B. JOANNE Baptifta, ob impugnatum adulterium, meruit palmam martyrii, A. C. DCXCVIII. epifcopatus XL. Sacrilegus vero Dodo æternæ damnationis incurrit interitum,

ritum, tum etiam posteritati suæ tanti facinoris jugem pœnam, & indeficiens opprobrium usque hodie reliquit. Unde Wandelbertus scribit:

Factio quem cæsum semper tremebunda pavescit.

Sepultus est beatissimus martyr apud Trajectenses in Ecclesia S PETRI unde post duodecim annos translatus est cum sede cathedrali à B. HUBERTO ad villam Legiam, tunc quidem ignobilem Lotharingiæ vicum, sed martyrio & miraculis S. LAMBERTI nobilitatum. Ejus etenim patrocinantibus meritis, postmodum commutatur in celeberrimam urbem, quæ modo LEODIUM dicitur. Sed de Seonensis Monasterii Patrono satis: nunc ad ejusdem historiam revertamur. Abbas itaque UDALRICUS & Conventus ibidem elegerunt LUDOVICUM Palatinum Rheni Ducem Bavariæ in Advocatum & protectorem suum, vigore privilegiorum suorum, tam Pontificiorum quam Imperialium, ita ut post illius obitum sive pater, sive alii ipsius proximi agnati eandem Advocatiam irrevocabiliter tenerent, alii vero nemini eandem concederent, Monasterium, ejus privilegia & jura defenderent. Extat latinum diploma, cujus datum in obsidione castri Hadamarsperg, Anno cIↃ. CCXLVII. Testes, Luizmannus, Wernherus de Laber, Hademarus de Laber, Siuridus de Frowenberch, Siuridus de Frowedhoven, Siuridus probus Asinus, germanice frumb Esel, Ulricus de Mosen, Henricus de Ysolzried, Ditthericus Pincerna de Ode, Ortholphus de Laimingen, Arnoldus de Prisingen, Ulricus de Wildenwart, & alii complures.

Idem LUDOVICUS Dux dedit Monasterio privilegium exemptionis à teloneo in Ratenberch, ratione vini, olei, casei, & reliquorum victualium, dans illi curiam suam in Ahrain, è contra Abbas dedit duci aliqua sua jura cæterorum fundorum in vico Kufstain, & intra fossatum Ratinberch. Acta sunt hæc apud Chufstein: Testes Albero nobilis de Pruckberg, Magister D. Præpositus in Illmünster, H. de Isolzried, Ulricus de Mosen, Conradus Püchlar, Ulricus de Fruinsperch, & C. filius ipsius B. Prandelinus, & alii Anno cIↃ. CCLVII.

Huic amplissimo Cœnobio nunc præsidet A. R. & Doctissimus Abbas SIGISMUNDUS, qui præter cætera scripta, quibus nomen suum posteritati commendavit, clarissimum Ordinis nostri decus, JOANNEM TRITHEMIUM Abbatem Spanheimensem vindicavit ab infami Magiæ nota, qua apud nonnullos laborabat ob libros Steganographiæ, quos illi contra rationes physicas scriptos, superstitionis plenissimos, Magia vetita refertos, atque hoc ipso inter libros ab Ecclesia prohibitos censendos putabant. Ipse contra TRITHEMIUM non Magum, sed Ecclesiæ filium obedientissimum, subjectissimum & humillimum; eaque omnia, quæ in STEGANOGRAPHIA scripsit, physicis ac naturalibus esse subnixa principiis, ac proinde vetitæ magiæ nomine minime esse damnanda, plerisque ex ipsomet TRITHEMIO desumptis argumentis evidentissime probat, & à tanta labe & ignominia virum, de Catholica Ecclesia tam bene meritum defendit. DEUS Opt. Max. eum totius Ecclesiæ bono longum servet.

MONASTERIUM
S. CRUCIS WERDÆÆ MXXX.

S. CRUCIS Monasterium, quod est intra muros Imperialis oppidi Donawerdæ, id est, Danubianæ peninsulæ (peninsulam enim Germani Werd vocant) præclarum sanè: fundatum legitur initio pro Deo dicatis Virginibus, à MANEGOLDO sive MANGOLDO Comite Kyburgensi, Dilingensi, Werdensi, Witteslingensi & Domina TUTTA ejus Conjuge, circa annum Domini MXXX. in monte juxta arcem Mangolstein. Templum vero ejusdem merito honore dedicatum est à S. LEONE IX. P. M. III. Nonas Decemb. A. C. M. L. cum is à Moguntina Synodo Romam versus rediret, iterque per Augustam Bavariamque haberet. Tum

etiam GUNDERADA dicti MANEGOLDI Fundatoris filia, prima erecti Cœnobii Abbatissa, ab ipso LEONE IX. instituta & consecrata est. Mandavit insuper LEO, ut sacrosanctæ Crucis portio, quam præfatus fundator, dum nomine Imp. Conradi Salici legatione Constantinopoli fungeretur, ex Græcia secum attulerat, & tamquam pretiosissimum thesaurum dicto Cœnoblo contulerat, perpetim in Monasterio Werdensi maneat; dicto & lato in illos, qui quid contra tentaverint, anathemate. Nec desunt divinæ severitatis & vindictæ exempla in eos: qui Crucem hanc furtivis manibus harpagare conati sunt; ut Annales Werdenses memorant. Obiit præfatus Fundator anno M. LIII.

Auctum est idem Cœnobium ab aliis duobus MANGOLDIS ejusdem stemmatis Comitibus, qui etiam Advocati extiterunt, & in Capitulari ejusdem Cœnobii domo honorifice sub insigni Mausolæo sepulti sunt, cum tali Epigraphe.

Tres fundatores MANGOLDI, TUTAque: flores
Cœlestis prati, pausant simul hic tumulati.

BULLA LEONIS IX. P. M. DE ADVOCATIA MONASTERII S. CRUCIS IN WERDEA.

✝ LEO EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI, GUNDERADÆ DILECTÆ IN CHRISTO FILIÆ A NOBIS Ordinatæ & consecratæ noviter, facto à Patre tuo Manegoldo S. Crucis Monasterio, tibique successuris perenniter Abbatissis perpetuam in Domino salutem.

Sacræ devotionis labor, quia semper divino favore juvatur, semper optato fine terminatur. Ideo, Filia, tui Patris ampla in Deum devotio laudabilem fructum produxit: cum pro portione sanctæ, & vivificæ Crucis, in qua Dominus noster JESUS Christus salus nostra, pependit, decenter auro, & gemmis ornata, tunc ab Autocratore Constantinopoleos nomine Romano *dona data, cum ad eum missus esset ab Imperatore Chuonrado, ut filiam suam nuptum traderet ejus filio; fundavit Ecclesiam in petra: quia non ædificavit super arenam; ut incumbentibus ventis, venientibus fluviis, descendentibus pluviis, quod ædificasset, rueret; sed firmiter fundatum, perenniter permaneret.*

Ut vero votum suæ constructionis Deo solveret, secundum illum, qui dixit; Vovete & reddite Domino Deo vestro, omnes, qui in circuitu ejus affertis munera; *nos à Moguntina Synodo Romam versus redeuntes, ad ipsum Dei templum venire invitavit, quod à nobis III. Non. Decemb. merito honore dedicatum, sic tandem juri S. R. E. & beatissimo Petro Apostolo prompto donavit, & obtulit animo, teque filiam suam, quam jam Deo in monastica conversatione, & habitu sacraverat; ejusdem, rogavit a nobis fieri Abbatissam, loci. Id auspice Deo, fecimus, attendentes, in te, quantum homini est possibile, timorem Dei, cordis compunctionem, mentis humilitatem, morum gravitatem, in adolescentibus membris prætendentem jam senectutem: & constituentes eundem locum esse in perpetuum Ancillarum Dei Monasterium; ubi tu de te, & sororibus tuis primas Deo primitias offeras Religionis, merita castitatis, omnisque bonitatis.*

Hoc tamen nomine nostræ Apostolicæ sedi, parens tuus, eandem fecit oblationem, ut, dum ipse vivit, ipsius loci Advocatiam *habeat; similiter & post mortem ipsius,* quem nunc habet, filius. Qui filius, si hæredem habuerit, *ipse quoque* Advocatus *sit. Si vero vel ipsi Manegoldo, vel ejus filiolo, nemo filius superstes extiterit, tunc liceat Abbatissæ, ipsique Congregationi, Advocatum sibi, secundum Deum, eligere, petendum tamen ab Apostolica sede.*

Lex vero omnium Advocatorum post Manegoldum talis erit: ut, quisquis eorum digne non administraverit, Advocationis officium, liceat Abbatissæ, ipsique Congregationi de eo apud Papam conqueri. Qui, si vocatus ab eo fuerit, & Monasterio satisfecerit, Advocationem *suam retineat. Quod si venire distulerit, aut, si venerit, & non satisfecerit, tunc liceat Abbatissæ, ipsique Congregationi ex consensu Papæ talem sibi Advocatum eligere, qui secundum Deum sit. Post obitum vero tuum, de ipsa congregatione, quæ melior sit, eligatur, si idonea inventa fuerit, eaque donum & consecrationem Abbatiæ à Papa recipiat: alioqui de alia Congregatione idonea eligatur, à Papa similiter donanda, & consecranda.*

Decer-

Decernimus præterea, ut in altari majori, quod nos ipsi consecravimus, nullus audeat Missam celebrare, nisi sit Episcopus, vel Abbas, tresque sacerdotes hebdomadarii ad hoc officium deputati, eorumque successores. Episcopus quoque in cujus parochia locus est, nihil sibi in eo vendicare audeat, præter ordinationem facere Clericorum & Monialium, si tamen gratis fecerit. Sin autem; ordinationes expetent ab alio, quocunque velint, Episcopo.

Ut vero locus ipse in Quadragesimali tempore solvat Papæ annuam pensionem, statuit idem Manegoldus, pensionem ipsam esse anabolagium, id est, Fanonem, stolam cum auro, manipulum, & cingulum. Nos vero quia locus ipse conditus est propter eam, quæ supra dicta est, sanctæ, & vivificæ Crucis portionem; eandem inibi semper manere volumus, cupimus, & optamus, & à nemine auferri, statuentes Apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut nullus Imperator, nullus Rex, nullus Episcopus, nulla prætterea magna parvaque persona, eandem vivifici ligni portionem ab ipso Monasterio audeat auferre quolibet modo, vel aliquid facere contra omnia, quæ superius scripta sunt; sed nec etiam aliquid diminuere, de bonis ejusdem monasterii, quæ modo habet, & usque in æternum habebit, quolibet furto, quolibet raptu, quolibet alienationis modo. Id, qui præsumpserit, donec digne satisfecerit, anathema sit. Qui vero pio intuitu custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, à Domino Deo benedictionem consequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur. ✝

Datæ III. Non. Decemb. per manus Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii sanctæ Apostolicæ sedis. Anno Domini Leonis IX. Papæ I. Indictione III.

Hoc Cœnobium postea in planitiem translatum est ad SS. NICOLAUM & VITUM Anno MLXVIII. consensu ALEXANDRI II. & tandem tertio eum in locum, in quo hodie visitur: quando nimirum in Monialium locum collapsa disciplina, & Monastica professionis rigore laxato, substituti sunt Monachi ex sancto BLASIO in sylva Hercinia exciti, & quidem, ut Annales notant, Anno M. CI. consensu PASCHALIS II. quæ omnia clarius patebunt ex sequenti Diplomate.

INNOCENTIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI DILECTO IN CHRISTO FILIO DIETRICO ABBATI MONASTERII S. CRUCIS DE WERD, ejusque successoribus regulariter substituendis.

Quemadmodum ex gestis prædecessoris nostri S. memoriæ Leonis IX. Papæ didicimus, nobilis quondam vir Mangoldus de Werde, devotionis intuitu, Monasterium in castro suo construxit, quod B. PETRO Apostolorum Principi offerens, fecit in honore sanctæ & vivificæ Crucis, per manus ejusdem Romani Pontificis consecrari, sanctimoniales fœminas ibidem DEO servituras instituit.

Factum est autem, ut eodem cœnobio per operam pravorum hominum diruto, atque devastato alter Mangoldus, jam dicti nobilis viri filius ab Apostolica sede obtinuit, ut sibi licentia præberetur, idem Monasterium ad alia loca transferre, ac per hoc, juxta ipsum Castrum, in planitie terræ fundavit Ecclesiam, & sanctimoniales ibi ad DEI servitium deputavit. Quibus utique tam religione, quam numero decrescentibus, tertius Mangoldus prædecessorum nostrum egregiæ recordationis Paschalem Papam humiliter adiit, & ut amotis sanctimonialibus, in eodem loco monachi ponerentur, expetiit. Cujus petitioni Romanus Pontifex benigne consensit, & Gebhardo, quondam Constantiensi Episcopo tunc Apostolicæ sedis legato per sua scripta mandavit, ut videlicet de Cella sancti Blasii monachi assumerentur, & in eodem Monasterio ponerentur. Quod, cum præfatus Episcopus implevisset, idem locus tam in temporalibus, quam in spiritualibus, DEO gratiæ sint, plurimum augmentatus est.

Quod igitur, dilecte fili Dietrice Abbas, à nobis humiliter postulasti, ut idem Cœnobium, cui, DEO auctore, præsides, Apostolicæ sedis privilegio muniremus, nos, quorum præcipue interest, loca, quæ ad jus S. Rom. Ecclesiæ pertinent, diligere, ac fovere, interventu dilecti filii nostri quarti Mangoldi illustris viri, tuis desideriis benignitate debita duximus annuendum.

Per præsentis itaque privilegii paginam Apostolica auctoritate statuimus, ut idem Cœnobium ab ipsis fundatoribus B. PETRO oblatum perpetuis temporibus sub sanctæ Romanæ Ecclesiæ tutela consistat; & ordo monasticus, qui secundum B. BENEDICTI regulam,

gulam, per jam dilectum prædecessorem nostrum ibidem noscitur institutus, absque sexus varietate, seu mutatione in eodem loco irrefragabiliter observetur. Prohibemus etiam ut diæcesanus Episcopus in eodem loco nihil audeat sibi vendicare exceptis consecrationibus Altarium, vel Ecclesiarum, Ordinationibus Monachorum seu etiam Clericorum, si tamen hæc ipsa vobis gratis & sine exactione, vel pravitate exhibere voluerit. Alioquin, quemcunque malueritis, Catholicum adeatis Antistitem, ab eodem, quæ ad spiritualia pertinent, suscepturi. Sepulturam quoque ipsius loci liberam fore decernimus, ut videlicet eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, ac supremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat, salva nimirum justitia matris Ecclesiæ.

Decernimus igitur, ut nulli omnino hominum liceat portionem ligni vivificæ Crucis, quæ in eodem loco recondita esse creditur, pro cujus honore vestrum cœnobium factum est, exinde amovere, vel quidquam ex his, quæ jam dictus prædecessor noster Leo Nonus eidem firmavit Ecclesiæ, quæve in præsentiarum canonice possidetis, aut in futurum concessione, largitione Imperatorum, vel Principum oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino poteritis adipisci firma vobis in perpetuum & illibata serventur. Ad indicium autem, quod Monasterium vestrum juris sit B. Petri, unum aureum singulis annis nobis, nostrisque successoribus persolvetis.

Si qua igitur in posterum Ecclesiastica, secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere, de perpetua iniquitate, cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei & Domini nostri JESU Christi, aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultiori subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri JESU Christi, quatenus & hic fructum actionis percipiant, & apud districtum judicium præmia æternæ pacis inveniant, Amen, Amen.

Ego INNOCENTIUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✝ *Ego WILHELMUS Prænestinus Episcopus.*

✝ *Ego GERHARDUS Presbyter Cardinalis tit. S. Crucis in Hierusalem.*

Datæ Pisis per manum Aimerici S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Cancellarii XIII. *Kal. Julii, Indictione* XIII. *Incarnationis Dominicæ, Anno* M. C. XXXVI. *Pontificatus Domini Innocentii Papæ II. Anno VI.*

Multa alia privilegia tam per Bullas Pontificum; quam per constitutiones Imperatorum Werdensi Monasterio concessa sunt, quas hic percensere, nil attinet.

Istud non est omittendum, in hoc celebri Monasterio asservari ac religiose coli portionem ligni S. Crucis, quam MANGOLDUS fundator ex Græcia secum tulerat, ut supra etiam tetigimus, ejus descriptionem hic accipe.

Tabella ipsa lamina constat aurea, lichadis unius longitudine; latitudine minor, uncia. In hujus medio, Crux est, ut vulgo vocant, Hierosolymitana; longitudine digitali; capitello constans & basi ex eadem ligni materia. Duo alia transversa ligna, quæ partim è medio, partim nonnihil post fastigium promicant; non pari omnino constant magnitudine. Quod enim medium occupat, duorum prope pollicum est: Alterum, nonnihil est brevius. Basis & fastigium, æquabili proportione brevitate præstant. Latitudo omnium fere par est: nisi quod partes illæ quæ fastigio propiores sunt, minores, tenuioresque appareant. Trium autem est granorum. Porro ne crux ipsi tabulæ insita insertaque labet; argenteis uncinis supra, infraque geminis innectitur. In quatuor angulis quaterna sunt ostiola, quæ reliquiaria totidem occludunt, celantque. Reliqua in hoc tabellæ aureæ spatio, parerga, ut stellæ, rosæ, scutaque bina obtinent.

Quæ quidem tabella S. CRUCIS aurea, margine itidem aureo cingitur, insigniturque cum unionibus prægrandibus sexdecim: quibus scutulis suis vel orbiculis intermicant gemmæ undeviginti magnitudine, ac precio variæ atque dispares: ut sunt adamantes, pyropi, smaragdi, ametysti, sapphiri. Quod quidem emblema sertumque gemmeum, quod S. Crucis hujus iconismum ambit, munificentia donatum, & oblatum est MAXIMILIANI I. Imperatoris religiosissimi, & liberalissimi; Pars enim

enim postica tabulæ hujus, quæ grandiusculis literis epigraphen præfert, eam Imperatoris hujus pietatem & beneficentiam diserte prædicat: sic autem habet.

MAXIMILIANUS. RO. AC. UNGARIÆ. REX. ARCHIDUX. AUSTRIÆ. DUX. BURGUNDIÆ. &c. ME. 12. KLAS. MAY. VISITAVIT. ANNI. DNI. 146. QUI. HUIC. ECCLESIE. SCE. CRUCIS. WERDEE. PER. MANGOLDUM. EX. NOBILIORI. GENERE. ELPHECIORUM. DE. SANGUINE. DUCUM. SVEVIÆ. TUNC. ECIA. COMITEM. IN. DILINGEN. CUM. FUNDATIONE. ME. DONATA. AMPLIUS. DECORAVIT. NAM. ET. IPSO. NULLUS. VIVENCIUM. LONGE. AUT. PROPE. PLUS. TRAXIT. ORIGINEM. DE. HABSPURGENSIBUS. VEL. KIBURGENSIBUS. PARTICEPS. ET. IPSE. SIT. DEVOTIONIS. IN. ÆVUM. AMEN. CONSUMMATUM. EST. HOC. OPUS. ANNO. DOMINI. MILLESIMO. QUINGENTESIMO. TERTIO. DECIMO.

Epithema vero seu operculum quo S. CRUX tegi solet, est hujusmodi. Septenas continet imagines, ex opere tessellato, Mosaico seu Musivo, quo imaginum genere olim Græci valde delectabantur; & hoc etiam ævo delectantur. Superne ad dexteram, visitur icon *Joannis Baptistæ*, orbi inclusa; additis his characteribus Græcanicis; ὁ ἅγιος πρόδρομος, *sanctus Præcursor*. Ad lævam conspicitur effigies *S. Joannis Evangelistæ*, cum hac designatione ὁ ἅγιος ἰωάννης θεολόγος, *S. Joannes Theologus*. Inferne ad dexteram, apparet ὁ ἅγιος πέτρος. *S. Petrus*. Ad sinistram, ὁ ἅγιος παῦλος. *S. Paulus*. In medio cernitur imago Deiparæ solio insidentis, & in gremio puerulum JESUM gestantis, addita hac inscriptione; μήτηρ θεοῦ, *Mater Dei*. Ad dextram virginis, intra eundem ambitum, est imago *Michaelis Archangeli*, ad sinistram, *Gabrielis*. Illi adscriptum est μιχαηλ; huic γαβριηλ. Sub Angelicis icunculis apparent characteres nonnulli, quorum expositionem sagacioribus relinquo; nam mihi quidem hic sunt densæ tenebræ. Non ambigo tamen referendos ad Deiparam Virginem, & puellum Christum, quem in sinu gestat. Opus & forma seu schemate & imaginibus plane est Græcanicum, ut agnoscent, quibus vel modica Græcarum rerum notitia suppetit. Ingens olim cum prisca pietas in Germania adhuc floreret, ad hanc Crucem factus est omnium hominum concursus. Præsertim festis *Inventæ & Exaltatæ* Crucis, & die, quo Templi S. Crucis dedicatio peragebatur. Multis miraculis claruit. Commemorabile est illud, quod contigit anno Redemptoris M. CCC. XVII. IV. Kal. Febr. cum opposita S. Crucis sævissimum incendium restinctum est, ad eum ferme modum, quo S. PAULINUS olim similis portionis de S. Cruce objectu, populabundis flammis terminum fixit, ne ultra progrederentur: de quo lege P. Gretſ. tom. 1. lib. 1. c. 85. de S. Cruce: certe ob crebritatem miraculorum, quæ virtute hujus Crucis edebantur, fecit quidam patrum memoria hos versiculos leoninos:

Crux pia Werdensis, non præterit horula mensis,
Quin radiet dignis per sex nunc secula signis.

Sepulta est in eodem templo MARIA Brabantina, uxor LUDOVICI Bavariæ Ducis, ab eodem ob suspitionem adulterii decollari jussa, cum tali inscriptione: *Anno Domini* cIↄ CC. LVI. XV. *Kal. Februarii in castro Werd obiit Domina MARIA Ducissa Bavariæ, filia Ducis de Brabandt.*

MONASTERIUM

LAMBACH MLVI.

LAMBACENSE antiquum & perquam celebre Monasterium, in LAMBACHIO Austriæ supra Anasum sitæ oppidulo, ad sinistram TRUNÆ fluminis, inter Schwaigii & Agrii fluviolorum congressus loco amœnissimo duobus lapidibus à Welsio op-

fio oppido, & totidem à Cremiphano perilluſtri Cœnobio, in Patavienſi Diœceſi ſitum, hac ratione fundatum legitur.

ARNOLDUS præpotens ac illuſtris Comes Lambacenſis, cum chariſſimam uxorem REGINAM de Wenſperg Comitiſſam ex Oſtrofrancis genitam, morte abreptam amiſiſſet, filiis quoque ARNOLDO & GODEFRIDO ſine hæredibus vita functis orbatus fuiſſet, ſuadente reſiduo unico filio, qui Herbipolenſem Eccleſiam Pontifex regebat, DEUM Opt. Max. poſſeſſionum & fortunarum ſuarum hæredem ſcribere decrevit, & Lambacenſe conſpicuum ac elegans caſtrum, in Monaſterium convertit, addito ſub invocatione & honore B. MARIÆ Virginis non exiguo templo. Aggregavit præterea duodecim Clericos, non ut communem vitam ſub regulari inſtituto ſequerentur, ſed ut certis & ſtatutis temporibus vel horis, ad Eccleſiam divinas laudes cantaturi convenirent; inde ad ſuam quisque domunculam (nam in vicinia circumquaque ſinguli ſingulas ædes habebant) redirent.

Accidit poſtea, ut poſt mortem patris quoque ADALBERO Epiſcopus, unicus filius & hæres paternorum bonorum ſolum vertere juſſus (cauſam ſtatim explicabimus) in Noricum ad Lambacenſe Cœnobium diverteret. Ingraveſcente enim HENRICI IV. Cæſaris malitia, multi ab eo defecerunt SIGFRIDUS Maguntiacenſis, ALBERTUS Wormatiæ, ADALBERO hic noſter WIRTZBURGI, alii Epiſcopi, & pene tota Saxonia. Contigit hoc A. C. cIɔ. LXXII. Anno ſequenti, ALEXANDRI ſucceſſor pontificatus creatus GREGORIUS VII. noſtri ordinis, ex Comitibus Bitilianis Hiltebrandus prius nominatus, & Cluniaci monachus. Dignitatem is cœpit X. Kal. Mai, magno omnium bonorum conſenſu, qualem ea tempora optabant, inter omnes pontifices præcipui zeli, & auctoritatis, vere apoſtolicus. Is ubi primum pontificatum ingreſſus eſt reſtituendæ Eccleſiæ dignitati animum, curamque mature advertit. Et quia ſacri ordinis excellentia ante omnia indignum arbitrabatur, ſi muneris executionem ab laicis acciperet, eorumque beneficiarius, & ſubditus eſſet, Synodum apud Lateranum anno ſequenti cIɔ LXXIV. fecit, in qua ita de ſacerdotiis decrevit, *ut qui à laico Eccleſia inveſtituram acceperit, quique dat, quique accipit anathemate obligetur.* De clericis vero, *uxores ne ducant, quique habent eas, aut ſacerdotium amittant, neque quisquam ad id vocetur, qui non perpetuum cælibatum profeſſus ſit.* Scripſit & ad Cæſarem Eccleſiaſticis collationibus abſtineat, ni faciat, ſacrorum interdictionem minatus. Graves inde in Eccleſia, ſed præcipue in Germania turbæ, inſtigante etiam ipſos Epiſcopos, & antiſtites, ob cœlibatus indictionem, contra pontificem Cæſare. Pontifex vero videns monita ſua à Cæſare ludibrio haberi, minas contemni, eum tandem anno cIɔ LXXVI. ſacro anathemate percuſſit, & omnes ejus ſectatores, ſubditos, & in primis Italiam ejusdem ſacramento, & obſequio liberavit. Secuta hinc omnium pene Principum ab Cæſare defectio, quorum facile principes SIGFRIDUS Maguntiacenſis, BERCHTOLDUS Zeringiu, OTHO Saxoniæ, RUDOLPHUS Allemanniæ duces, noſter ADALBERO Herbipolenſis, & Mediomatricum Epiſcopi, qui comitiis Forchtheimi factis; RUDOLPHUM Allemanniæ ducum contra HENRICUM Romanorum regem renunciarunt, & Maguntiaci XII. Kal. Aprilis per SIGFRIDUM coronandum curarunt, adprobante, & ad obediendum ei, tamquam legitimo regi, omnes proceres adhortante pontifice. Atque hæc probabilior cauſſa ADALBERONI Epiſcopatum deſerendi fuit, quam diſſidium HENRICI Patris, & Filii, quod tamen literis conſignare quidam non ſunt veriti, nulla temporis habita ratione, quod cum veritate conſtare non poſſe, nemo eſt, qui non videat, cum id XV, demum annis poſt ADALBERONIS mortem evenerit.

Cum itaque ADALBERO Pontificis partes tueretur, ab HENRICO Epiſcopatu dejectus ſeceſſit in Noricum, ad terram patrum ſuorum: inveniensque hæreditatem paternam fere exhæredatam, (verba Scriptoris vitæ refero) & ſpiritu conſilii repente informatus, ſeipſum cum omni patrimonio ad Cœnobium B. MARIÆ tranſtulit, & locum ſibi dilectiſſimum, qui charos parentum ſuorum cineres, avi vide-

videlicet, patris & matris, fratrum, aliorumque consanguineorum felici gremio foveret, & ubi, ut hodie cernitur, requiem sibi in seculum seculi elegit.

Videns autem antiquam patris institutionem in Lambacensi loco constare non posse, officia tam nocturna, quam diurna negligenter, nec suo tempore celebrari, clericos ibi dispositos non tute à casulis suis posse egredi propter timores nocturnos; quia sæpe numero arcerent eos, & includerent tempestates, imbrium, coruscationes fulgurum; brumali vero tempore densitates nivium, sævitia nefandarum bestiarum, pericula latronum, & alia, quæ longum est enarrare, genera dispendiorum. Afferebat insuper, magis congruum fore, Cœnobitam à secretis Cœnobii, non rure, ad divina peragenda, absque periculis corporis, & timoribus humanis prodire. Super hac re consuluit Episcopum Pataviensem ALTMANNUM, in cujus diœcesi locus ille situs est, summique Pontificis GREGORII VII. consensum expetiit: quo habito, Clericos semovit, Monasticamque vitam in Labacensi Cœnobio instituit: & quicunque ex clericorum ordine ad hoc propositum transire voluissent, non prohibebantur; nolentes non cogebantur: necessaria tamen iis quoad viverent, providebantur.

Præfecit autem Fratribus inibi degentibus Abbatem EGKEBERTUM, virum venerabilem, morum honestate DEO complacentem: qui postca occasione accepta humillimis obtinuit precibus, ut ipse abrogaretur, & unus è Fratribus suis, BECEMANNIS subrogaretur. Qui adeptus Abbatiæ dignitatem sobrie, juste, & pie vivens, curam ejus quamdiu Domino placuit administravit, beatoque fine ex hujus incolatu sæculi ad autorem vitæ transivit. Sed hæc omnia plenius in literis fundationis continentur, quas hic inserere non inopportunum est visum.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ego ADALBERO DEI gratia Wirtzburgensis Episcopus, notum esse volo omnibus Christi fidelibus, qualiter parentes mei ob salutem animarum suarum, in loco Lambach dicto, Congregationem instituerunt Clericorum, & qualiter ego hæres eorum factus, Licentia Domini Apostolici, Papæ GREGORII (qui & Hildebrandus) pro hac, in eodem loco, Congregationem substitui Monachorum, consensu & consilio Parochiani Episcopi Pataviensis, scilicet ALTMANNI.

Et quoniam communis vita Monachorum, plus indiget, quam secularium conventus Clericorum, ad supplementum eorum ex nostro adauxi fisco, quatuor videlicet silvas: quarum duæ juxta Trunam in parte Aquilonari sunt sitæ; una mercato Wels inferior; alia superior: Inferioris vero Hardis nemorarius erat Enzo; superioris autem Hardis nemorarius erat Engizo.

Ex altera autem parte ejusdem fluminis Trunæ contra Meridiem, duæ silvæ; una ad Buchenloch; cujus memorarius Bero erat; altera ad Eiterwald, cujus nemorarius Ello erat. In his ergo silvis solus Abbas, absque nulla contradictione, pro suo libitu habet potestatem evellendi, domos ædificandi, plantandi, molendinas faciendi, venandi, insuper quicquid ad utilitatem Fratrum inde poterit excogitari.

Addidi insuper quantum mihi prædii de patruo meo Arbone ad Zwisil contigit, & vicinum mercatum ad Wels; duo præterea mercata in Francia; unum ad Onoldesbach, ad Geroldeshoven alterum, cum omni utilitate ad ipsa pertinente; & Parochiam, quæ dicitur Tutensteten. Hæc omnia ECKEBERTO venerabili Abbati commisi, eo quo ego hæc jure habui, Monasteriique curam, potestative habere feci.

Hujus rei testes sunt, Eberhardus Comes, Marquardus, Gerungus, Ebo, Heinricus, Zeizolf, Arbo, itemque Porn, Nendingus, Arbo, Herrandus, Penno, Wernut, Arbo, Erckenbertus, Adalramus, Altmannus, Adelbertus. Actum est Ratisbonæ, Anno 1056. *Indictione* 9. *Episcopatus autem Domini Adalberonis duodecimo.*

Deinde post aliquantum temporis, Abbatis Ekeberti coactus piis petitionibus ab hoc onere sibi imposito eum absolvi: sed ex suis ille unum Fratrem, nomine Becemannum, in hoc Abbatia onus elegit. Hunc quoque pergens mecum illuc adduxi, eandemque rem, qualiter antecessori suo commissa erat, commisi.

Cum autem hoc ipsum Monasterium instauratum à supradicto Episcopo Altmanno, & à me pariter dedicaretur, Anno Dominicæ Incarnationis 1088. *Indictione* 12. *Epacta* 6. *Concurr.* 6. 18. *Kalendas Octobris. Anno ordinationis Domini Altmanni* 25. *mei-*

 que

quæ 45. iterum, & tertio hæc quæ prius feci renovavi, tradens tunc ad altare ſanctæ Mariæ & ſancti Kyliani unam ſtabulariam curtem ad dotem, ſimul cum his omnibus, quæ à me, vel à parentibus meis ante ad illud tradita fuerant. Hæc Epiſcopali banno, atque hujusmodi anathemate ambo Epiſcopi confirmavimus: ut ſi quis hanc traditionem deſtruere præſumpſerit, ligatis manibus & pedibus mittatur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium.

Dedicatio ejusdem templi ſolenniter peracta eſt Anno Domini cIↄ.LXXXVIII. XVII. Kal. Octobr. quando nimirum Epiſcopus ALTMANNUS principale altare in honorem B. DEI Genitricis, & SS. Kyliani & ſociorum martyrum, Altare vero quod ſecundum à principali locum obtinet, B. ADALBERO in honorem S. JOANNIS Evangeliſtæ, & SS. quorum reliquiæ ibi ſunt reconditæ, conſecrarunt.

Obiit B. ADALBERO A. C. cIↄ XC. Prid. Non. Octobr. in eodem Monaſterio ſepultus, ubi etiam plurimis claruit miraculis.

Anno poſt hæc MCLXIII. BERNARDUS hujus loci Abbas privilegia conſequutus eſt ab ALEXANDRO III. qui Monaſterium Lambacenſe ſub B. PETRI tuitionem ſuſcepit.

Rurſum anno cIↄ. CC. XXXIII. Auſtriæ & Bavariæ Ducibus hoſtili animo bella inter ſe gerentibus Cœnobium hoc exuſtum, ac pene totum everſum eſt, quod circa annum cIↄ CCLVII. denuo inſtauratum templumque hoc ab OTHONE Pataviensi Epiſcopo conſecratum eſt A. C. cIↄ. CCLXI. Altare vero ad tumulum B. ADALBERONIS in honorem S. SPIRITUS, & B. MARIÆ Virginis conſecratum eſt à BERNARDO Pataviensi itidem Epiſcopo Anno D. cIↄ CCIC. Anno vero MCCCLXXVIII. à BLASIO Milensi Epiſcopo conſecrata eſt ara S. TRINITATI dicata in parochiali templo, quod non procul à Monaſterio in amœniſſimo colle ſitum SS. JOANNI BAPTISTÆ, & JOANNI Apoſtolo & Evangeliſtæ dicatum eſt.

Principale vero corpus Eccleſiæ ampliavit JOANNES à Dagſperg nobilis Baro, hujus Monaſterii Abbas, ſecundarius quaſi fundator & reparator, qui idem reformavit, & ad regularem obſervantiam reduxit Anno ſalutis MCDXXIX. Hujus ſucceſſor THOMAS veteri ac ruinoſo choro diruto novum chorum condidit, quem abſolvit & à SIGISMUNDO Salanensi Epiſcopo conſecrari fecit A. C. MCDL. XIV. Conſequutus eſt inſignia privilegia Mantuæ à PIO II. P. M. & inter cætera plenariam etiam abſolvendi poteſtatem.

Huic Monaſterio ſumma cum laude jam XX. anno præeſt A. R. D. Joannes, qui nullis ſumptibus parcens, (quod alias in tanta dignitate hoc ſeculo rarum eſſe ſolet) inſignia quædam vetuſtatis monimenta, aliaque multis adhuc profutura, typis evulgare, publicique juris facere ſtudet, inter cetera etiam fundatoris ipſius vitam: cui proinde multos adhuc annos & cuncta proſpera à Domino Deo exoptamus.

MONASTERIUM
SCHEUREN MLXXVII.

SCHIRA nobile & antiquum Bavariæ Monaſterium in colle amœno ſitum, non procul ab Oppido, quod Pfaffenhoffen indigitatur. Multa ſane ſunt, & magnifica, quæ illud nobilitent. Nam ſi originem ſpectemus, conditores habuit celeberrimos Principes ac Comites SCHIRENSES, præſertim OTHONEM & HAZIGAM Regis Aragoniæ filiam, ſi incunabula; ex Arce & avita Schirenſium Procerum ſede fortunatis auſpiciis exſtitit: ſi poſituram, & ſitum; loco amæniſſimo exſtructum eſt, in colle herbido & viridante, quem undique horti & agri fructiferi ac frumentiferi cingunt. Si antiquitatem; jam ſexcenteſimum annum agere cœpit. Si Præſules & religioſos incolas; multos pietate & eruditione præſtantes viros aluit.

Et

Et quidem, si primas tribuam ERCHENWOLDO Abbati primo; nemo, opinor, jure me reprehenderit; quippe qui ex disciplina & institutione eximii illius, & omnium Annalium voce decantatissimi WILHELMI Abbatis Hirsaugiensis profectus, tanti magistri haud degener discipulus, posteris omnibus, ad BENEDICTINI instituti acuratam observationem, exemplo prævivit; adductis secum ex eadem WILHELMIANA schola duodecim sodalibus; qui veluti duodecim fundamenta, ad imitationem cœlestis illius civitatis, de qua in Apocalypsi D. Joannis, Schirense Cœnobium, religione, omnique virtutum genere fundarent ac solidarent. Ejus primam originem ita describunt ex Aventino Bruschius, Hundius, & Autbertus Myræus.

SCHIRUM, Comitum Schirensium initio magnificum castrum fuisse legitur, quod construxit *Arnolphus* Comes Schirensis, filius *Arnoldi* mali. In Monasterium vero conversum est hoc modo: Inchoata erat ab *Othone* & *Alberto*, nobilibus viris, solitudinemque amantibus hominibus, in horum ipsorum Comitum ac Principum Schirensium ditione, montanis videlicet Bavariæ, juxta altissimum ejus Provinciæ jugum, quod acolæ **den Wendelstein** vocant, Eremitica quædam cella & Ecclesiola, Annum Christi circiter MLXXVII. consentientibus, OTHONE Schirensi Comite, ejusque uxore, Domina HAZIGA, Aragonum Regis filia, & utriusque filiis, *Ecchardo*, *Bernardo*, & *Othone*, Principibus Schirensibus. Hæc cella jussu *Ellenbardi*, Frisingensis Episcopi, ea tempestate ægrotantis ac graviter decumbentis, à Pontifice quodam Polensi consecrata est. Decedente vero paulo post ex hac vita Principe OTHONE, Anno nimirum, Christi MLXXIX. Domina HAZIGA, relicta OTHONIS conjunx, iterum jam vidua facta (habuit enim prius maritum *Hermannum*, Comitem de Castl & Sulzbach) cum filiorum suorum consensu, ex humili ac Eremitarum domo ac Ecclesiola, celebre Monasterium construere, & in memoriam mariti sui liberaliter dotare decrevit.

TRANSTULIT vero Monasticam sedem in paulo amœniorem locum, qui hodie adhuc à præfluente pisculentissimo fluviolo Vischbachaw dici solet, & quatuordecim miliaribus à SCHIRA, septem à Monaco, duobus à S. QUIRINI Tigurino Monasterio abest, ad pedem montis Khuezagel cognominati in Aiblingensi districtu situm, ubi adhuc hac tempestate duo sunt templa, quorum aliud S. MARTINO, alterum B. VIRGINI dicatum est, & Præpositura Monasterio Schirensi incorporata. Hunc locum Domina HAZIGA fundatrix & pagis & vineis plurimis ditavit, in hoc loco cœpit Monastica D. BENEDICTI congregatio; in hoc Domina fundatrix mortua & humata, at postea SCHIRAM translata est.

Sed nec iste locus diu satis placuit, post sex enim annos à prima translatione, iterum mutata est sedes: & secundo translatum Monasterium è montanis in paulo liberiorem agrum ad Glanum fluvium, qui non procul inde in Ambram cadit, Usenhofium, antiquitus Glanegk à fluvio dictum, tribus miliaribus à Schirensi Monasterio situm. Illic in monte S. PETRI (ubi hodie adhuc Templum visitur, ab OTTONE, HAZIGÆ fundatricis filio, & à BERTHOLDO Comite de Burggheim ante duas aras ibidem sepultis, constructum) tertio inchoatum est Monasterium, sub primo adhuc Abbate ERCHENBOLDO. Quo loco cum sedecim annis mansum & propter aquarum in sublimi monte S. PETRI defectum, locus iste etiam parum commodus Monachis visus esset: quarto translatum est Cœnobium nuper inceptum, in ipsam Principum Schirensium (unanimi eorundem omnium consensu) avitam arcem ac sedem, amplam illam quidem, sed admodum ruinosam ac fere desertam, & ad extremam prorsus internecionem spectantem. Hæc Schirensis Monasterii initia sunt & exordia certissima. Monumentorum nihil amplius ibi est celebrium, quam in media Ecclesia sublimis tumulus OTHONIS fundatoris, ac D. HAZIGÆ fundatricis.

IN INGRESSU domus Capitularis est altus de terra elevatus tumulus, sub quo CXX. utriusque sexus Comitum ac Principum Schirensium corpora sita, & in subterranea crypta, quasi ordine collocata esse dicuntur. Nomina ipsa Comitum

ac Principum istorum interciderunt, sed præcipuorum hujus loci fundatorum ac benefactorum extant.

LUDOVICUS Imperator dedit huic Monasterio omnimodam jurisdictionem in suos subditos, exceptis homicidio, stupro violento ac furtis, & hoc propter maxima damna pro Imperatore exantlata, Anno C. M. CCC. XV.

Confirmat hoc LUDOVICUS Marchio Brandenburgensis filius, una cum aliis Cœnobii privilegiis, Anno MCCCXCIIX.

Habuit hoc Cœnobium complures tam monasticæ vitæ cultu, quam & litterarum scientia conspicuos viros. Inter quos CONRADUS quidam præcipue enituit, cui hoc monumentum ære perennius posuit Aventinus: (*init. lib.* 7. *hist. Bojor.*

CONRADUS PHILOSOPHUS MONACHUS IN SCHEURN PRIMARIUS ET ÆDITUUS, HOMO DILIGENTISSIMUS, QUI MANIBUS SUIS PLUS QUAM QUINGENTA, UT TUM MOS FUIT MONACHORUM, INGENTIA VOLUMINA SCRIPSIT IN MEMBRANIS, POETAS, ORATORES, HISTORICOS, VETERES THEOLOGOS, QUÆ IN SCHEURN MONSTRANTUR, UBI ET CHRONICON EJUS AUTOGRAPHON SERVATUR. IMPERATORE FRIDERICO II. RERUM POTIENTE OBIIT.

In eodem Monasterio asservatur & religiose colitur Crux ex ligno Dominicæ Crucis confecta; quæ quasi spithamæ unius, longitudine; latitudine, duorum est granorum: (quorum quatuor faciunt unciam, seu digitum) Dividitur vero, cum supra; tum nonnihil infra medium, transversis portionibus, quatuor quidem unciarum circa ejusdem umbilicum; duarum, circa verticem. Colore autem est spadiceo, seu castaneo. Porro extrema ipsa sena, forma semilunari facta & effigiata cernuntur.

De hac cruce ita Aventinus anno Christi M. C. LVI. CONRADUS *iste Dux Dalmatiæ, Comesque Dachavi salutiferæ Crucis, sacrosanctique ligni magnam partem ab Heraclito Patriarcha Hierosolymitano impetravit. Hoc quoque omine, quicunque pressus inopia, valetudineve adversa Solymos proficisci nequiverit, non minorem veniam, quam si illuc ivisset, consequitur: siquidem donaria pro sua pietate elargitus fuerit. Hoc sacrosanctum munus Conradus Dux Cœnobio Schirensi tradidit. Ubi adhuc servatur, ac magna reverentia celebratur: convenit huc certa dum singularem septimanarum sexto quoque die populus, ac sacerdotes complures, uti conspeximus.*

Fama constantissima manat (sicuti ego quoque à gravibus viris accepi) quicunque hanc sacrosanctæ Crucis partem, dum ei monstratur, conspicatus non fuerit, aut crimini flagitioso obnoxium esse, aut eodem anno procul dubio moriturum. Id quod mea memoria eventu probatum sæpius audivi. Admodum fabre, magnificeque hæc sacra argento, auroque inclusit Reverendus Pater Dominus Joannes Tarbeit Monasterii Schirensis mea ætate Abbas, singularis prudentiæ atque diligentiæ homo. Extant adhuc, ac diligenter, & adhuc integra servantur, & obsignata duo diplomata Friderici (Folcherii) & Heracliti Patriarcharum, cum Græcarum literarum inscriptione, ex quibus pleraque excepsimus.

Ea Diplomata integra cum pereruditо commentario & notis reperies in secunda parte Horti S. Crucis R. P. Jacobi Gretseri S. J. qui & inter cetera ad dicta verba Aventini; *Ab Heraclito Patriarcha Hierosolymitano*, hæc notat.

Nec ab Heraclito; nec ab Heraclio Conradus Dux Dalmatiæ partem Dominicæ Crucis impetravit; quia Heraclius multis demum post mortuum Conradum Ducem Dalmatiæ annis; creatus est Patriarcha Hierosolymitanus; sed sub Folcherio Patriarcha, & Conrado Duce Dalmatiæ, crux; de qua prius diploma, vi Canonico Hierosolymitano adempta fuit; quam postea Conrado de Dachaw, prioris Conradi filio, Heraclius Patriarcha donavit; sed iis conditionibus, quas ipsum Diploma requirit.

ULRICUS III. in Abbatum numero VII. cum esset vir prudens & religiosus admodum impetravit mitram & sandalia à P. M. ALEXANDRO III. (non IV. ut Bruschius & Hundius non bene habent, neque enim ante A. C. cIↃ CCLIV. is iniit) circa annum Domini MCLX. Postea A. C. MCLXXI. XII. Kal. Febr. incendio

cendio periit totum fere, hactenus ex ligno tantum exstructum Cœnobium, quod BALDEMARUS Abbas non infeliciter restauravit. Consecratum vero est DEIPARÆ VIRGINI VII. Id. Octobr. ab OTHONE III. Episcopo Frisingensi, A. C. MCCXV. CONRADO Abbate, qui D. MARTINO templum lateribus coctis ædificavit, Sacellum item OMNIBUS SS. à Patriarcha Aquilegiensi dedicatum. Is Romam ivisse, & purpuram inde retulisse traditur. Palæstinam vero voti reus iturus, ab Archiepiscopo Salisburgensi voto solvitur. Cujus successor HENRICUS exstruxit turrim quadratam, Sacellum S. CATHARINÆ, granarium, & valetudinarium, aliaque plurima, multa etiam vetera instauravit; abalienata redemit & recuperavit, ac etsi tunc temporis varia essent inter Principes & Episcopos bella, tamen omnibus ex æquo charissimus fuit, quia hospitalis & munificus.

Laude dignissimi præterea Abbates ibidem præ ceteris floruere UDALRICUS Perehtinger MCCCXXI. CONRADUS Leutzenauer MCCCXLV. ULRICUS Morspaek, MCCCXXVI. ejus item successor ULRICUS Münnenbeckius. WILHELMUS Krenperger MCDLXVII. GEORGIUS Sperlin MCDLXXXIX. PAULUS Prew, MDV. M. JOANNES Turbeyt, MDXXXV. ANDREAS Geishoverus, MDXLVIII. JOANNES CHRYSOSTOMUS Hirsbeckius, MDLVIII. GEORGIUS Neupeck, MDLXXIV. BENEDICTUS Prummer MDCX. non tam monasticæ vitæ cultu quam & literarum amore inprimis conspicui, quorum aliqui etiam regularis vitæ observantiam, tam suo, quam aliis vicinis Monasteriis feliciter invexere.

Ejusdem perillustris Cœnobii habenas prospere tenet, ac summa cum laude moderatur Admodum Reverendus in Christo Pater ac Dominus, D. STEPHANUS, utpote, cui hactenus non solum curæ fuerit, ut pietate & eruditione Monasterium suum floreret, cultusque divini pensum DEO accurate persolveretur; verum etiam illud incolis, pietate, religiosa disciplina, literis ac eruditione, libris, novisque ædificiis, templum autem sacra suppellectile, novoque apparatu auxerit & exornarit, & quidem adeo ut jam longe alia, quam olim, rerum facies appareat; adhæc ex ejusdem Cœnobii sui cœtu colonias petitas, nominatim ad perantiquum ROTHENSE Monasterium, miserit & deduxerit. Cui proinde ut quod agit, multos adhuc annos agat, DEUM summopere precamur.

MONASTERIUM
NOERESHEIM MXCV.

NERESHEYMIUM perillustre ac celeberrimum in Sveviæ quodam tractu, quem ob soli admodum arenosi sterilitatem Duri Campi (Hartfeld) appellatione accolæ notant, Monasterium prope ejusdem nominis oppidum, in peramœno colle tribus à Nordlingiaco milliaribus, cis nemus Plossianum videlicet & in Diœcesi Augustana situm est.

Ejus primariam originem perantiquam fuisse oportet, nam in Neresheimensi Ecclesia sepultum fuisse traditur HUPALDUM S. UDALRICI parentem, qui obiit Anno Domini cIↄ VIII. Et in Chronico Lamberti Abbatis literarum monimentis proditum accepimus, cum Monachi Benedictini in eodem loco constituerentur, Canonicos Regulares, attamen numero paucos ibidem extitisse, qui in aliis Ecclesiis statui suo convenientibus, data eis dispensatione collocati fuerunt.

Pro ordine S. BENEDICTI igitur fundatum ac amplissime dotatum est dictum Cœnobium, A. C. cIↄ XCV. ab HARTMANNO Comite Kyburgensi & Dilingensi, HUPALDI IV. Filio, & ADELHEIDE uxore sua, acitique duodecim Monachi ex Monasterio Zwifaltensi, quorum sex sacris initiari, ceteri manualia opera exercebant, quos & vulgo Conversos vocare solemus. Iisdem Abbas Præfectus

ERNESTUS, ex Dilingensium etiam Comitum prosapia ortus, qui unico tantum anno præfuit, & obiit anno MXCVI.

Successit eidem HUGO qui obiit A. C. cIɔ CI. eodem quo Monasterii Neresheimensis ædificia perfecta & absoluta fuere. Ab ejus obitu præsidere jussus THEODORICUS, ex Baronibus, ut fertur, Groslingensibus, qui anno MCXVIII. exstinctus est, cum annos XVII. antistitem egisset. Sublectus eidem Abbas HENRICUS, ex Baronibus, ut quidam notant, Gundelfingensibus, qui anno sequenti eodem die, quo Ecclesia consecrata fuit, solenniter inauguratus est.

Anno namque Dominicæ Incarnationis MCXIX. tempore CALISTI Papæ II. à quo in Germaniam, Azzo Episcopus Aquensis (nonnullis etiam Aquilegiensis) Legatus missus fuerat, qui rogatu UDALRICI Episcopi Constantiensis HARTMANNI Fundatoris filii consecravit Ecclesiam Neresheimensem, in honore victoriosissimæ CRUCIS, & S. DEI Genitricis MARIÆ, & OMNIUM SS. præcipue tamen SS. UDALRICI & AFRÆ.

Obiit autem dictus HARTMANNUS fundator Anno Domini MCXXI. cum multis prædiis & possessionibus præfatum Cœnobium largiter auxisset, &, ut quidam tradunt, ante obitum suum etiam Monachus in eodem Monasterio factus fuisset.

HENRICUS Abbas vero humana reliquit A. C. cIɔc. XXV. & successorem accepit PILGRINUM, sub cujus regimine Neresheimense Monasterium igne periit Anno salutis MCXXVI.

Sequenti anno, nempe cIɔ CXXVII. non autem cIɔ CXXXIX. (quod quidam etiam notarunt) obiit UDALRICUS Episcopus Constantiensis, HARTMANNI Fundatoris Neresheimensis filius, antistes magnæ & claræ virtutis, & quamdiu apud mortales egit, auctoritatis. Condidit ex suo patrimonio Monasterium Creutzlingæ Constantiæ in suburbano, itidem ad honorem SS. UDALRICI & AFRÆ. Renovavit item & instauravit iterum pene collapsum Xenodochium pauperum, à S. CONRADO olim constructum, ac liberalissime dotatum. Impetravit etiam à CALISTO II. P. M. ut è tumulo levaretur, ac in apotheosin referretur S. CONRADUS, A. C. MCXX.

HARTMANNUS alter Fundatoris filius, & magnus etiam benefactor ac dotator sæpedicti Monasterii, desiit esse A. D. cIɔ CXXXIV. cum ibidem quoque ultimis vitæ annis habitum Monasticum induisset.

Supradictus autem Abbas PILGRINUS è vivis excessit A. C. cIɔ CXL. Cui successit ORTLIEBUS, Pater multorum Monachorum, ut ibidem in archivis habetur. Eodem præsidente A. D. cIɔ CL. consecratum est sacellum B. MARIÆ Virginis à venerabili ORTHLIEBO, ejusdem cum Abbate nominis, Basilæensi Episcopo, permittente id WALTHERO Episcopo Augustano, loci ordinario.

Anno dein MCLI. obiit ALBERTUS Comes, HARTMANNI Filius, Fundatoris Nepos, cum exemplo parentum & ipse Monasticen ante obitum in Neresheimensi Cœnobio professus fuisset.

Postea A. C. cIɔc. LXIV. mortalitatem exuit ORTLIEBUS Abbas, post quem creatus est HENRICUS de Ramstein, quo præsidente basilicæ SS. ANDREÆ & BLASII igne conflagrarunt, scilicet Anno Domini MCLXX. quo etiam obiit ALBERTUS Comes ALBERTI superioris Filius Advocatus & Benefactor Monasterii Neresheimensis, cui etiam contulit Cöpfingen & Ostrivil quidquid ibidem sui juris erat, & reliquit post se filium HARTMANNUM, qui dedit supradicto loco Crucem auream majorem cum candelabris & prædium in Wissmanc, quod propter remotioris viæ incommoditates venditum est, pecunia in alios Ecclesiæ usus conversa: obiit A. C. MCLXXX. relicto filio ALBERTO, qui in bellis præclarus res tam Romæ, quam Hierosolymis gessit, & contulit huic loco minus Cuchen.

Basilicæ vero SS. ANDREÆ & BLASII quas paulo ante igne periisse memoravimus dedicatæ sunt A. D. MCLXXXVII. Obiit præfatus ALBERTUS Comes A. C. cIɔ CCXIV. secundum alios cIɔ CCXXIX. & reliquit filium HARTMANNUM, qui dedit Neresheimensibus crucem auream minorem cum aliis donariis, habuitque duos filios ALBERTUM, & UDALRICUM, quorum prior Dilingam, posterior Kybur-

Kyburgum possedit, qui & possessionibus aliquot Monasterium hoc auxerunt. Habuit ALBERTUS filium HARTMANNUM; qui reliquit tres filios & totidem filias: HARTMANNUM Episcopum Augustanum qui Dilinganam arcem, comitatum Wittissingensem ac omnes ferè pagos Werdæam usque Episcopatui donavit A. C. cIↄ CCLXXII. & obiit anno cIↄ CCLXXXVI.

Filiarum nomina & conjugia ita produntur à nonnullis: UDELHEIDIS Comitis FRIDERICI de Zollern uxor. 2. WILBURGIS ULRICO Comiti ab Helffenstain desponsatur. 3. PRISCA Comiti ab Hekkenstain & Haidenheim: vel potius Baroni ab Hellenstain nupsit.

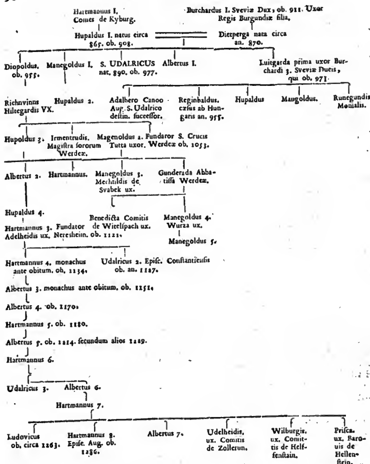
Erat olim amplissimum hoc Cœnobium, sicut & cetera pleraque per illa tempora, Romanæ Ecclesiæ immediatè, ut vocant, subjectum; hinc A. C. cIↄ CCXXXIII. PHILIPPUM Nuncium Apostolicum censum privilegii ejusdem Monasterii recepisse, in vetustis literarum monimentis memoriæ proditum accepimus, GREGORIO IX. P. M.

Cæterùm frequentibus incendiis non tam à casu fortuito, quam ab hostibus illatis hoc Monasterium gravissima damna pertulit. Nam quo tempore Gibellinorum, & Guelphorum pestes exortæ, longè, latèque sævire, ferro, flamma, vastitate undique grassari cæperunt, plerisque in civitatibus, & urbibus ortæ inter Ecclesiasticos, & laicos dissensiones, & turbæ; illis pontifici, his Imperatori ad hærentibus. Hinc accidit, ut A. C. MCCXLVI. CUNRADUS CÆS. qui per patris FRIDERICI II. absentiam Germaniæ præerat, ob odium HARTMANNI & ALBERTI Comitum Dilingæ, qui in fide Pontificis permanserant, Neresheimensem Ecclesiam incenderet, & anno sequenti cùm iterum ibidem castra posuisset, adjacentia quæque succenderet; Cùmque idem Rex anno MCCXLIX. tertia vice castra sua in Neresheimensi territorio collocasset, HENRICUS Burgoviæ Marchio claustrum & ecclesiam SS. ANDREÆ & BLASII succendit.

Cum itaque per Imperii turbas, & dissensiones, tot undique fæda facinora patrari, rapinas, injurias, incendia, cædes, funera fieri conspiceret generosus Dilingæ Comes ALBERTUS, Cænobium Neresheimense contra frequentes inimicorum Ecclesiæ insultus vallis & propugnaculis munivit, castro in colle S. ANDREÆ Collocato, A. D. MCCL. Idem Comes biennio post Lauinganos rebelles & Ecclesiæ hostes sub jugum misit, eisque castrum imposuit, & obiit A. C. cIↄ CCLVII. patre HARTMANNO adhuc superstite, qui tamen & ipse vivere desiit anno sequente. Cumque solus hujus nominis & familiæ Comitum Dilinganorum restaret HARTMANNUS Episcopus Augustanus, Ecclesiam hæredem scripsit quod supra notavimus, atque cum eo perillustris & nobilissima hæc familia interiit. Eodem autem anno MCCLVIII. quo obiit HARTMANNUS senior, LUDOVICUS Comes Ottingensis Neresheim cum omnibus ad id pertinentibus occupavit, atque hinc prædicti comites etiam hujus loci Advocati evaserunt.

Post non multos annos, nempe MCCLXI. circitèr, idem Monasterium rursus flammis absumitur. Quod rursum accidit A. D. cIↄ CCCLXXXIX. & cIↄ CDV. Abbates ejus loci tam generis nobilitate, quam religione, & ordinis observantia clari, usque ad modernum A. R. D. BENEDICTUM tam doctrinæ quam virtutis laude longè clarissimum, varia sæpe fortuna usi, diversa à vicinis passi capti etiam semel ac iterum, & cum Conventu in exilium acti, cum prædia eorum interim & possessiones, ferro ignique hostiliter vastarentur.

Placet verò etiam hic stemma Comitum Kiburgensium & Dilingensium Fundatorum & maximorum hujus Monasterii benefactorum inserere, utpote quod non ubivis sit obvium, & quia ob certas rationes in nonnullis à Bruschio dissentire cogor.

MONASTERIUM

ELCHINGEN MCXXVIII.

ELCHINGUM olim Aychlingum à vicino quercetu dictum, prædonum aliquando castrum, accolis & viatoribus, qui illud non sine horrore ac tremore transierant, sane invisum, post vero melioribus auspiciis ad DEI servitium conversum, ac etiamnum hodie magnificum instituti nostri Monasterium, in Augustana diœcesi (quam non procul ab hoc Cœnobio, parvus quidam fluviolus; qui per Dalfingam, propter salubres thermas celebrem pagum, defluens, Danubio immergitur, à Constantiensi dirimit) infra Ulmam nobilem Sveviæ civitatem Imperialem, ad sinistram descen-

descendentis Danubii in sublimi monte (ex quo omnis Ulma, & multa circumjacentia oppida, videlicet Günsburgum, Leiphemium, Weissenhorna, & alia videri possunt) amænissimo loco situm est, cujus fertilitatem pluribus commendat F. Felix Fabri *Hist. Svev. lib.* 2. *c.* 12. Qui in etymologiis quidem inepte absurdus, miras nugas blattit de gentilium Deorum prisco cultu, & intricatas gerras nectit in hujus Monasterii tædiosa enarratione. Etsi vero ejus monumenta non accurate magnificeque scripta sunt, continent tamen aliquid quod legi possit, & sunt cognitione dignissima, iis præsertim, qui non tam scriptorum elegantiam desiderant, quam notitia delectantur antiquarum rerum. Is itaque inter cetera hæc habet:

Totus mons ille uliginosus est & spongiosus, desudantque undique ex eo aquæ, quas ab imo attrahit in supremum, & videtur imaginanti quod ex aquis consurgat radicesque suas in subterraneis aquis fixas habeat, & tantæ molis gravitas aquis supernatet, unde quia mons humidus est, fæcundam habet glebam, præcipue cum ad hoc habeat solis & aliorum siderum valde generosum aspectum & nulli dubium, quin ante hominum in loco habitationem fuerit mons ille ingentibus ilicibus plenus; excisis autem arboribus produxit humus diversi generis medicinales herbas & aromaticas plantulas; nam hodie herbarii in lateribus montis illius quærunt radices virtuosas & herbas odoriferas pro aquarum medicinalium destillatione, & balneorum confectione, & unguentorum compositione. Nam ea, quæ in remotis & calidis regionibus crescunt ibi inveniuntur, quia gleba mollis illius videtur singulari quadam fœcunditate esse à conditore imprægnata. Ibi aer serenior, terræ fœcundior, aqua sanior, & ignis quodammodo clarior rutilans invenitur. Ibi non solum terræ nascentia sponte genita valent, sed omnia plantata, seminata, & locata uberius fructificare constat; sed & animalia ibi generata robustiora & cariora sunt, & præcipue equi adeo boni & fortes ibi gignuntur, ut Principes à longe positi à loco illo sibi mitti equos procurent, aut à regionibus suis mittunt equas in locum, ut ibi nutritæ & impregnatæ genita recipiant; similiter vaccæ tauri, oves, porcelli lacte & fætibus, carne, cute & lana præcellunt. Sed & gallinæ magis ibi ovant, & cetera omnia vi generativa valent: & hoc ex naturali terræ situ, respectu cæli & siderum.

Hæc ille de loci illius fertilitate. Reliquam vero hujus amplissimi Monasterii historiam ita confundit, ut nihil supra; sæpe in ea apparet ridiculus, nonnunquam sibi ipse dissentaneus: scilicet ut quidque legerat apud varios scriptores, ita variis in locis inculcavit sine judicio, sine consideratione, haud scio dicamne etiam sine memoria. Historiam itaque horum temporum, quæ quidem Fundatores attingit, pluribus ut complecterer, operæ pretium duxi.

Cum A. C. clɔ. CXXVI. HENRICUS V. Imp. Trajecti XV. Kal. Junii, absque prole decessisset, & Principes Wormatiæ comitia Imperatoria habuissent, plerique LOTHARIUM GEBHARDI Comitis in Suplenburg & Arnsperg, ex Comitibus à Quersurt oriundi F. Saxoniæ ducem ab HENRICO V. institutum, regem Romanorum nominarunt, atque Idibus Septembris Aquisgrani coronandum curarunt. Unde primum eum sui regni annum numeravit, competitoribus CONRADO Franconiæ Duce, HENRICI Imp. defuncti ex sorore nepote, LEOPOLDO Marchione Austriæ, & CAROLO comite Flandriæ. Ceteri brevi in ordinem redacti, gravior adversus CONRADUM & fratrem ejus FRIDERICUM Sveviæ ducem contentio fuit, quos tamen LOTHARIUS, auctoritate maxime, & interventu D. BERNARDI claræ vallis abbatis conventu Bambergensi, in gratiam sæpius victos recepit. Ab hoc LOTHARIO Cæsare, CONRADUS qui magnus cognominatur, Marchio Landsbergæ & Lusatiæ, primus suæ stirpis, Marchio Misniæ investitur. Anno clɔ. CXXVI. Is uxorem habuit LUITGARDIM (non LUCIAM, ut F. Felix, & Brusckius niale habent) sororem CONRADI qui post LOTHARIUM, A. C. clɔ. CXXXVIII. Imperator electus, Welphorum partes, à tempore HENRICI IV. jam cæptas, adversas habuit, expeditionem Hierosolymitanam, hortatu S. BERNARDI Clarevallensis paravit, in qua ipsemet Francofordiæ, cum multis Germaniæ Principibus ac ipso Welphone Duce adversario suo cruce signatus est, at exercitu eorum, partim inedia & aeris intemperie, partim Sarracenorum armis, ac Græcorum dolis & fraude, pene deleto, infelicem,

 ut sæpe

ut sæpe, habuit exitum expeditio illa adverso numine incœpta; cum negotio infecto, & ob ingentem suorum cladem, animo consternato, redire coactus sit Imperator; Bello autem post reditum, inter ipsum & Welphonem redintegrato, tunc primum auditum esse dicitur nomen Guelphorum ac Ghibellinorum; A duabus enim hisce familiis, de Weiblingen & Welphis, ex quarum prima Imperatores, ex altera vero præpotentes Duces sunt exorti, quæque per multos annos de primatu inter se concertarunt, multi autumant, factiones Welphorum & Ghibellinorum postea in Italia exortas, quæ primum sub FRIDERICO secundo Imperatore audiri cœptæ, diu propter Romanorum Pontificum ac Cæsarum discordiam, Christianam Rempublicam afflixerunt. Sed ut Fundatorum Elchingensis Cœnobii stemma clarius perspici possit, & quorundam ineptiæ confundantur, genealogiam familiarum, qua parte se invicem attigere, ut eam ex probatioribus scriptis elicui, subjungam.

Eckbertus Senior March. Saxoniæ, ob. 1068. — Gerbirge filia Com. Landspergici.

Fridericus Baro in Weibhngen.

Henricus 4. Imp.

Gebhardus Comes a Qoerfurdt.

Henricus Crassus Comes in Northeim, occisus a Frisiis 1161. — Gertrudis.

Dedus seu Conrados March. Landspergicus, occisus 1115.

Fridericus Comes ab Hohenstaufen. Dux Sveviæ anno 1078. — Agnes.

Lotharius 2. Imp. 1126. Dux Saxoniæ. — Rixa Ita

Thiemo Comes de Within & Serbeck.

CONRADUS I. Marchio Misniæ, Fundator Elchingensis Monasterii, viduus factus, Lautenbergi monachum induit; ibi sepultus 1156. — LUITGARDIS Fundatrix.

Conradus 3. Imp. 1138. ob. 1152.

Fridericus Cocles Dux Sveviæ.

Fridericus Junior Dux Suev.

Fridericus I. Imp. 1152. dictus Barbarossa, mor. 1190.

Cum itaque ut diximus, CONRADUS Fundator primus suæ stirpis Misniæ Marchio constitutus esset à LOTHARIO Imp. A. C. cIↄ. CXXVI. ut Deo gratus esset, non CONRADI, (qui nondum erat Imp.) jussu, sed pro seculi illius in Deum pietate, & in homines religioni mancipatos munifica liberalitate, Castrum Aichlingense, quod uxori suæ LUITGARDI dotis nomine obvenerat, ejusdem consilio & assensu ad DEI servitium convertere, ibique pro D. BENEDICTI regulam professis monachis Cœnobium construere decrevit, quod & biennio post, anno nimirum cIↄ. CXXVIII. perfecit, & templum ad honorem DEI OPT. MAX. sub patrocinio B. MARIÆ VIRG. SS. Apostolorum PETRI & PAULI, ac D. BENEDICTI, adjecit. Hanc fundationem doctissimus hujus Cœnobii Abbas Andreas Thierlinus hoc dysticho complexus est.

Saxonici generis princeps, clarissima & uxor
L superis dicant hæc loca Cœnobio.

Sed non diu feliciter stetit hæc fundatio, nam pro temporum illorum calamitate & perturbatione, quibus omnia vicina loca bellis intestinis flagrabant, paucis annis à prima sua fundatione, incendio misere periit, penitusque collapsum est. Ea ipsa ætate ALBERTUS Comes de Ravenstein & Irczenburg (cujus uxor BERTHA, Comitissa de Ravenstein, pro Diva colitur, eo quod nivales anseres, ut vocant, ex hac tota provincia Danubiana fugarit) in expeditione D. BERNARDI præcipue monitis suscepta, cum CONRADO Imp. & ceteris Principibus Hierosolymam profectus, vovit se ædificaturum ad honorem DEI omnipotentis, & Deiparæ virginis gratitudinis ergo Monasterium, si Dei bonitate & misericordia salvus rediret in patriam. Inde accidit, ut cum incolumis domum remearet, videretque incendio misere vastatum novum hoc Monasterium, cœperit è vestigio maximis sumptibus idipsum restaurare, A. D. cIↄ. CXLII.

De

De qua fundatione dictus Abbas hæc metro lusit.

Post M. C. post bis duo X. binos simul annos
Virginis à partu tale resurgit opus.

In insignia Ravensteinensium Comitum.

Quisquis ad ista pie dubitans adspexerit Arma
Ravenstein Comitum stemmatis esse sciat.

Confirmata est hæc fundatio, & Monasterium in Apostolicæ Sedis protectionem susceptum sub annum cIↄc. XLIV. à LUCIO Papa II. Habuitque ab initio Advocatos ipsos Rom. Imp. qui nonnunquam alios, præsertim Comites ab Helfenstein vice sua substituerunt; tandemque hoc privilegium concesserunt, ut Abbas & Conventus ipsi per se possent Advocatum quemcunque sibi placitum eligere.

Juxta idem hoc Elchingense virorum Cœnobium, sanctimonialium etiam reclusorium fuisse, traditur. *Fuit enim ista Consuetudo*, inquit Trithemius in Chronico Sponheimensi, *pene in omnibus nostris & regularium tunc celeberrima Christi monasteriis, ut quanto viris essent viciniores, tanto facilius eorum vigilantia moniales ab antiqui hostis insidiis tuerentur.* Idem ibidem causam abrogationis hujusmodi reclusorium subjungit.

FRIDERICO Zwirnero Abbate (qui iniit cIↄ CDXXXI. & obiit LXV. ejusdem seculi) fulmine exustum, & vicissim instauratum est hoc Monasterium.

Rursum A. C. cIↄ DXLVI. bello Germanico idem Cœnobium ab Hispanis occupatum, & die S. GALLO sacro ab Ulmensibus incensum ac universum pene deletum est cum templo ac omnibus ædificiis; in qua calamitate jacturam fecit ducentorum milium aureorum, & insignis Bibliothecæ; nam & omnia templi ornamenta & monumenta perierunt, nihilque mansit integrum. Sed subjugata ab Imp. CAROLO V. Svevia, cum Monachi Cœnobium recepissent, ab Abbatibus subsequentibus sedulo instauratum, in eumque splendorem, quo adhuc nobiliter floret, perdictum est.

Et quamquam semper fere floruerit, tum tamen singulariter enitere visum est, cum circiter A. C. MCDL. strictiorem vivendi normam, & reformatam, ut vocant, Monastices disciplinam recepit, in qua non solum ita profecit, verum etiam excelluit, ut eamdem in alia Monasteria quoque propagaverit, nimirum Ursinense, Utenburanum, Anhusium Brentianum, ac Neresheimium, missis è suo gremio Monachis ad instaurandam Regularis disciplinæ observantiam idoneis. Cujus laus adhuc vel maxime in eo viget, quod A. R. D. THOMAS Abbas ibidem ex Decreto Synodi Diœcesanæ Aug. primus Ord. per totam diœcesim constitutus Visitator, iterumque confirmatus eodem munere summa cum laude regularisque observantiæ emolumento fungatur, quem proinde Deus Ordinis nostri bono longum servet, omnique bonorum genere magis ac magis augeat. Sic voveo, sic precor.

MONASTERIUM
URSIN MCLXXXII.

URSINIUM vel (ut nunc corrupte dicitur) Irsingum, olim castrum eo ipso loco conditum, ubi hodie S. STEPHANI templum in editiore colle conspicitur, nunc vero Monasterium Ordinis nostri amplissimum ac pulcherrimum, paululum infra Kauffburnium oppidum Imperiale non procul à Vindice seu Wertachio amne, in mediis densissimisque nemoribus situm: fundatum & locupletatum est A. C. cIↄ. C. LXXXII. regnante FRIDERICO Barbarossa Svevorum Duce, ac bellicosissimo Imperatore, ab HENRICO Marchione de Rumsperg & ejus filiis GODEFRIDO

ac BERTHOLDO & IRMELGARDE filia, in media ecclesia ibi sepultis cum tali inscriptione:

Hic generosorum feliciter ossa quiescunt
A Rumsperg Comitum BERTHOLDI & GODFEDERICI,
IRMELGARDE simul dilecta cumque sorore.
Hujus Cœnobii qui primi rite fuerunt
Autores vera commoti religione.
Ergo Deo vivant æterna pace fruentes:

HENRICUS Fundator profectus cum FRIDERICO Barbarossa ad recuperandam terram sanctam, obiit Neapoli A. C. clↄ. CLXXXVIII. Hic exceperat ex UDILHILDE conjuge GODEFRIDUM primum filium, qui mortuus est Augustæ sub cura medicorum, & revectus inde Utenburam, ibi honorifice est sepultus. Postea ex Utenbura ad Ursinense Monasterium relatus una cum fratre BERTHOLDO honorifico Mansolæo conditus est, sub Abbate ejus loci XXIII. PAULO Necharo. Secundus vero filius BERTOLDUS, illustrissimum totius Sveviæ speculum, obiit in quodam conflictu prope Rhenum, iturus cum OTHONE excommunicato Imp. in Saxoniam. IRMELGARDIS autem filia, nupsit Baroni cuidam de Ultimis, genuitque UDALRICUM de Ultimis magnum imprimis Ursinensis Cœnobii benefactorem, qui habitabat in Adelburgo Athesinæ regionis castro.

Est in eodem Cœnobio celebris sepultura nobilium heroum à Bentzenaw, JOANNIS patris, & WERNHERI filii, qui vixerunt annum Christi circiter clↄ. CDXL. Item JOANNIS Equitis aurati, qui obiit anno clↄ. DXV. & GEORGII à Bentzenaw qui obiit anno clↄ. DXXXV. reliquitque filium GEORGIUM SIMPERTUM eruditæ antiquitatis, & antiquæ eruditionis amantissimum hominem, XVIII. liberorum parentem.

Primus autem qui locum hunc religiosa & monastica disciplina imbuit, & Prioris Claustralis titulo rexit, fuit WERNHERUS, ex Ilnensi Cœnobio evocatus annum Christi circiter clↄ. CLXXXIV. Is fretus auxilio HENRICI Marchionis, habitationem fratrum, eremum ibi in Ybergensi nemore densissimo colentium, è silvis transtulit in locum amœniorem, in montem videlicet Ursinum, idque factum est A. C clↄ. CLXXXV. Qui cum ibi Monasterium cum templo constituisset, ad Monasterium suum Ilnense reversus est, cum prius primus loci illius Abbas institutus fuisset CUNO, ex Utenburano Cœnobio evocatus, anno proxime dicto. Is admonitus à Mengoso fratre sanctitate & prudentia conspicuo (cui B. V. MARIA invisione præclara apparens, prælectum à DEO Monasterii construendi locum demonstraverat) transtulit Monasterium è monte in pedem & planiciem adjacentem monti, idque in honorem B. MARIÆ Virginis consecrari voluit

Itaque sumptibus HENRICI de Rumsperg Fundatoris, & GODEFRIDI filii, cœpit ædificare habitationem paulo splendidiorem: antequam tamen perficeretur, ipse CUNO Abbas ex hac misera ad beatiorem translatus est vitam.

Successor autem ejus RUDOLPHUS, ex Ochsenhusio adscitus, vir eloquens & doctus, ædificavit Sacellum S. NICOLAI, quod Paradisum vocant, consecratum ab UDALSCALCO Episcopo Augustano A. C. clↄ. CLXXXVIII. secundum alios, XCV. Sepelivit etiam in eo WERNERUM primum loci hujus gubernatorem, & CUNONEM Abbatem.

Is locus postea etiam Fratrum Monasterii, & nobilium Laicorum sepulturæ destinatus est; & primus vir nobilis ibi sepultus, WALTERUS à Baysweyl fuisse legitur.

Præ cæteris benefactores hujus loci celebrantur, inprimis vidua quædam nobilis & opulenta D. GERTRUDIS, quæ post obitum mariti sui HENRICI de Bickhenriedt plurima contulit ad Monasterii hujus amplificationem, quæ in eodem Monasterio humata est annum Christi circiter, clↄ. CCLXIX.

Post nonnullos etiam annos CONRADUS de Ramschwag advocatus hujus Monasterii fidelis, Ecclesiam Ingenriedensem cum jure patronatus, & totam illam Advo-

Advocatiam cum omnibus ad eam pertinentibus redditibus tradidit huic Ursinensi Monasterio in liberam dotem.

Plurima & gravissima damna etiam hoc Cœnobium perpessum est, eo tempore, quo LUDOVICUS Bavarus contra FRIDERICUM Austriacum bellum gerebat, quando omnia ista loca cædibus ac direptionibus erant infestissima. Ea damna diligentissime resarcivit CONRADUS II. hoc nomine Abbas, non solum bonus Oeconomus, verum etiam aurifaber, sculptor & pictor egregius, qui ambitum Monasterii primus lapideum fieri & concamerari curavit A. C. cIɔ. CCCXXXIV.

Cumque aliquot post annis ob negligentem, imo prodigam administrationem ad extremam pene inopiam devenisset, CONRADUS Hausanus Abbas institutus A. C. cIɔ. ICD. Monasterium egregie restituit, fratres revocavit, ac licet idem incendio pene universum periisset, non solum id eximie instauravit, sed & turrim ac multa alia nova ædificia prioribus addidit. Idipsum sedulo etiam præstitit successor ejus HENRICUS Esseler, qui decem florenorum milibus villam Bayswil comparavit.

Rursum A. C. cIɔ. DXXV. XIII. Maji hoc Cœnobium misere vastatum & incensum est, sed opera PETRI Fendii Abbatis egregie instauratum. Quod successor PAULUS Neccharus ædificiis pulcherrimis, & insigni Bibliotheca auxit & illustravit. Sub ejus tamen regimine A. C. cIɔ. DXLVI. rursum spoliatum est hoc Monasterium à Smalchaldici Fœderis asseclis. Cetera insigne est hoc Cœnobium, & vix ulli nostri Ordinis tam pulcherrimorum ædificiorum splendore, quam eorundem ad usum egregie accommodatorum commoditate cedere videtur.

MONASTERIUM

S. MONS ANDEX MCXX.

MONS Andechsius, qui à sanctitate nomen accepit, & est quodammodo commune Cœlitum Mausoleum tota Germania ob cineres Sanctorum ibi maximo numero conditos est inclitus; nam tot ibi Beatorum servantur exuviæ, tot pignora sanctitatis custodiuntur, quæ à frequentissimis tam advenis, quam indigenis adeuntur, qui nova quotidie beneficia, DEO Divisque gratulantur, uti jure suo non Sanctus tantum, sed conditorium Sanctorum, Cœlitum domicilium, terrarum præsidium, & omnium ægrorum & miserorum, publicum quodammodo jatrion & asylum appellari possit. Fuit ANDEX arx, sedes olim Andecensium nobilissimæ stirpis Comitum, hodie celeberrimum, ob frequentes præsertim peregrinationes, nostri Ordinis Cœnobium, ad DEI cultum ex arce hac fere ratione traductum.

B. BASSO seu RATHO, ejusdem stirpis surculus, (cui pater Rathbotho, avus Ratholdus, caput gentis Andexianæ, quem ARNULPHO Cæsare natum tradunt) tetracha Bojorum, curabat limitem, qui ad orientem pertinet, & hodie Austria est, vir ingens, & statura tam procera, ut communem hominis modum excederet, uti saxum ad modum corporis ejus factum ostendit. Ratho cum Juditha Henrici principis Bojorum & Saxonum conjuge, Arnulphi seu Arnoldi mali filia, Hierosolymam adiit, indeque magnos rerum sacrarum thesauros secum detulit; ædem sacram CHRISTO, & CHRISTI per orbem nunciis PHILIPPO & JACOBO ad Ambronem in superiori Boica condidit; contubernium in S. BENEDICTI leges juratis adjecit, ipse-

ipſeque pars familiæ factus, ſacra ex Palæſtina monumenta allata ibi repoſuit, ac beato poſt fine conquievit A. C. DCCCCLIV. XV. Cal. Julii. Corpus ibidem in mauſoleo conditum, hodieque maxima populi quotannis frequentia colitur, innumerisque votis, prodigiis, & anathematis celebratur, quamvis ſacræ Divorum reliquiæ cum ipſis religioſis ad MONTEM ANDECENSEM migrarint, cum reverſus in Boicam Hunnus Cœnobium ſolo æquavit, ab OTHONE Imperatore in campis Lycatiis ad internecionem deletus.

Poſthæc circa A. C. clↃ. CXX. BERCHTOLDUS Comes Andecenſis primæ hujus loci fundationis auctor extitit, cum duos dicti Ordinis Religioſos, ex Seonenſi Cœnobio accitos, huic Sancto Monti præfecit, & prædia ac poſſeſſiones adjecit. Literæ fundationis extant; hanc confirmavit HERMANNUS Epiſcopus Auguſtanus, anno præſcripto. Eandem auxit poſtea HENRICUS Comes Andecenſis, & SEYFRIDO Epiſcopo Auguſtano curam Capellæ, & Fratrum ibi degentium reſignavit, quos ipſe in ſuam tutelam recipit A. C. M. C. VC. Eorundem amborum diplomata adhuc extant.

Verum cum A. C. clↃ. CCVIII. PHILIPPUS Imp. ab OTHONE palatino à Wittelbach in regio cubili nefarie confoſſus occubuiſſet, & duo ultimi Comites Andechſii, hujus facinoris conſcii haberentur, anno ſequenti cum paricida proſcripti ſunt, & arce Andecenſi everſa, bona direpta, poſſeſſionesque eorum victores occuparunt. Monachi loci curatores, qui ſacris exuviis timebant, eas terræ infoderunt circa A. C. clↃ CCXXIX.

LUDOVICUS inclitus Bojorum Dux LUDOVICI IV. progenitor ædem ſacram Andexii, quæ cum arce ante L. annos diruta erat, refecit circa A. clↃ. CCLXVI. vel ut alii clↃ. CCLXXV. A. C. clↃ. CCCLXXXVIII. ſacra monumenta, quæ ibi diutius ſub terra latuere, à Jacobo Dachauer Franciſcano reperta, juſſu Principum Monachium translata, ibidem oſtenſa populo, poſtea ad montem ſanctum Andex relata ſunt per Erneſtum Ducem, qui ibi Collegium pro ſeptem myſtis inſtituit. A. C. clↃ. CDXXXVIII. & Montem Sanctum appellari juſſit.

ALBERTUS Dux Bavariæ, Comes Vochburgenſis, filius ERNESTI, auctoritate S. P. amotis Præpoſito & Canonicis ſecularibus, denuo ibi ſubſtituit Monachos Benedictinos ex Tegerenſi Cœnobio evocatos, A. C. clↃ. CDLV. Quibus poſtea anno LVIII. ejusdem ſeculi primus Abbas præfectus eſt EBERHARDUS, eodemque ſolenni benedictione ordinatus, quo & ipſo die D. JACOBO ſacro Eccleſia reconciliata, in eaque octo Altaria, una cum ambitu & ſacello ibidem conſecrata ſunt. Hæc pauca e pluribus delibare, ſed pluribus proſequi noluimus, quod hæc non ſolum paſſim apud Aventinum, & Vitum Arempeckium obvia ſint; verum etiam quia ſingularis editus circumfertur tractatus, vernacula lingua conſcriptus, & Monachii editus, de fundatione, chronologia, & ſacris reliquiis Andecenſibus. Unum addo, tot hic aſſervari beatorum cineres, tot pulveres martyrum ſanguine irrigatos, tot homologetarum oſſa, tot virginum exuvias, ex diverſis orbis partibus allatas, aureisque & argenteis ac gemmeis tabulis, ferculis, pegnatis, urnis, arcis, doctiſſimis artificum manibus elaboratis clauſas & illuſtratas, ut admirationem ſuperent. Hunc vero locum tot beatorum pignoribus auctum, tot populorum anathematis ornatum, magis etiam indies augent & ornant religioſi viri, non tantum pietate & monaſtica diſciplina ſpectabiles, quam etiam bonis literis & doctrinæ laude præclari. Regnat enim apud eos honeſtas, cultus pietatis, & litterarum ſacrarum aſſidua tractatio.

MONA-

MONASTERIUM DECKINGEN CIↃ. CXXXVIII.

DECKINGUN Monasterium Diœcesis Augustanæ in extrema Rhetiæ ora, summo colle situm, quo totius Comitatus Oettingensis regio videri potest, non procul ab antiquo Comitum Oettingensium castro tempore C. Julii Cæsaris structo, quod vulgus Homburgum appellat, uno miliari à Nördlinga civitate Imperiali situm, perantiquum fuisse oportet, quamquam de prima fundatione nil certi constet, id tamen certo certius colligitur ex Diplomatibus Cæsareis.

Nam Anno Domini MVII. S. Henricus hujus nominis II. Romanorum Rex, dictus Claudus, tradidit Ecclesiæ Babenbergensi locum Teckingen, prout ex Ipsius diplomate patet, quod ita se habet:

In nomine SS. & Individuæ Trinitatis. Henricus divina favente clementia Rex.

Saluberrimis igitur sacri Eloquii institutionibus erudimur & admonemur, ut temporalia relinquentes bona, & terrena post ponentes commoda, æterna & sine fine mansura in cœlis studeamus adipisci consistoria. Quapropter nos Dominicis non surdum auditum præbentes præceptis, & Deificis obtemperando intendentes suasionibus nostræ paternæ hæreditatis locum Babenberg dictum, in sedem & cultum Episcopatus sublimando provexinus, & Romana auctoritate, atquè Venerabilis Henrici Wirtzeburg: Episcopi consensu, ac pari communique omnium nostri fidelium tam Archiepiscoporum quam Episcoporum Abbatumque nec non Ducum & Comitum consultu decretoque, in honore S. Dei genitricis Mariæ sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, nec non Martyrum Kiliani atque Georgii stabilivimus & corroboravimus, ut ex inibi nostrum parentumque nostrorum & Ottonis III. videlicet Imperatoris antecessoris ac Senioris nostri celebre haberetur memoriale, & jugis pro omnibus Orthodoxis hostia mactaretur salutaris. Proinde noverit omnium nostri fidelium tam præsens ætas quam & successura posteritas quia nos nostræ quendam proprietotis locum Teckingen dictum in pago Rietzzin, & in Comitatu Sighardi Comitis situm, ad eandem supradictam Episcopalem sedem, una cum omnibus ejus pertinentiis sive adhærentiis, videlicet villis, vicis, Ecclesiis, servis & ancillis, areis, ædificiis, terris cultis & incultis, viis, inviis, extitibus & reditibus, quæsitis vel inquirendis, silvis, venationibus, aquis, piscationibus, molis molendinis, rebus mobilibus & immobilibus, ac cæteris omnibus, quæ rite scribi, aut appellari possunt quoquolibet modo utilitatibus hac nostræ auctoritatis præceptali pagina, prout firmius possumus, donamus atque proprietamus omnium contradictione remota. Præcipientes igitur ut nobis in Deo dilectus supradictæ sedis Eberhardus Episcopus suique successores, liberam dehinc habeant potestatem, eundem locum Teckingen dictum cum omnibus appendiciis suis tenendi, possidendi, seu quicquid sibi libeat modis omnibus in usum Episcopatus inde faciendi. Si quis igitur, quod absit, hujus nostræ donationis munificentiam destruere sive violare præsumet, in die Judicii coram oculis Dei tormento inextinguibili æternaliter luat. Quod ne eveniat, sed hæc traditio nostra ab omnibus perpetualiter inviolabilis permaneat, hanc chartam inde conscriptam manu propria roborantes Sigilli nostri impressione insigniri jussimus. Dato Cal. Novemb. indict. V. Anno Dominicæ incarnationis MVII. Anno vero Domini Heinrici II. regnantis VI. Franckenfurt fæliciter, Amen.

PRIVILEGIUM EJUSDEM S HEINRICI IMPERATORIS SUPER ABBATIAM S. MARTINI EPISCOPI IN TECKINGEN DE DODATIONE, DE JURE ADVOCATIÆ ET ADVOCATO.

In nomine SS. & Individuæ Trinitatis, Heinricus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Redemptoris nostri Salvatoris doctrina nos admonet ut nostros Thesauros reponamus in cælo, ubi non timetur fur nec tinea, nec erugo. Sed & Paulus affirmat hæc esse infuturo metenda quæ in hoc mundo fuerint seminata. Quapropter omnibus Christi nostrisque fidelibus innotescat, quia cum haberent parentes nostri Abbatiam in Rhetia, in Comitatu Sighardi Comitis Teckingen dictam in honore Domini & Beatissimi Martini constructom, nos ipsam Abbatiam hæreditario Jure nobis propriam tam pro ejusdem sanctissimi Confessoris Martini, quam nostra ac eorundem parentum nostrorum perpetua salute, prædiorum largitione, ditare curavimus eamque nostro Babengergensi Episcopatui in honorem Beati Petri Apostoli sanctique Georgii Martyris constructo, imperiali munificentia contradidimus, quatenus uni familiare præberetur obsequium, nec alteri deesset piæ defensionis maternale solatium. Dedimus enim ipsum locum præfatæ Ecclesiæ cum omni legalitate ad eundem locum pertinente videlicet utriusque sexus mancipiis Ecclesiis, ædificiis, areis, extitibus & reditibus, agris cultis & incultis, quæsitis & inquirendis, pratis, pascuis, viis & inviis, aquis aquarumve decursibus, molis, molendinis, rebus mobilibus & immobilibus & cum omnibus vel quæ in hoc tempore habet vel postmodum habiturus est. Porro locum ipsum ab omni oppressione liberum fore censemus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque prædia vel à parentibus nostris vel à nobis, aut à quocunque hominum juste ac legaliter fuerint vel fuit eidem loco delegata, sine omni gravamine, sine molestia sine inquietudine, servientes inibi Deo possideant. Sane Advocatiam supradicti loci sub tali conditione instituimus, ut Advocatus per semetipsum eam sine subadvocato administret. Placitum vero cum colonis bis in anno hoc est ante festum S. Michaelis & ante Quadragesimam habeat; & tunc detur ei servitium, duo modii tritici, modius siliginis, porcus inductilis, porcus lateralis & porcellus, sex casei, centum ova, octo pulli gallorum, urna vini vel medonis & urna constet ex XXX. pecariis, duæ urnæ cervisiæ,

duo acervi avenæ, modius avenæ vel hordei. Hæc justitia Advocati. Præcipiendo itaque jubemus ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, nulla denique magna parvaque persona, hanc nostra institutionis authoritatem aliquo conatu infringere præsumat. Si quis autem, quod absit, temerarie contra hanc venire præsumpserit, seipsum coram summo Judice Deo damnabit & tram sibi in die furoris Domini thesaurizabit. De quarum rerum veritate ut per successiva tempora nullus reddatur ambiguus, hoc imperiale præceptum inde conscriptum manu propria roborantes Sigilli nostri impressione jussimus insigniri. Data V. Id. Octob. Indict. XV. Anno Domini Inc. MXVII. Anno vero Domini Heinrici II. regnantis XV. Imperantis autem III. Actum Franckenfurt feliciter, Amen.

Postea ad summam egestatem, & omnimodam desolationem redactum est hoc Monasterium propter varia bella, & turbulentum Imperii statum, iis præcipue temporibus, quando inter Sacerdotium & Regnum schisma erat, & in tam miserabili conditione permansit, usque ad tempora S. OTHONIS ex Comite Andecensi & Imperatoris Cancellario, Episcopi Bambergensis VIII. & Pomeranorum Apostoli, omnium fere orthodoxorum Germaniæ scriptorum præconiis celebratissimi, plurimorumque Monasteriorum fundatoris & restauratoris liberalissimi, qui Monasterium hoc Deckingense (quod olim prædium optimo jure, hoc est, immune fuit, Ein frey ledig guet) A. C. cIↄc. XXXVIII. restituit, & quasi de novo fundavit, & dotavit.

Eam fundationem ratam habuit & privilegiis auxit LOTHARIUS Imp. A. D. cIↄ CXXXIX. Confirmavit INNOCENTIUS II. P. M. Anno Domini cIↄc. XL.

Utrum vero ædificia vivente adhuc S. OTHONE sint constructa, dubium controversumque est, nam in pervetusto codice ejusdem loci hæc annotantur: A. D. cIↄ CLXI. *fundamenta hujus Monasterii inchoata sunt.* Anno cIↄ. C. LXXXVII. *consecratum est altare* SS. BLASII & VITI *à venerabili* OTHONE (dicto Largo) *Episcopo Babenbergensi* III. *Id. Septemb. Anno Domini* cIↄc LXXXXII. *consecratum est altare* SS. BENEDICTI & SCHOLASTICÆ & MARIÆ MAGDALENÆ *à venerabili* UDALSCALCO *Augustensi Episcopo V. Kal. Decemb. Sed altare B. V.* MARIÆ *consecratum est in honore S. Crucis & S.* MARTINI *Episcopi, qui est Patronus hujus Cœnobii.* Hæc ille codex.

Jus vero Advocatiæ hujus Monasterii hoc tempore habent illustres Comites de Oettingen, quod A. D. cIↄ. CCCXLVII. die Jovis ante S. GREGORII emerunt à Conrado nobili de Hirnhaim, dicto de Alta domo vom Hohen hauß. Quomodo autem & quando jus Advocatiæ hujus Monasterii, quod S. HENRICUS Imp. anno cIↄ. XVII. Episcopatui Bambergensi tradidit, ad nobiles de Hirnheim devenerit, non constat. Et quoniam Advocatia hujus Monasterii etiam hodie Episcopatui Bambergensi in Feudum cedit, illo iidem jam dicti Comites de Oettingen, quando Feudum vacat, investiuntur.

Attamen nec S. OTHONIS quidem instauratio diu felix fuit, nam statim periculosissima inolevere tempora, de quibus nonnulli hæc prodidere: *Tunc cœperunt multiplicari mala in terris, rapinæ, deprædationes, depopulationes terrarum, incendia, bella, latrocinia,* &c. In eam sortem & hoc Cœnobium devenisse credibile est, quod innuere videntur verba URBANI VI. P. M. in diplomate quodam: *Considerantes, quod fructus, redditus & proventus Monasterii Deggingensis propter guerras, quæ in illis partibus viguerant, adeo erant diminuti, & tenues ac exiles, quod Abbas & Conventus ex eis nequibant commode sustentari, &c.*

Hinc Episcopi & Magnates quidam *videntes labores, pressuras, & varia pericula alia, quibus plus æquo afflictus locus* iste *ad nimiam devenerat egestatem, & moti interna compassione animi super malis his omnibus, in eorum levamen & ad reformandum statum dicti Monasterii, & ut ibidem Deo studiosius deserviretur.* Parochiales quasdam Ecclesias eidem incorporaverunt, utpote SIFRIDUS Episcopus Augustanus Parochialem Ecclesiam S. GEORGII Martyris in pago Deggingensi sitam A. C. cIↄ. CC. XXI. quam incorporationem HONORIUS III. P. M. confirmavit. Et quamvis sequentes Pontifices NICOLAUS III. cIↄ. CC. LXXVIII. HONORIUS IV. cIↄ. CCLXXXV. CLEMENS V. cIↄ. CCCVI. datis literis Apostolicis serio mandaverint, ut decimarum, terrarum, possessionum, domorum, Casalium, pratorum, pascuarum, molendinorum, Jurium, Jurisdictionum & aliorum bonorum ad Monasterium spectantium restitutio fieret, nulla tamen sequuta est. Sed respectu dicti Monasterii egestatis, aliæ adhuc Ecclesiæ eidem unitæ fuerunt, utpote S. ANDREÆ in Sorheim, cIↄ. CCC. XII. S. VITI in Hirnheim, cIↄ. CCCXLVI. vel cIↄ. CCCLXXVIII. S. NICOLAI in Magerbein cIↄ. CCCLXVI. S. PETRI Munningen cIↄ. CCCLXXX. Reliquos vero redditus ferme omnes coemit R. D. GEORGIUS Flos Abbas, optimus Monasterii Oeconomus, ab electionis suæ anno cIↄ. CDLIV. usque ad cIↄ. CDLXXXVI. quo obiit, merito tertii quasi fundatoris titulo cohonestandus. Ædificavit etiam novum Chorum, & complura alia ædificia construxit. Verum sub hujus successore UDALRICO Rem, incendio totum hoc Monasterium periit incuria inhabitantium, in vigilia SS. Apostolorum SIMONIS & JUDÆ anno cIↄ. DXII. Dicitur incendium triduum integrum durasse. Ejusdem in regimine successor ALEXANDER Hummel restauravit Monasterium incendio destructum; quod in hodiernum usque diem ob diligentem Prælatorum ibidem administrationem adhuc viget & floret, sub A. R. D. VITO Abbate, cui proinde DEUS multos addat annos; ita voveo, sic precor.

PRÆMONITIO AD AMICUM LECTOREM.

CUm magnum illud Ecclesiæ lumen S. Augustinus Epist 7. de seipso scribere non erubuerit: *Si aliquid vel incautius, vel indoctius à me positum est, quod non solum ab aliis, qui videre id possunt, meritò reprehendatur, verum etiam à meipso, quia & ego saltem postea videre debeo, si proficio, nec mirandum est, nec dolendum; sed potius ignoscendum, atque gratulandum, non quia erratum est, sed quia improbatum.* Et infrà: *Si talem me asseritis adversus eos, quorum malitia, vel imperitia, vel intelligentia reprehendor, ut nusquam scriptorum meorum errasse dicatis; frustra laboratis, non bonam causam suscepistis, facilè in ea re meipso judice, superamini.* Et inferius: *Ab hac ergo excellentia tam longe absum, ut si nullum verbum, quod revocare vellem protulero, fatuo sim, quam sapienti similior, illius cujus scripta summa sunt auctoritate dignissima, qui nullum verbum, non quod revocari deberet, emisit. Hoc quisquis nondum est assecutus, secundas habeat partes modestiæ, quia primas habere non potuit sapientiæ, quia non valuit omnia non pœnitenda diligenter dixisse, pœniteat quæ cognoverit dicenda non fuisse.* Et demùm: *Ego autem Judices veros, & veritate severos magis intueor, inter quos, & meipsum primitus constituere volo, ut ad illos ea tantum reprehendenda perveniant, quæ à me quamvis sedulò perscrutante minimè videri potuerunt.* Hæc S. August.

Quod si sanctissimus hic vir non erubuit hæc de seipso scribere, quis aut qualis sum ego, ut erubescam retractare ea, quæ minus verè ex aliorum mente scripsi, quandoquidem cum eodem S. P. in illorum scriptorum numero haberi cupio, *qui proficiendo scribunt, & scribendo proficiunt.* Itaque retracto ea, quæ ex Acatholicis quibusdam scriptoribus hausi, ipsi ita scribunt. *Idem Episcopus bis mille & sexcentis libris argenti impignoratam ab eodem Cæsare accepit præfecturam ruralem, sive*, Die Straßvogtey, *una cum 4. Pagis, Gögginga, Menchinga, Weringa & Aitinga.* Hæc ego dum fideliter exscribo, & autoribus illis fido, impingo. Moneo igitur quemcumque Lectorem, etiam Typographum (si contingat *Rer. Aug. Commentarium* aliquando recudi) ut expungat nomina illa 4. pagorum fol. 213. v. 4. & seq. §. 4. ut qui ad præfecturam illam (Die Straßvogtey) numquam pertinuerint, neque pertineant.

Pariter emendandum rogo illud, ubi fol. 116. v. 26. scribitur *Ludovicus Augustanus*, pro LUITHOLDO, errore typographi impressus legitur. Quæ fol. 115. de *Marchionatus Burgoviensis* limitibus transcribo, ea ex *Latzio* desumpsi, sine præjudicio limitum modernorum ab antiqua descriptione longè mutatorum. Si quæ verò alia in *Commentario Rer. Aug.* à me conscripto, vel etiam præsenti ejusdem mantissa continentur, quæ quomodocumque juribus Episcopatus & diœcesis *Augustanæ* præjudicant, vel præjudicare posse videntur, ea, propter meam scriptionem, robur accipiant aut habeant nullum, neque etiam velim ut sive extra, sive in judicio contra diœcesin & Episcopatum auctoritas producatur mea, sed cuncta ejus sint ponderis, cujus auctores, e quibus singula collegi, existunt.

Similiter rogo, paucos è multis corrigendos errores Typographicos, ita legendos fol. 11. v. 33. Atticæque, fol. 16. v. 19. XVIII. Martii, fol. 39. v. 6. fine fol. 52. v. 20. Vindo. fol. 75. v. 3. Rorinna. fol. 116. v. 26. LUITHOLDUS, fol. 207. marg. Lorchenses. fol. 153. v. 5. non satis. fol. 368. v. 29. deleatur illa parenthesis (*de qua nemo hominum quidquam sciebat*) quamvis enim passim vulgo ita creditum fuisset, informatus tamen postea sum ab ipso Magistratu, præfectos militiæ hujus rei bonam notitiam habuisse. Vale, & hæc boni consule.

REVERENDISSIMIS, ADMODUM REVERENDIS, PERILLUSTRIBUS, GENEROSIS, NOBILIBUS DOMINIS, DOMINIS

JOANNI RUDOLPHO

LIBERO BARONI de RECHBERG, IN HOHENRECHBERG, DOMINO IN DONZDORFF & WISGOLTING,

SERENISSIMI, ET REVERENDISSIMI

SIGISMUNDI FRANCISCI

ARCHIDUCIS AUSTRIÆ ET EPISCOPI AUGUSTANÆ DIOECESIS ADMINISTRATORI, CATHEDRALIS ECCLESIÆ IBIDEM PRÆSOSITO, NEC NON EICHSTETENSI & ELWANGENSI CANONICO.

JOANNI ULRICO SCHENCK A CASTEL

DECANO,

CETERISQUE CATHEDRALIS ECCLESIÆ AUGUSTANÆ CANONICIS.

F. CAROLUS ABBAS ANHUSANUS F. P.

ECCLESIASTICAM hierarchiam è diverſis ritè conſtitutis ordinibus à CHRISTO inſtitutam, ab Apoſtolis verò egregiè expreſſam *Chriſtiani* profitemur, cùm univerſus Clericorum (a) cœtus in Epiſcopos, Presbyteros, & eos qui catechizant tribuitur; quorum omnium omnis in fideli populo purgando, illuſtrandò, perficiendoque labor deſudaret. Quam majorum diſciplinam ita orthodoxa fides ab ipſis incunabulis condoce facta eſt, ut ei SS. Synodus *Tridentina* (b) anathema denunciet, quisquis eam, quæ ex Epiſcopis, Presbyteris, ceterisque Eccleſiæ Miniſtris conflatur, Hierarchicam Remp. in Eccleſia *Catholica* divina ordinatione inſtitutam pernegarit. Ex quo proclive eſt intelligere, Clericorum inſtitutum ſicut ab Apoſtolis & Succeſſoribus universè tradirum eſt, ut velut in ſortem hæreditatemque DEO Domino ſepoſiti vitam ducerent humana conſuetudine puriorem; ita fuiſſe, quod *Auguſtinus* (c) & *Proſper* (d) diſertè monuerunt, legibus & omni diſciplinæ genere devinctum, ut quemadmodum à capite membrorum valetudo & concinnitas, ſic eorumdem ſalus & amplitudo ab pulcherrima illa cum Antiſtite ſuo conſenſione dependerent. Ceterum nec illud, hic diffitebor, perfectius quiddam & auguſtius Canonicum, quam Clericum profiteri; ut videlicet ampliatis jam Eccleſiarum poſſeſſionibus in partem quamdam laboris ad Antiſtitis arbitrium, in regendo dirigendoque ſui Ordinis cœtu veniret. In quo vitæ inſtituto annonaria res & fabrica curationis eſſet *Præpoſiti*, morum autem diſciplinæ *Decanus* invigilaret, ſub quo *Cuſtos*, *Camerarius*, *Cantor*, *Cellarius*, *Scholarcha*, *Theſaurarius*, & ſi quæ alia cum functionibus nomina in Cathedralibus Eccleſiis uſurpantur, militabant.

Et verò quod hanc AUGUSTENSEM Cathedralem, vel maxime commendet, eſt, quod DEIPARÆ VIRGINIS patrocinio felix, aliisque inſignium dignitatum gradibus multis etiam antecellere convinci poſſit. Hæc enim à primis Conditorum exordiis ſtemmata retro avorum memoria Illuſtria & Generoſa Ducum, Comitum, Baronum numeravit, eoque fuit faſtigio, tum imaginum, tum virtutum radiis ſublimis, ut vicinæ quoque Diœceſes ac Metropoles ſplendorem, & non rarò Pontifices hinc adoptarint.

Quid memorem, quam numeroſa propagine ex *Auſtriacorum I. Bavariæ III. Palatinorum II. Brandeburgenſium IV. Badenſiumque III.* Archiducum, Ducum & Marchionum illuſtri ſtatu; è Comitum de *Amerthal*, *Andecenſium VI. Cazenelenbogenſium*, *Döringerorum*, *Habſpurgenſium*, *de Hefra*, *Hobenwart II. Helfenſtainenſium IV.* *Hoben-*

(a) *Clem. Rom. l.* 8. *cap.* 13. *Conſt. Ap.* (b) *Seſſ.* 23. *can.* 6. & 7. (c) *L. de mor. Eccl. c.* 30. (d) *Serm. de com. vit. Cler. c.* 3. & 9.

Hohenloensium IV. Hohenembs II. Kiburgensium III. Königseckgerorum II. Leiningensium, Madruciorum, Montfortensium II. Ortenburgensium II. Oettingensium III. Tübingensium II. Waldburgensium Truchsessiorum. Wartttensteinensium, Werdenbergensium. Zollerensium III. Vetusta prosapia, tamquam sidera olim exorta sint? quam præclara columina ex Generosa Baronum *Döringerorum, Freibergerorum, Gerolzeggensium II. Graueneggerorum II. Gumbenbergensium V. Gundelfingensium, Hellensteinensium II. à Klosen, à Königsegg & Aulendorff II. Mâchselrain, Pfluegiorum, Rechberg, Schwarzenberg II. Spaur, Stain, Truchsessiorum à Waldburg VI. de Hofingen V. de Ulma in Erbach III. Vöhlin in Illertissen & Neuburg, Welsperg & Wolckenstain* (quorum plerique nunc illustrium Comitum dignitate præfulgent) hujus Reip. bono prodierunt? quot ex sparsis ultro citroque Nobilitatis ramis, Cathedrale hoc Collegium, Generosæ prosapiæ, tum maxime avitæ religionis tuendæ studio & splendore illustrarunt, hodieque illustrant? Sed ut aliquod specimen demus, antiquorum stemmatum gratia, quorum jam vix memoria ampliùs extat, syllabum eorum damus ordine Alphabetico.

A.

Adelman de Adelmansfelden II. Adelzhausen II. Aichaim. Aichdorff II. Aittingen II. Althaim. Amphra. Avv V. Auer de Buelach. Auffes.

B.

Bach. Bachstein. Bais Weil. Bumgartner. Berchtolshaim. Berg. Beringen. Berner de Gottenradt II. Bernhausen. Bernstatt. Biberbach IV. Bibra. Bienzenau VIII. Blanckenburg II. Blarer de Wartensee. Bockſperg. Bodman. Bolhaim. Bolstett. Bopfingen. Braittenbach. Buebenhofen. Byren II. Burgravii III.

D.

Dalheim. Degenfeld. Diecheima. Dienheim. Dinckenspil. Dornsperg.

E.

Edelböck de Schönau. Ehingen. Eisenberg II. Ellerbach V. Enzenberg. Erenbach. Eslingen. Eyb. II.

F.

Fezer. Flersheim. Frauenberg. Freundtsperg IV. Freiberg XVII. Fronberg.

G.

Gemmingen VIII. Gerenberg III. Geringen. Giss de Gissberg III. Gottsfeld. Gottsmann. Graisbach. Grandt. Gremlich de Jungingen. Gros de Trockau II.

H.

Häll de Haunsheim II. Hameln. Harschar II. Hausen, Hazfeld, Hegneberg, Hellmstatt, Helbturg, Herbsthaim, Hertenberg, Hessberg, Heudorff, Hirnhaim XIV. Hochenstain, Hochschlitz, Holbach, Hornstain, Humpis de Waldthrambs II. Hutten.

I.

Jarsdorff. II.

K.

Kaltenthal II. Kemnata, Klingenberg II. Knöbel à Katzenelenbogen, Knöringen, X. Königsberg II.

L.

Landenberg III. Leonrott II. Liechtenau II. Liechtenegg, Liechtenstain, Lustnau.

M.

Mantechingen, Mausberg, Mändlin de Stainfels II. Maisel de Nidrofels, Mengensreitten, Metternich, Mindelberg, Mingen II. Münsterſee, Muggenthal.

N.

Nagel de Dirmstain, Neidlingen, Neiffen, Neuhausen II. Neinegg IV. Nenningen, Niderthor.

O.

Ostein.

P.

Pappenheim VI. Prasperg V. Probstein, Preisingen III.

R.

Randeck & Neidlingen VIII. Ramingen, Rabenstein II. Ranenstain, Ratzenriedt, Rechberg, XXI. Rednitz, Römi à Kötz II. Richen II. Riedhaim III. Riss. Rorbach VI. Rott V. Rott de Ulma III.

S.

Schadii II. Schaumberg VI. Schenckii de Limburg II. Schenckii à Castel, Schenckii de Schenckenstain, Schenckii de Stauffenberg II. Schenckii de Winterstetten III. Scheppach, Schönegg II. Schelleberg, Schliderer de Lachen II. Schmiehen, Schwabsperg, Schrenckii de Notzing, Schrofenstain, Schwangau, Schweningen III. Schwendi II. Seefeldt IV. Seckendorf III. Seglau, Segesser à Brunegg, Sengen II. Seyboldtsdorf II. Sirgenstain, Sperbersegg, Spetten de Zwifalten, Sponnagel, Stadion VIII. Stain XXIII. Stainheim, Stoflen, Stotzingen, Sturmfeder II. Sulzberg, Sundtheim IV.

T.

Thalhouen, Thanberg II. Trockau, Thumnau, Trausbach, Truchses de Bommersfelden II. Truchses à Kielenthal, Truchses de Wätzhausen.

V.

Venningen. Villingen.

W.

Wartolfstetten, Weichs II. Weiler, Weittingen II. Welden V. Wellenburg, Werdenau, Werdenstain, Wernau, Westernach III. Westerstetten V. Wickershoven, Wickerstain, Wildenfels II. Wimpfelden, Winterstetten, Winzenburg, Wirsperg II. Wittislingen, Wollerstetten, Wolffstain III.

Ex Cathedralis Ecclesiæ AUGUSTANÆ Canonicis creati Cardinales III. Patriarchæ Aquilegienses III.

Archiepiscopi	Moguntinus.	I.
	Coloniensis.	I.
	Salisburgenses.	III.
Episcopi.	Augustani.	LV.
	Bambergenses.	II.
	Constantienses.	IV.
	Curienses.	II.
	Eistettenses.	V.
	Frisingenses.	II.
	Gurcensis.	I.
	Lavantini.	II.
	Paduanus.	I.
	Passavienses.	V.
	Ratisbonenses.	IV.
	Spirenses.	IV.
	Tridentini.	III.
	Viennensis.	I.

Non dubito quin plures fuerint, sed hi tantum inter relegendum occurrerunt.

Subjungo nunc descriptionem totius Diœcesis, item nomina civitatum, & locorum sacrorum; quibus subjicio Catalogum Episcoporum, Suffraganeorum, Præpositorum, Decanorum & Canonicorum, vestræ antiquissimæ & nobilissimæ Ecclesiæ Cathedralis, quotquot ex diversis rescriptis elicere licuit. Subsequentur Nomina ceterorum Prælatorum totius late patentis Diœcesis AUGUSTANÆ. Quæ omnia, licet exigua prima fronte appareant, non parvo tamen labore constitere: uti judicabunt illi, qui experti sunt, quanto conatu & diligentia veterum scriptorum scrinia excutienda sint. DEUS Opt. Max. RR. VV. DD. felicitet, & in pristinum statum brevi reducat, & ut non ita pridem fuit, reflorere faciat. Aug. Vind. Cal. April. 1650.

CAPUT

CAPUT I.

Quousque Diœcesis AUGUSTANA porrigatur?

EPiscopatus A. fines & sacra illius jurisdictio longè lateque patent: nam ab ortu transfluvium *Lycum* habet diœcesin *Frisingensem*, & vicinam *Ratisbonensem*; à Meridie in Alpibus & *Almangavia* Episcopatus *Brixinensem* & *Curiensem*, ab occasu *Constantiensem*; usque ad Danubium & trans Danubium: à Septemtrione *Herbipolensem* & *Eistettensem* Episcopatus conterminos habet: ita quod Kardo incipiat in ipsis Alpibus & *Almangavia*, nempè Diœcesi *Brixinensi* & *Herbipolensis* initium excurrat.

In Decumano vero porrigitur à diœcesibus *Ratisbonensi* & *Frisingensi* occidentem versus usque ad principium diœcesis Constantiensis, per complura milliaria Germanica.

CAPUT II.

De Civitatibus in diœcesi AUGUSTANA sitis.

EPISCOPUS AUGUSTANUS Ecclesiasticæ suæ jurisdictioni subjectas habet universim civitates XXXVIII.

Imperiales præter AUGUSTAM sunt.

II. Campidona.
III. Memminga.
IV. Kauffbura.
V. Nordlinga.
VI. Werdæa.
VII. Dinckelspüla.
VIII. Bopfinga.
IX. Aulen.
X. Gamundia.
XI. Gienga.

Principum Ecclesiasticorum.

XII. Dilinga.
XIII. Füeffa.
XIV. Elvuacum.

Serenissimo Bavariæ Electori subjecta.

XV. Landsperga.
XVI. Schongavium.
XVII. Weilhaimium.
XVIII. Rhaina.
XIX. Pfaffenhofen.
XX. Schrobenhusium.
XXI. Aicha.
XXII. Fridberga.
XXIII. Haidenhaimium.
XXIV. Mindelhaimium.

Principi Neoburgico Bau. Duci, Com. Palatino Rheni, subditæ Civitates.

XXV. Neoburgum.
XXVI. Lauinga.
XXVII. Gundelfinga.
XXVIII. Höchstettum.

Marchioni Burgoviensi parent.

XXIX. Güntsburgum.
XXX. Burgovia.

Marchioni Brandenburg in Onspach.

XXXI. Feüchtwang.

Ditionis Ulmensis.

XXXII. Leipheim, & Albegg XXXIII.

Comitum Ottingensium.

XXXIV. Ottinga.
XXXV. Nöreshaim.

DD. Fuggerorum Comitum.

XXXVI. Weissenhorna.

DD. Mareschallorum:

XXXVII. Wertinga.

Baronum de Stain.

XXXVIII. Stotzinga.

CAPUT III.

De Cathedrali Ecclesia & annexis.

Reverendissimi & Illustrissimi Principis ac Domini, Domini Episcopi AUGUSTANI Officiales Ecclesiastici sunt:

I. R. D. Episcopus Adramyttenus : *Suffraganeus.*
II. *Vicarius* in Spiritualibus Generalis.
III. *Officialis*, seu Curiæ caussarum Judex.
IV. *Pœnitentiarius* Episcopalis.
V. *Sigillifer*, & Notarius Vicariatus.
VI. *Fiscalis.*
VII. *Advocati* Consistoriales.
VIII. *Notarius* Consistorii.
IX. *Pedellus.*

Eidem ut Principi S. R. I. assistunt ex equestri nobilitate: *Mareschallus*, *Archimagirus*, *Pincerna* & *Camerarius*: his Officiis hæreditario jure ad se devolutis.

CAPITULUM Cathedrale comprehendit *Canonicos XL.* e quibus *Prælaturæ II.* *Præpositus*, *Decanus*. *Personatus* censentur IV.

I. *Custos.* III. *Archidiaconus.*
II. *Scholasticus* & *Parochus.* IV. *Cellarius.*

Canonici voce Capitulari carentes, divinis quotidie Officiis destinati sunt IV. (vulgo die vier Herrn appellantur.)

Vicarii Ecclesiæ, seu *Socii* Chori sunt XL.

De Collatione *Capituli* XIV.

Extra Ecclesiam:
I. SS. Trium Regum.
II. S. Leonardi.
III. S. Ægidii.
IV. SS. Antonini & Pantaleonis.
V. S. Georgii
VI. SS. Philippi & Jacobi.

Capellanus in Ecclesia:
VII. S. Agnetis 2. Missæ.
VIII. S. Jacobi.
IX. S. Udalrici.
X. SS. VII. Dormientium.
XI. S. Conradi.
XII. S. Spiritus in Crypta Ecclesiæ.

Altarista:
XIII. S. Joan. & Christoph. in sepultura tenebricosa.
XIV. S. Leonardi in Ecclesia.
XV. SS. Matthiæ & Servatii.
XVI. SS. Laurentii & Sebast.
XVII. S. Antonii.
XVIII. SS. X. M. Martyrum.
XIX. SS. Trinitatis.
XX. SS. Gastuli & Othiliæ.
XXI. SS. Thomæ & Blasii.
XXII. SS. Augusti. & Agathæ.
XXIII. SS. Bartholomæi & Pangratii.
XXIV. S. Gregorii.

De Collatione Reverendissimi *Episcopi III.*

XXV. SS. Vitalis & Martini.
XXVI. S. Victoris.
XXVII. SS. Georgii & Barbaræ.

De Collatione D. *Præpositi I.*

XXVIII. S. Ursulæ in Ecclesia.

De Collatione D. *Decani II.*

XXIX. S. Catharinæ in ambitu.
XXX. S. Nicolai.

De Collatione S. *Custodis IX.*

XXXI. S. Stephani.
XXXII. S. Annæ.
XXXIII. S. M. Magdalenæ.
XXXIV. S. Hilariæ Capellanus in Choro Occidentali.
XXXV. S. Agnetis 1. Missæ Capellanus in Pænitentiaria.
XXXVI. S. Galli. Altarista.

XXXVII.

XXXVII. S. Pauli.
XXXVIII. S. Spiritus. } In crypta Ecclesiæ.
XXXIX. S. Andreæ.

De Collatione D. *Scholastici I.*

XL. SS. Martini & Andreæ Capellanus.

Præter hos *Vicarios* sunt *Levitæ IV.* Diaconi duo, & duo Subdiaconi, *Lectores VI.* Diaconi tres, Subdiaconi totidem.

Ministri Altaris duo.
Subcustos.
Sacristanus.
Præsentiarius.
Cooperatores Parochiales duo.
Magister Capellæ, seu *Rector Musices.*
Chorales pueri, *Discantistæ* Clerici, numero VIII. sunt sub disciplina & cura Magistri Capellæ.
Organista, & Musici Instrumentales Laici plures.
Ludimoderator laicus.
Mariani, sive Alumni Clerici Choro mancipati XVI.
Æditui tres, duo pro Choro: tertius pro Parochia.
Fratres sedium duodecim: è quorum numero duo ad custodiam summi templi destinati sunt.

CAPUT IV.

De Ecclesiis Cathedrali vicinis & aliis per Urbem Templis ac Sacellis.

I. S. Joannis Baptistæ parochialis Ecclesia CMLX.
II. S. Viti. } In Curia Episcopali.
III. S. Lamberti.
IV. S. Narcissi **auf der finstern Grább.**
V. S. Barbaræ in curia Prasbergiana. *MCCCLXXXXI.*
VI. S. Galli ad S. Stephanum.
VII. S. Christophori **auf der finstern Grább.**
VIII. S. Elisabethæ in Curia Mon. Cæsariensis. *MCDLXXXV.*
IX. S. Andreæ.
X. SS. Trinitatis. } In ædibus Welserianis. Jam sunt PP. Carmelitarum Discalceatorum.
XI. S. Severini.
XII. S. Antonii ad clivum Dominicanum *MCDXLV.*
XIII. S. Marci in Fuggeria. *MDLXXXI.*
XIV. S. Margarethæ in hospitali habet duos Capellanos. *MDXCIV.*
XV. S. Michaelis ac omnium Angelorum in cæmeterio novo ante portam Göggingensem. Habet Capellanus Salvatoris è cæmeterio veteri. A. C. *MDCIII.*
XVI. S. Ursulæ in Monasterio ibidem. *MDXX.*
XVII. S. Rochi in domo pustularia. *MDCIX.*
XVIII. S. Dominici Sepulchri in Mon. Franciscanorum. *MDCIX.* olim in foro vinario *MCCXXXVI.*
XIX. S. Sebastiani ad Lazaretam. *M. DC. VIII.*
XX. S. Nicolai, olim Monasterium. *MCCLXXXVIII.*
XXI. S. Salvatoris in cæmeterio antiquo ad S. Stephanum.
XXII. S. Servatii ad Leprosos. *MCCLXXXVIII.*
XXIII. S. Wolffgangi ad Leprosos. *MCDXIV.*
XXIV. S. Sebastiani ad Leprosos. *MCDXLVIII.*
XXV. S. Leonardi prope Göggingam. *MCCCLXXXIII.* destructa.

XXVI. S. Othmari ad S. Crucis. } destructæ sunt
XXVII. S. Joannis al. S. Michaelis ad D. Georgii. } MDCXXIX.
XXVIII. S. Magni propè Ecclesiam S. Mauritii dicitur fuisse, ubi nunc est domus frumentaria (die Schrand.)

XXIX. Omnium SS. & S. Eustachii. *MCCLXXXVIII.*
XXX. SS. Jacobi & Blasii.
XXXI. SS. Matthæi & Joannis in domo Prædicatoria.
XXXII. S. MICHAELIS circa MCL.
XXXIII. S. Agnetis ML.
XXXIV. S. Bartholomæi.
XXXV. S. Gregorii.
XXXVI. S. Gothardi.
} ad D. Udalrici.

XXXVII. S. Spiritus Parochialis extra portam rubeam.
XXXVIII. S. Jacobi Domus Peregrinorum. *MCCCLVI.*

CAPUT V.

De Collegiatis Ecclesiis in Diœcesi AUGUSTANA.

I. Collegiata Ecclesia Elwangensis: habet præpositum S. R. I. Principem; Decanum, Custodem, & Canonicos Nobiles XII. Provisores, vulgo Veruveser IV. Vicarios Chori XVIII. Levitas II. Ministrum Altaris I. Pænitentiarium I. Concionatorem I.

II. Collegiata Ecclesia S. Mauritii AUGUSTÆ: habet Præpositum, Decanum, Custodem, & Canonicos XII. Provisores III. Vicarios Chori XVIII. Ministrum Altaris I. Bursarium I. Chorales Laicos IV.

III. Collegium S. Petri in Perlagio AUGUSTÆ; habet Præpositum & Canonicos V.

IV. Collegium S. Gertrudis AUGUSTÆ in Cathedrali Ecclesia, habet Præpositum & Canonicos IV.

V. Collegiata Ecclesia S. Udalrici in Hábach Bau. habet Præpositum, Decanum, & Canonicos VI. qui omnes Parochiis præsunt.

VI. Ecclesia Collegiata S. Petri in Dilingen, habet Præceptorem, Parochum, & Capellanos universim VIII.

VII. Collegium SS. Philippi & Jacobi in Grüenenbach, habet Decanum, & Capellanos II. olim Canonicos XII.

VIII. Ecclesia Collegiata B. MARIÆ Virg. in Feüchtwang oppido Marchionatus Brandeburgici; Lutherana nunc.

IX. Præceptoria S. Antonii (al. S. Martini) Memmingæ.

Cæterum Diœcesis AUGUSTANA habet ultra mille Parochias, in XL. fere Decanatus, seu Capitula ruralia distributas.

CAPUT VI.

De Monasteriis, Collegiis, & aliis locis sacris hujus Diœcesis.

Monasteria Ordinis S. Benedicti XXVI.

I. SS. UDALRICI & AFRÆ AUGUSTÆ.
II. S. Magni in Faucibus. *DCCXXXVIII.*
III. S. Michaelis in Fultenbach. *DCCXXXIX. & MCXXX.*
IV. SS. Alexandri & Theodori Ottenhuræ. *DCCLXIV.*
V. S. Benedicti in Benedictbeurn. }
VI. SS. Petri & Pauli in Wessesbrun. } *DCCLXX.* circiter.
VII. SS. Apostolorum eorundem in Thierhaupten. }

VIII.

VIII. SS. Udalrici & Afræ in Nöreshaim. *DCCLXXV.* & *MXCV.*
IX. S. Crucis Werdeæ. *MXXX.*
X. S. Martini in Deckingen.
XI. B. MARIÆ V. in Lorch. *MCII.*
XII. SS. Petri & Pauli in Echenbrunnen. *CIↃ. CXX.*
XIII. Gloriosæ V. MARIÆ & S. Martini in Ahusen. *CIↃ. CXXV.*
XIV. B. MARIÆ Virg. in Elchingen. *MCXXVIII.*
XV. B. MARIÆ Virg. in Ursin. *MC. LXXXII.*
XVI. S. Petri in Münchrott. *MCCXX.*
XVII. SS. Nicolai & Elisabethæ S. M. Andex. *MCDLI.*
XVIII. S. Nicolai prope Memmingam Scotorum. *MCL.*

Monialium.

XIX. Neoburgi B. MARIÆ Virg. *MVII.*
XX. S. Magni in Chüebach. *MXI.*
XXI. Gemphingæ. *MXL.*
XXII. B. MARIÆ Virg. in Hochenwart. *MLXXIV.*
XXIII. Liezhaim. *MCL.*
XXIV. S. Joannis Baptistæ zum Holz. *MCLII.*
XXV. Reistingen.
XXVI. S. Nicolai Augustæ. *MCLXXXVIII.*

Canonicorum Regularium VII.

I. Beatæ MARIÆ Virginis in Wettenhausen. *CMLXXXII.*
II. B. MARIÆ Virginis in Diessen.
III. S. SALVATORIS in Pollingen. A. C. *DCCLXX.*
IV. S. Georgii Augustæ. *MCXXXV.*
V. S. Crucis Augustæ. *MCLV.*
VI. S. Martini in Bernriedt.
VII. S. Dionysii in Herbertingen. *MCXLIV. al. MCXLIV.*

Canonicorum Ordinis Præmonstratensis III.

I. Ursperg. *MCXXV.*
II. Roggenburg. *MCXXVI.*
III. Staingaden. *MCXLVII.*

Ordinis Cistercienfis VIII.

I. Krafftal juxta Lautterbrun; unitum est Monasterio Cæsariensi. *MCXXXIII.*
II. Kaissersshaim. *MCXXXIII.*
III. Königsbrunn. *MCCCII.*
IV. Oberschönenfeld. *MCCXX.* }
V. Niderschönenfeld. *MCCXLI.* }
VI. Kirchaim. *MCCLXX.* } Monialium.
VII. Zimmern. }
VIII. S. Bernardi Lauingæ. }

Carthusiæ II.

I. Buchshaim.
II. Christgart.

Ordinis S. Dominici. XI.

I. S. Mariæ Magdalenæ Augustæ. *MCCCXII.*
II. Gamundiæ.
III. Nördlingæ.
IV. Kirchaimii. *MDCI.*

Monialium.

V. S. Catharinæ Augustæ. *MCCL.*
VI. S. Margarethæ ibidem. *MCCLXXXVIII.*
VII. S. Ursulæ ibidem. *MCCCXXXXV.*
VIII. Cella Dei prope Gamundiam.

IX. Congregatio minor Dilingæ. MCCCXVIII.
X. Medingen.
XI. Medlingen.

Ordinis S. Franciſci XXXIII. Conventualium.

I. S. Franciſci Auguſtæ.
II. Gamundiæ.
III. Mariæ May. olim Ord. S. Brigittæ.
IV. Ad Stellam Auguſtæ MDXXIII. Monialium.

Obſervantium.

V. Ad Sepulcrum Dominicum Auguſtæ. MDCIX.
VI. S. Franciſci Nordlingæ.
VII. Zum Lentzfritz.
VIII. Ad D. V. Auxiliatricis. Reſidentia.
IX. Congregatio major Dilingæ. MCCCLIX.
X. Cloſterbeüren.
XI. S. Annæ Campidoni Sororum.
XII. Zum Lentzfritz prope Campidonam Sororum.
XIII. B. MARIÆ Virg. Memmingæ.

Tertiæ Regulæ.

XIV. Kauffburæ im Mayrhoff.
XV. Günzburgi.
XVI. Mündelhaimii.

} Monialium.

XVII. Hochholtingen.
XVIII. Gamundiæ.
XIX. In Welden. MDLXX.
XX. S. Martini Auguſtæ. MCCLXIII.
XXI. Auf der Harbrugg. Ibidem.
XXII. S. Eliſabethæ Memmingæ.
XXIII. Salmanshoven. MCC.
XXIV. Incluſorium Giengæ.
XXV. S. Jacobi Hermaringæ.

Capucinorum.

XXVI. S. Franciſci Auguſtæ. MDCII.
XXVII. Günzburgi. MDCXVIII.
XXVIII. Dinckelſpülæ.
XXIX. Werdeæ.
XXX. Haidenhaimii. MDCXXXVI.
XXXI. Gamundiæ in his duobus per modum reſidentiæ.

Reformatorum.

XXXII. Füeſſenii.
XXXIII. Weilhemii.
XXXIV. Schrobenhuſæ.

Ordinis S. Auguſtini Eremitarum V.

I. S. Auguſtini Lauingæ.
II. S. Auguſtini Mindelhaimii MCCLX. nunc S. J.
III. S. Auguſtini Memmingæ.
IV. S. Auguſtini Gamundiæ.
V. Weiheberg juxta Wertingen. MCXLV.

Incerti Ordinis II.

I. In Gundelfingen.
II. Stainhaim: unitum nunc Mon. Königsbrunn.

Ordinis S. Spiritus de Roma I.

I. Magiſter Hoſpitalis Memmingæ. MX.

Ordinis B. M. Virginis Carmelitarum IV.

I. S. SALVATORIS Nordlingæ. MCCCLXXXI.
II. B. MARIÆ Virg. in Dinckelſpül.

III. D.

III. D. Annæ Auguſtæ. MCCCXXI. nunc S. J.
IV. S. Joſephi ibidem MDCXXX. Diſcalceatorum.

Collegia, Domus Probationis, & Reſidentiæ Patrum Societatis JESU. X.

I. S. SALVATORIS Auguſtæ.
II. S. Annæ, ibidem.
III. S. Hieronymi, Dilingæ.
IV. S. Crucis Landſpergæ.
V. Neoburgi.
VI. Mindelhaimii.
VII. Memmingæ.
VIII. Kauffburæ.
IX. Donawerdæ.
X. Füeſſenii. } nunc vacant.

Magiſtratus ſeu Commenda Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani I.

I. In Erlingen.

Commendatores Ord. Teutonici B. MARIÆ Virginis. IV.

I. Donawerdæ.
II. Ottingæ.
III. Kapfenburg.
IV. Bluementhal.

Canoniſſarum II.

I. S. Stephani Auguſtæ. MCCLXX.
II. S. Joannis in Edelſtetten. MCXXVI.

Summa Monaſteriorum & aliorum locorum ſacrorum hujus Diœceſis. CIX.

CAPUT VII.

Epiſcoporum AUGUSTANORUM Vindelicorum Catalogus.

S. DIONYSIUS S. AFRÆ avunculus, à S. NARCISSO, Presbyter, & deinde Epiſcopus ordinatus, martyrio coronatus eſt, circa an. CCCV.

Epiſcopatus AUGUSTANUS inſtitutus creditur circa annum Domini DXC.

Num. Nomina.	*an. elect.*	*Regim.*	*obitus.*	*dies.*
I. Zozimus.	590.	18.	608.	
II. Perwelf.	608.	5.	614.	
III. Tagebertus.	614.	16.	630.	
IV. Manno.	630.	19.	649.	
V. Wicho.	649.	18.	667.	
VI. Pricho. C. Brigant.	667.	20.	687.	
VII. Zeizzo.	687.	21.	708.	
VIII. Marchman.	708.	29.	738.	
IX. S. Wichterpus.	738.	17.	755.	18. *April.*
X. S. Tozzo.	755.	12.	768.	16. *Januar.*
Vacavit Sedes 20. circiter annos.				
XI. S. Sintbertus.	788.	30.	818.	13. *Octob.*
XII. Hanto.	818.	7.		
XIII. S. Nitger.	864.	4.	869.	15. *April.*
XIV. Vodalman.	869.	7.	876.	
XV. Wigger.	876.	10.	887.	
XVI. Lanto.	878.			
XVII. S. Adalberto C. Dilingenſis.	887.	30.	909.	28. *April.*
XVIII. Hiltine.	909.	15.	923.	
XIX. S. Vodalricus C. Küburgenſis.	923.	50.	973.	4. *Julii.*
XX. Henricus C. in Geilenhauſen.	973.	8.	982.	14. *Julii.*
XXI. Eutichus.	982.	6.	988.	
XXII. Luitolth.	988.	7.	996.	27. *Julii.*

XXIII. Gebehart.	996.	4.	1000.	7. *Julii.*
XXIV. Sigefridus.	1000.	7.	1007.	
XXV. Pruno Dux Bojorum.	1007.	22.	1029.	23. *April.*
XXVI. Eberhardus.	1029.	18.	1047.	
XXVII. Heinricus.	1047.	16.	1064.	3. *Decemb.*
XXVIII. Embrico C. de Leininigen.	1065.	14.	1077.	30. *Julii.*
XXIX Wigoldus. al. Sigefridus.	1077.	11.	1088.	
XXX. Herimannus. C. de Wittelfpach.	1088.	38.	1134.	
XXXI. Waltherus. C. de Tubingen.	1134.	16.	1153.	3. *Sept.*
XXXII. Kuonradus. C. de Lizzelftain.	1152.	15.	1167.	
XXXIII. Hartwigus de Lierhaim.	1167.	17.	1184.	25. *Jan.*
XXXIV. Vodalfcalcus. C. de Efchenloch.	1184.	18.	1202.	1. *Junii.*
XXXV. Heirtwicus ab Hirnhaim.	1202.	6.	1208.	30. *April.*
XXXVI. Sifridus de Rechberg.	1208.	19.	1227.	
XXXVII. Syboto Baro de Gundelfingen.	1227.	25.	1262.	15. *Aug.*
XXXVIII. Hartmannus C. de Küburg & Dilingen.	1252.	33.	1286.	4. *Julii.*
XXXIX. Sifridus ab Algishaufa.	1286.	2.	1288.	29. *Junii.*
XL. Wolfardus à Rodt.	1288.	12.	1300.	13. *Jan.*
XLI. Degenhardus de Helenftain & Haidenhaim.	1300.	7.	1307.	25. *Nov.*
XLII. Fridericus Spett de Turnegg.	1307.	22.	1330.	
XLIII. Udalricus à Schöneck.	1330.	6.	1336.	
XLIV. Henricus à Schönech.	1336.	12.	1368.	
XLV. Marquardus à Randeck.	1348.	20.	1381.	
XLVI. Waltherus Hochfclitz.	1368.	1.	1369.	4. *Octob.*
XLVII. Joannes Schadlant.	1369.	9.	1378.	
XLVIII. Burcardus ab Ellerbach.	1378.	30.	1404.	
XLIX. Eberhardus C. à Kirchberg.	1404.	6.	1411.	
L. Anshelmus de Nenningen.	1411.	10.	1428.	
LI. Petrus à Schaumberg Cardinalis.	1421.	45.	1469.	12. *April.*
LII. Joannes C. à Werdenberg.	1469.	17.	1486.	20. *Jan.*
LIII. Fridericus C. de Zolleren.	1486.	19.	1505.	8. *Martii.*
LIV. Henricus à Liectenau.	1505.	12.	1517.	12. *April.*
LV. Chriftophorus à Stadion.	1517.	26.	1543.	
LVI. Otho Baro Truchfeffius Cardinalis.	1543.	30.	1573.	2. *April.*
LVII. Joannes Egolphus de Knöringen.	1573.	2.	1575.	4. *Junii.*
LVIII. Marquardus de Berg.	1575.	15.	1591.	28. *Jan.*
LIX. Joannes Otho de Gemmingen.	1591.	7.	1598.	6. *Octob.*
LX. Henricus de Knöringen.	1598.	47.	1646.	25. *Junii.*
LXI. Francifcus Sigismundus Archidux Auftriæ &c.	1646.			

CAPUT VIII.

SYLLABUS.

Epifcoporum in Pontificalibus Vicariorum AUGUSTANI Præfulis, quorum nomina reperiri potuerunt.

I. HENRICUS Abbas Cæfarienfis, Ord. Ciftertienfis, Epifcopus Chalcedonenfis, olim Metropolitanus, jam vero Provinciæ Conftantinopolitanæ. 1267.

II. ALBERTUS Mader, Ord Minorum, Epifcopus Salonienfis, Provinciæ Athenienfis. 1380.

III. UDALRICUS Ord. Carmelitarum, Epifcopus Sebaftenfis, Provinciæ Cæfareenfis. 1404.

IV. MARTINUS, Epifcopus Adramyttenus in Myfia minoris Afiæ ad Hellefpontum, Ephefinæ Provinciæ. 1424.

V. GUL.

V. GUILELMUS Dieminger Episcopus Adramyttenus. 1444.
VI. MARTINUS Aurſperger Epiſcopus Adramyttenus, 1446.
VII. JODOCUS Abbas Urſpergenſis, Ord. Præmonſtratenſis, Epiſcopus Adramyttenus. 1460.
VIII. UDALRICUS Geislinger Ord. Minorum, Epiſcopus Adramyttenus. 1480.
IX. JOANNES, Doctor, Epiſcopus Adramyttenus. 1490.
X. HENRICUS Negele Doctor, Epiſc. Adramyttenus. 1497.
XI. JOANNES de Werthaim, Epiſcopus Adramyttenus. Obiit decima quarta Septembris. 1506.
XII. MARCUS Avunculus, Doctor, Epiſcopus Nazianzenus, Provinciæ olim Tyanenſis in Cappadocia ſecunda, jam vero Moriſſiæ, vel, ut nonnulli ajunt, Metropolitanus ſub Patriarchatu Conſtantinopol. 1520.
XIII. JOANNES Laiman, utriusque Juris Licentiatus, Curiæ Epiſcopalis Judex, Epiſcopus Auguſtopolitanus Provinciæ Synadenſis in Phrygia ſalutari. 1550.
XIV. MICHAEL Dornuogel, Epiſcopus Adramyttenus. 1558.
Obiit 6. Decembris, Anno 1589.
XV. SEBASTIANUS Breining, SS. Theologiæ Doctor, Canonicus Cathedralis Aug. Epiſc. Adramyttenus. 1586.
Obiit 14. Februarii 1618. ætatis 66. d. 25.
XVI. PETRUS Wall, SS. Theologiæ Doctor, Dilinganus, Canonicus Auguſtanus, Epiſcopus Adramyttenus. 1618.
Obiit 6. Julii 1630.
XVII. SEBASTIANUS Myllerus, SS. Theologiæ Doctor, Brigantino-Triebenbachenſis ad Acronium, Canonicus Auguſtanus, Epiſcopus Adramyttenus. 1631.
Obiit 1644. 20. Octob.
XVIII. CASPAR Zeiller. SS. Theologiæ Doctor, Vicarius Generalis, Decanus S. Mauritii, Epiſcopus Adramyttenus. 1645.

CAPUT IX.

Præpoſiti Cathedralis Eccleſiæ AUGUSTANÆ.

960. Gebhardus Comes de Amerthal fit *Abbas Elwang.* 990. *E. Aug.* 996. Obiit 1000. 7. *Julii.*
990. Wandalgerus.
1000. Waltherus.
1016. Eberhardus.
1046. Reinhardus.
1050. Sinhardus Comes à Katzenelenbogen.
1058. Sigefridus.
1064. Embricus Comes à Leiningen, *ut nonnulli volunt, ſed videtur omittendus.*
1071. Nortbrechtus Comes de Hochenwart, fit *Epiſc. Curienſis.* obiit 1087.
1077. Udalricus Comes de Hefra, fit *Epiſc. Paſſav.* obiit 1124.
1092. Volckmannus de Dalheim.
1130. Conradus.
1135. Hildebrandus.
1140. Waltherus de Stain.
1150. Conradus.
1151. Sigefridus.
1170. Giſelherus.
1180. Udalſcalcus Comes de Eſchenlohe, fit *Ep. Aug.* 1184. obiit 1202. 1. *Jun.*
1184. Remboto.

1190. Sifridus de Rechberg, fit *Episc. Aug.* 1208. obiit 1227.
1208. Hildebrandus.
1220. Burcardus.
1221. Rabanus.
1230. Volckmarus de Thalhoven.
1235. Eberhardus de Thumnau.
1240. Hainricus de Dieschaima.
1250. Raboto.
1252. Ludovicus Comes de Helfenstain. Obiit 1288.
1288. Fridericus Comes de Zollern, fit *Episc. Constant.*
1293. Degenhardus Baro de Hellenstain, fit *Ep. Aug.* 1300. obiit 1307. 25. *Nov.*
1307. Conradus de Rechberg.
1310. Rudolphus de Himhaim, obiit 1312.
1312. Udalricus de Aichaim. obiit 26. Decemb. 1324.
1324. Swiggerus.
1328. Henricus à Schönegck.
1330. Crafto de Neidlingen. obiit Anno 1333.
1333. Eberhardus de Himhaim.
1350. Engelhart de Enzberg. obiit 14. Octob. 1362.
1362. Otho de Suntheim. obiit 3. Idus Augusti 1397.
1397. Waltherus Schübel Decretorum Doctor, *ædificavit à fundamentis Residentiam Præposituræ.*
1411. Henricus Harscher.
1417. Fridericus Burgravius.
1427. Degenhardus à Weix, fit *Episc. Frisingens.* 1432.
1432. Henricus Truchses de Höfingen. DD. D. obiit 1468. 24. *Martii.*
1468. Joannes Dux Bavariæ de Newmarckt.
1486. Erphto Truchses de Höfingen.
1501. Matthæus Lang, Augustanus, *Episcopus Gurzensis*, *Archiepiscopus Salisburg. S. R. E. Cardinalis.*
1518. Marquardus de Stain, J. U. D. obiit 15. Jan. 1559. ætatis 83.
1559. Marquardus à Berg. J. U. D. fit *Episc. Aug.* 1575. obiit 28. Jan. 1591.
1576. Gebhardus Truchses Baro à Waldtpurg. fit *Archiepisc. Colonens.*
1580. Wolffgangus Andreas Röm à Köz, J. U. D. obiit 1588.
1588. Joannes Conradus de Stain, *Præpositus* elect. sed non confirmatus.
1589. Vitus de Rechberg de Hochen-Rechberg, obiit 8. Jan. 1612.
1612. Christophorus de Gemmingen, obiit 31. Decemb. 1616.
1617. Christophorus ab Aw, *Prænobili in Suevia familia ortus, non solum Italiam, Romamque, sed fere totam Galliam & Hispaniam vidit, atque ad S. Jacobi Majoris Compostellæ in Gallæcia Sepulcrum usque penetravit. Factus Præfectus Capituli* 1607. *Scholasticus* 1602. *Custos* 1607. *Decanus* 1614. 24. *Novemb. Præpositus demum* 31. *Januarii* 1617. *Fuit etiam Canonicus Herbipolensis.* Obiit 22. Januar. Anno. 1649.
1649. Joannes Rudolphus Baro de Rechberg de Hochen-Rechberg, *Administrator Episcopatus Augustani*; electus in Præpositum 26. Februarii 1649.

Floreat, & superet vivendo Nestoris *Annos.*

CAPUT X.

Decani Cathedralis Ecclesiæ AUGUSTANÆ.

950. Atelinus.
970. Etichus C. ab Altdorf, fit *Episcopus Augustanus* 982. obiit 988.
982. Wandelgerus.

900. Waltherus.
1000. Ericharius.
1020. Dietrichus.
1030. Gebhardus.
1052. Sigefridus C. à Dornſperg, fit *Præpoſitus* 1058. demum anno 1077. electus *Epiſcopus*. obiit 1096. 4. Decemb.
1058. Udalricus, fit *Præpoſitus* 1077.
1077. Ericharich.
1100. Henricus.
1130. Wernherus, *Huic datum eſt jus conſtituendi Capellanum S. Sepulchri Dominici Auguſtæ in foro vinario.*
1135. Engelwardt.
1143. Agilwaldus, *ſub quo decanatui incorporatus eſt Archidiaconatus.*
1164. Meinhardus.
1180. Sigefridus de Rechberg, fit *Præpoſitus* 1190. ac demum *Epiſcopus* 1208. obiit 1227.
1190. Bertoldus.
1208. Adalbertus.
1220. Gotfridus.
1221. Sifridus.
1227. Heinricus de Dieſchaima.
1243. Sifridus Kæſtelin.
1252. Sifridus Schenck de Winterſtetten.
1265. Sigefridus de Wittislingen.
1285. Degenhardus Baro de Gundelfingen.
1287. Rudolphus de Hirnhaim. } *Videtur idem fuiſſe.*
1288. Rudiger de Hirnhaim.
1307. Udalricus de Aichaim, factus *Præpoſitus* 1312.
1312. Crophto de Neidlingen, obiit 28. Junii 1321.
1321. Hermannus Saxo, *ex Canonico & Cuſtode S. Mauritii poſtulatus ad Decanatum Cathedralis Eccleſiæ, fundavit Vicariam S. Nicolai in Eccleſia: emit quædam bona immobilia Menchingæ pro Capitulo Auguſtano.*
1330. Cropfo.
Henricus de Neidlingen. obiit 1333.
1333. Rudolphus de Hirnhaim, *emit pro Capitulo ſuo curiam dotalem, & alia bona Menchingæ.*
1337. Rupertus de Rorbach.
1346. Eberhardus de Rorbach.
1352. Conradus de Gerenberg. al. Garenbach.
1373. Udalricus Burgravius. } forte iidem.
1395. Udalricus de Echingen.
1400. Berchtoldus Truchſes de Killenthal.
1415. Udalricus Harſcher. al. Geſsler.
1434. Gotfridus Harſcher, *reſtauravit domum Decanalem.* obiit 28. *Sept.* 1459.
1460. Leonardus Geſſel, DD. *Licentiatus.* obiit 1465.
1465. Udalricus de Hochen-Rechberg. DD. *Doctor.* obiit 1. *Junii* 1500.
1500. Wolffgangus de Zillenhardt, DD. *Licent.* obiit ultimo *Decemb.* 1519.
1515. Chriſtophorus de Stadion, J. U. D. fit *Epiſ. Aug.* 1517. obiit 1543.
1517. Conradus de Hirnhaim.
1517. Marquardus de Stain, J. U. D. fit *Præpoſitus.*
1519. Philippus à Rechberg, *Præpoſitus Wormatenſis.* obiit 16. *Febr.* 1557.
1557. Chriſtophorus de Freiberg, fit *Præpoſitus Elwangenſis.* 1573. obiit 1584.
1573. Wolffgangus Andreas Röm à Kötz, J. U. D. fit *Præpoſitus* 1580. obiit 1588.
1580. Joannes Otho de Gemmingen, fit *Epiſc. Aug.* 1591. obiit 1598.

1591. Joannes Conradus de Gemmingen. *Primus præsentias seu distributiones quotidianas in summo Choro auxit. Sub eo Cathedralis Ecclesia renovata, dealbata, atque picturis quibusdam aucta est. Factus Episcopus Eichstadianus* 1594. Obiit Anno 1612.
1594. Joannes Henricus Vogt de Summerau.
1595. Joannes Hieronymus Stor, obiit 5. *Novemb.* 1614.
1614. Christophorus ab Aw, fit *Præpositus* 1617.
1617. Michael de Landenberg electus, *accipere noluit.*
1617. Zacharias Furtenbach, J. U. D. obiit 1633.
1633. Erhardus ab Aw, obiit 1639.
1639. Joannes Udalricus Schenck à Castell, *Crescat honore gradus multum crescentibus annis.*

CAPUT XI.

Canonici Cathedralis Ecclesiæ AUGUSTANÆ.

Quotquot ex vetustis literarum monimentis erui potuerunt.

800. Hanto Comes Andecensis, fit *Episc. Aug.* 818.
830. B. Rathardus ejusdem frater.
Sticho de Altomünster.
Waltherus.
Adalgerus.
Adelhaimus.
900. S. Udalricus postea *Episcopus Aug.* Anno 923.
950. Gerhardus *Præpositus.*
Attelinus *Vicedominus*, id est, *Decanus*, seu potius *Oeconomus.*
Adalbero *Nepos S. UDALRICI ex sorore.* obiit 971.
Hiltinus *Camerarius.*
Rudungus, post *Abbas* Ottenburæ.
Heilricus, *Presbyter*, *Cantor.*
Udalgerus, *Vicarius.*
Wandalgerus, *Præpositus.*
Anamotus, *Archipresbyter.*
Bernhardus.
Winchfridus.
980. Etich.
Adalpero.
Jacob.
Marchward.
Willehalm.
Hunfrid.
Engelmar.
Wezi.
Pelegrim.
Gundechar.
Cadolt.
Werinheri.
Gerhardi.
Hildepolt.
Reginhard.
Suitger.
Arebo.
Urolf.

Weren-

Werenherus.
Hiltepolt.
Gotepolt.
1008. Rudolphus *Vicedominus.*
Atzzo.
Adelhaimus.
Udalricus.
Waltherus.
Berchtoldus.
Albertus.
Henricus.
Seifridus.
Hartmannus.
Fridericus.
Conradus.
Mangoldus.
1011. Arbo Comes ab Andechs & Hochenwardt, fit *Archiepiſcopus Moguntinus, ſed ante Confirmationem obiit, & ideo in numerum Archiepiſcoporum non eſt relatus.*
1029. Dietrichus *Decanus.*
Manegoldus *Advocatus.*
Eberhardus de Hohenloë Comes: fit *Epiſcopus Ratisponæ.*
Gebhardus Comes de Andechs, fit *Epiſcop. Ratisponenſ.* obiit 1036.
1042. Eberhardus fit Patriarcha *Aquileienſis.*
Balduinus, al. Baldingus & Baldovinus *Epiſcopus Patavinus, & Salisburgenſis*, obiit 1062.
Vernculphus.
Adalpero.
Henricus.
Conradus.
Rudolphus.
Hermannus.
Erhardus.
Embricus.
1054. Reinhardus, *electus Epiſcopus Patavienſis & Spirenſis.*
1060. Sinhardus Comes de Katzenellenbogen, *Epiſcopus Spirenſis*, aliis Einhardus dicitur.
Waltolphus *Epiſcopus Patavinus*, al. Vereculphus dicitur: obiit 1064.
1071. Nortprechtus Præpoſitus, fit *Epiſcopus Curienſis.*
Waltherus *Archipresbyter.*
Richardus *Archidiaconus.*
Ercheinrich *Presbyter.*
Addprecht *Presbyter.*
Heinrich.
Aelgoſus *Advocatus, Presbyter.*
Wernher *Advocatus.*
Wolfdrigel.
Godebot.
Senrit.
Sobenus.
Sorbolt.
Maremat.
Sigeboto.
Merebodus.
Wezel.

Wigoldus.
Sigefridus.
1077. Henricus fit *Patriarcha Aquileiensis.*
1084. Adalbero fit *Episcopus Tridentinus.*
1085. Ericharich *Decanus.*
Rudolph *Vicedominus.*
Aizzo.
Odolrich de Richen.
Witolt.
Heremun.
Regino.
Reginhart.
Egilolff.
Mezelin.
Futo.
Sitzo.
Odalrich.
Willeman.
Folpht.
Steuen.
Sigebotto.
Sigelim.
Burckart.
Uto.
Luipoldt.
Billunc.
Luitfridt.
Herman.
Werinhere.
Otho Comes de Andex.
1092. Udalricus Comes de Hefra, *Præpositus*, fit *Episcopus Pataviensis*, obiit 1124.
Conradus *Vicedominus*, & *Præpositus.* 1095.
Guido, fit *Episcopus Curiensis.*
1130. Wernerus *Decanus.*
Sigiboto. } *Archidiaconi.*
Uto.
Gebeon, *Restitutor Fultenbacensis Cœnobii & Abbas.*
Waltherus Comes de Tubingen, fit *Episc. August.* 1134.
Hermannus *Presbyter Thesaurarius.*
Hildibertus *Archidiaconus*, *Præpositus in Hegebach.*
Conradus *Archipresbyter.*
Wernherus *Archidiaconus.*
Helembrecht *Præpositus de Wisestaig.*
Adelbero *Diaconus.*
Wigoldt *Presbyter.*
Sigifridus *Subdiaconus.*
Rudigerus *Notarius.*
Etichus.
Meginhardus.
Hartovicus.
Henricus.
Dietgerus.
Fridericus.
1135. Hildebrandus *Præpositus.*
Conradus *Vicedominus.*

Engel-

Engelwardt *Decanus.*
Conradus *Archipresbyter.*
Hermannus *Custos.*
Hermannus *Scholasticus.*
1143. Agilwaldus *Decanus.*
Conradus *Vicedominus.*
Hermannus *Thesaurarius.*
Erchingerus *Thesaurarius.*
Conradus *Archipresbyter.*
Berchtoldus *Cellerarius.*
Dietericus *Camerarius.*
Sigeboto *Plebanus.*
Eberhardus *Subdiaconus.*
Sigefridus *Subdiaconus.*
Marquardus *Subdiaconus.*
Rodigerus *Notarius.*
Wernerus Comes de Tubingen.
Herimannus *Diaconus.*
Berchtoldus *Presbyter.*
Rophet *Diaconus.*
Otho.
Friderich.
Marquardus.
Berchtoldus.
Sigefridus.
Friderich *Diaconus.*
Fridericus *Subdiaconus.*
1150. Conradus *Præpositus.*
Erckangerus *Thesaurarius.*
Berchtoldus *Cellarius.*
Hermannus *Plebanus.*
Hermannus *Camerarius.*
Agilbertus *Presbyter.*
Conradus *Archipresbyter.*
Henricus *Archipresbyter.*
Eberhardus *Præpositus S. Cyriaci.*
Rupertus *Præpositus S. Petri.*
Fridericus *Diaconus.*
Conradus *Subdiaconus.*
Gerlochus *Subdiaconus.*
Sigefridus *Subdiaconus.*
Adalbertus *Subdiaconus.*
Childebertus *Subdiaconus.*
Otho de Habſpurg *Vicedominus Straubingen*, fit *Episcopus Constantiensis*, Anno 1165.
Hildeprandus.
Conradus de Biberbach *Vicedominus.*
Conradus *Archipresbyter.*
Hermannus *Custos.*
Hermannus *Scholasticus.*
Meinhardus.
Bernher.
Giſelher.
Diſcale.
Dietrich.

Pertoldt.
Conrad.
Gerswold *Diaconus.*
1153. Rudiger *Notarius.*
Eberhardus fit *Episcopus Ratisponensis.* 1165.
Sibotho de Aittingen.
Waltherus *Custos.*
Albertus *Cellarius.*
Sifridus *Scholasticus.*
Henricus de Berchtolshaim.
Conradus *Præfectus.*
Hermannus de Bianckenburg, *factus Monachus in D. Udalrici.*
Luitoldus in Gradibus.
Marquardus de Hamel.
Witego de Probstein.
Wernher de Münsterſee.
Albertus de Ziemetzhausen.
1158. Richardus Subdiaconus.
Northbertus, *fit Abbas Wessobrunensis.*
Gerochus *ex Can. Aug. Præpositus Reicherſperg*, obiit 1169.
1170. Gisilherus *Præpositus.*
1194. Remboto *Præpositus.*
Bertoldus *Decanus.*
Sifridus *Scholasticus.*
Albertus *Cellarius.*
Ulricus *Archipresbyter.*
Raboto *Archipresbyter.*
Luitboldus.
Luitfridus de Bobingen.
Sifridus de Richin.
Coppo.
Eremoldt.
1196. Sifridus de Rechberg *Præpositus.*
Heinricus de Mantechingen.
Albertus de Ravenstain.
Hermannus de Wartolfstetten.
Henricus Uchnich.
1199. Renbotho *Vicedominus in Straubingen.*
Waltherus *Thesaurarius.*
Rudigerus *Plebanus.*
Hartwigus *Vicedominus.*
Gerungus *Presbyter.*
Rudigerus *Archipresbyter.*
Volricus *Archidiaconus.*
Herman *Oblaicus.*
Herman *Camerarius.*
Schwickerus. } *Diaconi.*
Abelin.
Koppo. } *Subdiaconi.*
Heinrich.
Winter.
Friderich.
Berchtoldt.
Gebehart.

1208. Hil-

1208. Hildebrandus *Præpositus.*
Adelbertus *Diaconus.*
Albertus.
Udalricus.
Adalbertus.
Wilhelmus.
1208. Eberhardus.
Henricus.
Wolffgangus *Custos.*
1220. Burcardus *Præpositus.*
Gotfridus *Diaconus.*
Eberhardus de Winzenburg. *Plebanus.*
Udalricus de Wickershoven.
Henricus Marefcallus de Dornfperg al. Ronfperg.
Ulricus de Zufemegg.
Conradus Sponnagel.
Henricus *Camerarius.*
Conradus Coppo.
Eberhardus de Richen.
Henricus Senger.
Alwicus.
Conradus Amphra.
Hartmannus de Liechtenaw.
Ulricus de Blanckenburg.
Albertus Gifs *Scholasticus.*
1221. Rabanus *Præpositus.*
Sifridus *Decanus.*
Henricus de Zipplingen, *Scholastic.*
Hermannus *Camerarius.*
Udalricus *Vicedominus.*
Marquardus Sula.
1227. Heinricus *Decanus.*
H. *Scholasticus.*
Ludovicus de Erenbach, *Diaconus.*
Sifridus de Inningen.
Magifter Wernherus *Subdiaconus.*
1230. Volckmarus de Talhoven, *majoris Ecclesiæ*, & *S. Gertrudis Præpositus.*
1243. Sifridus Kœftelin *Decanus.*
1248. Wernherus *Custos*, primus *Præpositus S. Petri.*
Ulricus de Althain *Archidiaconus.*
1252. Ludovicus Comes de Helfenftain, *Præpositus.* obiit 1288.
Sifridus Schenck de Winterftetten, *Decanus.*
Hildebrandus de Rechberg, *Custos*, & *Præpositus S. Petri.* obiit 1279
Conradus de Biberbach *Vicedominus in Straubingen.*
Conradus de Aitingen.
Rudolphus de Beyren.
Conradus *Vicarius.*
Mangoldus de Hochen-Rechberg, *Plebanus.*
Marquardus de Kemnata.
Henricus de Byren, *Scholasticus.*
Hermannus de Hegneberg.
Henricus de Schönegg.
Conradus de Baifsweil.
Conradus de Seggen.
Rudolphus de Sulzberg.

Albertus Zeisso.
Sifridus Inningensis.
1265. Sigefridus de Wittislingen, *Decanus.*
1272. Fridericus Baro à Bolandt, factus *Episcopus Spirensis.*
1273. Bero de Rechberg, *Præpositus S. Petri.*
1285. Degenhardus Baro de Gundelfingen, *Decanus.*
Wolffgangus de Rott.
Ludovicus de Hornstain.
1287. Rudolphus de Hirnhaim, *Decanus.*
Hartmannus Langenmantel.
Degenhardus Baro de Hellenstain, *Præpositus S. Mauritii*, factus *Episcopus Augustanus* 1300.
1288. Fridericus de Zolleren, *Præpositus.*
Rudiger de Hirnhaim, *Decanus.*
M. Eberhardus, *Custos.*
M. Casto, *Scholasticus.*
M. Wolframus, *Cellerarius.*
Henricus de Beringen.
Conradus de Rechberg Marescallus, *Vicedominus* & *Præpositus : fundavit Capellam S. Catharinæ in ambitu Cathedralis Ecclesiæ.* Obiit 24. August. 1300.
1297. Crafto de Neidlingen, *Scholasticus, dedit Ecclesiam in Ketterswang ad Scholasteriam eamdem. Fundavit & dotavit Capellam S. Agnetis ad ambitum: ibidem sepultus* 5. Kal. Aprilis 1333.
Eberhardus de Neidlingen, *Custos, qui ditavit Ecclesiam plurimis ornamentis.* Obiit 4. Id. Junii 1305.
1307. Conradus de Rechberg, *Præpositus.*
Ulricus de Aichaim, *Decanus.* obiit 26. Decemb. 1324.
Hermannus *Plebanus.*
Ulricus de Schweiningen. *Vicedominus,*
Henricus de Schweiningen.
Schwiggerus *Scholasticus.*
Crophto, obiit 1321. 28. Junii.
Rudolphus de Hirnhaim, obiit 1312.
Schwiggerus de Mindelberg, obiit 1307.
Theodoricus al. Theodorus de Hochenstain, obiit 1308.
Engelscalcus de Rorbach.
1315. Gotfridus de Neiffen, *Præpositus S. Mauritii*, obiit 1315.
Magnoldus Phraas, obiit 1318.
Henricus de Geringen.
Burcardus de Bach, obiit 14. Calend. Aprilis 1321.
Marquardus de Neidlingen à Randeck, *Custos.*
1327. Conradus de Randeck, *Custos, fundavit Vicarium S. Andreæ in Crypta.*
Conradus de Gerenberg, moritur 10. Kal. Augusti 1326.
1330. Schwiggerus *Præpositus.*
Cropsso *Decanus.*
Thonihardus de Seefeldt.
Gotfridus de Seefeldt.
Sifridus de Grandt.
Arnoldus de Gerenberg.
Hermannus de Stain.
1333. Crafto de Neidlingen, *Præpositus, fundator Capellæ S. Agnetis in Ecclesia Cathedrali. Magnus benefactor templi ejusdem.* obiit anno 1333.
Henricus de Neidlingen *Decanus*, frater *Craftonis.*
Rudolphus in Hirnhaim *Decanus.*
Hermannus de Rorbach.

Eber-

Eberhardus de Rorbach.
Fridericus de Schaidt.
1337. Eberhardus de Hirnhaim *Præpositus.*
Rupertus de Rorbach, *Decanus.*
1340. Joannes de Traunſpach, obiit 3. Cal. Jan. 1340.
Waltherus de Lapide, obiit 25. Non. 1340.
Hildebrandus Mareſcallus, obiit 2. Id. Sept. 1342.
Conradus de Eſslingen, obiit 5. Id. Non. 1345.
Udalricus de Dinckelſpühel, obiit 8. Cal. Mart. 1344.
Wernerus de Seefeldt.
Reinhardus de Seefeldt.
Henricus de Hertenberg. obiit 1349.
Eberhardus de Tumnau. obiit 1350.
1352. Conradus Riſs. Jun. *Plebanus in Straubingen.*
Engelhardt de Entzberg, *Præpoſitus.* obiit 14. Oct. 1362.
Conradus de Gerenberg *Decanus.*
Heinricus Hochſchlütz *Cuſtos.*
Hildebrand Schuelman *Doctor.*
Henricus Waul.
Waltherus de Bopfingen.
Conradus de Freyberg.
Conradus Fetzer.
Gotfridus de Stain.
Sifridus de Stainheim.
Udalricus Burgravius *Plebanus* obiit 18. Cal. Octob. } 1356.
Werenherus de Wellenburg obiit 10. Cal. Non. }
1362. Otho de Suntheim, *Præpoſitus* obiit 3. Id. Aug. 1397.
Udalricus de Scheppacb, obiit 15. Cal. Martii. 1366.
Joannes de Zenzeſſa, obiit Cal. Jan. 1369.
Andreas Steck, *Scholaſticus.* obiit 14. Cal. Junii 1369.
1371. Magnus de Schmiehen.
1373. Udalricus de Ehingen, *Decanus.*
Waltherus Schübel de Eiſtett, DD. *Doctor.*
Richardus de Eiſenberg.
Heinricus de Knöringen.
Sifridus Marſcallus de Bocksberg.
Burcardus ab Ellerbach.
Fridericus ab Ellerbach.
Henricus ab Ellerbach: *fundavit Carthuſiam in Buxeim.* obiit 1404.
1379. Eberhardus de Randeck, *Cuſtos & Præpoſitus S. Mauritii, fundavit Capellam S. Barbaræ in Curia Canonicali*: obiit Id. Martii 1396.
Burcardus de Mauſsberg.
Walramus de Wickenſtain. obiit 22. Non. 1380.
Conradus de Liechtenegg. *Plebanus.*
Burcardus Comes de Ottingen.
1383. Wilhelmus Comes de Helfenſtain.
1384. Berengerus Häl de Haunsheim, obiit 15. April. 1435.
1385. Joannes Vogt, *Vicarius Generalis.*
Conradus de Graiſsbach.
1388. Berchtoldus Truchſeſs à Kielenthal, *Præpoſitus S. Petri & in Ildbach.*
1389. Petrus de Bienzenau.
Theodoricus Unberait, Doctor.
Henricus de Knöringen in Neiffen.
Udalricus Buſſman *Doctor.*

Puppelin de Eisenberg.
Joannes de Riedthaim.
1391. Michael Erfinger, *Doctor.*
Marquardus de Randeck, DD. *Doctor*, obiit 7. Julii 1394.
Andreas in der Klingen de Ochsenfurt, *Decretorum Doctor.* obiit 15. Julii 1394.
1395. Burchardus à Stofften.
1396. Udalricus Gessler *Plebanus de Ulma*, obiit 1422.
Henricus Mareschallus de Oberdorff, obiit 1397.
1397. Balthasarus de Hirnhaim, obiit 1459.
Jacobus Neller.
1398. Henricus de Haulfingen, obiit 9. Cal. Octob. 1407.
Fridericus Häl de Haunshaim.
Conradus de Schwainingen.
Georgius Marescallus à Pappenhaim. obiit 1399.
1401. Gotfridus Harscher, *Decanus*, obiit 28. Sept. 1459.
1403. Egolphus de Knöringen, *Decretorum Licentiatus*, *Præpositus Spirensis*; *fundavit anniversarium, pro quo dedit Advocatiam bonorum Officii in Anhausen, cum omnibus juribus & pertinentiis suis.*
Conradus de Lustnaw, obiit 1439.
Henricus Truchses de Höfingen, DD. *Doctor*, *Præpositus*, obiit 24. Martii 1468.
Joannes Witzgeförch, DD. *Licentiatus*, *Præpositus in Haibach.*
1404. Udalricus de Ringingen. obiit 1407.
1405. Nicolaus de Gumperg, *Præpositus S. Petri*, obiit 1430.
1406. Joannes Keller de Stockau, *Doctor.*
Burchardus de Freiberg, obiit 5. Januarii 1438.
1407. Anselmus de Nenningen, *Custos*, *factus Episcopus.*
Rudolphus de Westerstetten, *Scholasticus.* obiit 16. Sept. 1447.
Eberhardus Comes de Wartenstain, obiit 1407.
Reinoldus de Geroltsegg.
Degenhardus à Weix, *Præpositus*, fit *Episcopus Frisingensis.*
Udalricus Elcet de Werden. obiit 1408.
1408. Rabanus de Helmstatt.
Conradus Rott de Ulma, obiit 1458.
Henricus Neidthardt Ulmensis *Doctor.*
Joannes Amman. obiit 1436.
1409. Theodorus Gogel.
Wilhelmus de Hirnhaim. obiit 1445.
Joannes Lang de Westernach, obiit 1436.
1411. Henricus Harscher, *Præpositus.*
1414. Fridericus Burgravius, *Præpositus.*
Udalricus Burgravius, *Decanus.*
1411. Albertus de Rechberg, de Hochen-Rechberg. *Præpositus S. Petri*, obiit 1471.
Conradus de Rechberg, obiit 1445.
Wilhelmus Häerl, obiit 1445.
Berchtoldus de Reichartsweil, obiit 1444.
Georgius de Bernstatt, obiit 1451.
Udalricus Harscher, *Decanus.*
1412. Conradus de Welden.
Conradus de Stain, de Stainegg.
Andreas Stockardt.
Joannes Erfinger, *Custos.*
Eberhardus de Buelach, *Doctor*, obiit 1445.
1414. Henricus Georgius Schweizer, *Doctor*, obiit 1431.
Oswaldus de Mergersreitten.
Joannes Kochner, *Licentiatus*, *DD. Præpositus S. Gertrudis.*

1415. Wal-

1415. Waltherus de Laubenberg.
1416. Otho de Suntheim, Junior.
1418. Sigismundus de Leonrott, obiit 1418.
Petrus de Heldburg.
Balthasarus de Heudorff, obiit 1458.
1419. Joannes de Ramingen, obiit 1491.
1420. Conradus de Seglau, obiit 1439.
Nicolaus Pistoris, *Doctor.* obiit Anno eodem.
1421. Diepoldus de Freiberg. obiit 1449.
1422. Jodocus Geßler de Ulma.
Joannes de Rodt, obiit 1431.
Jodocus Gossoldt, *Doctor.* obiit 1435.
Henricus Amman, obiit 1436.
1423. Richardus Truchses de Höfingen, obiit 1436.
1424. Wilhelmus Erbschenck de Limburg.
1425. Wilhelmus de Sperbersegg, obiit 1460.
Heinricus de Freiberg, obiit 1460.
Marquardus de Schwangaw.
1427. Otho de Schaumberg, *Præpositus S. Mauritii*, obiit 6. Sept. 1478.
Joannes Truchses de Höfingen.
1430. Fridericus Baro de Gerolzegg. obiit 1442.
M. Joannes Prochsel, *Licentiatus: Vicarius & Officialis Eistettensis*, obiit 1439.
Rudolphus Medicus Augustanus, vulgo Arzett.
Wilhelmus de Sundthaim. obiit 1448.
Joannes Rautsch, *Licentiatus Juris, Custos.* obiit 22. Junii 1461.
1431. Albertus de Stain, obiit 1461.
1435. Georgius Mareſcallus de Pappenhaim, obiit 1438.
Rupertus *Cellarius.*
Conradus Perger.
Bernhardus Mareſcallus de Biberbach.
Joannes Comes de Helfenstain.
Joannes de Westerstetten, obiit 1449.
Joannes de Bienzenau, obiit 1451.
1436. Conradus de Bachenstain, obiit 1449.
Joannes Wildtsgfert, *Archidiaconus*, obiit 1465.
1438. Conradus Schenck de Schenkenstain, DD. Lic. obiit 1475.
Petrus de Seckendorff.
Conradus Harscher, *Scholasticus.* obiit 1493.
Burcardus de Eisenberg, obiit 1439.
1439. Henricus de Welden.
Fridericus Pflantz, *Doctor.* obiit 1462.
Georgius de Werdenau, obiit 1448.
1440. Udalricus Riederer, *Licent. Juris* obiit 1462.
1441. Rudolphus à Seckendorf.
Bartholomæus de Westernach.
Joannes de Hirnhaim, obiit 1453.
Albertus de Villenbach, obiit 1457.
1442. Joannes Guerlich, *DD. Doctor, Custos*, obiit 1445.
1444. Theobaldus Thirnlin, obiit 14. April. 1472.
Joannes Staudeck.
Jodocus Clammer, *Vicarius.*
Eberhardus Buelach, *Doctor.*
Joannes Stockardt, *Cellarius.*
Georgius de Stain. obiit 1464.

1445. Wilhelmus de Degenfeldt, obiit 4. Octob. 1465.
Vincentius Schwenckreift.
Albertus de Schaumberg, obiit 1449.
1447. Conradus de Rechberg de Hochen-Rechberg.
Leonardus Geffel, DD. *Licentiatus*, *Vicarius & Officialis*, *Archidiaconus & Præpofitus in Hábach*, *Decanus*. obiit 1465.
1448. Erpho Truchfes de Höfingen, *Præpofitus*, obiit 1462.
Fridericus Seffelman.
Petrus Knorr, obiit 1462.
1449. Wolffgangus de Rechberg, obiit 1485.
Gaudentius de Rechberg, *Cuftos*.
Joannes Comes de Werdenberg: factus *Epifcopus*.
1451. Wilhelmus de Bienznaw.
Chriftianus de Freyberg, obiit 1474.
Theobaldus de Freiberg.
Henricus Grofs de Trockau, fit *Epifcopus Bamberg*. 1487. obiit 1501.
1452. Albertus Dux Bavariæ.
1453. Georgius de Gottsfeld.
Ladislaus de Aichdorf. obiit 18. Octob. 1463.
1457. Chriftophorus de Knöringen, obiit 7. Jan. 1507.
Udalricus de Hohenrechberg, DD. *Doctor*, *Decanus*, obiit 1. Junii 1500.
Epitaphium in ambitu fic eft:
QUO. PROPERAS. VIATOR? SISTE. GRADUM. ET PERLEGE HIC. SITUS. EST. UDALRICUS. DE. RECHBERG. AUGUSTENSIS. ECCLESIÆ. DECANUS. OPTIMUS. HOSPITALISSIMUS. QUAM. ANNOS. TRIGINTAQUINQUE. VIGILANTER. INDUSTRIE. LIBERALITER. REXIT. CULTOR. ORNATOR. RELIGIONIS. ACERRIMUS. VIXIT. ANNOS. LXI. OBIIT. IDEM. DECANUS. cIↃ. IↃ. I. DIE. MENSIS. JUNII. CUJUS. ANIMA. REQUIESCAT. IN. PACE.
1458. Wolffgangus Dux Bavariæ.
1459. Fridericus de Waldefels.
Pancratius Meyfel de Nidrofels, *Cellarius*, obiit 7. Jul. 1491.
Ludovicus de Zillenhardt, obiit 14. Aug. 1519.
1460. Georgius de Schaumberg, *Plebanus de Straubingen*.
1461. Joannes Dux Bavariæ, *Præpofitus*. obiit 1487.
Philippus de Wildenfels.
Lazarus de Aichdorff.
1462. Joannes Goffoldt, DD. *Licentiatus*, *& Vicarius Generalis*, fit *Archidiaconus & Præpofitus S. Petri* 1472. *Procurator Capituli eligitur* 1467. 27. Junii. obiit plenus dierum. *Epitaphium ad Capellam S. Catharinæ.*
Claudor JOANNES *parva hac* GOSSOLDUS *in urna*,
De Güntzburg, *quondam notus ob ingenium.*
Hujus Canonicus *facræ ædis*, *&* Archidiacon,
Atque Vicarius *hic* Præfulis *acer eram.*
Vixit annos LXXXV. Obiit anno falutis Chriftianæ cIↃ. IↃ. VI. die XXVIII. Augufti.
Henricus de Schellenberg. obiit 1510.
1463. Albertus de Rechberg, *Can. Elwang.* obiit 1477.
Carolus de Wimpfelden, obiit 1480.
Sigismundus de Welden, obiit 1468.
Francifcus Reütter, DD. *Licentiatus*, obiit 22. Jun. 1483.
1464. Joannes de Bienznau.
Thomas Birckamer, J. U. D.
Wilhelmus Peütticher, *Can. Ratisp.* obiit. 13. Jan. 1500.

1465. Fri-

1465. Fridericus Comes de Otingen, post *Episc. Passaviensis.*
Henricus de Klingenberg.
Burcardus de Freiberg, *Præpositus S. Viti Frisingens.* obiit 1502.
Joannes de Teuzcssau al. Eckersau, *Plebanus in Straubingen*, obiit 1482.
1466. Henricus Neidhart, *Doctor*, obiit 1484.
Joannes de Rott, *Doctor*, Ulmensis, *Decanus Patav. & Vratislav.*
1467. Georgius Beck, *Licentiatus, & Officialis Aug.* obiit 22. Dec. 1486.
Hieronymus de Sundtheim, obiit 1467.
1468. Nicolaus de Künigsberg, obiit 1470.
Fridericus de Reduvitz, obiit 1486.
Christophorus Truchses de Waldtpurg.
Bartholomæus de Welden.
1469. Andreas in der Klingen, *Doctor*, DD. obiit 15. Junii 1497.
1470. Casparus de Spaur.
1471. Georgius de Rorbach.
Henricus Schram.
1472. Henricus Comes de Montfort, obiit 1512.
1473. Henricus de Liechtenaw, *Scholasticus, Vicarius, Episcopus.*
Vitus Truchses de Pommersfelden, *Præpositus Bamberg.* post *Episc.*.
Udalricus de Fronsperg, fit *Episc. Trident.* 1485.
Petrus Büchler, Doctor, *Præpositus in Häbach.*
1475. Vitus de Niderthor, *Scholasticus*, obiit 1. Julii 1531.
Christophorus de Knöringen, *Junior, Scholast.* obiit 16. Jun. 1514.
Theodoricus Mayr.
Udalricus Erfinger, J. U. D. obiit 21. Septemb. 1485.
Casparus Schmidhauser, *Doctor*, obiit 1485.
1476. Georgius de Schwabsperg.
1478. Eberhardus de Rabenstain, obiit 1505.
Georgius de Hirnhaim.
Joannes Titzlaw, *Canonicus Eistet. Parochus Straubing. & Administrator Collegiatæ Ecclesiæ Pfaffenmünster.*
1480. Ernestus Comes de Helfenstain.
1481. Petrus Büechle, DD. *Doctor, Præpos. Häbacens.* obiit 20. Feb. eodem.
Christophorus Mendlin de Stainfels.
Bartholomæus de Welden.
Joannes Mendel.
Udalricus de Westerstetten.
Vincentius Schrenck de Notzing, *Doctor.*
Gregorius Neidhardt.
1484. Joachimus ab Ellerbach.
1485. Marquardus de Stain, J. U. D. S. C. M. *Consiliarius*, fit *Decanus* 1517. *Præpositus* 1519. *Moguntinus Can.* 1510. *Præpositus* 1530. *Bambergens. Præpositus.* obiit Aug. 1559.
Rupertus Auver à Buelach.
Joannes Jacobus à Klingenberg, *Cellarius*, fit *Præpositus in Straubingen.*
Wilhelmus de Rechberg.
Joannes de Rott, electus *Episcopus Lavantinus.*
1486. Wolffgangus de Zillenhardt, DD. *Licentiatus, Præpositus Göppingensis, & Decanus Elvacensis.* Fit *Præpositus Tridentinus, & Decanus August.* obiit ultimo Decemb. 1519.
1487. Wilhelmus de Rechberg de Hochenrechberg, *Jun.*
Joannes Truchsess de Bommersfelden.
Joannes de Wolffstain, *Præpositus Eistetens.* obiit 7. Id. Maji 1510.
Christophorus de Shrofenstain: *Scholasticus*, obiit 1503.
Joannes Conradus de Bodman.

1488. Antonius Baumgartner.
1490. Christophorus de Tanberg, *Plebanus in Geisenhausen*, obiit 1494.
Henricus de Tanberg.
Conradus Frölich, *Licentiatus Juris*, *Officialis*.
1491. Georgius de Kingsperg.
Philippus Dux & Comes Palatinus, *Præpos. Mogunt. Episc. Frising.*
1492. Jacobus Marchio de Baaden: fit *Cellarius*.
1493. Ludovicus Fergenhans, *Doctor*.
Berchtoldus de Stain, obiit 18. Aug. 1501.
1494. Casimirus Marchio de Brandenburg.
Albertus de Rechberg.
Matthæus Marescallus de Pappenheim & Biberbach, J. U. D.
Sigismundus Zwin.
1495. Vitus Meler, *Doctor*, Memmingensis: obiit 14. Nov. 1517.
Bernardus de Waldtkirch, J. U. D. *Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ in Pfaffmünster*: *fit Custos*, obiit 23. Febr. 1513.
1496. Georgius Grofs de Trockau.
1498. Bernardus Arzett.
Bernardus Adelman de Adelmansfelden, fit *Scholasticus* 1505.
Sigismundus Gifs de Giffenberg, obiit 8. Sept. 1534.
1499. Eberhardus Kadmayr, *literarum Apostolicarum scriptor & abbreviator*. Obiit Romæ 2. Jan. 1507.
Sigismundus Pflueg Baro, Doctor, *Alberti Saxoniæ Ducis Cancellarius*, *Misnensis & Merseburgensis Præpositus*, obiit in festo Paschatis 1510.
Epitaphium æreum in ambitu sic habet:

Hoc pia sarcophago SIGMUNDI PFLUEG *generosi*
Funera conduntur tristia fata lege.
Ter tria vix juncta Trieteride lustra peregit,
Stamina lanificæ cum rapuere Deæ.
Mens sed casta polum petiit, *nunc gloria gentis*
Interiit, *patriæ corruit omne decus.*
Hic erat (*attendas si stemmata*) *gnatus equestri*
Sanguine, *sed virtus nomina clara dedit.*
Relligiosus erat, *sacrata hunc instita* CHRISTI
Circuit, *& rasus vertice fulsit apex.*
Hic utriusque fuit censuræ Doctor, *& almus*
Prænovit Canones, *& sacra Jura Chori.*
Integer, *innocuus*, *fidus*, *justusque piusque*,
Humanus, *placidus*, *gratus*, *amicus erat.*
Hunc sibi Pontifices summi, *Regesque*, *Ducesque*,
Junxerunt factis, *Consiliisque suis.*
Hunc Augusta *virum*, Marsburgum, *vastaque* Misna
Municipem fani voluit esse sui.
Denique Hyberborei flent hunc, *lacrymantur Eoi*,
Hesperus, *& Mediis hunc dolet Auster aquis.*
Ergo age, *pro meritis lucemque precare sepulto*,
Et dicas huic sit pax animæque quies.

Obiit die Paschatis Anno Domini M. D. X.

1500. Erhardus Truchses de Wätzhausen.
Georgius Marchio de Brandenburg.
1501. Bernardus de Bolhaim, *Administrator Viennensis*.
Wendelinus Schweicker de Gemercken, DD. *Doctor*, obiit 3. Junii 1534.
Conradus de Hirnhaim, *Decanus*.
Joannes Schenck de Limburg.

1502. Joan-

1502. Joannes de Freundtſperg in Peterberg, *Canonicus Eiſtettenſis*, obiit 27. Maji 1529.
Conradus Adelman, fit *Cellarius.*
1503. Hieronymus Lochner, J. U. D. *Cancellarius Epiſc. Aug.*
Erneſtus Marchio Baadenſis.
1504. Andreas Fuchs.
Chriſtophorus à Knöringen.
Rudolphus Marchio Badenſis.
1505. Joannes à Schaumberg.
Euſtachius de Stain, obiit 1518.
1506. Hermannus Rott, Ulmenſis J. U. D.
Joannes à Wirſperg, *Decanus Eiſtettenſis*, obiit 1537.
Chriſtophorus de Stadion, *Officialis, Decanus, Epiſc.*
1507. Chriſtophorus de Knöringen.
1509. Gottfridus de Wolffſtain.
Fabianus de Seckendorff.
1510. Caſparus de Freundtſperg.
Georgius Comes ab Ortenburg.
1511. Joannes de Stain, Junior.
Sigismundus Comes de Hohenloë.
1512. Philippus à Rechberg de Hochen-Rechberg, *Decanus & Præpoſitus Wormatiæ.*
1514. Gregorius de Stain, obiit 7. Aprilis 1553.
Fridericus de Leonrodt.
1516. Joannes de Stein.
Wolffgangus à Seibelsdorff in Schenckenaw, DD. *Doctor*, *Collegiatarum Eccleſiarum B. M. V. Monachii, & S. Tiburtii in Pfaffenmünſter. Præpoſitus; & Can. Ratisbon.*
Joannes de Holbach.
1517. Joannes Schenck de Winterſtetten.
Jacobus à Rechberg.
Ambroſius Widenman, *Præpoſitus Tubing.*
1518. Alexander Comes de Ortenburg.
1519. Joannes Sigismundus ab Ellerbach.
Matthæus de Bubenhoven.
Joachimus Schad, *Doctor.*
Geiſo de Heſsberg.
Caſpatus ab Hirnhaim.
Joannes Conradus de Stadion, *Cuſtos.* obiit 26. Octob. 1565.
1520. Gumbertus Marchio Brandenburgenſis.
Joannes Albertus Marchio Brandenburgenſis.
1521. Jacobus Heinrichman, J. U. D. *Cancellarius Epiſcopi Auguſtani, & Parochus in Zuſmerhauſen.* Fit *Vicarius.*
Obiit 28. Junii 1560. ætatis 79.

EPITAPHIUM.

JACOBUS. HAINRICHMAN. U. J. D. AUG. CANONICUS. ATQUE. IN. SPIRITUALIBUS. VICARIUS. GENERALIS. V. S. M. P. ILLUD. NIMIRUM. QUOD. EO. MORIENTE. FUTURUM. SIT. APERTE. SIGNIFICANS.

Condit pollinctor poſt mortem putre cadaver,
Id vermes rapiunt, captat amicus opes;
Atque ſacros cenſus mox curtiſanus anhelans
Occupat: at CHRISTUS ſpes mea ſola manet.

Inferius :

COMPLETA. SUNT. HÆC. OMNIA. ANNO. DOM. MDLX.
DIE. XXVIII. MENSIS. JUNII. ÆTATIS. VERO. LXXIX.

1522. Joannes Chriſtophorus de Stadion, obiit 12. Nov. 1566.
Caſparus de Kaltenthal, J. U. L. *Archipresbyter*, *Scholaſticus*, & *Officialis.* obiit 3. Maji. 1552.

1523. Chriſtophorus de Stain.
Henricus Comes Palatinus Rheni.
Chriſtophorus Schenck de Winterſtetten.

1525. Haupoldus de Braittenbach.
Otho Truchſes de Waldtpurg, fit *Epiſc.* & *Card.*

1526. Philippus de Flershaim, *Can. Spir.* & *Cantor*, poſt *Epiſc. Spir.*
Wolffgangus Andreas Röm à Kötz, Patritius Aug. natus Ulmæ, J. U. D. fit *Præpoſitus S. Mauritii*, Anno 1531. *Can. Cathed. Cellarius*, *Decanus*, *Præpoſitus.* obiit Anno 1588.

1527. Eberhardus ab Hirnhaim, J. U. D. fuit ſimul *Præpoſitus* & *Archidiaconus Salisburgenſis*, atque electus in *Epiſcopum Eiſtettenſ.* 1553. obiit 1560.
Martinus Gozman, *Canonicus Spirenſis* & *Eiſtettenſ.*
Ludovicus Comes de Hohenloë, *Canonicus Mogunt.*
Georgius de Bibra, *Canonicus Bamberg.*

1528. Eraſmus de Wolfſtain, obiit 1530.

1529. Wolffgangus Mareſcallus de Pappenheim.
Paulus de Schwarzenberg, Baro.
Philippus Albertus de Stain, *Canonicus Moguntinus*, *Bambergenſ.* & *Salisburgenſ. nec non S. Victoris Moguntiæ*, *Præpoſitus.*
Obiit 8. Februar. 1549.

1530. Joannes Erhardus de Flershaim, *Canonicus Spirenſ.*
Wilhelmus Balthaſarus de Schwarzenberg, Baro.
Henricus de Bach.
Mauritius de Hutten, fit *Epiſcopus Eiſtettenſis.*
Albertus de Weiler, obiit 1543.
Erhardus de Gumpenberg.

1531. Ambroſius de Gumpenberg, *Protonotarius Apoſtolicus*, *Præpoſitus* & *Can. Baſilienſ.* & *Eiſtettenſ. Canonicus Aug.* & *Herbipolenſis.*
Obiit 4. Septemb. 1574.

1532. Reinhardus de Riedpurg, J. U. L. *Decanus Wormatienſ.*

1534. Otho de Bentznaw, *Canonicus Mogunt. Friſing.* obiit 24. Oct. 1555.
Valentinus Groſs de Trockaw.
Chriſtophorus de Madrutz, fit *Epiſc. Trident.* obiit 1578.

1536. Vitus Mareſcallus de Pappenhaim.

1537. Petrus de Bentznaw.
Wolffgangus Dietrich à Mechfelrein.

1538. Andreas Gotzmannus.
Fridericus de Wirſperg, obiit 1544.
Joannes Udalricus de Stadion.
Chriſtophorus de Freiberg, *Decanus*, *Præpoſ. Elwang.* obiit 1585.

1539. Martinus de Schaumberg, poſt *Epiſc. Eiſtettenſ.* obiit 1590.
Hieronymus de Seiboltsdorff, obiit 1557.

1541. Marquardus de Berg, J. U. L. *Canonicus Moguntinus*, *Præpoſitus Bambergenſ.* poſt *Epiſcopus Auguſtanus.*
Jacobus de Wollerſtetten.

1543. Chriſtophorus Adamus de Stain.
Theophilus Röm de Kötz, J. U. D. obiit 15. Jun. 1564.
Felix Fridericus de Zolleren.
Marquardus de Benznaw.

Ono-

Onophrius de Preising.
Joannes Fridericus de Wernaw.
1544. Joannes, alias Wildhans, dictus de Neinegg. obiit 1557.
Joannes Eitelius de Knöringen: obiit 1562.
1545. Joannes Wilhelmus de Neinegg, obiit 1578.
Christophorus de Westerstetten, *Decanus Elwangensis*, *Canonicus Eistettensis*.
Ludovicus de Gravenegg, *Archidiaconus*.
1546. Balthasarus Prosper de Gumpenberg, obiit 1558.
1547. Sebastianus de Rott, obiit 1567.
Vitus de Frauenberg, post *Episc. Ratisbonens.* obiit 21. Jun. 1567.
1549. Ludovicus Knöbel à Katzenelenbogen, *Canonicus Wormatiensis.* obiit 1580.
1550. Joannes Conradus de Stain, post *Archidiaconus*, obiit 1604.
1551. Christophorus de Aufffäss.
1552. Joannes Egolphus de Knöringen, fit *Custos & Episcopus.*
Wernerus Hector de Freiberg.
Hercules Röttinger J. U. D. *Can. Brixinensis.*
1553. Joannes Henricus Vogt de Summerau à Prasberg, *Canon. Eistettens.* obiit 4. Martii .1599.
Ludovicus Sturmfeder.
Waltherus de Hirnhaim.
Carolus de Montanis.
Diepoldus de Stain.
1555. Andreas de Stain, *Canon. Constant.* obiit 1560.
1556. Jacobus Christophorus de Bernhausen, obiit 1567.
1557. Alexander de Jarsdorff, obiit 1603.
Conradus Brunes de Kirchen ad Neccarum J. U. D. *Consiliarius VII. Imperii Principum*, *& Cancellarius Episcopi Augustani*, *Canonicus Ratisbonensis.* Insignis hic Canonicus fuit vir doctissimus, Professor Tubingensis per annos XV. Herbipolensis Consiliarius VII. annis; Cameræ Imperialis Spirensis per V. annos Assessor, per II. annos Præses; Bavariæ Duci à Consiliis XII. annis; per annos VII. Cancellarius Præsulis Augustani: postea Officialis.

Theologus, Jurisconsultus, Philosophus, & Historicus, Græcæ ac Latinæ linguæ peritissimus; suo tempore nemini secundus: quæ omnia libri ab ipso conscripti & editi (inter quos magnæ doctrinæ est is quem scripsit contra Novatores, Anno Domini 1548. Moguntiæ impressus) liquido demonstrant. Obiit Monachii, cum Oeniponte, quo paulo ante à Cæsare, Christianæ Reipublicæ caussa vocatus erat, domum contenderet, Anno nimirum 1563. 20. Junii. Vixit Annos 68.

Epitaphium ejus in ambitu Cathedralis Ecclesiæ ita habet.

Est hominis nasci primum; vixisse secundum;
Ultima post vitæ tempora, mors sequitur.
Est fortunati bene nasci; vivere honeste
Justi hominis, felix est, bene qui moritur.
Ergo ego qui natus, longo quoque tempore vixi,
Durum etiam mortis sustinui imperium.
Non fortunatus nimium, studiosus honesti
Defunctus tandem regna superna colo.
CONRADUS patrio dictus cognomine BRUNUS:
Cujus in hac tumba molliter ossa cubant.

1557. Joannes Udalricus Halbmair, J. U. D. de Rotenburg ad Neccarum : postea factus *Scholasticus & Parochus*, item *Vicarius Generalis & Præpositus S. Gertrudis*, nec non 45. annis *Archipresbyter*. Obiit plenus dierum 14. Aug. 1602. ætatis 74.

Wernherus de Bentznau: obiit 1560.
1558. Joachimus Berner de Gottenradt, *Canonicus Eiſtettenſis, & Salisburgenſis*, obiit 20. Decembris 1601.
1559. Caſparus Schliderer de Lachen, *Canonicus Spirenſis*. obiit 22. Julii 1602.
Eberhardus Sturmfeder, obiit 1602.
Joannes de Adelzhauſen, *Canonicus Friſingenſis*. obiit 1565.
1560. Hildebrandus de Stain, obiit 1599.
Gaudentius de Rechberg, obiit 1575.
Joannes Theobaldus de Stadion, *Cuſtos*, obiit 1585.
1562. Joannes Otho de Gemmingen, *Canonicus Eiſtettenſ. Decanus. Electus Anno* 1590. *in Epiſcopum Eiſtettenſem, recuſavit*. Poſtea *Epiſcopus Auguſtanus factus*. obiit anno 1958
Gebhardus Truchſes de Waldtpurg, *Canonicus Argent. fit Præpoſ. Auguſt. & Colon. Archiepiſc. infelix Apoſtata.*
1562. Martinus de Schaumberg, *Canonicus Bambergenſ. Præpoſitus Eiſtettenſ.* obiit 11. Auguſt. 16 3.
Udalricus Baro in Königsegg & Aulendorff, *Canonicus Salisburgenſis & Conſtantienſis.*
1563. Joannes Georgius de Werdenſtain, obiit 1609.
1564. Udalricus de Riedhaim, *Canonicus Eiſtettenſ. Elwangenſ. & S. Petri Aug.* obiit 25. Decemb. 1585.
Gottfridus de Stein, *Canonicus Herbipol. & Bambergenſ.* obiit 1606.
1565. Burcardus de Fronberg, obiit 1585.
Joannes Sebaſtianus de Preiſingen, obiit 1578.
Chriſtophorus Otho Güſs de Güſſenberg.
1566. Quirinus Gottfridus de Hauſen, *Decanus Elwang.* obiit 1601.
Chriſtophorus Kelner de Zinnendorff J. U. D. fit *Præpoſitus S. Viti Friſingæ, Cuſtos & Officialis Epiſcopi Auguſtani.* obiit 12. April 1607.
Joannes Reinhardus de Welden, obiit 1579.
1567. Chriſtophorus de Stadion, obiit 1578.
Joannes Schencking, J U. D. Monaſterienſis, Weſtphalus, *Vicarius Generalis.* obiit 19. Julii. 1581.
Chriſtophorus Gremlich de Jungingen, fit *Cellarius, & Præfectus in Zuſamegg.*
1569. Burchardus de Kaltenthal.
Joannes Rudolphus Vogt de Summeraw à Prasberg, *Canonicus Eiſtettenſ.* obiit 3. Julii. 1601.
1570. Henricus Nagel de Dirnſtain, *Canonicus Spirenſis* obiit 3. Jan. 1601.
Chriſtophorus de Bolſtett, J. U. D. obiit 22. April. 1607.
1572. Philippus Publius de Jarsdorff, *Canonicus Eiſtettenſis.*
Joannes Crato de Weitingen, *Canonicus Eiſtettenſis, Salisburgenſis Decanus, Præpoſitus & Archipresbyter.* obiit 1639.
1575. Joannes Georgius de Stadion.
Vitus de Rechberg, de HohenRechberg, *Canonicus Eiſtettenſ.* fit *Præpoſitus*, obiit 8. Jan. 1612.
Hieronymus Stor, J. U. D. *Conſiliarium Erneſt Colonienſ. Archiep. & Wilhelmi Bav. Ducum*, obiit 1587. Arnſpergæ, multis legationibus perfunctus.
1578. Sebaſtianus Schenck de Stauffenberg, *Canonicus Herbipol. Bambergenſis & Conſtantienſis.*
Otho de Riedthaim, *Can. Eiſtettenſis.* obiit 1589.
1579. Joannes Conradus de Venningen.
Joannes Conradus de Gemmingen, fit *Decanus*, poſt *Epiſcopum Eiſtettenſem.* obiit 1612.
Joannes Sailerus, SS. Theol. D. *Eccleſiaſtes Fuld.* obiit 1601. ult. Maji.

1580. Joan-

1580. Joannes Fridericus de Weittingen, *Can. Salisb.* obiit 1593. menfe Febr.
1582. Joannes Rudolphus Vogt de Summerau à Prasberg.
Erneftus Baro de Wolckenftain, *Can. Brixin. Decanus Trident. & Præpofitus S. Mauritii Aug.* obiit Trid. 20. April 1616.
Hieronymus Stor ab Oftrach, J. U. L. *Vicarius*, *Decanus.*
1583. Philippus de Stain, *Can. Bamb. & Eiftett.* obiit 14. Jun. 1601.
1584. Joannes Laurentius Stor, J. U. L. obiit 1586.
1585. Chriftophorus de Gemmingen, *Can. Eiftett. Decanus Elwang. Præpof. Aug.* obiit 31. Decemb. 1616.
Georgius Truchfes de Waldtpurg.
Georgius Melchior ab Au, *Decanus Eiftett.* obiit 16. Julii 1614.
1586. Henricus de Knöringen, fit *Cellarius*, demum *Epifcopus.*
Joannes Henricus de Rorbach, *Decanus Paffav.* obiit 1612. menfe Febr.
1587. Sebaftianus Breining, SS. Theol. Doctor, *Suffraganeus Auguftanus*, fit *Cellarius.* Ejus laudes Epitaphio ad Sepulchrum in D. Joannis continentur.

INFULATIS. MANIBUS. S.

SEBASTIANUS. BRUNNINGUS. GENTE. SVEVUS JOANNIS. BRUNINGI. EX. CATHARINA. NECKERIN. FILIUS. PONTIFEX. ADRYMETTANUS. MARQUARDI. JOANNIS. OTHONIS; HENRICI. ANTISTITUM. AUGUSTANORUM. DUOBUS. ET. TRIGINTA. PROEPISCOPUS; PARS. SACRI. CANONICORUM. CONSILII. ANNUM. SUPRA. TRIGINTA; VIR. CÆLESTIUM. LITERARUM. CALLENTISSIMUM. ET. ACADEMICIS. HONORIBUS. INCLITUS. CUM. SACRA. CHRISTI. IN. TERRIS. OLIM. VERSATI. INCUNABULA. VESTIGIA. MONUMENTA. HIEROSOLYMIS. ANNO. MDLXXX. RELIGIOSISSIME. CORAM. VENERATUS. ESSET. ROMAM. PEDES. A. MDC. SÆCULARI. SUPPLICABUNDUS. ADISSET. FAMAM. ET. LAUDEM. EX. MORUM. INTEGRITATE. RELIGIOSA. PIETATE. MAGNA. EGENTIUM. CURA. VERAM. ET. SINCERAM. COLLEGISSET. CÆNOBIIS. COLLEGIIS. SODALITIIS. SACRIS. MULTA. BENIGNE. FECISSET. NOSOCOMOS. DINCKELSCHERBENSES. PRÆTERITIS. PROPINQUIS. EX ASSE. HÆREDES. RELIQUISSET. EXUTA. TANDEM. CARNE. VIRTUTUM. COHORTE. STIPATUS. CUM. ANNOS. SEX ET. SEXAGINTA. DIES. QUINQUE. ET. VIGINTI PIE. RELIGIOSEQUE. VIXISSET. A. MDCXIIX. EX. A. D. SEXTUM. DECIMUM. CALEND. MARTIAS. MORTEM. FORES. PULSANTEM. INTERRITUS. EXCEPIT. ET. ANIMAM. CREATORI. CORPUS. VERO. TERRÆ. REDDIDIT.

Infula, gemma, pedum, quando famulantur Olympo
Ornant Pontificem; fed pia vita beat.

Joannes Chriftophorus à Landenberg, de Braittenlandenberg.
1588. Michael à Landenberg, *Canonicus Eiftettenfis.*
Sixtus Wernerus Vogt de Summeraw à Prasberg, *Canonicus Salisburg. Decanus & Epifcopus Conftantienfis.*
Jacobus de Stain, *Canonicus Eiftett.* obiit 1643. 16. Martii.
1590. Philippus de Adelzhaufen, obiit 1609.
1591. Georgius Brandt, J. U. D.
Joannes Ludovicus Baro de Gravenegg, *Canonicus Eiftettenf.*
1593. Chriftophorus ab Aw, *Scholafticus*, *Cuftos*, *Decanus*, *Præpofitus*, fuit etiam *Canonicus Herbipolenf.* obiit 22. Januar. 1649.
1595. Georgius Theodoricus à Gemmingen, *Canonicus. Eiftettenf.*
Marquardus de Schwendi, *Archidiaconus*, *Auguft. Decanus Paffav. & locum tenens Leopoldi. p. m. & Leopoldi Wilhelmi Archiducum Auftriæ & Epifcoporum Patav. Canonicus Salisburgenfis.*
Wolffgangus Blarer de Wartenfee, *Can. Eiftett. & Elwangenfis.*
1597. Zacharias Furtenbach, J. U. D. *Anno* 1598. *Vicarius Generalis*, 1599. *Præpofitus S. Gertrudis*, 1600. *Præpofitus Generalis*, 1614. 26. *Nov. Cuftos*, 1617.

stos, 1617. 20. *Junii. Decanus*, *Consiliarius Episcopalis & Vicarius existens*, *Romæ SS. Apostolorum limina sæpius visitavit*, *demum Anno* 1620. *ad Summum Pontificem*, *& Principes Italiæ*, *nec non Remp. Venetam Orator à Liga Catholicæ fœderis fuit amandatus.* Obiit Feldtkirchii in patria 1633.

1599. Albertus de Ratzenriedt, *Can. Eistett.*
Christophorus Otho de Muggenthal.
1600. Joannes Christophorus de Westerstetten, post *Præpositus Elwangensis*: demum *Episcopus Eistett.* obiit 1637.
1601. Matthæus Holtzapfell, *SS. Theol. Doctor*, *Archipresbyter Salisburgensis.* obiit 1617.
Marquardus de Aw, *Can. Elwang.*
Ferdinandus de Freiberg, *Can. Ratisponens.*
Joannes Rudolphus de Preising, *Can. Ratisbonens.*
1602. Albertus Fabri, J. U. D. *Cancellarius duorum Episcoporum*, *fit Can. Scholasticus*, *Parochus*, *& Officialis.*
Joannes Christophorus de Gumpenberg, obiit 1615.
Joannes Wolffgangus à Diemhaim, *Can. Spir. Eist. Constant.*
1603. Rudolphus de Neineck, *Canonicus Herbipol. & Bamberg.*
1604. Joannes Jacobus Comes à Königsegg, & Aulendorff, *Canonicus Coloniensis*, *Salisburgensis & Constantiensis.*
1603. Bernardus de Gemmingen, *Custos Aug. Præpositus Eistett.*
1605. Marcus Sitticus Comes ab Hohenembs, *Præpositus Constantiensis*, *Archiepiscopus Salisburgensis.* obiit 1619.
1606. David de Rott, obiit 1616.
1607. Joannes Udalricus de Humpis de Waldtramps, *Canonicus Eistett. Basiliens. & Rector in Maßmünster.*
Joannes Wilhelmus de Gemmingen, *Canonicus Eistett.* obiit 1621.
1609. Laurentius Eberhardus Shliderer de Lachen: *Cellarius*, *Præses aulæ Episcopalis Dilingæ.*
Joannes Henricus de Neüneck, *Canon. Bamberg. & Herbip. Præpositus S. Cyriaci in Wisenstaig*, *Decanus Camburg.*
1611. Burcardus Fridericus de Freiberg, *Canonicus Elwang.*
1612. Joannes Udalricus de Landenberg.
Joannes Jacobus Brauch, *SS. Theol. Doctor.*
Joannes Georgius Lutzenberger, J. U. D.
1613. Philippus Ferdinandus de Wellperg, Baro, *Canonicus Salisburgensis*, *& Trident.* Ejus materna avia fuit soror *S. Caroli Borromæi*, obiit hoc Anno.
Joannes Philippus Marescallus de Pappenhaim, *Can. Ratisp.*
1614. Eusebius de Tulliers Baro in Froberg, *Decanus Salisburgensis.* obiit 1635.
Marquardus de Freiberg & Eisenberg, *Canonicus Salisburg. & Eistettens. Præpositus S. Mauritii Brisaciæ.*
Carolus de Metternich, *Canonicus Eistett.*
1615. Erhardus ab Aw, *Canonicus Elwang. fit Decanus.*
1616. Carolus de Stotzingen, obiit 1647.
Joannes Adamus Truchses de Höfingen Baro, *Canonicus Elwang. Decanus Eistettens. Decanus Camburg.*
1617. Wolffgangus Rudolphus à Sirgenstain.
Joannes Conradus de Newhausen, *Canonicus S. Burcardi Herbip. & Viennensis*; *Scholasticus.*
Leonardus Götz, J. U. D. *Episcopus Lavantinus.*
1618. Joannes Adalbertus Humpis de Waldtrambs, *Canonicus Eistett.*
1620. Luitfridus de Ulma.

1621. Joan-

1621. Joannes Albertus Schenck de Stauffenberg.
Wilhelmus Ferdinandus de Neuhaufen, obiit 1648.
Joannes Georgius Schadt de Bellmondt, *L. Officialis*, obiit 1648.
Joannes Rudolphus Rainoldt, SS. Theol. Doctor.
1624. Petrus Wall, *SS. Theol. Doctor*, *Pænitentiarius*, *Confiliarius*, *Canonicus S. Gertrudis*, *Decanus S. Mauritii*, *Vicarius Generalis*, *Epifcopus Adrymittenus*, & *Suffraganeus*. 1618.
Obiit 6. Julii 1630.
1625. Joannes Gottfridus de Wefternach.
Joannes Sebaftianus Spet de Zwifalten.
Chriftophorus Fridericus de Freiberg.
1627. Henricus Conradus de Welden, obiit 1635.
Sebaftianus Denich, *SS. Theol. Doctor. Dec. Ratisb. Can. Conft.*
Wolfgangus Chriftophorus de Gemmingen, *Can. Eift.* obiit 1635.
1628. Joannes Conradus Dietterich, *SS. Theol. Doctor.*
1629. Joannes Francifcus à Weix.
Hieronymus Scherrich, *Licentiatus*, *Scholafticus*.
1630. Julius Henricus de Gemmingen.
Joannes Chriftophorus à Freiberg.
Carolus Philippus de Ulma Baro in Erbach.
1631. Joannes Jacobus Weiler, *SS. Theol. Doctor.*
Joannes Rudolphus Baro à Rechberg, ab Hochen-Rechberg, *Decanus Eift.* fit *Adminiftrator Epifcopus Aug.* 1646.
1632. Sebaftianus Müller, *SS. Theol. Doctor*, *Epifcopus Adrymittanus*: *Suffraganeus.*
1633. Joannes Philippus Speth à Zwifalten.
Joannes Ulricus Schenk à Caftell, fit *Decanus.*
1634. Joannes Leonardus Pappus, J. U. D. *Decanus Conftantienfis.*
Francifcus Leopoldus Comes ab Altembs.
Joannes Conradus Mangoldt, *SS. Theol. Doctor.*
Maximilianus Chriftophorus à Wefternach.
1635. Chriftophorus Marquardus ab Aw.
Carolus de Gemmingen, *Canonicus Eiftettenfis.* obiit 24. Jul. 1649.
Michael Baro de Schwendi.
Joannes Theobaldus ab Oftain.
1636. Francifcus Joannes à Prasberg, *Epifcopus Conftantienfis.*
1637. Joannes Stephanus Baro de Clofen in Wagerftain.
Adamus Laurentius Comes de Töring, Stain, & Bertenftain, *Præpofitus Salisburgenfis & Ratisbonenfis.*
Hieronymus Fridericus Baro de Freiberg, Opfingen & Juftingen.
Ulricus Zürcher, *SS. Theologiæ Doctor.*
1638. Balthafar Camerloher, *SS. Theol. Doctor.*
1639. Sigismundus Francifcus Archidux Auftriæ, in Epifcopatu Auguftano *Succeffor.*
Joannes Wolffgangus Simon Edelbeck de Schönaw.
1640. Henricus Bruno de Hazfeld.
1641. Georgius Molitor, *SS. Theol. Doctor*, obiit 1642.
1642. Joannes Melchior Balthaffar, *SS. Theol. Doctor.*
1643. Francifcus ab Herbfthaim.
Francifcus Adamus Vöhlin, à Frickenhaufen, Baro in Illertüffen & Neuburg.
1644. Francifcus Comes in Montfort.
Cafparus Jacobus Segeffer à Brunegg.
Joannes Henricus Baro de Stain.
1645. Joannes Rudolphus de Liechtenftain.
Joannes Reinardus ab Eyb.
1646. Martinus ab Ach, *SS. Theol. Doctor.*
Chriftophorus Guilielmus Baro de Freiberg & Eifenberg.

1648. Joannes Martinus Müller, *SS. Theol. Doctor.*
1649. Franciscus Reuberger, *SS. Theol. Doctor.*
Joannes Marquardus à Bernhausen.
Joannes Martinus ab Eyb.
Joannes Frobennius Truchses, Comes à Zeil, Dominus in Waldburg.
Christophorus Truchses, Comes Fridbergæ & Trauchb. Dominus in Waldpurg.

CAPUT XII.

Catalogus Abbatum & Præpositorum Elvvangensium. S.R.I.PP.

Numerus.	Nomina.	Anni Electionis	Tempus Regim.	Obitus Anni.	Obitus Dies.
1.	Hariolphus.	764.			
2.	Victerbus.			800.	27. *Martii.*
3.	Grimoaldus.	800.	8.	808.	
4.	Othaldus.	808.			
5.	Adelgerus.				
6.	Sonderadus.				
7.	Ermenricus.				
8.	Berno.				
9.	Aftericus.				
10.	Lindebertus.	850.	15.		
11.	Hatto.	865.	17.		
12.	S. Adalbero E. A.	882.	27.	909.	28. *April.*
13.	Girbertus.	909.	36.	944.	
14.	Hermannus.	944.	12.	956.	
15.	Hardobertus.	956.	18.	974.	
16.	Winitarius.	974.	16.	990.	
17.	Gebhardus E. A.	990.	6.	1000.	7. *Julii.*
18.	Hartmannus.	996.	15.	1011.	
19.	Berengarius.	1011.	15.	1026.	
20.	Odenbertus.	1026.	9.	1035.	
21.	Richardus I.	1035.	5.	1040.	
22.	Aaron.	1040.	20.	1060.	
23.	Regnigerus.	1060.	16.	1076.	
24.	Udo.	1076.	14.	1090.	
25.	Isembertus.	1090.	4.	1094.	
26.	Adelgerus.	1094.	8.	1102.	
27.	Ebo.	1102.	11.	1113.	
28.	Richardus II.	1113.	5.	1118.	
29.	Helmericus C. Otingens.	1118.	18.	1136.	
30.	Albertus de Ramsperg.	1136.	37.	1173.	
31.	Albertus de Königsberg.	1173.	15.	1188.	
32.	Cuno.	1188.	30.	1278.	
33.	Godebaldus.	1219.	9.	1228.	
34.	Albertus III.	1228.	12.		
35.	Sigefridus I.	1240.	2.		
36.	Ruggerus.	1242.	4.	1246.	
37.	Godeboldus, sive Gothaldus.	1246.	3.	1250.	
38.	Rudolphus I.	1250.	6.	1256.	
39.	Otho de Svabsberg.	1256.	14.	1269.	
40.	Conradus.	1269.	9.		

41. Richar-

41. Richardus, al. Evardus de Svabsberg.	1278.	31.	1309.
42. Ernfridus de Felberg.	1309.	2.	1311.
43. Rudolphus de Pfalhaim.	1311.	22.	1333.
44. Cuno, Baro de Gundelfingen.	1333.	34.	1367.
45. Albertus Haack.	1367.	33.	
46. Sigefridus II.	1401.	26.	1427.
47. Joannes de Holzingen.	1427.	25.	1452.
48. Joannes de Hirnhaim.	1452.	9.	
Anno MCDLX. desierunt Abbates successere Præpositi Canonicorum secularium.			
49. Albertus de Rechberg.	1461.	41.	1502.
50. Bernardus de Westerstetten.	1502.		
51. Albertus Thum de Newenburg.	1503.	18.	
52. Henricus Palat. Rheni Bav. Dux.	1521.	31.	1552.
53. Otho Card. & Episc. Aug.	1552	21.	1573. 2. *April.*
54. Christophorus à Freiberg.	1573.	11.	1584.
55. Wolfgangus ab Hausen Ep. Ratisb.	1584.	16.	1613. 3. *Sept.*
56. Joan. Christoph. à Westerstetten. E. E.	1600.	12.	1637. 28. *Julii.*
57. Joan. Christophorus à Freiberg.	1612.	9.	1621.
58. Joan. Jacobus Blarer à Wartensee.	1621.		

CAPUT XIII.

Catalogus Abbatum SS. UDALRICI & AFRÆ Aug.

Numerus.	Nomina.	Anni Electionis	Tempus Regim.	Obitus Anni.	Dies.
1.	S. Reginbaldus, C. Diling. Ep. Spir.	1012.	3.	1039.	
2.	Dego.	1015.	3.	1018.	
3.	Gotisgenus.	1018.	2.	1020.	2. *Decemb.*
4.	Frideboldus.	1020.	10.	1030.	
5.	Henricus I.	1030.	14.	1044.	13. *Julii.*
6.	Theodo.	1044.	6.	1050.	
7.	Adalbero.	1050.	15.	1065.	
8.	Theodemarus.	1065.	16.	1080.	20. *Octob.*
9.	Sigehardus.	1080.	14.	1094.	
10.	Hartmannus, Dux Carinthiæ.	1094.	2.	1114.	
11.	Berengarius.	1096.	11.		
12.	Guntherus.	1107.	2.		
13.	B. EGINO.	1109.	13.	1122.	15. *Julii.*
14.	Wollemarus.	1122.	4.	1126.	
15.	Udalscalcus de Maisack.	1126.	25.	1151.	
16.	Hezilo.	1151.	13.	1164.	
17.	Udalricus de Biberbach.	1164.	10.	1174.	
18.	Henricus II. de Meysick.	1174.	7.	1181.	
19.	Manegoldus.	1181.	6.	1188.	
20.	Henricus III.	1188.	6.	1195.	
21.	Erchinboldus.	1195.	8.	1203.	23. *Jan.*
22.	Udalricus II.	1203.	6.	1211.	
23.	Henricus IV. de Balleshaim.	1209.	7.	1216.	20. *Febr.*
24.	Dietho, vel Theodo.	1216.	9.	1225.	16. *Martii.*
25.	Luitfridus.	1225.	8.		
26.	Hildebrandus.	1232.	12.	1244.	27. *Nov.*
27.	Gosuvinus de Thierheim.	1244.	23	1267.	10. *Julii.*

28. Theodoricus de Rott.	1267.	21.	1288.
29. Sibotho Stolzhirs.	1288.	4.	
30. Henricus V. de Hagenau.	1292.	23.	
31. Marquardus de Haglen.	1315.	18.	1333.
32. Conradus Winckler.	1333.	22.	1355. 30. *Sept.*
33. Joannes I. de Vifchach.	1355.	11.	1366. 18. *Jan.*
34. Fridericus de Gummeringen.	1366.	13.	1379. 22. *Julii.*
35. Henricus VI. de Gabelbach.	1379.	17.	1398. 10. *Dec.*
36. Joannes II. Lauginger.	1396.	7.	1403. 21. *Martii.*
37. Joannes III. Küffinger.	1404.	24	1428. 1. *Julii.*
38. Henricus VII. Heutter.	1428.	11.	1439. 1. *Martii.*
39. Joannes IV. ab Hochenftain.	1439.	20.	1478. *Nov.*
40. Melchior de Stainhaim.	1459.	16.	1474. 30. *Jan.*
41. Henricus VIII. Friefs.	1474.	8.	1482. 9. *Martii.*
42. Joannes V. de Giltlingen.	1482.	14.	1496. 28. *Jan.*
43. Conradus II. Mörlin.	1496.	14.	1510. 2. *Febr.*
44. Joannes VI. Schrott.	1510.	17.	1534.
45. Joannes VII. Könlin.	1528.	10.	1539. 26. *Febr.*
46. Simon Goll.	1539.	9.	1548. 5. *Maji.*
47. Jacobus Köpplin.	1548.	52.	1600. 8. *Febr.*
48. Joannes VIII. Merck.	1600.	33.	1632. 21. *Julii.*
49. Bernardus Herdtfelder.	1635.		

CAPUT XIV.

Catalogus Abbatum Fueffenfium.

1. S. MAGNUS.	691.		6. *Sept.*
2. B. Conradus I.	760.		
3. Wolpotto.			
4. Gotteboldus.			
5. Ortholdus.			
6. Bertholdus.			
7. Wilhelmus.			1094.
8. Adalbertus.			
9. Rupertus.			
10. Bernoldus.			
11. Güntherus.			
12. Leytolphus.			
13. Gefilo.			
14. Egino.	1181.	18.	1199.
15. Henricus I.	1199.	7.	1206.
16. Gerungus.	1206.	12.	1218.
17. Conradus II.	1218.	7.	1225. 16. *Mart.*
18. Dieto.	1225.	9.	1234.
19. Ruggerus.	1234.	17.	1250.
20. Rudolphus de Thalhoven.	1250.	5.	1256.
21. Albertus.	1256.	7.	1263.
22. Hermannus I.	1263.	20.	1284.
23. Hildeboldus	1284.	3.	1287.
24. Conradus III.	1287.	13.	1300.
25. Hermannus II.	1300.	13.	1313.
26. Hermannus III.			

27. Go-

27. Gofwinus.	1313.	9.	1322.
28. Joannes I.	1322.	10.	1332.
29. Henricus II.	1332.	6.	1339.
30. Udalricus.	1339.	8.	1347.
31. Joannes II.	1332.	6.	1339.
32. Luitprandus.	1339.	8.	1347.
33. Fridericus.	1371.	19.	1390.
34. Joannes III.	1390.	9.	1403. 21. *Mart.*
35. Georgius Sandaver.	1399.	10.	1410.
36. Urbanus de Rottenftain.	1410.	16.	
37. Joannes IV. Schmerlaib.	1426.	5.	1431.
38. Conradus IV. Clammer.	1431.	2.	1433.
39. Joannes V. Fifcher.	1433.	24.	
40. Joannes VI. Höfs.	1458.	22.	1482.
41. Benedictus Furtenbach.	1480.	44.	
42. Joannes VII. Baptifta Benzinger.	1524.	12.	1537.
43. Gregorius Gerhoch.	1537.	18.	
44. Simpertus Lechler.	1554.	2.	
45. Georgius II. Albertus.	1556.	4.	
46. Joannes VIII. Kesler.	1560.	6.	
47. Hieronymus Alber.	1567.	6.	
48. Matthias.	1579.	25.	1604.
49. Henricus III.	1605.	7.	
50. Martinus Stimpfle.	1614.		

CAPUT XV.

Catalogus Abbatum Uttenburanorum.

Numerus.	Nomina.	Anni Electionis	Tempus Regim.	Obitus Anni.	Dies.
1.	S. TOTTO Comes Ilergoviæ.	764.	53.	817.	19. *Nov.*
2.	Mylo.	817.	47.	864.	
3.	S. NIDGARIUS, *Epifc. Aug.*	864.	1.	869.	15. *April.*
4.	Wiggarius, *Epifc. Aug.*	864.	38.	902. *al.* 887.	
5.	Byrtilo.	902.	39.	941.	
6.	Adalbero *Can. Aug. def. Epifc.*	941.	30.	971.	
7.	S. UDALRICUS, *Epifc. Aug.*	971.	1.	973.	4. *Julii.*
8.	Rudungus.	972.	28.	1000.	
9.	Dangolphus.	1000.	12.	1012.	
10.	Sigebertus.	1012.	16.	1028.	
11.	Embricus.	1028.	22.	1050.	
12.	Eberhardus.	1050.	19.	1069.	
13.	Racelinus.	1069.	13.	1082.	
14.	Adelhalmus.	1082.	12.	1094.	
15.	Gebehardus.	1094.	9.	1103.	29. *Sept.*
16.	Henricus I.	1103.	1.	1104.	
17.	S. RUPERTUS.	1104.	41.	1145.	
18.	Ifingrinus.	1145.	35.	1180.	
19.	Bernoldus.	1180.	13.	1193.	
20.	Conradus I.	1194.	36.	1229.	
21.	Bertholdus.	1229.	19.		

22. Waltherus.	1248.	4.	1252.	
23. Henricus II.	1252.	6.	1258.	
24. Sigefridus.	1258.	8.	1266.	
25. Henricus III. de Bregant.	1266.	30.	1296.	
26. Conradus II.	1296.	16.	1312.	
27. Henricus IV.	1312.	10.	1322.	
28. Henricus de Nordholtz.	1322.	31.	1353.	
29. Joannes de Altmanshoven.	1353.	18.	1371.	
30. Udalricus de Knöringen.	1371.	7.	1378.	
31. Joannes II. Hocherer.	1378.	12.	1390.	
32. Henricus VI.	1390.	8.	1399.	
33. Joannes III. de Affstetten.	1399.	1.	—	
34. Joannes IV. Kissinger.	1400.	4.	1428.	1. *Julii.*
35. Eggo Comes de Schwabeck.	1404.	12.	1416.	
36. Joannes V. Schedler.	1416.	32.	1448.	
37. Jodocus Niderhoff.	1443.	10.	1453.	
38. Joannes VI. Craus.	1453.	22.	1475.	
39. Wilhelmus de Luschnaw.	1475.	4.	1479.	
40. Nicolaus Rösslin.	1480.	12.	1492.	
41. Matthæus Ackerman.	1492.	18.	1512.	
42. Leonardus Wideman.	1508.	38.	1546.	
43. Caspar Kindelman.	1547.	—	—	
44. Gallus Memminger.	—	—	—	
45. Alexander Sautter.	1600.	—	—	2. *Martii.*
46. Gregorius Reubin.	1612.	—	—	
47. Andreas Vogt.	1628.	4.	1632.	
48. Maurus.	1632.	—	—	

CAPUT XVI.

Abbates Benedictopurani.

Numerus.	Nomina.	Anni Electionis	Tempus Regim.	Obitus Anni.	Dies.
1.	Ringrinus.	850.	8.	858.	
2.	Zavo.	858.	7.	865.	
3.	Erpfmanno.	865.	36.	899.	
4.	Urolphus.	899.	18.	918.	
5.	Snelbertus.	918.	28.	945.	
6.	Woltoldus.	960.	7.	967.	
7.	Richolphus.	967.	20.	987.	
8.	Reginbertus.	987.	10.	997.	
9.	Raboldus.	997.	12.	1009.	
10.	Tagino.	1009.	1.	1010.	
11.	Albero.	1010.	9.	1019.	
12.	Reginbertus.	1019.	26.	1045.	
13.	Ellingerus.	1045.	31.	1076.	
14.	Meginosus.	1076.	2.	1078.	
15.	Ratmundus.	1078.	26.	1104.	
16.	Conradus I.	1104.	18.	1122.	
17.	Hopertus.	1122.	1.	1123.	
18.	Olscalcus.	1123.	3.	1126.	
19.	Engelscalcus.	1126.	13.	1138.	

20. Gual-

20. Gualthero.	1138.	30.	1168.
21. Ortolphus I.	1168.	12.	1180.
22. Wernherus.	1180.	3.	1183.
23. Albertus I.	1183.	20.	1203.
24. Bernardus I.	1203.	10.	1213.
25. Henricus I.	1213.	14.	1227.
26. Gebhardus.	1227.	9.	1236.
27. Bernardus II.	1236.	10.	1246.
28. Henricus II.	1246.	25.	1271.
29. Ortolphus II.	1271.	14.	1284.
30. Henricus III.	1284.	5.	1289.
31. Otho.	1289.	29.	1318.
32. Henricus IV.	1318.	30.	1348.
33. Duringo.	1348.	17.	1361.
34. Albertus II.	1361.	8.	1369.
35. Henricus V.	1369.	9.	1378.
36. Henricus VI. Pienznauer.	1378.	22.	1400.
37. Ludovicus I.	1400.	9.	1409.
38. Fridericus.	1409.	13.	1422.
39. Conradus II.	1422.	7.	1430.
40. Gregorius.	1429.	10.	1439.
41. Thomas Schwalb.	1439.	1.	1440.
42. Guilelmus Diepolzkircher.	1440.	43.	1483.
43. Narciſſus.	1483.	21.	1504.
44. Balthaſar.	1504.	17.	1524.
45. Matthias.	1521.	17.	1538.
46. Caſpar.	1538.	10.	1548.
47. Ludovicus II.	1548.	22.	1570.
48. Joannes Benedictus.	1570.	34.	1604.
49. Joannes.	1604.	—	—
50. Waldramus.	—	—	—
51. Philippus.	—	—	—

CAPUT XVII.

Catalogus Abbatum in Weſſesprunnen.

Numerus.	Nomina.	Anni Electionis	Tempus Regim.	Obitus Anni.	Dies.
1.	Ilſungus.	758.	41.	799.	
2.	Adelmarus.	799.	32.	831.	
3.	Reimundus.	831.	43.	874.	
4.	Adelhelmus.	874.	12.	886.	
5.	Schnello.	886.	18.	904.	
6.	Hatto.	904.	2.	906.	
7.	Sigmarus.	906.	36.		
8.	Benedictus.				
9.	B. THIENTO Martyr.	942.	13.	955.	
10.	Albero.	1065.	46.	1110.	
11.	Sighardus.	1110.	19.	1128.	
12.	Adalbertus.	1128.	1.	1129.	
13.	B. BALTO.	1129.	26.	1156.	
14.	Nortbertus.	1156.	4.	1160.	

15. Luitoldus.	1160.	6.	1166.
16. Conradus I.	1166.	—	1166.
17. Udalricus I.	1166.	6.	1172.
18. Sigibaldus.	1172.	28.	1200.
19. Albertus.	1200.	20.	1220.
20. Conradus II.	1220.	23.	1243.
21. Walchunus.	1243.	11.	1254.
22. Otho.	1254.	6.	1260.
23. Udalricus II.	1260.	—	1260.
24. Conradus III.	1260.	16.	1276.
25. Wernherus I.	1276.	5.	1281.
26. Udalricus III.	1281.	5.	1286.
27. Marquardus.	1286.	21.	1306.
28. Gebehardus.	1306.	17.	—
29. Udalricus IV.	—	—	—
30. Wernherus II.	1323.	41.	1364.
31. Paulus I.	1364.	20.	1384.
32. Udalricus V.	1384.	30.	1414.
33. Eberhardus.	1414.	2.	1416.
34. Petrus I.	1416.	4.	1420.
35. Fridericus.	1420.	12.	1432.
36. Urbanus.	1432.	6.	1438.
37. Udalricus VI.	1438.	5.	1443.
38. Leonardus I.	1443.	17.	1460.
39. Paulus II.	1460.	26.	1486.
40. Joannes.	1486.	7.	1493.
41. Petrus II.	1493.	6.	1499.
42. Henricus.	1499.	10.	1508.
43. Casparus.	1508.	18.	1525.
44. Wolfgangus.	1525.	8.	1533.
45. Benedictus I.	1533.	29.	1562.
46. Leonardus II.	1562.	10.	1571.
47. Gregorius I.	1571.	17.	1589.
48. Benedictus II.	1589.	9.	1598.
49. Georgius.	1598.	8.	1607.
50. Gregorius II.	1607.	—	—

CAPUT XVIII.

Catalogus Abbatum in Thierhaupten.

1. Ulinus.	772.		
2. Guilielmus.			
3. Marquardus al. Madegoldus.			
4. Haimo I.			
5. Hunibertus, al. Himbrico.	1020.	16.	1036.
6. Haimo II.			
7. Odewinus, al. Ottovinus.			
8. Godescalcus.			
9. Arnoldus.			
10. Marquardus II.			
11. Erchenboldus.			
12. Henricus I.			

13. Udalricus I. Com. Fuchs.	1308.		
14. Henricus II. de Höchstetten.			1353.
15. Conradus.	1353.	13.	1366.
16. Udalricus II.	1366.	8.	1372.
17. Ernestus.	1372.		
18. Georgius I.			
19. Joannes I.			
20. Ulricus III. de Lüzlburg.			
21. Joannes II. Bruno dictus.			1439.
22. Fridericus.	1455.		
23. Thomas.	1460.		
24. Henricus III.	1478.		
25. Georgius II.	1489.		
26. Joannes III. à Westernach.			
27. Udalricus IV. de Werden.	1491.		
28. Joannes IV. Hardtlieb.			1505.
29. Petrus Wagner.	1501.	10.	1511.
30. Leonardus Greck.	1511.	22.	1533.
31. Joannes V. Rumpfardt.	1533.	15.	1548.
32. Joachimus Fendt.	1548.	5.	1553.
33. Benedictus Gaugenrieder.	1553.	44.	1597.
34. Casparus Bschorn.	1597.	22.	
35. Joannes VI. Bleibimhauss.	1619.	1.	1620.
36. Joannes VII. Nagel.	1620.	17.	
37. Petrus.	1637.		

CAPUT XIX.

Catalogus Abbatum Nereshaimensium.

1. Ornestus C. Dilingensis.	1095.	1.	1096.
2. Hugo.	1096.	5.	1101.
3. Theodericus I.	1101.	17.	1118.
4. Henricus I.	1118.	7.	1125.
5. Pilegrinus.	1125.	15.	1140.
6. Ortliebus.	1140.	24.	1164.
7. Henricus II.	1164.	35.	1199.
8. Degenhardus.	1199.	20.	1226.
9. Godeboldus de Ehingen.	1219.	7.	1226.
10. Ruggerus.	1226.	32.	1258.
11. Udalricus de Elchingen.	1258.	19.	1277.
12. Waltherus I.	1277.	1.	1278.
13. Theodericus II.	1278.	10.	1288.
14. Fridericus de Ziplingen.	1288.	20.	1308.
15. Henricus III.	1308.	21.	1329.
16. Colomannus.	1329.	9.	1338.
17. Udalricus II. de Höchstetten.	1338.	11.	1349.
18. Waltherus II.	1349.	20.	1369.
19. Conradus.	1369.	3.	1372.
20. Wolfradus de Stainhaim.	1372.	8.	1380.
12. Wilhelmus de Almansmues.	1380.	14.	1394. *6. Junii.*
22. Nicolaus de Elchingen.	1394.	11.	1405.
23. Udalricus III. de Roden.	1405.	18.	1423.
24. Henricus IV. à Diemutstein.	1423.	23.	1446.

(L) 2 25. Ru-

25. Rudolphus Venator.	1446.	19.	1465.
26. Georgius de Nenningen.	1465.	11.	1476.
27. Eberhardus de Emmershoven.	1476.	18.	1494.
28. Joannes de Waiblingen.	1494.	13.	1507.
29. Simon de Bernstadt.	1507.	3.	1510.
30. Joannes II. Finsternacher.	1510.	19.	1529.
31. Mathias Guterman.	1529.	15.	1545. 29. *Maji.*
32. Joannes III. Schveickhofer.	1545.	20.	1565.
33. Georgius II. Gerstmair.	1565.	18	1586.
34. Melchior Hänlin.	1583.	33.	1616.
35. Benedictus Rorer.	1616.	31.	1647. 19. *Junii.*
36. Menradus Denich.	1647.		

CAPUT XX.

Catalogus Abbatum S. Crucis in Werdea, sed valde mutilus.

1. Theodoricus.	1135.		
2. Bartholomæus.	1485.	32.	1517.
3. Franciscus Rhear.	1517.	2.	
4. Joannes Læverus.	1519.	3.	1522.
5. Nicolaus Haiderus.	1522.	5.	
6. Thomas Romanus.	1527.		
7. Stephanus.			
8. Christophorus.			
9. Leonardus.	1602.	19.	1621.
10. Balthasarus Sutor.	1621.	10.	
11. Conradus.	1631.	13.	
12. Jacobus Jäger.	1644.		
13. Laurentius Wanner.	1646.		
14. Conradus Schneid.	1648.		

CAPUT XXI.

Catalogus Abbatum Lorchensium.

1. Herbertus.	1102.	22.	1124.
2. Kraffto.	1124.		
3. Henricus.	1171.		
4. Fridericus I.	1234.		
5. Cunadus.	1251.		
6. Ulricus I.	1260.		
7. Gebizo.	1290.		
8. Fridericus II.	1318.		
9. Ulricus II.	1333.		
10. Ludovicus I.	1336.		1360.
11. Ludovicus II.	1360.		
12. Volckardt de Scheckingen.	1372.		
13. Volckardt II. de Welwart.	1391.		
14. Joannes.	1400.		
15. Wilhelmus.	1416.		
16. Volckardt III. de Sckeckingen.	1443.		

17. Ni-

17.	Nicolaus.	1462.		
18.	Jodocus.	1477.		
19.	Georgius Kerler.	1481.		1510.
20.	Sebaſtianus Autenried.	1510.	15.	1525.
21.	Laurentius.	1525. Expulſus anno 1536.		

Poſt hos extitere Luterani Pſeudo-Abbates.
Inde per Ferdinandum II. Imperatorem reſtituti.

22. Joannes Fridericus Koler. 1630. } Adminiſtratores nomine Monaſt. S. Blaſii, cui aſſignatum eſt.
23. Placidus Rauber.

CAPUT XXII.

Catalogus Abbatum Eichenbrunnenſium.

1.	Cuno de Fachberg.	1100.		
2.	Goteboldus.	1122.		
3.	Gebo.			
4.	Idulphus.			
5.	Conradus.			
6.	Geringus.			
7.	Leonardus.			
8.	Hermannus.			
9.	Udalricus.			
10.	Hartmannus.			
11.	Albertus.			
12.	Henricus.			
13.	Joannes.			
14.	Waltherus.			
15.	Wilhelmus Ranzius.			
16.	Ulricus Læckerlinus.	1460.		
17.	Martinus.	1474.	—	1487. 2. *Junii.*
18.	Joannes Cocus.	1487.	12	1517.
19.	Rudolphus Wagner.	1499.	36.	1535.
20.	Wilhelmus Fuchs.	1535.	10.	1546. 17. *Jan.*
21.	Martinus Bucolinus.	1547.		

Poſt hujus mortem Monaſterium à Luteranis occupatum fuit.

CAPUT XXIII.

Catalogus Abbatum Anhuſanorum.

1.	Sigefridus.	1143.	
2.	Udalricus I.	1181.	
3.	Degenhardus.	1231.	
4.	Hartmannus.	1282.	
5.	Waltherus.	1291.	
6.	Conradus.	1305.	
7.	Henricus I. de Werde.	1336.	
8.	Henricus II. de Gabelbach.	1353.	
9.	Georgius I. de Suntheim.	1373.	
10.	Jacobus I. de Hürgerſtein.	1390.	
11.	Nicolaus.	1410.	1446.

12. Georgius II. de Sundtheim.	1450.		
13. Martinus.	1466.		1487. 2. *Junii.*
14. Ulricus II.	1474.		
15. Jacobus II. Pfeffer.	1478.	23.	1501. 23. *April.*
16. Joannes I. Weidenkrantz.	1501.	16.	1517.
17. Joannes II Mannius.	1517.	5.	1522. 25. *April.*
18. Joannes III. Agricola.	1522.	14. Expulsus 1536.	
Vacavit XII. Annis.			
19. Onophrius Schadutz.	1548.	10.	1558. 11. *Sept.*
Post hæc subintroducti sunt Luterani Pseudo-Abbates. At post restitutionem à piissimo Imp. Ferdinando II. Catholicis factam, electus est.			
20. Carolus Stengelius.	1630.	18.	

CAPUT XXIV.

Catalogus Abbatum Elchingensium.

1. Andreas de Aichaim.			
2. Wilhelmus.			
Post hunc desunt plures Abbates quorum nomina interciderunt.			
3. Conradus Klotzer.	1366.	—	1386.
4. Ulricus de Liechtenstain.	1386.	—	—
5. Jacobus Gosoldus.	—	—	1431.
6. Fridericus Zuirner.	1431.	30.	1465.
7. Paulus Kastius.	1461.	37.	1498. 25. *Jan.*
8. Joannes Kiechlin.	1498.	21.	1521.
9. Hieronymus Dux.	1519.	22.	1541. 23. *Mart.*
10. Andreas Thierlinus.	1541.	6.	1547. 12. *Sept.*
11. Thomas Clausius.	1547.	16. dies.	1547. 22. *Octob.*
12. Silvester Gotfrid.	1547.	6.	1553.
13. Leonardus Mair.	1553.	2.	1555.
14. Sebastianus Eberlin.	1555.	10.	1565.
15. Erhardus Wassermann.	1565.	16.	1581.
16. Gallus Keppeler.	1581.	21.	1602.
17. Thomas II. Holl.	1602.	17.	1619. 18. *Dec.*
18. Joannes II. Speigelin.	1620.	19.	1638. 17. *Maji.*
19. Joannes III. Treu.	1638.		

CAPUT XXV.

Catalogus Abbatum Fultenbacensium.

1. Gebeon.	1130.	13.	1143.
2. Fridericus.	1143.		
Hic per centum annos desiderantur aliq. Abbates.			
3. Otto.	1260.	35.	1295.
4. Dietricus.	1295.	5.	1298.
5. Conradus.	1298.	12.	1310.
6. Ulricus.	1310.	7.	1317.
7. Ulricus II. de Dirnaw.	1317.	23.	1340.
8. Berchtoldus.	1340.	10.	1350.
9. Hermannus.	1350.	23.	1373.

10. Hen-

10. Henricus Gifs.	1373.	12.	1385.
11. Henricus II.	1385.	11.	1396.
12. Wernerus.	1396.	5.	1400.
13. Joannes Bröll.	1400.	9.	1410.
14. Joannes II.	1410.	14.	1424.
15. Wilhelmus.	1424.	22.	1446.
16. Udalricus III. Frey.	1446.		

Post hunc anno 1450. *Reverendissimus D. Petrus Cardinalis & Episc. August. hoc Monasterium suis Suffraganeis dedit in commendam, hi fuerunt:*

I. Wilhelmus Mader, al. Dieminger.

II. Martinus Auriperger: perperam Dieminger dictus.

III. Jodocus Abbas de Ursperg.

Postea Monasterium Ordini restitutum fuit per Reverendissim. D. Joannem *de* Werdenberg, *Episc. Aug. ad instantiam præcipue* D. Melchioris *de* Stainheim, *Abbatis* SS. Udalrici & Afræ Augustæ, *qui duos Conventuales huc misit: factus est ergo Abbas.*

17. Georgius Helfer.	1471.	33.	1503.
18. Jacobus Böhem.	1503.	10.	1513.
19. Bernardus Fabri.	1513.	20.	1533.
20. Andreas Lutz.	1533.	14.	1547.
21. Bernardus Fabri II.	1547.	21.	1568.
22. Bartholomæus Kapfer.	1568.	14.	1582.
23. Matthias Zoller.	1582.	9.	1592.
24. Marcus Hefling.	1592.	10.	1602.
25. Georgius II. Nonnenbeck.	1602.	1.	1603.
26. Christophorus Burchard.	1603.	7.	1610.
27. Henricus III. Molitor.	1610.	17.	1646.
28. Silvanus Herzog.	1627.	9.	—
29. Maurus Ferber.	1636.	—	—

CAPUT XXVI.

Catalogus Abbatum Ursinensium.

1. Cuno.	1185.		
2. Rudolphus.			
3. Albertus.	1223.	5.	1228.
4. Conradus I.	1228.	39.	1267.
5. Udalricus I.	1267.		
6. Henricus I.			
7. Hartmannus.		14.	
8. Henricus II.		7.	
9. Conradus II.	1332.		
10. Suiggerus.			
11. Henricus III. Zerrer. 16. Hebdomad.			
12. Udalricus II.			
13. Henricus IV.			
14. Joannes Albinus.			
15. Petrus de Baisweil.			
16. Conradus III. Hausanus.	1399.	13.	1422.
17. Henricus V. Esseler.	1422.	37.	1459.
18. Petrus II. Alberti.	1459.	15.	1476.
19. Matthias Steinbrucker.	1475.	15.	1490.

20. Othmarus.	1490.	10.	1501.
21. Petrus III. Fend.	1502.	30.	1533.
22. Paulus Neccharus.	1533.	15.	1539.
23. Sebastianus Steger.	1549.		
24. Thomas Hoffman.			
25. Adamus Leberwurst.			
26. Sebastianus II.			
27. Carolus Andreæ.	1612.		
28. Maurus Keislin.			

CAPUT XXVII.

Catalogus Abbatum S. M. Andex.

1. Eberhardus Stöcklin.	1458.	4.	1462. 17. *Mart.*
2. Joannes Hansman.	1462.	13.	1475. 18. *Octob.*
3. Andreas Oertel.	1475.	17.	1492.
4. Joannes Schrotenbach.	1492.	29.	1521. 1. *Junii.*
5. Christophorus Riedler.	1521.	8.	1529. 21. *Dec.*
6. Joannes Widenman.	1530.	1.	1530. 18. *Mart.*
7. Benedictus Stückel. } Administrator.			
8. Eberhardus.			
9. Leonardus Schlecht.	1541.	19.	1560. 27. *Aug.*
10. Joannes Seyfrid.	1560.	1.	1561.
11. Leonardus.	1561.	4.	1565.
12. Georgius Gaunsdorffer.	1565.	3.	—
13. Georgius II. Zimmerman.	1568.	1.	1569. 12. *Octob.*
14. Casparus Kürbel.	1569.	—	—
15. Joachimus Kircher.	1570.	18.	1588.
16. David Aicheler.	1588.	8.	1596. 26. *Febr.*
17. Alexander Sautter.	1596.	4.	— 2. *Martii.*
18. Joannes Chrysostomus Huttler.	1600.	10.	1610. 7. *Julii.*
19. Michael Einslin.	1610.	30.	1440. 29. *Aug.*
20. Maurus Friesenegger.	1640.		

CAPUT XXVIII.

Catalogus Abbatum Cæsariensium.

1. Udalricus I.	1134.	21.	1155. 11. *Martii.*
2. Conradus I.	1155.	10.	1165. 14. *Mart.*
3. Diethelmus I.	1165.	9.	1174. 20. *Junii.*
4. Albertus I.	1174.	19.	1194. 30. *Sept.*
5. Ebo I.	1194.	16.	1210. 7. *Sept.*
6. Conradus II.	1210.	18.	1228. 26. *April.*
7. Henricus I.	1228.	11.	1239. 7. *Octob.*
8. Richardus I.	1239.	12.	1251. 4. *Julii.*
9. Voluvicus I.	1251.	11.	1262. 16. *Dec.*
10. Henricus II.	1262.	4.	—
11. Tratuvinus I.	1266.	21.	1287. 14. *Sept.*
12. Henricus III.	1287.	15.	1302. 20. *Maij.*
13. Joannes I.	1302.	18.	1320. 25. *Octob.*
14. Udalricus II.	1320.	19.	1339. 4 *Sept.*

15. Udal.

15. Udalricus III.	1339.	21.	1361. 31. *Dec.*
16. Joannes II.	1360.	19.	1379. 3. *Mart.*
17. Joannes III.	1379.	21.	1400. 25. *Maij.*
18. Joannes IV.	1400.	22.	1423. 24. *Aug.*
19. Crafto I.	1423.	4.	1430. 7. *Febr.*
20. Leonardus I.	1427.	13.	1447. 22. *Sept.*
21. Nicolaus I.	1440.	18.	1458. 22. *Sept.*
22. Georgius I.	1458.	21.	1479. 8. *Dec.*
23. Joannes V.	1479.	11.	1490. 3. *April.*
24. Georgius II.	1490.	19.	1509.
25. Conradus III.	1509.	31.	1540. 6. *Nov.*
26. Joannes VI.	1540.	35.	1575. 28. *Nov.*
27. Udalricus IV.	1575.	11.	1586. 14. *Aug.*
28. Georgius III.	1586.	3.	1589. 11. *Febr.*
26. Dominicus I.	1589.	5.	1594. 6. *Jan.*
30. Sebastianus I.	1594.	14.	1608. 15. *April.*
31. Joannes VII.	1608.		
32. Jacobus I.			1637.
33. Georgius IV.	1637.		

CAPUT XXIX.

Catalogus Abbatum Regii Fontis.

1. Henricus I.	1302.		
2. Marquardus.			
3. Bertholdus.			
4. Henricus Hubmannus II.			
5. Fridericus.			
6. Joannes I.			
7. Alwigus.			
8. Nicolaus Ungarus.			
9. Joannes de Rinderbach II.			
10. Hildebrandus.	1426.	36.	
11. Petrus Stock I.	1462.		
12. Petrus Siesapfel II.	1462.	7.	1469.
13. Joannes III. Offelin.	1469.	6.	1475.
14. Joannes IV. Sporer.	1475.	16.	1491.
15. Helias Sengius.	1491.	16.	1516.
16. Emeramus Thiem.	1507.	6.	1516.
17. Melchior Rueff.	1513.	27.	1539.
18. Ambrosius Boxler.	1544. *Post Luteranismum.*		
19. Theodorus.	1630.		
20. Wolfgangus Ruep.	1635.		

CAPUT XXX.

Catalogus Præpositorum Pollingensium.

1. Aribo.		21. *Sept.*
2. Herrich.		16. *Febr.*
3. Arnoldus.	1073.	

4. Hiltibertus.			7. *Dec.*
5. Chuno.	1103.	44.	1147. 9. *Mart.*
6. Conradus I.	1147.	32.	1180. 2. *Nov.*
7. Perchtoldus.	1180.	32.	1212. 18. *Mart.*
8. Eglo.	1212.	12.	1224. 26. *Julii.*
9. Mangoldus.	1224.	2.	1226. 19. *Mart.*
10. Henricus I.	1226.	21.	1247. 21. *Junii.*
11. Dietricus.	1247.	7.	1254.
12. Guntherus.	1254.	18.	1272. 13. *Aug.*
13. Hermannus.	1272.	1.	
14. Henricus II.	1273.	6.	1279. 2. *Martii.*
15. Conradus II. Amfiger.	1279.	34.	1313. 20. *Jan.*
16. Henricus III.	1313.	21.	1334. 20. *Martii.*
17. Conradus III.	1334.	2.	1336.
18. Ulricus I.	1336.	5.	1341. 7. *April.*
19. Henricus IV.	1341.	4.	1345. 17. *Maji.*
20. Conradus IV. Schöndorfer.	1345.	36.	1382. 13. *Julii.*
21. Udalricus II. Kalchmair.	1382.	22.	1404. 7. *Mart.*
22. Wilhelmus Dabertzhover.	1404.	19.	1434. 23. *Sept.*
23. Udalricus III. Schütz.	1425.	27.	1450. 28. *Octob.*
24. Joannes I. Mairhofer.	1450.	4.	1454. 14. *Mart.*
25. Joannes II. Fend.	1454.	37.	1491. 1. *Jan.*
26. Michael Spett.	1491.	8.	1499. 23. *Sept.*
27. Joannes III. Zingieffer.	1499.	23.	1523. 8. *Febr.*
28. Joannes IV. Fend.	1523.	7.	1530. 28. *Junii.*
29. Conradus V. Härtel.	1530.	1.	1531. 14. *Sept.*
30. Gregorius Petz.	1531.	31.	1562. 6. *Aug.*
31. Erhardus Eirl.	1562.	9.	1573. 7. *Mart.*
32. Jacobus Schwarz.	1571.	20.	1591.
33. Casparus Leiß.	1591.	25.	1616. 13. *Febr.*
34. Chilianus Wefterrieder.	1616.	16.	1632.
35. Hartmannus.	1632.	2.	1635.
36. Sigismundus.	1635.	8.	1643.
37. Antherus.	1643.		

CAPUT XXXI.

Catalogus Præpofitorum Dieffenfium.

1. Hartwicus.	1132.	41.	1173.
2. Degenhardus.	1173.	31.	1204.
3. Ortliebus.	1204.	20.	1224.
4. Henricus I.	1224.	18.	1242.
5. Albertus.	1242.	9.	1252.
6. Conradus I.	1251.	13.	1263.
7. Henricus II.	1263.	12.	1304.
8. Otho.	1275.	10.	—
9. Seifridus Buchreitter.	1285.	4.	—
10. Otho iterum.	1290.	4.	—
11. Fridericus.	1294.	3.	—
12. Berchtoldus.	1297.	19.	1316.
13. Conradus II.	1316.	34.	1360.
14. Henricus III. Meillinger.	1351.	28.	1379.

15. Udal-

15. Udalricus I. Schleher.	1379.	11.	1390. 12. *Nov.*
16. Jacobus Bienzenawer.	1390.	48.	—
17. Thomas Fend.	—	3.	1448.
18. Conradus III. Sartais.	1448.	10.	1458. 24. *Jan.*
19. Conradus IV. Marstaller.	1458.	3.	—
20. Joannes Schöen.	1461.	14.	1474.
21. Joannes II. Zallinger.	1474.	22.	1496. 18. *Febr.*
22. Conradus V. Maurer.	1496.	16.	1512.
23. Hieronymus Viti.	1512.	22.	1535. 1. *Febr.*
24. Joannes III. Dietmair.	1535.	23.	1558. 30. *Octob.*
25. Bernardus.	1558.	9.	—
26. Udalricus II. Trieg.	1567.	7.	—
27. Joannes IV. Reismair.	1574.	15.	1589. 10. *April.*
28. Balthasar Günther.	1589.	22.	1611.
29. Simon Werlinus.	1611.	38.	1648. 30. *Sept.*
30. Antonius.	1648.		

CAPUT XXXII.

Catalogus Præpositorum in Bernried.

1. Otho I.	1120.
2. Hermannus.	1152.
3. Henricus I.	1167.
4. Eberhardus.	1190.
5. Otho II.	1226.
6. Rembottus.	1268.
7. Conradus.	1300.
8. Udalricus I.	1330.
9. Joannes I.	1367.
10. Udalricus II.	1381.
11. Joannes II.	1410.
12. Udalricus III.	1425.
13. Joannes III.	1433.
14. Bernardus.	1464.
15. Joannes IV.	1471.
16. Henricus II. Erngriess.	1487.
17. Georgius Molitor.	1498.
18. Petrus Streitl.	1500.
19. Joannes V. Dutzinger.	1520.
20. Joannes VI. Fabri.	1535.
21. Franciscus Griemoldt.	1541.
22. Casparus Weiss.	1572.
23. Wolffgangus Scriba.	1592.

CAPUT XXXIII.

Catalogus Præpositorum Wettenhusensium.

1. Henricus.
2. Eglofius.
3. Bertholdus.

4. Henricus à Rott II.			
5. Sifridus.			
6. Henricus Raunerus III.			
7. Conradus.			
8. Petrus.			
9. Stephanus.			
10. Wernherus.			
11. Ludovicus.			
12. Ulricus Hieber.	1505.	27.	1532.
13. Georgius Frey.	1532.		
14. Hieronymus Rott.			1605.
15. Jacobus Fläcsle.	1605.	23.	
16. Udalricus Magg.	1628.	4.	1632.
17. Erhardus Spaigele.	1632.		

CAPUT XXXIV.

Catalogus Præpositorum Herbertingensium.

1. Amandus.			
2. Rapatho.			
3. Bertholdus.			
4. Martinus.			
5. Jodocus.			
6. Bertholdus II.	1230.		
7. Conradus.	1280.		
8. Bertholdus III.	1327.		
9. Ulricus de Blintheim.	1347.		
10. Eberhardus.	1348.		
11. Henricus.	1369.		
12. Ulricus II.	1407.		
13. Joannes.	1420.		
14. Henricus Hizlerus II.	1438.		1466.
15. Georgius Piscatorius.	1466.		
16. Magnus Ammonius.	1500.		
17. Pantaleon Kessler.	1520.	15.	1535.
18. Valentinus Peihardus.	1535.		
19. Rulandus Mercator.	1548.		

Post hunc caruit hoc Monasterium legitimis Pastoribus donec mandato Ferdinandi II. restitueretur 1630.

20. Philippus Faber.	1630.	2.	1632. 4. *Maji.*
21. Franciscus Pappus.	1632.		

CAPUT XXXV.

Catalogus Præpositorum S. Georgii Augustæ.

1. Ulricus.	1203. al. 1254.	28.	1231. al. 1282.
2. Henricus Kromber.	1231. al. 1282.	25. al. 3.	1256. al. 1285.
3. Conradus.	1256. al. 1285.	20. al. 12.	1276. al. 1298.
4. Hartmannus Hartmunder.	1276. al. 1298.	24. al. 3.	1300.
5. Eberhardus.	1300.	9.	1399.

6. Ludo-

6. Ludovicus.	1309.	10.	1319.
7. Rudolphus I.	1319.	18.	1337.
8. Leutboldus.	1337.	14.	1351.
9. Gebhardus Verg.	1351.	8. al. 28.	1378.
10. Joannes I.	1359. al. 1378.	20. al. 2.	1380.
11. Ulricus Süefs, al. Sups.	1379. al. 1380.	16. al. 15.	1395.
12. Egolfus de Rodt, Reich al.	1395.	6.	1401.
13. Joannes II Geroldshofer.	1401.	29.	1430.
14. Petrus Oftermair.	1430.	40.	1482.
15. Joannes III. Hueber, Grüer al.	1470.	5.	1475.
16. Nicolaus Stainer.	1475.	4.	1479.
17. Joannes IV. Weidlinger.	1479.	1.	1480.
18. Michael Müller. I.	1480.	2.	1482.
19. Rudolphus II. Freibold.	1482.	7.	1489.
20. Laurentius Feelmann.	1489.	25.	1515.
21. Wolffgang Fackler al. Molitor.	1515.	21.	1536.
22. Joannes V. Staber.	1536.	6.	1542.
23. Eberhardus Wilfling.	1542.	—	1542.
24. Georgius Würfing.	1542.	4.	1547.
25. Jacobus Widenman.	1547.	14.	1561. 18. *Aug.*
26. Martinus Mairböck.	1561.	30.	1593. 28. *Febr.*
27. Carolus Graff.	1591.	2.	1592. 12. *April.*
28. Michael Diftelmair.	1593.	10.	
29. Urbanus Braun.	1604.	20.	1624. 21. *Octob.*
30. Michael Häfelin.	1624.	11.	1635. 1. *Aug.*
31. Ulricus III. Steppich.	1635.		

CAPUT XXXVI.

Catalogus Præpofitorum S. Crucis Auguftæ.

1. Berchtoldus I.	1194.	40.	1234.
2. Udalricus I.	1234.	36.	1270.
3. Berchtoldus II.	1270.	28.	1298.
4. Henricus de Laugna.	1298.	46.	1344.
5. Arnoldus de Burgthor.	1344.	14.	1358.
6. Udalricus II. Gerfthover.	1358.	27.	1386.
7. Conradus Haflinger.	1386.	2.	1388.
8. Henricus II.	1388.	1.	1389.
9. Udalricus III.	1389.	1.	1390.
10. Petrus de Landfperg.	1390.	7.	1396.
11. Nicolaus.	1396.	2.	1398.
12. Petrus Staur, al. Sauter.	1398.	9.	1407.
13. Henricus III. Endorfer.	1407.	28.	1435.
14. Stephanus Schörling.	1435.	5.	1440.
15. Joannes Dachs I.	1440.	30.	1470.
16. Udalricus IV. Burgfchneider.	1470.	3.	1474.
17. Joannes II. Fuchs.	1474.	14.	1488.
18. Vitus Fackler.	1488.	29.	1517.
19. Jacobus Wegelin.	1517.	4.	1521.
20. Chriftophorus Gail.	1521.	21.	1542.
21. Bernardus Wörlin.	1542.	22.	1567.
22. Georgius Faiglin.	1567.	5.	1573.

23. Antonius Beyrer.	1573.	32.	1605.
24. Joannes Schal.	1605.	31.	1640.
25. Vitalis Mozhardt.	1636.		

CAPUT XXXVII.

Catalogus Abbatum Urspergensium.

1. Ulricus I. Præpositus.	1125.	6.	1131.
2. Gremo.	1131.	42.	1173.
3. Waltherus.	1173.	5.	1178.
4. Theodericus I.	1178.	4.	1182.
5. Ulricus II.	1182.	21.	1203.
6. Ulricus III.	1203.	5.	1208.
7. Fridericus I.	1208.	7.	1215.
8. Burcardus.	1215.	11.	1226.
9. Conradus à Liechtenaw.	1226.	14.	1240.
10. Bertholdus.	1240.	5.	1245.
11. Conradus II. à Winzern.	1245.	3.	1248.
12. Fridericus II.	1248.	9.	1257.
13. Henricus de Knöringen.	1257.	5.	1262.
14. Hermannus.	1262.	6.	1268.
15. Theodericus II.	1268.	7.	1275.
16. Hermannus iterum.	1275.	8.	1283.
17. Ludovicus I.	1283.	11.	1294.
18. Henricus II.	1294.	6.	1300.
19. Albertus.	1300.	—	1300.
20. Bertholdus II.	1300.	1.	1301.
21. Ludovicus II.	1301.	17.	1318.
22. Henricus III. de Kirchen.	1318.	7.	1325.
23. Conradus III. Pileolus.	1325.	1.	—
24. Henricus IV. Ziechenbogius.	1326.	7.	1333.
25. Bertholdus III.	1333.	8.	1341.
26. Henricus V.	1341.	8.	1349.
27. Henricus VI. de Rain. I. Abbas.	1349.	25.	1374.
28. Albertus II. secundus Abbas.	1374.	21.	1395.
29. Henricus VII. tertius Abbas.	1395.	12.	1407.
30. Balthasar, quartus Abbas.	1407.	5.	1412.
31. Guilelmus à Thanhausen I. Infulatus.	1412.	40.	1452.
32. Jodocus, fit Suffraganeus Episc. Aug.	1452.	9.	1461.
33. Ulricus IV. Seckler.	1461.	11.	1472.
34. Joannes Gerengross.	1472.	7.	1479.
35. Joannes II. Riedler.	1479.	24.	—
36. Guilelmus II. Henselman.	1503.	20.	1523.
37. Thomas Magnus.	1523.	47.	1569.
38. Georgius Lechler.	1569.	6.	1575.
39. Georgius II. Lock.	1575.	14.	—
40. Michael Amman.	1589.	3.	1592.
41. Jacobus Müller.	1592.	3.	1595.
42. Joannes Sausenthaler.	1595.	22.	1617.
43. Vitus Schönhainz.	1617.	11.	—
44. Matthæus Hohenrieder.	1628.	—	—

CAPUT

CAPUT XXXVIII.

De Abbatis Roggenburgenſibus.

1.	Joannes Deuringer.	1440.	34.	1474.
2.	Ulricus Bellerius.	1474.	10.	1484.
3.	Georgius Pictor I. Infulatus.	1484.	21.	1505.
4.	Joannes II. Molitor.	1505.	2.	1507.
5.	Jodocus Tornator.	1508.	20.	1528.
6.	Joannes III. Mair.	1528.	16.	1543.
7.	Georgius II. Erman.	1543.		
8.	Michael.			
9.	Fridericus Rummel, *SS. Theol. Doctor.*			

CAPUT XXXIX.

Catalogus Præpoſitorum & Abbatum Staingadenſium.

1.	Anſelmus.	1147.	15.	1162.
2.	Conradus I.	1162.	28.	1190.
3.	Gebeſo I.	1190.	8.	1198.
4.	Waltherus.	1198.	10.	1208.
5.	Bertholdus I.	1208.	16.	1223.
6.	Gebeſo II.	1223.	16.	1239.
7.	Bertholdus II.	1239.	26.	1265.
8.	Manegoldus.	1265.	5.	1270.
9.	Egeno.	1270.	11.	1281.
10.	Dietherius.	1281.	12.	1293.
11.	Eberhardus.	1293.	18.	1311.
12.	Udalricus I.	1311.	26.	1337.
13.	Bertholdus III.	1337.	32.	1369.
14.	Bertholdus IV.	1369.	10.	1379.
15.	Joannes I.	1379.	6.	1385.
16.	Conradus II.	1385.	7.	1392.
17.	Udalricus II.	1392.	8.	1400.
18.	Petrus.	1400.	2.	—
19.	Joannes II. de Sirgenſtain.	1402.	29.	1431.
	Sequuntur Abbates.			
20.	Joannes III. Scheutterer.	1431.	14.	1445.
21.	Joannes IV.	1445.	5.	1450.
22.	Conradus III.	1450.	6.	1456.
23.	Caſparus.	1456.	35.	1491.
24.	Vitus.	1491.	9.	1500.
25.	Udalricus III. Sellarius.	1501.	23.	1523.
26.	Joannes V. Dimpt.	1523.	12.	1535.
27.	Michael Moſer.	1535.	18.	1553.
28.	Joachimus Salicetus.	1553.	23.	1580.
29.	Gallus.	1580.	26.	1606.
30.	Georgius.	1606.	—	—
31.	Nortpertus.	—	—	1646.
32.	Auguſtinus Bonnemair.	1646.	—	—

CAPUT XL.

Catalogus Abbatiſſarum in Neuburg.

1. Rutrudis.			
2. Itta.			
3. Mechtildis.			
4. Hademodis.			
5. Gerhildis.			
6. Rilindis.			
7. Agnes.			
8. Sophia.			
9. Gutha.			
10. Chunegundis de Salem.			
11. Anna Pferingerin.	1444.	7.	1451.
12. Eliſabetha Lentershoferin.	1451.	14.	1465.
13. Barbara Brunnerin.	1465.	21.	1486.
14. Anna Gurin.	1486.	23.	1517.
15. Margaretha Bau. Duciſſa.	1509.	12.	1521. 6. *Jan.*
16. Eugenia Maiſelbergerin.	1521.	10.	1531.
17. Hilaria Egnina.	1531.	7.	1538.
18. Urſula à Seibelzdorff.	1538.	8.	1546. 22. *Nov.*
19. Magdalena Hündtina de Lauterbach.	1547.	—	—

Poſtea à Luteranis occupato Monaſterio: tandem in Collegium Patrum Societatis JESU converſum eſt.

CAPUT XLI.

Catalogus Abbatiſſarum Chuebacenſium.

1. Wilburgis Fundatrix.	
2. Adelheidis Comitiſſa de Wittelſpach.	
3. Hattemutha, circa.	1041.
4. Richardis.	1117.
5. Adelheidis II.	1154.
6. Magdalena.	1228.
7. Agnes I.	1253.
8. Sophia ab Hochenberg.	1268.
9. Mechthildis.	1275.
10. Sophia II.	1297.
11. Salome I.	1303.
12. Sophia III.	1310.
13. Anna I.	1324.
14. Agnes II.	1335.
15. Anna II.	1337.
16. Salome II.	1346.
17. Petriſſa Waltingerin.	1351.
18. Salome III.	1357.
19. Petronella I.	1360.
20. Salome IV.	1367.
21. Anna III.	1374.
22. Petronella II. Pefenhauſerin.	1380.

23. Pe-

23. Petriſſa II.	1404.
24. Agnes III.	1407.
25. Veronica I.	1417.
26. Agnes IV. Pferingerin.	1428.
27. Petriſſa III.	1440.
28. Agnes V.	1443.
29. Anna IV. Oederin.	1456.
30. Catharina Schwöllerin.	1463.
31. Barbara Huefnegelin.	1467.
32. Scholaſtica Stamlerin.	1488.
33. Juliana Holzböckin.	1500.
34. Sabina.	1517.
35. Scholaſtica II. de Haslang.	1521.
36. Veronica II. Pöllingerin.	1537.
37. Maria Rechlingerin.	1550.
38. Sophia IV. Schillingen.	1559.
39. Scholaſtica III. Holzböckin.	1575.
40. Barbara Sternin.	1577.
41. Genoveva Röttin.	1606.
42. Anna Maria im Hoff.	1606.
43. Franciſca Lerchenfelderin.	1638.
44. Sabina Luzin.	1643.

CAPUT XLII.

Catalogus Abbatiſſarum in Hochenvvardt.

1. Wilitrudis Fundatrix.	
2. Luicardis.	
3. Hilburgis ſeu Hailburgis.	
4. Himeltrudis.	
5. Hildegardis.	1180.
6. Votta.	
7. Adelheidis Vogtin.	1215.
8. Mechtildis.	
9. Alhaidis.	1222.
10. Adelhaidis II.	1240.
11. Sophia.	1244.
12. Adelhaidis III.	1278.
13. Benedicta, al. Bertha.	
14. Bertha.	1316.
15. Agnes Kölnerin.	1336.
16. Eliſabetha à Starzhauſen.	1352.
17. Eliſabetha II. Fudmannin.	1366.
18. Bertha II.	1373.
19. Agnes II.	1384.
20. Oſanna de Parſperg.	1402.
21. Æmilia de Appersberg.	1430.
22. Agnes III. Hörnerin.	1447.
23. Clara ab Hochenkirchen.	1468.
24. Veronica à Seckendorf.	1483.
25. Barbara ab Hinzhauſen.	1483.
26. Kunegundis Böcklin.	1490.

 27. Ca-

27. Catharina Vögelhütterin. 1511.
28. Scholaſtica à Pappenberg. 1545.
29. Cordula Burckhartin. 1563.
30. Barbara II. Prenzingerin. 1568.
31. Anna Mandlacherin. 1590.
32. Barbara III. Burgerin. 1613.
33. Maria Joanna Sibenaicherin. 1640.

CAPUT XLIII.

Catalogus Præpoſitorum, Magiſtrarum & Abbatiſſarum Mon. S. Joan. Baptiſtæ zum Holtz.

1. Sigefridus. 1164.
2. Berchtoldus. 1183.
3. Waldricus. 1197.
4. Wernherus. 1238.
5. Henricus. 1256.
6. Udalricus. 1277.
7. Fridericus. 1289.
8. Wicardus. 1296.
9. Wolframus. 1302.
10. Conradus. 1340. vixit adhuc 1386.

MAGISTRÆ.

1. Gertrudis Fundatoris filia. 1180.
2. Hildegardis. 1210.
3. Luitgardis. 1240.
4. Hedwigis. 1258.
5. Adelhaidis. 1277.
6. Kunegundis Füchſin. 1281.
7. Agnes de Reichen. 1296.
8. Luitgardis II. 1307.
9. Margaretha de Biberbach.
10. Luitgardis III.
11. Eliſabetha de Hagen. 1345. Hæc ejecit viros.
12. Brigitta Lauterbacherin. 1360.
13. Margaretha II. 1383.
14. Adelheidis II. Granauerin. 1386.
15. Urſula Schöndorferin. 1413.
16. Beatrix Attenfelderin. 1430.
17. Petriſſa Attenfelderin. 1467.
18. Margaretha III. de Freiberg. 1467.
19. Gaudentia Haslerin. } Ex Mon. S. Nicolai Auguſtæ. 1470.
20. Afra Haslerin. 1483.
21. Magdalena Mareſcalca. 1511.
22. Agnes II. de Seckendorf. 1518.
23. Apollonia Widenmännin. 1521.
24. Maria Langenmäntlin. 1538.
25. Barbara de Welden. 1553.
26. Anna I. de Baldeck. 1569.
27. Anna II. Rechlingerin. 1603.

ABBA-

ABBATISSÆ.

1	Anna Rechlingerin.	1617.
2.	Agnes III. de Neineck.	1624.
3.	Margarita Catharina de Neineck.	1643.
4.	Maria Scholaſtica C. de Töringen.	1647.

CAPUT XLV.

Catalogus Abbatiſſarum S. Stephani Aug.

1.	Agnes de Münſter.	1270.
2.	Wilbirgis à Thierheim.	1310.
3.	Catharina de Liechtenegk.	1344.
4.	CatharinaSchenckin de Winterſtetten.	1373.
5.	Agnes de Oſtenheim.	1374.
6.	Eliſabetha à Liechtenau.	1390.
7.	Urſula à Weiler.	1438.
8.	Anna Harſcherin.	1475.
9.	Anna à Werdenſtain.	1488.
10.	Urſula à Bernſtetten.	1497.
11.	Anna ab Oſtenheim.	1517.
12.	Anna à Giltlingen.	1521.
13.	Anna à Freiberg.	1523.
14.	Euphroſina de Kreut.	1561.
15.	Maria de Frauenberg.	1596.
16.	Magdalena de Langenegk.	1602.
17.	Dorothea de Schwendi.	1609.

CAPUT XLVI.

Catalogus Abbatiſſarum ſuperioris Schönenfeld.

1. Primæ Abbatiſſæ nomen non conſtat, vixit circa annum. 1220.
2. Anna Meterin. 1251.
3. Wiliburgis. 1251.
4. Adelheidis præfuit anno 1262. quo Eccleſia conſecrata, & ab Epiſcopis Hartmanno Auguſtano, Henrico II. Herbipolenſi, Engelhardo Aichſtadienſi, Henrico II. Spirenſi, & Friſigenſi Conrado II. plurimis indulgentiis donata eſt. Anno 1270. Hartmannus Epiſcopus ſupradictus his monialibus domum Auguſtæ ab omni onere civili immunem dono conceſſit, quam adhuc poſſident. Obiit prædicta Abbatiſſa. 1270.

5.	Hilda.	1270.	8.	1278.
6.	Adelhaidis II.	1278.	6.	1284.
7.	Agnes à Luzingen.	1284.	15.	1299.
8.	Hildegundis.	1299.	5.	1304.
9.	Eliſabetha.	1304.	12.	1316.
10.	Margaretha à Luzingen.	1316.	11.	1327.
11.	Irmelgardis.	1327.	5.	1332.
12.	Hildegundis II.	1332.	10.	1342.
13.	Agnes II. à Luzingen.	1342.	20.	1362.
14.	Catharina de Villenbach.	1362.	11.	1373.
15.	Catharina II. de Luzingen.	1373.	11.	1384.
16.	Anna II. de Schweningen.	1384.	6.	1390.

17. Catharina III. de Tettingen.	1390.	8.	1398.
18. Gertrudis à Freiberg.	1398.	51.	1449.
19. Anna III. Mareſchalla à Pappenheim.	1449.	14.	1463.
20. Dorothea de Lamberg.	1463.	30.	1493.
21. Barbara Vötterin à Schweningen.	1493.	15.	1508.
22. Margaretha II. Vötterin de Schweningen, ſoror germana prioris	1508.	9.	1517.
23. Urſula à Winzer.	1517.	5.	1522.
24. Urſula II. de Tanneck.	1522.	30.	1552.
25. Agnes III. à Burtenbach in Hammerſtetten.	1552.	19.	1578.
26. Barbara II. Elchingerin reſtauratrix Mon.	1571.	30.	1601.
27. Walpurgis Schiſſerin.	1601.	2.	1603.
28. Suſanna Willemarin, Reformatrix Mon.	1603.	21.	1624.
29. Apollonia Wörlin.	1624.	9.	1633.
30. Maria Eliſabetha Heroldin.	1633.		

CAPUT XLVII.

Catalogus Abbatiſſarum Monaſterii inferioris Schönenfeld.

1. Kunegundis Weicknerin.	1242.	*Magiſtræ Sororum.*
2. Irmengardis.	1268.	
3. Eliſabetha Comitiſſa de Nyffen.	1274.	*Prioriſſæ.*
4. Juditha de Straſs.	1275.	
5. Gertrudis *Prima Abbatiſſa.*	1283.	
6. Gutta de Straſs.	1306.	
7. Agnes Com. de Nyffen.	1324.	
8. Gertrudis ex Mareſcallis de Dornſperg.	1337.	
9. Agnes de Mur.	1343.	
10. Urſula à Schmihen.	1367.	
11. Eliſabetha Com. de Nyffen.	1377.	
12. Agnes de Pfalhaim.	1392.	
13. Clara ab Holtzhaim.	1401.	
14. Eliſabetha Herſchlaterin.	1411.	
15. Afra à Gumpenberg.	1423.	
16. Martha ex Mareſchallis de Oberndorf.	1445.	
17. Anna à Knöringen.	1464.	
18. Lucia Zennerin.	1487.	
19. Barbara Ganterin.	1513.	
20. Anna Hauſnerin.	1534.	
21. Lucia Ebronin.	1541.	
22. Margaretha Leitgebin.	1559.	
23. Urſula Pfersfelderin.	1565.	
24. Urſula Hausnerin.	1583.	
25. Barbara Lungin.	1597.	

CAPUT XLVIII.

Catalogus Abbatiſſarum in Kirchhaim. fundat 1270.

1. Mechtildis de Gronberg.	1270.	4.	1274.
2. Sophia de Dornberg.	1274.	12.	1286.
3. Gertrudis.	1286.	22.	1308.

4. Eli-

4. Elisabetha de Hoppingen.	1308.	25.	1333.
5. Sophia II. Comitissa de Dornberg.	1333.	4.	1337.
6. Mechtildis II. de Stainbach.	1337.	7.	1344
7. Anna de Belshaim.	1344.	13.	1357.
8. Imagina de Westhausen.	1357.	12.	1369.
9. Elisabetha II. de Lacu.	1369.	10.	1379.
10. Petrissa.	1379.	9.	1388.
11. Catharina de Merckingen.	1388.	12.	1400.
12. Kunegundis ab Haideck.	1400.	15.	1415.
13. Agnes de Bopfingen.	1415.	17.	1432.
14. Adelheidis Comitissa ab Otingen.	1432.	5.	1437.
15. Anna II. de Lacu.	1437.	14.	1451.
16. Magdalena Comitissa ab Otingen.	1451.	51.	1502.
17. Beatrix de Limburg.	1502.	3.	1505.
18. Margaretha Comitissa ab Otingen.	1505.	30.	1535.
19. Anna III. C. ab Otigen. Resignavit.	1535.	10.	1572.
20. Anna IV. de Welwart.	1545.	8.	1553.
21. Magdalena II. Gaisbergerin, resignavit.	1553.	7.	1569.
22. Cordula de Seckendorf.	1560.	5.	1565.
23. Anna V. Zartmännin.	1565.	5.	1570.
24. Barbara Schwertfierin.	1570.	14.	1581.
25. Apollonia Schretlin, resignavit 1331.	1584.	47.	1634.
26. Ursula Weinhardtin.	1631.	6.	1637.
27. Margaretha II. Beckin.	1637.	1.	1638.
28. Anna VI. Bartensteinin.	1648.		

CAPUT XLIX.

Catalogus Abbatissarum in Edelstetten.

1. Gisela Fundatrix Comitissa de Schwabeck.			
2. B. Mechtildis Comitissa de Andechs.			
3. Agnes.			
4. Itta.			
5. Sophia Baunwolffina.			
6. Agnes Fuchshartina.			
7. Margarita à Rodt.			
8. Gnta à Gerenberg.	1257.	63.	1320.
9. Anna à Weissingen.	1320.	43.	1363.
10. Anna à Rottenstein.	1363.	10.	1372.
11. Agnes à Schwenningen.	1372.	9.	1381.
12. Christina à Truchtelfingen.	1381.		
13. Margaretha Schwinckreistin.	—		
14. Elisabetha ab Heimhofen.	1480.	34.	1514.
15. Beatrix à Waldkirch.	1514.	28.	1542.
16. Regina à Rorbach.	1342.		

CAPUT L.

Catalogus Canonicorum & Civium Augustanorum, qui ad Ecclesiasticas dignitates evecti sunt.

1. Gerungus Amberger Augustanus, Abbas Campidonensis, obiit Cal. Jan. Anni 872.
2. Gebhardus ex Can. Aug. Epis. Ratisbonensis, obiit 1036.
3. Reginbaldus ex Abbate S. Udalrici Episc. Spirensis. 1032.
4. Eberhardus ex Can. Aug. Patriarcha Aquileiensis. 1042.
5. Sinhardus ex Præposito Aug. Episcopus Spirensis. 1058.
6. Waltolf ex Can. Aug. Episcopus Patavinus. 1060.
7. Nortpertus ex Præposito Aug. Episcopus Curiens. 1079.
8. Adalbero ex Can. Aug. Episcopus Tridentinus. 1084.
9. Udalricus ex Præposito Aug. Episc. Patav. 1092.
10. Guido ex Can. Aug. Episc. Curiensis. 1095.
11. Egino Augustanus Abbas Mon. S. Udalrici. 1109.
12. S. Gualfradus Confessor Civis August. obiit Veronæ 1127.
13. Otto Comes de Habspurg ex Can. Aug. & Præposito S. Mauritii Episc. Constant. 1195.

14. Gerhohus, ex Magistro scholarum Can. Aug. deinde Reitenbuchensis, & tandem Præpositus Reicherspergensis. obiit 1169.
15. B. F. David de Augusta Ordinis S. Franc. sanctitate & libris scriptis claruit circa 1219.
16. Henricus à Ziplingen ex Can. Aug, Episc. Eistadiensis. 1226.
17. Sibotho Stolzhirsch Patricius Aug. Abbas Monasterii S. Udalrici 1288.
18. Rudolphus de Augusta Patavii transalpinorum Rector Academiæ statuta correxit. 1302.
19. Joannes Chonoldinus August. Abbas Cæsariensis. 1303.
20. Conradus Wincklerus, Abbas Monasterii S. Udalrici. 1333.
21. Joannes Küssingerus Augustanus ex Abbate Uttenburano Abbas S. Udalrici. 1407.
22. Henricus Endorfer August. Præpositus S. Crucis Augustæ.
23. Degenhardus à Weix, ex Præposito Aug. Episc. Frisingensi. 1407.
24. Henricus Heutterus August. Abbas S. Udalrici 1428.
25. Joannes Dachs August. Præpos. S. Crucis Augustæ. 1440.
26. Henricus Frisius August. Abbas S. Udalrici. 1474.
27. Marcus Fuggerus Augustanus B. MARIÆ Ratisbonensis & S. Joannis Frisingensis Præpositus. obiit Romæ 1478.
28. Laurentius Feelmannus Augustanus Præpositus S. Georgii Augustæ. 1489.
29. Conradus Mörlin Augustanus Abbas S. Udalrici. 1496.
30. Joannes Schrot Augustanus Abbas S. Udalrici. 1510.
31. Christophorus Velserus Patricius Aug. Ecclesiæ Cathedralis Ratisb. Præpositus. 1511.
32. Marcus Fuggerus August. Protonotarius Apostolicus, Ratisbon. SS. Germani & Mauritii Spirensis, S. Joannis Novi Monasterii Herbipolensis, S. Stephani Bamberg. S. Petri Aug. Ecclesiarum Præpositus, & S. Sepulchri Lignicensis Archidiaconus, obiit Romæ 1511.
33. Matthæus Langus Patritius August. ex Episcopo Curcensi S. Rom. Ecclesiæ Cardinalis Præpositus Augustanus, tit. S. Angeli, & Archiepiscopus Salisburg. 1519.
34. Ægidius Remus Augustanus ex Canonico Pataviensi Episcopus Chienensis 1520.
35. Joannes Könlin Augustanus Abbas S. Udalrici. 1528.
36. Lucas im Hoff Augustanus Præpositus S. Petri Augustæ. obiit 1531.
37. Joannes Cholerus Augustanus Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Curiensis.
38. Hieronymus Meutingus Augustanus ex Canonico Pataviensi Episcopus Chiemseensis.
39. Simon Gollius Augustanus Abbas S. Udalrici. 1539.
40. Georgius Wirsingus Augustanus Præpositus S. Georgii. 1542.
41. Antonius Velserus Patritius August. Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Ratisbon. 1548.
42. Hieronymus Velserus Patricius August. Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Ratisbon. 1558.
43. Alexander Secundus Fuggerus Baro Patricius Augustanus Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Frisingensis. 1563.
44. Joannes Henricus Rechlingerus Patricius August. Præpositus S. Petri Augustæ. 1563.
45. Joannes Georgius Velserus Patritius August. Cubicularius Pontif. 1568.
46. Christophorus à Freiberg ex Decano Aug. Præpos. Elwang. 1573.
47. Udalricus Koboldt August. Præpositus Spalatensis 1584.
48. Victor Augustus Fuggerus Baro Patric. Aug. Præp. Ecclesiæ Cathed. Ratisb. 1586.
49. Joannes Conradus à Gemmingen, ex Decano Aug. Epis. Eistadiensis. 1594.
50. Sigismundus Fridericus Fuggerus Baro Patricius August. ex Decano Pataviensi Episcopus Ratisbonensis 1598.
51. Jacobus Fuggerus Baro Patricius August. ex Præposito Episcopus Constantiensis 1604.
52. Christophorus Rechlingerus Patricius August. Præpositus S. Viti Frisingæ. 1607.
53. Christophorus Peutingerus Patricius Aug. Præpos. Straubingæ. 1608.
54. Joannes Jacobus im Hoff Patritius August. Præpositus Lanshutens. 1610.
55. Marcus Fuggerus Alberti fil. Baro Patricius August. Præpositus S. Petri August. 1611.
56. Antonius Velserus Patritius August. Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Frisingensis, Spalatensis & Isnensis. 1612.
57. Joannis Baptista Remboldus Patricius August. Auditor Rotæ, utriusque Signaturæ Referendarius, & Præpositus S. Andreæ Frisingæ. 1613.
58. Carolus Fuggerus Baro Patric. August. Cubicularius Pontif. Decanus Salisburg. 1635.
59. Antonius Fuggerus Baro Patricius Aug. Præpositus S. Petri Augustæ.
60. Christophorus Peutingerus Patric. Aug. Auditor Rotæ, Præpos. S. Mauritii Aug. 1638.
61. Sixtus Wernerus à Prasberg, ex Canonico Augustano fit Episcopus Constantiensis.
62. Raimundus Remboldus Patricius Aug. ex cœnobita Weingarttensi Abbas Blauburæ 1630.
63. Carolus Stengelius Augustanus, ex Cœnobita S. Udalrici. Abbas Anhusanus. 1630.
64. Franciscus Joannes à Prasperg, ex Canonico August. fit Episc. Constantiensis. 1645.

TOMI I.

PARS II.

CAROLI STENGELII

Ord. S. Benedicti Abbatis Anhusani

MANTISSA

AD

COMMENTARIUM RERUM AUGUSTANARUM.

AMPLISSIMO ET REVERENDO ADMODUM
PRÆSULI
D. PHILIPPO CAVERELLIO,
Illustrissimi Monasterii Vedastini, in urbe Atrebatensi, apud Artesios,
ABBATI MERITISSIMO.

Religiosæ vitæ Statum, ab ipso CHRISTO Salvatore nostro, atque in ipsis primum Apostolis, institutum fuisse, nemo antiquitatum Ecclesiasticarum vel mediocriter peritus ignorat. Eam vivendi formulam à Christo acceptam *Apostoli* primævæ mox Ecclesiæ impresserunt. De qua, in Actis Apostolorum sic scriptum legimus:

Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, neque quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Quotquot enim possessiones agrorum, aut domorum erant, vendentes adferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat. Actor. cap. 4.

Rectè igitur de primo illo Christianismi sæculo Hieronymus: *Talis primò credentium fuit Ecclesia qualis nunc monachi esse nituntur & cupiunt. Ut nihil usquam proprium sit, nullus inter eos dives, nullus pauper, patrimonia egentibus dividantur, orationi vacetur & psalmis, doctrinæque & continentiæ; quales & Lucas refert primum Hierosolymis fuisse credentes.* Ipsius modi instituti & Alexandriæ in Ægypto princeps atque antesignanus fuit *Marcus* Evangelista, ut Cassianus lib. 2. cap. 5. & Hieronymus in Marci vita commemorant.

Neque tamen Hierosolymis tantum, aut Alexandriæ, perfectior, atque à tumultu populari seductior illa vivendi ratio constitit, sed iisdem ipsis temporibus, per alias quoque terrarum partes est propagata. Sic in Ethiopia Regis filiam à *Matthæo*; in Græcia *Theclam* Protomartyrem à *Paulo* gentium Doctore; Romæ *Domitillam* à *Clemente* Papa legimus Deo fuisse consecratam. Sic in Gallia tradunt *Martham* Christi Salvatoris hospitam agro in Massiliensi loco solitario sibi & aliis aliquot honestissimis feminis Deo dicatis, cœnobium construxisse.

Religiosum porro istud vitæ genus, anno ferè salutis trecentesimo, quinquagesimo, mirificè crevit ac floruit, aureo nimirum Constantini gloriosissimi Imperatoris ævo, cum Dei Ecclesia hactenus à tyrannis oppressa, caput primùm extulit. Hujus tanti incrementi magnus ille *Antonius* auctor, dúxque exstitit; qui Armeniam, Scythiam, Nitriam, utramque Thebaidem, totam denique Ægyptum monasteriis implevit. Antonii discipulus *Hilarion*, primus in Palesti-

na, teste Hieronymo cœnobia fundavit, cum antea in Syria tota numquam monachus fuisset.

Eodem ferè tempore *Basilius* Cæsareæ Episcopus, in Græcia floruit; qui monasteriis per Orientem passim exstructis, ita monachorum institutum legibus ac disciplina temperavit, ut solitariæ atque actuosæ vitæ utilitates, præclarè simul conjungeret. Adeo quidem, ut non modò Græciæ sed universi Orientis monachi, hodiéque vivant ex unius Basilii præscripto ac regulis.

Transeamus in Occidentem, ne quis fortasse nobilissimam eam orbis partem ista laude caruisse existimet. Augustinus certè scribit Mediolani, vidisse se monasterium *Ambrosio*, ut ait, *nutritore;* & ipse Augustinus in Africa, ut Possidonius narrat, virorum ac virginum monasteria fundavit.

In Breviario Romano disertè legitur, *Augustinum, cum à Valerio Episcopo Hipponensi presbyter factus esset, familiam Religiosorum instituisse; quibuscum victu communi, eodémque cultu utens, eos ad Apostolicæ vitæ doctrinæque disciplinam diligentissimè erudiebat.*

His initiis fundatus Religiosæ vitæ status, per *S. Benedictum* natione Italum, patriâ Nursinum, in immensum, qua Occidentalis patet Ecclesia, auctus est ac propagatus: ut jure meritissimo, *Benedictus monachorum in Occidente Pater ac Patriarcha* nuncupetur. Cum namque circa annum Christi quingentesimum vigesimum in monte Cassino, Ordinis sui monastici fundamenta jecisset, multis ad eum quotidiè discipulis confluentibus, duodecim monasteria, momento ferè temporis, excitavit; & per *S. Maurum* in Galliam, per *S. Placidum* in Siciliam, & aliò per alios, varias colonias deduxit. Adhæc regulam scripsit, quæ hodiéque viget, tanta Sapientia, ut Gregorius Magnus, eam dixerit esse *discretione præcipuam, sermone luculentam.*

Itaque ut *S. Basilium* Orientalis Ecclesia, sic nostra Occidentalis *S. Benedictum* tanquam monastici instituti auctorem ac parentem meritò veneratur. Ex hac autem una quasi radice variæ postea variarum familiarum propagines profluxerunt; quæ S. Benedicti regulam sunt amplexæ; ut Ordo *Cluniacensis*, *Camaldulensis*, *Vallis Umbrosæ*, *Cisterciensis*, *Montis Virginis*, *Cœlestinorum*, *Montis Oliveti*, *Claromontensis*, *Fontis Ebraldi*, *Sylvestrinorum*, & alii Ordines Religiosi. De singulis dicere, longum esset atque immensum: Suffecerit de illustrioribus per orbem Christianum Abbatiis nigrorum, ut vocant Ordinis S. Benedicti monachorum, déque earundem Originibus nunc disserere. Quod opus, ex omnium penè gentium historiis, ex publicis cœnobiorum tabulariis, privatísque amicorum Bibliothecis studiosè à me collectum, Tibi, AMPLISSIME PRÆSUL lubens, meritò, do, dico, consecro. Tibi, inquam, qui nobilissimæ inter Belgicas Abbatiæ summa cum laude præsides, & eruditos homines tanto favore ac liberalitate prosequeris, ut BELGICI MOECAENATIS nomen ac titulum apud posteros haut dubiè sis obtenturus. Plura nunc addo: unum opto ac voueo, ut similes Antistites plures Belgica nostra videat, utque in aliorum exemplum Deus Optim. Max. Te quàm diutissimè sospitet ac servet: Antverpiæ pridie Idus Martias, M. DC. XIV.

Rdæ. Admodum Amplitu. Vestræ Studiosissimus

AUB. MIRÆUS.

ORIGI-

ORIGINES

ORDINES RELIGIOSI SUB REGULA S. BENEDICTI MILITANTES.

ORdo nigrorum ut vocant, monachorum, toto terrarum orbe diffusus, à S. BENEDICTO circa annum 520. institutus.

Ordo Cluniacensis in Gallia, per S. ODONEM Abbatem Cluniacensem circa annum 900. inchoatus.

Ordo Camaldulensis in Italia per S. ROMUALDUM anno 940. excitatus.

Ordo Vallis Umbrosæ, per S. JOANNEM GUALBERTUM Florentinum anno 1060.

Ordo Cisterciensis, anno 1098. à S. ROBERTO Abbate Molismensi fundatus, & postea mirificè auctus ac propagatus à S. BERNARDO Abbate Clarævallensi.

Ordo Montis Virginis in Apulia per S. GUILIELMUM Vercellensem, circa annum 1120. excitatus.

Ordo Fontis Ebraldi in Gallia per ROBERTUM Parisiensem, (qui anno 1117. obiit) institutus.

Ordo Humiliatorum in Insubria seu Lombardia, Italiæ provincia, circa an. 1090. inchoatus, & per S. JOANNEM MEDAM, patria Comensem, regulæ Benedictinæ aggregatus, perque Innocentium III. Papam anno 1200. demum approbatus.

Ordo Cælestinorum, anno 1274. per S. PETRUM MUCONEM (qui postea Cælestinus Papa eo nomine Quintus fuit) excitatus, & an. 1297. per Bonifacium VIII. approbatus.

Ordo Grandimontensis in diœcesi Lemonicensi, apud Gallos circa annum 1080. per S. STEPHANUM Abbatem (qui anno 1126. obiit) institutus.

Ordo Montis Oliveti in Etruria seu Tuscia, per S. BERNARDUM PTOLOMÆUM, patriâ Senensem, circa an. 1320. incœptus, & per Gregorium XII. Papam, circa an. 1372. confirmatus.

Ordo Silvestrinorum, circa an. 1232. per SILVESTRUM GOZOLIUM in Monte Fano, tertio lapide ab urbe Roma inchoatus.

Congregatio monachorum S. Justinæ de Padua nunc Cassinensis dicta, per LUDOVICUM BARBUM. an. 1410. instituta.

Congregatio Busfeldensis in Germania superiore & inferiore.

Congregatio Vallisoletana in Hispania.

Ordo Fuliensis sive S. Bernardi de Pœnitentia, instituti Cisterciensis, in Gallia institutus per Joannem Barrerium, qui Romæ anno 1600. obiit.

Ordo Equitum Calawavæ, in Regno Castellæ an. 1158.

Ordo Equitum Alcantaræ, in regno Legionensi anno 1167.

Ordo Equitum Montesiæ in regno Valentiæ, per Joannem II. Regem Arragoniæ anno 1316.

Ordo Christi in Lusitania, anno 1318.

Ordo Avisiorum in Lusitania anno 1147.

Ordo S. Stephani in Etruria, per Cosimum Etruriæ Ducem anno 1561. institutus.

Ordo SS. Mauritii & Lazari in Sabaudia.

ORIGINES

BENEDICTINÆ

CAPUT I.

Cassinense seu Casinense monasterium, à S. Benedicto fundatum, in monte Casino, apud Beneventum in Italia.

S. BENEDICTUS Nursiæ nobili genere ortus, Romæ liberalibus disciplinis eruditus, ut totum se Jesu Christo daret, ad eum locum, qui *Sublacus* dicitur, in altissimam speluncam penetravit: in qua sic per triennium delituit, ut unus id sciret *Romanus* Monachus, quo ad vitæ necessitatem ministro utebatur. Dum igitur ei quodam die ardentes ad libidinem faces à diabolo subjicerentur, se in vepribus tamdiu volutavit, dum lacerato corpore, voluptatis sensus dolore opprimeretur. Sed jam erumpente ex illis latebris fama ejus sanctitatis, quidam monachi se illi instituendos tradiderunt; quorum vivendi licentia cum ejus objurga-

jurgationes ferre non posset, venenum in potione dare constituunt. Verum poculum ei præbentibus, Crucis signo vas confregit, ac relicto monasterio in solitudinem se recepit. Sed cum multi eum quotidie discipuli convenirent, duodecim monasteria ædificavit, eaque sanctissimis legibus communivit. Postea Cassinum migravit, ubi simulacrum Apollinis, qui adhuc ibi colebatur, comminuit, aram evertit, & lucos succendit: ibique Sancti *Martini* sacellum, & Sancti *Joannis* ædiculam exstruxit: oppidanos autem & incolas Christianis præceptis imbuit. Quare augebatur in dies magis divina gratia *Benedictus*, ut etiam prophetico spiritu ventura prædiceret. Quod ubi accepit *Totila* Gothorum Rex, exploraturus an re ita esset, spatharium suum regio ornatu & comitatu, præmittit, qui se Regem simularet. Quem ut ille vidit, *Depone* inquit, *fili*, *depone quod geris; nam tuum non est.* Totilæ vero prædixit adventum ejus in urbem, maris transmissionem, & post novem annos mortem.

Qui aliquot mensibus antequam è vita migraret, præmonuit discipulos quo die esset moriturus: ac sepulchrum, in quo suum corpus condi vellet, sex diebus antequam eo inferretur, aperiri jussit: sextoque die deferri voluit in Ecclesiam: ubi sumpta Eucharistia, sublatis in cælum oculis orans, inter manus discipulorum efflavit animam: quam duo monachi eundem in cælum viderunt pallio ornatam pretiosissimo, circum eam fulgentibus lampadibus, & clarissima & gravissima specie virum stantem supra caput ipsius dicentem audierunt: *Hæc est via, qua dilectus Domini Benedictus in cælum ascendit.*

Obiit autem S. Benedictus anno Christi 543. juxta Leonem Ostiensem, aut circiter. Qua de re vide Annales Baronii, ad annum 542. Ceterum Cassinense monasterium, haud longe à Benevento situm, anno 528. S. Benedictus construxit, neque possessionum solum multitudine ornatum, sed etiam S. *Scholasticæ* sororis suæ corpore & suomet ibi sepulto venerandum reliquit: ut tradit Sigonius lib. 1. de Regno Italiæ. Catalogus Abbatum Cassinensium, eorumque res gestæ exstant apud Arnoldum Uvionum lib. 1. Ligni vitæ. Cassinenses hodie Abbates non perpetui, sed tantummodo quinquennales sunt: ex quo nimirum hoc monasterium est reformatum per Julium II. Papam, & aggregatum Congregationi S. Justinæ de Padua quæ nunc Cassinensis dicitur. Vide infra cap. 92.

Ceterum pars reliquiarum S. Benedicti adservatur in Floriacensi monasterio, in diæcesi Aurelianensi; ut & pars reliquiarum S. Scholasticæ, in urbe Cenomanensi, in monasterio olim monialium, nunc collegiata Canonicorum basilica, titulo S. Petri.

Joannes Trithemius, qui inter alia scripsit librum de Viris illustribus ac scriptoribus Ordinis S. Benedicti, inter alia refert quindecim amplius millia Abbatiarum hujus Ordinis fuisse numerata. Addunt insuper numerari Sanctorum, ut vocant, canonizatorum quindecim millia, quingentos & quinquaginta novem.

CAPUT II.

S. Joannis Baptistæ olim, nunc S. Placidi monasterium, apud Messanam Siciliæ urbem.

S. PLACIDUS Romæ, Tertullo patre in primis nobili natus, puer Deo oblatus, & sancto Benedicto traditus, tantum ejus disciplina & monasticæ vitæ institutis profecit, ut inter præcipuos illius discipulos numeraretur. Ab eo in Siciliam missus, monasterium & Ecclesiam in honorem S. Joannis Baptistæ prope Messanæ portum construxit; ubi cum monachis admirabili sanctitate vixit. Ejus visendi causa, cum eo venissent *Eutychius* & *Victorinus* illius fratres, & *Flavia* virgo soror, eodem tempore illuc appulit immanis quidam pirata, *Manucha* nomine: qui capto monasterio, cum Placidum & ceteros nullo modo adducere potuisset ut Christum negarent, ipsum fratresque illius ac sororem crudeliter necari jussit. Cum quibus etiam *Donatus*, *Firmatus* Diaconus, *Faustus*, aliique triginta monachi, martyrii agonem fœliciter consummarunt tertio nonas Octobris, anno salutis quingentesimo trigesimo nono.

Monasterium istud hodie *S. Placidi* nomen habet, ab ipso nimirum fundatore, estque aggregatum Congregationi Cassinensi an. 1506. ut infra cap. 92. dicemus.

DEsiderius Longobardorum Rex cœnobium S. Benedicto exædificavit in *Leno* agri Brixiani vico, filiam vero *Ansilbergam* divino cultui virginem consecravit, in monasterio à se constructo ad urbem Brixiam quod Christo Salvatori & S. Juliæ martyri anno 671. dedicavit. Pium hoc opus approbavit Paulus Papa anno 762. ut narrat Sigonius lib. 3. de regno Italiæ.

CA-

CAPUT III.

Monasterium S. Petri de Cardena, *secundo lapide à Burgensi urbe, in Castella veteri situm.*

EST istud monasterium inter Hispanica omnium antiquissimum, utpote an. Christi 540. fundatum per monachos à S. Benedicto in Hispaniam missos. Fundatrix fuit *Sanctia* mater *Severiani* Ducis provinciæ Carthaginensis, qui fuit pater Sanctorum *Leandri*, *Isidori*, *Fulgentii* & *Florentiæ*. Hoc monasterium reædificandum curavit *Rodericus Diaz*, vulgo *Cid Ruy Diaz de Vivar* dux belli contra Mauros famosissimus, qui & ibidem voluit sepeliri. Tumulus ejus hodieque magna cum admiratione spectatur. Obiit autem Valentiæ anno Christi 1099. Sic tradit Prudentius Sandovallius, Prior perpetuus monasterii S. Joannis Regalis de Naranco, & Chronographus Regius, nunc Episcopus Pompelonensis, in prima parte de fundationibus monasteriorum Ordinis S. Benedicti in Hispania, ab an. Christi 540. usque ad annum 714. quo Mauri Africani in Hispaniam irruperunt. Exstat is liber Hispanice in folio editus Madriti anno 1601.

Monasterium S. Toribii de Lievana, in Hispania.

SItum est hoc monasterium in montibus Sanctæ Julianæ, primo lapide ob opido *Potes* nuncupato, & creditur fundatum temporibus S. Benedicti. Nomen habet à *S. Toribio* monacho, fundatore: qui est alius à S. Toribio Episcopo Asturicensi. Nam Toribius Episcopus vixit circa annum Christi 450. temporibus Leonis Papæ: Toribius autem monachus floruit circa annum 544. temporibus Montani Archiepiscopi Toletani. Monachi meminit Ildefonsus lib. de Scriptoribus ecclesiasticis, ubi de Montano agit. Uterque Toribius Fidem Palentiæ propagavit, & contra Priscillianistarum hæreses depugnavit, Utriusque sacrum corpus hoc in monasterio adservatur in sacello subterraneo. In eodem monasterio asservatur magna pars *Crucis Dominicæ*, & magno hominum pie peregrinantium concursu frequentatur. Ita Prudentius Sandovallius, in Parte Prima fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Monasterium S. Claudii, ad muros urbis Legionensis, & alia in Hispania.

HOc monasterium fundatum est in honorem SS. martyrum Claudii, Eupercii & Victoriei, quorum corpora ibidem adservantur. Putatur autem fundatum temporibus Sancti Benedicti, juxta traditionem à majoribus acceptam. Hujus monasterii quondam Abbas fuit Sanctus *Vincentius* martyr, cujus sacrum corpus adservatur in basilica cathedrali Ovetensi, arcæ argenteæ inclusum. In eodem monasterio, ob loci sanctitatem, olim vixit *S. Leander* Archiepiscopus Hispalensis. Fuit hoc monasterium olim Congregationis Cluniacensis, nunc autem Vallisoletanæ, ab anno Christi 1500. Ita Sandovallius in prima parte Fundationum monasteriorum Benedictinorum.

Est & illustre monasterium de Ona dictum, haud procul situm à Medina del Pumar de miranda, per *Sanctium* Castiliæ Comitem anno 1010. fundatum, ad expiandum parricidium matri à se illatum. Prima hujus loci Abbatissa fuit *Tingidia* Sanctii fundatoris filia. Fuit enim hoc cœnobium primo monialium, sed hodie est monachorum Benedictinorum.

In regno Navarræ in d. Pompelonensi est Abbatia S. Salvatoris *de Leyra*, fundata per Regem *Inicum Ximenium Aristam*, anno 840.

Est illustris pariter Abbatia in Navarræ opido Najara, quæ vulgo dicitur, *El Real de Najara*, in qua 37. Reges sepulti sunt.

Sunt insuper in Hispaniarum regnis alia multa cœnobia Abbatiali titulo clara, ut cella nova in d. Auriensi, in regno Galiciæ, fundata per *Rosesindum* Archiepiscopum compostellanum. In eodem cœnobio quiescit corpus S. *Torquati* Episcopi Gaditani.

Abbatia S. Stephani, dicta, *in Riba de Sil*, quod ad fluvium nominis ejusdem sita fit in Regno Galiciæ.

Abbatia S. Joannis *de la Penna*, in confinibus Aragoniæ & Navarræ.

Abbatia S. Martini, in urbe Mantua Carpetanorum, seu Madrito.

Abbatia S. Petri de *Arlanca*, ad fl. de Arlanca, fundata per Comitem *Fernandum Gonzales* Castellæ Administratorem, eodem in monasterio sepultum.

Abbatia *S. Dominici de Silos*, in d. Calagurritana, quæ nomen ab eodem Sancto habet.

Abbatia de *Hipoll*, in Principatu Catalauniæ, tumulis antiquorum Comitum Barcinonensium insignis.

Abbatia, vulgo *El Real de Yrache*, in urbe *Stella*, in regno Navarræ.

Abbatia nostræ Dominæ, *Sopetram* dicta, prope opidum Hita, ad fl. Henares.

Abbatia S. Victoriani, in d. Oscensi, in regno Aragoniæ.

Abbatia S. Cucuphæ, vulgo de S. *Colgat* octavo lapide ab urbe Barcinonensi, ab ejusdem provinciæ Comitibus fundata.
Abbatia S. Petri de Roda, in Ampuriis ad mare sita.
Abbatia S. Martini in urbe compostellana, quæ vulgo *S. Jacobi* dicitur in regno Galiciæ.

CAPUT IV.

S. Matthiæ cœnobium, apud Treveros, in Germania.

S. Matthiæ præpotens ac magnificum hodie extra muros Treverenses cœnobium, reformationis Bursfeldensis, dictum est antiquitus *S. Eucharii Cella*, à *S. Euchario* primo Treverorum Doctore & Episcopo, qui ex septuaginta duobus discipulis unus, à S. Petro cum aliis duobus *Materno* & *Valerio* Trevcrim missus dicitur. Cumque ibi concionatus, ad Christum Treveros duceret, Albanæ senatricis cujusdam filium defunctum à mortuis resuscitavit; pro quo beneficio, cum dedisset femina domum suam sancto Dei viro; ipsemet ex illa domo privata, publicum eorum, qui jam Christo inserti erant, templum fecit. In hac domo & in hoc ipso templo S. *Eucharius* habitavit: in hac domo mortuus, mox ab auditoribus in subterranea templi crypta positus, ibique humatus est; in quo loco omnes postea ejus successores Episcopi Trevirenses usque ad Valentinum vicesimum sextum Antistitem collocati & decenter humati sunt, tumulis & mausoleis quindecim amplissimis parieti cryptæ eleganter insertis, quæ nonnisi cum multa admiratione videri possunt.

Cœmiterium vero S. Eucharii duas habet subterraneas cryptas, in quibus plurima veterum heroum & sanctorum Dei amicorum cernuntur mausolea & magnifica sepulcra; unum vero præcipue cum liliis saxo incisis, quæ Regem Galliæ aut de regia familia aliquem ibi cubare testantur. Periit incendio hæc Cella S. Eucharii circa annum Domini 330. sed restituitur paulo post à S. *Agritio* Archiepiscopo Treverorum vicesimo septimo, qui corpus S. *Mathiæ* Apostoli Trevcrim afferens, in eam cellam transtulit, quam deinceps S. *Mathiæ monasterium* appellandum censuit. Eversa vero ab Attila Hunnorum Rege (qui se metum orbis & flagellum Dei dicere non erubuit) tota fere Treveri, Cella hæc S. Matthiæ etiam solo æquata est. Quam mox tamen *Cyrillus* tricesimus septimus Trevirorum Antistes non solum reparavit, sed etiam auxit atque ampliavit, sibique tumulum illic prope antecessores suos constituit. Monastica vero congregatio cæpit illic paulo post hujus Cyrilli tempora: & fuisse in ea multos eximie doctos admodumque diligentes monachos testatur hodie adhuc incomparabilis hujus monasterii bibliotheca. Post modum Galliæ Regum & Episcoporum Treverensium accessit liberalitas ac munificentia, qua & ditatum & egregie illustratum est monasterium S. Matthiæ. Habet autem præ ceteris plurimis ornamentis, 28. fontes optimos ac limpidissimos, omnes ex una scaturigine ortum & initium sumentes. Sic fere Caspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPUT V.

S. Vedasti Abbatia, in urbe Atrebatensi, apud Belgas.

ILlustrissimum S. VEDASTI cœnobium, ut nomen sic & originem repetit à S. *Vedasto* Atrebatensi Episcopo: adeoque commune cum aliis plurimis babet exordium, quæ à cellulis anachoretarum & oratoriis Sanctorum originem duxerunt. Cæterum *Vedastus*, Romano collabente Imperio, Religioni Christianæ propagandæ in Leucis operam dabat, cum Rex Galliæ Clodoveus primus adversus Germanos illo in tractu bellum gereret. A quibus parum abfuit quin funderetur ac deleretur: sed precibus ac votis impetrata victoria, Regi Vedastus cathechista opportunus adfuit, eumque ad Christiana sacra amplectenda, & baptismum suscipiendum, S. Remigio Remensi Archiepiscopo collaborante anno salutis 500. pertraxit.

Atrebatum surgebat è ruinis eo tempore & populus jam frequentior, sed rudis & omnis pietatis expers, diligenti ac pio pastore indigebat. Remigius itaque, ut aliis plerisque urbibus, alios atque alios, sic Atrebatibus, sub annum 350. Vedastum dedit Episcopum. Is provinciam ingressus, verbo & exemplo verum pastorem se exhibet, orationibus & meditationibus animum frequenter excolit, cellula anachoretica, cum sacello seu oratorio; non ita procul ab urbe prope ripam fluvioli Crientionis levi opere composita; in quam secedens cum Martha, opere fatigatus, Mariæ silentium & otium sanctum amplectitur, animumque reficit, ut seipso melior ad opus redeat.

Secessum hunc sanctus Præsul, quamdiu vixit, diligenter excoluit, & non raro insinuavit, optare se, in eo ut conderetur, cum mortalitatem exuisset. Piis tamen cleri populique votis, qui dictam cellulam adeo humilem tanti viri meritis imparem censebat, datum fuit, ut in cathedrali virginis Deiparæ templo conderetur. Voluit nihilominus Divina bonitas, ut aliquando sanctus Antistes voti compos fieret: atque ita immisit in mentem S. *Auberti*

berti, a

berti, post aliquot intermedios illius in cathedra Episcopali successores, ut sacras reliquias, in alium transferret locum. Cumque ambigeret, anxiusque secum versaret, quonam loco eas reconderet, post nocturnas preces & meditationes, è mœnibus, ceu pergulo & loco celsiori, prospicienti sub auroram eminus ad ripam Crientienis offertur imago architectorum & operariorum, ædificium insigne designantium: subiitque illi in mentem (quod & Deo revelante percepit) illum esse locum in quem transferri & deponi sacrum corpus deberet.

Quando autem vetus cellula, ipsiusmet *Auberti* judicio ad id non sufficiebat, nec solitudo aut paucorum fratrum societas, à quibus colebatur, idonea videretur ad asservandum nobilem hunc thesaurum, sic eum locum excoluit, ut justum monasterium conderet, & sanctioris vitæ cultores complures monachos ibidem colligeret. Et post aliquot annos, invitatis sanctis Præsulibus, *Audomaro* Tervanensi, & *Lamberto* Trajectensi ad Mosam, aliisque primariæ notæ viris ad translationis celebritatem, sanctas reliquias, è basilica Episcopali, transfert in monasterium, ad ripam dicti fluminis excitatum in clivo montis; qui sensim ad orientem surgit, cui jam insidet maxima pars urbis Atrebatensis, cupitæque S. Vedastum reddit cellulæ, anno Domini 658. ut tradunt Sigebertus & Mallæus Chronologi.

Felicia hæc initia ac progressus postea promovit S. *Vindicianus* Episcopus, S. Auberti successor: qui ad expiandam cædem, S. Leodegario Augustodunensi Episcopo ab Ebroino majore palatii Regis Theoderici in agro Atrebatensi illatam, procuravit; ut dictus Rex Theodericus monasterium Vedastinum liberalissime dotaret. Sed & ipse Vindicianus jurisdictionem Pontificiam remisit, voluitque monasterium immediate à sede Apostolica dependere. Res breviter antiquis hisce versibus expressa est in dicti Theoderici Francorum Regis epitaphio, quod hodieque in Vedastino monasterio visitur ac legitur.

Rex Theodericus ditans ut verus amicus
Nos ope multimoda, jacet hic cum conjuge Doda,
Regis larga manus & præsul Vindicianus
Nobis Regale dant, & jus Pontificale.
In decies nono, cum quinquagies duodeno
Anno, defunctum sciat hunc qui quattuor addat.
Qui legis, hac hora Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum stat vita Dei famulorum.

Hos progressus ac successus Vedastinum habuit cœnobium, fuitque initio anachoretica, ut dixit, S. Vedasti cellula, piorum deinde secessus, ac monasterium S. Auberti studio excitatum, & regia Theoderici liberalitate, demum mirifice auctum. Ac primum quidem per annos multos, à paucis monachis sub Priore agentibus locus incolebatur, sed temporibus Vindiciani Episcopi, & duodecimo anno Theoderici Regis, creatus est primus Abbas *Hatta* vir inprimis religiosus ac prudens, qui post annum decimum quintum regiminis, præfectura monasterii Sancti Petri ad muros urbis Gandensis auctus est.

Ad tam sanctas origines dicti monasterii accessit fama miraculorum S. Vedasti: unde natum ipsi nomen *Nobiliaci*. Additum & nomen *Castri*, sive ob ædes, quas in eo Theodericus aliique Reges ac Principes habuerunt, sive ob munitiones ac propugnacula quibus cœnobium olim cœptum fuit, adversus Hunnorum, Danorum, Normannorum & aliorum barbarorum incursiones.

Præpositura à Vedastina Abbatia dependentes.

A Vedastina Abbatia dependent octo Præpositurae, quæ per monachos illius loci administrantur. Prima est *Angicurtiensis* sive *Agilcurii*, sita in diœcesi Silvanectesi septimo plus minus lapide à Lutetia Parisiorum, quæ Vedastinis accessit beneficio Glotildis viduæ Regis Clodovæi.

Secunda est *Maniliensis*, altero à Perona lapide sita, & altero à Papolmis intra terminos regni Franciæ, ut & Angicurtiensis.

Tertia *Salliacensis* sive de Salliaco dicitur, in confinibus Artesiæ & Flandriæ.

Quarta est S. *Michaelis*, in suburbio urbis Atrebatensis Henrico primo Abbate Vedastino excitata.

Quinta est *S. Petri de Gorrea*, quæ distat uno lapide à Bethunia Artesiæ opido.

Sexta *S. Salvatoris* ceu S. Trinitatis Bercloensis medio milliari à Bassea, tribus vero milliaribus à Lensio Artesiæ opido sita. Monasterio accessit liberalitate *Leduini*, qui postea factus est monachus ac demum Abbas Vedastinus. De quo ita chronographus Cameracensis in chronico nondum typis edito. *Est vicus ex rebus sancti Vedasti, nomine Berclaus, in paludibus quidem situs, pascuis tamen aptus, omninoque etiam monachorum usui opportunus.* Illic ergo Leduinus Abbas S. Vedasti, considerata rei oportunitate, monasterium fundare disposuit, si quidem ei Episcopalis auctoritas adspiraret: quippe duplici usu satis competenter proviso, quod inibi videlicet partem ex monachis, qui ad cœnobium S. Vedasti frequentiores confluxerant, delegaret, & bona Ecclesiæ circumjacentia tutius possiderentur. Itaque Dominum Gerardum

dum I. Episcopum in conventu Synodali conveniendum existimavit, suæque deliberationis effectum coram omni Synodo postulavit. Cujus auctoritate nec difficile impetratu fuit. Monasterium ergo ædificare festinat, consummatumque ab ipso Domino Episcopo consecrari obtinuit. Loci autem vocabulum Episcopus immutavit, & Cellam Sancti Salvatoris statuit nominari. *Rom. Hactenus ille.*

Septima est Præpositura *Hasprensis*, SS. Hugonis & Aichadri honori dedicata, medio itinere inter Valencanas & Cameracum, ad salem vulgo *Sel* fluviolum, qui ibidem in Scaldium sese exonerat, amœno loco sita.

Accessit ea quoque Vedastinis, studio ejusdem *Lebuini* Abbatis, cum antea à Gemetico diœcesis Rotomagensis monasterio dependeret. Rem totam sic exprimit Jacobus Guisianus.

Pipinus Major domus Austrasiorum, victo Theoderico Galliæ Rege, fundavit, cœnobitis Benedictinis, Gemetico celebri diœcesis Rotomagensis monasterio, evocatis. Porro anno Christi millesimo vicesimo quarto, Gerardo, eo nomine primo, Cameracensi Episcopo, procurante, facta est permutatio inter Vedastinum ac Gemeticense monasteria, Vedastinis Anglicuriam, in diœcesi Bellovacensi sitam, in usum Gemeticensium; Gemeticensibus vero Haspram in usum Vedastinorum cedentibus. *Ita Jacobus Guisianus in manuscripti Hannoniæ Chronicis. De his rebus fusius Chronographus Cameracensis. Libr.* 2. Quo tempore (*inquit*) Normanni, maxime quidem Rol tyranno incentore, per hoc regnum, ut per alia, desævierunt, & culpis Christianorum exigentibus Ecclesias sanctorum passim combusserunt, tantæ formidinis tempestate, corpora sanctorum, Aicadri videlicet atque Hugonis, de Gemegio cœnobio, quod super fluvium Sequanam, non procul ab urbe Rotomago situm est, ad villam Hasprum, quæ ab urbe nostra non plusquam decem millibus disparatur, allata sunt. Quam villam utrum ab antea possessam subjacuisse prælibato monasterio, an tunc temporis aut à Rege, aut à quolibet Principe pro remedio animæ receptationi sanctorum traditam fuisse dicamus, incertum est. Ex his certe beatus Aicadrus à sancto Philiberto ejusdem cœnobii Abbate probatissimo, Abbas etiam constitutus, regimen sacrum agebat, vitæque moribus, & virtutum conversatione fulgebat. Ad cujus piam conversationem sanctus vir Domini Hugo Rotomagensis Episcopus, Carlomanni Regis filius, divina inspiratione succensus, relictis siquidem Episcopatus habenis, curisque secularibus abdicatis, disciplinam monachorum, & habitum ex toto desiderio appetivit, sacrisque magistri moribus informatus, omni virtutum genere perfectus, emicuit. Ambo autem qui & quales extiterint, eorum vitas legentibus evidenter occurrit. His nimirum apud hanc villam post hac remeantibus, *forte* remanentibus, monasterio facto monachis delegatis, ad laudem eorum pius & misericors Deus multa, imo & creberrima virtutum prodigia dignatus est operari, in tantum sane, ut nemo ex vicinis potentibus, aut in expeditionem aliquando transeuntibus, ullam præsumptionem ante hac audeat irrogare. Sed quia monachorum Abbas longe aberat, eosque rarissime pro difficultate longinquitatis visitare solebat, in libertate soluti seculum sectabantur, irregulariterque viventes, usque ad tempus Gerardi Episcopi, utpote absque rectore, periclitabantur. Quod videns Episcopus, Abbatem, ut hoc corrigeret, sæpe commonuit: sed quia, ut diximus, longe aberat correctionem morabatur. Contigit autem Episcopum, pro Ecclesiastica sollicitudine, forte per hanc villam transitum facere, & Abbati Leduino (comes enim erat itineris) obscenam monachorum conversationem indicare. Salubri etiam, imo competenti consilio hortatus, ut si quas res sancti Vedasti in vicinia prælibati monasterii haberet, eas siquidem pro hoc monasterio, quod sibi esset contiguum, commutaret, huncque locum pro compendio æternæ remunerationis meliorare satageret. Qui inter hujusmodi colloquia incerto hæsit, & tamen, ac si difficile, recusavit, Nec multo post temporis intervallo, Abbas salubriter consultus, bene & diligenter considerata oportunitate, notum fecit Episcopo, se executorem fore monitionis, si ab ipso Abbate Theoderico commutationem impetrare valeret. Unde lætus Episcopus continuo directa legatione Abbatem Theodericum adorsus est, monstrans animæ periculum, si non in tempore sibi consuleret. Cum longe esset positus locum commutare deberet; quod si nollet, adjuncto sibi Balduino Marchione, falsos monachos expelleret, locumque emendare cum omni auctoritate satageret. Super quod Abbas competenti consilio usus, mandatis Episcopi satisfacere æstimavit, rebusque sancti Vedasti, quæ in sua vicinia circumjacent, susceptis, villam Haspram Leduino Abbati contradidit. Hæc autem commutatio coram Rotberto Rege Francorum, coramque Comitibus, Balduino videlicet Flandrensium, & Richardo Rotomagensium facta est, & ab eisdem coroborata. Abbas itaque Leduinus, ut ædificator videlicet idoneus, locum cum summo studio ad laudem & venerationem sanctorum, qui ibidem quiescunt, emendavit, novisque ædificiis & claustro regulari insignire exercuit. *Hactenus ex Chronica Cameracensi.*

Octava est præpositura *S. Christinæ de Beveria*, qui pagus est uno milliari à Bethunia Arthesiæ opido distans. Fuit ea olim annexa monasterio S. Salvatoris Caroffensis in diœcesi Putaviensi; quam inito contractu cum Caroffensibus & à sede Apostolica approbato *Joannes*

Sara-

Saracenus tunc Abbas Vedaſtinus & poſtea Archiepiſcopus Cameracenſis, anno Chriſti 1587. cum Abbatia Vedaſtina univit & amplis ædificiis inſtruendam curavit.

Atque hæc quidem, quæ de Vedaſtina Abbatia hactenus diximus, ad nos transmittenda curavit Reverendus admodum atque Ampliſſimus *D. Philippus Caverellus* Abbas Vedaſtinus anno 1611. menſe Aprili.

Chronographi Cameracenſis, qui anno 1040. floruit, teſtimonium de S. Vedaſto.

DUm tyrannica rabies in Chriſti Eccleſiam deſæviret, fuit civitas Atrebatus ſine Principe ſacerdotii, uſque ad tempus ſancti Vedaſti, Eccleſia deſtructa, locus in ſolitudinem redactus ferarum habitatio factus. Hic ſanctus Domini Confeſſor, & egregius prædicator, temporibus fortiſſimi Regis tunc temporis Francorum Clodonei, in has divina dirigente gratia ob multorum ſalutem pervenit regiones. Cujus rei ordinem, & cauſſam, quantum brevitas patitur, ſtilo proſequamur. Porro memoratus Princeps fanaticis adhuc tenebatur erroribus involutus, ſed erat ei uxor religioſa, baptiſmi ſacramentis initiata Crothildis nomine, filia Chilperici Regis, quem Gundebaldus Rex frater ejus ortis ſimultatibus interfecerat. Hæc Chriſtianiſſima Regina Regi quotidie blandiebatur, ſuadens ab idolatriæ cultura, ad unius veri Dei cultum converti, ut per mulierem fidelem, ſalvaretur Rex infidelis. Sed Rex Reginæ conſilium minus audiebat, quia Deorum ſuorum auxilio fieri putabat in omnibus, quæ ſibi proſpere accidiſſe videbantur. Anxia de Regis potius ſalute, quam de regni potentia Regina, ubi ſalutis conſilium Regem contempſiſſe videt, dari ab excelſo poſtulat opportunitatis eventum, quo ut ſit Rex compulſus, ſalutis ſuæ ſumeret occaſionem. Bellum itaque Rex Alemannis indicit, ſed imparatos, ut voluit, non offendit. Nam hi, collecta manu valida, circa ripas Rheni fluminis, Regi occurrere, bellicaque virtute patriam ſuam defendere tentant. Invocatis ad auxilium Regis diis ſuis Franci in ipſo congreſſionis apparatu, cœperunt mente deficere, & languentibus dextris terreri, ſimul & formidine diſſoluti, vitæ potius deſperatione, quam victoriæ diſpendio agitari. Videns Rex palantem exercitum, ſupra vim terris, virtutem anima gerens, prohibet trepidare milites, magiſque in prælium accendit, ne tanti æſtimarent mortis periculum, quam gloriæ triumphum. Ipſe itaque ſignifer revocans acies, primus equum in hoſtem egit, & clamore magno ſecuti ceteri acriter dimicabant. Alemanni è contra viribus & numero præſtantiores, quibus pro patria, & vitæ libertate res erat, cœperunt fortiter Francos urgere, alii ſagittis alii telis, alii baliſtis, credentes confodere. Rex autem ubi multorum amiſſione videt dilabentem non poſſe ſubſiſtere exercitum, nec vocatos Deos inſtanti periculo ſibi ſubveniſſe, rebus deſperatis fortiſſimum Dominum Chriſtianorum, quem Regina colendum ei ſuaſerat, invocavit, toto ſe obligans ſe cum ſuo exercitu ſacro fonte diluendum, ſi converſis rebus victor ab hoſtibus remeaſſet. Nec mora recreatis viribus, & reparatis agminibus cum auxilio Trinitatis hoſtes invadunt, & omnes pene ad internecionem devincunt, niſi quibus fuga aut deditio fuit ad vitam. Intelligens Rex non tam ſua virtute, quam Dei munere hoſtes ſuperatos, cui ſe fidei voto conſtrinxerat, Tullum mox opidum adiit, audito ubi beatum Vedaſtum laudabili religione Deo ſervire; cui cum adventus ſui cauſſam exponeret, & pugnæ eventum, qui ex Deorum invocatione in adverſum ceſſerat, ad Chriſti nomen ſecundo ſucceſſu proveniſſe notificaret, vir Domini gratias agens Deo, qui gentibus regnum ſuum aperire dignatus eſt, cœpit Catholicæ fidei miniſterium Regi annuntiare, & Evangelicis aſſertionibus inſtructum duxit ad venerabilem virum Dei Remigium, qui tunc temporis Remenſis Eccleſiæ arcem tenebat, vir ex ſapientia, virtutibusque factus, cujus ſpiritualium virtutum inſignia teſtatur gens Gallica per eum ad Chriſtum converſa, cui etiam Hormiſda Papa vires ſuas quondam in Galliis agendas commiſerat. Vedaſtus igitur feſtinantem ad vitæ fontem deducebat Regem, quo in itinere cuidam cæco ad ſe clamanti vir Dei lumen reddidit oculorum non ſine admiratione palatinorum procerum, immo etiam Regis, quem præſentis exhibitio miraculi Chriſtianæ fidei fervore accendit. Cernitur uſque in hodiernum Eccleſia in teſtimonium virtutis hujus conſtructa, in qua orantibus, & credentibus beneficia præſtantur divina. Hactenus Chronographus Cameracenſis, typis nondum editus.

Ceterum Vedaſtus à ſancto Remigio Archiepiſcopo Remenſi datus Epiſcopus Cameracenſis.

Albini Flacci Alcuini teſtimonium de S. Vedaſto, Clodonei primi Galliæ Regis doctore ac catechiſta.

HIs appoſite à nobis adjungentur ea, quæ de S. Vedaſto, primo Clodonei Regis catechiſta, poſt Atrebatenſi Epiſcopo, Albinus Flaccus Alcuinus, ſanctiſſimi Præſulis res geſtas proſequens, commemorat, poſt dictam victoriam de Alemannis feliciter obtentam. *Hæc* (inquit) *arrepta victoria, de qua ante diximus, Regi populoque ſuo cauſa fuit ſalutis æternae, & ne lucerna* (S. Vedaſtus videlicet) *ſub modio lateret abſconditus, ſed ſupra candelabrum poſitus exemplis vel prædicationibus in domo Dei lucens, ab errore idololatriæ & caligine ignorantiæ ad viam plurimos educeret veritatis. Igitur ſuperatis hoſtibus, & rebus in pace compoſitis, & Alemannis ſuæ ſubjectis ditioni, Rex ovans cum laude triumphi ad patriam rediit. Et ut fidelis tantæ ſibi gloriæ largitori ſponſor appareret, feſtinavit ſervorum Chriſti ſacra imbui prædicatione, & ſancti baptiſmatis ablui Sacramentis. Venit autem ad Tullum opidum, ubi ſanctum agnovit Vedaſtum laudabili religione ſoli Deo ſervire, & dulciſſimos* con-

contemplativæ vitæ carpere fructus. Hunc vero ad sanctum Remigium Christi carissimum sacerdotem, ad Rhemorum properans civitatem, sibi socium assumpsit, quatenus per singulos itineris sui gressus saluberrimis ab eo imbueretur doctrinis, & Catholicæ fidei firmis initiaretur fundamentis: ut paratus fide & virtutum scientia à tanto Pontifice (Reimgio scilicet) *spirituali ablueretur lavacro, & ab illo donis cælestibus confirmaretur, quod ab isto divina prius proveniens gratia, Evangelicis cœptum fuerat prædicationibus.*

Hic ad fontem vitæ festinantem deducebat Regem: ille in fonte salutis æternæ venientem abluebat: ambo propemodum pari pietate patres, hic doctrina fidei, ille baptismatis unda. Utique æterno Regi Regem temporalem munus obtulerunt acceptabile. Hi sunt duæ olivæ & duo candelabra lucentia, à quibus Rex præfatus in via Dei eruditus, miserante Deo portam æternæ lucis ingressus, cum fortissima gente Francorum credidit Christo, & facta est gens sancta populus acquisitionis, ut annuncientur in eo virtutes illius, qui eos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum. Sacræ igitur Evangelicæ auctoritatis narrat historia Dominum Jesum Jericho pergentem, ad confirmanda fide suæ majestatis corda populi præsentis, cuidam cæco ad se clamanti lumen reddidisse oculorum, ut per corporale unius cæci lumen, spiritualiter multorum illuminarentur pectora. Ita & Sanctus Vedastus, Deo Christo donante, per ejusdem illuminationem cæci fidem quam verbo prædicavit, in corde Regis miraculo confirmavit: ut Rex ipse intelligeret, tam sibi esse necessarium cordis lumen, quam cæco oculorum illustrationem: & quod divina operata est gratia per preces famuli sui in cæca nocte castigatis, hoc per sermones ejusdem famuli, eadem operante potentia; per spiritualis intelligentiam lucis in suo pectore perficeretur.

Nam regia excellentia condigno comitatu cum multitudine maxima populi, iter agentibus illis, venerunt in quendam pagum, qui incolarum terræ illius consuetudine Ungise pagus dicitur, prope Regulia-cam villam, quæ sita est super florigeras Axonæ fluminis ripas. Et ecce ejusdem fluminis fontem Rege transeunte cum multitudine populi, obviavit illi cæcus quidam hujus diutissime solaris expers luminis, forte nec sua cæcatus culpa, sed ut manifestarentur opera Dei in illo, & per illius illuminationem præsentem plurimorum illuminarentur corda spiritualiter. Qui cum intellexisset a prætereuntibus Sanctum Vedastum Christi servum in eodem iter agere comitatu, clamavit: Sancte & electe Deo Vedaste, miserere mei, & supernam pio pectore diligentius deposce potentiam, ut meæ subveniat miseriæ. Non aurum posco, nec argentum, sed ut mihi lumen per sanctitatis tuæ preces restituas oculorum. Sensit itaque vir Dei virtutem sibi adesse supernam, non ad illius cæci tantummodo curationem, sed plus propter præsentis populi salutem, totum se in sacras effudit preces, in divina fidens pietate: & dexteram cum signo Crucis posuit super oculos cæci dicens: Domine Jesu, qui es lumen verum, qui aperuisti oculos cæci ad te clamantis, aperi oculos istius: ut intelligat populus iste præsens, quia tu es Deus solus, faciens mirabilia in cælo & in terra. Mox ille cæcus, lumine recepto, gaudens perrexit viam suam. In quo loco tempore sequenti, à religiosis viris ædificata est Ecclesia in testimonium miraculi istius; in qua orantibus & credentibus usque hodie beneficia præstantur divina.

Igitur Rex à viro Dei Evangelicis apprime imbutus disciplinis, & hoc præsenti miraculo in fide firmiter confortatus, nihil moratus in via, nihil dubitans in fide, sed magna alacritate animi, festinatione magna mentis sanctissimum Pontificem Remigium videre properavit, ut illius sacratissimo ministerio Spiritu Sancto operante in remissionem peccatorum, & spem vitæ æternæ, Catholici baptismatis vivo ablueretur fonte. Cum quo aliquantis moratus est diebus, ut Ecclesiasticis satisfaceret sanctionibus, & pænitentiæ (secundum Apostolicum præceptum) prius ablueretur lacrymis, dicente beato Petro Principe Apostolorum. Act. 2. *Pænitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, & in nomine SS. Trinitatis, cælestis mysterii baptisma susciperet. Sciens vero beatus Pontifex Apostolum dicere Paulum:* 1. Cor. 14. *Omnia vestra honesto cum ordine fiant: statuit diem, quo Rex intraret, ad suscipienda divinæ pietatis Sacramenta. Quale fuit tunc Sanctis Dei gaudium, qualis in Ecclesia Christi lætitia, cum viderent Regem Ninive ad prædicationem Jonae de solio majestatis suae descendisse, & in cinere sedisse pænitentiae: & sub pia Dei sacerdotis dextera suae excellentiae caput humiliare.* Hactenus Alcuinus, in vita S. Vedasti, apud Laur. Surium.

CAPUT VI.

Abbatia S. Germani de Pratis ad muros urbis Parisiensis.

ILlustris hujus monasterii fundator fuit *Childebertus* Rex Francorum, filius Clodonei primi Regis Christiani, qui cum ex Hispania adtulisset stolam S. *Vincentii* Levitæ & martyris, cum aliis plurimis sanctorum reliquiis, juxta ordinationem S. Hermanni tunc Parisiensis Episcopi, templum in honorem ejusdem S. Vincentii, quod nunc S. Hermanni de Pratis dicitur, excitandum curavit. Rei fidem facit Aymoinus monachus lib. 2. cap. 20. his verbis. *Verum Childebertus acceptam S. Vincentii stolam, Parisias defert, ædificatamque solotenus, secundum beatissimi Germani dispositionem basilicam, nomini ejusdem S. Levitæ ac Martyris dedicari fecit. In qua non minimam vasorum partem, quæ eum à Toleto asportasse supra memoravimus, cum capsis Evangeliorum, cruces quoque mirifici operis, aliaque devotus excellentissima contulit munera.*

Diploma

Diploma Childeberti Regis.

CHildebertus Rex Francorum, vir illustris. Recolendum nobis est, & perpensandum utilius, quod hi qui templa Domini Jesu Christi reædificaverint, & pro requie animarum ibidem tribuerint, vel in alimoniam pauperum aliquid dederint, & voluntatem Dei adimpleverint, in æterna requie sine dubio, apud Dominum mercedem recipere meruerint. Ego Childebertus Rex una cum consensu & voluntate Francorum & Neustrasiorum, & exhortatione sanctissimi Germani Parisiorum urbis Pontificis, vel consensu Episcoporum, cœpi construere templum in urbe Parisiaca prope muros civitatis, in terra quæ aspicit ad fiscum Isciacensem, in loco qui appellatur Locotitie: in honore S. Vincentii Martyris, cujus reliquias de Spania apportavimus, seu & sanctæ Crucis, vel Sancti Stephani, & Sancti Ferreoli, & Sancti Juliani, & beatissimi Sancti Gregorii, & Sancti Gervasii, Prothasii, Nazarii, & Celsi pueri, quorum reliquiæ ibi sunt consecratæ. Propterea in honore Dominorum Sanctorum, cedimus nos fiscum largitatis nostræ, qui vocatur Isciacus, qui est in pagis Parisiorum prope alveum Sequanæ; una cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, cum mansis, commanentibus, agris, territoriis, vineis, silvis, pratis, servis, inquilinis, libertis, ministerialibus (præter illos quos nos ingenuos esse præcipimus) cum omnibus appenditiis suis quæ ibi aspiciunt, cum omnibus adjacentiis quæ ibi adagunt, cum omnibus quæ nos deserviunt tam in aquis vel insulis, cum molendinis inter portam civitatis & turrim positis, cum insulis quæ ad ipsum fiscum adjacent, cum piscatoria quæ appellatur Vannæ, cum piscatoriis omnibus quæ sunt in ipso alveo Sequanæ, sumuntque initium a ponte civitatis, & sortiuntur finem ubi alveolus veniens Sanara præcipitat in se flumen. Has omnes piscationes quæ sunt & fieri possunt in utraque parte fluminis, sicut nos tenemus & nostra forestis est, tradimus ad ipsum locum, ut habeant ibidem Deo servientes victum quotidianum per succedentia tempora.

Damus autem hanc potestatem, ut cujuscumque potestatis littora fuerint, utriusque partis fluminis teneant unam pecticam terræ legalem, sicut mos est, ad ducendas naves & reducendas, ad mittenda retia & retrahenda, absque ulla refragatione. De argumentis vero per quæ aves possunt capi super aquam, præcipimus ut nulla potens persona inquietare audeat famulos Dei, sed omnia secure teneant, possideant per infinitas temporum successiones.

Et cum areis & casis in Parisiis civitate, cum terra & vinea & oratorio in honore Sancti Andeoli Martyris, quæ de Hærio & Cecaunio, dato pretio comparavimus: omnia & ex omnibus, quidquid ea nos deservierint, in postmodum pro requie animæ meæ, quando Deus de hac clarissima luce dederit discessum, ipse fiscus qui vocatur Isciacus, cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, ipso die ad ipsum templum Domini quod nos ædificamus deserviat, & omnia quæ ibi sunt opus, tam ad lumen quam in Dei nomine ad stipendia servis Dei quos ibi instituimus, seu ad ipsos rectores qui ipsos regere habent: omnia & ex omnibus ibi transolvant, ejusque temporibus, & per longa annorum spatia, ad ipsum templum Domini absque contradictione, vel refragatione, aut judiciaria contentione, inspecta ipsa præceptio, omnique tempore proficiat in augmentum.

Et ut hæc præceptio cessionis nostræ futuris temporibus Deo auxiliante firmior habeatur, vel per tempora inviolabiliter conservetur, manibus propriis vel nostris signaculis, subter infra decrevimus roborare. Datum quod fecit mensis Decembris die sexto, anno 48. postquam Childebertus Rex regnare cœpit. Ego Valentianus, Notarius & Amanuensis recognovi.

Obiit autem Chilpericus Rex anno 559. teste Sigiberto, in hoc suo monasterio conditur.

CAPUT VII.

Lerinense S. Honorati monasterium, vulgo Lerius, *in diœcesi Grassensi, regni Galliæ.*

EST illustris hæc Abbatia sita in insula Lerina seu Lerino, quam Plinius & Strabo Leronem vocant, in diœcesi Grassensi.

Ex hoc monasterio prodierunt viri quamplurimi sanctitate ac scriptis illustres ut S. *Hilarius* Archiepiscopus Arelatensis: *S. Honoratus*; Vincentius Lerinensis; libello adversus hæreses scripto notissimus; Faustus Rhegiensis Episcopus & alii.

Accessit hoc monasterium, congregationi Cassinensi, anno Christi 1515. ut constat ex diplomate Leonis X. Plura vide apud Chopinum lib. I. Monasticon tit. 1. & infra cap. 92.

Fontanellensis Abbatia.

FOntanellense monasterium anno 645. ædificare cœpit *S. Uvandregisilus*; qui in Virdunensi regione, Nualtchiso patre, ex nobilissima familia natus primum sub Dagoberto, Francorum Rege Comes palatii fuit. Ducta postmodum conjuge, cum ea virginitatem servavit: mutuo demum consensu, ipsa sanctimonialis, Uvandregisilus vero factus est clericus. Cumque in monasteriis aliquot piis sese operibus egregie exercuisset, Rotomagum venit ad S. *Andoeum* ejus urbis Episcopum; à quo Subdiaconus primum, post Diaconus, ac demum sacerdos à beato *Andomaro* Tarvanensi Episcopo est ordinatus. Contigit autem postea, Lar-

 giente

gicnte *Erchinoaldo*, qui Dagoberti Regis, filiique ejus Clodonæi, Major domus fuit, agrum quendam, ad monasterium exstruendum, acciperet, quem *Fontanellam*, ob rivum eo loco fluentem, nuncupabant. Hunc ergo locum Uvandregifilus, cum nepote suo venerabili *Godone*, cœpit excolere; multisque faventibus insigne ibidem monasterium construxit. Ad quod mox tantus factus est concursus, ut monachorum numerus ad trecentos excreverit.

Cæptum est autem hoc opus ab anno Dominicæ incarnationis sexcentesimo quadragesimo quinto, sub die Calendarum Martiarum, Indictione tertia, qui erat annus Clodonæi Regis undecimus. Est autem hoc cœnobium situm in territorio Rotomagensi, distans a memorata urbe millibus ferme decem & octo; porro à fluvio magno Sequana, spatio passuum circiter octingentorum.

Adjutor vero hujus operis, ac cooperator insignis fuit *Uvaningus* vir illustris, qui monasteria varia, in his & *Fiscanum* construxit.

Porro S. *Uvandregifilus*, in Caletani tractus populis, qui id temporis rapaces ac belluinam fere vitam agebant, mitigandis, & Christianæ disciplinæ subdendis, admodum laboravit, multaque alia pietatis opera edidit.

Hæc ex actis illius, à quodam ejus pene æquali conscriptis, atque à Surio *to.* 4. *Induct.* 22. editis, excerpsimus.

S. Walerici monasterium, apud Caletes, in Gallia.

S. *Walericus*, B. Columbani Hiberni, qui Luxovienſe in Burgundia, & Bobienſe in Italia condidit monasteria, discipulus, Clotario Francorum Regi gratissimus exstitit. Eo adjutante istud ipse monasterium ædificavit, in quo hodieque corpore quiescit.

Plura vide in Actis ejus à Surio evulgatis de S. Columbano vide infra cap. 13.

Centula, hodie S. Richarii monasterium in opido ejusdem nominis, apud Caletum regni Franciæ opidum.

S. Richarius Abbas & fundator monasterii Centulensis in agro Pontivo, fuit Dagoberto Galliæ Regi admodum gratus. Vitam ejus scripsit Alcuinus Flaccus ad Carolum Magnum Imp. quæ exstat apud Surium tomo 2. Meminitque ejusdem Hucbaldus in vita S. Rictrudis Marchianensis. Ex his brevem vitæ ejus seriem recitat Molanus in Natal. SS. Belgii; *Natus est Richarius in villa Centula, provincia, Pontivæ in qua per pietatis opera; & prædicationis lumina clarus effulsit: sed & in ultra marinas Britanniæ regiones lumen veritatis suo sparsit adventu. Reversus vero ad patriam, quodam tempore visitavit equitando Deo devotam feminam Rictrudem, & cum juxta morem, ipsa ad propria ascenso equo, remeanti, filiolum Maurontum, quem ante sacro baptismate regeneraverat, benedicendum daret, immisit antiquus hostis equo ferocitatem. sed orante famulo Dei, puer, qui ceciderat sanus redditus est matri, & equus redditus est mansuetudinis suæ. Cum autem ab omnibus honoraretur, monasticam vitam petens, regimen Ecclesiæ quam in Centula viro fundaverat, alteri tradidit. Porro Gissemarus, vir illustris & Christianæ religionis amator & Mauroutus, terrarum vel silvarum ad Regem pertinentium servator, præbuerunt ei locum manendi in silva Tristiacensi, qui & ipse Mauroutus, postea seculari habitu deposito, monachus factus est in eodem loco. Cumque vir Dei mansionem solitariam præparasset, Christo monasterium construere inchoavit. At inibi tanta: se mortificatione carnis castigavit, ut vix ossa arentia dissipatis juncturis sibi adhærerent, illum quotidie vincens in eremo, à quo Adam olim victus est in paradiso. nec tamen in eremi angustia, lucis columna latere potuit, multis ad eum confluentibus infirmis, quos sanctarum medicinis orationum sanavit. Præscius tandem diei evocationis suæ Christi viatico suum iter munivit, & inter gratiarum actiones, & verba orationis, spiritum emisit: conditus à Sigobardo commilitone, ubi suo Regi maxime militaverat. Sed non multo post fratres Centulenses cum sua Abbate Ocialdo corpus tulerunt posueruntque eo in loco, in quo etiamnum cum magna meritorum gloria requiescit.*

Ex his autem Alcuini verbis colligitur eum Deo militasse multo tempore, deinde etiam obiisse, & quievisse in Belgio. Nam Mauroutus, ut infra ex Hucbaldo dicemus, monasterium suum Broilo inter Flandros construxit.

Huc etiam referendum est ex Bertinensis monasterii Chronicis, propter Normannorum persecutiones, Flandriæ Comitem corpus ejus & corpus Walerici ad S. Betini monasterium transtulisse. In quo utrumque remansit usque ad tempora Arnulfi secundi, qui Hugoni Capeto, postea Francorum Regi, ea multum reposcenti, tandem restituit.

Hactenus Molanus, Vocatur autem Centula hodie S. Richarii monasterium, opido ejusdem nominis in Picardiæ finibus inclusum.

CAPUT VIII.

S. Martini Threverense monasterium.

S. *Martini* Treverenſe cœnobium, extra & intra, hoc est, ad ipsos muros urbis infra saxeum pontem vetustissimum in dextra Mosellæ fluminis situm, ex Tetradii Consularis viri

viri privata domo in scholasticæ congregationis habitationem, inque domum Dei & oratorium commutatum est, anno Christi circiter 406. imperantibus Arcadio & Honorio, ab ipso S. *Martino* Turonensi Episcopo. Cum enim Treverin is venisset, & Tetradii Consulis servum ibi malo spiritu correptum à dæmonio liberasset, Consul ut esset pro præstito sibi beneficio gratus, S. *Martino* domum suam dono dedit, hac lege, ut vir Dei ex ea oratorium & domum precationum S. Cruci dedicatam faceret.

Postea vero hanc ipsam precationum & disciplinæ domum, Barbarorum crebris in Galliam, Belgicam & Germaniam irruptionibus desolatam & plane collapsam instauravit circa annum Christi 526. & monachis Benedictinæ professionis attribuit quinquagesimus Treverorum Episcopus *Magnericus*, qui abolito S. Crucis prisco nomine S. *Martini* cœnobium novo titulo appellari jussit. Ejus Antistitis in hoc ipso cœnobio ostenditur tumulus, in subterranea videlicet templi crypta post D Virginis aram. Tandem post multorum annorum curriculum, cum à Normannis vastaretur tota fere Gallia, & in Treverim quoque misere sævitum esset; iterum periit istud S. Martini cœnobium: sed mox ab Episcopo Treverorum sexagesimo octavo *Ratbbodone* vel *Racbabodo*, circa annum Domini 880. præclare est reædificatum. Tertio vero ab Hungaris incensum, rursus à Theoderico septuagesimo, secundo Trevirorum Antistite instauratum est circa annum Christi 960. Ita fere Caspar Bruschius, in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPUT IX.

Benchorense monasterium, in Hibernia.

FUndatum est hoc monasterium à S. *Lamogello* Abbate circa annum Christi 570. multorum postea monasteriorum mater ac caput futurum: utpote à quo Congregatio Benchorensis, per Angliam, Scotiam, & Hiberniam olim diffusa nomen sumpsit. Ex hujus congregationis monachis fuit S. *Columbanus*, qui Luxoviense in Burgundia monasterium circa annum Christi 600. construxit, itemque Bobiense in Italia.

CAPUT X.

Monasterium Regium S. Æmiliani de Cucalla, vulgo de S. Millan de la Cogolla, *alias de* San Milan de Suso.

S. *Æmilianus*, Patronus ac defensor Hispaniæ vivere desiit an. Christi 574. die duodecima Novembris. Vitam ejus scripsit Braulio, sive Braulius Cæsaranguitanæ Ecclesiæ Episcopus, exstatque apud Prudentium Sandovallium Parte 1. fundationum monasteriorum in Hispania. S. Æmiliani magister fuit *S. Felix* presbyter, cujus translationem descripsit Grimaldus, exstatque citato loco apud Sandovallium. Est hoc monasterium longe antiquissimum, quod numquam vel à Mauris vel ab Arrianis hæreticis fuit violatum.

Huic cœnobio tamquam matri, originem suam debent monasteria virorum varia: ut *S. Martini de Ferran*, *S. Martini de Thama*, *S. Romani de Donisele*, *S. Martini de Mena*, *S. Felicis de Auca*, *S. Joannis de Orbananos*, S. Vincentii de Ocizta, *S. Stephani* de Salzedo, *S. Martini de Manneta*, *S. Mariæ* de Cafiera, itemque monasterium unum monialium, videlicet *S. Michaelis de Peditoso*.

De S. Æmiliano hæc legitur inscriptio in veteri tumulo.

Purgatissimi Apostolicique viri Æmiliani corpus hic humatum jacet, qui postquam eremiticam vitam multis annis egit & clericalem, tandem monasticam professus, sub regula Benedicti curam gerens Abbatialem, abiit in Domino clarus miraculis & prophetiæ spiritu, Hera. DC. XII.

In hoc monasterio de Suso spectantur octo arcæ lapideæ, in quibus quiescunt famosissimi illi septem *Infantes de Lara*, cum suo Ayo, ut Hispanice vocant seu magistro. Ita Sandovallius in dicta parte prima fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Est autem hoc monasterium situm in D. Calagurritana & sancti Dominici de la Calcada.

CAPUT XI.

Salisburgense sancti Petri monasterium.

CElebre istud monasterium, ex quo multi egregii viri ad gubernandos varios Germaniæ Episcopatus atque Abbatias prodierunt, construitur atque instituitur per sanctum *Rupertum* una cum Episcopatu Salisburgensi, auxilio & munificentia inclyti *Theodorici* Ducis Bavariæ, quem sanctus Rupertus in fide Christiana Ratisbonæ instituit, & una cum suis optimatibus, sacræ regenerationis lavacro abluit, circa annum 580. In hoc monasterio ipse S. *Rupertus*, & se-

ptem ejus fucceffores fedem Epifcopalem habuerunt, adeoque tam Epifcopatui quam Abbatiæ laudabiliter præfuerunt, ibidemque humati funt; usque ad *S. Virgilium*, qui crefcente multitudine Chriftianorum relinquens Abbatiæ gubernationem *Gertrico* pio ac docto monacho, aliam fedem Epifcopalem crexit, & infignem bafilicam pronam in honorem *S. Ruperti* primi Salisburgenfis Epifcopi ac Doctoris conftruxit; quam abfolutam anno 774. ipfemet confecravit, eoque *S. Rupertum* cum duobus ejus facellanis, viris fanctis, ex æde S. Petri tranftulit. De qua re ceterisque Abbatibus hujus monafterii latius Cafpar Brufchius in fua Centuria monafteriorum Germaniæ.

Weltenburgenfe monafterium, in Bavaria, ad Danubium.

DE fundatione hujus monafterii fic fere fcribit Joannes Aventinus libr. tertio Tempore *Theodonis Ducis Bavariæ, qui cum filio Theodoperto a fancto Ruperto Reginoburgii aqua cælefti luftratus eft, poft extructa templa tam Reginoburgii, quam Utini, Chrifto Deo atque ejus Genitrici dicata, atque à fancto Ruperto confecrata (utrumque adhuc ædicula feu Capella vetus vocatur) per omnes Ubiorum regiones facra ædes paffim ædificata funt, eædemque a fancto Ruperto & fociis confecratæ, ut Welteburgii, quod ipfe Valentiam vocat, & extra mœnia Reginoburgenfia, fancto Georgio, tutelari Chriftianorum militum, quædam fancto Martino Maximilianoque templa dicata, quæ adhuc monftrantur.*

Alibi idem Aventinus libr. fexto fcribit. Eodem tempore Hardonicus Epifcopus Reginoburgenfis Valentiam, hoc eft, Weltenburg, templum D. Georgio dicatum, pulfis monachis Benedictinis tradit Canonicis Regularibus D. Augustini, accito Hardonico ejus ordinis, ex monafterio fancti Floriani in Auftria, fupra Anafum. Conradus itidem Epifcopus Reginoburgenfis, quinque poft annos monachos Benedictinos rurfum reftituit, ipfisque Fridericum præfecit. Monafterium hoc Danubio feptum eft, quinque millibus paffuum infra Abenfperg, ubi cineres Artobrigæ, quæ, tefte Ptolemæo, caput olim Vindelicorum fuit, monftrantur. De qua Adventinus 2. & 3. libro Annalium latius fcripfit.

Ita Hundius in Metrupoli Salisburgenfi.

Mauri monafterium, vulgo Maursmunfter, *quarto ob Argentina milliari.*

SItum eft opidum & cœnobium, *Maursmünfter* nuncupatum, quarto lapide ab Argentorato Germaniæ urbe celebri. Eo loci *Seobaldus* vir pius ac fanctus oratorium conftruxit anno Domini 583. favente ac dotante *Childeberto*. Rege Auftrafiæ, qui fuit filius Clodonæi I. Chriftiani Gallorum Regis. Primus Abbas fuit *B. Leobardus* S. Benedicti Abbatis in Caffinenfi monafterio difcipulus. Secundus fuit *Maurus*, S. Pirminii Meldenfis Epifcopi difcipulus, à quo cœnobium iftud, Mauri monafterium eft appellatum. Ita Brufchius, lib. cit.

CAPUT XII.

S. Medardi monafterium, ad muros urbis Sueffionenfis, in Gallia.

VIfitum in profpectu urbis Sueffionenfis *B. Medardi* monafterium, cujus ut celebritas & præftantia aliqua ex parte nofcatur, placuit nonnulla cum ex Archivis accepta, tum ex antiquitatis veftigiis ac ruderibus obfervata convertere. Primum ut ad ipfius templi à Carolo Calvo jam eum extructi partem fummè orientalem veniamus, duorum illic Regem Franciæ, *Clothariі* videlicet ac *Sigeberti* filii ejus monumenta, loco veluti fubterraneo, vifuntur. Non procul inde cernitur *B. Medardi* lapideum fepulcrum, (*Meminit illius Greg. Turonenf. lib. de glor. Confef. §. 95.*) duabus columnis pariter lapideis fulfultum, Septentrionali parte Ecclefiæ, habetur lapis duriffimus, humani capitis menfuram quater excedens, quem ex loco Dominicæ Afcenfionis in Galliam allatum tradunt monachi, monftrantque Domini noftri impreffum lapidi veftigium. Ab eo olim cancellis ligneis, reverentiæ ergo, populus arcebatur, in ejusque honorem piam focietatem multi inierant. A meridionali parte exftant clauftrum, dormitorium, refectorium & hofpitale à *Carolo Magno* fumptuofiffime ac vere regio opere deftructa: quibus itidem ad Auftrum verfus nuper occurrebat haud ignobile aliud templum *S. Sophiæ* cum alio parvo facello, inter omnia totius Galliæ loca facra, longe antiquiffimo: cui fua vel antiquitas vel parvitas ad hoc profuit ne dirueretur, ficut proximum S. Sophiæ everfum eft (heu dolor,) ad colligendos lapides in reparationem murorum urbis. Quo etiam tempore non minus fevitum eft in monafterii ambitum; qui ex lapidibus quadris & fectis conftructis, octo circiter pedum latitudine tenebatur. Dedito ambitu in quodam privilegio Odonis Regis anno 893. apud Compendium palatii conceffo, anno 5. regni ejus fcriptum legitur in hæc verba: *Ad thefaurum Sanctorum reparandum, ad fuftentandam totius fabricam templi, & ad reintegrandum decorem domus Dei, quæ nuper à Marcomannis igne combufta effe videtur, munitionem quoque muratam & muro cinctam in circuitu ipfius monafterii fieri decrevimus propter infurgentium Danorum infolentiam & memoriam Caroli Imp. qui eandem munitionem jamdiu fecerat, ad petitionem*

tionem Berthæ Sororis Ludovici Imp. in memoriam B. memoria Gregorii summi Pontificis, &c. In istius dirutæ nunc murorum partis angulo, urbem respiciente, fuit turris illa, in qua olim detentus fuit Ludovicus pius Imperator. Postremo constat ibi fuisse Regiam *Clodonei* primi Regis Franciæ Christiani, & apparent hodieque triplicium fossatorum amplissima vestigia.

Haud abs re fuerit his subnectere privilegium *Joannis* Papæ, huic monasterio circa annum 562. concessum, cujus & Baronius meminit ad Martyrologium Romanum VIII. Junii & Choppinus lib. 1. Monasticon. tit. 1.

Totius orbis Principibus machinam mundi sub Christo Principe regentibus, præsentibus atque futuris, Joannes meritorum qualitate infimus, sed Dei gratia S. Romanæ sedi Prælatus. Summam esse, quos divinæ fidei & apostolicæ majestatis nobilitat religio, constat, ut fructu operum & effecta rerum certa demonstrent obsequia. Ob hoc divina inspirante gratia, & præcellentissimi Cotharii suadente clementia, monasterio B. Mariæ, & B. Petri, quod est extra Suessioram civitatem situm, ubi Dominus Medardus requiescere & Daniel Abbas præesse videtur, hoc privilegium omnimodis indulgemus, ut terras quas filius noster Clotharius ob salutem animæ suæ dedit, Croniacum scilicet, Attipiacum, & Alunit, possessionem suam in pago Metensi cum Salina, quæ vulgo dicitur patella salis, cum omni integritate teneant atque possideant, cum terris, domibus, ædificiis, mancipiis, silvis, pratis, pascuis, salinis, Ecclesiis & altaribus, habeant atque possideant, & teneant. Hoc quoque auctoritate S. Trinitatis, & inseparabilis unitatis, vitæ B. Petri Apostoli, coram Rege Clotario, & omnibus plebejis Francorum, scilicet Archiepiscoporum, Episcoporum, Judicum, & omni populo Coristianorum, Romanorum Principum decernimus, ut nullus Regum, Antistitum, Judicum, terras S. Mariæ, & Domini Medardi, sive Ecclesias vel altaria, thelonea, decimas, nonas, banna vel freda exigat, &c. Datum in Ecclesia S. Silvestri quinto Idus Martii anno Dominicæ Incarnationis D. LXII. Edict. X.

Insignem profecto antiquitatem præfert hoc privilegium, sed dubito an numerus annorum Christi non sit adjectus per recentiorem manum.

CAPUT XIII.

Agaunense & Luxoviense monasteria.

AGaunense *S. Mauritii* monasterium Abbatiale, apud Sabaulos ex *Chablais*, fundavit B. Sigismundus Burgundiæ Rex circa annum 600. ibidem sepultus. Est id situm ad radices montis D. Bernardi.

Est autem S. Mauritius hodie Patronus ac tutor Sabaudiæ: à quo & ordo apud Sabaudos Equestris nomen induit. Fuit is martyrio coronatus circa annum 298. sub Imp. Maximiano, cum esset Thebææ legionis caput ac præfectus.

Luxovium, in Comitatu Burgundiæ.

Sanctum Columbanum Abbatem anno 602. ex Hibernia in Burgundiam venisse, ibique Theoderico Rege permittente, Lugoniense monasterium inchoasse, tradit Sigebertus in Chronico.

Pulso postmodum, per Theodericum Regem, è Francia Columbano, B. Eustasius ejus discipulus Luxoviensi cœnobio summa cum laude præfuit.

Est autem Lugonium hodieque illustre monasterium, ejusdem nominis opido, in Burgundiæ Comitatu inclusum, quod *Lugeul* vulgo nuncupant. Fuit hoc olim monasterium quoddam quasi Apostolicorum, per Galliam virorum seminarium, ex quo summi illi viri *Andomarus* Morinensis, *Aicharius* Noviomensis ac Tornacensis, *Chagnoaldus* Lugdunensis, *Ragnarius* Augustodunensis Episcopi, *Bertinus* Abbas Sithiensis, aliique plurimi prodierunt.

Ab eodem monasterio olim congregatio reformata Luxoviensis nomen habuit.

Bobiense monasterium, in Italia.

HUjus auctor fuit S. Columbanus, patria Hibernus, qui & Luxoviense in Burgundia, ut dixi, cœnobium excitavit. De quo sic Sigebertus in Chronico.

Sanctus Columbanus à Theoderico, Rege, instinctu Brunichildis aviæ, expellitur Francia; qui post, relicto Gallo discipulo suo in Alemannia, cœnobium Bobium construxit in Italia.

Ceterum B. Columbanus paullo post Eustasium, monachum & discipulum suum, ex Italia in Galliam remisit, qui una cum *S. Uvalerico*, B. Columbani pariter discipulo, Luxoviense monasterium laicis ademit, & monasticam ibi disciplinam instauravit. Consule Jonam in Vita S. Columbani, & Acta S. Uvalerici apud Surium.

S. Columbano Anno 622. juxta Sigebertum in Chronico, aut anno 615. juxta Baronium, defuncto, successit in regimine Bobiensis monasterii Attila.

CAPUT XIV.

S. Maximini monasterium, extra muros urbis Treverensis.

S. Maximini potentissima vetustissimaque Abbatia, extra urbis Trevericæ Nigram vel Martiam portam, in ipso campo Martio, à regione cœnobii S. Mariæ ad Martyres, prope S. Paulini olim cœnobium, nunc vero Canonicorum sæcularium collegium sita, ex regio D. Helenæ palatio templum Dei domicilium factum, fundatur circa annum Domini 333. ab ipso Christianissimo Imperatore Constantino Magno, ad petitionem matris ipsius S. Helenæ, quæ sanctam Crucem Dominicam invenisse legitur. Eo ipso nimirum tempore, quo Agritium Patriarcham Antiochenum Treverim accersitum, ejusdem urbis Episcopatui præfecerat. Et hanc istius cœnobii originem veram ac certam esse, Dagoberti Galliarum Regis subsequens diploma, Memiliano decimo tertio ejus loci Abbati, anno 643. datum abunde & luculenter testatur.

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Omnium Christianorum noverit industria, qualiter ego Dagobertus *Rex potentissimus, cum convenienti consilio Episcoporum meorum Comitumque Legatos de mea parte ad Abbatem Memilianum direxi, mandans ei ut diligenter inquireret, indeque per seipsum indicaret quibus auctoribus illud monasterium, S. Maximini constructum, vel cujus imperio à pristinis temporibus esset subjectum. Hanc rogationem Abbas cum fratribus sollicite percipiens, perlectisque in eodem loco quibusdam vetustissimis chartulis inventum est, idipsum monasterium Constantini Imperatoris fuisse regale templum, atque jussu ejus dedicatum in honorem S. Joannis Evangelistæ à* S. Agritio *venerabili Archiepiscopo, in quo videlicet templo (ut idem pater monasterii nostræ Regalitati patefecit certa relatione)* Helena *sacra Dei famula potente & favente supradictus Imperator pauperes Christi congregavit, eisque virum Dei Joannem præposuit, ut in servitio Dei semper vacarent, & pro se orationibus insisterent; & insuper illius loci habitationem aliæ personæ nolint subdere, nec suæ successorumque Imperatorum potestati. His rebus ita esse firmiter intellectis; regio more constituo atque firmissima jussione præcipio, ut nullus unquam proterve illud monasterium, in quo Abbas supradictus præesse videtur, audeat inire vel ullam inhumanitatem illi violenter inferre. Igitur ut assidua recordatio mei meorumque præsentium maneret in prædicto monasterio: ipsorum S. Maximini præbendariorum victualia sub præmemorato Imperatore constituta, meis ex parte prædiis augere curavi, quorum nomina haec sunt.* Kannis, Crassiacum, Luncuvich, Regiodola, Vallis, Polich, Budeliacum, Talevanc, Loania; *haec loca ad regiam curtem, quae dicitur decima, pertinent, quam curtem cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, hoc est, quidquid praedii visus sum habere à fluvio qui nuncupatur Rubera, usque ad silvam quae dicitur Idec, S. Maximino Praesuli in perpetuam haereditatem contradidi.*

Insuper etiam cum consilio & rogatu meorum Principum, catervis ibi Deo deservituris, hanc legem firmiter & perpetualiter in posterum habendam decrevi, scilicet ut centenorum ibidem monachorum semper integra maneat & inconvulsa congregatio; excepto, si Imperatorum Principumve per saecula succedentium benevolentia praediis augmentetur vel thesauris. Et si propter paganorum vel infidelium Christianorum devastationem eisdem Christi servitoribus penuria ultra modum ingruerit, & per thesauri effusionem expelli nequiverit; Dei omnipotentis & mei meorumque successorum habeant licentiam, allodium cum familia à fidelibus illo contradicentibus dandi & vendendi, antequam Dei destruantur servitia. Et ut istius chartulae confirmatio firma in aevum permaneat, describi eam praecepi, & nostro sigillo eam inde firmavi. Actum pridie Nonarum Aprilis, anno regni nostri duodecimo, Moguntiae feliciter, Amen. Signum Dagoberti Regis.

Monasterium hoc, ordinis primum S. Basilii, & regulæ Orientalium monachorum, ab omni Archiepiscopali & Episcopali jugo exemptum, in temporalibus soli Imperatori Romano, in spiritualibus soli Summo Pontifici immediate subest. Abbas vero hujus loci privilegiis, & dignitatibus ac singularibus prærogativis sic insignitus est, ut Decanus plerumque septem præcipuarum Ecclesiarum Treverensium & Imperatricis Archisacellanus esse solcat. Devastatum est aliquoties à Barbaris, post tempora Regis Dagoberti, in Germaniam & Gallias excursiones facientibus; sed ab imis fundamentis renovatum, ac præclare restitutum legitur, & denuo consecratum, Benedictinæque professionis monachis traditum ab *Hildulpho* Archiepiscopo Treverorum, anno Christi circiter 764. Quo anno & Treverorum Archiepiscopi *Agricius*, *Maximinus*, *Nicetius*, ac *Basinus* de prioribus tumulis levati, & una cum trecentis Thebææ legionis Martyribus, honorificentius in recens instauratæ S. Maximini basilicæ minore crypta, quæ est sub summo altari, humati sunt. Sub Arnulpho etiam Imperatore à Normannis vastatum, ac solotenus deletum, mox ab *Ogone* Abbate præclare reædificatum est. Sic fere Bruschius.

CAPUT XV.

West monasterium, apud Londinum Angliæ metropolim.

IN prima enascentis Ecclesiæ apud Britannos infantia, imperante Antonino Pio, templum Apollinis, ad occiduam urbis Londini partem, ubi hodie cernitur *West monasterium*, terræ

motu

motu corruit. Ex ejus ruinis *Lucius* Rex Britannorum, qui Romanorum permissu hic regnavit, ad Christi cultum anno salutis 170. Ecclesiolam erexit, quæ postea, cum persecutionis tempestas sub Diocletiano Britanniam pervasisset, penitus subversa est. Locus jam inde diu neglectus, & spinis obsitus jacuit, unde ab Anglosaxonibus *Thornez* & *Thorney* dictus erat: donec *Sebertus* Rex Orientalium Saxonum sive Essexiæ, & Midlesexiæ, qui primus inter eos Christo nomen dedit, eo loci monasterium Christo & B. Petro, anno Christi 605. posuit: unde ab occiduo situ & monasterio, *Westmunster* nominari cœpit. Sed cum Danico ardente bello, prostratum esset, *Dunstauris* Cantuariensis Archiepiscopus, favente *Eadgaro* Rege id renovavit, & pauculis monachis concessit. Postca *Eduardus* Rex, cognomento Confessor, sibi in sepulturam, & Benedictinis monachis in monasterium, ex decimis omnium suorum redituum, magnifice construxit, & patrimoniis tota Anglia dispensis ditavit. Jam inde hoc monastcrium, cum Regum Angliæ inauguratione, & Coronatione tum etiam sepultura & Regalium repositione longe fuit celeberrimum. Verum post 160. annos, hanc Eduardi fabricam subvertit *Henricus* III. novamque Ecclesiam speciosa structura multiplici marmorearum columniarum ordine tecto laminis plumbeis convestito, quinquaginta annorum opere, ipse primum ponens lapidem anno 1220. exædificavit. Quam Abbates ad occasum plurimum auxerunt: *Henricus autem* VII. anno 1502. in suam suorumque sepulturam ad ortum, sacrarium admirandæ elegantiæ (Orbis miraculum vocat Selandus, omnem enim elegantiam in illo acervatam dicas) impensis 14000. librarum Anglicarum adjecit: in quo sepulcrum ejus splendidissimum & maximum ex ære solido hodieque cernitur.

Expulsis postea monachis per Henricum VIII. Angliæ Regem, cum ab Ecclesia Romana desciviſſet Canonici sunt substituti, sed à sacris Ecclesiæ Romanæ alieni, qui conjugati & ritu Anglicano viventes, etiamnum Westmonasteriense cœnobium incolunt, cum scholasticis quadraginta, quos Alumnos Regios vocant.

Ceterum ut in Francia ad Sidionysium tumuli Regum Franciæ, sic in Anglia Westmonasterii omnium pæne Regum Angliæ sepulcra admodum sumptuosa spectantur. Haud procul à dicto monasterio visitur Palatium Regium, quod Reges Britanniæ plerumque incolunt.

Fuerunt autem quam plurima olim in Anglia Benedictinorum monasteria, quorum origines ac progressus Guil. Malmesburiensis & alii rerum Anglicarum scriptores fuse commemorant.

Canutus Angliæ Daniæque Rex, qui anno 1030. obiit, duo exstruxit cœnobia ordinis Benedictini, unum eorum apud Anglos, in Nortfolchia intra paludes quod *S. Benedicti* vocatur, septimo lapide à Nordovico Nortfolchiæ Comitatus opido: alterum vero in Norvegia. Ita tradit Polydorus Vergilius lib. 7. historiæ Anglicanæ sub finem.

CAPUT XVI.

Regni Galliæ monasteria varia.

Athanacensis seu Athanatensis Abbatia fundata est Lugduni in Gallia anno 612. sedente Aetherio Archiepiscopo Lugdunensi. Alii volunt Athanacum diu antea à Salonio Archiepiscopo exstructum.

Brantholinæam Abbatiam in diœcesi Petracoviensi vulgo *Brantholine en Perigort* ad Dronam fl. anno 769. Carolus Magnus Imperator condidit. Eam ipsam Petrus Marolius Vaurensis in Aquitania Episcopus Societati Casalis Benedicti an. 154. annectendam curavit.

Sic Georgius Amboisius Legatus Apostolicus cœnobia S. Menulphi, Larentonii S. Laurentii & Hidori an. 1567. eidem sodalitio copulavit. Ex quibus quidem tria priora in Biticensi tractu sita sunt; Prioratus vero Isidori, Gallice *d'ysseure*, Molyrus Bojorum opido proximus, est in d. Augustodimensi.

In urbe Remensi est archimonasterium *S. Remigii* titulo nobile, quod Hercambaldus Abbas S. Benedicti Floreacensis ad Lugerim circa an. Christi 947. reformavit teste Frodoardo lib. 4. historiæ Remensis cap. 23. & 33. In huc monasterio *Chrisma celeste* sedulo adservatur, Gallorum Galliæ Regum unctioni destinatum, ut testatur Nicolaus Aegidius in Annalibus Franciæ: de quo sacro Remensi simbolo fuse Renatus Chopinus, ex Aimoino, Frodoardo, aliisque scriptoribus, lib. 3. Domanii Francorum & in Panegyrico, quem Henrico IV. Regi an. 1594. dicavit. Istud S. Remigii monasterium hodie unitum est cum Archiepiscopatu Venensi.

Vizeliacense monasterium, in d. Autisiodorensi, vulgo *l'Abbaye de la Magdelaine de vegelay en Auxerrois*, fundatum fuit à *Gerardo* Comite Niveruensi ejusque conjunge *Bertha* pro virginibus Benedictinis, quod deinde jussu Pontificio translatum est ad monachos ejusdem ordinis. Horum Abbati Martinus V. anno 1417. jus minorum infularum, aliaque multa erogavit. Fuit hoc monasterium olim Congregationis Cluniacensis: sed postea secularisatum est, ut loquitur Choppinus, hoc est pro monachis, Canonici sunt substituti, per Romanum Pontificem.

Usarchiae monasterium S. Petro sacrum in diœcesi Lemoviceosi condidit *Hildegarius* Lemoviceosis Episcopus, paterno Geraldi jussu Procomitis Lemovicensis.

S. Suplitii monasterium Bituricense reformatum, fuit à Guilielmo Cambrajo Archiepiscopo Bituricensi sub annum 1496. ut Casolis Benedicti cœnobium reformatum fuit an. 1488. auctore Petro Cadoeto Archiepiscopo Bituricensi.

Abbatia *d' Aisnay* Lugduni fundata fuit à *Brunechilde* Sigeberti Austrasiæ Regis conjuge anno 612. Sed eadem destructa fuit à Wandalis tempore Eucherii Archiepiscopi Lugduneosis.

Abbatia *S. Audoëny* in urbe Rotomagensi, nomen habet à S. Audoëno, olim Dagoberti *Regis* Galliæ Cancellario, post Archiepiscopo Rotomagensi.

Abbatiam S. *Cypriani* in Siburbiis Protaviensibus exædificata est à *Froterio* Protovimo Episcopo qui ibidem sepultus est circa anno 928. Ita Chopinus lib. 1. monasticon tit. 1.

Abbatia Quincei vulgo de *Quincay* est apud Pictones sita.

Jotrense virginum monasterium in d. *Meldensi*, vulgo *Jouerre*, fundavit *S. Audoënus* Archiepiscopus Rotomagensis circa an. 639. ut testatur Aimonus, historiæ Francorum lib. 4. cap. 41. & Guil. Nangiacus in Chronographia.

Cormeriacum Abbatiam, *Commercii*, fundavit in d. Turonensi *Iterius*, monachus antea S. Martini Turonensis; approbante Carolo Magno Imperatore: ut scribit Choppinus lib. 2. de Politia sacra, tit. 6.

Abbatiam *S. Nicolai*, prope muros urbis Andeganensis, *Falco* Comes Andeganensis excitavit: Abbatiam de *Oratorio*, vernacule *du Lauroux*, *Richardus* Aogliæ Rex, Andiumque Comes prædiis auxit: teste Choppino lib. 3. tit. 1.

Tironensis Abbatia in Pertico, *Tiron au Perche* est caput Congregatioois Tironensis, habens sub se XIV. Abbatias, inter quas sunt *Pelisse*, *Asvieres*, *Ferrieres*, *Guedenay*, *Joudieu apud* Lugdunum, & *Charisii*: ut testatur Choppinus in Monasticis. De mooachis Tironensibus fuse Jacobus Vitriacus cap. 20. Historiæ Occidentalis.

Majus-monasterium, *Mairemonstier*, haud procul ab urbe Turonensi situm, non sine voluptate anno 1610. lustravimus.

S. Geremari Abbatia, in diœcesi Bellonagensi sita est.

Ferrariensis Abbatia, *de ferrieres*, alias B. Mariæ de Bethlehem, in Senonibus. Hujus loci Abbas quoodam fuit Lupus Caroli Cæni Consiliarius, cujus exstant Epistolæ.

S. Acheoli Abbatia, *S. Acheul*, in d. Ambianensi.

S. Fusciaoi in nemore, *S. Fusian au vois*, in diœcesi eadem.

Vindocinensis S. Trinitatis Abbatia exempta, de *Vendosme*, in d. Carnotensi.

S. Mariae de Silva majori cœnobium in ora maritima Burdigalensi.

S. Columbæ juxta urbem Senonensem Abbatia accessit coogregationi Casalis Benedicti anno 1581.

S. Vinceotii Abbatia juxta urbem Cenomanensem, vulgo *Maus*.

S. Benedicti Flovaceosis Abbatia ad Lugerim io d. Aviclaneosi: *Fleurei sur Loire*.

Rhotonensis Abbatia in d. Venetensi, apud Britones, *Rhodon de Vennes*.

S. Cornelii Abbatia in opido Compendio d. Suessionensis, *Compeigne*.

In Galliam porro Benedictinum institutum primus intulit S. Maurus Abbas S. Benedicti discipulus ex Italia per Episcopum Ceoomanensem Bertigrammum evocatus, quem Theodebertus Francorum Rex, in monasteriis fundandis profusa quadam liberalitate, mirifice adjuvit. De S. Mauro sic legitur in Breviario Romano. Maurus oobilis Romanus, puer à patre Eutychio Deo & S. Benedicto oblatus, brevi tantum divina gratia profecit, ut ipsi magistro admirationi esset: qui illum sæpe, veluti regulis observantiæ & virtutum omnium specimen, ceteris discipulis ad imitandum proponebat. Cujus adhuc adolescentis, illud admirabilis obedientiæ exemplum à S. Gregorio Papa commemoratur. Nam cum Placidus monachus in lacum prolapsus, aquarum impetu raperetur S. Patris jussu accurrens Maurus, & super aquas incedens, socium capillis apprehensum, ad terram attraxit. Missus in Galliam ab eodem S. Benedicto, celebri monasterio exstructo, cui annos quadraginta præbuit, monasticam disciplinam mirifice propagavit. Denique sanctitate & miraculis clarus, septuagenario major migravit in cælum, anno salutis 565. Ita Breviarium Romanum 15. Januarii.

CAPUT XVII.

Galliæ Belgicæ Typus, & Benedictinorum in ea cœnobiorum Elenchus.

Gallia nostra Belgica, seu Germania inferior, provinciis hodie (nam de antiquis ejus terminis nihil hic attinet dicere) septemdecim continetur. Sunt in his, ut vulgo loquimur,

DUCATUS

Brabantiæ,
Limburgi,
Luceburgi,
Geldriæ.

Co-

COMITATUS

Flandriæ,
Artesiæ,
Hannoniæ,
Hollandiæ,
Zelandiæ,
Namurci,
Sutfaniæ.

MARCHIONATUS S. IMPERII.

DOMINIA

Frisiæ Occidentalis,
Machliniæ,
Ultrajecti,
Transisalaneque ditionis,
Groningæ.

Sunt autem monachorum ex instituto S. Benedicti *viventium cœnobia*,

IN BRABANTIA.

Gemblacensis Abbatia, in diœcesi Namurcensi. Vulgo *Gemblours*.
Affligemium, Abbatia diœcesis Machliniensis *Affligbem*.
Fliderbeca, Abbatia diœcesis ejusdem, *Vlierbeke*.
Capellensis Præpositura, in urbe Bruxellensi, diœcesis ejusdem. *Capelle*.

Monialium cœnobia.

Corteberga, diœcesis Machliniensis Abbatia. *Cortenbergbe*.
Forestum, Abbatia diœcesis ejusdem. *Vorst*.
Bigardia Major, Abbatia diœcesis ejusdem. *Grooten Bygarden*.
Bigardia minor, Prioratus diœcesis ejusdem. *Kleinen Bigarden*.

IN DUCATU LUCEBURGENSI.

Epternacense S. Willibrordi monasterium, Abbatia monachorum, in diœcesi Treverensi, *Echternach*.
Munsteriensis B. Mariæ Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Munster*.

IN DUCATU GELDRIÆ.

Hulsbergensis olim monachorum fuit Abbatia, apud Hattemum opidum. *Hulsbergben*.
Clara Aqua, Virginum cœnobium, apud idem opidum. *Claer Water*.

IN FLANDRIÆ COMITATU.

Blandiniense S. Petri cœnobium, Abbatia diœcesis Gandensis. *S. Peeters op den Blandinberch*.
S. Bavonis Gandensis Abbatia. *S. Baefs*. Nunc est cathedrale Canonicorum collegium in urbe Gandensi.
S. Amandi Elnonensis Abbatia, diœcesis Tornacensis. *l'Abbaye de S. Amand*.
Marchianæ, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Marchiene*.
S. Martini Tornacensis Abbatia, diœcesis Tornacensis.
S. Winocibergensis Abbatia, diœcesis Iprensis. *S. Winocx Bergben*.
Aldeburgensis S. Petri Abbatia, in diœcesi Brugensi. *Oudenborcb*.
Einhamum, Abbatia diœcesis Machliniensis. *Eenbam*.
S. Hadriani Gerardi montensis Abbatia, diœcesis ejusdem. *Geersbergben*.
S. Andreæ Brugensis Abbatia, diœcesis Brugensis.
Cœnobium *S. Joannis in Monte*, Abbatia olim apud Tervanam Morinorum, nunc in diœcesi & urbe Iprensi sita. *S. Jean au Mont*.
Hamaticum, Prioratus *Hamay*.

Virginum cœnobia.

Messinensis Abbatia, in diœcesi Iprensi. *Meessenen*.
S. Godeleva cœnobium *Gistellense*, diœcesis ejusdem.
Borburgensis Abbatia, in diœcesi Audomaropolitana *Borburcb*.
Merchemensis Abbattia, in diœcesi Iprensi, ætate nostra desiit. *Merckem*.
Silva monialium, diœcesis ejusdem cœnobium, ante turbas istas civiles in agro, nunc in urbe Iprensi ædificatum. *Nonnen Bossche*.

IN ARTESIA.

S. Vedasti Abbatia, in diœcesi & urbe Atrebatensi, *l'Abbaye de S. Vast en Arras*.
S. Bertini Abbatia, in diœcesi & urbe Audomaropolitana, *l'Abbaye de S. Bertin en la ville de S. Omer*.
Blangiacum, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Blangy*.
Alciacum, Abbatia diœcesis ejusdem.
Hammensis Abbatia, in diœcesi eadem. *Ham*.
Arquensis Præpositura, primo lapide ab Audamaropoli. *Arques*.
Berclausensis Præpositura, apud Bassejam Flandriæ opidum, ad Deulam fl. sita. *Berclau*.

Monialium cœnobia.

Strumensis Abbatia, in diœcesi Atrebatensi. *Estrum*.
Avennensis Abbatia, diœcesis ejusdem *Avesnes*.

IN HANNONIA.

S. Gisleni Abbatia, in diœcesi Cameracensi, *l' Abbaye de S. Gislain.*
Altus Mons, Abbatia diœcesis ejusdem *Haultmont.*
Crispinium, Abbatia diœcesis ejusdem *Crespin.*
Maricolensis Abbatia, in eadem Diœcesi *Maroille.*
Hasnonium, Abbatia diœcesis ejusdem *Hasnon.*
Lætia, Abbatia diœcesis ejusdem *Liessy.*
Aquicinctum, Abbatia in diœcesi Atrebatensi. *Anchyn.*
S. Dionysii Abbatia *in Boqueroia*, diœcesis Cameracensis. *l' Abbaye de S. Denis pres de Mons en Haynault.*
S. Salvii cœnobium, Prioratus instituti Cluniacensis, in diœcesi Cameracensi. *S. Salve, pres de Valenchienes.*
Hasprensis Præpositura, diœcesis ejusdem *Haspre.*

Virginum monasteria.

Dononium, Abbatia nobilis in diœcesi Atrebatensi, *Denaim.*
Bethlehemiticum. S. *Mariæ* cœnobium, apud Montes Hannoniæ, in diœcesi Cameracensi. *Bethlehem.*
Gislengeniense, monasterium inter Athum & Angianum Hannoniæ opida *Ghislengbien.*

IN HOLLANDIA.

Egmundana Abbatia, monachorum, in diœcesi Harlemensi. *Egmont.*
Rhenoburgensis Abbatia, nobilium olim virginum eadem in diœcesi *Rhynlburch.*

IN COMITATU NAMURCENSI.

S. Gerardi Broniensis Abbatia monachorum. *l' Abbaye de S. Gerard.*
Walciodorensis Abbatia, itidem monachorum, in eadem diœcesi *Wassors.*
Hasteriensis Prioratus, itidem monachorum. *Hastiers.*

IN FRISIA OCCIDENTALI.

S. Odulphi Stauriensis Abbatia monachorum, in diœcesi Leovardensi: *Sinte Odulphus klooster tot Staveren.*
Fosverdensis Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Fosverdt.*
S. Joannis Evangelistæ cœnobium virginum, in *Smalenede*, apud vicum *Beets* ut audio.
Hemelense S. Nicolai monasterium.

IN PROVINCIA AC DIOECESI ULTRAJECTINA.

S. Pauli Abbatia in urbe Ultrajectina.
Ostbroucana Abbatia. *Oostbroeck.*

Monialium cœnobia.

Monasterium Dominarum, Abbatia. *Urowenklooster.*
Aldevicensis Abbatia. *Aldewijck.*

IN TRANSISALANA PROVINCIA.

Fuit olim monialium cœnobium, *Nigra Aqua* nuncupatum. *Swart Wæter.*
Item *Werselænse*, ut ajunt, virginum pariter monasterium, S. Remigio sacrum. *Werseloo.*

IN DITIONE GRONINGENSI.

Fuit olim *Rottomense* monachorum, ut audio, cœnobium. *Rottum.*

Virginum Monasteria.

Fuerunt ista, ut audio *Monasterium vetus*, vulgo *Olde klooster.*
Tesigna vulgo *Tysingheim.*
Monasterium *S. Catharinæ in Syon*, vulgo in *Selwært*, in suburbano Groningensi.

IN DITIONE AC DIOECESI CAMERACENSI.

S. Andreæ Abbatia, in castello Cameracensi *' Abbaye de S. Andrieu au Chastea en Chambresis.*
S. Sepulcri Dominici Abbatia. *S. Sepulchre.*
Fidemium, Abbatia. *Femy.*
Hunonis curia, sive *Hunocurtensis* Abbatia, in diœcesi quidem Cameracensi, sed in ditione regni Galliæ sita. *Houncourt.*

IN DITIONE LEODICENSI.

Laubium, Abbatia diœcesis Cameracensis. *Lobe.*
Stabuletum, Abbatia diœcesis Leodicensis. *Stavelo.*
Malmundarium, diœcesis ejusdem. *Malmedy.*
S. Trudonis Abbatia, eadem in diœcesi, *l' Abbaye de S. Tron.*
S. Huberti Abbatia, in eadem diœcesi. *l' Abbaye de S. Hubert en Ardenne.*
S. Jacobi Leodicensis Abbatia.
S. Laurentii Abbatia, ad muros urbis Leodicensis.
Florinensis Abbatia, diœcesis Leodicensis. *Florennes.*
S. Catharinæ cœnobium, virginum, eadem in diœcesi, apud Trudonopolim, & alia.

CA-

CAPUT XVIII.

Album castrum vel Weissenburgium in d. Spirensi.

QUatuor sunt S. R. I. Abbatiæ ducali ignitate conspicuæ, *Fuldensis*, *Campidonensis*, *Murbacensis*, & *Weissenburgensis*, Fundatum est autem Weissenburgense monasterium anno 623. Auctum vero ac dotatum anno 664. à Dagoberto Galliarum Rege: cujus filia *Irmina* fundatrix & Abbatissa horrei Trevcrensis in templo Weissenburgensi est condita. Diploma primæ fundationis exstat apud Joannem Trithemium, libro de Regum Galliæ origine, ac rebus gestis, & apud Munsterum in Cosmographia. Dedicatum est autem S. Petro Apostolorum & S. Stephano martyrum principibus. Ceterum an. 1526. monasterium Weissenburgense, in Præposituram est commutatum, quæ an. 1546. Episcopatui Spirensi est annexa, Paulo III. Romano Pontifice & Carolo V. Imp. consentientibus. Ita Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPUT XIX.

S. Galli monasterium, apud Helvetios.

S. Galli sive Sangallensis Abbatia longe potentissima, quæ est sita intra muros urbis Sangallensis, & totam fere Turgoniam, Comitatumque Dockhenburgensem sub sua potestate habet, ædificari cœpta est, non Dagoberti Magni Galliarum Regis, ut aliqui nugantur, sed *Sigiberti* Austrasiæ Regis, & *Fridbergæ*, conjugis ejus, *Conczonis* vel *Gunzonis* Svevorum Ducis, Uberlingæ tunc temporis ad lacum Acronium residentis filiæ (quam S. Gallus à dæmonio liberarat) impensis ac donationibus, anno circiter 630. ad S. Galli Scoti, Alemannorum Apostoli petitionem, Templum, quod hodie adhuc conspicitur pulcherrimum atque amplissimum, exstructum est anno 830. consecratum anno 836. ab Hunnis vastatum ac spoliatum anno Christi 937. Hæc Abbatia postea ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, Comitibus ac Baronibus multis, in primis vero ab *Hedovvige* Comitissa de *Eberstein*, Imperatoris Henrici Aucupis filia, ita est locupletata & aucta, ut aluerit olim Canonicos 150. & Abbas Sangallensis legatur mille equitum comitatu Argontinam esse ingressus anno Christi 1361. cum Walterus Baro à Gerolczeck in Episcopum Argentinensem electus introduceretur. Dedit hoc monasterium toti Germaniæ multos eruditos homines, multosque Episcopos Constantienses, ac variis Germaniæ monasteriis Abbates: & dicitur habere nobilissimam (studio & industria monachorum) optimorumque codicum multitudine refertissimam bibliothecam. Oppidum ipsum Sangallense annos ante quingentos fossis & mœnibus muniri cœpit: estque nunc Rhætorum sive Helvetiorum ortopagensium societati & confederationi conjunctum, fuit autem S. Gallus, natione Scotus, S. Columbani discipulus, Brigantinorum & Arbonensium Apostolus, obiitque anno 640. Arbonæ (quod præclarum hodie est opidum ad lacum Acronium è regione Morsenburgi in littore Helvetico situm) sepultus. Ita fere Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

In S. Galli monasterio vixerunt quamplurimi Abbates ac monachi, sanctitatis opinione illustres, quorum corpora hodieque ibidem observantur.

CAPUT XX.

S. Bertini cænobium Sithiense *intra muros urbis Audomaropolitanæ in Artesia.*

CLotharius Rex & filius ejus Dagobertus, videntes fidem Catholicam per bella valde debilitatam, & messem Domini multam, viros Catholicam & legem Dei bene dictos miserunt in messem Domini laborare. Processerunt igitur (secundum quod diversimode necessitas exigebat) Adoenus & Philibertus Rotomagum, Lupus & Amatus Senones, Pharo Meldos, Acharius & Eligius Noviomum, Audomarus Tarvanam, Aubertus Cameracum, Amandus Flandros & Menapos, Remaclus Trajectum, Richarius & Judocus Pontium, Agilus Briam, Gislenus & Landelinus Hannoniam, Walaricus Vimiacum & alii plures loca, quibus dati sunt, sua sancta prædicatione & piis moribus illustrarunt. Ex quibus Amandus Blandiniense, Elnonense, S. Bavonis & Marchianense, Agilus Resbacense, Landelinus Crispinium, Gislenus Cellam, Richarius Centulam, Walaricus & Judocus sua singuli monasteria construxerunt. Specialiter sancti Bertinus, Momolinus, & Ebertramnus, tres veri cultores sanctæ Trinitatis, talentum Domini nolentes abscondere, vel sine lucro reportare, de Luxovio Burgundiæ monasterio venerunt in Franciam verbum vitæ seminantes, & à Rege Lothario sunt honorifice recepti, ac inter Regis palatium cum summa diligentia sub-

rogati. Post longum temporis intervallum, sanctum Audomarum tunc Morinensem Episcopum, cujus compatriota atque consanguineus erat beatus Bertinus, adierunt, tam amore ipsius sancti, quam quod patriæ linguam, utpote Teutonici, bene sciebant. Quos sanctus Audomarus læte suscipiens, suos in prædicatione statuit esse consortes. Subibant ergo officium legationis suæ, labore prædicationis continuæ. Istis quoque temporibus, beatus pater Columbanus migravit ad Dominum. Cum autem sanctus Audomarus, cum suis tribus comitibus antea dictis, sanctæ Trinitatis fidem incredulorum cordibus sua prædicatione frequenter imprimeret, terræ populus ad eos catervatim confluebat, suavi jugo Domini colla devote subdentes. Interea quidam prædives opum, vir illustris Adroaldus nomine, nullum habens filium, cum beato Audomaro tractare cœpit, qualiter possessionum suarum Ecclesiam heredem faceret, villam quæ Sithin vocatur, cum suis appendiciis, beato obtulit Audomaro, ut ibi xenodochium construat. Jussu igitur B. Audomari, tres viri sancti prædicti Bertinus, Momolinus & Ebertramnus Ecclesiolam construxerunt, & cellam, in territorio ejusdem villæ in loco, qui adhuc & propter hoc vetus vocatur monasterium, super fluvium Agniona, anno Domini sexcentesimo vicesimo sexto.

Et paulo infra ad an. 626. Principante Dagoberto vir illustris Adroaldus supra memoratus, B. Audomarum alloquitur, ut Sithin villam cum suis appendiciis, & ceteras possessiones recipiat, & xenodochium suum construat. Sed B. Audomarus ejus propositum mutavit, consulens, ut Deo & B. Petro bona prædicta conferat, quatenus ibi per viros Dei Bertinum, Momolinum, & Ebertramnum, qui sibi in opus Dei collaborabant, monasterium construi debeat ad habitandum monachis, ubi laudes Deo & orationes pro vivis & mortuis perpetuo decantentur, & Christi pauperibus hospitia præparentur, & necessaria ministrentur. Quod Adroaldus præsente B. Audomaro, cunctisque proceribus urbis Tarvanæ, magna cordis cum alacritate complevit, tradens villam Sithin cum appendiciis.

Interea decedente Achario Episcopo urbis Noviomi, ad Episcopatum ejusdem urbis Momolinus provehitur, & Ebertramnus cœnobio S. Quintini à Momolino præfertur. Sanctus vero Bertinus, cum in veteri monasterio resedisset annis quatuordecim, quia locus illi permodicus erat, ut aptiorem locum quæreret, spem ponens in Domino, navem conscendit cum aliquibus sociis suis. Et ecce statim contra fluenta præcipitis fluvii, angelico ministerio navis impellitur, donec Bertinus ex ordine decantati Psalterii, versiculum illum pronunciaret, *Hæc requies mea in seculum seculi, &c.* Lecto versiculo navis stetit immobilis circa medium, ubi nunc est monasterium. Cognoscens igitur illum sibi à Deo electum locum, ibi monasterium ædificavit, in honorem Dei, sanctique Petri Apostolorum principis, anno Domini sexcentesimo quadragesimo, in quo brevi tempore centum quinquaginta monachos adunavit. *Ita Joannes Iperius in Chronico manuscripto Bertinensi.*

Ceterum qua ratione apud Bertinenses, à Lamberto ejus loci Abbate XL. institutum seu reformatio Cluniacensis, consilio Joannis Episcopi Morinensis, & Roberti Frisii Flandriæ Comitis, sit introducta, narrat idem Iperius. An. CIↃCI. Joannes Episcopus Morinensis Romam ad Papam tendit: cum quo Lambertus noster Abbas se proficisci simulans, iter aripuit, & monachum, quem secum assumserat, sub custodia reclusit in quadam cella Cluniacensi, idem vero Lambertus Cluniaci remansis professionem fecit, & eorum ordinem didicit. Tandem Episcopo Roma fine Abbate reverso, monachi nostri semel, iterum ac tertio Abbati Lamberto mandant, ut veniat. Redeunti quidam obediunt, sed major pars obedire recusat. Tunc ipse clam vocatis militibus suis, rebelles cepit, & in diversis Ecclesiis dispersos inclusit. Regebat tunc Cluniacum vir sanctæ memoriæ Hugo Abbas, per cujus licentiam Lambertus de diversis Cluniacensium monasteriis religiosos viros huc adduxit, & hic ordinem introduxit, an. Domini millesimo centesimo primo. Quibus stricte & religiose viventibus residui Sithienses, metu rigoris disciplinæ, fuga lapsi per diversa sparguntur. Nec ob hoc cessavit hic opus Dei. Nam novo religionis fervore, plures huc affluxerunt, ita ut in brevi plusquam centum viginti fratres adessent.

Porro jus mitræ & ceteris Pontificalibus ornamentis utendi Gillebertus XLIX. Abbas Bertinensis impetravit ab Alexandro Papa quarto, Pontificatus ejus anno primo, teste eodem Iperio.

Arquensis Propositura, à S. Bertini Abbatia dependens, milliari fere uno ab Audomaropoli Artesiorum.

Nobilissimæ hujus cellæ institutio ac dotatio debetur beato Walberto, Pontivensi & Arquensi Comiti. Idoneum ejus rei testem habeo Iperium, Bertiniani cœnobii Historiographum: Haugericus, *alias*, Hangericus vir illustris, major Domus Theoderici Regis Burgundorum, filii Hildeberti, filii Sigeberti ex Brunechilde, uxorem habuit Leodegondam, de qua genuit sanctos Pharonem, Walbertum, & Anoaldum, *alias* Canoaldum, & S. Pharam. Sanctus Pharo primo miles, inde clericus, deinde monachus in Resbaco, sub beato Agilo Abbate cognato suo, filio Agnoaldi, fratris Haugerici prædicti, deinde Episcopus Meldensis est effectus.

San-

Sanctus Canoaldus frater ejus à puero monachus in Luxovio sub patre Columbano, postea fit Episcopus in Lugduno clavato.

Sancta Phara ab infantia virginitatem Deo vovit, in manu sancti Eustathii Luxoviensis Abbatis. Hæc in Sombris, prope Wissantum, monasteriolum ædificaverat, ubi aliquantisper Domino serviens morabatur, sed inde ad Calam monasterium transiit, ubi sub habitu regulari Domino finetenus inservivit.

Sanctus autem Walbertus successione paterna Pontivensis, Ternensis, *forte* Tervensis *seu* Tervanensis, & Arckensis Comes, uxorem habuit sanctam Regentrudam: de qua filium genuit, quem beatus Pater Bertinus de sacro fonte levans, Bertinum nominavit. Ex utrisque pater confessionum, verbum vitæ sæpius proponebat. Quare Walbertus ad beatum Bertinum sæpe veniebat audire verbum Dei, & benedictionem de ejus manu suscipere.

Quadam vero die Walbertus ad basilicam sanctæ Dei genetricis oraturus accessit; sed insalutato beato Bertino recedens de equo lapsus, fracto crure, membrisque collisis à beato Bertino aliquid sua manu benedictum, per celerem nuncium exposcit. Sanctus autem Bertinus direxit ei signatum sua manu vinum: quo gustato sospes gratias referens, magnam hæreditatis suæ partem Deo & beato obtulit Bertino, Arckensem scilicet villam & comitatum, cum omnibus appendiciis ejus. Et sæculo renuntians hic primum sub beato Bertino, dein in Luxovio, (*opidum est Comitatus Burgundiæ in quo hodieque exstat Cœnobium monachorum Ord. Bened.*) monachus est effectus, sub beato Eustathio. Post quem ipse Walbertus immediate est in Abbatem assumptus, & demum, ut aliqui referunt, post beatum Pharonem fratrem suum est Meldensis Episcopus sublimatus.

Filius vero ejus sanctus Bertinus, hic in Sithin monasterio, sub beato patre Bertino professus, religiosam vitam sancto fine concludens, ad Dominum gloriose migravit. Cujus corpus cum corpore beati Erkenbodonis & aliorum Sanctorum, supra majus altare, in Ecclesia Canonicorum S. Audomari, repositum veneratur. *Hactenus Iperius.*

De sanctitate illustribus cœnobii Sithiensis Abbatibus ac monachis, Bertino *primo Abbate ac fundatore*, Momolino *Episcopo Noviomensi*, Ebertramno *Abbate*, Walberto *Comite & Abbate Luxoviensi*, Winoco *item Abbate, ejusque tribus fratribus*, Kadanoco, Ingenoco, Madoco, Erkenbodone & Hunfrido *Morinorum Episcopis*, Fulcone *Remensi Archiepiscopo*, Grimbaldo *Abbate Wintoniensi*, Jossione Roseo; Bernardo Pœnitente *aliisque, præter Iperium, fuse tractat Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii.*

S. Petri Gandense, seu Bavonicum, & S. Petri Blandiniense cœnobia.

SAnctus Amandus, Trajecti ad Mosam Episcopus, illustris per Galliam Belgicam doctrina Evangelicæ præco exstitit. Huic initia debent sua Gandense *seu* Bavonicum, Blandiniense, Elnonense & Marchianense *cœnobia, cum opulenta, tum perantiqua. De prioris utriusque institutione Philippus ab Eleemosyna, Abbas II. cœnobii Bonæ Spei, Ord. Præmonstratensis, apud Brincbium Hannoniæ opidum, vir longe eruditissimus, & S. Bernardo Abbati Claraevallensi olim familiaris, sic scribit in historia vita S. Amandi, quæ MS. exstat Elnone & alibi.* Viam universæ carnis ingrediente Lothario Rege, successor ei constituitur Dagobertus, sicut regiminis, sic virtutis & pietatis paternæ strenuus imitator. Quo regnante beatus Amandus, ab urbe Roma regrediens, ministerium verbi, sicut assueverat, cœpit diligentius exercere, & animarum lucra profectu divini muneris operari. Hujus rei gratia, Gandavum progreditur, & sterilitatem gentis incredulæ fecunditate divini germinis satagit adimplere. Hic ut liberius securiusque possit in Evangelicæ sationis opus assurgere, interveniente sanctæ recordationis Aichario Noviomensi Pontifice, à præfato Rege suscepit epistolas, ut nullus verbum vitæ, jugum fidei, sacramenta gratiæ de trectaret, sicque Regi cœlesti, Rege militante terreno, velociter curreret sermo sanctus, & in exitium mortis, jugulumque diaboli, duo gladii convenirent; quia felix & jucunda est communio, cum ad classicum militiæ spiritualis erigitur terrenæ satellitium dignitatis.

Populus autem ille sicut ubere glebæ, sic ubertate gratiæ sterilis, & jejunus, fanatici erroris cultibus, & idolorum sacrificiis insistebat. Sicque instigante salutis adversario, dura fronte, & indomabili corde, pacis æternæ consilium respuebat, & salutaribus monitis cervicoso reluctabatur adnisu. Satagebat nihilominus vir Domini studio pertinaci & jugi opera, ut in diversoria mortis inductos, in regnum vitæ, per gratiam sanctificationis educeret. Renitebatur impietas pietatis obsequiis, & ministrum vitæ frequentibus ad mortem trahere moliebatur insidiis. Ille spreta sui corporis morte, sæpe numero cæsus, affectus contumeliis, pulsatus injuriis, opprobriis lacessitus, frequenter præcipitatus in flumen, ab ipsis etiam mulierculis persecutionis injuriam sustinebat. Fratres itaque, qui eum nimia devicta caritate secuti fuerant, & in opere Dei præstabant familiare contubernium, timore mortis & inediæ squasore compulsi, fracti animo recesserunt, relicto eo ad propria remeantes. Ille

 ne quem

ne quem gravaret, & ut sine sumtu poneret Evangelium, propriis manibus laborabat, unde viveret, & ut pro facultate ministraret necessitatem patientibus.

Nihil est tam arduum, tamque difficile, quod non expugnet opera pertinax, & frequens lima complanet: maxime cum diligentiæ comes gratia suffragatur. Aperitur tandem laboribus sanctis ostium grande, & magnatibus, ad fidem cum populo confluentibus, vir sanctus in virtute Dei confringit idola, templa destruit, altaria demolitur, cultum misere superstitionis excludit, & abdicat deceptæ gentilitatis errores. Ad laudem igitur & gloriam nominis Dei, vivificæ crucis erigitur triumphale vexillum, & mutato rito pro fidelibus offeruntur hostiæ salutares. Ædificatur in eodem loco fidelium sumptibus fabrica celebris, quæ in fidei domicilium solemnibus edita sacramentis, sub Apostolorum principis honore & nomine, beati Amandi ministerio, consecratum. Construitur item altera cultibus divinis Ecclesia in loco, quem Blandinium vocare consueverat voluptatum sectatrix pisca gentilitas, eo quod blanditiis lenis, & amænitate præcipuus videretur. Ubi Deo servientium probata constituens officia clericorum, curæ pastoralis officium discipulo suo, viro venerabili tradidit Floreberto. Sub illius felici magisterio sanctus Bavo secretum votivæ reclosionis intravit, postquam à vanitate seculi, beati Amandi prædicatione, conversus est, & Ecclesiastico ritu benedictionis gratia tonsuratus. In qua vigiliis, jejuniis, orationibus convenienter intentus, seipsum Deo Patri hostiam vivam, sanctam, beneplacentem juxta institutionem viri Dei, satagebat fideliter exhibere.

Hactenus Philippus ab Eleemosina; ex cujus verbis illud effici videtur, in Blandiniensi, ut & in aliis plerisque nostratibus cœnobiis vetustioribus, à prima institutione, non monachos, sed clericos regulariter in communi vixisse. Idem in Natal. SS. Belgii 1. Octob. de Gandensi seu Bavonico cœnobio jampridem Molanus, vir sacræ nostratis historiæ peritissimus adnotavit, utut sit, certo constat B. Gerardum Abbatem Bronienseni, anno nongentessimo quadragesimo primo, pulsis clericis, monasticam apud Blandinienses disciplinam instituisse.

Est autem Blandiniense S. Petri cœnobium intra muros hodie urbis Gandensis in monte Blandinio situm, Flandriæ Comitum olim Mausoleum, quorum tumulos marmoreos ibi spectari solitos impii Calvinistæ, una cum basilica amplissima, anno superioris seculi octavo & septuagesimo, funditus exsciderunt.

Gandense porro seu Bavonicum cœnobium, à S. Bavone, viro nobilissimo, cujus opibus illud S. Amandus exstruxit, sic nuncupatum, loco plano, ad Scaldis & Lisæ fluminum confluentem, olim situm fuit. Cujus quidem loci monachi, Paullo III. Pontifice Maximo indulgente, anno salutis millesimo quingentesimo tricesimo septimo, Kalendis Augusti, Canonicorum, ut loquuntur, secularium vitam sunt amplexi. Qua de re versus hic chronographicus.

VInCVLa sVnt petro, MonaChо qVæ VInCVLa toLLVnt.

ANno autem post tertio, hoc est Anno 1540. ipsum cœnobium Bavonicum Carolus V. Imp. primo fundamenti saxo per funem inter obequitandum demisso, tuendæ urbi, in arcem convertit, & Canonici ad S. Joannis Basilicam tunc paræcialem, nunc cathedralem, commigrarunt, R. D. Carolo Crojo, Tornacensi Episcopo ipsos deducente, & Divorum corpora eodem solenniter transferente.

Hujus Bavonici cœnobii (non autem Blandiniensis, ut Meyerus existimavit) Abbas VIII. fuit Hildebertus, qui pro tuendo sacrarum imaginum cultu, à fautoribus Constantini Copronymi Imp. iconomachi, est interfectus. Abbas porro XV. fuit Eginhartus seu Einardus, Caroli Magni Imp. Cancellarius, vir scriptis editis clarissimus, qui SS. Marcellini & Petri martyrum reliquias Roma Gandavum transferendas curavit, & an. Christi octingentesimo quadragesimo quarto obiit.

S. Amandi Cœnobium Elnonense in Pabula, *tertio milliari à Tornaco Nerviorum.*

ANno incarnati verbi IOCXXXIV. Dominus Amandus Trajectensis Episcop. à Dagoberto Clotharii II. Filio, Francorum Rege Christianissimo, pro monasterio construendo, locum, vulgo ad circumfluente fluviolo Elnone vocitatum, supplex petiit, & cum silva, aquis circumjacentibus & pascuis munificentiæ regiæ beneficio obtinuit. Donatio ipsa Parisiis civitate facta est Kalendis Maji, an. XI. Domini Dagoberti, cujus tenor in archivis nostris usque in præsentem diem conservatur. Loco igitur prænominato, inter duos fluvios Scarp & Elnonensito, obtento, mox pater sanctus monasterium inchoavit. Ecclesiam igitur, licet parvam, ad honorem Divi Andreæ Apost. erexit & consecravit, in qua ante altare Divæ Virginis post plura lustra idem vir Dei Christo spiritum reddidit. Primus igitur Abbas fuit ipse Amandus genere Aquitanus, Traject. ad Mosam Episc. vir sanctissimus, gemina scientia, divina & humana præditus, elegantia plusquam Tulliana, Deo & hominibus dilectus.

Inchoato ergo à B. Amando Elnonensi cœnobio, de grege sibi commisso sollicitus Trajectensem suam diœcesim visitare disposuit: antea tamen Elnone vices gerentem suas in Abbatem suum ordinavit discipulum, nomine Ursum; qui annis aliquot laudabiliter rexit, ac tandem

tandem beato fine quievit. Cui à B. Amando ordinatus successor S. Jonatus, vir modestissimus, ipsius monasterii monachus, quem pridem Marchianis instituerat idem B. Amandus primum Abbatem. Verum cum Episcopalem curam renunciasset, & limina Apostolorum pro tertia vice, adjunctis sibi SS. Huberto de Maricolis, & Nicasio Elnonensi monacho & discipulo, petere decrevisset, prædicto Jonato Marchianensi Elnonense cœnobium familiter duxit commendandum. Deinde Amando, liminibus Apostolorum visitatis, Elnonensem repetente locum, Marchianas Jonatum repetisse reperimus; ubi post mortem etiam B. Amandi, aliquot lustris regulariter vivens, diversos utriusque sexus ad religionem induxit & castitatem. Ejus festivitas agitur Kalendis Augusti.

Jonato successit beatus Andreas. Beatus namque Amandus cum Roma tertio rediisset, & aliquot annis Elnone curam Abbatialem gessisset, sentiens corporis sui defectus, evocatum ad se B. Andream, quem in cella Apostolorum Barisiaci primum Abbatem instituerat, ut Elnonem repedaret, imperat, eumque ad se venientem constituit super familiam suam, quam Elnone collegerat, successorem. Revocare tamen decrevit in jus monasterii Elnonensis, in possessionem perpetuam, quidquid Barisiaci antea possederat, munificentia Regis Hilderici: quod usque in hodiernum diem, juxta viri Dei dispensationem, irrefragabiliter observatur.

Anno eodem, quo idem Andreas Elnonensis Abbas est effectus, scilicet sexcentesimo sexagesimo primo, idem Beatus Amandus sub Vitaliano Papa, post multiplices atque felices certaminum cursus, sciens sibi imminere obitus sui diem, ad dedicandam Ecclesiam Apostolorum Petri & Pauli, quam construxerat, convocatis Episcopis in Elnone, sanctis Reolo Remensi Archiepiscopo, Mommoleno Noviomensi, & Vindiciano Cameracensi, Abbatibus etiam sanctis Bertino Sitiensi, Adelberto S. Bavonis, & Joanne Blandiniensi testamentum de corpore suo, ne ab aliqua Ecclesiastica secularive persona ab eodem monasterio umquam auferretur, attestantibus & subscribentibus eisdem, anathemate confirmavit. Et post nonagesimo ætatis suæ anno, in Ecclesiam D. Andreæ, ante altare gloriosæ Virginis Mariæ VIII. Idus Februarii, spiritum Deo reddidit, & in Ecclesia BB. Apostolorum, quam récenter dedicaverat, ab obitu die quarto, honorifice sepelitur, in qua annis fere XVI. incorruptus & incontaminatus requievit. Post cujus felicem obitum B. Andreas ejus successor & filius, duobus fere lustris in humanis agens, miraculis coruscus terram linquens astra petiit, sepultus juxta patris sui vestigia, anno sexcentesimo septuagesimo. Post aliquot tamen annos, cum corpore B. Amandi, inde translatus est ad grandiorem Ecclesiam Divo martyri Stephano dedicatam. Ad cujus sepulcrum divina clementia, meritis ejus, languoribus plurimorum salutem contulit.

Huic successit B. Joannes à B. Amando Blandinii Abbas constitutus. Hujus temporibus constructa est Ecclesia B. Stephani major, propter crebra beati Amandi miracula, & B. Amandi corpus in eam transfertur per B. Eligium anno ab obitu ejus XV. Qui cum aliquot annis laudabiliter rexisset Ecclesiam, bonorum studiorum ac piorum actuum finem faciens, sanctum Domino spiritum reddidit. *Hæc ex manuscripto Chronico Elnonensi fideliter desumsimus.*

Hujus cœnobii monachi fuere Milo & Hucbaldus Elnonenses. Hucbaldus, præter vitas Sanctorum varias, de laude Calvorum ad Carolum Calvum Imp. centum triginta sex versus elegantissime conscripsit: quorum versuum dictio quælibet a littera C. incipit, exstantque typis editi. De Milonis, aliorumque hujus loci monachorum scriptis, vide Bibliothecam nostram Belgicam, brevi, ut spero, typis edendam.

Marchianense Monasterium in Flandria, ad Scarpum fl. tertio fere milliari à Duaco.

Hujus cœnobii à S. Rictrude, matrona nobilissima, S. Amandi consilio, instituti exordia habe ex manuscripto Chronico Marchianensi, à quodam ejus loci monacho, hortatu Simonis Abb. XX. olim conscripto.

Anno ab incarnatione Domini quingentesimo septuagesimo primo, S. Amandus ex nobilissimis parentibus in Aquitania natus est. Is anno à nativitate sua quadragesimo, anno vero Lotharii Regis vicesimo quarto, Ecclesiam S. Petri in Blandinio, & post Marchianensem in honorem ejusdem Apostoli, in Adalbaldi Ducis allodio construxit. Nam vir iste generosus, multis locupletabatur possessionibus in pago Flandrensi, Legiensi, Adartensi, Austrebatensi & Pabulensi.

Lotharius Rex Beritrude Regina mortua, secundam duxit uxorem Sichildem, de qua genuit Hairbertum, anno regni sui quadragesimo quinto Lotharius autem diem clausit ultimum anno Domini sexcentesimo tricesimo; cui successit Dagobertus filius, universam obtinens monarchiam, qui Hairberto fratri non uterino dedit partem regni, animo spontaneo, à flumine Ligeri, Aquitaniam scilicet, & Provinciam, & quidquid ulterius usque ad proximos montes, armis ac virtute posset acquirere. At juvenis egregius, laudis ac virtutis cupidus, Vuasconiam beatæ Rictrudis genuinam patriam, acquisivit suis viribus. Habitabant

tunc

tunc in ea Gethæ, qui alio nomine Gothi dicuntur, gens bellicosissima, & militari exercitatione egregia. De hac gente plenius scripsit Jordanus Episcopus Ravennæ. Hairberto igitur & filio ejus mortuo, omnia quæ acquisierant, ad Dagoberti imperium redigunt: à quo tempore usque in præsens Vuasconia & Francia, duo scilicet regna, unum sunt facta. Dux igitur Adalbaldus in Vuasconiam profectus, beatam Rictrudem alto sanguine ortam vidit, dilexit, legitimam uxorem duxit, tum ad hos ultimos Galliæ fines adduxit. Fuit autem filia Hirnoldi clarissimi & fortissimi viri, cognomento Nobilis, de Gente Getharum, cujus gesta militaria rithmice composita, & ejus fratrum adhuc decantantur in palatiis Regum, & theatris populorum.

Eo tempore Adalbaldus Dux, & Erchenaldus frater ejus major natu, reædificaverant Duacum castrum, & infra castrum ædificaverunt Ecclesiam beatæ Dei genetricis Mariæ, quæ nunc dicitur S. Amati. Igitur Adalbaldus ex Rictrude genuit filium, nomine Mauruntum, & tres virgines sanctissimas Closendem, Eusebiam, & Adalseudem, Mauronto S. Richarius Pontinensis, pater spiritualis exstitit, Closendi S. Amandus Elnonensis, Eusebiæ Regina Machtildis, uxor Dagoberti Regis. Anno igitur Domini sexcentesimo quadragesimo sexto, Dagobertus Rex an. imperii sui decimo sexto, profluvio ventris exstinctus, delatus est ad basilicam S. Dionysii, quam exstruxerat, magnisque muneribus donaverat, pretiosisque ornamentis decoraverat, cujus animam de funib. diabolicis eripuit S. Dionysius. Successit ei in regno Clodoneus, fuitque princeps & patricius Erchenaldus, frater ducis Adalbaldi, de genere Dagoberti. In regno autem Sigeberti, alterius filii Dagoberti, floruit Pipinus Saxo, pater sanctæ Gertrudis virginis Nivialensis, cognatus præfati principis; qui primus *scilicet Erchenaldus*, exstruxit cœnobium Latiniacum, & Peronam.

Dux igitur Adalbaldus, necessitate urgente, à pago Austrebatensi, quem vulgari nomine Austrevannum vocant, in Vuasconiam proficiscitur; cumque per Aquitaniam iter perageret, & ad Petragoricum solum pervenisset, insidiis malignorum & uxoris suæ consanguineorum (qui indigne ferebant suam neptem matrimonio junctam Francigenæ, quod genus utpote Gothi oderant) peremptus est, & capite truncatus: quod ipse divino auxilio tultus dicitur inde ad Ecclesiam, in tumulandus erat, ambabus manibus deportasse; ad cujus sepulcrum multa illo tempore miracula edita sunt. At corpus ejus postea inde sublatum est, ad Ecclesiam sancti Amandi Elnonensis. Cumque Rex Galliæ Rictrudem vellet ad secundum matrimonium cogere, ut haberet qui genus suum propagaret, illa consilio sancti Amandi, liberos suos tradidit Christo, aureo peplo capitis in sacrum velamen mutato. Bona autem sua sacris construendis applicuit, consilio S. Amandi, & cum auctoritate Præsulis Cameracensis Autberti. Itaque patrimonii sui substantiam, ac mancipiorum suorum regimen speciale commisit S. Amando, ut variis Ecclesiis applicarentur, & utriusque sexus fidelibus personis ea distriberentur. Suis vero locis, in quibus piæ exercitio actionis Deo militatura erat, usque in finem, ut paupertatis sanctæ amatrix, pauca resignavit.

Porro Marchianensis locus circumfluentibus aquis, & palustri arundine circumdatur, habetque versus Aquilonem silvam grandem, ad Australem partem fluvium Scarpe, qui labitur ad Orientem, ex cujus utraque parte adjacent prata, herbis palustribus strata. Ad Orientem Marchianensis villæ, cœnobio rite composito, & à duobus Reverendissimis Episcopis, Autberto videlicet & Amando, monasterio in honorem Apostolorum Petri & Pauli, VI. Kalen. Novemb. solemniter dedicato, nobilis matrona Rictrudis voti compos effecta, universa, quæ sibi residua videbantur esse, testamentum legitimum faciens, perpetuo jure possidenda, liberaliter Sanctis Dei, & eidem contulit monasterio obtulit quoque tres filias suas virgines infantulas, Regi Christo sponso carissimas futuras.

In eodem cœnobio primum monachis ad serviendum Deo à beato Amando delegatis, pastor vigilantissimus, ac procurator interius, exteriusque fidelis, & simplex Jonatus donatus est eis, qui beati Amandi Pontificis discipulorum unus, ejus sacra eruditione admodum informatus, ad hoc officium idoneus inventus est. Verum postmodum rationi consentaneum visum est (quoniam sua bona beata Rictrudis huic loco consecrarat, ibique Deo deservire statuerat) ut ibidem sanctimoniales, inter servos Dei collocarent, quæ primatus ordinem obtinerent. Itaque modico superstite conventiculo eorum, cum pace mutua nobiles matronæ illuc certatim confluunt, religiosæ viduæ, ac virgines rasæ; quibus tamen ob humilitatem dominari renuebat S. Rictrudis. Quæ decurso vitæ suæ termino in omni virtutum exercitatione, ætatis suæ an. septuagesimo quarto, IV. Idus Maji, diem clausit extremum.

Post S. Rictrudis dormitionem, Marchianensis cœnobii Abbatissa fuit Clotsendis filia ejus, cui successerunt aliæ, rexeruntque hanc Ecclesiam sanctimoniales per annos trecentos triginta tres, vel circiter.

Cum autem Marchianense monasterium, & alia multa rabies Normannica destruxisset, & sanctimoniales pœne ad nihilum possessiones redegissent, Balduino Comiti Flandriarum, avo Balduini qui apud Hasnonium est sepultus, Deus bonum pro restaurandis Ecclesiis spiritum est largitus. Accivit igitur Comes Lictuinum S. Vedasti Abbatem, virum vere sanctum, & tunc temporis singularis sapientiæ & virtutis. Nec mora præcepto Comitis moniales

les abſcedunt, & de ſuis aliquot boni teſtimonii monachos eligens Lietuinus, Marchianas transmittit. Tunc ibi cœnobialis diſciplinæ rigor renovatur, & de novo ipſius monaſterii fabrica inſtauratur. Denique intra novem annos, quibus Marchianenſi cœnobio pater iſte venerabilis præfuit, res monaſterii in bonum ſtatum revocatæ ſunt. Decurſis igitur novem annis Lietuinus miſſionem petiit, & uni de monachis ſuis Alberico ſcilicet monacho S. Vedaſti, hoc onus ſuſcipere injunxit, qui annos quindecim, temporibus Henrici Regis, præfuit, & obiit IV. Non. Januarii.

Alberico mortuo anno milleſimo quadrageſimo octavo, Balduinus Inſulanus Flandriæ Comes, filius Balduini ſupra memorati, Popponem Abbatem S. Remacli Stabulenſis, & S. Vedaſti Atrebatenſis, huic præpoſuit cœnobio, præfuitque huic Eccleſiæ menſe uno, & obiit VIII. Kal. Februarii. Poſt hunc Vuido monachus S. Vedaſti fit Abbas Marchianenſis Nonis Julii, & præfuit annis XX. obiitque XIII. Kal. Octob. anno 1068. *& ſic ex ordine ceteri. Hactenus ex manuſcripto Chronico Marchianenſi.*

His conſonat, quæ Chronographus Cameracenſis lib. 2. recenſet: Apud villam, *inquit*, Marcenias, Dei Glorioſa Rictrudis ex propriis opibus & prædiis, conſilio S. Amandi, qui tunc temporis inſignis habebatur monaſterium ſtruxit, ubi ſanctimonialibus ad ſerviendum delegatis, ipſa etiam Abbatiſſa habenas regiminis moderata eſt. In cujus vita plurimum, & poſt vitam aliquantulum religio crevit, uſuſque Eccleſiaſticus regulariter adolevit. Seculo autem ſemper in deterius vitiato, ipſarum etiam puellarum ordo vitiari & depravari cœperat. Jamque magis & magis depravatus mos, in degeneri poſteritate uſque in præſens duraverat. Nuper vero Abbas Leduvinus, Gerardo Epiſcopo, & Marchione Balduino ſatagentibus, feminas turpiter viventes, mundato loco, exturbavit, ac monachos, qui melius & religioſius, Deo & S. Rictrudi, quæ ibidem quieſcit, deſerviant, conſtituit. *Hactenus ille.*

Ceterum haud procul Marchianis, in Hamatico, ſive, ut Chronographus Cameracenſis loquitur, in villa Hamatgia, beata Chriſti famula Euſebia, prædictæ S. Rictrudis filia, ex rebus ſuis hereditariis pariter monaſterium conſtruxit, in quo ſanctimonialibus conſtitutis & ipſa Abbatiſſa præfuit; quod lapſu temporis vix paucos Canonicos habuit. *Eſt hodie Prioratus, ut vocant, Marchianenſi Abbatiæ annexus, vulgo Hamay nuncupatus, quem monachus unus alterve obtinet. Porro à Marchianis nomen habet illuſtre ac magnificum illud Academiæ Duacenæ* Collegium Marchianenſe, *quod Arnoldus Gantoiſius, Abbas Marchianenſis, patrum memoriæ à fundamentis extruendum curavit, obiit is an.* 1582.

CAPUT XXI.

S. Naboris monaſterium apud Lotaringos.

EST iſtud in ejuſdem nominis præclaro apud Lotaringos oppido ſitum, *Hilariacum* antiquitus, vel nova S. Hilarii cella, à primi oratorii conditore S. Fridelino Scoto Hilarii diſcipulo ſic dictum. Fundatum eſt autem & ſolerti ſtudio conſtructum à *Sigisboldo* triceſimo ſexto Mediomatricum urbis Epiſcopo; dedicatumque in honorem D. Pauli gentium Doctoris, anno Domini 714. Donatum eſt corpore *S. Naboris* martyris anno Domini 765. à *Crodegando* triceſimo ſeptimo Metenſis Eccleſiæ Antiſtite, qui Romam petens, à Paulo Pontifice tria obtinuit ſanctorum Martyrum corpora, *S. Gorgonii* quod in Gorzia monaſterio, *S. Naboris*, quod in nova hac cella, & *S. Nazarii*, quod in monaſterio *Horsheim* venerabiliter condidit. Sic fere Bruſchius.

S. Mauritii Tholegienſe monaſterium, in Lotharingia, ut d. Treverenſi.

FUit id antiquitas *Schola & Eccleſia Theologorum* dictum, prope S. Wendelinum (quod oppidum Lotaringiæ eſt, à *S. Wendelino* Scotorum Regis filio, ac Theologienſi monacho cognominatum) ſub veteri Schaumburgo Lotaringiæ Ducum præclaro caſtro ſitum; Olim inſigne ac celebre gymnaſium, in quo vigebant & ſacræ & profanæ litteræ; nunc Benedictinorum monachorum ampliſſimum monaſterium Treviricæ diœceſis fundatum ac munificentiſſime donatum legitur anno Domini 627. à *Dagoberto* Galliarum & Auſtraſiæ Rege, conſilio & auxiliis B. *Modoaldi* Treverorum Archiepiſcopi, abſolutum vero à filio Dagoberti *Sigiberto* Auſtraſiæ Rege, ac tandem à *S. Pirminio* Epiſcopo & monacho præclare decoratum. Cubat in hujus cœnobii baſilica D. *Cbuno*, alibi *Cbunradus* dictus, Archiepiſcopus Treverenſis, patria & natione Suevus, qui aliquamdiu incarceratus, tandem anno Domini 1066. in Urczeck à tyrannis quibuſdam plebejis, ſubditis ſuis, trucidatus & ſecuri percuſſus eſt. Sic fere Bruſchius.

CAPUT XXII.

Maricolense Monasterium, vulgo Maroilles, *milliari uno à Landresio Hannoniæ opido situm.*

TEmporibus Hildrici, qui inter Francos regni monarchiam tenebat, S. Humbertus, sacerdos Dei egregius, & confessor claruit emeritus, qui Maceriis ad Mosam fl. ditissimis parentibus natus, & Lauduni sacris disciplinis institutus, tandem Romam, cum S. Amando, Trajectensi Episcopo, piæ peregrinationis ergo, se contulit, indeque secundum reversus, cœpit crebris meditationibus æstuare, quidnam de reliquiis Sanctorum, quas secum devexerat, facere deberet, tum forte caussis intervenientibus quædam juris sui loca lustraret. Contemplatus itaque aptum sacris ædificiis locum secus alveum Sambræ, quem priores ruricolæ Maricolas dixere, impetrata à Cameracensis sedis Episcopo licentia, oratorium construxit, in quo juxta rerum stipendiariam facultatem, viros sub habitu monasticæ conversationis constituit, qui per aliquod temporis spatium ibi deservivisse feruntur. Sed nostris quibusdam incertum, qua incumbente difficultate, an loci sterilitate, an circummanentium inquietudine, locus ille aliquo tempore, absque cultus monastici observantia vacavit. Verum illo relicto, haud procul exstruxit cœnobium, quod ad nostra usque tempora superfuit, in quo clericos utriusque conditionis & gradus triginta constituit.

Et infra: Multo denique tempore post, Abbatia tanto rerum suarum facultatibus est imminuta, quanto secularis potestatis nutibus est mancipata. Nam & hi, qui Ecclesiastici cultus officiis præesse videbantur, negotiis secularibus tanto liberius inhærebant, quanto nullo rectoris fræno coërcebantur. Porro si quid pro sui absolutione viri religiosi, ad communem famulantium usum conulerant, hi in usus proprios retorquentes, subditorum indigentiam non adeo curabant. Quæ autem ad solennem templi ornatum servabantur, vili mercatur ex impendiis distrahebant. Unde factum est, ut Othone Imperatore, Henrici quondam Regis filio, ut narrat Chronographus Cameracensis lib. 1. dum Fulbertus Cameracensis sedis illustris Episcopus, super hujusmodi querelam deferret, ille Princeps Catholicus Abbatiam de manu Isaac, qui tunc temporis Comitatus dignitatem administrabat, receptam, sanctæ Mariæ Cameraci subjectam faceret, & Episcopali regimine moderandam destinaret, quæ usque in hodiernum, ad eandem matris Ecclesiæ sedem spectare videtur. Verum res Ecclesiæ, quæ male ab externis tenebantur, & aut violentis invasionibus, aut infaustis (ut diximus) clericorum conventionibus fuerant alienatæ, nondum usque ad tempus Gerardi Episcopi dirimi potuerunt. Hic quarto decimo Henrici Imperatoris anno, Pontificale sceptrum adeptus, dum lustratis diœcesis suæ finibus, per singulas Ecclesias, qualiter divina ministeria tractabantur, perquireret, & ad hunc locum, forte transitum faciens, diverteret, reperit deformi horrentem specie semiruta ædificia, omnia dissipata, ut hac hostilem exercitum transisse putares. Tantæ igitur desolationis caussam percunctatus, cum didicisset maxime ex insolentia clericorum, tantam rerum ruinam obortam, & ipse universos eorum mores, tum privatis, tum publicis correptionibus increpitans, nequaquam ab errore pravæ consuetudinis posset revocare; desperata correctione, ejecit illos à locu, substituens pro his ordinem monachorum, consultius eos arbitratus regularis disciplinæ normam tenere, & si quid orirentur insolentiæ, facilius eos ad rectum duci. Renovato itaque, & ampliato monasterio, cœpit possessiones Ecclesiæ, sicubi fuerant, restaurare. *Hæc ex historia vitæ S. Humberti, quæ apud Maricolenses & alibi exstat manuscripta fideliter desumsimus.*

De Marecolis seu Marecliis, ut nuncupat, eadem narrat Chronographus Cameracensis; quæ in gratiam Lectoris subjungam: Sanctus vir Dei Humbertus, sanctitate conspicuus, & non modice prædiatus, ex patria Laudunensi decedens in villam Mareclias, locum suæ sanctæ conversationis elegit, ibique de rebus propriis, & prædiis monasterium in veneratione sanctæ Dei genetricis, & sanctorum Apostolum Petri & Pauli Apostolica auctoritate construxit. Illicque fratribus ad deserviendum statutis, ipse etiam Domino serviens, virtutum signis & doctrinæ, vitæque meritis fatis clarus emicuit, ibique laborem hujus vitæ consummans sepultus in pace quiescit. Hanc Abbatiam primus Otho Imperator, Henrici Regis filius, tempore Fulberti Episcopi habendam tradidit sanctæ Dei matris Ecclesiæ Cameracensium.

CAPUT XXIII.

S. Dionysii Abbatia Regalis, secundo lapide à Lutetia Parisiorum.

NObilissimi hujus monasterii, in opido ejusdem nominis hodie siti, fundator fuit *Dagobertus* Rex Francorum XI. qui ab anno 632. usque ad annum 642. regnavit. Conditum est autem in honorem S Dionysii, primi Parisiorum Episcopi, quem Dionysium Areopagitam fuisse volunt. Hujus sacræ reliquiæ, ut & *S. Ludovici* Galliæ Regis, ibidem spectantur, pretiosissimis theris inclusæ, cum aliis plurimis. Visuntur ibidem tumuli marmorei omnium pæne

pæne Regum Galliæ, quos non semel magna cum admiratione ipsi spectavimus, cum Lutetiæ negotiorum caussa anno 1610. versaremur.

Dagoberti Regis diploma.

Dagobertus Rex Francorum, vir illuster omnibus Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Ducibus, Vicariis, Centenariis, Actoribus, Judicibus, & cunctis in universo regno Francorum principatum agentibus. Si ea quæ ad reverentiam locorum sanctorum Dei, & tuitamentum mancipiorum ad ea pertinentium attinere videntur regia censura decernimus, juste quidem agere videmur: ac proinde nos habituros æternæ remunerationis apud Deum mercedem sine dubio speramus. Quapropter præsentium atque futurorum sagacitas noverit, quod ad petitionem Domini Chunaldi venerabilis Abbatis & fratrum monachorum monasterii sancti ac beatissime peculiaris patroni nostri Domini Dionysii Martyris, ubi ipse Domnus in corpore requiescit una cum suis præclaris sociis Rustico & Eleutherio Martyribus, de copulationibus mancipiorum, servorum & ancillarum, & eorundem sanctorum venerabilium Martyrum, & aliorum omnium universaliter hominum in toto regno à Deo nobis commisso consistentium, seu etiam nostrorum, seu quorumlibet hominum cujuscumque dignitatis, ordinis, & potestatis exstiterint, hanc per hoc nostræ dignitatis præceptum constituentes, sancimus, ut à modo per omnia sæculi præsentis futura tempora quicumque mancipiorum sive servorum, & ancillarum, præfatorum Martyrum, sive masculus sive femina qualicumque pacto seu legitimo seu furtivo complexu prolem genuerit, addiderit atque propagaverit, ex tunc & semper absque participe vel divisore quolibet irrefragabiliter ad supradictorum sanctorum Martyrum potestatem, cum omni prole sua revocentur atque subdantur, & lege mancipiorum ecclesiasticorum sub præfati Abbatis & successorum illius monachorum in jam dicto monasterio Deo servientium ditionem perpetualiter mancipentur. Si quis vero contra hoc meæ majestatis decretum præsumpserit, & quod amore justitiæ decrevimus infringerit, & quoque pacto violaverit; legibus arctatus, auri purissimi decem libras ac argenti probatissimi pondo viginti ad pensum nostri palatii solvere cogatur, & eorundem mancipiorum, si liber est, teneatur; si vero servus idem solvat, & centum quinquaginta ictibus in publico coram judicibus feriatur. Ut vero hoc nostræ præceptionis decretum inconcussum permaneat, atque pleniorem vigorem accipiens inviolabiliter per futura tempora conservetur, nostræ dignitatis anulo insigniri præcepimus. Datum anno decimo regni Domini nostri Dagoberti gloriosissimi Francorum Regis. Dado regiæ dignitatis Cancellarius recognovit, legit & relegit.

Ceterum *Dado* iste idem est qui S. *Andoënus* Polamagensis Archiepiscopus, Dagoberti olim Regis Cancellarius.

De hujus monasterii primis initiis ita legitur apud Sigebertum in Chronico.

Anno 629. Dagobertus iram patris sui Lotearii Regis meritus, quia consiliarium ejus cæsum & detonsum dehonestaverat; Parisiis ad Ecclesiam S. Dionysii confugit, & quia inde nullo modo extrahi potuit, locum illum semper cordi habuit. Ita Sigebertus *Et hac de causa sancto Dionysio devotus, monasterium illi fundavit solemnissimum, sanctorum Martyrum memorias auro, & gemmis pretiosissimis adornando.* Ita Chronicon Bertinense manuscriptum.

CAPUT XXIV.

S. Haimerani monasterium, in urbe Ratisbonensi.

Circa annum Christi 640. *Haimeranus* Pictonum in Gallia fuit Episcopus: qui relicto Pictaviensi Episcopatu, tempore Constantini tertii, Ratisbonam venit, ut ibi populum in Catholica fide, nuper à S. Ruperto institutum confirmaret, ac magis instrueret, sub Theodone quinto, Bavariæ Duce, qui eum benigne suscepit, & Episcopum Ratisbonensem constituit. Huic Theodoni filia fuit *Huta* quam *Sigibaldus* vir nobilis comprresserat: intumescente vero utero, hujus flagitii culpam in S. Haimeramum (qui tum in itinere erat, Romam versus) absentem transfecti Laudebertus autem frater puellæ, rei indignitate commotus, sanctum Haimeranum insequitur, & comprehensum in pago *Helfendorf*, in superiori Bavaria circa monachium, in frustra articulatim dissecari jubet. Membra vero dissecta naviculæ imposita, adverso Danubio sunt Ratisbonam translata, ibidem sepeliuntur in sacello S. Georgii extra urbis mœnia, præsente Theodone Duce, anno 652. Theodo igitur, ut mors tanti Pontificis, cujus innocentia miraculo patefacta est, expiaretur, *Hutam* filiam in Italiam relegat, Landobertus fit profugus, & in exilio perit, Iste Theodo monasterii S. Haimerani primus fundator anno 696. exstitit.

Sequenti anno, scilicet 697. *Appollonius* primus hujus monasterii Abbas præficitur. Erat tum idem monasterium vix Capella monachorum, sed postea per *Simpertum* Episcopum Ratisbonensem, jussu Caroli magni, fuit magnifice inchoatum & perfectum. De licentia Tassilonis, Ducis Bavariæ, alique prædiorum traditiones casæ constructæ, in honorem S. Petri

g 2 & Hai-

& Haimerani sunt factæ; inter alias una, anno Ducatus ejus XIII. Ex quo constat Ecclesiam fuisse ante Carolum Magnum Imp. constructam.

Anno Domini 732. Bonifacius Moguntinus Archiepiscopus *Gaubaldum* Episcopum Ratisbonensem constituit, qui primus in ordine fuit eorum, qui istam cathedram & ordinariam Episcoporum successionem inchoarunt. Nam ante hunc fuere Episcopi tantum adventitii. Sub hoc Gaubaldo S. Haimeranus est translatus.

Anno 752. Simpertus Ratisbonensis Episcopus monasterium S. Haimerani, jussu & sumptibus Caroli Magni Imperatoris, magnifice (ut dictum est) ædificare incepit; sequenti anno S. Bonifacius martyrium subiit apud Frisones.

In hoc S. Haimerani monasterio sepulti sunt quam plures sancti & celebres viri, inter quos est S. *Haimeranus*, deinde S. *Dionysius*, *ut volunt*, *Areopagita*, qui una cum Rustico & Eleutherio, consortibus suis, sub Domitiano & Sisinnio Fescennino, Præfecto apud urbem Parisiorum Galliæ clarissimam, Martyrio coronatus est. Hujus sanctissimi Martyris reliquiæ per Arnolphum Imperatorem ex Gallia, una cum pretiosissimo Evangeliorum codice, quem Carolus Rex Franciæ, postea Imperator dictus Calvus, fieri jusserat, ad monasterium S. Haimerani translatæ sunt anno 900. pridie Decembris. *Pars altera reliquiarum quiescit in S. Dionysii monasterio, in Francia.*

Sanctus denique *Wolffgangus*, Ratisbonensis Episcopus, in monasterio S. Haimerani corporaliter requiescit.

Arnulphus item Imperator, Carolomanni Regis Bavariæ apud Otingam sepulti, ex illustri femina filius, non tamen legitimus, in hoc monasterio humatus est in choro; pariterque hujus filius *Ludovicus* Rex Romanorum. *Hemma* præterea Regina, Ludovici Regis Bavariæ filii Ludovici Pii uxor in Ecclesia S. Haimerani post altare S. Achatii requiescit. De qua re magna est contentio inter Haimeranos & moniales Superioris Monasterii, quæ asserunt fundatricem in suo templo sepultam, ejusque mausoleum ostendunt, & nituntur diplomate Caroli Imperatoris Crassi, filii fundatricis. Econtra Hermannus Contractus vetus Historicus sic loquitur: *Anno Domini 876. Hemma Regina Ratisbonæ obiit, & in Basilica S. Emerani sepulta est.* Sed utrumque potest verum esse, ut primo apud S. Emeranum sepulta, postea ad Monasterium Superius, locum novæ suæ plantationis sit translata: quod sæpe contingit. Et putat Aventinus lib. 4. mausoleum, quod apud S. Emeranum ostenditur, non esse Hemmæ, sed potius *Hutæ* Augustæ, uxoris Arnolphi Imperatoris.

Henricus primus Bavariæ Dux, ex gente Saxonum, frater Ottonis magni Imperatoris, dicitur quoque in hoc monasterio humatus, sed quo loco, non constat, Aventinus in Annalibus, *Hujus filius Henricus Bavariæ Dux secundus, cognomento Rixosus, in monasterio S. Haimerani, in sinistro latere, prope chorum humatus est.* E regione hujus Henrici, Ducis Bavariæ, patris Henrici sancti Imperatoris, hodie cernitur sepulchrum *Arnoldi*, Ducis Bavariæ, cognomento *Mali*.

In hoc monasterio sepultus est etiam B. *Rainoldus*, ejusdem monasterii Abbas, S. Wolfgangi patruelis, quem S. Wolfgangus è Treverensi vocavit cœnobio, & S. Emerani primo Præpositum, deinde Abbatem constituit anno 975.

Ædificavit hic *Rainoldus* cryptam sui nominis, in qua sibi sepulchrum designavit, quam S. Wolfgangus dedicavit. In qua crypta juxta aram S. Gregorii, & omnium Confessorum, humatus est cum hoc disticho:

Signis clarescit pius hic Rainoldus humatus,
Cælo fulgescit cœlestibus associatus.

Obiit anno M. I. XV. Kalendas Julii.

Claruit miraculis quam plurimis, ut patet ipsius historiam legenti. Hujus Rainoldi temporibus puella quædam, filia Regis Franciæ, Aurelia nomine, ad vitandum mariti commercium profuga, venit ad monasterium S. Haimerani: quam S. Wolfgangus collocavit in solitudine, quæ nunc vocatur Sacellum S. Andreæ, juxta urbis Ratisbonensis mœnia ubi in vigiliis & orationibus 52. annis devotissime vixit, & anno 1027. Idibus Octobris obiit, & in ambitu monasterii S. Haimerani sepulta jacet, ad partem Australem, habens in superiori marmore hoc distichon:

Hic pia florescit Aurelia virgo sepulta,
Quæ pœnas nescit, cæli dulcedine fulta.

In Australi ambitus plaga beatæ memoriæ *Adalbertus*, hujus monasterii Abbas sepultus, requiescit intra cancellos ferreos, cujus mausoleo inscripta hæc carmina:

Floruit hic signis Abbas Albertus opimis,
Illius precibus JEsu Rex parce redemptis.

Obiit anno 1177.

Vixit sub Friderico primo, Imperatore Romano. Inventum est corpus *Hemmæ* Reginæ, uxoris Ludovici, Regis Bavariæ, inter ruinas murorum ex incendio anno Domini 1163. collapsorum. Præter has celebres personas, in monasterio S. Haimerani requiescunt 18. Episcopi Ratisbonenses. Sic fere Viguleus Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPUT

CAPUT XXV.

Regni Franciæ cœnobia varia.

MOlliſpeci cœnobium Abbatiale apud Bituriges, vulgo *Meobec en Berrii*, Dagobertus I. Galliæ Rex excitavit: exſtatque diploma apud Renatum Choppinum lib. 2. Monaſticon, tit. 2. *Ego Dagobertus filius Clotharii Regis, filii Chilperici, filii Clotharii &c.* Datum anno Salutis 642.

Inſulæ Barbaræ Abbatiam apud Lugdunum ſi non fundavit, certe inſtauravit omnino ruinoſam Carolus Magnus Imperator: ut in Hiſtoria Lugdunenſi lib. 2. cap. 106. legitur.

Monaſterium S. *Michaelis ad Eremum* inſtauravit Guilielmus Aquitaniæ Dux, Caput ſtupeum nuncupatus.

Cormeriacum in D. Turonenſi fundavit Carolus Magnus ac dotavit ex templi Martiniani prædiis, agente in primus Iterio primo illius loci Abbate.

In urbe Senonenſi Chilpericus Rex ædificavit monaſterium *SS. Petri & Pauli*, temporibus S. Remigii Remenſis Archiepiſcopi: ut teſtatur Odoramnus in Chronico Senonenſi, quod, memini, usque ad annum 1121. exſtat in monaſterio S. Petri vivi Senonenſis.

S. Luciani primi Bellonocarum Epiſcopi & Martyris cœnobium Abbatiale, in ſuburbano Bellonacenſi, idem Rex inſtauravit. Ita Choppinus loc. cit.

S. Wandregiſilus conſtruxit *Fiſcamum & Fontanellum*, in finibus Neuſtriæ: ut in Chronico Sigeberti ad annum 692. legitur. Glaber Rodulphus dicit illud ædificatum à Guilielmo duce Normanniæ, ubi & ſepultus eſt.

Altum Villare exſtruxit Nivardus Archiepiſcopus Remenſis, idemque S. Baslei monaſterium variis immunitatibus donavit, teſte Frodoardo.

Abbatiam *SS. Sergii & Bacchi*, juxta urbem Andeganenſem excitavit Clodoneus I. Rex Galliæ, itemque Abbatiam Jucundæ vallis, vulgo *Joyenval*, in agro Pariſienſi.

Childebertus Rex fundavit Abbatiam S. *Germani de pratis*, in ſuburbiis Pariſiorum, ut ſupra diximus, & Abbatiam *Montis S. Michaelis*, quæ eſt *in periculo maris*, in maritima Normanniæ ora. Alii volunt hanc poſteriorem à Richardo Normanniæ Principe, conditam fuiſſe.

B. Rieulius Archiepiſ. Remenſis *Orbeſium* monaſterium exſtruxit in fundo, quem Theodericus Rex ipſi donarat teſte Frodoardo.

S. Medardi cœnobium apud Sueſſiones Clotharius; S. Germani cœnobium, quod nunc eſt S. Albini, apud Andes Theodebertus excitarunt. Cœnobium S. Joannis Angeliaci in Sanctonibus, de S. *Jean d' Angeli, en Xainctonge*, anno 761. Pipinus rex in honorem S. Joannis Bapt. erexit, in opido quod propterea S. *Joannis Angeliaci* vulgo nuncupatur.

Abbatiam S. *Florentii* veteris, apud Andes, & Abbatiam S. *Judoci* ad mare, juxta Monſtrolium opidum, Carolus Magnus; Abbatiam de Nobiliaco, *de Nouaille*, in Pictonibus, Ferrarienſem, *de Ferrieres*, in Senonibus, Carroffi, *de Cbarroux*, S. Maxentii, S. Savini, in Pictonibus, Ludovicus Pius; S. Martini de campis cœnobium apud Pariſios anno 1060. Henricus; Tyri Abbatiam, *de Tyron au perche*, in d. Carnutenſi ſub annum 1110. Ludovicus Craſſus; Fiſcanenſe monaſterium, *Feſcamp*, Guilelmus Baſtardus Normanniæ Dux; Abbatiam S. Gildæ & Burgi Dolenſis, *du Bourgdieux* apud Bituriges, Ebbo Dolenſis Rhulus; Aurillacenſe monaſterium, *de S. Gerault d' Aurillac*, in Arvernia, D. Geraldus; Latiniacum, *Laignii*, S. Furſeus Hibernus fundarunt. Ita Choppinus lib. 1. de ſacra Politia tit. 4.

Monaſteria exempta Regni Galliæ.

SUnt in Gallia ordines S. Benedicti cœnobia quam plurima exempta ab omni jurisdictione Epiſcopali, atque à Romana ſede immediate dependentia: quæ ſeſe in piam ſocietatem ſeu congregationem redegerunt, juxta decretum Conſilii Lateranenſis anno 1215. ſub Innocentio III. celebrati. Quæ quidem Congregatio condidit Statua regularis diſciplinæ in Turonenſi, Senonenſi ac Bituricenſi provinciis: ut tradit Choppinus lib. 2. Eccleſiaſticæ Politiæ, & lib. 2. Monaſticon tit. 3. §. 13.

Inter monaſteria exempta ſunt iſta:

S. Gildaſii, monaſterium, in diœceſi Venetica apud Britones.
Rivenſe monaſterium ibidem.
S. Salvatoris de Carnuſio, apud Pictones.
S. Joannis Angeliaci in D. Santonenſi.
S. Severi in Vaſtonia, & D. Adurenſi Monaſterium *de Sorde*, in D. Aquenſi.
Blaudimontis, in D. Vaſatenſi.
B. Mariæ de Carignotes, in D. Adurenſi.
S. Martini Athanatenſis, apud Lugdunum Gallice *d' Aiſnay à Lyon*.
S. Andreæ monaſterium Viennenſe, Monaſterium *S. Mariæ & S. Marcellini de la Chaume*, à Rothono Britanniæ Abbatia dependens.

S. Trinitatis Vindocinensis Abbatia exempta per Honorium III.
Majus Monasterium, haud procul ab urbe Turonensi, *Maire moustierlez Tours*, per Eugenium III.
Rothonensis Abbatia, *de Rhedon*, in Britannia minore per Nicolaum V.
S. Benedicti Floriacensis, Gallice S. *Benoit le Fleury sur Soire*, per Alexand. III. & Clementem IV.
Burgidolensis Abbatia, de *Bourgdieu in Berrii* per Innocentium IV.
S. Crucis Abbatia Burdigalensis.
Casa Dei, in Arvernia, suæ Congregationis caput.
S. Germanis de Pratis, in suburbio Parisiensi.
Sunt & nonnullæ abbatiæ Virginum Benedictinarum Exemptæ in regno Galliæ, ut Abbatia *Nostræ Dominæ Suessionensis*, fundata per Drosium Episcopum Suessionensem & munifice dotata per Carolum Magnum: & aliæ.

CAPUT XXVI.

Cellensis Abbatia, in d. Trecensi, in Campania regni Franciæ provincia.

COenobium *Cellæ* seu *Cellense* ordinis S. Benedicti, quod etiam cœnobium S. *Petri Insulæ Germanicæ*, sive *S. Petri de Cella*, vel *Cella S. Bobini* nominatur (non Bononi, ut mendosc alicubi scriptum legitur,) non longe ab urbe Tricassina situm est, & celebritate nominis semper conspicuum exstitit; tum quod ante complura sæcula prima ejus fundamenta jacta sunt, tum quod maximo cœnobitarum numero, divinis officiis & sacrarum litterarum studiis toto pectore incumbentium olim floruerit. Quorum quidem nonnulli ob insignem eruditionem cum pari pietate & sanctimonia copulatam, ad ecclesiastica munera & sacrarum dignitatum apices provecti sunt, ut manifestum est ex historia S. *Frodoberti*, qui cœnobii illius incunabula, Gallici imperii clavum tenente Clodonco II. circiter annum 650. excitavit. Idem autem Princeps S. Frodoberto solum concessit, in quo memoratum cœnobium conditum fuit, quod noto vocabulo *Insula Germanica* nuncupabatur: cujus fundi circultus ad decem terræ jugera porrigebatur, sicut disertis verbis conceptum est, & expressum in adprobationis confirmationibusque diplomate, dicto S. Frodoberto à Clotario III. Laudati Clodonæi filio, circiter annum 663. concesso, verum non otiosum Fore arbitror eas litteras, quo posteris integræ & illibatæ relinquantur, hic adscribere. Hæc est igitur earum series ex Chartario dicti monasterii bona fide excepta.

Clotarius Rex Francorum vir illuster, regia consuetudine, sinistris petitionibus sacerdotum, in quo nostris auribus fuerint prolatæ perducimus ad effectum. Igitur Frodobertus monachus ad nostram accessit præsentiam, clementiæ regni nostri suggessit, eo quod bonæ memoriæ Domnus & genitor noster Clodoneus quondam Rex per suam auctoritatem sua manu subscriptam, locello nuncupato insulæ Germanicæ, qui paludiis esse videtur in suburbano Trecassium civitatis ipsius, Frodoberto monacho, ubi monachuli sub S. regula ad cellulam, quam suo opere inibi construxit, bono crea decem de ipsa Insula (quod pars fisci esse vidétur) eidem concessisset: unde & cessionem ipsius Principis sua manu subscriptam, se præ manibus habere affirmat, & rem isto tempore præsente, quieto ordine adserit possidere vel dominari. Sed pro totius rei firmitate petiit consuetudinem nostram, ut hoc nostrum præceptum in idipsum plenius confirmare deberemus: cujus petitionem pro reverentia sanctorum Domnorum prompto animo præstitisse vel confirmasse cognoscite. Præcipientes enim ut sicut ab ipso Domno & genitore nostro jam dicto Frodoberto, ipsa Bono crea de terra in subscripto loco legaliter ad ipsam cellam ubi constructa esse videtur, fuerunt concessa, & hoc præsente tempore subscripti monachi inibi possidere vel dominari videntur, inspecta ipsa cessione superius scripti Principis, per nostrum præceptum plenius confirmatum, ad ipsum Sanctum locum, vel ad monachulos suos, qui ibidem deservire videntur, perenniter proficiat ad augmentum. Et ut hæc præceptio firmior habeatur, nos & præcelsa Domna & genitrix nostra Batildis Regina manus nostræ signaculis subter eam decrevimus adfirmare.. Signum præcelsæ Domnæ Batildis Reginæ. Rado. Obto.

Monasterium S. Arnulphi, in Ducatu Valesiæ, apud Crispeium opidum.

EST Prioratus Congregationis Cluniacensis, sic dictus à S. *Arnulpho* Turonensi Archiepiscopo & Martyre. Cujus quidem sacrum corpus ut & Sponsæ ipsius S. Scaribergæ, adservatur in dicto monastério S. Arnulphi apud Crispeium: quod licet exiguum sit opidum, in ditione Suessionensi situm, est tamen caput Regii Ducatus Valesiani in Francia. Vixit autem S. Arnulphus sub Clodoveo primo Rege Franciæ circa annum 513. ut in quibusdam exemplaribus Sigeberti chronographi legitur. Vita ejusdem exstat manuscripta in dicto monasterio, & typis edita in Bibliotheca Floriacensi, Parisiis an. 1605. publicata.

Mona-

Monasterium S. Dionysii de Nogento Rotrodi.

EST id à *Gaufrido* Vicecomite Castroduneasi fundatum anno 1. regni Henrici I. Galliæ Regis, bonisque auctum à *Rotroco* nepote, Pertici Comite anno 1190. teste Choppino lib. 2. monasticorum tit. 7. art. 6.

CAPUT XXVII.

S. Gisleni Cœnobium, in Hannoniâ, quod olim Cella *est nuncupatum, in quo S. Gislenus quiescit, qui floruit An.* 651.

GIslenopolis Hannoniæ oppidum est, palustri loco, inter Valentianas, & Montes Hanoniæ situm: cujus muris illustre vetusque cœnobium includitur, quod à S. Gisleno conditore nomen induit. De quo Fulbertum, Doctorem clarissimum, S. Autberti Cameracensis. Episcopi res gestas narrantem audi: Athenis urbe Græcorum nobilissima adolescens quidam inclytis ortus natalibus, studiisque literalibus propemodum exercitatus, sed & fidei moribus adornatus, ex inspiratione superni amoris patriam, parentesque deserere, cursumque longæ peregrinationis meditabatur adsumere, quatenus impensione temporalis exilii mercaretur æternæ portionem hereditatis. Igitur Romam adveniens, oratoria Apostolorum, orationis gratia lustrando, aliquantulum temporis explevit. Qui nocte quadam lassescentibus ex itinere artubus, in somnum resolutus divinæ jussionis voce monetur occiduos Galliarum fines expetere, pagumque Hagnov penetrans, congruum suæ habitationis locum quærere, ubi constructo oratorio vocationis suæ tempus exspectaret, sciensque divinam providentiam sibi semper adsuturam, laboriosi cursus non paveret injuriam, donec ad locum perveniret, ibique inveniret, qui sibi peregrinationis portum indulgeret, & rerum adjumenta præstaret. Qua voce divina beatum portendi Autbertum sequentia indicant. Sed jussionem Domini explere desiderans vir Dei Gislenus, sic enim erat nomen illi, regionibus diversis, insulis & urbibus peragratis, prospero cursu tandem pervenit ad locum, qui tunc temporis Ursidungus ab incolis dicebatur, ex consuetudine videlicet ursæ parturientis, nunc vero Cella vocatur. Qui locus distat trigenis fere miliibus ab urbe Cameracensi, in qua ipse ex divino oraculo sanctum Pontificem supra gregem Christi cura pervigili audierat insudare. At ille, noxiis avulsis arboribus, basilicam in honore beatorum Apostolorum cœpit ædificare, studiisque bonorum excitare. Disseminante ergo diabolo zelum invidiæ per corda malorum, auditum est aliquos, ut est mos adulantium, sancto Episcopo suasisse, non debuisse pati pseudodoctorem in finibus suis ad invidiam sui honoris, manere; sane qui ad seducendas mentes simplicium, urbana sapientium conventicula vitans, in has solitudines devenisset. Sed vir Domini advertens suggestionem invidia potius, quam ratione compositam: Non est, inquit, nostrum hominem indiscussum judicare, neque omni spiritui credere, donec probetur, si ex Deo sit. Mittitur itaque nuntius, qui hominem ad conspectum Pontificis accersire debeat: hoc interim proposito, ne vir Dei ex conventu quovis injuriæ motu contristaretur. Evocatus autem beatus Gislenus, cœpit Deo gratias agere, quod se per summum Pontificem superna gratia visitasset. Perveniens itaque ad urbem sancto præsentatur Episcopo, quem ille, ut flagrabat caritatis dulcedine, sic affatus: Dic nobis, inquit, frater carissime, cujus civitatis es, cujusve dignitatis. Cui ille respondens: Græcus, inquit, sum natione, Christianus vero dignitate, Athenis ortus, baptismate renatus, ita Romam adiens per Dei præceptum hanc perveni in patriam, super flumen Hagnam in loco, qui dicitur Ursidungus, operor manibus, ædificare gestiens Deo oratorium. Desiderabam equidem tuam expetere sanctitatem, petiturus licentiam agendi, quæ sunt cœpta; sed prævenit gratia tua, quæ me accersivit. Intuitus autem almus Episcopus viri sermones, nihilque in eis reprehensionis deprehendens, dilexit eum, sicque per aliquot dies gratia hospitalitatis retentum, & corporalis alimoniæ subsidio, & sacro spiritualis vitæ colloquio satiavit. Dehinc benedictionis suæ munere donatum, acceptaque regrediendi licentia, eum venerabilis pater hortatur perficere studio, quæ cœperat: sicque peractis, quæ congruerent, oratorium suæ auctoritatis benedictione consecraturum promisit. Qua Episcopi promissione lætus, operi ardentius instabat, animadvertens jam sibi ex rerum eventu illum invenisse, quem ad ministerium socialis laboris, divinitus audierat sibi promissum. Expletis vero pro modulo suo, quæ monasticis usibus congruebant, vir Dei venerandum talibus verbis interpellat Episcopum: Tempus adest pater, quo servo tuo Dominus Pontifex promissæ benedictionis munus exsolvere debeat. Gaudens igitur venerabilis pater bonis viri studiis, accersito secum beato ac venerabili Dei cultore Amando, cum magna circumfusæ plebis exultatione, monasterium prædictum ad laudem Domini, & honorem Apostolorum Petri & Pauli consecravit. *Hactenus Fulbertus.*

Eadem fere sed brevius Chronographus Cameracensis commemorat: Beatus Gislenus ab Athenis digressus, dum ortis simultatibus apud B. Autbertum accusaretur, ille advertens simulta-

tionis caussas, non solum non condemnandum æstimavit, sed cum magna veneratione suscepit, Ecclesiamque, quam idem S. Gislenus construxerat, adsumpto secum B. Amando, in honore Apostolorum consecravit.

Et infra: Nec procul à monte Castri loco, in loco quem dicunt Cellam, monasterium est monachorum S. Gisleni. Iste nimirum visione angelica admonitus, ab Athenis digressus, cursum suæ peregrinationis in istam partem direxit, illudque monasterium auctoritate sancti quoque Autberti, sed & sancta Waldetrude, cui tunc temporis familiari dilectione inhæserat, opitulante, fundavit. Qui quantus vel qualis vixerit, liber qui de vita ejus inscribitur, plenius exprimit. *Hactenus ille.*

Quomodo autem circa An. 930. *S. Gerardus Abbas Broniensis, à Gisleberto Lotharingiæ Duce evocatus, Canonicis hic monachos substituerit, fuse narratur in historia vitæ ejusdem S. Gerardi, à quodam monacho Broniensi ad Gonterum Abbatem scripta;* Gisleberto Lotharingiæ Duci Christi confessor Gislenus, nocte intempesta per visum apparuit, & querelis miscens preces, sic ei *apud Surium Tom.* 5. *Oct.* 3. locutus est: Noveris me diutius ferre non posse quotidianas contumelias, quibus afficiunt me Ursidungi Cellenses clerici, in meo enim cœnobio, quod mihi Christus donavit, nulla omnino religio servatur. Omnes, quæ sua sunt quærunt, quæ autem Dei sunt, ea nihili pendunt. Sed quia Lotharingia tibi paret, obsecro te, per Christi nomen, ne differas idoneum mihi pastorem inquirere. Quod quidem ut obtinere queas, à me paucis accipe. Est in pago Lomacensi locus, quem Bronium vocant, in quo quidam Gerardus degit, verus Christi servus, eum mihi assume, & cœnobii mei curam illi demanda: siquidem ad id muneris nemo in hac regione mihi illo magis idoneus videtur. His dictis visio disparuit.

Porro Gislebertus non immemor visionis, eam ad effectum perducere volens, accersit Cameracensem Episcopum Tietdonem, & Raginerum Hainoensem Comitem, iisque quidquid ea visione acceperat, exacte commemorat. Et cum ab eis peteret consilium, illi ajunt se nihil audere consulere aliud, quam quod divinitus facere jussus esset. Tum Gislebertus ad eos: Ocyus ergo, inquit, ad virum Dei abite cum virga postorali, eumque curam hujus Ecclesiæ suscipere compellite. Illi mox accinguntur ad iter, & perveniunt ad locum optatum. Quem secum abducentes non absque incredibili Broniensis Ecclesiæ luctu, celeriter Ursidungum repetunt, & Abbatem eum constituunt. At ille clericorum illic degentium non bona vita accuratius investigata, consultum existimavit, ut ab illa Ecclesia excluderentur. In eorum autem locum substituit dignam Deo monachorum sodalitatem. *Hactenus ex vita S. Gerardi Broniensis.*

Beatum porro Gislenum in Græcia monachum ordinis S. Basilii fuisse, testatur Philippus ab Eleemosyna, in vitæ ejus historia. Nam ut in Occidente S. Benedictus; sic in Oriente S. Basilius Magnus monachorum pater ac princeps exstitit, ut qui primus duriorem illum veterum monachorum ritum ad meliorem normam, magisque religioni congruentem, redegit.

Altimontense & Sonegiense Monasteria in Hannonia.

Illustria hæc cœnobia S. Vincentius, qui floruit An. 651. *cognomento Madelgarius, Dux nobilissimus, & S. Waldetrudis Electæ maritus exstruxit. De iis fuse Chronographus Cameracensis:* Nec prætereeam, *inquit*, vicum, quem Altum Montem dicunt, nec immerito sic nominatum, cum beatus Vincentius, cum multis viris religiosis, qui cum eo fuerant, sua conversatione reddiderit sublimatum. Porro iste Vincentius Comes egregius, sanctæ Waldetrudis maritus, juxta quidem secularem eminentiam, & rebus & genere potentissimus, eruditione tamen & crebris monitionibus beati Autberti Pontificis Cameracensis informatus, secularis militiæ pompam procul abhorruit, Deique obsequiis mancipare se potius æstimavit. Igitur cum de loco suæ conversationis expetendo solicitus curam gereret, non defuit divina pietas, sancti viri desiderium completura. Nam quadam nocte pluit Dominus nivem, & omnem regionem, circum & circa niveo rore respersit, excepto paullulo loci, quod in supradicto vico, in modum videlicet crucis, respergendum reservavit. Quod vir Dei suo desiderio cælitus contigisse altiore consilio intellexit, divinoque indicio certior factus, mox eodem loco monasterium ex proprio sumptu fundavit. Quod etiam suus magister Autbertus viris secum religiosis adhibitis, in honore Apostolorum Petri & Pauli dedicavit, ibique vir sanctus feliciter conversatus, laudabilis vitæ sanctitatem ducere adstuduit. Ad cujus piam conversationem multi viri religiosi confluxerant, traditisque prædiis & propriis rebus cum sacro viro degentes, ad vitæ regularis normam sese construxerant. Cum autem locus à Regibus & Principibus augmentari, & frequentia fratrum populosus cœpisset haberi, ut liberius Deo vacaret, ad secretiorem locum secessit, quem etiam locum paullo posterius dicam. Hujus vero forma, & exemplo religio monachorum postea multo tempore adolevit, sed per incursus gentilium, imo per crebras seditiones domesticorum, subripiente inopia, ordo monachalis ad canonicalem redactus, sic ad tempus Domini Gerardi Episcopi usque me mansit: Quod vero cernens Episcopus, præcepto Henrici Imperatoris, consilioque Herimanni Comitis, ac volun-

luntate sui fratris Godefridi, fratris videlicet Episcopi, qui ex parte Herimanni Comitis ipsum locum in fisco tenebat, emelioravit, & facto Abbate Fulcuino in pristinum ordinis statum reformavit. Hic autem vir bonæ memoriæ Abbas, cum summo studio & labore nominis sui officium librans, & usum regulæ interius docuit, & locum omnem pro modico temporis, utpote adhuc novitium, pulchris ædificiis, & usui monachorum necessariis, exterius insignivit.

Et infra lib. 2. Repetamus locum, quem relicta quidem in Alto monte fratribus, expetiisse B. Vincentium prædiximus. Hic ab incolis Sungejas nuncupatur, ubi ipse vir Dei à frequentia populari remotus, fratribus sociatus monasterium struxit, ibique exactis hujus vitæ curriculis, feliciter sepultus, cum filio suo Landrico, Meldensi Episcopo, in pace quiescit. *Demochares meminit illius lib. deSacrificioMissæ in tabulis Episcoporum Meldensium. Errant itaque qui eum Metensem Episcopum nuncupant.*

Et iterum lib. 3. Est monasterium in pago Hainov, in villa quæ dicitur Altus Mons, quod S. Vincentius B. Autberti prædicatione de laico monachus factus, & rebus sui juris, sub monachorum religione construxit, ac sub regia manu per multos annos non mediocriter floruit. Supervenientibus autem caussis diversarum tempestatum, Comitibus in beneficium traditum est, & ad tantum casum paullatim devolutum, ut monachis quidem egestate coactis, paucorum clericorum custodiæ mandaretur. Procedente vero tempore contigit Arnulfo patri Dumini Gerardi I. Episcopi Cameracensis à Comite Herimanno in beneficio compensari. Hic audito de antiquitate & summa veneratione loci, sicuti vir sanctus, ad pristinum gradum voluit reformare, sed subripientibus caussis bellorum non potuit. Post cujus excessum is Arnulfo filio hereditarie cessit. Hujus nimirum meliorare volentis desiderium divina clementia fecundavit. Ipso enim tempore frater suus Gerardus ad Pontificium sublevatur, cujus tam consilio quam auxilio pulsis quidem Canonicis, Domno Abbate Richardo monachorum religio revocatur. Qui Richardus postea Fulcuinum Abbatem sibi substituere æstimavit. Hunc ergo Dominus Gerardus Episcopus, unaque Abbas Richardus Imperatori præsentarunt Abbatia donandum. Subrogatus itaque Fulcuinus, multo labore monasterium, quod desertum invenerat, Domino Episcopo adjuvante, tam claustro & ceteris ædificiis, quam regulari fratrum servitute munivit. Quod ita innovatum Kalendis Maji in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli, ut ante fuerat, Dominus Episcopus consecravit. *Hactenus ex Chronographo Cameracensi.*

Porro Altimontense cœnobium, vulgo, Haulmont, *milliari uno à Melbodio Hannoniæ opido distans, hodieque monachi Benedictini possident, Sonegiæ autem, vulgo* Soigny, *paullatim in opidum muris cinctum (ut & alia Belgii cœnobia plurima) excreverunt; eoque in loco B. Bruno Archiepiscopus Coloniensis & Dux Lotharingiæ,* insigne Canonicorum secularium collegium ordinavit, & basilica claustroque reparatis, constitutionea juxta regulam S. Augustini eis præscripsit; *ut in manuscriptis Hannoniæ Chronicis Jacobus Guisianus commemorat.*

Laubiense Monasterium, ad Sabim fl. secundo milliari à Binchio Hannoniæ opido, in ditione quidem Leodicensi, sed in diœcesi Cameracensi situm.

Est locus intra terminos pagi, quem veteres à loco, ubi superstitiosa gentilitas Marti sacraverat, fanum Martinense dixerunt, juniores à nomine profluentis fluvii Hainou vocaverunt, in pago Sambrino, ubi Sambra fluens blanda & amœna ripa decurrit; quem hinc inde prominentibus collibus planities quædam, & nemorum opacitas, & oportunitas loci gratissimum reddit. In quo loco rivulus delabitur in Sambram, quem Laubacum vocant, eundemque putant nomen loco dedisse. Licet sint aliqui, qui dictum putent, quod pro oportunitate capiendarum ferarum (undique enim saltu cingitur, vicinæque erant Liptinæ, (a) regium olim palatium) Rex pergens venatum ibi sibi fieri jusserat obumbraculum, ad temperandum solis æstum, quod Lobiam vocant. Inde putant locum dictum nomine permanente, rivulumque à loco, non locum à rivolo nomen traxisse, quod videtur magis verisimile esse. Teutones hoc astipulare videntur: nam locus ille eorum lingua *Lobach* dicitur. Et *Lo* quidem vocant obumbrationem nemorum, *Bach* autem, rivum; quæ duo si componantur, faciunt obumbraculi rivum. Erat autem locus parandis insidiis, & latrocinantibus aptus. Nam sicut dictum est, cinctus est silvis, & exasperatus scopulis; unde & perpetrato scelere non inveniebatur hostis. Tali ergo oportunitate captata Morosus quidam, vir hujus artis & operis, tali in loco latrociniis insistebat, tempore quo à Clodoveo septimus Lotharius agebat in sceptris. Qui cum minimis sceleribus non usquequaque contentus, grandiora quæque moliretur & ageret, tandem miserante Domino, per sanctum Autbertum Cameracensem Episcopum (nam parœcia est ipsius Ecclesiæ terminus, licet huc usque & Leodiensis protenditur) de Moroso in Landelinum conversus, secundus de Saulo factus est Paulus, & finem vitiis dedit, & locum sacris studiis immutavit, ut quem comma-

i cula-

(a) *Ad Liptinas seu Listinas Synodum celebravit. S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, præsente Carlomanno. Hodie Pagus est, Lestines, milliari uno à Binchio Hannoniæ opido situs.*

laverat vitiis, virtutibus dedicaret, ut ubi superabundaret peccatum, superabundaret gratia, ut ait Apostolus. In quo loco Ecclesiam sibi pro tempore constituens, desluebat quibus antea delectabatur, manu & labore victum quærens, lasciviamque carnis jejuniis, & vigiliis domans, & exercebatur summo mentis conamine in his, quæ sunt Dei, ut omnes mirarentur videntes commutationem dextræ excelsi. Talibus igitur exercitiis, pluribus ad id studii confluentibus speculum factus est. Sicque Lobiensis cœnobii fundator exstitit primus. Sed præordinatio, de qua proposuimus, Dei, qui non omnia judicia sua manifestat (*judicia enim tua*, ait Psalmus, *abyssus multa*) voluit beatum Landelinum Lobiis demigrare, ut alteri quandoque subsecuturo locus vacaret, ne utique super alterius fundamentum ædificia strueret, & detrimentum pateretur, & ne merita tanta duorum unius loci angustia arctarentur. Horum forte præscius beatus Landelinus, Lobiis demigrans, Crispinium petiit. Nec defuerunt adjutores & cooperatores, in supradicti loci augmentatione, quamplures, licet nomina eorum exciderunt, temporibus Lotharii filii Clodovei, qui regnavit annis VIII. sed & fratrum ejus Hilderici Secundi Regis Austrasiorum, & Theoderici, quem Pipinus debellavit, sub seque regnum finire permisit, post annum regni ipsius Theoderici decimum octavum, Clodovei quoque filii Theoderici, qui regnavit annis duobus, sed & fratris ejus Hildeberti, cognomento Justi, qui omnes regnaverunt sub præfato Principe, regni tum eis nomine permanente. Quo in tempore, secundum quod in Actis Apostolorum legitur, in Asiam volentes ire discipuli prohibiti sunt à Spiritu Domini, quoniam servabatur Joanni; B. Ursmarus virtutum exercitiis clarus, cui Lobias Apostolatus locum delegaverat Dominus, à Pipino jam dicto Principe evocatus, idem monasterium regendum suscepit per Hidulphi interventum, qni erat unus de proceribus regni majoribus. Cujus indicia meritorum fuerunt, puer ille & panis matri in uremate præmonstratus, & scansio illa beata scalæ à terra cælotenus; quæ omnia quantum beato viro congruunt, ex actibus ejus cognoscimus.

Et paullo infra : Quare autem Ursmarum Episcopum fuisse dicimus sæpe à nobis quæsitum est. Nam textus descriptionis vitæ ejus Episcopum eum fuisse docet, locum autem vel tempus ordinationis ipsius, vel à quibus ordinatus sit, omnino silet. Sed in chartis sub ejus tempore factis, ac perantiquis membranarum peciolis, (*id est* particulis *phrasi Gallica*) quæ continentur in Ecclesia nostra, inscriptum eum invenimus sub nomine Episcopi & Pontificis. Varia de hoc est seniorum nostrorum relatio, dicentibus quibusdam, quod prædicandi gratia, ut competebat tunc rudimentis novellæ fidei, ad compescendos superfluos ritus gentis barbaræ, Episcopus fuerit ordinatus; quod factum quoque de sancto Amando legimus. Quibusdam hanc dignitatem tribuentibus, rationemque tuentibus, quod videlicet locus regius, regia munificentia constructus, regio palatio contiguus, scilicet Liptinis, nulli committeretur, nisi prius ordinatus esset Episcopus. (a) Quam dignitatem in plerisque successorum ejus durasse in subsequentiqus dicemus. Quid horum verius sit, lectorum arbitrio committimus. Igitur in exordio regiminis sui, Ecclesiam, quæ ante id temporis erat inconsecrata, consecravit, dedicans illam Domino in honore Principis Apostolorum Petri, summique Doctoris gentium Pauli, & omnium Apostolorum Christi, cumulans templum donis, & altare multiplicibus Sanctorum patrociniis. Facta est hæc dedicatio anno qui est sexcentesimo nonagesimus septimus Dominicæ incarnationis, VII. Kalendas Septembris, Dommo in perpetuum regnante, Pipino Francis principante. Quam Ecclesiam nequaquam passus pollui cadaveribus mortuorum, fecit aliam in honore sanctæ Mariæ, in montis vertice cui subjacet prædictum monasterium, ubi cœmiterium constituit esse fidelium, & ad quam conflueret populus. Nam illicitus, ut nunc quoque, nisi certo tempore, apud aliam erat feminarum accessus. Monasterium quoque in Alna (b) ipse construxit, & Lobiis subjecit. Monasterium quoque Waslare dictum, versus Theoraciæ saltum, in finibus Faniæ ædificavit, cui & Dodonem præfecit, virum admodum sanctum, utpote à se instructum, qui paullisper inibi moratus eremum concupivit exstructaque in eodem Faniæ saltu cellula, cum permissu pii Patria & licentia, vita vixit theorica, ubi postes multis virtutibus clarus migravit ad Dominum. Corpus autem ejus translatum est ad monasterium Waslare, ubi nunc requiescit debita veneratione. Sanctus autem Ursmarus, ut erat semper Jucrandis animabus intentus, prædicandi gratia se Flandriæ intulit, versus Menapum fines, qui ritu gentis adhuc detinebantur vanis superstitionibus. Cujus doctrina ad fidem Christi conversi, non minimæ partis prædiorum suorum illum faciebant heredem, & eam quæ est in Lobiis, Ecclesiam Christi. Beatus igitur Ursmarus, virtutum omnium commerciis plenus officio sibi credito fideliter administrato, solvitur carnis ergastulo, & cælesti introfertur paradiso, ubi nunc & semper nostri petimus memor feliciter fruatur Deo. Obiit autem anno septingentesimo decimo tertio Dominicæ incarnationis, & nobis in perpetuum Domino Deo regnante, & Pipino agente in sceptris. Qui antequam decederet, fractus longa molestia, se vivo sanctum Erminum suc-

(a) *Præter S. Ursmarum Episcopi & Abbates Laubienses fuere SS. Erminus, Vulgisus, & Theodulphus quorum corpora Binchii quiescunt. An.* 1697. *Hujus loci Collegium Canonicorum, nunc resides Binchii in Hannonia, an.* 1408. *Laubiis eo translatum.*

(b) *Alna est hodie cœnobium Ord. Cisterciensis, ad Sabim fl. milliari uno à Laubiis situm.*

successorem sibi substituerat. *Ita Fulcuinus Abbas Laubiensis in manuscripto Chronico Laubiensi qui obiit anno 990. Similia, itemque alia quædam de monasterio SS. Ursmari & Ermini situ dignissima, Chronographus Cameracensis fideliter narrat:* Transcundum est (*inquit lib.* 2.) ad Laubiense cœnobium, quod sacris initiis sancti Landelini, ad tanti honoris, qui nunc est, paullatim pervenit titulum. Hunc nimirum Landelinum, in primæva quidem ætate à beato Autberto Pontifice litteris & moribus sacris imbutum, postea vero fallente diabolo, pii magistri profugum, spreto clericatu, manui prædatoriæ in libro vitæ ipsius legimus sociatum. Hunc, inquam, postquam magister benignissimus diuturna lamentatione & jugi prece ab errore revocatum, quasi pater filium suscepisset, ac saucium dulci correctione, & benevola consolatione recreasset, in prælibato loco tunc temporis solitario secedere monuit, ut disciplinatius videlicet errata corrigeret, & emendatius viveret. Peracto itaque habitationis ædificio, & in veneratione Apostolorum Petri & Pauli consecrato, paucis siquidem viris nitidæ vitæ secum receptis, monitiones & mandata magistri, æqua lance moris & operis adimplevit, & de die in diem proficens, ad vitæ sanctissimæ culmen transcendit. Ubi vero locus viri sancti pia conversatione florere cœpisset, & ex munificentiis Regum, sive potentium quorumlibet, quanto rebus exterius, tanto etiam numero monachorum interius abundaret: mox inde remotus, siquidem ut Deo strictius manciparetur, secretiorem locum, quem paullo post dicemus, expetere existimavit. Secessurus autem eo loci (*Sonegias intelligit, De quibus vide supra cap.* 9.) præfecit beatum virum Dei Ursmarum, piis moribus præditum, n functoria tantum prædicatione sacratum Episcopum. Hic etiam vir de villa Fleon, quæ infra silvam Terasciam sita est, oriundus, formam innocentis vitæ fratribus exhibuit, diesque suos in bonis operibus egit. Hoc igitur doctore, & dein beato Ermino succedente, de quòrum monasterio subsequenter narrabimus, effloruit locus, & ad Dei gloriam ut usque in præsens apparet, mos plene adolevit Ecclesiasticus.

Horum itaque beatorum Dei Confessorum dormitionis habitaculum subjungamus. Erat namque Ecclesia parochialis, subjacens prælibato cœnobio, quæ juxta scilicet in vertice montis sita est, ubi ipsi monachi, sed & omnes collimitanei circum & circa degentes, tumulandi ferebantur. Ad hanc etiam beatissimi viri Ursmarus atque Erminus, cum defuncti sunt, portantur humandi, quorum meritis declarandis, divina pietas multa miracula dignata est operari. Sed quia supra de sancto Ursmaro parum tetigimus, non incongruum, si de sancto quoque Ermino aliquid explicemus. Hic nimirum vir vitæ laudabilis, & non parum prædiatus, de pago Laudunensi oriundus exstitit, & de die in diem in bonis operibus proficiens, omnium virtutum clarebat commerciis. Quem, quia odor bonæ opinionis illius longe lateque increbuit, beatus Ursmarus supradictum monasterium regens, sæpius accersivit, diemque suæ vocationis imminere intelligens, ipsum rectorem monasterii, officiique sui post se supparem, & ministrum Pontificemque delegit. In functione igitur vicaria subrogatus, totum se in divinis cultibus propensius mancipavit, suique magisterii forma instructus, de creditis omnibus curam sollicite gessit. Illud etiam prædium suum Ercli in usibus fratrum expendit. Postquam vero ambo ad remunerationem vocati, primo quidem beatus Ursmarus, dein vir Dei Erminus, in jam dicta parochiali Ecclesia tumulati fuissent, tot & tantis munificentiis locus ille donatur, ut modernis temporibus monasterio facto Canonici mitterentur. *Hactenus Chronographus Cameracensis. Monasterium S. Ursmari & Ermini est hodie Canonicorum Collegium Binchii residens.*

Porro monasterium SS Ursmari & Ermini est hodie collegium Canonicorum, quod olim in basilica parœciali, Laubiensi monasterio in montis vertice adsita, nunc Binchiensi in opido sedem habet. Exstat autem hodieque vetus ista parœcialis basilica, monti imposita, in qua coram aliquando sacros horum & aliorum Divorum tumulos venerati sumus. In eaque etiamnum, aut in cœmiterio adsito Abbates, monachi & incolæ omnes Laubienses terræ mandantur: adeo ut hactenus mortalium nemo Laubiensi in monasterio sit conditus.

Ceterum bellis in agro Leodicensi sævientibus, anno Christi millesimo quadringentesimo octavo postridie Kal. Julii, Canonicorum S. Ursmari collegium Laubiis Binchium, quod vicinum est Hannoniæ opidum, sese transtulit. Quo factum est, ut Guilielmus Bavarus, Hannoniæ Comes, instanter peteret, ut sedem ibi fixam ac perpetuam vellent figere. Quod & fecerunt, Martino V. Papa consentientente & approbante, eodem ipso tempore ex Laubiensi Canonicorum basilica, sanctorum Ursmari, Ermini, Thodulphi, Vulgisi, Amoluini, Abelis, Episcoporum & Abbatum Laubiensium, Hildulphi Ducis, & Amelbergæ viduæ corpora Binchium sunt translata, quæ diversis octo feretris argenteis inclusa decenti cum veneratione non semel coram spectavimus. De his manuscriptum Fulcuini Chronicon Laubiense, & Molani Natales Sanctorum Belgii consule.

Crispinium, inter Valentianas & Gislenopolim, Hannoniæ opida.

Beatus Landelinus ex prædone ad Christum à S. Autberto Cameracensi Episcopo conversus cum Laubiense cœnobium à se constructum, beato Ursmaro regendum commisisset, ut paullo ante diximus, ad locum silvis horridum, quem Crispinium nuncupant, sese subduxit, ibique alterum exstruxit monasterium. De

quo sic breviter Chronographus Cameracensis: In vico Crispinio est monasterium Canonicorum, ubi sanctus vir Dei Landelinus, pro frequentia fratrum, relicto Laubiensi cœnobio, commendato viro Dei Ursmaro regimine, suisque rite ordinatis rebus, secessit, vitæque nitidioris perfectione exacta migravit ad Christum, atque in pace sepultus multis virtutibus coruscavit.

Ex quibus verbis patet olim Canonicorum regulariter viventium hoc in loco fuisse conventum.

DE Crispinii origine ac nomine Philippus ab Eleemosyna, Abbas cœnobii Bonæ Spei, in historia vita S. Landelini, ista scitu in primis digna commerat: Extat in MS. Crispini, & in nostra bibliotheca. Landelinus comitibus Adeleno & Domitiano supra fluvium Hon veniens, illic voluit residere, ubi silva, quæ Amblisis dicta est, eidem fluvio videtur adjacere. Quem locum ei commendabilem non fertilis camporum planities, non vinearum florida fecit pulchritudo, sed silvarum profunda opacitas, & horrori dedita solitudo.

Et infra: Verum ad usus fratrum etsi gavisus est aquam fluvii non deesse, tamen loco illi novit & doluit fontem vividum non adesse: sciens quia etsi aqua fluminis necessitati succurrere non negatur, tamen.

Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ.

sicut ab Ethnicis prædicatur. Currena igitur ad solitum orationis præsidium, & humili fiducia præmunitus, intellecto quod à Deo esset adsectus ejus devotionis exauditus, solo ictu baculi terræ superficiem interrupit, & redigna miraculo, vivus subito fons erupit. Cujus aquas perspicuas vir sanctus considerans ab imo abundantius ebullire, crispantem superficiem undis tremulis scaturire, ipsum lapsum rivuli grato susurro murmurare, tanta sui gratia ad mirandum quoslibet invitare, alludens speciei, quam crispam & tremulam hilaria adnotavit, ipsum in quo resederat locum, statim Crispinium nominavit.

De sanctis Adeleno & Domitiano, qui cum B. Landelino magistro suo Crispinii quiescunt, Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, Crispinium à fonte Crispantis aqua dictum.

Stabuletum *vulgo* Stavelo, & Malmundarium, *vulgo* Mamedy, *in Arduenna.*

ANno sexcentesimo quinqusgesimo primo Rex Sigebertus de posteritate prolis desperans, duodecim monasteria hinc inde construxit Deo. In quibus Stabulaus & Malmundarium eminebant, cooperante sibi in his Majore domus Grimoaldo, & Trajectensium Episcopo Remaclo. Qui Remaclus non multo post pertæsus secularium tumultuum, in ipso Stabulaus monachicæ vitæ adsumsit habitum. *Ita Sigebertus monachus Gemblacensis in Chronico.*

Fuit autem Sigebertus iste Rex Galliæ & Austrasiæ, cujus vita historia exstat apud Surium Tom. 7.

Porro tam Grimoaldo Majori domus regiæ (quem nostrates Historiographi secundum Brabantiæ Ducem nominant) quam Sigeberto Regi attribuendam hujus cœnobii fundationem, testis est ipse Rex Sigebertus, in diplomate, anno regni decimo quarto à se dato, quod recitat Notgerus Leodicensis Episcopus, S. Remacli res gestas apud Surium tom. 5. describens: Sancta aè venerabilia monasteria, Stabulaus, sive Malmundarius cognominata, ubi vir venerabilis Remaclus Episcopus & Abbas, Christo auspice præesse videtur, quæ vir illustris Grimoaldus Major domus, in honore sancti Petri ac sancti Pauli vel sancti Martini, seu ceterorum Sanctorum suo opere in vasta eremo Ardennensi construxit, quemadmodum nos loca ipsa, ad ipsa monasteria ædificanda pro nostra præceptione, ex foreste nostra concessimus; quæ licet gratia Christi sint ditata, mundanam tamen substantiam cernuntur parum per habere. Ideo divina inspiratione commoniti, decrevimus aliquantulum de fisco nostro ad ipsa monasteria respicere & consolari: *& cetera, quæ in eodem scripto (auctor vocat præceptum) sequuntur.*

Porro Stabulense hoc cœnobium ad Amblevam fluviolum in profunda valle situm, distat tertio fere milliari à Spadanis fontibus acidis, tota pæne Europa nominatissimis. Abbas vero Stabulensis inter Romani Imperii proceres recensetur. Fuit hæc dignitas multo tempore in familia Comitum à Manderscheit: ex qua prognatus Guilielmus Abbas Stabulensis & Prumiensis (quod vetus atque opulentum itidem Benedictinorum in eadem Arduenna versus Treveros est cœnobium, Reginonis ejus loci Abbatis & Chronographi nomine illustre) arcem insignem ad ipsum montem è regione cœnobii hujus construxit, ut habet ejus epitaphium, quod in templi medio legitur. Obiit is anno millesimo quingentesimo quadragesimo sexto. In hac arce Acta publica, codices manuscripti, & sacra supellex pretiosior adservatur. In eadem monetæ officina visitur (ejus enim cudendæ jus habent) & ipsi ibidem Abbates olim, ut plurimum, commorari solent. Hodie Serenissimus Ernestus *Bavarus, Elector & Archiepiscopus Coloniensis, itemque Leodicensis Episcopus, cœnobii hujus præfecturam, titulo Administratoris, obtinet.*

Porro etsi in quibusdam manuscriptis Chronici Sigebertini exemplaribus, & in Actis S. Landelini à Surio *Tom. 3. Junii 15.* editis, (ab incerto tamen auctore conscriptis) quatuor monasteriorum, Laubiensis videlicet, Alvensis, Waslariensis & Crispiniensis fundatio B. Landelino attribuatur; Fulcuinus tamen Abbas Laubien. cui hac in parte credendum existimamus,

mus, in MS. Chronico ſuo Laubienſi, diſerte adfirmat non niſi Lobienſe & Criſpinienſe monaſteria ab ipſo eſſe fundata; Alvenſe autem & Waslarienſe à S. Urſmaro eſſe inſtituta.

CAPUT XXVIII.

Complutum monaſterium, vulgo de Compludo, in Hiſpania.

SItum eſt hoc monaſterium in montibus de Rabonal circa Molina Secam in loco quem *Complutum* vocant: eſtque fundatum à S. *Fructuoſo* Abbate S. Petri de monte, poſtea Archiepiſcopo Bracarenſi, in honorem SS. Juſti & Paſtoris: approbantibus *Cuidasvindo* Rege & *Reciberga* Regina. Quorum quidem diplomata exſtant in Eccleſia Aſturicenſi in libro privilegiorum. Interfuit autem S. Fructuoſus tamquam Archiepiſcopus Bracarenſis Concilio X. Toletano quod celebratum eſt Era 694. id eſt an. Chriſti 656. Idem S. Fructuoſus ex hoc monaſterio aſſumptus eſt, primo ad Epiſcopatum Dumienſem & poſtea ad Archiepiſcopatum, ut dixi, Bracarenſem: cujus ſacrum corpus quieſcit in Eccleſia metropolitana Compoſtellana S. Jacobi in Galizia, magna cum veneratione.

Eſt in Hiſpania quoque illuſtre monaſterium Benedictinorum in *Monte Serrato*, Deiparæ cultû, ac miraculis celeberrimo. Diſtat ſeptimo lapide à Barcinone, metropoli Catalauniæ, eſtque fundatum per *Godefridum Piloſum*, primum Comitem Barcinonenſem (qui floruit anno 890.) pro monialibus primum Benedictinis. Quæ cum in urbem Barcinonenſem migrare eſſent juſſæ, monaſterio S. Petri ipſis tradito, monachi mox ſunt ſubſtituti.

CAPUT XXIX.

S. Trudonis Cœnobium Sarchinienſe, *in opido Trudonopolitano, diœceſis & ditionis Leodicenſis.*

B. Trudo nobiliſſimis parentibus Wilboldo & Adela, in Sarchinio apud Hasbanienſes natus, poſt à Clodulfo Metenſi Epiſcopo inſtitutus, Metisque in Hasbaniam reverſus, voto, quod puer voverat, ſatisfacturus, in Sarchinio, ad fluvium Ciſindriam in ſua hæreditate, cœnobium an. 606. propriis expenſis fundavit: quod cum ad inhabitandum decenter aptatum, in altum perduxiſſet, dedicari fecit à ſancto Theodardo Trajectenſi Epiſcopo in honore SS. Quintini & Remigii, anno Domini ſexcenteſimo quinquageſimo ſeptimo. III. Idus Octobris. *Hæc ex MS. Chronico Trudonenſi deſumſimus.*

Quieſcunt autem hoc in cœnobio S. Trudo, qui obiit an. 693. fundator, S. Eucherius Epiſcopus Aurelianenſis, à Carolo Martello ſede ſua pulſus, & S. Libertus martyr; de quibus conſule Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii, & Surium.

S. Huberti Cœnobium Andaginenſe, *in Arduenna.*

COenobii iſtius condendi auctor fuit S. Beregiſus, qui in Sarchinienſi cœnobio à S. Trudone recens exſtructo, regularibus diſciplinis informatus, locum hunc à Pipino Majore domus regiæ impetravit. De quo Chronographus Trudonenſis: Beregiſus, *inquit* ex pago Condroſio ortus, & à parentibus intra monaſterium S. Trudonis, ſub habitu religionis, litterarum ſtudiis & lege divina imbuendus traditus, largiente Pipino Principe eidem lata prædia, monaſterium Andainenſe in honore S. Petri conſtruxit, in quo clericis ordine Canonico militantibus, ipſe pater in eodem habitu eſt ſociatus, quod modo S. Huberti in Arduenna nuncupatur, ubi Waſo Leodienſis Epiſcopus, delato eodem (*alii à Leodico*) à Trajecto corpore dicti S. Huberti, pro Canonicis regularibus monachos inſtituit.

Ex quibus Trudonenſis Chronographi verbis illud effici videtur, cum apud Sarchinienſes, ſeu Trudonenſes, tum apud Andaginenſes ex primæva inſtitutione fuiſſe non monachos, ſed clericos, ſeu Canonicos, ut vocant, regulares. Quod ante nos & Joannes Molanus, vir antiquitatum Eccleſiaſticarum, præſertim noſtrotium, peritiſſimus, obſervavit. In Natal. SS. Belgii 2. Octob.

Hoc porro cœnobium S. Huberti nomine vulgo innoteſcit, cujus ſacrum corpus ibidem pie adſervatur; quod Waſo ſeu Walcandus Leodicenſis Epiſcopus, eodem Leodico, anno Chriſti octingenteſimo viceſimo quarto, tranſtulit. Sigeb. in Chron. an. 824.

Hasnonium, vulgo Hasnon, *ad Scarpum fl. tertio lapide à Valentianis Hannoniæ urbe.*

COenobium Hasnonienſe Joannes vir nobiliſſimus, illius tractus toparcha ſeu Dominus, & ſoror ejus Eulalia, anno Chriſti ſexcenteſimo ſeptuageſimo, conſtruxerunt, & ſanctus Vinditianus Cameracenſis & Atrebatenſis Epiſcopus II. Kal. Maji, Deo & ſancto Petro Apo-

ſtolo dedicavit. Fuit autem à prima inſtitutione cœnobium ſexus utriusque: *Ita Jacobus Guiſianus in manuſcriptis Hannoniæ Chronicis. De fundatoribus hujus cœnobii exſtant verſus iſti per antiquã.*

Si cupis Haſnonii ſtructores noſcere templi,
Hæc metra pertracta, ſic ſuccedent tua vota.
Inclyta progenies Eulalia, ſicque Joannes,
Frater hic, illa ſoror, germani mente fideli,
Hujus præſentis ſtatuunt fundamina templi,
Tunc humanati Verbi dum volvitur annus,
Qui ſexcentenus quoque ſeptuagenus habetur.
Cunctis expletis advenit Vinditianus,
Antiſtes Cameracenſis, templumque dicavit,
Altithrono Domino, cujus nos luſtrat imago,
Cæli clavigero, Doctori gentis amœno.
Deſine mirari hic ſexum duplicem famulari.
Namque Joannis & Eulaliæ præclara propago,
Cœnobium rexit, cetum ſuper æthera vexit.
Hic locus enituit rigidi ſervator honeſti,
Usque dies Carli durans cognomine Calvi
Induperatoris, Regis quoque Francigenarum.
Ipſius & conjux Ermentrudis vocitata,
Mundum deſpexit, regni faſtumque reliquit,
Huic domui ſeſe tradens, fit Martha Maria,
Otia ſectando pia, divinisque vacando.
Semine Cæſareo produxerat æquivocatam
Formoſam natam, meritis tamen univocatam,
Quam ſecum nutriit conſortem religionis.
Sic ſpreto mundo tegitur velamine nigro.
Moribus ornata fuit Abbatiſſa creata,
Aſt ejus genitor poſt Carolus Induperator,
Cœnobii, matris prece, dotes amplificavit.

De monaſterio iſto ſic breviter Chronographus Cameracenſis, qui anno ſalutis 1030. *floruit:* In vico, quem dicunt Hasnum, Abbatia fuerat regalis olim atque ditiſſima, ubi ex maxima parte requieſcunt corpora SS. Marcellini & Petri. Nunc autem degeneris ſeculi moribus vitiatis, uti nunc clerici pauci deſerviunt, deſolatam & inopem condolemus. *Fuit autem cœnobium iſtud, ut & cetera Belgica, à Normannis vaſtatum; quod quidem monachis Benedictinis quando ſit traditum, Meyerus in Annalibus Flandriæ commemorat:*

Anno Chriſti milleſimo ſeptuageſimo collegium Canonicorum, apud Hasnonium in Oſtrovandia, convertit Balduinus Flandriæ Comes in Benedictinum monaſterium. Vetus reparavit templum, idque ab Epiſcopis Lietberto Cameracenſi, Ratbodone Noviomenſi, Rainero Aurelianenſi curavit dedicatum III. Nonas Junias. Ea in dedicatione interfuiſſe reperio corpora Sanctorum Marcelli, Piatonis, Salvii, Amati, Donatiani, Vedaſti, Amandi, Audomari, Gisleni, Vincentii, Bertini, Winoci, Wandregiſili, Bavonis, Everardi, Euberti, Landelini, Hugonis, Aichadri, Euſebiæ, Rictrudis, Aldegundis, Ragenfredis, Reginæ, & Waldetrudis.

Hæc ipſa paullo aliter & fuſius in Chronico ſuo Bertinenſi narrat Iperius: Balduino Inſulano Flandriæ Comiti ſucceſſit filius ejus Balduinus, à puero nutritus in aula Imperatoris Henrici. Hic in adoleſcentiæ ſuæ tempore decidit in tantam infirmitatem, ut ei pater in manu candelam teneret, extremum ſpiritum exſpectans. Et ecce ſubito reſumptis viribus, patri ſuo dixit: Pater ab hac infirmitate evadam, ſi mihi dare volueris locum de Hanon, ut ibi monaſterium ædificare poſſim. Hæc vera erunt, quia ſtatim hoc mihi ſancti Marcellinus & Petrus promiſerunt. Pater annuit, & filius ſanus effectus eſt. Subverſo igitur Hanon caſtro, raptorum latibulo, ædificavit ibidem monaſterium Hanonenſe in honore SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, & SS. Martyrum Marcellini & Petri & propter hoc vocatus eſt Balduinus Hanonenſis. Dictus eſt etiam Balduinus Pius, quia totus erat deditus operibus pietatis, viduarum, orphanorum, Eccleſiarum, pauperum, & oppreſſorum amator & defenſor præcipuus. Hic adhuc vivente patre duxit uxorem Richildem viduam Hermanni Comitis Montenſis, ex qua duos habuit filios, Arnoldum & Balduinum. Regnavit autem ſolus tribus annis, & obiit anno Domini milleſimo ſeptuageſimo, & ſepultus fuit in Hanon, quod ipſe fundaverat, monaſterio. *Hactenus Iperius.*

CA-

CAPUT XXX.

Monasterium S. Romani de Hornisga, hodie S. Romani de Ornixa *in diœcesi Toletana.*

FUndavit hoc monasterium ac dotavit *Cindasvindus* Rex & uxor ejus *Reciberga*, Era 684. in honorem S. Romani monachi circa opidum de Toro. Agit de hoc monasterio S. Ildefonsus, & S. Isidorus in chronico his verbis, *Cindasvinthus regnavit annos mitis, gloriosus vel insignis, orthodoxus, & vere pius, hic à Deo habuit regnum anno V. Imperii sui Toleto Era de LXXXIII. Memoratus itaque Rex Gothorum regnavit annos VI. menses IX. dies XI. Extra Toletum pace obiit, in monasterioque S. Romani de Hornisga secus fluvium Dorii quod ipse à fundamento ædificavit, intus Ecclesiam ipsam in cornuto per quatuor partes, monumento magno sepultus fuit.* Est hodie Prioratus annexus monasterio Regio Vallisoletano S. Benedicti. In facello quodam veteris hujus templi exstat marmor cum hac inscriptione. *Hic sunt reliquiæ S. Romani monachi, S. Martini Episcopi, S. Martinæ Virginis, S. Petri Apostoli, S. Joannis Baptistæ, S. Acisçli, & aliorum numero Sanctorum.*

Ceterum Patronus hujus monasterii non est S. Romanus martyr Antiochenus an. Christi 313. passus, sed S. Romanus monacus ut ex dicta inscriptione liquet. Quis autem fuerit iste Sanctus Monachus in cujus honorem Rex Ciudasvinthus, dictum monasterium fundaverit certo non constat Ecclesia certe celebrat ac colit S. Romanum monachum, quo ad vitæ necessitatem ministro usus est S. Benedictus ut Romanum Breviarium loquitur 21. Martii. Cujus quidem corpus quiescit Altiodori in Gallia. Fuit & alius S. Romanus Abbas apud Lugdunum Galliæ, qui cum S. Lupicino vixit in deserto & floruit anno Christi 564 ejusque festum celebratur 28. Februarii.

Monasterium S. Petri de Monte in Hispania.

SItum est hoc monasterium in Vergisco Hispaniæ provincia vulgo *El Vierzo* nuncupata, estque excitatum à S. *Fructuoso*, principis illius provinciæ filio, & Archiepiscopo Bracarensi Era 684. Post S. Fructuosum successit S. Valerius qui illud circa Eram 700. mirifice auxit: quod & postea fecit S. Gennadius, Episcopus Asturicensis collapsum instauravit ac consecravit juxta veterem hanc inscriptionem.

Insigne meritis B. Fructuosus postquam Complutense condidit cœnobium, nomine S. Petri, brevi opere, in hoc loco fecit oratorium, postquam non impar meritis Valerius sanctus opere Ecclesiæ dilatavit. Novissime Gennadius presbyter cum duodecim fratribus restauravit. Era D. CCCCXXXIII. Pontifex effectus, à fundamentis mirifice, ut cernitur, denuo erexit: non oppressione vulgi, sed largitate pretii, & sudore fratrum hujus monasterii Consecratum est hoc templum ab Episcopis quatuor, Gennadio, Astoricense, Sabarico Dumiense, Ferunivio Leyconense, H. Dulcidio Salmanticense, sub Era novies centena decies quina terna, & quaterna VIIII. Kalend. Novemb.

Ceterum vita S. *Fructuosi*, itemque S. *Valerii* Abbatis monasterii S. Petri de Monte, ut & testamentum *S. Gennadii* exstant apud Prudentium Sandovallum prima parte de Fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Ipsum originale testamentum exstat in Archivo monasterii S. Petri de monte, quod anno 1575. à se visum cum aliis plurimis libris manuscriptis, testatur Ambrosius Morales, Philippi II. Hispaniarum Regis Chronographus. Quiescit autem S. Gennadius in monasterio S. Jacobi de Pennalba à se fundato, quod vulgo *S. Genacio* nuncupant: estque hodie Ecclesia parochialis, cujus possessor Abbas vocatur & dignitatem in Ecclesia cathedrali Asturicensi obtinet. Ad tumulum S. Gennadii hodieque frequentissimus est piorum hominum concursus. Quiescit ibidem *S. Fortis*, S. Gennadii discipulus & Episcopus Asturicensis, itemque *S. Urbanus* illius monasterii Abbas.

Testamentum S. Gennadii Episcopi Asturicensis.

SAnctissimis, gloriosissimis Dominis triumphatoribus, post Deum mihi fortissimis patronis, cœlorum claviculario in arce Apostolatus constituto electissimo Petro, æquali vocatione Andreæ almifico, Iberiæ terminos Jacobo clarissimo, atque hero Thomæ asseclis Christi & ejus Martyribus à constitutione mundi Deo notis Apostolis.

Cliens servus vester Gennadius, pauper meritis, abundans sceleribus, indignus Episcopi, certissime credo, firmissime teneo, & indubitanter scio, quod vos, ô piissimi & strenui patroni ad unam Domini vocantis vocem, statim omnia quæ mundi sunt, mundo reliquistis, indefesse adhærentes vestigiis Salvatoris, ut neque puncto quidem secedcretis ab illo, etiam neque ad funus patris, septima divinæ sapientiæ haurientes prædicatores egregii effecti, universum mundum lumine veritatis illustratis: & quod ore docuistis, & per effusionem sacratissimi cruoris vestri roborastis. Quid igitur ego miserrimus agam? quod immeritus in hac vocatione adeitus, neque opere, neque prædicatione sum idoneus? illam comminantis

 Prophe-

Prophetæ, imo Domini vocem expavesco, dicentis: Peccatori dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu vero odisti disciplinam: nam Vas electionis, præceptor Gentium mirificus, qui supra cælorum visibilia raptus sidera, verbo Domini pastus ac refectus, metuens nostri detrimentum, de seipso dicebat: Ne furte aliis prædicans ipse reprobus efficiar, conscientiæ meæ testimonio perterritus, & piaculorum pondere gravatus, patrocinium vestrum exopto humillimus, umbraculum culminis vestri expecto obnixus, defendi ac tueri interventu vestro fide intrepidus, nihil hæsitans, nihil dubitans, ut quidquid petieritis à patre cælesti, fiet vobis, & ideo dum pastor pastorum apparuerit, dum in gloria majestatis advenerit, dum in conspectu ejus ignis præcesserit, cum in throno claritatis simul & formidinis ad judicium sederit, & vos & omnes Sancti cum eo sessuri supra thronos judicantes, quæso, ut ad optimum regem pro me interpelletis, ut supereminceat misericordia judicium & transferar à sinistrorum, & horum gregibus sum dexter agnus vellere indutus, & qui sessionis non mereor cathedram, astare conspectibus divinitatis absque pavore meritis vestris valeam. Cumque adhuc sub patre Apostoli, & ab batemeo Arandiselo, in Ageo monasterio degerem, vitam eremitarum delectatus cum duodenis fratribus & benedictione, scilicet ad sanctum Petrum, ad sanctam eremum perrexi, qui locus positus à beato Fructuoso, & institutus postquam sanctus Valerius eum obtinuit; quantæ autem vitæ sanctitatis fuerint, & quanta virtutum gratia, & miraculorum emolumenta enituerint, Historiæ & vitarium eorum scripta declarant: nam supra factum loculum in vetustatem reductum, pene oblivioni deditum, vepribus seu densissimis silvis opertum, & qui magnis arboribus ex immensitate annorum adumbratum auxiliante Domino, cum fratribus restauravi, ædificia instruxi, viridas & pomares plantavi terras de Ocalido ejeei, horta & omnia quæ ad usum monasterii pertinent imposui. Sed æmulus virtutum, vitam nostram invidens, quasi pro ædificatione multorum mentes plurimorum excitans, ad pontificatum Astoricæ, ad suburbia attractus sum, in qua multis annis involvens & magis in principium perdurans quam spontanea mente, sed neque plene corporis ibidem commoravi. Omnem solicitudinem, omnemque industriam erga supradictam eremum exercens, Ecclesiam S. Petri, quam dudum restauraveram, miris ædificaminibus revolens ampliavi, & in melius, ut potui, erexi, deinde autem in montibus illis aulam nomine S. Andreæ construxi; aliudque monasterium ad ordinem monasticum, inter vallum distendens in memoriam sancti Jacobi; tertium construxi, quod vocatur Pennalba; inter utrumque vero locum est qui dicitur ad Silentium: in honorem S. Thomæ quartum oratorium fabricavi, & unaquæque Ecclesiam, donaria, munuscula, vel libros unicuique nunc offero segregatim, & in nunc habeant per hoc testamentum disponere opto, & Præsulum, seu Principum præceptione adfirmare decerno, atque seculis infinitis diu valitura persistere & permanere jubeo. In primis monasterium S. Petri, omnia quæ in circuitu ejus sunt, pomares, & terras, cunctaque per terminos suos.

Item in Oza, villa quæ dicitur S. Maria de Valle, de Scalius cum tota sua hereditate, seu etiam alia Ecclesia Sanctorum Justi & Pastoris, terras, vineas, pomares, horta, molina, ex integro validitatibus præstitis, & adjacentes per terminos suos ab integritate sint propria monasterii sancti Petri, & nihil communionis ibidem habeant. Sed perceteræ Ecclesiæ, quæ in supradicta eremo constructæ sunt, nisi forte unanimitatis gratia aliquid pro misericordia concessum fuerit. In thesauro denique memoratæ Ecclesiæ sancti Petri offero calicem cum patena, insuper Evangeliorum, & coronas argenteas, signum crucero, & lucernam ex ære, libros Ecclesiasticos, id est, psalterium Comicum, Antiphonarium, manuale orationum, ordinum, passionum & horarum; Ecclesiæ vero S. Andreæ omnes terras quascumque habet per terminos suos, & pomares, vel quidquid ab hodierna die ibidem fratres augmentare valuerint; similiter libros Ecclesiasticos, id est, Psalterium, Antiphonarium orationum, comicum, manuale, ordinum, passionum, vasa autem altaris, calicem argenteum cum patena & coronam, signum, crucem, & lucernam æream: eidem monasterio Ecclesiæ S. Jacobi terras, pomares, quas per circuitum ejus & terminos habet; libros, psalterium comicum, antiphonarium, orationum manuale, ordinum, passionum, in thesauro Ecclesiæ, calicem, coronam, & super eglangeliare argenteum, lucernam, & signum æreum. Item Ecclesiæ S Thomæ terras, & pomares, per terminos suos libros, psalterium, in thesauro Ecclesiæ calicem, coronam, lucernam & signum æreum; hæc omnia supra comprehensa unaquæque locum sigillatim & separatim proprium vindicent suum, neque unum cum altero communionem habeat, sed unaquæque Ecclesia sibi vindicet quod segregatim offero. Restat autem, quia non in solo pane vivit homo, sed omni verbo quod procedit de ore Dei, ut ceteros libros tam divinos, id est, bibliothecam totam, moralia Job, Pentateuchum cum historia Ruth liber unus, sive etiam & specialiter Docorum, id est, vitas patrum, item moralium, Ezechielum, item Ezechielum, Prosperum, genera officiorum; etymologiarum catha Ivanis, libros Trinitatis, liber Apringi, epistolæ Hieronymi. Item etymologiarum, glossomatum, liber comitis, liber regularum virorum illustrium; hos omnes libros jubeo ut omnibus fratribus in istis locis communes sint, nec quisquam eorum pro dominatione sibi vindicet, sed, sicut dixi, per partes & in commune possidentes videant legem Dei, & ad supra-

supraſcriptas Eccleſias percurrant, verbi gratia, ut quantoſcumque fuerint & eis in S. Petro, alios tantos in S. Andrea, & alios tantos ſimiliter in S. Jacobo, & multo eo diſponentes iſtos quos quo legerint, in uno monaſterio commutent eos cum alio ita per ſingula loca diſcurrentes, ut tutos eos communiter habeant, & totos per ordinem legant, ea dumtaxat ratione ſervata, ut nulli liceat ex his in eo loco transferre, donare, vendere, aut commutare, ſed tantum in his locis permaneant, & in hac eremo fundata ſint, ſeu etiam ſi adhuc alia oratoria infra iſtis montibus conſtructa fuerint, habeant participationem in his ſpecialibus libris: ſi quis autem frater aut Abbas de his locis egreſſus aliud monaſterium in alio loco ædificare voluerint, non habeat licentiam aſportare, neque ejicere ex omnibus quæ in hoc teſtamento reſonant, neque transferre de proprio loco ubi nunc illud confero, ſed tantum in his locis quæ fuerint de termino S. Petri, uſque ad Pennalbam ſemper ea ibi conſiſtere decerno, inſtituo, & jubeo. Si quis præruptor Princeps vel Judex, Pontifex, Abbas, Presbyter, Monachus, Clericus ſeu Laicus, hoc votum meum infringere, aut immutare voluerit, aut ſecus quam hæc ſcriptura continet agere diſpoſuerit, in primis orbatus hac careat luce, ulcere peſſimo divinitus ultus à planta pedis uſque ad verticem capitis rivos vulnerum percurrentes madefactus, ſcaturiens vermibus, terror & horror fiat omnibus viſibus, & in futuro cum impiis & ſceleratis obrutus, tradatur flammis ultricibus; inſuper ſecularia damna mulctatus, coactus à judice conferat ipſi Eccleſiæ quantum auferre conaverat per undecuplum; & hoc teſtamentum firmiſſimum vigorem retineat in perpetuum. Factum & confirmatum teſtamentum Era 953. Sub Chriſti gratia Gennadius Epiſcopus hoc teſtamentum quod fieri volui, manu mea roboravi, Ordonius Sereniſſimus princeps confir. Celoira Regina confir. Ermigius Dei gratia Epiſcopus Didacus Dei Gratia Epiſcopus confir. Segeredus confir. Dulcidius confir. Sarracinus, qui notarius.

CAPUT XXXI.

Blangiacum, tertio lapide ab Hesdino Arteſiæ opido.

S. Berta nobiliſſimo genere nata cum Sigifrido illuſtri viro nupſiſſet, ex eo genuit filias quinque, Gertrudem, Deothilam, Emmam, Geſam, & Geltam. Defuncto poſtmodum marito, & Blangiaci in villa ſua honorifice ſepulto, B. Berta totam ſpem ſuam DEO committens, ad omnipotentis Dei ſervitium ſe contulit, pretioſiſſimos apparatus depoſuit, ac ſacro ſe ſanctimonialis habitus velamine velare non deſtitit. Igitur divinitus admonita, ſagaci animo cogitare cœpit, qualiter in ſua poſſeſſione potuiſſet conſtruere Eccleſiam in honore Domini noſtri Jeſu Chriſti, ejusque genitricis beatiſſimæ ſemperque virginis Mariæ.

Anno itaque incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſexcenteſimo octogeſimo ſecundo, in Blangiaco piiſſima Berta monaſterium ædificare cœpit, in pago Tarvanorum, in propria poſſeſſione, quod Domino tribuente cum ſummo honore finetenus deductum eſt. *Et infra.*

Beatiſſima Berta augebatur in operibus bonis. Nam cœpit ædificare clauſtra monaſterii decentiſſima. Conſtruxit nempe unam, extra portam, Eccleſiam ſancti Audomari confeſſoris, ubi ſacerdotes vel clerici ipſius cœnobii divinum perſolverent officium, aliam etiam ædificavit in honore S. Vedaſti, tertiam vero in honore beati Martini confeſſoris atque Pontificis conſtruxit. Alias itidem ſeptem ædificavit in prædiis ſuis, quas omnes dedicare petiit in honore ſancti Martini. *Hæc ex hiſtoria vitæ ſanctæ Bertæ, quæ Blangiaci & apud nos exſtat manuſcripta, baujimus.*

Porro Sigefridus, beatæ Bertæ maritus, Comes fuit Pontivenſis (quem Picardie tractum vulgo Ponthieu nuncupant,) & frater Adalbaldi Ducis, mariti ſanctæ Rictrudis Marchianenſis, Iperio teſte in Chronico ſuo Bertinenſi: Adalbaldi, *inquit*, Ducis fratres fuerunt Sigefridus Comes Pontivenſis, maritus ſanctæ Bertæ Blangiacenſis, & Erchenaldus Major domus Clodonei, filii Dagoberti. Erchenaldus Adalbaldo defuncto, in ejus terra reædificavit Duacum caſtrum, & in eo conſtruxit Eccleſiam beatæ Dei genetricis, quæ Eccleſia nunc dicitur beati Amati confeſſoris. Idem quoque Erchenaldus, conſilio beati Furſei, cui valde familiaris fuit, ſuis propriis ſumptibus conſtruxit monaſterium ſancti Petri in Latiniaco; itemque in Perona, allodio ſuo proprio, monaſterium ſancti Furſei, in quo ipſe ſanctum Furſeum ſepelivit, & ipſemet Erchenaldus nunc ſepultus requieſcit. *Hactenus Iperius.*

Fuit itaque Blangiacenſe cœnobium principio ſacrarum Virginum domicilium: quod quidem à Normannis vaſtatum monachi Benedicti Balduino Barbato comite Flandriis imperante, ſumtibus Herſendis piæ ac divitis matronæ inſtauratum.

Monaſterium S. Joannis in Monte, apud Tarvanam Morinorum urbem, olim ſitum, nunc in urbe Iprenſi, in Comitatu Flandriæ.

THeodericus Galliæ Rex in expiationem cœdis S. Leodegarii Epiſcopi Auguſtodunenſis, anno Chriſti ſexcenteſimo octogeſimo ſexto, in monte, haud longe à muris urbis Morinenſis

nensis seu Tarvanensis sito, cœnobium istud in honorem S. Joannis Baptistæ construxit. Destructum vero est à milite Caroli V. Imperatoria obsidionem parante, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, uti & urbs ipsa post deditionem funditus est excisa. Monachi autem postea in Flandriam venere, ejusque Balliolanam Sancti Antonii, ut vocant, præceptoriam, seu monasterium, Philippus II. Hispaniarum Rex, & Belgarum Princeps, Pontifice Romano consentiente, adsignavit. At vero ob hostiles Ostendanorum militum excursus, inde Ipras, anno millesimo quingentesimo nonagesimo, sese receperunt, ibique fixum ac perpetuum illis domicilium Albertus & Isabella Austriaci Belgarum Principes, annuerunt. Sicque B. Joannis Tarvanensis Abbatia, quæ olim Artesiæ fuit, in posterum inter Flandriæ Abbatias numerari poterit. *Hæc ab Huberto Dubrajo, cive & amico nostro, ejusdem cœnobii olim alumno, post Affligemensi Præposito, nuper defuncto, accepimus.*

S. Winoci cœnobium, intra muros Winocibergensis opidi, in Flandria.

REgnavis Clodoveus Rex annis duobus, cui successit Hildebertus frater ejus. Hoc tempore Heremarus vir nobilis, villam suam Wormhoult dictam in Flandria, supra fluvium Pena, beato tradidit Bertino. Sanctus vero Bertinus considerans viros Dei Winocum & tres fratres ejus in Dei servitio plus ceteris profecisse, eos illo misit monasteriolum construere, conventum congregare, Christique pauperibus hospitia præparare. Quibus Heremarus jam dictus villam suam Wormhoult, cum appenditiis ejus, privilegii sui assertione firmavit: quod sic incipit: Omnibus præsentibus & futuris, qui Christiana censentur &c. Actum in Sithiu monasterio, Kalendis Novembris, anno primo Hildeberti Regis. Illi conventiculo beatus pater Bertinus sanctum concessit præesse Winocum, ubi multis miraculis concomitantibus, Domino finetenus inservivit. *Sic Iperius in Chronico MS. Bertinensi, qui de S. Winono, ejusque tribus fratribus, hæc itidem commemorat: Circa annum Christi sexcentesimum sexagesimum primum,* beatus Christi confessor Winocus, Judicail Britonum Regis filius, & S. Judoci frater spreto mundo, sceptrumque regale virga regularis disciplinæ commutans, sub beato patre Bertino in Sithiu monasterio, monachus efficitur, cum tribus fratribus suis Kadanoco scilicet, Ingenoco, & Modoco. Præerat tunc beatus pater Bertinus turbæ monachorum CL. inter quos Winocus, quasi stella matutina præ cæteris clarescebat.

Obiit autem S. Winocus anno Christi septingentesimo decimo septimo, hoc ipso in cœnobio Wormholtensi conditus.

Hujus sancti viri meritis, & cœnobii dignitate illectus, Gerardus Comes Sperliacensis anno 852. Sperliacum prædium suum Wormholtanis cœnobitis assignavit, monasterio ibidem ædificando. Utrumque porro cœnobium paullo post à Danis est eversum, corpusque S. Winoci Audomaropolim Artesiæ translatum.

Ceterum Balduinus, cognomento Calvus, Flandriæ Comes, cum adversus barbarorum incursus præsidiis & vallo Bergas communivisset, an. nongentesimo vicesimo, obnitentibus Audomaropolitanis, S. Winoci corpus Bergense *ad opidum transtulit, & in Canonicorum secularium Basilica, à se in honorem SS. Martini & Winoci constructa, collocavit. Post autem Canonicis divina officia negligenter peragentibus, Balduinus Barbatus, itidem Flandriæ Comes, anno millesimo vicesimo octavo, Bergis S. Winoco cœnobium construxit, eoque corpus sacrum ex Canonicorum Basilica transtulit. Monachis autem ex Bertinensi monasterio evocatis pulsorum. Canonicorum possessiones, censusque Wormhoutanos attribuit. Hæc fere Meyerus in Annalibus Flandriæ.*

De his ipsis rebus sic Iperius Chronographus Bertinensis. Sanctorum corpora, Bertini, Audomari, atque Winoci à B. Folquino Episcopo Morinensi, sub terra recondita fuerant propter metum Danorum. Post hoc Comes Flandriæ Balduinus Calvus à nobis corpus B. Winoci vi ablatum Bergis in Ecclesiam Canonicorum, quam ipse in honore SS. Martini & Winoci fundaverat, collocavit. Nunc vero Domini Roderici Abbatis anno secundo, Flandrensis Comes Balduinus Barbatus, apud Bergas in arce castellum ædificare cœperat; sed mutato consilio monasterium ibi prope ædificavit, in honore S. Winoci. Cujus caussa fuit hæc: Canonici S. Martini Bergensis jam dicti, de sua religione minus solliciti, divina officia parvipendebant. Quod Comes experiri volens, quadam nocte dum custos ad pulsandum Matutinum Ecclesiam aperiret, habitu mutato quasi oraturus intravit. Custos pulsatis Matutinis, nulloque veniente claudere voluit Ecclesiam & Comitem, quem plebejum existimabat, compulit exire. Quo dicente se velle audire matutinum, respondit totum esse completum, nec Canonicos ad matutinum surgere solitos. Sicque Comes certificatus de illorum irreligiositate, Canonicos omnes expulit, prætermisso castro, quod incœperat, monasterium S. Winoci ædificavit. Corpus B. Winoci ab inferiori Ecclesia, id est, Canonicorum ad hoc novum suum monasterium transtulit, & monachos sumptos de monasterio S. Bertini in illo loco collocavit, dans eis bona Canonicorum prædictorum, cum bonis de Wormhoult, addens & de suo. Istudque monasterium Domino Roderico Abbati modo & Ecclesiæ S. Bertini dedit perpetuo possidendum. Hoc est, quod nunc dicitur monasterium S. Winoci Bergensis. Quod ipse Rodericus septem annis per se rexit, & tandem eis Abbatem præfecit

Ger-

Germanum Sithienſem monachum, qui vix quadriennio vixit. Poſt quem Abbatem ibidem ordinavit Rumoldum monachum ſuum.

Quomodo autem Bergenſe hoc monaſterium à Bertinenſi fuerit ſeparatum, propriumque acceperit Abbatem, ita narrat idem Chronographus Bertinenſis: Durantibus bellis Roberti Friſii, Flandriæ Comitis, contra Richildem, & filium ejus Arnulfum, itemque Philippum Franciæ Regem, & Domino Heriberto Abbate noſtro abſente & apud Antiſſiodorenſe monaſterium ſuum moram trahente, regiminis ſui anno quinto, Rumoldus Abbas S. Winoci Bergenſis, noſterque monachus obiit. Quo defuncto, ſicut aſſolent ablato capite membra diſſolvi, monachi Bergenſes, ſpreta obedientia Abbatis noſtri S. Bertini, elegerunt Abbatem non de collegio S. Bertini, ut tenebantur, ſed de ſuo Bergenſi collegio ſumptum. Quod tamen eidem in partem ceſſit contrariam. Nam propter hoc vitium, quod forte Dominus in eo punivit, dum monachos ſuos ad religionem compelleret, invide murmurabant, & dedignabantur eidem obedire, quem dudum habuerant ſocium. Unde ſeditionibus & conſpirationibus eum turbare non ceſſaverunt. Flandria etiam tota bellis & inquietudinibus agebatur. Quare monachos ſuos cohibere non poterat. Igitur Bergenſes monachi, dequodam juvene nobili Ingelberto, filio filiæ Comitis Flandriæ Balduini Barbati, ſpem concipiunt, ut illum ſibi præficerent, ſi Ermengerum deponere poſſent. Putabant enim juvenem eorum voluntatibus faciliter indulturum. Multis igitur & falſis Ermengerum culpantes, eum per Hugonem Dienſem Papæ Legatum deponi fecerunt. Cum ergo innotuit Roberto Friſoni, qui tunc Flandris præerat, Ermengerum ſic depoſitum, Ingelberto non conſenſit, ſed quemdam cognatum ſuum, nomine Manaſſem, de monaſterio Virdunenſi, eis nolentibus & reclamantibus, quibusdam & de monaſterio recedentibus, præfeit, anno milleſimo ſeptuageſimo octavo; qui prudenter res Eccleſiæ ſuæ diſponens, à Papa Gregorio anulum, mitram & ſandalia impetravit. Sed ab invidis accuſatus, & à Comite de dilapidatione in cauſſam tractus, reſpondit non Comitem, ſed ſe eſſe Abbatem, & de ſuo non Comitem, ſed ſe diſponere poſſe & debere. Quo reſponſo Comes indignans, ei Eccleſiam Bergenſem prohibuit. Manaſſes igitur aſſumptis ſibi quæ poterat, cum privilegiis & inſignibus ſuæ dignitatis abſceſſit: & ſic uſque hodie Bergenſis Eccleſia Pontificalibus caret. Ab hac die Ingelbertus præfatus, communi conſilio Abbas in Bergis efficitur. Et ſic tumultuantibus Flandris, & duobus tantæ nobilitatis viris ſucceſſive ibidem Abbatibus inſtitutis, Bergenſes ab obedientia Abbatis S. Bertini ſunt abalienati; Abbate noſtro Heriberto abſente, impellenteque potenti manu Principis, nemineque contradicere præſumente ſeu audente. *Hactenus Iperius.*

Qua porro ratione apud Bergenſes Cluniacenſis reformatio ſit inſtituta, ex eodem Iperio audiamus: Anno CIƆ. CI. Ingelbertus Abbas S. Winoci Bergenſis, poſtquam XXXI. annis, illam Eccleſiam rexiſſet, poſitus in mortis articulo, palam confeſſus eſt Dominum Ermengerum Abbatem ſuum, à ſe regnandi cupiditate minus juſte depulſum. Igitur eo defuncto anno CIƆ. CI. Bergenſes Ermengerum reſumſerunt Abbatem, qui per Papam & Epiſcopum Morinenſem approbatus vix triennio ſupervixit. Tunc Bergenſes de ſuis electionem fecerunt. Epiſcopus autem videns illam Eccleſiam indigere correctione, Roberto Comiti Flandriæ indicavit illam Eccleſiam per virum religioſum corrigi fore neceſſe. Comes hortatu ſuæ conjugis Clementiæ, per Lambertum Abbatem noſtrum inductæ conſenſit. Igitur inſtinctu Abbatis noſtri, Hermetem Priorem noſtrum hic à puero nutritum, tunc Cluniaci commorantem, Abbatem in Bergis ordinavit. Die præfixo Comes Bruno Apoſtolicæ Sedis Legatus, Joannes Epiſcopus Morinenſis cum clero, Abbas quoque noſter cum Abbate novo & monachis noſtris, quos illuc ad ordinem introducendum adduxerat, in Bergis adſunt. Bergenſibus quaquaverſum diſperſis, Abbas Hermes inthronizatur, an. Domini milleſimo centeſimo quarto, qui diruta pœne reperit omnia; ſed ſpem ſuam in DEO ponens opus aggreditur, ſic ut in brevi, quoad ſpiritualia, multi confluerent ad converſionem, & quoad temporalia in ædificiis & poſſeſſionibus per eum retractis & acquiſitis, Eccleſiæ ſuæ magnam ſentiret emeliorationem.

Sic Lambertus, Abbas in hac mutatione Bergenſi duo magnifica fecit. Primo nos ad noſtram Eccleſiam, & quæ noſtra fuerant, reſtituit. Secundo quia locum quaſi ex toto lapſum in toto reparavit. *Hactenus Iperius.*

Hunocurtenſe Monaſterium in diœceſi quidem Cameracenſi, ſed in ditione regni Galliæ, ad Scaldim fl. tertio lapide à Cameraco ſitum.

QUidam vir nobilis Amalfridus nomine, monaſterium in ſua proprietate conſtruxerat, in pago Cameracenſi, ſupra fluvium Scaldim, in loco vocato Hinilficurte (aut Hunulficurte) in quo monaſterio filiam ſuam Aurianam fecerat Abbatiſſam. Hoc monaſterium cum ſuis pertinentiis, ipſe Amalfridus beato Bertino donaverat, eo tamen tenore, ut ipſe & filia ejus Auriana, eumdem locum, quamdiu viverent, tenerent, ſed poſt utriuſque obitum ſanctus Bertinus, ejusque ſucceſſores hoc haberent, tenerent, & quemcunque vellent, eidem proponerent. Quam donationem Amalfridus privilegii ſui traditione firmavit: quod ſic incipit:

cipit: Quantum intellectus sensus humani &c. Actum Veromanduis, Februarii die octavo, anno XI. Regni Theoderici gloriosissimi Regis. Quod Amalfridus regali privilegio confirmari fecit, quod sic incipit. Quoties recta postulatio, &c. Datum Kalendis Aprilis, XIII. regni nostri in Parisiaco palatio. Deinde Amalfrido Aurianaque defunctis, moniales ibi succedere S. Bertini successores inhibuerunt, & monachos ibi statuerunt, Ecclesia itaque illa subjecta fuit Abbati S. Bertini. Quomodo vero sit abalienata, & ab hac obedientia nostra recesserit, scripta nostra non continent. *Sic Iperius in Chronico suo MS. Bertinensi.*

Fuit autem cœnobium Hunocurtense, à prima institutione, sexus utriusque, & à sancto Vinditiano Cameracensi Episcopo consecratum, adstante Sancto Lamberto Trajectensi Episcopo. Testatum id reliquit Lib. 1. his verbis Chronographus Cameracensis: Vinditianus Pontifex in vico, qui à sede Cameracensi fere VII. milliaribus distans, vocabulum Hunolcurth ab antiquis accepit, monasterium, accersitis secum non paucis Coepiscopis, unaque etiam beato Lamberto Leodicensi, martyre pretiosissimo, ad laudem Dei & venerationem S. Petri consecravit, ibique clericos & sanctimoniales constituit.

Idem Chronographus, libro secundo, de cœnobii hujus auctore ista refert: Transeamus ad monasterium sancti Petri in villa Hunulcurt, ubi sanctam Pollinam quiescere certo reperi. Hoc nimirum illustris vir Amalfridus, cum uxore Childebertana fundavit, deputatisque sanctimonialibus filiam suam Aureanam præfecit; fuitque olim religione florens & opibus. Nunc autem, postquam viris militaribus beneficiatum est, ad paucos Canonicos dirivatur.

Ex quibus verbis patet in Hunonis curia Canonicos aliquamdiu resedisse: quibus amotis Benedictini demum successerunt, qui hodieque locum istum possident.

De SS. Pollina & Valeria virginibus, itemque S. Liefardo, quorum reliquiæ hic olim quieverunt, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

CAPUT XXXII.

S. Mariæ ad Martyres monasterium, apud urbem Treverensem.

HAbet id nomen à SS. Martyribus Thebæis, eo loci anno 291. trucidatis, fuitque olim Regum Galliæ palatium, quod in basilicam Deiparæ conversum est anno circiter 380. à *Felice* Treverensi Episcopo. Idem postea conversum est in monasterium anno circiter 694. à S. *Wilibrordo* Ultrajectensi Archiepiscopo Galliæ Belgicæ Apostolo. In hoc monasterio adservatur altare portatile S. Wilibrordi quod vir Dei circumferre solitum ėt, cum Bataviam ac Frisiam, Evangelium prædicans peragraret. Monasterium istud à Normannia anno circiter 696. vastatum, Theodericus & Egbertus Archiepiscopi Treverensis instaurarunt. Ita fere Bruschius.

Cella monachorum, bodie Ethonis monasterium.

ID situm est ad Nigram silvam prope Kentzhingum, non procul à Rheno, fundatumque anno circiter Christi 7co. à *Vigero* vel *Wingerno* monacho, postea Argentinensi Episcopo Anno 734. renovatum est auctumque ab *Ethone* Comite Hasburgico, qui ejusdem loci primus Abbas fuit, ac demum Argentinensis Episcopus: à quo Ethonis monasterium hodieque dicitur: unde & versus isti nati.

Anno ter deno septingentesimo quarto,
Antistes claustrum renovando condidit Etho.

CAPUT XXXIII.

Epternacense S. Willibrordi monasterium, in Ducatu Luceburgensi, tertio à Treveris milliari.

EPternacum apud Leucos (à quibus Luceburgenses, seu Leuceburgenses nomen traxisse videntur) vetustum est oppidum, quod originem ac florem suum debet illustri huic cœnobio per B. Willibrordum *Batavorum ac Frisiorum Apostolum, à fundamentis excitato. Porro Epternacensis agri medietatem unam* Pipinus Herstallius, *Dux Francorum & Major domus regiæ, ejusque conjux* Blittrudis, *Hugoberti filia, B. Willibrordo dono dederunt. Alteram vero medietatem, ab* Irmina *Abbatissa, Dagoberti Galliæ Regis filia (quæ adjutante patre, virginum apud Treveros monasterium, quod* Horreum *nuncupant, fundavit) idem vir sanctus impetravit, eoque loci insigne monasterium in honorem SS. Trinitatis, S. Joannis Baptistæ, & SS. Apostolorum Petri & Pauli exædificavit. Harum rerum testem idoneum habeo Theofridum Abbatem Epternacensem in historia vitæ S. Willibrordi, quæ Epternaci & apud nos exstat manuscripta:* Dux, *inquit*, excellentissimæ generositatis Pipinus, cum Blittrude conthorali sua, æque generosis orta natalibus, tertio Idus Maji anno duodecimo Childeberti gloriosissimi Re-

mi Regis, dedit B. Willibrordo Epternacensis fisci medietatem integram, à Theodardo egregii Ducis Theotharii filio sibi traditam. Irmina vero, Dagoberti Regis filia, hereditario jure, possessam, cum omnibus appenditiis, & adjacentiis suis, cum villa montis sita in pago Tulbiacensi, in Kalendis Decembris addidit partem alteram. Idem munificus Princeps, sub chirographi conscriptione, anno quarto Regis Dagoberti, sexto Nonas Martii, tradidit illi villam in pago Mosariorum sitam, & à præterfluentis fluvii nomine Sueftram nuncupatam, & egregiæ Blittrudis sagaci industria ab ingenuis viris pecuniæ impendiis comparatam. Et quia utriusque loci situs tam sapienti architecto visus est amœnus, & cœnobialis vitæ studiis apprime aptus & dignus, in utroque jactis fundamentis exædificavit cœnobium, & in montibus Israel, in pascuis uberrimis pascendum aggregavit gregem dominicum. *Hactenus Theofridus, qui anno millesimo centesimo decimo obiit.*

Beatus autem Willibrordus anno Christi septingentesimo tricesimo nono in Domino obdormivit, cujus sacrum corpus Epternacensi in monasterio conditum, hodieque miraculis plurimis claret.

Quo quidem defuncto, Albertus, *ejus discipulus monasterii regimen suscepit, præfuitque annis* 37. *& obiit an. septingentesimo septuagesimo quinto, temporibus Caroli Magni Imperatoris.*

Huic a Carolo Magno in Abbatiali dignitate suffectus est Beonradus, *Senonensis quondam Episcopus, cui historiam vitæ S. Willibrordi, versibus comprehensam, Alcuinus inscripsit.*

De ceteris hujus monasterii Abbatibus, aliisque eodem spectantibus plura qui volet, R. V. Joannis Bertelii, Abbatis Epternacensis, amici nostri, Historiam Luceburgensem legat; quem virum alioqui eruditum, miror non Pipino Herstallio, sed ejus demum filio Carolo Martello, monasterii hujus exordia adscribere.

Fuit hoc monasterium olim à Canonicis insessum, quibus ob liberiorem vitam amotis Ravengerus *Abbas, cum quadraginta monachis Benedictinis successit. Is annis triginta tribus in præfectura exactis, obiit anno millesimo septimo.*

CAPUT XXXIV.

Campidona seu Campidonense monasterium.

SItum est hoc monasterium in Rhetia, extra urbem Imperialem ejusdem nominis, fundatumque anno Christi 777 ab *Hildegarde*, Caroli Magni Imperatoris conjuge. Donatum est libertatibus maximis ab Adriano Pontifice Maximo, à quo & consecratum est ac dedicatum, cum is Imperatricem ex Italia in Germaniam secutus esset.

Ceterum Abbas Campidonensis, præter jurisdictionem sacram, habet & jus gladii: unde versus natus, quem Abbas ac Princeps loci hujus, cum Herbipolensi Episcopo, fere communem habet;

Campidona sola, judicat ense, Stola.

In hoc monasterio à se fundato, quiescit S. *Hildegardis* Caroli Magni conjux, Ducissa Sveviæ & Bavariæ multisque claret miraculis ut tradit Joannes Pistorius Præpositus Vratislaniensis, in chronico suo Constantiensi edito cum Magno chronico Belgico, anno 1607. Francofurti.

CAPUT XXXV.

Monasterium S. Isidori de Duenas, *in regno Legionensi, apud Hispanos.*

SUnt qui putant hoc monasterium fundatum à *Garzia* Rege Legionensi. Ex vetustis monumentis constat illud antiquius esse temporibus dicti Regis & Alfonsi parentis ipsius, adeoque fundatum fuisse ante Maurorum in Hispaniam adventum, qui contigit anno 714. Alfonsus VI. Rex Legionensis, hoc monasterium cum reliquis sui regni, submisit Congregationi Cluniacensi: ut tradit Prudentius Sandovallius, in fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Floruit autem Alfonsus VI. Era 1118. id est an. Christi 1900.

CAPUT XXXVI.

S. Magni Fussense monasterium, in Svevia.

S. Magni Faucense cœnobium, in Alpestri Svevia ad Lycum amnem, in ejusdem nominis oppido situm, diœcesis Augustanæ, dictum olim *Faucensa*, nunc mutata parum voce *Fussense*, quod intra Sveviæ alpium fauces quasi lateat; id, inquam, fundatum est anno Domini 720. ad preces S. *Magni*, unius ex primis Germaniæ Apostolis à potentissimo Francorum Rege *Pipino*; postea auctum & locupletatum à *Carolo Magno* Rege, & à *Wicterpo* Episcopo Au-

po Augustano; dotatum vero à *Leopoldo* Austriæ Marchione, & *Guelphone* Svevorum Duce. Ita fere Bruschius.

Murbachium in Superiore Alsatia.

EST hoc monasterium unum ex quatuor Germaniæ potentissimis, quorum Abbates singulari dignitate ceteris Abbatibus præeminent, & ut Romani Imperii Principes, omnibus Imperii causis interesse solent. Fundatum legitur anno circiter 724. ab *Eberhardo* Sveviæ & Alemanniæ Duce, petente S. *Pirminio* Meldensi Episcopo, & approbante *Theoderico* Francorum Rege. Cujus diploma haud abs re fuerit hic adscribere.

Theodericus Rex Francorum, viris apostolicis, Patribus, Episcopis, nec non & illustribus viris, Ducibus, Patriciis, Comitibus, vel omnibus agentibus tam præsentibus quam futuris, &c. Igitur dum venerabilis vir Pirminius gratia Dei Episcopus, nostris temporibus cum monachis suis Deo inspirante pro Evangelio Christi peregrinatione suscepta, monasterium virorum in eremo vasta quæ Vosagus appellatur, in pago Alsacensi, in loco qui vocatur Vivarius peregrinorum, qui ante appellatus est Mourbach, allodio fidelis nostri Ebrobardi Comitis, cum ipsius adjutorio, Deo cooperante, conatus est construere monasterium, vel cœnobium sanctum ibidem instituere in honorem Dei & genitricis, D. nostri Jesu Christi, &c. Gundolfi villa in Dei nomine feliciter, Amen.

Fabarium, in D. Churiensi Germanice Pfeffers.

FUndatum id legitur suasu S. *Pirminii* Episcopi Meldensis, & Abbatis primi in Augia divite, sumptibus *Caroli Martelli*, sub Theoderico II. Galliarum Rege, eodemque Alemanniæ, Rhetiæ, & Helvetiæ Domino anno Christi 734. Primus Abbas Fabariensis fuit dictus S. *Pirminius*, multorum cœnobiorum pater atque instaurator. Sunt autem thermæ Fabarienses apud Germanos nobilissimæ utpote saluberrimæ. Ita fere Bruchius libro citato.

Manseense monasterium, vulgo Mansee, *in Austria.*

MOnasterium hoc *Utilo* Dux, instinctu S. Pirminii, Episcopi Metensis, prope *Menen* lacum Noricorum construxit, circa annum 739. Aventinus in Annalibus: *Mansee Noricorum adem, ab Episcopis Ratisbonensibus in paupertatem redactam, D. Benedicti imposito magistro reddit Imperator Henricus sanctus.* Idem Aventinus; *Baturicus Episcopus Ratisbonensis hoc monasterium ab Hemma Regina Bojorum impetrarat an.* 831. *Ipsa ab eodem superius monasterium Ratisbonense receperat.*

Insertum est autem hoc monasterium ceteris Bavaricis, quod à Principibus Bavariæ sit institutum: Et quia olim una cum ejusdem monasterii advocatia, castro ac dominio *Wildenek*, sub quo situm est, spectabat ad principes inferioris Bavariæ; quæ post bellum Bavaricum Cæsari Maximiliano I. cum multis aliis Dominiis nomine expensarum factarum, ab Alberto Duce Bavariæ data sunt, incorporata Austriæ super Anassum, Archiepiscopis Salisburgensibus pluribus annis oppignorata, demum à Statibus provincialibus super Anassum redempta, hodie Austriacos agnoscunt suos dominos. Sic Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

Burense monasterium, vulgo Beurn, *prope Alpes, in diœcesi Frisingensi.*

NObiles ac pii viri, *Landfridus*, *Waldramus*, *Elilandus*, fratres, Comites ab Antorf & Loysa dicti, filii Theodeberti ducis tertii, ex familia primorum Ducum & Regum Bavariæ, anno 740. (quo tempore S. *Bonifacius*, Moguntinensis Archiepiscopus, in Francia Orientali, Frisia, Austrasia & Bavaria fidem Christi seminabat, & plura Monasteria ubique construebantur) octo Monasteria prope Alpes & Lycum ædificarunt & fundarunt, quinque pro maribus, nempe *Beurn*, *Schlechdorf*, *Sinerstat*, *Sandau*, *Wesienprum*, tria pro virginibus, *Polling*, *Staffelsee*, *Cocklsee*, quibus præfecta est *Gelovinda*, soror fundatorum. Hæc omnia monasteria S. *Bonifacius* Archiepiscopus Moguntinensis dicitur consecrasse usque regulam S. Benedicti præscripsisse. Quæ quidem monasteria per Ungaros devastantur; anno 973. *Cochelsee*, & *Staffelsee*, ad lacus ejusdem nominis; *Sinerstät* vero & *Sandau*, haud longe à Lyco sita, ab Ugris excisa delataque, penitus interjerunt: cetera vero restituta sunt. Hoc nostrum *Burense* monasterium reficitur per *Richolthum* Præsulem, sub Ottone, secundo Imperatore, & S. Ulrico, Episcopo Augustano.

Rejectis Augustinianis monachis, opera *Adalberonis*, Comitis de Sempta, Advocati hujus monasterii, restituitur Benedictinis, per Heinricum tertium Imperatorem, qui eo Helengeriorem, Abbatem Tigurinum, cum duodecim monachis transtulit.

Henricus quartus Abbatiam Burensem, dictam in pago Sondergev, in comitatu Sigmari Comitis sitam, *Elenbardo*, Episcopo Frisengensi, & illius Ecclesiæ, tradidit; ita ut liberam pote-

potestatem habeat tenendi, construendi, & quidquid ad communem illius Ecclesiæ utilitatem voluerit faciendi, anno 1065. sic fere Hundius.

CAPUT XXXVII.

Altha inferior, *sive* Altaich *inferius*, *in Bavaria inferiori, ad Danubium.*

AMplissimum ac ditissimum monasterium istud Benedictini Ordinis, in Bavaria inferiori ad Danubium est situm. Unde vero *Altaich inferius* & *superius* nomen atque originem habeant, nempe à duabus vetustissimis & prodigiosæ magnitudinis quercubus in ripa Danubii, quo frequens populus gentilis coibat, & victimas immolabat (quæ loca Boji post receptam Christianam religionem in templa, ac deinde in cœnobia commutaverunt) tradit Joannes Aventinus in Annalibus suis, libro tertio.

Fundatum est hoc monasterium, sicut & Altaich superius, ac pleraque alia, consilio S. *Pirminii*, Episcopi Metensis, ab *Utilone* Duce Bavariæ, in honorem S. Mauritii anno 741. sub Zacharia Pontifice Maximo, Bellis tamen postea atque incendiis vastatum fuit: instauratum vero per Imperatores & Reges Romanos qui illud maximis muneribus & privilegiis auxerunt, sicuti hoc ipsum testantur Annales ejusdem monasterii. *Tassilo*, filius Utilonis, plurima prædia huic monasterio dedit, quorum magnam partem per discordiam Principum amisit. *Carolus Magnus* tradidit huic monasterio privilegia immunitatis, & prædium in *Spitz* & in *Bachovia*, in Austria anno 812, Chronicon monasterii Altaichensis per Georgium Abbatem conscriptum, tradit Carolum Magnum, cum terram Avarorum sive Pannoniam, quæ nunc Austria est, octo annis perdomuisset, expulsis Avaris, totam inter Ecclesias Bavariæ, Pontifices, Abbates, Comites & Barones divisisse, & monasterio Altaich magnam partem tradidisse *Ludovicus* item, Caroli Magni nepos, Orientalis Franciæ Rex, tradidit Ecclesiæ Altaichensi quædam privilegia an. 843.

Huic monasterio Altaichensi incorporatum est monasterium de *Rinichnach* an. 1040. ut tradit Hundius in Metropoli Salisburgensi.

Altha, *sive* Altaich Superius, *ad Danubium, in Bavaria.*

UTilo Dux Bavariæ, instinctu S. *Pirminii*, Episcopi Metensis, qui tunc apud ipsum erat, sex monasteria construxit, unum prope *Menem* lacum Noricorum (de quo supra diximus) quinque in inferiori Bavaria juxta Danubium, Patavia *Nidernburg*, pro sacris virginibus, *Osterhoven*, *Pfaffenmunster*, *Altaich superius* & *inferius*, quæ S. Pirminius dedicavit. Althæ superiori *Etao* Argentoratensis Episcopus dedit monachos S. Benedicti, circa annum Domini 739. Advocati Althæ superioris fuerunt Comites de Pogen, qui multa beneficia ei contulerunt. Nam *Asuinus & Fridericus*, Comites à Pogen, monasterium hoc ab Ungaris exustum anno 1102. instaurarunt; unde non solum pro Advocatis, verum etiam pro secundis fundatoribus illius monasterii habiti sunt. Sic idem Hundius in Metropoli Salisburgensi.

CAPUT XXXVIII.

Fuldense monasterium in Silva Buchonia in Germania.

ANnalium litteræ annum signant conditi Fuldensis monasterii septingentesimum quadragesimum quartum ab ortu Christi. Testis Rodulfus historicus Fuldensis, his verbis: *Monasterium constituit S. Bonifacius monachorum anno ante passionem suam decimo, qui fuit ab Incarnatione dominica quartus & quadragesimus & septuagesimus annus:* quo nihil dici potuit rotundius. Passus est enim S. Bonifacius anno 755. in Junio; Rudolfo assentitur Marianus Scotus, & alii: Neque interest biennio citius à Sigeberto vel serius ab aliis originem hanc litteris comendare.

Consummando monasterio auctores exstitere Carolomannus princeps, idem Pipini frater, Caroli Martelli filius & Caroli magni patruus, nec non Zacharias Pontifex Romanus. Carolomannum Bonifacius Christianis non modo vitæ præceptis imbuerat, sed philosophari jam tum quoque docuerat. Unde ipsum ad omnia inchoatæ Religionis opera promptum, & monasticæ in primis rei patronum excellentem habuit. Jam vero Carolomanno per Turingos & Orientales Francos, ob motus Saxonicos frequens iter erat, ut ex facili, locum & sedem roganti Bonifacio apud Fuldam concederet. Qua de re vide lib 2. Othlonum Fuldensem monachum, qui primus post S. Wilibaldum vitam S. Bonifacii accuratius exposuit.

Ceterum Abbas Fuldensis est Primas per Germaniam & Galliam, Princeps Imperii & Imperatricis Archicancellarius; Ex monasterio ac schola Fuldensi quam plurimi Episcopi, Archiepiscopi & viri scriptis celebres prodierunt: de quibus vide Christophorum Brotlerum Soc. JEsu presbyterum, qui libros 4. Antiquitatum Fuldensium conscripsit.

Thierhaubtense monasterium, tertio lapide ab Augusta Vindelicorum.

Est id non procul à Lico ad rivum *Ach* situm, fundatum in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum, à potentissimo Duce Bavariæ Thessalone, anno Domini 750. quo fere tempore idem Dux *Wessesbronnen* ejusdem ordinis Abbatiam, inter Amperam & Lycum fluvios erexit; auctum vero & locupletatum à *Lothario* Imperatore, Ludovici Pii filio, anno Domini 846. teste Joanne Aventino lib. 4. Annal.

Tertio demum est auctum à *Gebhardo* Ratisbonensi Episcopo, Comite Diessensi, & Hochenwartensi, secundum Joannem Aventinum in Annalibus, non Witlspacensi, ut Bruschius in sua Centuria opinatur, nec non à fratre dicti Gebhardi Episcopi Comite *Rapothone*, fundatore Hochenwartensis monasterii, & *Hemma* ejus conjuge, quam Bruschius alibi Ducissam Austriæ, alibi vero, Comitissam Werdeæ vocat, quod verisimilius est, anno 1022. Contulerunt autem huic monasterio & Witlspacenses Comites multa bona Matthæus Marscalæus Canonicus Augustensis, in libro suo de Palatinis, cap. 50. & 79. refert aliquas inscriptiones in hoc monasterio extantes, de Palatinis Witlspacensibus, & eorum donationibus.

Sub Joanne Abbate XIX. viro magni ingenii & consilii, Ludovici Bavariæ Ducis Consiliario incendio periit monasterium, estque per eundem magnifice restauratum, anno Domini 1423.

In bello Bavarico hoc monasterium una cum pagis suis misere vastatum est. Albertus Dux Bavariæ pro restauratione ipsius dedit Teloneum & Engeltum, ut vocant, anno Domini 1506. Petrus Abbas ita restituit atque instauravit, ut ejus secundus fundator dici meruerit, qui anno 1511. obiit; Ita Hundius.

CAPUT XXXIX.

Lætiense Monasterium, milliari uno ab Avenna Hannoniæ opido, ad Helpram fl. situm.

ANno ab incarnatione Domini septingentesimo quinquagesimo primo, gloriosissimus Princeps Pipinus, Caroli Martelli filius, singularem Francorum ac Germaniæ monarchiam obtinuit. Inter cujus aulicos Francigenas enituit nobilissimus Wibertus Comes, pago Pictavensi ex illustri ortus familia, cjusque conjux Ada nomine, claris natalibus non minus conspicua ex Francorum nobilioribus. Is igitur honorem cumulatissimum in aula Regis Pipini adeptus omnibus amabilis exstitit. Erat quippe vir supra modum & corporis viribus & animi magnitudine præstans. Hic post varias hostium strages, & crebras victorias, soli Deo servire quiete desiderans, cogitavit relicto natali solo, curisque bellicis valere jussis, secedere, si modo cum venia Regis & munificentia sibi permissum foret. Regem ergo adiens, quid animo gereret, aperuit. Rex ejus petitioni hilari vultu annuens, ei contulit, inter Theoracense & Hannoniense territorium, jure perpetuo possidendam totam terram à Molhaimo usque Senvescum, quæ nunc Vallis dicitur. Comes de dono gratias egit, ac valedicens, paullo post uxorem ac liberos, totamque familiam ad locum sibi concessum advexit. Ubi commorans cum die quadam in venatibus aprum agitaret, contigit, ut eum comprehenderet super fluvium Helpram, in loco qui lætitia dicebatur. Cumque luminibus late circumductis loci situm & commoditatem pervidisset, credo non fortuito, sed divino instinctu animo incidit, ut illum locum, qui prius fuerat ferarum, habitationem faceret hominum, ac monasterium in honorem Dei ac sancti Lamberti martyris construeret. Quod Deo opitulante ad effectum usque perduxit. Erant Wiberto filii ac filiæ complures, inter quos erat Guntardus filius, vitæ sanctitate conspicuus, qui soli Deo vacare cupiens sanctæ religionis habitum adsumsit, ac primum hujus loci Abbas effectus est, nec non Hiltrudis & Berta filiæ. Interea Hugo Dux Burgundiarum adamavit virginem Hiltrudem, quam ardenti amore quæsivit sibi matrimonio copulari. Ea quippe virgine nihil erat formosius, nihil amabilius, nihil modestius. Idcirco virginis tum pulchritudine, tum modestia Dux pellectus, nullum non movit lapidem, quo frueretur cupitis amplexibus. At virgo sacra Christum solum amans, Christum sitiens, cui soli desponderi optabat, assiduis precibus & lacrymis suam Domino virginitatem commendabat. Quid multa? Die constituto dum cum parentibus sacræ virginis collocuturi de matrimonii negotiis conveniunt, pertentatur à parentibus virginis animus. Quibus illa respondit: Si meam in hac re quæritis sententiam, paucis audietis: Christum jamdiu super omnia diligo, huic fidem feci, huic castitatem servare cupio illibatam. Si mihi patres esse, si me filiam habere vultis, si me à meo, qui me amavit, sponso non sejungitis, vos mihi patres, me vobis filiam & agnosco & profiteor. Sin alias, nec vestram magni pendo paternitatem, nec meam vobis impendam filiationem. Interim conquiescunt, puellaria verba, & nullius momenti esse dicunt, mutandam, utpote mobilis ingenii, puellarem sententiam putant, verbum in crastinum reservandum decernunt. Humilis interim virgo, quid ageret, quo se verteret, ignorabat. Parentibus resistere non poterat, nec non eis obedire nefas

nefas ducebat, sed & immortali sponso nubere totis votis ardebat. Hoc tandem arripuit consilii. Intempesta nocte paucis admodum & fidis arbitris comitantibus, in proximam silvam confugit, ibique sibi latibulum quæsivit, melius judicans vitam omnem cum feris degere, quam corpus illecebris carnalibus inquinare. In crastinum plissimi genitores de fuga suæ sobolis certiores facti, non modice turbantur, non modo propter filiam, sed & propter auctoritatem & amicitiam tanti Principis læsam. Suis tum mandant, ut factum silentio tegant. In verbo iterum convenitur, excusationem parentes in medium afferunt, Hiltrudem in interiore conclavi residentem in pridiana sententia perseverare, ad emolliendum ejus animum se non prævalere, in id conversationis eam jamdiu animum induxisse, ex quotidiano usu vitæ ejus, qui nihil omnino levitatis habebat, & multorum attestatione id se accepisse, salvam posse manere priorem amicitiam, si alteram ex filiabus, nomine Bertam, æque nobilem, nec minus formosam illi in conjugium placeat assumere. His auditis Princeps Bertam suscepit conjugem, ac secum in Burgundiam abduxit. Post cujus abscessum revocatur è silvarum latebris virgo Hiltrudis, nuptura & ipsa, sed immortali sponso. Accersitusque Theodericus Cameracensis Episcopus virginem Christi Hiltrudem consecrat, eique velamen sanctæ conversationis imponit. Moxque sanctitate fervens cellulam sibi fabricari fecit in Ecclesia, oratorio fratrum contigua, in qua decem & septem annis, velut altera Anna, mundo mortua, soli Deo vivens, reclusa permansit, non recedens de templo, die & nocte orationibus insistens, corpusculum assiduis vigiliis & jejuniis in sacco & cinere castigans. Post decem tandem & septem annos soluto corporis ergastulo feliciter ad Christum emigravit. Cujus corpus in dextra parte Altaris sancti Lamberti sepelitur, simulque in ejus tumba testamentum reconditur, quod ipsa Letiensi congregationi in donum perpetuum contulerat. Fracta igitur terrea corporis laguncula, lampadum fulgor emicare cœpit, quantique apud se sua virgo esset meriti multis miraculis (quibus enarrandis brevitati studens supersedeo) Dominus ostendit, ita etiam, ut intempesta nocte circa Divæ virginis sepulcrum Angelorum voces audirentur dulcem melodiam resonantium. Quo certius cognito, famaque miraculorum ubique volitante, Erluinus, Deo dignus Cameracensis Episcopus, Deo gratias agens, quod in sua diœcesi signorum virtus non deesset, venit ad locum, ac sacræ virginis ossa è tumulo reverenter, & solemniter, magno omnium tripudio levavit, & in locello novo composita, super altare sancti Lamberti collocavit, anno tertio imperii Henrici secundi. Ubi meritis sanctæ Virginis multa coruscarunt miracula. *Hæc ex manuscripta B. Hiltrudis historia, quæ Lætiis exstat, depromsimus.*

De qua sancta virgine, variisque Sanctorum reliquiis, ex Oriente Lætiam allatis, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

Hujus porro cœnobii Lætiensis Abbas patrum memoria fuit Ludovicus Blosius, *cujus exstant scripta ascetica varia, quibus nihil ad homines à cura mortalium rerum abducendos, atque ad cælestis patriæ amorem inflammandos, inveniri potest ardentius. Obiit vir pientissimus anno seculi superioris sexagesimo sexto.*

CAPUT XL.

Wessesbrunnense monasterium in Bavaria.

Monasterium istud fundatur primo, cum septem aliis monasteriis, per *Landfridum*, *Elilandum* & *Waldramum* fratres, Comites ab Antorf & Loisa: ampliatur & instauratur postea, ut habent Chronica hujus monasterii anno 753. per *Tassilonem* filium Utilonis, Ducem Bojorum, qui in Marchia Ducatus tunc regni Bojorum in saltu foresti, qui *Nortwald* dicitur, inter duo flumina Ampecam, & Lycum venationi operam dabat aprorum. Cumque noctu juxta fluvium, à suo nomine *Tesselpach* dictum, sub tentorio dormiret, vidit in somnis scalam cælum extremitatibus & terram attingentem, Angelos Dei ascendentes & descendentes, & S. Apostolum Petrum scalæ innitentem & canentem ea, quæ communiter in dedicationis officio cantari solent, venatorum Tassilonis alter, qui *Wesso* dicebatur, invenit fontem in modum Crucis ebullientem, qui ab eo nomen obtinuit, & dicitur hodie *Fons Wessonis*.

Tassilo autem Dux monasterium ejusdem nominis, cooperante sibi S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, in honorem SS. Petri & Pauli ædificavit, & possessionibus ampliavit, ubi primus Abbas Ilsangus Altaichensis monachus præfuit annis XLI.

Aventinus in Annalibus de hoc monasterio sic ponit: *Hactenus à popularibus*, id est, secularibus sacerdotibus, *postquam ab Ungaris exustum fuit occupatum, bis pulsis sacris D. Benedicti Henricus Imperator restituit, circa annum* 1050. Fuit olim ibi monialium quoque cœnobium.

Henrico Hochenkurcher de Ilsdorf, Abbati Bonifacius Nonus dedit privilegium Pontificalibus utendi, itemque infula & baculo, anno 1402. Rexit XXX. annis laudabiliter. Resignat anno 1414. Ita Hundius in Metropoli Salisburgensi.

Elvvangense monasterium, in Franconia.

ELephanciacum alias Elefancense, hodie Eltbangense monasterium in Franconia fundatum est anno 764. ab Hariolfo Episcopo Hingonensi, quem Pipinus & Carolus Magnus cariſſimum habuerunt.

Anno 1460. mutatum est hoc monasterium ex Abbatia in Præposituram, & ex monachis facti sunt Canonici seculares.

Utenburra seu Ottenbura.

UTenburra seu Ottenbura in Guntianavalle ad Guntium amnem sita, olim oppidum & castrum Comitum Ilergoviæ, nunc vero monasterium præpotens ac pulcherrimum ordinis D. Benedicti, fundatum est sub Honorio Pont. Max. pro XII. monachis in honorem Dei Opt. Max. Principisque Apostolorum Petri, invictissimique Martyris Alexandri, *à Sylacho* Francorum Duce, Alemanniæ Præfecto ac Ilergoviæ Comite ejusque conjuge *Ermifvvinda*, alibi *Ermentrude*, anno Christi 764. Diploma primæ fundationis tale habetur adhuc in eo ipso monasterio.

Anno incarnationis Dominicæ 764. regnante Carolo Magno glorioso Romanorum Imperatore, ego Sylachus ex Alemannia, vir nobilis ac præpotens, & uxor mea Erminsuvinda cum filiis nostris Gosberto in sancta Viennensi Ecclesia Episcopo, Tottone clerico simul, & Dagoberto laico, in domate proprio, quod divisum ac separatum liberalissime à cunctis heredibus contraximus & possidemus in loco qui vocatur in Uttenburtha, secundum Ecclesiasticam institutionem & judicum leges in Dei nomine construimus atque fundamus. Omnia igitur prædia vel mancipia, totamque familiam nostram omnipotenti Deo & B. Apostolorum Principi, nec non invictissimo Martyri S. Alexandro ab hinc in legitimam ac perpetuam dotem pro incolumitate utriusque vitæ & pro remedio animarum, parentum nostrorum, præfato monasterio delegamus, eo pacto eaque videlicet conditione, ut nulli homini liceat hanc donationem aliquatenus infringere, aut umquam commutare: sed ad victum fratribus & vestitum summo & vero Regi DEO inibi militantibus perpetualiter deserviant. Si quis autem invasor (quod absit) aut tyrannus hanc nostræ donationis confirmationem irruperit, anathema sit à Deo, & mors super eum æterna veniat, vivensque in infernum per omnia secula cruciandus descendat. Amen.

CAPUT XLI.

Monasterium S. Martini de Ferran in regno Castellæ & Alterum S. Martini de Ihama.

FUndarunt id monasterium Paulus Abbas monasterii S. Aemiliani, Joannes presbyter & Munius clericus an. 772. in honorem S. Martini, S. Juliani & aliorum Sanctorum.

Anno sequenti fundatum est ab iisdem monasterium S. Martini de Ihama. Ut tradit Sandovallus lib. de Fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Iidem fundarunt monasterium S. Romani de Donisfle anno 775. testibus iisdem.

CAPUT XLII.

Vinearum monasterium in D. Constantiensi.

POtentissimum istud cœnobium non procul à Ravenspurgo imperiali in Suevis civitate, in perveteri pago Altorff ad Schussium amnem, eo ipso, sed paululum editiore loco situm; in quo antiquitus patria, natale solum, & avita sedes Principum Altorffensium fuit, ac ex eorundem semine natorum Gwelphonum, potentissimorum olim Sueviæ Regulorum; id, inquam, ex arce Ducali in domum Dei conversum, pietatisque ac litterarum gymnasium esse cœpit anno Domini circiter 800. temporibus nimirum Caroli Magni, ex liberalitate ac munificentia dominæ Irmentrudis, illustris Comitissæ, quæ nobilissimam voraginem Cronissam & primos Gwelphones edidisse dicitur; de quorum origine talis narratur sive historia sive fabella, vidisse dominam Irmentrudim, quod paupercula quædam civis adjacentis oppiduli Altorffensis, uno & eodem partu tres filios ederet; quibus visis, dixisse eam, impossibile esse, ut sine adulterii macula tot filios ex uno marito femina simul excipere potuerit, vere esse adulteram, & adulterii pœna dignam. Ibi sequente anno etiam illam gravidum factam, simul edidisse absente marito duodecim infantes admodum parvulos; timore itaque & metu perculsam, ne & ipsa jam adultera esse existimaretur, jussisse ut relicto uno tantum filio, reliqui in proximum fluvium deportati abjicerentur. Hos dum ancilla in præterfluentem rivum Scherchium portat, venit casu, aut Dei potius ordinatione accitus Princeps Altorffensis infantum

fantum verus pater, quærens quid ferat ancilla; quæ cum respondêret catulos esse; Videamus quæso, inquit Princeps, videamus amabo, si qui nobis ex illis placerent, quos tolleremus. Ancilla ostensuram sese negans, ecquid istas fordes intueri velit Principem increpat. Is vero instat, puerosque undecim videns, parvulos quidem, sed egregia forma conspicuos, mox cujus sint inquirit. Audiens vero & discens ab Ancilla totam rei seriem, & (quare expositum traditi essent) caussam, puellos sive catulos istos (quos nos Germani materna nostra lingua Welpen vocamus) molitori cuidam in ea ipsa vicinia habitanti alendos & educandos tradidit: ancillam ad heram cui abjectos infantes diceret, redire jussit. Postea elapso sexennio pulchre vestitos pueros in arcam suam afferri Princeps jubens; conjugem ecquid agnoscat hos quærit. Ibi ipsa deportatorum infantium memor, mox ad genua mariti procedens, veniam commissi petit: maritus ignoscit, & gratitudinis ergo pro divinitus servata tam numerosa prole in ipso Altorphensi oppidulo cœnobium monialium initio in tantæ rei perpetuam memoriam construit. Hanc istius monasterii loci originem, hoc verum exordium esse non ex ullis quidem veteribus scriptis. (Quid enim annotarunt? quid non potius neglexerunt somnolenti & ignavi illi superiorum temporum scriptores?) sed ex multorum senum (qui eadem sese à suis parentibus & majoribus audivisse narrabant) non falsa relatione compertum habemus.

CAPUT XLIII.

S. Salvii Cluniacensis ordinis, monasterium, Prioratus titulo illustre, ad Scaldim fl. apud Valentianas Hannoniæ urbem.

HAbet id nomen à S. Salvio *Episcopo & martyre*, *ibidem cum socio* S. Superio *quiescente; quorum sacra ossa, feretro argenteo decenter inclusa, coram aliquando venerati sumus.* Ceterum nefarie uterque interemptus est, anno septingentesimo nonagesimo octavo in arce vicina, quæ Breviticum, vulgo Bruvaige dicitur, *teste Sigeberto in Chron.* Quorum corpora Carolus Magnus Imperator, anno post tertio, adstante clero elevavit, atque ex loco martyrii ad vicinam sancti Martini basilicam honor sice transtulit, quæ hodieque paræcialis ejus loci est basilica. Adjecit eidem mox alteram basilicam in honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli & S. Salvii in eaque Canonicos seculares sex, sub unius Præpositi regimine, instituit, fisci Valentiani parte eisdem assignata, *teste Jac. Guisiano in Chronicis Hannoniæ lib.* 14. Porro beatus Bruno Coloniensis Archiepiscopus & Hannoniæ reformator, indulsit, ut emorientibus Canonicis, ad collegiatam S. Salvii basilicam Benedictini (quos in basilica S. Gaugerici, tunc extra muros urbis Valentianæ sita, Pipinus Major domus Austrasiorum & postea Francorum Rex collocarat & dotarat) paullatim commigrarent.

Hæc ex manuscripta ejus loci historia, a R. P. Theodorico Gisberto, Lovaniensi, cœnobii hujus Præfecto, conscripta, & Hannonicis Jacobi Guisiani Chronicis desumsimus. Operæ pretium fuerit his adjungere, quæ Chronographus Cameracensis commemorat: Non procul à castro Valentianensi olim quidem sancti Martini Ecclesiola, nunc autem monasterium Canonicale in veneratione etiam S. Salvii Episcopi & martyris constat. Ipso namque tempore, sanctus Salvius totus supernæ patriæ inhians, caussa peregrinationis habenas reliquit Episcopii, profectusque peregre prædicationi operam dare æstimavit. Igitur de loco ad locum procedens verbum Dei populo suggerebat, & maxime celebrationibus Missarum instabat. Verum ubi ad ipsam viciniam deveniret ac quadam die de Valentianensi portu ad vicum Condatum transiret, à quodam pestifero*, factis insidiis, captus, in custodia religatur, raptisque indumentis sacerdotalibus, & ornamentis Episcopalibus, quæ secum portaverat, obtruncatur. Sepultusque à viris religiosis in supradicta sancti Martini Ecclesia, tunc ad præsens & postea multis præconizantibus miraculis, quanti & qualis meriti exstitisset, apparuit, ut plenissime in libro suæ passionis reperitur. Unde attonitus Princeps regionis Carolo-Martellus, pro salute animæ de ipso fisco Valentianensi, & de aliis rebus locum augmentavit, sumptumque stipendiarium deputans, Canonicos constituit. *Ita Chronographus Cameracensis; qui tamen memoria hic lapsus videtur, dum Carolo Martello attribuit quæ Carolo Magno erant adsignanda, ut patet ex Sigeberto in Chronico, & iis quæ paullo ante diximus.*

CAPUT XLIV.

Werdenense monasterium, Germanice Werden, *in d. Coloniensi.*

WErdena opidum est d. Coloniensis ad Ruram fluvium, in quo exstat illustris Abbatia monachorum Ordinis S. Benedicti à S. Hudgero primo Episcopo Monasteriensi, & Carolo Magno fundata: in qua, hodicque ejusdem S. Hudgeri sacrum corpus quiescit, de quo vide plura apud Joannem Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii 26. Martii. Abbas est Princeps Imperii liber, atque Imperatori immediate subjectus; estque unus ex quatuor Imperii Abbatibus, ut nuncupant.

Cæſaris Werda eſt itidem d. Colonienſis opidum ad Rhenum fl. ſitum, in quo nobile eſt Collegium Canonicorum, quod Sancti Suitberti Epiſcopi, qui Sancto Willibrordo in opere Apoſtolico coadjutor fuit ſacrum corpus adſervat. De S. Suitberto vide pariter Molanum libro citato. Hæc fere nobiſcum convivicavit Illuſtris ac Reverendus admodum Dominus Abbas Werdinenſis cum Antverpiæ anno 1613. nobiſcum verſaretur.

Schwarczachium monaſterium in Franconia ſeu Francia Orientali.

INſigne iſtud monaſterium, in ejusdem nominis, apud Oſtrofrancos ad Mœnum amnem ſito oppido, fundatum & liberaliſſime dotatum eſt in honorem Chriſti Salvatoris, B. Virginis Mariæ, S. Sebaſtiani, ac Felicitatis Martyrum, ſub Epiſcopo ſexto Herbipolenſi Wolfgero, anno Chriſti 815. imperante Ludovico Pio, à *Megnigaudo* Duce Oſtrofrancorum & Comite Ratemburgenſi ad Tubarum, & ab uxore ejusdem, *Ima*, alibi *Imina* dicta, Genebaldi Regis Francorum filia: quorum amborum in ejusdem cœnobii templo corpora humata ſunt. Dedit fundator ſtatim Abbati primo villam Schwarczachianam, & præterea multa alia loca expreſſa in litteris fundatoriis, quarum colophon talis eſt: *Tradimus vobis & concedimus tibi Benedicto & monachis tuis præſentibus & futuris, ſolius Dei & peregrinorum hunc locum cum omnibus ibidem contentis, ut orare debeat is pro felici ſtatu S. Matris Eccleſiæ, & pro incolumitate dominorum Regum imperantium, præſentium, & futurorum. Actum in Megnigaudenhauſen ſuper fluvio Leymbach. Data menſe Martio, anno 816. regnante Ludovico.*

Hirſaugienſe monaſterium, in Germania.

HUjus monaſterii fundatio facta eſt anno 830. per Erlafridum Comitem & filium ejus Nottingum. Conſecratio autem facta eſt in honorem S. Petri & S. Aurelii Epiſcopi anno 838. per Otgarium Archiepiſcopum Moguntinum præſentibus Hildiboldo Archiepiſcopo Colonienſi, Rabano Mauro Abbate Fuldenſi, Hildevivo Abbate S. Dionyſii, aliisque plurimis cum ſacri tum politici ordinis proceribus. De eo plura qui volet Hirſaugienſis monaſterii Chronica per Joannem Trithenium edita conſulat.

CAPUT XLV.

Arremarenſis Abbatia, vulgo Monſtierameii, *in D. Trecenſi, in Gallia.*

COenobium Arremarenſe ſive Adremarenſe Ordinis S. Benedicti, quatuor dumtaxat leucis à Tricaſſina civitate ſubductum eſt, quod etiam Dervanſe nuncupatur; eo quod in Dervanſi ſilva prima ejus fuerint fundamenta collocata, auctorem fundatoremque habuit quemdam cui nomen erat Arremarus, cujus hodieque tamquam primi parentis nuncupationem retinet, ut ſecernatur à Dervenenſi monaſterio, quod quidem aliquot ante annis exædificatum fuerat in eadem ſilva, quæ per id tempus longe lateque diffuſa, maxima terrarum ſpatia occupabat. Illa autem inſtitutio in vetuſtiſſimo dicti monaſterii codice continetur, his paucis concepta verbis. *An. ab Incarnatione Domini 837. indict. 11. fundatum eſt cœnobium in ſilva quæ vocatur Dervus, in loco qui dicitur Manſus Corbonis, poſtea nova cella in pago Tricaſſino à presbytera quodam Adremara, exiſtente tunc Tricaſſino Antiſtite Adalberta, Comite Aledranno.*

Cum vero poſt paucos annos cœnobii ſtructura perfecta & abſoluta eſſet, memoratus Arremarus ad ſummum Pontificem perrexit, ab eo ſuppliciter & obnixe efflagitaturus, ut domicilium illud ad perpetuum Dei honorem cultumque, in religioſam monachorum ſedem dedicandum conſecrandumque mandaret: qui ipſius pietate concitatus, reſcripto ſuo (ut jam alibi dicere memini) Prudentium Tricaſſinum Antiſtitem hortatus eſt, ut cum à dicto Arremaro rogaretur, conſecrationem inaugurationemque dicti cœnobii obiret, quod quidem reſcriptum illuſtriſſimus Cardinalis Baronius in annales ſuos inſuit, nos illud inde erutum ejus fide proponemus his verbis:

Leo Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, reverendiſſimo & ſanctiſſimo Prudentio Tricaſſinæ Epiſcopo ſalutem.

Cognoſcat prudentia ſanctitatis tuæ qualiter hic religioſus Adremarus monachus cum monachis ſuis cum ſumma devotione ad laudem & gloriam S. Trinitatis & remedium animæ ſuæ, ſuorumque omnium, in honorem B. Petri Apoſtolorum Principis, ſeu & S. Leonis ejusdem vicarii Papæ monaſterium deſiderat conſecrare, & ſitum ac ſtructuram ejus S. cœnobii in rebus juris dicti B. Petri Apoſtoli, quæ ejus vere ſunt, fundare ac conſtruere. Quæ res prædictæ Guidani generoſiſſimo Comiti per præceptum pontificale donatæ ſunt. Quam ob cauſam jubemus ac hortamur ſanctitatem tuam, ut quando ab illius monaſterii prædictis monachis fueris cum humilitate poſtulatus, illuc accedere debeas, & locum quem vobis ſignificaverit, ipſas illic reliquias ſupranominatorum ſanctorum, quas à nobis accepit, eo tenore

nore & conditione recondas atque consecres, ut semper ac perpetualiter sub jure ac potestate S. nostræ Romanæ Ecclesiæ jam fatum monasterium consistat atque permaneat. Sanctitatem tuam omnipotens Deus incolumem custodiat. Frater, Bene vale. Ita Nic. Camuzatius libro de Antiquitatibus Trecensibus.

Cœnobia S. Petri de Nigella; S. Sereni de Cantumerula, & B. Mariæ de Bricolio, in diœcesi Trecensi.

SPerabam fore ut quædam documenta nancisccrer, ex quibus originem cœnobii S. Petri de Nigella abscondita, Ordinis S. Benedicti deprebenderem, necnon & S. de Cantumerula Ordinis S. Augustini, quæ virilis sexus monasteria sunt ac B. Mariæ de Bricolio pariter Ordinis S. Benedicti, quod est puellare cœnobium, sed frustra indagatio in hanc rem à me impensa, sola enim nudaque nomina mihi datur edere. Id unum dicam, civilibus motibus & aliis causis ipsa monasteria nunc pene deserta, nec eum numerum religiosorum & monialium in eis esse, qui divino officio persolvendo satis esse possit. Huic vero rei pastorali cura R. Episcop. Trecens. mederi debet, in idque incumbere, ut Ecclesiæ & septa præfatorum cœnobiorum collapsa restaurentur, quandoquidem ejus visitationi subjacent. Observandum insuper festum ejusdem S. Sereni Confessoris in dicto cœnobio de Cantumerula 2. Octob. die celebrari, & ipsius reliquias in Prioratu de Cella Ordinis S. Benedicti semileuca tantum à præfato monasterio distante custodiri. Præterea F. Joannem Olivier dicti cœnobii de Nigella quondam Abbatem, sibi & eis qui in abbatiali cathedra successuri essent à Georgio de Ambasia Cardinali in regno Franciæ S. Sedis Apostolicæ Legato jus facultatemque gerendæ mitræ ceterorumque Pontificialium insignium obtinuisse, in quem finem præscriptæ literæ apud Pontisaram Id. Sept. an. 1509.

CAPUT XLVI.

S. Petri consecrati monasterium, vulgo Weys S. Peter, Scotorum extra muros Ratisbonenses, & S. Jacobi intra muros.

MOnasterium hoc dicitur tempore Caroli magni inceptum, & in colle victoriæ extra muros positum, ubi corpora interfectorum sepulta, consecratum miraculose per sanctum Petrum cœlitus, juxta chronicon illius monasterii apocryphum, &c. Sed cum iste locus arctior & angustior esset, quam ut tot fratres caperet, ædificatum est in agro quodam plano & lato Domini Alberti nobilis viri de Miderfil in montanis, qui residebat in propriis possessionibus apud Phrandenhusen, monasterium Scotorum in honorem D. Jacobi; sub Dominico primo ejus loci Abbate, tempore Erckanfridi Episcopi Ratisbonensis, & Lotharii Imperatoris, circa annum 845. Ita habent Chronica Episcoporum Ratisbonensium.

Verum Aventinus libro 5. Annalium, ex diplomatibus quæ exstant longe aliter, nempe D. Marianum cum sociis, seu Henrico quarto Imperatore, ac Ottone Episcopo Ratisbonam venisse, ab Hemma Abbatissa superioris monasterii hospitio exceptum, postea à Willa Abbatissa, quæ Hemmæ successit, templum D. Petri extra urbem, quod Weicht vocant, consentiente Ottone Episcopo, impetrasse, Mathildam inferioris monasterii zitum ac cervisiam tribuisse, ibidem ope piorum domicilia contruxisse, in diem vixisse docendo ac interpretando sacras literas, scribendo victum, & magnam gloriam conquisivisse, ob eamque rem ab Imperatore Henrico quarto in tutelam receptos, & immunitati donatos esse, juxta diploma, cujus datum Kalend. Feb. anno 1088. indictione 12. ordinationis Regis XXXVI. Imperii V. Factum in Rognia civitate. Idem Avent. in Annalib. suis lib. 6. ita scribit: ubi Scoti Ratisbonæ propter multitudinem confluentium Scotorum, angustius habitare cœperunt, Fridericus Comes de Frontenhausen, Otto Comes Rietenburgensis, Burggravius Ratisbonensis frater ejus Henricus, cum uxore Bertha, quæ filia fuit Leopoldi, Austriaci Ducis, Luitgarda, uxor Friderici Comitis de Pogen, Advocati Ratisbonensis Ecclesiæ, quam alibi Adelhaidam vocat, Gundackerus & Wernherus de Laber grande monasterium D. Jacobo & Gertrudæ, intra mœnia urbis, condunt, Comites de Laber & Rietenburg prædia apud Natiscos tribuunt, illorum ibi monumenta exstant. Berchta ibidem sepulta, vineas in Austria donavit, Hartwicus Episcopus Ratisbonensis templum dedicavit anno 1120. Primus Abbas fuit Mauritius, confirmatur per Calixtum Pontificem Maximum & Imperatorem Henricum quintum; Mauritio successit Christianus. Fabulæ igitur sunt, hoc monasterium à Carolo Magno conditum esse, qui ante trecentos annos objerat, &c. Duravit autem S. Petri Ecclesia extra urbem sub suo Priore. Super cujus electione & institutione aliquando lis fuit inter Abbatissam superioris monasterii, & Abbatem S. Jacobi, sopita & transacta per Conradum tertium, Ratisbonensem Episcopum. Extat diploma de anno 1216. usque ad annum Domini 1552. Quo in bello sociali, quod Principum vocant,

 per

per Philippum Comitem ab Eberstain, qui Cæsaris nomine præsidio militari Ratisbonæ præerat, prædicta Ecclesia S. Petri, quæ hostibus propugnaculi vice extra urbem esse poterat, cum omnibus suis ædificiis penitus dejecta & excisa est, constituto ibi publico cœmiterio, vulgariter ejus Hukæter, &c.

De fundatoribus monasteriorum pro Scotis in Germania, præsertim Ratisbonæ, Vide eundem Aventinum lib. 6. De qua re etiam duo diplomata extant Henrici quarti, & filii ejus Henrici quinti, Imperatorum.

Einsidlense monasterium vulgo zum Eynsidlem *in D. Canstantiensi.*

MOnasterium istud non procul à Tiguro originem habuit anno Christi 860. Sacellum ac cellulam sibi, ibidem ædificante S. Megimado Bertholdi Comitis à Sulgow filio.

CAPUT XLVII.

Foswerdense Monasterium, sesquimilliari à Doccomio, Frisiæ Occidentalis opido, olim situm.

ANno octingentesimo sexagesimo sexto, Hajo Dominus Amalandiæ, ob votum Deo factum, in Amalandia monasterium fundavit, eo loco quo Fostæ templum conspiciebatur, ad quod anno insequenti Odilbaldus XII. Episcopus Ultrajectensis, petente Hajone, pios aliquot monachos Benedictinos transmisit. Fostam *nonnulli Festam Deam interpretantur*, stetit autem monasterium dicto in loco ducentis quadraginta tribus annis, indeque post in Frisiam, certas ob caussas, à quadam Comitissa est translatum. *Andreas Cornelius in Frisiæ Chronicis.*

Porro Comitissa ista, nomine Anna, Domini Amalandiæ filia, & Adolfi Frenenburgii uxor exstitit, quæ Foswerdense monasterium, ob injurias piratarum quibus erat obnoxium, èx Amalandia in Frisiam, anno millesimo centesimo nono, Conrado Ultrajectino Episcopo consentiente, transposuit. Estque templum S. Joanni Baptistæ ab Episcopo consecratum, & cœnobium istud à loco B. Joannis baptismate celebri, Bethabora (*alias* Bethania) nominatum. *Ista nobis vir eruditus, ac religiosus, ex vetusto quodam Frisiæ Chronico, transcripsit.*

Est autem Amalandia insula Frisiæ Occidentali opposita.

Hæmundanum, *vulgo* Egmundanum, *monasterium, sesquimilliari ab Alcmaria Hollandiæ opido olim situm.*

THeodericus senior ex magno devotionis adfectu construxit ligneum in Egmonda cœnobium, in quo sanctimoniales locavit, quibus vitæ necessaria copiose tradidit. Ex eo vero collegio quædam puella divinitus inspirata Theodericum Comitem admonuit sarcophagum beati confessoris Adelberti quantocyus aperire, & sanctas reliquias ad monasterium puellarum transferre. Et ecce quamprimum clerus sepulcrum ejusdem almifici Patris aperuit, pallium sanctissimi corporis integrum ab omni labe incorruptum apparuit. Crux etiam aurea supra pectus ejus ibidem inventa est, quæ contra varias ægritudines medicina salutaris est. Fons insuper liquoris limpidi sub ipsius tumba confestim exsilüt, qui usque in præsentem diem copiosius emanavit.

Et infra: Theodericus, post obitum patris sui Theoderici, Frisonibus discordare cœpit, quos cum triumphali gladio ditioni suæ subegit. Quapropter idem Comes ædificavit lapideum in Egmonda monasterium, & amotis monialibus, plantavit ibidem de religione S. Benedicti monachorum collegium, qui continue Deo devotum obsequium impenderent, & cum opus esset diris Frisonum insultibus obsisterent. His ergo Comes, Egmondensem Ecclesiam largis dotando possessionibus, obtulit Historiam tripartitam, & textum quatuor Evangelistarum auro fulvo, pretiosisque lapidibus circumtectum. Nihilominus Hildegundis Comitissa consimiliter obtulit eidem Ecclesiæ de liberali munificentia super altare (*In MS. habetur* tum *forte* tomum) torquem aureum, cum multimodis gemmis incomparabilis pretii valde fulgidum, de cujus cacumine lapis, ut fertur, hostularius (ostulanus, *vel* ostratus.) furtive sublatus fuit, qui nocturnis temporibus totum sacrarium radiis emicantibus illustravit. *Ita Joannes Becanus in manuscripto Ultrajectinæ Ecclesiæ Chronico.*

Eadem tradit Joannes Leidensis, in manuscripto suo Hollandiæ Chronico, additque Theodericum Juniorem Comitem collocasse sanctimoniales Egmondanas non longe ab opido Harlemensi, prope villam Hirmste, in loco qui dicitur Bonnenbroec, & prohibuisse, ne de cetero sanctimonialies adsumerentur aut investirentur, ut sic tandem, deficientibus personis, vita illarum ad finem deduceretur, & reditus ad monasterium Egmondense redirent.

CA-

CAPUT XLVIII.

Meterse monasterium, vulgo Meten, *in Bavaria.*

Situm id est non procul à *Deckendorf* & Danubio, fundatum à Carolo Magno an. 882. ut vult Aventinus. Fuit primo Canonicorum, quos Henricus Pius, Dux Austriæ & Bavariæ Amonst & *Pfaffenmunster* apud Straubingum collocavit, Benedictinis monachis substitutis, anno 1155. vel 1156. Ita Hundius.

CAPUT XLIX.

Monasterium Regium S. Benedicti, prope opidum de Sahagun, vulgo de S. Benito & Real de Sagagun.

DOtatum atque instauratum est hoc monasterium Sagaguntinum veteribus Cenonense per Regem Alfonsum cognomento Magnum ejusque uxorem Ximenam. Era 943. hoc est anno Christo 905. Postea vero instauratum per Alfonsum VI. & Constantiam ejus conjugem, in honorem SS. Martyrum Facundi & Primitivi, quorum corpora ibidem quiescunt. Hoc monasterium Alfonsus VI. Legionensis Rex submisit Abbatiæ Cluniacensi an. Domini 1090. Hugone Abbate Cluniacensi, cum ipso Rege in civitate *Durris* agente. Ut constat ex diplomate, quod Sandovallius recitat parte prima fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Hujus Alfonsi Regis meminit Petrus Cluniacensis: *Non parum imo maxime veritati hujus visionis attestatur, quod à mortuo dictum est; Alfonsum Regem à Cluniacensibus monachis sublatum & à tormentis consimilium reorum ereptum. Nam quod omnibus pene Hispanis & Gallis populis notum est, idem Rex Cluniacensis Ecclesiæ magnus amicus & benefactor extitit, ut enim innumera alia pietatis opera eidem monasterio ab eo impensa taceam, magnificentissimus & famosus Rex censualense, regnumque suum Christi pauperibus ejusdem Christi amore fecerat; & tam à se quà à patre suo Ferdinando, constitutum censum ducentas scilicet & quadraginta auri uncias singulis annis, Cluniacensi Ecclesiæ persolvebat. Præter hæc duo monasteria in Hispaniis, ex proprio construxit, alia à quibusdam aliis personis construi permisit, & ubi construerentur adjuvit; in quibus Cluniacenses monachos ponens & unde omnipotenti Deo regulariter servire possent, Regia liberalitate effluenter argiens, & pene emortuam monasticæ religionis fervorem ex parte in Hispaniis reportavit, & sibi, hoc studio, post regnum temporale, regnum etiam sempiternum, uti dignum est crepere, comparavit. Obtemperavit benignus Regis æterni præcepto, faciens sibi amicos de mamona iniquitatis, à quibus amicis, finita regni villicatione secundum jam dictum visionis tenorem, & à pœnis ereptus, & in æterna tabernacula susceptus est.*

In hoc suo monasterio conditus est Alfonsus VI. Rex.

Ceterum illustre hoc Abbatiale monasterium fuit occasio, cur opidum de Sahagun fuerit mirifice auctum atque amplificatum.

S. Attilanus Numantiæ seu Zamoræ Episcopus, hujus loci olim Monachus, fuit ab Urbano II. anno 1080. in numerum Sanctorum relatus. Vitam ejus scripsit Lobera. Sunt qui dicant S. Froylanum Episcopum Legionensem ejusdem cœnobii olim monachum fuisse.

S. Alvitus sive Aloitus Episcopus Legionensis & S. Ordonius Episcopus Asturicensis, monachi hoc in loco hauddubie fuerunt.

Huic illustri Abbatiæ annexi sunt Prioratus non pauci: Monasterium S. *Mariæ* de *Piasca*, fundatum à Comite Roderico Gongales; à quo Comite illustrissima familia Gironum genus suum ducit.

Monasterium S. *Bartholomæi de Medina del Campo:* Cujus loci Prior gaudet titulo Abbatis. In eo loco visitur imago Christi crucifixi, & frequentatur magna cum devotione populi. Monasterium S. *Mancii* qui fuit discipulus Christi ut traditur, & ibidem quiescit.

Monasterium S *Salvatoris de Nogal* olim Abbatia nunc Prioratus. Fundatrix fuit illustris matrona Elvira Sanchez Era 1001. Ex hoc monasterio Nogalensi assumpti sunt primi monachi ad fundandum monasterium Ordinis S. Benedicti in urbe Vallisoletana petente Joanne illius nominis primo Rege, & mittente Joanne Abbate de Sagagun. Vallisoletanum istud monasterium nunc est caput totius congregationis reformatæ in regno Castellæ. Ita Prudentius Sandovallius prima parte fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

CAPUT L.

Cluniacensis ordo & monasterium, in d. Matisconensi.

DE Abbatiæ Cluniacensis origine sic legitur in Chronico Cluniacensi: *Monasterii Cluniacensis primus fundator fuit* Guarinus *alias* Gerinus, *Comes Cabilonensis & Matisconensis, regnante Ludovico Pio Caroli Magni filio circiter annum* 820. *quod postea ab Hungaris devastatum, à Guilielmo*

Aquitoniæ Duce restauratum fuit. Ajunt autem istam Guilielmi fundationem sive instaurationem toto orbe celeberrimam, factam fuisse anno 610. ipsumque in illo suo monasterio Bernonem primum Cœnobiarcham locasse; postea Guilielmum obiisse anno 918. sepultumque in Basilica S. Juliani Biturigibus. Facillime vero quisque sibi persuasum habebit Guarinum illic commemoratum eumdem esse qui Warinus à Genebrardo in Chronico dicitur: & is certe annis centum Ducem Aquitanicum præcessit. Addunt autem Petrum Venerabilem creatum Abbatem nonum an. 1122. ætatis suæ anno 28. & defunctum esse anno 1157. Ceterum veteres ordine Abbates; si numerantur. Primus legitur *Berno*, secundus *S. Odo*; ille sub annum 895. hic ab anno 913. tertius *Adamarus* ab anno 938. quartus *S. Majolus*, & quintus *S. Odilo* ad annum 993. per annos 56. sextus *S. Hugo* ex familia Principum Belliocensium anno 1109. septimus *Pontius*; octavus Hugo II. nonus Petrus Venerabilis: decimus Hugo III. &c.

Testamentum Guilielmi cognomento Pii, Arvernorum Comitis & Ducis Aquitanorum, quem monasterii Cluniacensis fundatorem, alii instauratorem fuisse volunt, anno 910.

CUnctis sane considerantibus liquet, quod ita Dei dispensatio quibusque divitibus consulit, ut ex rebus quæ transitorie possidentur; si eis bene utantur, semper mansura valeant præmia promereri. Quod videlicet divinus sermo possibile ostendens, atque ad hoc omnino suadens dicit: *Divitiæ viri, redemptio animæ ejus. Prov.* 13.

Quod ego *Willelmus* dono Dei Comes & Dux sollicite perpendens, ac propriæ saluti, dum licitum est providere cupiens, ratum, immo perneccessarium duxi, ut ex rebus quæ mihi temporaliter collatæ sunt, ad emolumentum animæ meæ aliquantulum impartiar: quippe qui adeo in his videor excrevisse, ne fortassis totum ad curam corporis in supremo redarguar expendisse, quin potius cum suprema sors cuncta rapuerit, quiddam mihi gaudeam reservasse.

Quæ scilicet causa nulla specie vel modo congruentius posse fieri videtur, nisi ut juxta Domini præceptum, *Amicos mihi faciam pauperes ejus, Lucæ* 16. Utque hujusmodi actio non ad tempus, sed continuo peragatur, monastica professione congregatos ex propriis sumptibus sustentem; ea siquidem fide, ea spe, ut quamvis ipse cuncta contemnere nequeam, tamen dum mundi contemptores, quos justos credo, susceperim, *Justorum mercedem accipiam.*

Igitur omnibus in unitate fidei viventibus Christique misericordiam postulantibus, qui sibi successuri sunt, & usque ad sæculi consummationem victuri notum sit. Quod ob amorem Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi; res juris mei, SS. Apostolis Petro videlicet & Paulo de propria trado donatione, *Cluniacam*, scilicet villam, quæ sita est super fluvium qui *Granna* vocatur, cum cortile & manso indominicato, & Capella quæ est in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ & S. Petri Apostolorum Principis, cum omnibus rebus ad ipsam villam pertinentibus, villis siquidem capellis, mancipiis utriusque sexus, vineis, pratis, campis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, farmariis, exitibus, & regressibus, cultum & incultum cum omni integritate; quæ etiam res sunt sitæ in Comitatu Matisconensi, vel circa, suis unaquæque terminis conclusæ.

Dono autem hæc omnia jam dictis Apostolis ego *Willelmus* & uxor mea *Ingelberga*, primum pro amore Dei, deinde pro anima senioris mei Odonis progenitoris, ac genitricis meæ, pro me & uxore mea, salute scilicet animarum nostrarum & corporum: pro Avaceæ nihilominus quæ mihi easdem res testamentario jure concessit. Pro animabus quoque fratrum ac Sororum nostrarum, nepotumque, atque omnium utriusque sexus propinquorum, pro fidelibus nostris, qui nostro servitio adhærent; pro statu etiam ac integritate Catholicæ religionis. Postremo vero, sicut omnes Christiani unius compage charitatis ac fidei tenemur: ita pro cunctis, præteritorum scilicet, præsentium sive futurorum temporum Orthodoxis, hæc donatio fiat.

Eo siquidem dono, tenore, ut in *Cluniaco*, in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli monasterium Regulare construatur, ibique monachi juxta regulam beati *Benedicti* viventes congregentur, qui ipsas res perenni tempore possideant, teneant, habeant atque ordinent: ita duntaxat ubi venerabile orationis domicilium votis ac supplicationibus frequententur, conversatioque cælestis omni desiderio & ardore intimo perquiratur & expetatur, sedulæ quoque orationes, postulationes, atque obsecrationes Domino dirigantur tam pro me, quàm pro omnibus, sicut eorum memoria superius digesta est. Præcipimus siquidem ut maxime illis sit hæc nostra donatio ad perpetuum refugium: qui pauperes de sæculo egressi, nihil secum præter bonam voluntatem attulerint, ut nostrum supplementum fiat abundantia illorum, sintque ipsi monachi cum omnibus præscriptis rebus sub potestate & dominatione Bernonis Abbatis, qui quamdiu vixerit, secundum suum scire & posse eis regulariter præsideat: Post discessum vero ejus, habeant iidem monachi potestatem & licentiam quamcumque sui ordinis, secundum placitum Dei atque regulam S. Benedicti promulgatam, eligere ma-

malueriint Abbatem atque Rectorem, ita ut nec nostra, nec alicujus potestatis contradictione contra religiosam duntaxat electionem impediantur.

Per quinquennium autem Romæ ad limina Apostolorum, ad luminaria ipsorum continuanda, decem solidos præfati monachi persolvant habeantque tuitionem ipsorum Apostolorum, atque Romani Pontificis defensionem, & ipsi monachi corde & animo pleno prælibatum locum pro posse & nosse suo ædificent.

Volumus etiam ut nostris successorumque nostrorum temporibus, pro ut opportunitas atque possibilitas ejusdem loci sese dederit: quotidie misericordiæ opera pauperibus, indigentibus, advenis, peregrinantibus, summa intentione exhibeantur.

Placuit etiam huic testamento inseri, ut ab hac die, nec nostro, nec parentum nostrorum, nec fastibus regiæ magnitudinis, nec cujuslibet terrenæ potestatis jugo subjiciantur iidem monachi ibi congregati: neque aliquis Principum secularium, non Comes quisquam, nec Episcopus quilibet, non Pontifex supradictæ sedis Romanæ, per Deum, & in Deum, omnesque sanctos ejus, & tremendi judicii diem contestor, deprecor, ne invadat res ipsorum Dei servorum, non distrahat, non minuat, non procamet, non beneficiet alicui, non aliquem Prælatum super eos, contra eorum voluntatem constituat.

Et ut hoc nefas omnibus temerariis ac improbis arctius inhibeatur, adhuc idem inculcans subjungo, & obsecro vos o sancti Apostoli, & gloriosi Principes terræ, Petre & Paule, & te Pontifex Pontificum Apostolicæ Sedis, ut per auctoritatem canonicam & Apostolicam quam à Deo accepisti, alienes à consortio sanctæ Dei Ecclesiæ & sempiternæ vitæ prædones & invasores, atque distractores harum rerum, quas vobis hilari mente promptaque voluntate dono, Sitisque tutores ac defensores jam dicti loci Cluniacensis, & servorum Dei ibi commorantium ac commanentium.

Harum quoque omnium facultatum propter eleemosynam & clementiam, ac misericordiam piissimi Redemptoris nostri, si quis forte, quod absit, & quod per Dei misericordiam & patrocinia Apostolorum evenire non æstimo, vel ex propinquis aut extraneis, vel ex qualibet conditione sive potestate, qualicumque calliditate contra hoc testamentum, quod pro Dei amore omnipotentis, ac veneratione Principum Petri & Pauli fieri, sancivi, aliquam concussionem inferre tentaverit, primum quidem iram Dei omnipotentis incurrat, auferatque Deus *partem illius de terra viventium*, & deleat nomen *ejus de libro vitæ*, fiatque pars illius qui dixerunt Domino Deo, *Recede a nobis, & cum Dathan & Abiron*, quos terra aperto ore deglutivit & vivos infernus absorbuit, perennem incurrat damnationem. Socius quoque Judæ Domini proditoris effectus, æternis cruciatibus retrusus teneatur. Et ne ei in præsenti seculo humanis oculis impune transire videatur, in corpore quidem proprio futuræ damnationis tormenta experiatur, sortitus duplicem direptionem cum *Heliodoro* & *Antiocho*, quorum alter acris verberibus coërcitus, vix semivivus evasit: alter vero nutu superno percussus, putrescentibus membris, & scatentibus vermibus, miserrime interiit. Ceterisque sacrilegis qui ærarium domus Domini temerarie præsumserunt, particeps existat, habeatque, nisi resipuerit Archiclavum totius Monarchiæ Ecclesiarum, juncto sibi S. Paulo, obstitorem, & amœni paradisi contradictorem; quos si vellet, habere poterat pro se piissimos intercessores. Secundum mundialem vero legem, his quibus intulerit calumniam, centum auri libras cogente judicaria potestate compulsus exsolvat, & congressio illius frustrata, nullum omnino obtineat effectum, sed hujus firmitas testamenti omni auctoritate suffulta, semper inviolata & inconcussa permaneat, cum stipulatione subnixa. Actum Bituricæ civitatis, Publice. *Guilielmus*. Ego hanc authoritatem fieri, & firmari rogavi, ac manu propria roboravi. Signum *Ingelbertæ* uxoris ejus. Madalbertus peccator, Bituricensis Archiepiscopus.

Anno undecimo regnante *Carolo* Rege, Indictione XIII. ego Oddo Levita, ad vicem Cancellarii scripsi & subscripsi.

Ceterum Guilielmus Paradinus Annal. Burgund. lib. 1. negat hunc Aquitaniæ Ducem Cluniacensis conventus prima jecisse fundamenta, verum Matisconensem quemdam Comitem Weranum seu Warinum, qui an. 884. permutatis cum Hildebaldo Matisconensi Præsule toparchiis suis *de Cotte*, & *de Genoillii*, à dicto Antistite, Cluniacensi villa reciproca compensatione recepta monasticoque cœnobio eo loci, SS. Petri & Pauli Apostolorum memoriæ constructo, dictus Hildebaldus consecrasset, anno imperii Ludovici Pii, 13. & reparatæ salutis 828. Idcoque hallucinari eos maxime qui Bernonem à Burgundia Gigniacensem Abbatem, vel dictum Willelmum ipsius fundatores primos afferunt.

Catalogus Abbatiarum & Prioratuum, congregationis Cluniacensis.

ABBATIÆ.

Abbatia Cluniacensis.
Abbatia Moyssiacensis, apud Arvernos.
Abbatia Figiacensis, in Argonia, regni Galliæ provincia.
Abbatia Lozacensis, ibidem.

Abbatia Balmensis, ibidem.
Abbatia Monasterii novi, Augustoriti Pictonum.
Abbatia D. Benedicti ad Eritanum Italiæ amnem.
Abbatia Thierni apud Arvernos.
Abbatia Belliloci in Argonia.
Abbatia de Pasleto in Anglia.
Abbatia de Cosraquel, in Scotia.
Abbatia Paterniaci.
Abbatia Varinensis in Germania.
Abbatia Amillani, forte S. Æmiliani, in Hispania.
Abbatia Campi Rotundi.
Abbatia S. Rigaldi, in d. Matisconensi.

PRIORATUS.

Prioratus de Caritate.
Prioratus S. Pancratii, in Anglia.
Prioratus S. Martini de Campis, Parisiis.
Prioratus Salviniaci, apud Borbonios
Prioratus Celsiniarum, vel Selceniarum, in Arvernia.
Prioratus Marcigniaci.
Prioratus de Gigniaco.
Prioratus de Cariloco.
Prioratus S. Saturnini de Portu.
Prioratus B. Mariæ de Nazareto, in Hispania.
Prioratus Mantuaci.
Prioratus S. Marcelli Cabilonensis.
Decanatus de Vergeyo.
Prioratus de Coinciaco.
Decanatus de Lehuno vel Letzuno in sanguine terso.
Prioratus S. Petri, Abbatis-villæ, in Picardia.
Prioratus S. Lupi de Asserento.
Prioratus S. Arnulphi de Cresρeyo, in ducatu Valesiæ. Vide supra cap. 26.
Prioratus Valencenarum, forte designatur.
Prioratus S. Salvii apud Valencenas seu Valentianas Hannoniæ urbem. De quo vide c. 43.
Prioratus de Voltá.
Prioratus Romani monasterii.
Prioratus S. Orientii.
Prioratus B. Mariæ deauratæ.
Decanatus de Gaya.
Prioratus de longo Ponte.
Prioratus de Vallibus, supra Polligniacum.
Prioratus de Rivis.
Prioratus S. Jacobi de Pontida, in Italia.
Prioratus de Lentona, in Scotia, aliis de Lanthona, in Anglia.
Prioratus Montis-acuti, in eadem insula.
Prioratus de Longa villa.
Prioratus de Rodolio.
Prioratus de Górnayo.
Prioratus S. Milburgis, } in Anglia.
Prioratus de Arantona, } in Anglia.
Prioratus de Ponte-fracto, } in Anglia.
Prioratus de Catelereo. } in Anglia.
Prioratus de Amberta.
Prioratus de Nogento Rotrodi, vide cap. 26. supra.
Prioratus S. Margaretæ de Helincuria.
Prioratus S. Stephani Nivernensis.
Prioratus S. Reneriani.
Prioratus de Prato.
Prioratus de Nantholio Baaduini.
Prioratus Montis-desiderii.
Prioratus Aregrandis.
Prioratus de Rampone.
Prioratus S. Marcelli Diensis.

Prioratus

Prioratus Ganagobiæ.
Prioratus de Jallifoco, unitus cum collegio Avenionensi.
Prioratus de Tornaco.
Prioratus de Contamina.
Prioratus de Domena.
Prioratus S. Eutropii Sanctonensis.
Prioratus Insulæ Aquensis.
Prioratus de Barbisolio, seu Barbisilio.
Prioratus S. Albani Basiliensis.
Prioratus de Alezaco.
Decanatus de Paredo, mensæ Cluniacensis Abbatis connexus.
Prioratus de Medicino.
Prioratus S. Margaretæ de Mergeriis, in Campania.
Prioratus S. Marcelli de Sangeto.
Decanatus de Roncenaco.
Decanatus de Carnaco.
Prioratus de Sezana. } sub Caritatis monasterio.
Prioratus S. Mariæ Senonensis. } sub Caritatis monasterio.
Prioratus S. Nicolai Silvanectensis. } sub S. Martini monasterio.
Prioratus de Capy. } sub S. Martini monasterio.
Prioratus de Encra sive Ancra. } sub S. Martini monasterio.

Prioratus S. Martini de Luperciaco Burgo, apud Niveodunum ad Ligerim.

De his vide plura in Historia Martiniana seu monasterii S. Martini de Campis, Parisiis an. 1600. edita, & apud Choppinum lib. 2. Monasticon, tit. 1. §. 6.

Sunt & Prioratus aliquot monialium congregationis Cluniacensis, ut Marcigniacus diœcesis Matisconensis, Victorianus D. Leodicensis, Sallesius d. Lugd. Croperius & S. Sepulchri d. Arvernensis. De Marigniaco expresse agit Petrus Venerabilis lib. 3. Epist. 2.

CAPUT LI.

S. Gerardi Broniense Cœnobium, tertio milliari à Namurco, opido ad Mosam fl. sito, in Belgio.

Pipinum secundum, cognomento Herstallium Broniensi in tractu oratorium, seu sacellum ædificasse, illudque S. Lambertum Tungrensem Episcopum dedicasse, tradunt. Hoc prædium Broniense, cum adjacentibus, à majoribus acceptum, possidebat vir Dei Gerardus, nobilissima Austrasiorum familia natus, *An.* 913. *ut habet M. S. Chronici Sigebertini exemplar Lipsianum.* Is jussu SS. Apostolorum Petri & Pauli, illo in loco cœnobium ædificavit, in quo clericorum sodalitatem instituit, qui more Canonico illic viverent.

Talis religio præcessit tempore primo,
Donec dante Deo, monachorum inducitur ordo,
Rebus & officio longe præclarior illo.

At postea Gerardus in Galliam profectus, in S. Dionysii cœnobio apud Parisios, monasticum vitæ genus est amplexus. Annis hic novem monasticis disciplinis egregie instructus cum parte reliquiarum S. Eugenii Toletani Episcopi & martyris Bronium rediit, & clericis amotis monachos substituit, eisdemque primus Abbas præfuit. Post ad S Gisleni Cellense cœnobium reformandum, à Gisleberto Lotharingiæ Duce, evocatus, clericis ob vitam liberiorem amotis, monachos substituit. Inde in Flandriam ab Arnulfo Comite invitatus, Blandiniense, Bertinense, Marchianense, aliaque monasteria reformavit, ut octodecim in Flandria monasteriorum rector, ac reformator esse meruerit. Omnibus denique rite compositis, Bronium rediit, & pie in Christo obdormivit.

Hæc ex vita Sancti Gerardi fundatoris Broniensis, à monacho ejus loci ad Gonterum Abbatem scripta, desumsimus. Meyerus in Annal. Flandriæ ad an 940.

S. Gerardi obitum Sigebertus in Chronico refert ad annum nongentesimum quinquagesimum nonum: marmorei tamen sepulcri ejus inscriptio notat annum nongentesimum quinquagesimum octavum.

Broniense porro monasterium Pius IV. Pont. Max. & Philippus II. Hispaniarum Rex, Belgarumque Princeps, Episcopatui Namurcensi, recens tum instituto, annexuerunt. Exstat apud Surium Tom. 5.

Diploma Stephani Papæ.

In Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, & S. Mariæ semper virginis. Stephanus Sedis Apostolicæ summus Episcopus, servus servorum Dei, fratribus ac filiis nostris per universum orbem terrarum in fide Catholica degentibus. Notum cupimus esse omnibus tam præsentibus, quam futuris, qualiter filius ac frater noster, divina annuente clementia Gerar-

 dus,

dus, Abbas nobis innotuit de monasterio Broniensi, quod in melius reformavit & restauravit in honore sanctæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, & sancti Joannis Baptistæ. Post vero multorum sanctorum pignora, congregavit corpus etiam sancti Eugenii martyris, Archiepiscopi Toletanæ sedis, (a) discipuli & ordinati sancti Dionysii Archiepiscopi, cum magna reverentia & honore inibi attulit, hereditatem quoque propriam tam in agris, quam mancipiis, & in omnibus jure hereditario adjacentibus devote ac voluntarie ad præfatum dedit monasterium. Postquam autem nobis hoc indicavit, provolutus pedibus nostris petiit, quatenus auctoritate Apostolorum Petri & Pauli malediceretur omnis, qui de eodem monasterio aliquid conaretur, tam de reliquiis Sanctorum, quam de vestimentis & libris & de territoriis auferre, atque de mancipiis, vel de aliis quibuslibet rebus, quas nunc habet sibi datas, vel ultra possit Dei misericordia obtinere. Hoc quoque magnopere expetiit, ut eodem constringatur anathemate, quicumque privilegium, quod de eodem loco & monasterio jam regia magnificentia & imperialis sanxerat auctoritas, aliquatenus præsumeret infringere: scilicet ut nullus Episcopus, nullus Comes, nullus Advocatus, nullus Judex publicus, nec quilibet ex judiciaria potestate, in Ecclesias aut loca, vel agros, seu reliquias possessiones memorati monasterii præsumat ingredi, aut ad caussas audiendas, aut precaturas faciendas, aut freda vel tributa aut obsonia quælibet exigenda, vel mansiones, aut silvas, vel paradas faciendas, aut fide jussores tollendos, aut homines ejusdem monasterii, tam ingenuos, quam servos super terram ipsius commanentes injuste distringendos, nec ad ullas redhibitiones aut illicitas occasiones requirendas nostris & futuris temporibus. Sed liceat memorato Dei servo Gerardo, suisque successoribus res prædicti monasterii, cum monachis suis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere & ordinare absque cujuslibet arbitri communione, nisi ipso Abbate, & suis monachis id rationabiliter fieri petentibus. Hoc quoque firmare expetiit nihilominus, ut eadem damnetur maledictione, quicumque locum ipsum, & loci incolas infra suos terminos hostili incendio vel cæde aut aliqua injusta oppressione præsumserit aliquatenus depopulari, vel infringere. Adstantibus igitur Episcopis, & confratribus hujus sanctæ Romanæ Sedis, & consentientibus, petitionem famuli Dei Gerardi Apostolica auctoritate firmari decrevimus. Igitur auctoritate Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & sanctæ Mariæ semper Virginis Dei genetricis, & omnium cœlestium virtutum, & sancti Joannis Baptistæ, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, quorum vices licet indigni tenemus, & sancti Eugenii martyris, ejusdem loci patroni & provisoris, & Sanctorum, quorum reliquiæ inibi sunt, simulque omnium Sanctorum, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ, excommunicamus, anathematizamus, damnamus omnes, qui horum quidpiam, quæ de immunitate & libertate Broniensis Ecclesiæ & loci prælibata sunt, irritum fecerint vel infregerint, nisi resipuerint & pœnituerint, & ab Abbate & fratribus ejus veniam promeruerunt, & de cetero emendaverint. At vero qui observator existiterit hujus nostræ præceptionis, & regiæ sanctionis, gratiam & misericordiam, vitamque æternam à misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Ego Castorius Notarius regionarius, Seriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, corroborante Apostolica auctoritate, & sancto Papa Stephano suggerente; recognovi. Data V. Kal. Maji anno ab incarnatione D. CCCC. XIII. regnante Henrico in regno Lotharii, imperante in Italia Hugone, anno II. Indictione VI. Actum Romæ feliciter, Amen.

Gemblacense Monasterium, in Brabantia, inter Bruxellam & Namurcum.

Gemblacum, veteribus Gemmelacum, pervetustum est Brabantiæ oppidum, olim Leodicensis, hodie Namurcensis diœcesis, Lovanio & Bruxella milliaribus sex, Namurco tribus dissitum. Intra oppidi mœnia nobilissimum est cœnobium, à sancto Guiberto, (quem quarto Febr. Romani Martyrologii tabulæ Gilbertum nuncupant) exstructum, ac dotatum. Fuit is ex antiqua Regum Austrasiæ prosapia, qui militiæ secularis cingulo deposito, castrum suum Gemmelaus, sive Gemblacum, cum omnibus appendentibus, Erluino viro pio hortante, Deo & Apostolorum Principi B. Petro obtulit, in eoque cœnobium suo ære exædificavit, Erluino eodem primo Abbate constituto. Meminit hujus nobilissimæ fundationis Platina in Stephano VII. Annum vero erectionis indicat hoc distichon, quod hodieque in Gemblacensis cœnobii basilica, parieti inscriptum legitur:

Unum D. scribis, C. quatuor X. bis & I. bis,
Dum claustrum per te fit Gemblacense Guiberte.

Ceterum Guibertus, in Gorziensi juxta Metas Lotharingiæ urbem cœnobio celeberrimo, X. Kal. Junii, anno nongentesimo sexagesimo secundo in Domino obdormivit; inde mox Gemblacum translatus, atque è terra elevatus IX. Kal. Octobris, anno millesimo centesimo decimo, procurante id Sigeberto Gemblacensi Chronographo. Est autem Gemblacense monasterium, hodieque cum ob antiquitatem, tum ob insignem codicum omnis generis manuscriptorum bibliothecam, admodum celebre: gaudetque Abbas ejus loci titulo Co- mitis

(a) *In Bronio quiescit pars corporis S. Eugenii Episcopi Toletani, Vide Molani Natales SS. Belgii.*

mitis & merito primum inter proceres seculares, in comitiis Ordinum Brabantiæ, locum obtinet. Hoc in cœnobio vixit, obiitque anno millesimo centesimo duodecimo, Sigebertus monachus, inde Gemblacensis dictus, cujus Chronicon exstat nominatissimum: ex quolibet apponere quæ de sui monasterii origine atque Abbatibus is refert: Anno nongentesimo vigesimo primo, clarebat inter nobiles Lotharingiæ, sanctus Pater Guicbertus, qui nostrum Gemmelacense cœnobium fundavit, qui divitiis, nobilitate, & potentia clarus, cingulum mundanæ militiæ deponens, cingulo sanctæ religionis in monachico habitu se accinxit. An. nongentesimo quadragesimo octavo immunitas nostræ Gemmelacensis Ecclesiæ imperiali Othonis confirmatur edicto, & anuli impressione corroboratur. Erluinus primus ejus loci Abbas, à Patre nostro Guicberto electus, in sanctitate & religionis fervore claret. Anno nongentesimo quinquagesimo quarto, immunitas nostræ Gemmelacensis Ecclesiæ etiam Apostolica auctoritate à Benedicto Papa coroboratur, anno septimo Pontificii ejus. Anno nongentesimo quinquagesimo octavo Erluinus primus Abbas Gemmelacensis à quibusdam contrariis sanctæ religioni lumiue oculorum privatur. Anno nongentesimo sexagesimo secundo sanctus Pater noster Guicbertus, fundator noster Gemmelacensis cænobii, apud Gorziam, ubi Deo militabat, propter amorem ferventis ibi sanctæ religionis, in Christo dormivit, & qui omnia reliquerat, centuplum & vitam æternam recepit. Corpus vero ejus relatum est ad cœnobium Gemmelacense an. nongentesimo octuagesimo septimo, Erluinus primus longo in longa cæcitate martyrio cruciatus, moritur. Succedit Heriwardus. Anno nongentesimo nonagesimo primo obiit Heriwardus Abbas Succedit Erluinus Junior. Anno millesimo duodecimo Abbas Erlvinus Junior obiit. Olbertus Gemmelacensis Ecclesiæ ordinatur Abbas, vir moribus, religione, bonis doctisque viris aut conferendus aut præferendus. Anno millesimo quadragesimo octavo, in Christo dormit Olbertus sanctæ memoriæ Abbas Gemmelacensis. Abbati Olberto succedit Miisac. Anno millesimo septuagesimo secundo obiit Abbas Miisac succedit Tietmarus: *& sic ex ordine ceteri. Hactenus ex Sigeberti Gemblacensis Chronico. Ceterum præter Olbertum & Sigebertum, fuere & scriptis illustres Lambertus & Guibertus Abbates Gemblacenses, quorum prior Appendicem ad Sigeberti Chronicon brevi à nobis edendam, alter multa de S. Martino Turonensi Episcopo, itidem inedita, conscripsit, obiitque anno salutis millesimo ducentesimo octavo.*

Porro Gemblacenses olim Abbates cudendæ monetæ jus habuerunt: è quorum numero Arnulfus Abbas anno millesimo centesimo quinquagesimo tertio, opidum muris & fossa munivit: Arnoldus vero Abbas, anno millesimo quingentesimo tertio, cœnobium suum Capitulo ut vocant, Bursfeldensi submisit.

Gemblacum omnibus suspiciendum reddunt corpora SS. Martyrum Exuperii & Marii, S. Maclovi Episcopi, S. Guiberti fundatoris, unius item virginis & martyris ex parthenio S. Ursulæ sodalitio, & alterius martyris ex illustri S. Gereonis collegio. De quibus Molanum consule in Natalibus Sanctorum Belgii.

CAPUT LII.

Rassonis Comitis Diessensis monasterium, vulgo zu S. Grafrath.

ANno 904. Rasso Comes ex Andecensi familia, Dux Bojarici regni limitis Orientalis, vir nobilis & strenuus, cœnobium in honore Salvatoris omnium Werdce, juxta Amperam construxit, in pede sui castri Razenberge, & illic monachos collocavit: quod etiam S. Udalricus Episcopus consecravit. In hac Ecclesia Comes iste functus vita sepultus requiescit, ad cujus tumulum signa fuerunt edita.

Hæc Ecclesia postea ab hostibus Ecclesiarum penitus devastata est. Defuncto Comite Rassone, successit Fridericus Comes, frater ipsius, armis strenuus, qui ad sanctam terram iter faciens obiit, ibique sepultus est, alius vero ac tertius Fridericus, dictus Roch, apud S. Blasium, sepultus est in nigra silva, secundum Joannem Aventinum.

Eberspergense monasterium, vulgo Ebersperg.

EBersperg castrum olim inter Oenum & Senonas, nunc Sempta amnes situm in silva, quam Joannes Aventinus lib. 4. Cornodunensem olim appellatam dicit, nunc Eberspergensis vocatur à Sighardo, Comite de Sempta, adversus Ungarorum irruptiones, admonentibus sacris vatibus, Conrado de Hewa ex Hegovia, & Gebhardo Argentinensi, sanctissimis ac facundissimis ejus temporis viris, conditur. Ab apro, quem ibi invenit, Ebersperg nomen accepit, circa annum 900. Eberhardus & Adalbero, Comites de Sempta, nepotes Sighardi ex Ratboldo filio, post bellum Ungaricum, cui anno Domini 955. interfuere cum sorore Wilpriga templum D. Sebastiano in arce sua Ebersperg construxerunt, anno Domini 970. Ipsi paucis post diebus mortui sunt, & hæc sunt principia hujus monasterii.

Ulricus, filius Adalbcrohis, cum conjuge sua Richarda, sorore Marquardi, Carinthiæ Marchionis, Eberspergii collegium pro monachis Augustinianis instituerunt, ipsa obiit 1013. ipse 1019. ambo ibidem sepulti.

Adalbero tertius, filius Ulrici, cum conjuge Richildi, sorore Welphonis tertii, Ducis Carinthiæ, cum liberis carerent, Ebersperg, arcem in ædem D. Benedicti commutaverunt tradiderunque monachis inter alia Peffenhausen. Item in Austria Potenboig, & Ibs, quæ cum monasterio longius sita essent, longo post tempore, nempe anno 1180. Ducibus Austriæ, pro commodioribus ac propiquioribus prædiis data & commutata sunt.

Fundationem seu institutionem hujus monasterii per Adalberonem tertium cum conjuge factam, Henricus tertius Imperator, & idem Dux Bojorum confirmavit anno 1040.

Idem quoque Adalbero comes monasterium Beurn ad radices Alpium, in superiori Bavaria situm, ab Ungaris vastatum, cujus curator seu Advocatus erat refecit, ac ejectis Augustinianis, Benedictinis monachis reddidit, ac duodecim monachos Tegernseenses eo transtulit. Obiere isti conjuges fundatores eodem anno, nempe 1045. atque in his defecit nobilissima hæc familia Comitum à Sempta & Ebersperg.

CAPUT LIII.

Walciodorense Monasterium, vulgo Wasor, *ad Mosam fl. inter Dionantum & Givetum opida.*

SAnctus Eloquius Abbas & Confessor ex Hibernia in Galliam circa annum Christi sexcentesimum quinquagesimum veniens, cum S. Furseo Latiniacum struxit monasterium, ibidemque sanctissime vixit. Itaque B. Furseus ad Christum migraturus, monasterii curam B. Eloquio reliquit. At cum postea discipulorum suorum animos inique in se concitatos Eloquius intelligeret, cum paucis fratribus Grimacum ad Isaram secessit, vitam ducturus eremiticam. Cumque S Eligio Noviomensi Episcopo sincera ejus religio innotesceret, ipsum presbyterum ordinavit, & per suam diœcesim prædicandi licentiam dedit. Pervenit autem ad multam senectutem, vitæ sanctitate ac miraculis longe lateque clarissimus. Corpus ejus religiose humatum est in monticulo juxta aggerem publicum, ubi Sommeron & Isara confluunt. Estque basilica in ejus memoriam ædificata, quæ magna fidelium devotione frequentata fuit, usque ad tempora Odonis Regis, sub quo Danorum sæviente crudelitate, cum aliis basilicis, cremata est; sic tamen ut divina clementia corpus salvum manserit in secreto sacrophago. Contigit autem postea sæpe eo in loco voces audiri psallentum, & luminaria videri. Quo præsignificabatur sanctum virum aliquando exaltandum. Quod circa annum nongentesimum sexagesimum præstitit religiosus Comes Eilbertus. Cum enim hujus sancti viri corpus sub dio in quadam solitudine relictum esset, pius Comes hoc pignus sacrum à Rodchardo Laudonensi Episcopo petiit & obtinuit. Sicque deportatum est, ad basilicam Walciodorensem, à dicto Comite fundatam, & in ipsa translatione plurimi à variis languoribus sunt curati. *Hæc ex S. Eloquii vitæ historia desumsimus, quæ à S. Forannano Archiepiscopo eo tempore quo sacrum corpus ex Francia Walciodorum est translatum, scripta creditur. Cæterum de hac translatione plura habet liber fundationis cœnobii Walciodorensis, ante trecentos annos à Roberto monacho Stabulensi, post Abbate Walciodorensi conscriptus. Ex illo itaque nonnulla libet hic subjungere.*

Regressus à summo Pontifice sanctus Forannanus, honoris incrementa suæ Ecclesiæ cœpit desiderare, sed & Comitem Eilbertum convenit, ut communi deliberatione & consilio, alicujus Sancti nominati reliquias obtinerent: futurum autem esse dicebant, ut ex præsentia alicujus Sancti, & recens basilica honorabilior haberetur, & populi caterva augeretur, & locus abundantiori benedictione sanctificaretur. Cui rei animum apponens Comes, conjugem suam participem fecit consilii, ut & meriti particeps esset. (a) Prius itaque Ecclesiæ S. Michaelis in Tharascia à se fundatæ acquisierat memorabile corpus beati Adalgisi: quod cum idem præstare vellet Walciodorensi, commode obtinuit corpus sancti Eloquii. Idque aliquot diebus deposuit in basilica B. Michaelis in Tharascia, ut in die, qua cælos petiit in Francia, transportaretur Walciodorum. Dum autem per Famennam deferretur, à portatoribus depositum in Morthusin, resumi non potuit, nisi fusis precibus, & Widerico duos mansos terræ sancto Eloquio legante. Et sic Walcidorum est perventum III. Nonas Decembris, quo translationis, & depositionis & basilicæ consecrationis memoria festiva agitur. *Consule Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii, III. Decembris.*

Huic cœnobio Walciodorensi annexa est cella vicina, seu Prioratus, ut vocant, Hasteriensis. Hanc Basilicam Hasteriensem ab Alberone Metensi Episcopo constructam, in eaque primum moniales resedisse, ac demum, permutatione quadam inita, ad Walciodorenses devenisse, ex loci ejus monumentis traditur, in manuscripto quodam codice monasterii Trudonensis, quo olim usi sumus.

CAPUT

(a) *An. 944. monasterii Walciodorensis jacta esse fundamenta ab Eilberto Comite, legi in MS. quodam codice cœnobii S. Trudonis.*

CAPUT LIV.

Tegernseense monasterium in Bavaria.

ALbertus & Ottogerion illustres Bojariæ Comites, ita in diplomate appellantur isti duo fratres, in superiori Vindelicia intra Isaram & Oenum in faucibus Alpium, prope lacum Tigurinum, contubernium monachis fundarunt, quorum Præsul, Bojariæ Antistites omnes dignitate antecellit. Nam cœnobium fossa, mœnibus, tormentis bellicis, & aliis hujuscemodi instructum, instar Regiæ possidet, more Principum equestris ordinis officiales perpetuos habet. Instauratur hoc monasterium ab Ungaris exustum per Ottonem Imperatorem secundum & Ottonem filium Luitolphi, fratris Ottonis secundi, Ducem tum Bojariæ & Sueviæ, qui monachis cœnobium cum prædiis restituunt, Hartuicum præficiunt, & prophanos qui religiosorum locum occuparant, migrare jubent, anno 979. Fuerunt isti fundatores Comites de Warngew & Tegernsee; quidam suspicantur fuisse filios Grimoldi Ducis Superioris Bavariæ, ex familia primorum Ducum & Regum Bavariæ, occisi in tumultu. Diploma Henrici sexti astipulatur, in quo hus fundatores regali prosapia ortos dicitur his fratribus has ditiones inter Isaram & Oenum Alpibus subditas, scilicet Warngew & Tegernsee, à Carolo Marcello fuisse traditas, auctor est Avent. lib. 3. Annal. Diploma Ottonis secundi, cujus exemplum infra in fine ponitur, habet, hos duos germanos fratres & illustres Comites in suo & de suo patrimonio temporibus Pipini Regis Francorum ipsius permissu, condidisse hoc monasterium; unde præsumitur, hos de antiqua nobilitate Bavariæ fuisse, qui una cum fratre Uttone etiam alias ditiones in Bavaria & in Austria tenuerunt. Utto enim ad Ilmum fluvium monasterium Illmuntter instituit, quo ossa S. Arsatii transtulit Juan. Avent. Superiores duo fratres infra Anassum instituerunt monasterium S. Hypoliti, vulgo *Sant Pelten*. De fundatione hujus monasterii exstant quædam in libro quodam scripto monasteriorum Bavariæ, & Indice Abbatum hujus monasterii de filio Ottocari in Gallia, à filio Regis Pipini in ludo Sehachorum occiso, quæ tamquam fabulosa Avent. in Chrunica omisit. Ego de hac re nihil certius puto inveniri quam quod in privilegiis tum Ottonis secundi, tum Henrici sexti, & Friderici secundi Imperatorum continetur.

Petri domus vel Peterschusium, in diœcesi Constanciensi.

SItum est hoc monasterium ad Rhenum è regione urbis Constantiensis in Suevia, fundatumque à S. Gebhardo XXVI. Episcopo Constantiensi, an. 980. Monachis è Cella Menradi accitis. Obiit S. Gebhardus fundator anno 996. cum præfuisset annis sedecim, de cujus rebus gestis unde libros duos per Felicem Mannium conscriptos, editosque à Joanne Pistorio in chronico Constantiensi.

CAPUT LV.

S. Pantaleonis monasterium in urbe Coloniensi.

S. Bruno Coloniensis Episcopus, (cujus diem festum peculiari officio celebrat Ecclesia Tornacensis) etsi gravissimis Reipublicæ negotiis distineretur, utpote vicarius Imperii, à fratre Othone Imp. constitutus, vita tamen solitaria ac monastica quamplurimum delectabatur. Quare per Hadamarium Abbatem Fuldensem reliquias S. Pantaleonis Coloniam Ubiorum adferri jussit, & in ejus honorem insigne monasterium anno 954. construxit ex castro Tuitiensi, quod destruxit, & ponte Rhenano, quem demolitus est. Pons ille à Constantino Magno super Rhenum constructus putabatur. Obiit autem S. Bruno anno Christi 965. in suo D. Pantaleonis monasterio conditus: de cujus sanctitate vide Baronium in Annalibus, tomo 10. ad annum citatum, & Erardum Winhemium in Sacrario Coloniæ Agrippinæ.

Gladbacense monasterium vulgo Gladbach, *in d. Coloniensi.*

MOnasterium istud, construxit Gero Archiepiscopus Coloniensis XXVIII. & multis Sanctorum reliquiis idipsum exornavit. Inter alias adservant ibi magna cum reverentia S. Laurentii martyris caput, non semel à Philippo II. Hispaniarum Rege expetitum, sed frustra: quod nollent illius loci monachi tam pretioso thesauro privari.

S. Martini Majoris cœnobium, in urbe Coloniensi.

S. Martini Coloniense monasterium, in insula Rheni olim, hodie in continente, non procul à Rheno, intra urbis mœnia situm, fundatum legitur primum ab *Odgero* Daciæ Du-

ee; tandem vero reparatum & auctum, postque primam ejus everſionem quaſi de novo inſtauratum anno Chriſti circiter 986. ſub Imperatore Othone tertio. Ita Bruſchius.

In hoc monaſterio reliquiæ S. Eliphii martyris conſervantur.

Erardus Winhemius cit. libro dicit hanc baſilicam primo conſtructam à Warino XXVIII. Epiſcopo Colonienſi, pro natione Scotica: quod nunc in deſuetudinem venit.

In urbe Colonienſi ſunt inſuper quatuor virginum Benedictinarum monaſteria, primum *ad S. Machabæos*, ſecundum S. Mauritii, tertium S. Agathæ, quartum S. Joannis Baptiſtæ in Cluſa: de quibus Winhemius cit. libro, & nos alibi dicemus.

Monaſterium in Brauvveiler, *diœceſis Colonienſis.*

TEmporibus Hermanni II. Archiepiſcopi Colonienſis, Erenfridus Comes Palatinus & uxor ejus Mathildis monaſterium iſtud in Dei ac S. Nicolai honorem an. 1024. fundarunt. Obiit Hermannus fundator anno 1054.

Tuitienſe monaſterium, ex oppoſito Colonia Agrippina ad Rhenum fl.

FUndatum id eſt circa annum Chriſti 1012. à S. Heriberti Archiepiſcopi Colonienſis fratre germano, Comite Rotemburgio ad Tubarum, cujus tamen nomen ignoramus. Is in magna annonæ difficultate, ingentem mendicantium pauperum, ut inutilem multitudinem, in horreum ruri ſitum convocatam, incendio cum delevilſet; ſceleris tanti pœnitentia tandem ductus, Romam ad Pontificem ivit: à quo abſolutus cum juberetur cœnobium conſtruere pro tanti peccati ſatisfactione, Coloniæ fratrem Archiepiſcopum convenit, cujus conſilio pariter atque auxilio in perveteri oppidulo Tuitienſi, eoque ipſo loco, ubi antiquitus *Tuiſconis* primi Germanorum Regis caſtrum fuiſſe affirmant, oratorium & domum Dei condidit, in qua pietatis, & litterarum florerent ſtudia, Deoque recte ſerviret, & probe etiam inſtitueretur ſcholaſtica juventus, Eccleſiæ & Reipublicæ aliquando ſervitura.

Hoc in monaſterio ſpectatur tumulus dicti Epiſcopi Hereberti, in quo tabula plumbea inventa eſt, hac inſcriptione:

Anno ab Incarnatione Domini noſtri milleſimo viceſimo primo, XVII. Kalend. Aprilis, Obiit Heribertus ſancta Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, qui de ſuo proprio ſumptu hoc monaſterium fecit.

Heribertus Colonienſis Epiſcopus conſtructor hujus Eccleſiæ, anno incarnati Verbi milleſimo viceſimo, ipſam conſecravit in honorem Salvatoris mundi, ejusque genitricis.

CAPUT LVI.

Monaſterium S. Petri de Eslonza in agro Legionenſi.

SItum eſt hoc monaſterium tertio lapide ab urbe Legionenſi in valle, quam vocitant Eliſonciæ, fuitque primum dedicatum in honorem S. Eulaliæ virginis & S. Vincentii Levitæ. Eſt autem antiquius temporibus Garſiæ Regis, qui illius monaſterii fundator non fuit, ſed benefactor & amplificator, ut ex urbis ipſius diplomatis colligitur.

Nos Garcia Princeps & Mumia Dona Regina offerimus venerandis martyribus (quorum reliquiæ hic conditæ requieſcunt) S. Eulaliæ virgini & S. Vincentio Levitæ, in cujus honorem baſilica ab antiquis fundata eſſe dignoſcitur in ſuburbio Legionenſis civitatis, in valle quam vocitant Eliſonciæ &c. Datum III. Kal. Septemb. Era D. CCCC. L. Creditur vero hoc monaſterium fundatum ante Maurorum incurſionem in Hiſpaniam. Hujus item monaſterii Abbas fuiſſe putatur Florentius, qui Concilio Toletano I. interfuit, ſub Rege Wamba, & his verbis ſubſcripſit. *Florentius Eccleſiæ monaſterii S. Eulaliæ Abbas hæc geſta ſynodica, à nobis diffinita conſentiens, ſubſcripſi.*

Temporibus prædicti Regis Garziæ monaſterium iſtud dedicatum eſt in honorem SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, ut conſtat ex diplomate Uxacæ, Ferdinandi Regis & Lantiæ Reginæ filiæ, Dato II. Idus Martii Era CXXXVII. In quo quidem diplomate fit mentio trium inſuper monaſteriorum, nempe *S. Joannis*, intra munitionem muri Legionenſis ſiti, *S. Adriani* in Montanis, & *S. Joannis*, quod vocatur Virvio in Aſturiis. Ita Sandovallius.

CAPUT LVII.

Prioratus S. Sepulcri, Ord. Cluniacenſis, in d. Tricaſſina, in Gallia.

PRioratus *S. Sepulcri*, octavo ab urbe Tricaſſina lapide ſitus eſt, cujus prima fundamenta jecit *S. Aderaldus* Tricaſſinæ quondam Eccleſiæ Canonicus & Archidiaconus, qui animam cælo dignam exhalavit an. 1004. ut in veteri chronico cœnobii S. Petri Vivi Senonenſis memoratur. Cum quo facit & Chronicon Roberti monachi Autiſſiodorenſis, quod anno 1005. in publicum Trecis emiſſum eſt. Cum enim ipſe *Aderaldus* ſive *Adroldus* aut *Arraldus* Jeroſolymi-

lymitanum iter, gloriosi & augusti Christi sepulchri visendi gratia, dare Deo absolvisset, sacram dictam ædem, ut peregrinationis suæ monumentum esset, instituit, in quo hodieque sacræ dignissimi omni veneratione ejus corporis reliquiæ asservantur, festusque ejus dies in diœcesi Tricassina 20. Octobris agitur. Ita Nic. Camuratius in Antiquitatibus Trecensibus.

CAPUT LVIII.

S. Pauli Cœnobium, in urbe Ultrajectina, olim in Monte sancto situm milliari uno ab Amersfurto, ditionis Ultrajectinæ oppido.

ANno Domini nongentesimo nonagesimo quarto, defuncto Balduino Pontifice Trajectensi, Anfridus cum pridem ex seculari Comite clericus esset attonsus, nunc Ecclesiæ Trajectensis decimus octavus est ordinatus Episcopus. Hic de nobili genere Caroli Magni progenitus, fuerat prius Comes Hoyensis, Teysterbandiæ, Bratuspantiæ, & Dominus de Holtena, (vulgo Altenæ.) Is Comes Anfridus solitus erat residere in territorio suo Driel apud Bommel, quia erat Dominus fere illius insulæ. Et habuit nobilem ac devotam uxorem, (*eam alii* Hilsmondam, *alii* Hilsindem *nuncupant*) quæ nocturnis horis sub silentio de castro descendere consueverat, viro suo ignorante quo iret. Quod attendens quidam domino suo familiaris, dixit ei; Ecce domina nostra comitissa omni nocte sola exit è castro sub silentio, & nescio quo; forte ad illos, quos in secreto cordis sui nequiter amat, ut amori suo satisfaciat. Quod audiens Comes observabat callide excubias, ut sciret quo iret, ac tantas faceret moras. Et ecce quadam nocte secundum suam consuetudinem in profunda noctis caligine descendit de castro, & ipse cœpit silenter ire post vestigia ejus. Et ecce vidit eam ante fores capellæ sub sambuco genibus provolutam, atque ipsam diutissime ac devotissime ibidem in oratione persistentem. Et statim vidente Comite totus aër firmamenti circa eam tanto lumine radiabat, ac si luna suo splendore tota splenduisset. Quod videns Comes valde expavit, & de cetero magno honore & amore eam excoluit. Is denique cum uxore sua seculum reliquit, & attonsus est in Ecclesiasticum. Idem inspirante Deo, ad instantiam Notgeri Leodiensis Episcopi, dedit Comitatum Hoyensem Ecclesiæ Leodiensi, & Otho Secundus Imp. confirmavit. Insuper Comitatum Teysterbandiæ, & Bratuspantium donavit ad usum Ecclesiæ Trajectensis. Item dedit adhuc alias terras Ecclesiæ Trajectensi de quibus dedit tales literas.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, operæ pretium duximus, quæ subsequuntur scriptis inserere, ne posteros lateret, quod præsens ætas faceret. Quapropter desideramus notum esse cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam futuris quam modo præsentibus, quod ego Anfridus, Dei solummodo gratia sanctæ Trajectensis Ecclesiæ Præsul, indignus jure, confisus in Domino cum transitoriis acquirere perennis vitæ gaudia, quandam mei juris hereditatem, quam antea potestative possederam, infra Comitatum Rien nuncupatum, quorum locorum hæc sunt nomina, Westerlo, Odlobolo, Nierbeke, Hoybeke, Burente, pro me, meorumve parentum remedio, cum omnibus ad hæc pertinentibus Ecclesiis, ædificiis, agris, mancipiis, pascuis, pratis cultis & incultis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, trado ad Ecclesiam S. Mariæ semper Virginis, sanctique Martini in Trajecto, ad restaurandum ibidem Dei servitium. Si quis hujus rei traditionem infregerit, laqueum omnipotentis Dei iræ, ejusque genitricis Mariæ, sanctique Martini incidat, & quasi profanus à sanctæ Ecclesiæ liminibus sequestratus existat. Et ut verius credatur firmiusque observetur, sigilli nostri impressione propria manu designavimus.

Et infra: Anno millesimo quinto Ansfridus Episcopus Trajectensis, tanquam filius castigatus & dilectus Deo, oculorum suorum lumen amisit, & venerabile collegium ordinis S. Benedicti supra Montem sanctum prope Amersfordiam, in honorem S. Dei genitricis construxit, in quo sacræ religionis habitum suscepit, & ad vitæ suæ terminum devotissime perduravit. Obiit autem anno Domini millesimo octavo, V. Nonas Maji, ac sepelitur in eodem monasterio, postquam Episcopatum Trajectensem sapienter gubernasset annis XIV. Igitur post dormitionem Anfridi, Adelboldus natione Friso XIX. electus, est Episcopus.

Et infra iterum: Anno millesimo vicesimo septimo, V. Kal. Decemb. Adelboldus Episcopus migravit ad Dominum. Post hunc Bernoldus vicesimus ordinatus est Episcopus. Is Abbatiam reverendi patris Anfridi de Monte sancto Trajectum transtulit, ubi conventualem Ecclesiam in honore S. Pauli condidit. Anno Domini millesimo quinquagesimo quarto XIII. Kal. Augusti Bernoldus migravit ad Dominum, *sic Joannes Leidanus Carmelita in manuscriptis Hollandiæ Chronicis. Eadem tradunt Joannes Becanus, & Guilielmus Heda Ultrajectensis Ecclesiæ Historiographi.*

Libet his subjungere, quæ de hujus cœnobii initiis ac progressu, nobis vir pius atque eruditus Ultrajecto transmisit. Dominus Anfridus, ut Sigebertus habet in Chron. An. 997. secundum seculi dignitatem Comes Teysterbandiæ, Bratuspantium, & Hoyensis, & Dominus de Altenæ, uxorem habuit Hilsmondam; qui postea divino nutu in XVIII. Episcopum Ultrajecten-

 sem

sem promotus, construxit in loco Hohorst, prope Amorsfordiam collegium Ord. S. Benedicti, in honorem Dei genetricis Mariæ, tulitque duodecim monachos ex S. Viti martyris Gladbacensi monasterio, & instituit Dominum Weringerum, doctum pariter & pium, primum Abbatem, & liberalissime dotavit, anno CIƆ. VI. ipso dedicationis die, scilicet XIV. Kalend. Decembris. Qui Anfridus & habitum religionis in Monte S. Mariæ suscepit, & vitam devotissime finivit an. CIƆ. VIII. vel ut aliqui volunt CIƆ. IX. v. Nonas Maji. Itaque Weringerus Abbas fuit in monte sancto, & claruit an. CIƆ. XXVIII. cui Anfridus Episcopus multa bona, ut supra dictum est, tradidit, & Adelboldus itidem Episcopus decimas.

Adelbertus II. Abbas in Monte sancto claruit anno CIƆ. L. Huic Bernoldus seu Bernulphus Episcopus dedit bona, & monasterium in urbem Ultrajectinam transtulit anno Domini CIƆ. L.

Geruicus tertius Abbas, & primus monasterii S. Pauli, claruit anno CIƆ. CXVI. sub Burchardo & Godebaldo Episcopis.

Bartoldus secundus Abbas S. Pauli claruit sub Godebaldo Episcopo, an. CIƆ. CXVII. Et sic alii ex ordine Abbates, usque ad Dominum Gerardum à Mierlo, qui XXXVI. Abbas, obiit anno CIƆ. IƆLXXXIV. *Hactenus ille.*

Quod ad Thorense *monasterium, Ansfridi pariter opibus fundatum, attinet, est illud hodie nobilissimarum virginum Canonicarum illustre ac potens collegium, in vico Tooren, qui sesquimilliari distat à Maseica ditionis Leodicensis ad Mosam fl. opido, fixam habens sedem. Quibus quidem virginibus, in sacris muneribus obeundis subserviunt sex Canonici seculares, amplissime itidem dotati. De Thorensis hujus monasterii initiis ita legitur in Chronico Leodicensi, à monachis Aureæ vallis conscripto:* Ab Anfredo Comite, de consilio Notgeri Episcopi Leodiensis, fundatum est cœnobium monialium in villa, quæ dicitur Turne, quam tenet Comes Brabantinus à Leodiensi Episcopo. Hic Anfredus in Episcopum inferioris Trajecti per Deum electus, suam conjugem Hilsindem in Turne constituit, ubi filia eorum Benedicta primo regimen animarum sub regula B. Benedicti suscepit, & ibi sepultæ sunt. Notgerus Comitatum Hoyensem Leodiensi Ecclesiæ ab Anfredo Comite acquisivit, & ea quæ Otho. Imp. habebat ibi, acquitavit Episcopo, & anulo privilegium sigillavit.

S. Jacobi Cœnobium, in insula Mosæ fluminis, intra muros urbis Leodicensis.

OLbertus (quem Trithemius lib. de Script. Eccles. Albertum nuncupat) Abbas IV. Gemblacensis, Ledernæ in confinio pagi Sambrensis natus puer in cœnobio Laubiensi liberalibus artibus, ac disciplina monastica, ab Herigero ejus loci Abbate, est instructus. Post Lutetiæ Parisiorum, in cœnobio sancti Germani, deinde Tricassinæ studiis triennium operam dedit. Sed & Fulberti Carnotensis Episcopi auditor fuit. Ex Gallia ad Laubiense cœnobium suum reversus, ibidem magna pietatis ac doctrinæ gloria floruit. Cumque ea tempestate Burchardus Wormatiensibus datus esset Episcopus, is à Baldrico, eo nomine secundo Leodicensi Episcopo, petiit, ad se mitti aliquem, cujus opera ac præsidio ulteriores sacris in litteris progressus facere posset. Missus est itaque Wormatiam Olbertus, qui Burchardum diligentissime instituit. Quantum vero is ex Olberti doctrina profecerit, ex actibus ejus æstimandum erit; de quo satis constitit, quod illa ætate in Scripturarum eruditione unice claruerit. Quod vel in hoc probari poterit, quod opus sanctæ Ecclesiæ nimis utile elaboravit, dum Olberto dictante & magistrante, magnum illud Canonum volumen centonizavit, & quasi collectis floribus omniformis generis de prato scripturarum, coronam pretiosiorem auro & topasio, in edito Ecclesiæ collocavit. Olbertus Wormatia Laubium reversus, à Baldrio Episcopo supra nominato, paullo post evocatur, & Gemblacensis Abbas constituitur, consecraturque XI. Kal. Octob. an. millesimo duodecimo. Utque erat vir sacris profanisque apprime cruditus, Bibliothecam insignem, at alter Philadelphus Gemblaci instruxit, plurimis cum divinarum, tum humanarum disciplinarum libris comparatis. Scripsitque inter cetera historiam vitæ & translationis sancti Veroni confessoris, rogante Raginero Hannoniæ Comite. Ceterum cum ea tempestate, S. Jacobi cœnobium in insula Mosæ fl. apud Leodicenses, patrimonii sui ære fundasset idem Baldricus II. Episcopus, ipsoque vivis erepto cœnobium istud nemini adhuc commissum esset, Guolbodo ejus in Episcopatu successor, illud Olberto regendum tradidit, qui primus ibi monachos congregavit, & Leodicensi, simul & Gemblacensi cœnobiis, ad usque vitæ exitum, laudatissime præfuit, mutatis sæpe vicibus, nunc Gemblaci, nunc Leodici residens. Cumque Gemblacensi annos triginta septem, Leodicesi vero cœnobio annos circiter triginta præfuisset, Leodici demum obiit II. Idus Julii, anno millesimo quadragesimo octavo, ibidem ad D. Jacobi conditus, hac inscriptione.

Hic jacet Abbatum speculum, decus & monachorum,
Abbas Olbertus, flos, paradise, tuus.
Præfuit Ecclesiis normali tramite binis,
Legia corpus habet, Gembla carendo doles.

Hæc

Hæc ex manuscripto Abbatum Gemblacensium catalogo, à Sigeberto chronographo & monacho Gemblacensi conscripto, hausimus; quem pro suo in nos adfectu nobis transmisit Illustris & Reverendus D. Ludovicus Sophebus, Abbas & Comes Gemblacensis.

Sigebertus porro Gemblacensis in Chronico suo tradit hoc cœnobium à Baldrico an. Christi millesimo decimo quarto fundatum. Quæ autem in stituendi ejus caussa seu ratio fuerit, breviter narrat Rodulphus Abbas Trudonensis, in manuscripto sui cœnobii Chronico: Anno Domini CIↃ. XIII. Baldricus Secundus Leodiensis Episcopus, ad arcendum maleficos, cœpit ædificare castrum apud Hugardis villam, quæ est allodium Ecclesiæ S. Lamberti, intra Brabantiam ad confinia sitam. Cui obsistente Lamberto Barbaro, Lovaniensi Comite, conflictu belli commisso, Episcopus, cæsis suorum trecentis, vincitur; qui Leodium rediens, de suorum strage læsam conscientiam habens, consilio discreti viri N. Episcopi ex Italia venientis, ad placandum omnipotentem, pro redemtione animarum occisorum, cœnobium fundare devoverat. Sequenti igitur anno voti compos, intra muros civitatis, in insula, cœnobium in honorem S. Jacobi Minoris ædificavit, ad quod idem Comes Lambertus de proprio allodio, pro satisfactione, larga dotalitia contulit; ubi & primus Abbas Olbertus nomine præfuit *Et paullo infra.*

Anno Domini CIↃ. XVII. Baldricus secundus obiit, & in crypta monasterii S. Jacobi, quod ipse fundaverat, sepelitur. Cui Wolbodus succedens anno eodem, cœnobium præfatum nuper inceptum, mandato Henrici Imperatoris, perfecit, qui in Episcopatu quinque (*alii* tribus) annis præfuit. *Hactenus ex Chronico Trudonensi.*

S. Laurentii Cœnobium, apud muros urbis Leodicensis.

De bujus cœnobii institutione ita Sigebertus Gemblacensis in Chronico: Anno CIↃ. XXV. Ragiginardus Leodicensium ordinatur Episcopus, qui Leodii in monte publico cœnobium S. Laurentii instituit, eique Stephanum Abbatem primum præfecit. *Longe tamen vetustius esse hoc cœnobium patet ex historia vitæ Notgeri Leodicensis Episcopi, quam ex tabula membranea, ad D. Joannis Evangelistæ Leodici pendente, descriptam, in suo Itinerario Belgico edidit Abrahamus Ortelius. In ea autem sic legitur:* Eraclius fundamenta monasterii B. Laurentii, juxta muros Leodiensis, jecit. Itaque feriatim fiebat opus, jamque ex parte surrexerant à fundamento murorum parietes. Opus itaque inceptum per Eraclium, eo defuncto permansit imperfectum, donec Notgerus, qui successit, Episcopus, æquatis tamen parietibus murorum, tectum superponi fecit. *Est itaque cœnobium hoc primum ab Heraclio (qui anno circiter nongentesimo sexagesimo creatus Episcopus, obiit an. nongentesimo septuagesimo primo) inchoatum; post à Notgero, qui Heraclio immediate in Episcopatu succedens anno millesimo septimo obiit, auctum; à Guolbodone item Episcopo ædificiis exornatum (ut alibi me legere memini) ac demum à Raginardo perfectum absolutumque. Obiit autem Notgerus anno Christi millesimo septimo, Raginardus vero anno millesimo tricesimo sexto.*

Manuscriptum porro Chronicon Leodicense notat Stephanum, quem Virdunensem nominat, à Raginardo Episcopo, ad preces Hermanni Comitis, & post monachi S. Vereni, Abbatem primum fuisse creatum, eumque nemora propter latronum insidias succidisse, & annis tribus ac viginti præfuisse.

Florinense Monasterium, in finibus agri Leodicensis, sesquimilliari à Philippopoli, Hannoniæ opido situm.

Cameracenses inter Episcopos Gerardus, eo nomine primus, enituit, qui apud Florinas patre Arnulfo, viro nobilissimo, ejusque tractus Domino natus, Florinense istud cœnobium, in honorem S. Joannis Bapt. suo ære construxit. De quo Chronographus Cameracensis lib. 3. Gerardi, *inquit*, Episcopi patre defuncto, ipse Dominus Episcopus apud Florinas, pro reverentia siquidem loci, quo natus fuerat, imo & pro salute animæ patris, & monasterium S. Gingulfi (a) quod pater imperfectum reliquerat, ad finem perduxit, & alterum S. Joannis, ex rebus suis & fratrum suorum, non tam pulchra ædificiorum, quam forti operositate fundavit. Sed hoc quidem clericorum, illud vero monachorum, utrumque annuente Baldrico Leodicensium Episcopo, in cujus parochia sunt, consecravit. Denique illa Abbatia Domini Abbatis Richardi (b) regimonio commendata, sed & magni Imperatoris (Henrici) auctoritate firmata, cœpit florere, ac postea magis magisque, Deo gratias, tam affluentia rerum, quam sanctitate monachorum effloruit *Hactenus ille.*

De hujus item cœnobii origine legitur in manuscriptis Leodicensium Chronicis, à monachis Aureæ vallis olim concinnatis. In diebus Notgeri Episcopi Leodiensis Ecclesia S. Gengulphi martyris in Florinis incœpit per Arnulphum de Ruminaco. Qui Arnulphus duos habuit filios, Godefridum scilicet & Gerardum Cameracensem Episcopum. Hic Gerardus sciens beatum Joannem Baptistam apparuisse devoto viro, conquerentem quod non fiebat sibi Ecclesia, sicut

(a) *De S. Gingulfo, seu Gengulfo vide Molanum in Natal. SS. Belgii Maji XI.*

(b) *Richardus iste fuit primum Abbas S. Vedasti apud Atrebates, post Laubiensis à Gerardo Episcopo constitutus.*

sicut multis aliis Sanctis, in Episcopatu Leodiensi, ex voto fecit eidem de patrimonio suo cœnobium de Florenes.

Porro Gerardus iste I. Cameracensis Episcopus obiit an. Christi millesimo quadragesimo octavo, teste Jacobo Guisiano in MSS. Hannoniæ Cronicis.

Ceterum ex Cameracensis Chronographi verbis effici videtur, in Florensi cœnobio primum clericos, non monachos, à Gerardo Episcopo collocatos esse. Quibus consonant manuscripta Sigebertini Chronici exemplaria Gemblacense & Lipsianum, in quibus sic legitur: Anno millesimo decimo in cœnobio Floriensi, pro clericis, qui ad hoc usque tempus Deo serviebant ibi, monachi sunt constituti. Anno millesimo decimo quinto Baldricus Episcopus Florinensem Abbatiam acquisivit ei, cui præerat, Leodicensi Episcopatui.

CAPUT LIX.

Mons monachorum, extra muros urbis Bambergensis.

ABbatiam hanc amplissimam an. 1008. aut circiter in honorem S. Michaelis Archangeli, excitavit S. *Henricus* Imp. ejusque conthoralis S. *Cunigundis:* qui & Episcopatum Bambergensem instituerunt ac dotarunt, teste Bruschio.

S. Udalrici monasterium in urbe Augustana.

S. Udalrici cœnobium, intra Augustanæ urbis mœnia, versus meridiem, sublimi & augusto loco situm, ex D. Afræ vetustissimo templo in monasterium conversum est ab ipso S. *Ulrico* Augustano Episcopo, post cæsos ibi ab imperatore Othone Magno Hunnos anno Domini 965. Instituit vero S. Ulricus ibi Canonicos primum Regulares; postea vero à *Brunone* Episcopo, Imperatoris Henrici secundi germano fratre Abbatia Benedictinorum monachorum, ejectis Canonicis, instituta, S. Ulrico augustum templum dedicatum est, quod prius S. Afræ exiguum tantum fuerat sacellum, idque factum legitur anno Christi 1012.

Weichenstephense monasterium, in d. Frisingensi.

POsitum est hoc monasterium in excelso monte prope Frisingam, ubi olim fuisse dicitur castrum Pipini, Galliarum & Alemanniæ Regis, in quo postea etiam Carolomannus habitavit. Mons ille dictus est *Fetmons* sive *Thetonis mons*, cujus amplissimæ fossæ arcis magnificentiam adhuc hodie satis ostendunt: Hoc castrum postea anno 746. à *Marsilio* Svevorum Rege eversum esse, historia monasterii tradit; sed Aventinus lib. 3. meminit *Landfridi* & *Diepoldi* Ducum Sveviæ, qui cum Utilone circa Lycum multa bella gesserint; sed de Marsilio Rege & de vastatione castri Tetmons, nihil.

In hoc loco *Hitto* Episcopus Frisingensis constituit Præpositum cum sex Canonicis circa annum Domini 830. Post annos vero 200. imperante S. *Henrico* secundo, Egilbertus Episcopus Frisingensis, ex familia Comitum Mospurgensium, eundem Præpositum cum suis Canonicis transtulit in umbilicum montis ad monasterium S. *Viti*, quod ipso fundavit, & loco ipsorum instituit ordinem D. Benedicti, & monasterium S. Stephani protomartyris construxit, circa annum 1021. constituto ibi primo Abbate *Arnolpho*. Episcopus *Hitto* sepultus est in Ecclesia cathedrali in crypta, transtulitque Frisingam corpora *Alexandri* Papæ & Martyris, *Justini* Cardinalis, & *Nonnosii* monachi, de quo scribit B. Gregorius in Dialogis. Imperator Henricus sanctus donavit monasterio Weichenstephensi, ad preces Egilberti Episcopi castrum *Saxaganck* in Austria, cum suis attinentiis: pro quo Engelbertus per commutationem monasterio didit villam *Hegelhausen*. In diplomate Henrici Imperatoris sunt hæc verba; *partem cujusdam insulæ Sabsonagane, &c. in provincia Orientali & in Marchia Adelberti Comitis sitæ, anno Domini* 1021. *sic fere Hundius.*

CAPUT LX.

Tinecense & Lubensense monasteria in Polonia.

ILlustria hæc Poloniæ monasteria, originem suam debent *Casimiro* ejus nominis primo Regi Poloniæ, qui olim in Cluniaco monachus fuerat, non modo religionem professus, sed etiam ordine diaconus. Atque hunc quidem Poloni, professionis & Sacramenti religione à Pontifice Romano solutum, advacans majorum suorum regnum revocarunt, qui ducta uxore & liberis procreatis cum annos octodecim regnasset, Posicaniæ an. 1058. vivere desiit. Ceterum de utriusque monasterii supra nominati fundatione ita Martinus Cromerus lib. 4. de Rebus gestis Polonorum.

Pora-

Parato per circuitum regno Casimirus memor pristinæ conditionis, & vitæ monasticæ, victoriamque contra Maslaum atque barbaros divino beneficio acceptam referens, Cluniacum ubi monachus fuerat legationem cum amplis muneribus mittit, benignitatem erga se Dei prædicat, sodalitati universæ se suosque comendat, aliquot monachos ad se mitti postulat, qui sectæ illius, quasi colonias quasdam in Poloniam deducant, mittuntur duodecim. His partim Tineciam arcem, uno a Cracovia milliario supra Vistulam cum centum amplius pagis: partim Lubensium opidum ad Odram situm, cum compluribus itidem pagis & pro ventibus aliis attribuit, domicilia monachis exstruxit, atque templa eaque perampla, supellectili ad cultum divinum apta, ornavit. Fuit autem primus Abbas Triverensis, Aaron Gallus, cujus integritas, pietas & industria Cluniaci adhuc Cazimiro perspecta erat. Atque is deinde Rachelino sexto Archiepiscopo sive Episcopo Cracoviensi vita defuncto a sacro ejus basilicæ collegio postulatus septimus successit, regis favore & commendatione adjutus, decimas, quæ ex bonis, Tivecensis monasterii Episcopo Cracoviensi præbebantur Abbati & monasterio jure sempiterno addixit & adscripsit: diœcesim psalmodiis & precationibus, iis, quæ Graduum vulgo dicuntur, oneravit. Multa item alia Cazimirus Rex fecit & instituit, quæ ad religionis & reip. instaurationem pertinere existimabat: pace perpetua post Maslaicum bellum fatigatam superioris temporis malis Poloniam mirum in modum recreavit, eoque Instauratoris pacifici cognomentum meruit.

CAPUT LXI.

Sacri Sepulchri Dominici Cœnobium, in urbe Cameracensi.

ANno Christi millesimo quadragesimo septimo, cum pestis acriter Cameraci sæviret, Gerardus eo nomine primus, ejus urbis Episcopus, novum extra muros urbis cœmiterium constituit, ut peste sublati, quibus vetera cœmiteria vix sufficiebant, in eo sepelirentur. Eodem in loco & sacellum in honorem sancti Nicolai, atque in sacri sepulcri Dominici memoriam exstruere cœpit, morte tamen præventus, perficere non potuit. *Tradit hæc Jacobus Guisianus in manuscriptis Hannoniæ Chronicis.*

Ceterum Lietbertus, Gerardi in Episcopatu successor, incohata perficiens, cœnobium eo ipso in loco fundavit an. millesimo sexagesimo quarto, teste Meyero in Annalibus Flandriæ. De his rebus ita legitur in historia vitæ B. Lietberti, quæ manuscripta isto in cœnobio adservatur: Cum Lietbertus vix impetrata dimissione, Hierosolymam tenderet, comites habuit fere ad tria millia, tanta coeunte copia populi, ut exercitus Domini diceretur. Ductus tamen per varia loca, & reductus, spe videndi sepulcrum Domini frustratus est, fraude nautarum declinantium insidias paganorum. Ceterum reversus, ex consuetudine nudis pedibus noctu Ecclesias & cœmiteria circuibat, pro se, suis & defunctis Dominum exorans. Inter quæ loca erat oratoriolum Dominici sepulcri. Cum enim fames Cameraci multos enecaret, ut urbis cœmiteria non sufficerent, Gerardus Lietberti antecessor, extra muros cœmiterium, & Ecclesiam in honorem Dominici sepulcri pro sepultura pauperum & peregrinorum consecravit. Ubi Lietbertus magistri animatus exemplo, ampliori schemate monasterium construxit, quod ampliatis mœnibus intra urbem est inclusum, ubi etiam ante quinquennium, quam vita discederet, effodi sibi sepulcrum fecit. *Obiit autem B. Lietbertus anno millesimo septuagesimo sexto, conditusque est in hoc cœnobio à se constructo, itemque in tumulo jam pridem sibi parato; post ab Alberico Remorum Archiepiscopo, anno millesimo ducentesimo undecimo in locum honorificentiorem translatus. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.*

Præpositura Capellensis in urbe Bruxellensi.

AB isto S. Sepulcri cœnobio dependet cella, seu Præpositura, ut vocant, B. Mariæ Capellensis, olim extra, nunc intra muros urbis Bruxellensis sita, quam monachi aliquot, è Cameracensi S. Sepulcri cœnobio evocati, sub unius Præpositi regimine, obtinent, & sacra officia in Capella B. Mariæ (sic istam Bruxellensis urbis parœcialem basilicam vulgo nuncupant) ex instituta peragunt. Hujus Præpositura auctor fuit Godefridus I. cognomento Barbatus, Lotharingiæ ac Brabantiæ Dux, qui obiit anno 1140. cum annos 44. imperasset, cujus diploma hic vides.

In nomine Domini nostri Jesu Christi, ego Godefridus Lotharingiæ Dux, ab Ecclesiarum Doctoribus intelligens omnium hominum salutem, ab eleemosynarum largitione plurimum constare. Principibus vero hujus seculi, utpote, qui amplius acceperunt à Deo, ut retribuant ei ad ipsum magis congruere: eo quod eleemosyna peccatum exstinguat, & animam vivificet, & quia Prophetæ Danielis testimonio Rex quondam ille eleemosynis à peccatis redimi potuisset, si tam acquievisset. Doctrinis horum & exemplis operam dedi, & quorumdam fidelium meorum salubri usus consilio, quæ aure perceperam, opere adimplere curavi. Denique caussa salutis animæ meæ patrumque meorum, ac filiorum, allodium quoddam meum, Bruxellæ opido adjacens, & capellam in eo, ad honorem Dominici Sepulcri, Dominique genitricis Mariæ constructam, cum omnibus suis appenditiis Parvino Abbati, ac monachis S. Sepulcri Cameracensis Ecclesiæ, in eleemosynam dedi; in tantum videlicet li-

bere,

bere, ut nullus clericorum, five laicorum, aut potentum, illud omnino in perpetuum violare præsumat, ut sui juris aliquid ex eo vendicare queat: ea tamen consideratione, ut ibidem Deo, & ejus genitrici, die noctuque obsequia divina impendantur, nec non & obitus mei memoria, in prælibata capitali Ecclesia, à fratribus annualiter habeatur. Et, ut hæc donatio mea in æternum inconvulsa permaneat, sigilli mei impressione, ac legitimorum testium subscriptione confirmo & corroboro. ʃ Signum Godefridi Ducis. ʃ Signum filiorum ejus Godefridi & Henrici.

S. Andreæ Cœnobium, in Castello Cameracesii, quinto lapide à Cameraco.

Coenobium istud in Castello Cameracesii (quod opidum est ditionis Cameracensis) situm, à fundamentis incohavit, & anno millesimo vicesimo primo dedicavit Gerardus, eo nomine primus, Cameracensis Episcopus, ejusque successor Lietbertus perfecit, ut ejus loci monumenta testantur.

Quiescunt isto in cœnobio S. Maxellendis Virgo & Martyr, itemque S. Sarius presbyter, quorum reliquias idem Gerardus Episcopus Cameraco honorifice istuc transtulit. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

CAPUT LXII.

Cavense monasterium, in regno Neapolitano.

CAvense S Trinitatis monasterium in Metelliana Cava, septimo à Salerno milliari, constructum est à S. *Alferio*, primo illius loci Abbate, circa annum 1050. ut Joannes Capuanus Abbas in hujus vita tradit. Ab hoc monasterio nomen habuit Congregatio Cavensis, illo in tractu olim celebris. Vide Wionum lib 5. Ligni Vitæ cap. 11.

CAPUT LXIII.

S. Martini de Campis monasterium, in urbe Parisiensi.

HEnricus eo nomine primus Rex Galliæ anno 1056. cœpit instaurare ac reædificare monasterium S. *Martini de Campis*, tunc extra, nunc intra muros urbis Parisiensis situm: ut Guilielmus Nausiacus in sua Chronographia, & Gaguinus lib. 5. testantur.

Anno 1060. diploma dedit, in quo hæc inter alia leguntur. *Ante Parisiacæ urbis portam in honore Confessoris Christi Martini Abbatia fuisse dignoscebatur, quam tyrannica rabie (quasi non fuerit) omnino deletam ab integro ampliorem restitui, Canonicos regulari conversatione ibidem Deo famulantes attitulavi:* Et paullo post: *Canonici etiam hanc potestatem habeant, ut Abbate obeunte, assensu fratrum, boni testimonii virum, nemine perturbante restituant.* Ex his constat ante Henrici I. tempora fuisse hoc in loco monasterium Abbatiale, quod cum instaurandum curasset, Abbatem & Canonicos regulares ordinis S. Augustini in eo collocavit.

Hos, anno 1079. amovit *Philippus I.* Rex Henrici filius, & monasterium ipsum S. *Hugoni* Abbati tunc Cluniacensi subjecit. Atque ex eo tempore Martinianum hoc monasterium cœpit esse Prioratus à Cluniacensibus dependens. De monasterio isto plura qui volet, legat librum cui titulus *Martiniana*, Parisiis sine nomine auctoris, anno 1606. excusum, & Jacobum Breulium libro de Antiquitatibus Parisiensibus.

CAPUT LXIV.

Grandimontensis Abbatia, in d. Lemonicensi.

POst reformationem Cluniacensem annis fere centum, surrexit, & alia ordinis monastici in Gallia, restrictio, à monte, in quo inchoata est, *Grandimontensis* vocata. Hæc agente S. *Stephano* Abbate, legitur propagata. Natus Stephanus in Arvernia nobilibus parentibus, patre Stephano, Mureti oppidi domino (quod est in suburbano Lemonicensi, à quo & familia Mureta, ut refert, Franciscus Bencius in laudatione funebri M. Antonii Mureti, nomen accepit) ad Milonem Beneventanum Archiepiscopum, in lege Domini, & monastica disciplina, erudiendus missus est. Hic spatio duodecim annorum probe edoctus & instructus cum fuisset, desiderio eremiticæ vitæ inflammatus, discessit, & multis eremis peragratis, locum tandem aliquem, quo liberius Deo vacare posset, sibi deligere cupiens, patriam repetiit, Muretum montem ascendit, eumque suo desiderio & voto aptum inveniens, pedem ibi fixit, & parvo tuguriolo constructo, ibidem monasticam eremiticamque simul vitam asperrimam ducere cœpit, anno Christi Salvatoris 1006. Panis ei obsonium, potus aqua, requies nudæ tabulæ, vestes viles & levea, quas nullo calore minuebat, nullo frigore perangebat, indumentum fuisse perhibentur. Talibus armis per quinquaginta annos diabolo devicto,

cto, carne domata, & mundo triumphato, plurimis monachis, sanctitatis suæ fama, miraculorumque gloria allectis, & præceptis ad S. Benedicti regulam optime informatis, congregationem suam inchoavit. Hanc cum aliquot annis sancte & sapienter rexisset, tandem pietate mirificus in Domino quievit anno, qui erat ab ejus nativitate 1059. ætatis suæ 80. & in monasterio suo sepultus, apotheosi donatus est, ad Idus Februarias festo dicato. At non multo post tempore, divino monitu *Petro* Abbati, ejus successori, facto, monachi in eum, quem nunc habitant, Grandimontensem locum migrarunt: à quo, & monasterio, quod tunc novum construxerunt, in eoque *S. Stephanum*, quem secum asportaverant, condigno honore sepelierunt, & toti congregationi nomen aptatum.

Prioratus conventuales à Grandimontensi Abbatia, ordinis capite dependentes.

Espoissæus, in diœcesi Catalavensi. *De Expoisse.*
Fayensis, in tractu Nivenensi, ad Ligerim. *De la faye, en Nivernois.*
S. Mauritii, in d. Senonensi: *de S. Mamire*, alias *Vieux pont, vers Sens.*
Dymonensis, in d. Senonensi. *De Dymon* alias *Lenfourche, vers Sens.*
Castronovanus, in d. Bituricensi. *De Chasteauneuf en Berry.*
Hajius, sive Hayensis in d. Andegavensi. *De la Haye, en Anjou.*
Primauderius sive Primauderiensis, ibidem. *De la Primanderie, en Anjou.*
Monguidonus sive Monguidonensis, in d. Cenomanensi. *Monguidon, an Mayne.*
Berseyus, ibidem *Bersay*, an Mayne.
Grandimontensis, ibidem. *Gravimont, au Mayne.*
Villerius, in d. Turonensi. *Villiers pres Montbezor.*
Bosrahierus, ibidem. *Bosrabier, pres le Bourg S. Averin sur Cher.*
Pomeregrensis, ibidem. *Pomieregre pres Chinon.*
Puteocraprarius, in d. Pictonensi. *Puycbeurier en Poitou.*
Chesnogalonensis, in d. Sagiensi. Chesnegallou, vers Sees.
Bellomontanus, in d. Ebroicensi. *Beaumont, à Eureux.*
Grandimontensis, apud Potomagum. *Grammont pres Ponen.*
Loyensis seu Louyensis, apud Dordanum Belgiæ opidum. *Louye pres Dourdan.*
Bolonens sive Boloniensis, in tractu Blesensi. *Boulogne, pres, Chamboit vers Blois.*
Razans, in d. Meldensi. *Razarii pres Meaux.*
Chavanonius, in d. Claromontana. *Chavanoy au diœcese de Clermont.*
Bonorum hominum monasterium, in nervore Vicenarum apud Parisios. *Les Bonshommes, du Bois du Vincennes.*
Maynelensis, in saltibus Escovanis: *Du Maynel, dans la foret d'Esconan.*
Montherbedoensis, in d. Magalonensi sive Montis Pessulani. *Montherbeidu diœcese de Magnelone, on Montpellier.*
Francouensis, in d. Cadurcensi. *Francou, au diœcese de Cahois.*
Pinel'us seu Pinelensis. *Pinel au d. de Tholose.*
S. Martialis, in d. Tudelensi. *De S. Martial de Tudelle, en Navarre.*
Er Fordiensis, apud Eboracum Angliæ urbem. *d'Erford, du diœcese d'Toick.*
Auberbisterensis, alias Grandimontensis, in Anglia. *Aubercister en Angleterre.*
Ita Choppinus lib. 2. Monasticor. tit. 1.

De Fratribus & monachis Grandis Montis suse agit Jacobus Vitracius cap. 19. historiæ Occidentalis. Est inquit, *altera fratrum Religio seu regularis institutio, quæ de Grandimonte nominatur, quorum caput & originale monasterium in partibus est Aquitaniæ. Hi siquidem Grandimontis fratres à principio ordinis prudenter instituerunt, quod monachi spiritualibus & divinis officiis tantummodo intenderent, temporalium administratione & providentia laicis fratribus credita & relicta. Regulam autem & instituta Cistercienfis ordinis in aliis omnibus pene observant, excepto quod nunquam carnes, postquam professionem fecerunt, de cetero licet eis manducare, quantacumque ægritudine prægraventur.*

Ordo & monasterium Vallis-Caulium, *Gallice* Le Priore du Grand Val de Choux, *in Ducatu Burgundiæ.*

Vallis Caulium sita est in silvis, inter Divionem & Augustodunum Ducatus Burgundiæ opida, in diœcesi Lingonensi, à qua ordo seu Congregatio quædam Reformata monachorum ordinis S. Benedicti nomen accepit. De cujus quidem origine agit Chassenæus in Catalogo gloriæ Mundi parte 4. consid. 58. Sunt autem in Burgundia Prioratus hujus ordinis circiter triginta: *Ut Vallis Benedicti* juxta Augustodunum, *Vallis-Crescens*, prope Sedelocum & alii. Sic fere Choppinus lib. 2. monasticor. tit. 2. §. 20.

De monachis Vallis-Caulium, (corrupte legitur Callium) sic Vitriacus historiæ Orientalis cap. 17. *Sunt alii fratres in Episcopatu Lingonensi, monachi Deo amabiles, & valde Religiosi,* qui

qui de Valle Callium nominantur. Hi Cisterciensis ordinis instituta victu & vestitu & Divinis officiis & in omnibus aliis distincte & diligenter observant, excepto, quod cellulas modicas, causa majoris tranquillitatis & pacis sibi construxerunt, ut in eis, tempore meditationis, lectionis, orationis tanto devotius, quanto secretius clauso sensualitatis ostio intra cubiculum suum soli Deo vacare queant. Adeo autem ab omni exterioris curæ præputio, corda sua circumcidere studuerunt, quod nec greges, nec armenta, nec terras arabiles nec alias habent possessiones, nec temporalibus occupati sollicitudinibus & curis hujus seculi, ab intentione spiritualium retardentur. Præfixerunt autem extra septa monasterii sui terminos, quos non licet eis evagando, præterire. Solus autem Prior cum aliquo de fratribus suis, ut subjecta sibi visitet monasteria, vel alia necessaria causa potest exire, reliquis simplicibus fratribus in domo velut Jacob commorantibus.

CAPUT LXV.

Monasterium S. Crucis, juxta Aretium Italiæ opidum.

MOnasterium *S. Andreæ de Avellana*, quod nunc *S. Crucis* dicitur, institutum est à *Ludolpho*, qui ob morum simplicitatem *Columbinus* vocabatur. Atque hinc originem sumpsit Congregatio Columbæ, circa annum Christi 1060. à dicto Columbino sic dicta. Produxit ea multos insignes viros, ut *S. Petrum Damiani*, *Guidonem Aretinum*, *Guimundum* & alios.

CAPUT LXVI.

Einhamense Monasterium, ad Scaldim fl. apud Aldenardam Flandriæ opidum.

HUjus originem ita describit Meyerus in Flandriæ Annalibus: Anno CIↃ. LXIII. constructum à Balduino Pio, Flandriæ Comite monasterium Einhamense, illique attributum castellum Einham, eadem, qua ipse ab Hermanno Montensium Comite acceperat, libertate: permanente tamen ejus loci patrocinio apud Comites Flandros. Institutus est ibi primus Abbas Walterus, ex cœnobio Divi Vedasti accitus. *Ita Meyerus.*

At vero monasterium istud longe antiquius, idemque à clericis, seu Canonicis regularibus primo inhabitatum testatur Chronographus Cameracensis, his verbis: Est locus super Scaldim fluvium, quem dicunt Iham, ubi modernis temporibus honorabilis vir Comes Godefridus & uxor sua Mathildis, matrona videlicet memorabilis (erat enim suum prædium suis usibus oportunum) castro quidem munito navigium, mercatum, teloneum, ceteraque negotia statuerunt. Infra castrum vero monasterium in honore S. nctæ Mariæ, deputatis Canonicis, fundaverunt. Extra autem Herimannus filius duo monasteria struxit, unum sancto Laurentio, alterum vero sancto Salvatori. Nunc igitur locus, utpote noviter instructus, ex omni sufficientia floret, & tamen esset uberior, nisi crebro hostili incursione quateretur, quod maxime ab inimicis Dei patitur, pro stabilitate regni & fidelitate Imperatoris. *Hactenus ex Chronico Cameracensi, quod desinit ad annum Christi millesimum tricesimum. Consule & Sigeberti Chronicon à nobis cum MSS. exemplaribus collatum.*

DE Einhamensis, sive, ut veteres appellant, Eihamensis castri antiquitate atque excidio, haud abs re fuerit commemorare, quæ in manuscripto exemplari Lipsiano leguntur:

Anno CIↃ. V. mortuo Othone Duce, Ducatus Lotharingiæ datur Comiti Godefrido, filio Godefridi Ardennensis. Iste Dux Godefridus dictus est Eihamensis. Erat autem Eiham opidum & castrum munitissimum, & sedes principalis Ducatus regni Lotharici. Qui Dux Godefridus duxit Mathildem, filiam Herimanni Ducis Saxonum, filiam relictam Baldewini Comitis (Flandriæ) qui erat filius Arnulfi Magni Marchionis (Flandriæ.) De qua idem Godefridus genuit tres filios Godefridum, Gozcelonem, Hezelonem. Hezcelo Comes, post mortem Ducis castrum Eiham cum provincia Brabantensi suscepit, & diu tenuit. Hic enim genuit filium nomine Herimannum, (a) & filiam nomine Berthildem, qui dum adhuc juvenes essent, defuncti sunt, & in Ecclesia apud (b) Felsekam sepulti: qui postea multis miraculorum signis claruerunt, sed à Virdunensibus monachis furtive ablati sunt. Alteram quoque filiam tradidit nuptui Reginero Montensi Comiti, simul cum tota provincia Brabantensi. Deinde cum omnia sua ad votum ordinasset, relicto in manus Regineri castro & Comitatu, apud Verdunum effectus est monachus.

Anno CIↃ XXXIII. in diebus Ragineri Longicolli traditum est fraudulenter castrum, quod dicitur Eiham, & datum est Baldewino Barbato, qui castrum funditus destruxit.

Anno CIↃ. LXIII. cœnobium Einhamense à Baldewino Comite, & Athela Comitissa constructum est.

Anno CIↃ. CXXXIX. dejecta est vetusta Eihamensis Ecclesia, & incœpta est nova à Snellardo Abbate.

Ein-

(a) *Herimannum Godefridi & Mathildis filium nominat Chronographus Cameracensis, cap. 26. à nobis citatus.*
(b) *De Felsica vide Marchant. Flandriam lib. 1.*

Einhamense porro monasterium multa in agro Antwerpiensi, nominatim in vico Turnino, vulgo Duerne, *olim prædia habuit, quæ Antwerpiense S. Michaëlis cœnobium, ordinis Præmonstratensis, titulo permutationis sive emtionis, nunc possidet. Ex quo videri fortasse queat, Turninenses S. Fredegandi monachos, quorum cœnobium, circa annum Christi octingentesimum octogesimum secundum, à Normannis vastatum tradunt, ad munitum Einhamense castrum aliquando aut confugisse, aut domicilium collocasse.*

De S. Fredegando, ejusque apud Turninum monasterio, Molanum lege in Natalibus Sanctorum Belgii 17. *Julii.*

Alciacense S. Silvini Monasterium, apud Hesdinum Artesiæ opidum.

A Quo cœnobium istud sit inchoatum, nondum certo comperi. Loci antiquitatem ex eo colligas, quod S. Silvinus Episcopus (cujus nomen Martyrologii Romani tabulis, ad diem XVII. Febr. est adscriptum) in Alciaco obiisse legatur anno Christi septingentesimo decimo quinto, ibidemque tunc conditus fit à monachis Centulensibus, qui S. Richarii hodie nuncupantur. Ex quo effici videtur, Alciacum olim cellam seu Prioratum fuisse, Centulensi cœnobio annexum. Centula hodie S. Richarii Abbatia, ord. S. Bened. in tractu Caletano.

De Alciacensis autem cœnobii primis Abbatibus hæc recitat Iperius in Chronico suo Bertinensi Anno millesimo septuagesimo secundo Abbas noster Heribertus Suelgerum hujus loci monachum, misit ad Alciacum locum nostrum, & eum ibidem primum Abbatem instituit, sed vix duobus annis abbatizavit. Quo defuncto Heribertus successorem ibi statuit Gervinum, hujus loci monachum. Quo deposito Heribertus instituit ibi Norbertum monachum nostrum, anno millesimo septuagesimo septimo.

Solet enim Alciacensibus Abbas præfici è numero monachorum Bertinensium; qua de re exstat Rescriptum Innocentii Tertii Pontificis Maximi. Lib. V. Decretal.

Meminit & S. Bernardus Clarevallensis Abbatis & Ecclesiæ de Alchi, *incultam ei terram in eleemosynam dari postulans. Epist.* 350.

Quomodo autem Cluniacense institutum apud Alciacenses sit introductum, ita narrat idem Iperius: Lambertus Abbas noster duabus primariis Ecclesiis hujus diœcesis, scilicet Morinensi, & Sithiensi reformatis, totum se Cluniacensibus indulgens, ad vicinas Ecclesias reformandas, mentem intendit, oportunitatem nanciscens, nunc ex Ecclesiarum vacationibus, nunc ex monachorum dissensionibus. Anno itaque millesimo centesimo primo, Ecclesiæ Alciacensis (cui de jure, consuetudine, ac privilegio consuevit, & debet, ex illo monasterio Abbas provideri) Lamberto Abbate defuncto, Odonem Cluniacensem monachum, virum exemplarem, ad ordinem hic reformandum pridem missum, diligentia Hugonis, tunc Cluniacensis Abbatis, Alciacensibus Abbatem præfecit. Qui multa ibidem per religionis adversarios adversa perpessus, illis fugientibus ipse cum viris timoratis, sibi adhærentibus, idem cœnobium ferc viginti annis, secundum regulam, & exteriorem abundantiam honorifice rexit. *Hactenus Iperius.*

CAPUT LXVII.

Bantum vulgo Bantz *in d. Herbipolensi.*

FUndatum id legitur in honorem S. Dionysii anno 1071. ab *Abberarde* Comitissa de Bant quæ ibidem sepulta est. Fuit primum sexus utriusque cœnobium; sed virginibus amotis, post vastationem rursus pro monachis ædificatum est anno 1127. ab Othone Episcopo Bambergensi & Pomeranorum Apostolo. Ita Bruschius citato loco.

Rota, seu Rotense monasterium, ad Oenum fl. supra Wasserburgium.

DE fundatione hujus monasterii nihil certius potest tradi, quam ipsum Henrici quarti Imperatoris diploma, quod ibi integrum ac illæsum extat.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Henricus divina favente clementia quartus Romanorum Imperator Augustus; ideo fidelis nostri Cononis Palatini memoriam posteris transmittimus, quæ præterea semper in benedictione erit, quod Deum & S. Petrum omnium rerum suarum heredem reliquit. Habuit enim duos liberos, quibus substantiam suam divisit, Cononem scilicet & Irmingardam, quæ cum marito traderetur, portionem sibi debitam accepit, & de parte reliqua omnem calumniam legitime refutavit. Deinde filius quoque duxit uxorem, celebratisque nuptiis, dum multi convenissent, inierunt consilium parentes cum filio & nuru sua, ne in die bonorum immemores essent malorum, & ut illi, qui omnia dedit, aliquid tribuerent. Convenerunt ergo in hoc, ut in loco & fundo, qui dicitur Rota, quem præterfluit Oenus fluvius, qui etiam in Comitatu Arnolphi Comitis monasterium construerent, ibique monachos Deo famulantes congregarent. Placuit sic filio, placuit nurui, simulque cum parentibus ad altare Sanctorum Martini & Aniani, procedentes tradiderunt Deo & SS. ejus quidquid in regno nostro possederunt, si absque liberis obirent. Nurus quoque dotem quam ex marito acceperat, monasterio in legitimam possessionem tradidit, cum omni patrimonio quod in Lotaringia possederat, si ex eodem marito Conone liberos non genera-

t ret.

ret. Evolutis autem aliquot diebus, filius ad servitium nostrum vocatus, in bello cecidit, & sic omnis hereditas ad monasterii jus, cui traditum fuerat, rediit. Orbatus vero pater tota mente ad Deum convertitur, sublatoque corpore filii, & assumpta nuru, quæ sine prole remanserat, ad monasterium properat, exequias celebrat, celebratisque exequiis traditionem renovavit. Dat socer hereditatem, nurus dotem non conditionaliter, ut prius, sed perfecte Deo & Sanctis ejus in perpetuum; offeruntur viri militares, qui dicuntur ministeriales, cum prædiis & possessionibus suis, quos domi forisque custodes lateris habebat, quibus etiam jura statuit, ut monasterii gloriam teneant, & Abbatibus libere ac regulariter substituendis honesto loco, gradu & ordine deserviant. Traduntur familiæ diversæ sexus & ætatis, quibus etiam tertiam partem servitii sui relaxavit; hisque dispositis, traditionem consummat, & prædia plurima Deo & fratribus regulariter viventibus confert &c. Confirmavit hæc omnia Henricus Imp. Ratisbonæ anno 1073. Ita Hundius.

Schyrense monasterium, vulgo Scheyrn, *in Germania.*

SChyrum sive Schyrense monasterium, supra *Pfaffenhoven* situm Comitum initio Schyrensium magnificum castrum fuisse legitur, quod construxit *Arnolphus* Comes Chirensis, filius Arnoldi mali. In monasterium vero conversum est hoc modo: Inchoata erat ab *Ottone* & *Alberto*, nobilibus viris, solitudinemque amantibus hominibus, in dictorum Comitum ac Principum Schyrensium ditione, montanis videlicet Bavariæ, juxta altissimum ejus provinciæ jugum, quod accolæ *den Wendelstein* vocant, Eremitica quædam cella & Ecclesiola, annum Christi circiter 1077. consentientibus Ottone Schyrensi Comite, ejusque uxore *Haziga*, Aragonum Regis filia, & utriusque filiis, *Eccbardo*, *Bernhardo*, & *Ottone*, Principibus Schyrensibus. Hæc cella, jussu *Ellenbardi*, Frisingensis Episcopi, ea tempestate ægrotantis ac graviter decumbentis, à Pontifice quodam Polensi consecrata est. Decedente vero paulo post ex hac vita Principe *Ottone*, anno nimirum Christi 1079. *Haziga*, vidua Ottonis cum filiorum suorum consensu, ex humili ac Eremitarum domo celebre monasterium construere, ac dotare decrevit.

Transtulit vero monasticam sedem in paulo amœniorem locum, qui hodie adhuc à præterfluente pisculentissimo fluviolo *Vischbachaw* dici solet, & quatuordecim milliaribus à Schyro, septem à Monachio, duobus à S. Quirini Tigurino monasterio abest, ad pedem montis *Kimezagel* cognominati in Aibligensi districtu situm: ubi adhuc hac tempestate duo sunt templa, quorum aliud S. Martino, alterum B. Virgini dicatum est, & Præpositura monasterio Schyrensi incorporata. Hunc locum Haziga fundatrix & pagis & vineis plurimis ditavit: in eoque cœpit monastica D. Benedicti congregatio. In hoc fundatrix mortua & humata; at postea Schyrum translata est. Sed nec iste locus diu satis placuit: post sex enim annos à prima translatione iterum mutata est sedes: & secundo translatum monasterium è montanis in paulo liberiorem agrum ad Glavum fluvium, qui non procul inde in Ambram cadit, *Usenbofium*, antiquitus *Glanek* à fluvio dictum, tribus milliaribus à Schyrensi monasterio situm. Illic in monte S. Petri (ubi hodie adhuc templum visitur ab Ottone Hazigæ fundatricis filio & à Bertholdo Comite de Burgheim ante duas aras ibidem sepultis, constructum) tertio inchoatum est monasterium, sub primo adhuc Abbate *Erchenboldo*. Sed post sedecim annos propter aquarum in sublimi monte S. Petri defectum, locus iste etiam parum commodus monachis visus est; quartoque translatum est cœnobium nuper inceptum, in ipsam Principum Schyrensium, unanimi eorundem omnium consensu avitam arcem ac sedem, amplam illam quidem, sed, admodum ruinosam ac fere desertam. Hæc Seyrensis monasterii initia sunt & exordia certissima. In media Ecclesia sublimis est tumulus *Ottonis* fundatoris, ac *Hazigæ* fundatricis.

In ingressu domus capitularis est alius de terra elevatus tumulus, sub quo 120. utriusque sexus Comitum ac Principum Schyrensium corpora sita, & in subterranea crypta, quasi ordine collocata esse dicuntur.

CAPUT LXVIII.

Aquicinctum ad Scarpum fl. secundo milliari à Duaco.

ANno millesimo septuagesimo nono, inceptum est cœnobium sancti Salvatoris in insula, quæ dicitur Aquicinctus, à viris illustribus Sichero videlicet atque Waltero. Qui Sicherus habebat uxorem nomine Mathildem, nobilem quidem natalibus, sed nobiliorem moribus. Quæ conjugem suum crebrius monendo, ad hoc opus aggrediendum incitavit, ideo maxime, quod sanctum quendam Gordanium inibi quondam eremiticam vitam duxisse ferebatur. *De quo vide Molanum in Natal.* Unde factum est, ut præfati viri hinc crebro colloquentes se mutuo hortarentur, & deliberantes Ansellum de Ribodimonte, nobilissimum virum adeunt, & ab eo insulam illam, quæ ejus erat juris, deposcunt. At Ansellus, alii Anselmum nuncupant, audita petitione eorum, gavisus est valde, & sine dilatione gratis, quod pete-

petebatur, concessit. Itaque ex condicto pariter properantes, Gerardum II. Cameracensis urbis Præsulem aggrediuntur, ad cujus diœcesim tunc locus ille pertinebat, quid animo gerant, pandunt, & quia ejus parochiani erant, ut voto eorum assentiat, exposcunt. Quibus auditis venerandus Pontifex libentissime annuit, receptoque fundo de manu Anselli, quem ab eo in beneficium tenebat, cum arundineto adjacente, eis tradidit. Quo accepto, cœnobium illic construere cœperunt, & de suis allodiis competenter, pro ut poterant, ditaverunt. Aggregantur ibi Deo devoti viri, se cum facultatulis suis Christo devoventes, ejus grex pusillus esse gestientes. Quorum curam memoratus Præsul gerens, duos ex monachis Hasnoniensis cœnobii, honestæ vitæ, ad instituendos eos eis misit; è quibus uni, Alardo nomine, curam commisit, & Abbatem ordinavit. De quo quia se occasio præbuit, libet paucis aperire, cujus simplicitatis, cujusque bonitatis fuerit. Is etenim, si res exigeret, ut quoquam progredi debuisset, non meliorem equum sibi eligebat, sed & sæpe animal, quo vehebatur, capistro pro freno regebat. Residentibus monachis in claustro, in medio eorum sedebat, & veluti quilibet ex eis, cum sobrietate agebat, familiariter cum eis colloquens, & Dominum eorum se esse obliviscens. Si quis ei venerationem impendere voluisset, osculando manus, vel genua, seu alio quolibet modo, cum quadam animadversione prohibebat, dicens, se eis hunc morem indulgere, futurosque post se asserebat hujusce exactores reverentiæ. Nec ista tamen referentes, in eos invehimur, qui hæc more Ecclesiastico sibi congruenter sinunt fieri. Præfatus Pontifex cernens eosdem fratres haud segniter instare rebus cœptis, eamdem Ecclesiam omnimodis, quantum pervaluit, libertavit; propter quod baculum regiminis in manu sua retinuit ut ei daret, quem sibi congregatio canonice eligeret. Præterea contulit eis quædam altaria, sed & innumera impendit beneficia. Erat enim in Ecclesia sanctæ Mariæ Cameracensis, cui idem Gerardus præerat Episcopus, venerabilis Decanus nomine Hugo, qui tam eumdem Episcopum, quam alios fideles viros Cameracenses utriusque ordinis animabat, ut liberales existerent præscripto cœnobio. Ipse quoque omnem pœne substantiam suam illo convehebat, unde monasterium & habitacula fratrum primitus ædificavit.

Hæc ex manuscripto Sigeberti Gumblacensis Chronico, quod Aquicincti, à quodam ejus loci, ut apparet, monacho auctum asservatur fideliter bausimus.

Quomodo autem Cluniacensis instituti reformatio apud Aquicinctinos sit introducta, narrat Iperius in Chronico suo Bertinensi: Anno Domini millesimo centesimo decimo, monasterium Aquicincti ad religionem reparatum est & reductum per Dominum Lambertum (a) Abbatem nostrum, cum ex monachorum dissensionibus nactus esset oportunitatem, monachis Aquicincti inter se tumultuantibus, in tantum, ut suum Abbatem expellentes deponerent. Hoc itaque Dominus Lambertus considerans, per secretos internuntios illos induxit, ut virum venerabilem, moribus egregium, ac prudentia, facundiaque decoratum sibi fumant in Abbatem, quo collapsa eorum Ecclesia relevetur. Et eis nominari fecit Dominum Alvisum monachum nostrum reformatum, Ecclesiæ sancti Vedasti tunc intendentem. Igitur Aquicinctenses monachi Alvisum, instinctu Lamberti Abbatis nostri, in suum Abbatem elegerunt, qui consilio & auxilio ejusdem Lamberti, eandem Ecclesiam reformavit, & in spiritualibus ac temporalibus sic exaltavit, ut ejus nomen celebre fieret ubique, & idem Alvisus tandem eligeretur in Episcopum Atrebatensem. *Hactenus Iperius.*

Est vero cœnobium istud longe notissimum à Gymnasio Aquicinctino, quod in Duacena Academia R. P. Joannes Lentaillerus hujus loci Abbas excitandum curavit, & Patribus Societatis Jesu regendum commisit.

DE Aquicinctensis, sive Aquicinensis, ut veteres nuncupant, cœnobii primis Abbatibus, eorumque rebus gestis, in manuscripto Sigebertini Chronici exemplari, quod Aquicincti ab ejus loci monacho auctum exstat, ista me legere memini.

Anno CIↃ. LXXXVI. consecrata est Ecclesia hujus Aquicinensis cœnobii, in honore Domini nostri Jesu Christi, ejusdemque genitricis S. Mariæ, à Domino Gerardo Cameracensi Episcopo, decretumque ab eodem Præsule, ut festivitas illorum Sanctorum, quorum pignora huc allata fuerant, omni anno agatur in hoc loco.

Anno CIↃ. LXXXVII. obiit Alardus primus Abbas hujus Aquicinensis Ecclesiæ. Cui successit Alelmus, ex Normannia, de cœnobio Becci.

Anno CIↃ. LXXXVIII. obiit Alelmus II. Abbas Aquicinensis cœnobii, qui quantæ bonitatis fuerit experti sunt febricitantes, dum ad tumulum ejus dormientes, febrim cum somno sæpius deposuerunt. Cui successit Haimericus, Atrebatensis monachus, litteris eruditus.

Ea tempestate venit Aquicinctum quidam nomine Gelduinus, qui ex monacho Laudunensi Abbas S. Michaelis de Terrascia, relicta Abbatia ob amorem Domini reclusus vixit Aquicincti.

Anno CIↃ. XCII. Gerardus Episcopus Cameracensis obiit, qui nostrum cœnobium valde dilexit, & sublimare studuit. Gualcherus ei succedit, aliis Gualtherus.

Anno CIↃ. XCIII. Ecclesia S. Georgii Hesdinensis traditur Ecclesiæ Aquicinensi.

(a) *De Lamberto Abbate Bertinensi plura vide. cap. 17. 11. & 40.*

Anno cıↄ. XCV. expulso ab Episcopatu Gualchero, Manasses ei succedit, *Obiit Rainoldus Remensis Archiepiscopus.*

Anno cıↄ. XCVI. Ansellus de Ribodimonte, fundator Aquicinensis Ecclesiæ, *cum Godefrido Bullonio, Duce Lotharingiæ, aliisque Principibus Christianis, ad terram sanctam Turris eripiendam proficiscitur.*

Anno cıↄ. C. Robertus Comes Flandriensium ab Hierosolymis repatrians, detulit secum brachium S. Georgii martyris, quod Ecclesiæ Aquicinensi transmisit, per venerandum Haimericum Abbatem ipsius loci, illatum Aquicincti III. Kal. Julii.

Anno cıↄ. CII. Obiit Haimericus tertius Abbas Aquicinensis, cui successit Gelduinus.

Anno cıↄ. CV. Manasse Cameracensi Episcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio S. Martini Tornacensis Ecclesiæ, in Episcopatu ei succedit.

Anno cıↄ. CIX. Gelduinus quarto loco Aquicincti Abbas, fastidiens onus regiminis, potiusque eligens otium olim actæ reclusionis, reliquit curam animarum, & iterum effectus est reclusus apud S. Bertinum. Cui successit in cura pastorali Rotbertus, ejusdem cœnobii monachus.

Anno cıↄ. CXI. Robertus Aquicinensis cœnobii quintus Abbas, ægre ferens insectatione quorumdam sæcularium vexari Ecclesiam sibi creditam simul quia hoc ei imputabatur, consilio accepto dimisit Abbatiam, succedente ei Domino Aluiso.

Anno cıↄ. CXXX. defuncto Domino Roberto Atrebatensi Episcopo, succedit ei in Pontificatu Dominus Aluisus Aquicinensis Ecclesiæ sextus Abbas, vir magnæ religionis & singularis severitatis: Cui in Aquicinensi Ecclesia substituitur Dominus Gozuinus septimus Abbas. *De B. Gosuino Molanus in Natal. SS. Belgii ejus vita Aquicincti & apud nos MS. est.*

Anno cıↄ. CLI. in civitate Atrebatensi post beatæ memoriæ Dominum Aluisum Episcopum, qui in expeditione Hierosolymitana obierat, ordinatus est Godescalcus IV Episcopus.

Anno cıↄ. CLV. in insula Aquicinensi dedicata est Ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ à Godescalco Atrebatensi Episcopo, mense Julio.

Anno cıↄ. CLXVI. piæ memoriæ Dominus Grozuinus, Abbas Aquicinensis septimus, caritate illustris, amator pacis & religionis, VII. Id. Octobris circa mediam noctem, die Dominica de hoc sæculo transiit. Quo in Ecclesia B Mariæ semper virginis, in loco ubi orare consueverat, cum magno filiorum suorum gemitu tumulato, Alexander, Prior ejusdem Ecclesiæ, ei octavus succedit.

Anno cıↄ. CLXXIII. Alexander Abbas Aquicinensis pretiosas plurimorum Sanctorum reliquias de diversis Ecclesiarum locis congregavit, quas in theca auro & argento ad hoc præparata decenter locavit.

Anno cıↄ. CLXXIX. Simon Abbas istius loci, in reditu à Concilio Romano Clarevallem divertit, & reliquias Domini Bernardi, ejusdem cœnobii Abbatis, petitas obtinuit, & in hoc Aquicinensi monasterio decenter reposuit.

Anno cıↄ. CLXXX. Dominus Simon Abbas Aquicinensis nonus, communicato cum fratribus suis consilio, Ecclesiam S. Salvatoris, mense Septembri deponit, eo quod non sufficeret tam parva basilica magno conventui Aquicinensi.

Anno Christi cıↄ. CLXXX. anno à constructione ejusdem Ecclesiæ centesimo III. mensis Martii die II. jacta sunt fundamenta istius novæ Aquicinensis Ecclesiæ. Primum lapidem in fundamento Balduinus Comes istius pagi, manibus suis cum cæmento posuit.

Hugo, Cameracensis quondam Decanus, qui Ecclesiæ Aquicinensi in principio suæ provectionis, magno fuit adminiculo, à proprio removetur sepulchro. Nam novæ Ecclesiæ fundamentum per ipsum recto tramite suum dirigebat cursum. Lapis in sepulcro ejus repertus est, in quo hoc scriptum continebatur:

Hic est sepultum corpus Hugonis Decani S. Mariæ Cameracensis Ecclesiæ, qui construxit claustrum, cum porticu ejusdem Ecclesiæ, capellamque S. Gingulfi. Insuper, ut cætera taceamus, multis annis à carne abstinuit, super plumam non jacuit, nisi forte in hoc monasterio, jussu Abbatis. Hic construxit claustrum, porticum, Eleemosynariam, capellamque B. Mariæ, & multa alia beneficia fratribus contulit. Hic in festivitate omnium Sanctorum, postquam Missam celebrasset, gravi infirmitate percussus, monachus effectus, obiit in bona confessione & vera fide, anno Domini cıↄ. XCIII. VI. Idus Decembris.

Anno cıↄ. CCII. Obiit Dominus Simon Abbas nonus; cui successit Dominus Adam decimus.

Anno cıↄ. CCIV. Dominus Adam obiit. Cui successit Dominus Willelmus undecimus, postmodum Abbas sancti Amandi, & Romam profectus & inde rediens factus est monachus Clarevallensis.

Ipso autem facto Abbate S. Amandi, Dominus Simon Abbas XII. ei successit. Is inceptam Ecclesiam ab avunculo suo Simone nono Abbate feliciter consummavit, & duobus campanilibus cum undecim campanis studiosius insignivit.

Anno cıↄ. CCVIII. Willelmus noster Abbas undecimus, Abbas S. Amandi efficitur. Cui successit Dominus Simon Abbas XII. de quo supra diximus.

Anno

Anno cIↃ. CCXIX. Honorius Papa III. concessit Domino Simoni Abbati Aquicinctensi XII. & successoribus ejus, usum mitræ & anuli.

Hactenus ex manuscripto Sigibertini Chronici exemplari Aquicinctino, quod pro sua humanitate nobiscum communicavit vir Ecclesiasticarum Belgii antiquitatum peritissimus, Franciscus Barrus, *Prior Aquicinctinus; cujus varia* de Belgicorum monasteriorum exordiis *scripta utinam typis aliquando evulgentur.*

CAPUT LXIX.

Ætlense *monasterium, vulgo* Ætl.

Est id situm in ripa Oeni, supra Wasserburgium, & fundatum ab *Arnolpho*, Comite Damasiano, amicissimo Henrici quarti Imperatoris, ibidem cum uxore Gisala sepulto circa annum 1080. quod quidem per fratrem ejus *Fridericum* dictum *Rocbo*, ad tantam egestatem redactum est, ut egre tres monachos alere posset. Engelbertus Comes Wasserburgensis postea refecit, ac collocupletavit: Limpurgium arcem seu castrum suum vicinum solo æquavit, quòd otio & solitariæ vitæ ac disciplinæ strepitus civiles atque aulici minime convenirent: demum Wasserburgium cum toto famulitio migravit, atque ibidem de cetero habitavit: Et hoc circa annum Domini 1160.

CAPUT LXX.

Fidemium, *vulgo* Femy, *in finibus agri Cameracensis, sesquimilliari à Landresio Hannoniæ opido.*

Huic cœnobio initium dedere, anno Christi millesimo octogesimo, nobiles Angli duo, qui patriis sedibus abjerunt, ut incogniti pacifice Deo alicubi servirent. Cumque Romam sese contulissent, Pontifex Maximus Benedictinam ipsis regulam præscripsit. Alter eorum, Stephanus nomine, primus hujus loci Abbas fuit, estque basilica ejusdem loci S. Stephano protomartyri dedicata.

Hoc porro cœnobium egregie auxit Nicolaus Episcopus Cameracensis, eo nomine primus, ut arbitror, itemque Cathedrale Canonicorum ejus urbis collegium: adeo ut episcopus iste, & Canonici Cathedrales, secundarii (ut sic loquar) fundatores habeantur. Fuit autem ab annis amplius centum viginti, inter Francorum Reges & Belgarum Principes, lis & quæstio de cœnobii hujus situ? utrorum videlicet in ditione illud situm existat. Vulgo ditionis Cameracensis esse creditur; sicque arbitri, sive legati partis utriusque cum Mondiderii anno millesimo sexcentesimo tertio conventum agerent, judicarunt.

Hæc ex manuscripto quodam codice, aliisque monumentis, *Julianus Lignæus, sacerdos Cameracensis, vir eruditus, nobis per literas significavit.*

Affligemium, Tertio milliari à Bruxella, urbe regia.

Wetherico monacho S. Petri Gandensis, Romani Pontificis auctoritate, per Flandriam ac Brabantiam, ad clericorum præsertim concubinariorum, populique mores emendandos, prædicante; inter alios quinque (a) milites ad pœnitentiam sunt conversi: quos inter Gerardus, cognomento Niger, eminebat. Qui quidem seculó renuntiantes Affligemiensis in Brabantia cœnobii principia inchoarunt anno millesimo octogesimo tertio. Fuerat is locus antea non nisi latrocinantium conventiculis aptus, tertio vero post anno Gerardus Cameracensis Episcopus basilicam Affligemiensem dedicavit. Sexto autem anno primus Abbas Fulgentius ibidem est constitutus. *Hæc Balduinus Ninivensis in Chronico suo manuscripto. Meyerus in Annalibus Flandriæ, concionatorem illum vocat Gedericum, dicitque monachum fuisse Blandiniensem; ex verbis tamen Balduini Ninivensis videri fortasse queat, eum monachum fuisse ad D. Bavonis; quod cœnobium istud proprie sancti Petri Gandensis nuncupari soleat.*

Idem Meyerus milites, sive Equites sex nominat Geldulphum, Theobaldum, Emelinum, Hergerum, Ulboldum, & Gerardum: quos ait ad Hannonem Episcopum Coloniensem, pro criminum remissione, à Gederico primum missos esse, indeque reversos, consilio ejusdem, in Affligemiensi solitudine cellam ædificasse. Ceterum de anno fundationis legi olim solent apud Affligemienses versiculi isti:

Annus millenus octogenus, quoque ternus
Dum fertur, locus hic principium reperit.

Vide Sigeberti Chronicon à nobis cum MSS. codicibus comparatum.

u Diplo-

(a) *Mediæ ætatis scriptoribus milites sunt, quos hodie equites nuncupamus.*

Diploma Henrici Comitis Brachatensis, & fundatoris cœnobii Affligemiensis, qui Tornaci in hastiludio an. 1096. occubuit.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Henricus divina propitiante clementia Brachatensis patriæ Comes & Advocatus, omnibus tam præsentibus quam futuris fidelibus, omne datum optimum & omne donum perfectum descendens à patre luminum. Notum vobis facimus qualiter miles quidam meus Gerardus nomine, cum aliis quibusdam, quos æque divina gratia & prævenit & subsecuta est, balteo militari deposito, ut meliorem invenirent hereditatem, militiam Jesu Christi professi sunt, & in Comitatu meo, loco ab antiquis Hafflingem vocato, modo autem Novo monasterio appellato, habita ionem saltuosam adhuc & desertam elegerunt, ut quanto amplius remoti à secularibus, tanto sub regula beati Benedicti Deo servirent familiarius. Erexerunt autem Ecclesiam in honore beati Petri Apostolorum Principis, ut, ubi antea erat spelunca latronum, habitatio inciperet tandem recte viventium, & qui erat locus rapinæ & homicidii, mutaretur in possessionem pacis, & fructus eleemosynarum. Quoniam vero locus ipse ad Comitatum nostrum hereditario jure videbatur pertinere, ego fraterque meus Godefridus ab eisdem exorati fratribus, & pro remedio animarum nostrarum omniumque antecessorum nostrorum, legitime, & ex toto libere ad altare ipsius Ecclesiæ tradidimus: præterea quoniam sæpissime probata valde nobis placuerit militaris eorum industria, tam pro seculari eorum amicitia, cum pro remuneratione divina, de eodem allodio adjacente, & ad servitium nostrum remanente, in silvis & pratis, in campis & pascuis, in piscationibus & venationibus omnem eis usum habere nobiscum. Ut autem per amplius beneficium majus ad Dei servitium cresceret eis desiderium, capellam nostram liberam in Wavera subterius sitam, cum tota decimatione inferioris Ecclesiæ, cum debita instituendi presbyteri subjectione, cum terris insuper aliquibus nostræ culturæ subsistentibus, cum telonio & maceria cum molendinis & curtibus ad nos in eadem villa pertinentibus, huic traditioni legitime addidimus. Quod si, ut vere de misericordia Dei præsumimus, ad meritum eorum accesserit & (a) numeris Abbatem eligere, baculumque super altare positum ipsi committere, nullo Principe, nullo Episcopo contradicente, in eorum erit potestate, quatenus secundum eorum regulam eligatur, qui eligendus est, & per ostium Jesu Christi ingrediatur qui ordinandus est, remota omni aliena contradictione & suspecta occasione. Nos vero de aliqua sibi illata injuria si appellare voluerit, quasi pro animabus nostris, pro eis nos exponemus, nec quidquam aliunde de loco illo nisi orationes fratrum, & Dei retributionem recipere volumus. Et ut hæc nostra traditio, vel conditio omnibus retro seculis rata & inconvulsa permaneat, charta & atramento rem uti est, notamus & roboramus. Ante omnia Dominum omnipotentem & Sanctos ejus citamus, & fideles nostros, qui huic traditioni interfuerunt, idoneos testes subtersignamus. Steppo Brussellensis, & frater ejus Walterus, Balduinus de Alost, Gerardus de Cumbersaca, Adalbertus Snakart, Theodericus de Budengem, Anselmus de Erpe, Sigerus frater ejus, Herebrand de Nordingolehen, Folcardus & Godescalcus filii ejus Ingelbertus Kalvastert, Sigerus Sanderlensis Onulfus de Milverschen, Gislebertus pe Laca, Arnulfus & Obertus de Ordengehem, Henricus Cameracensis Ecclesiæ Canonicus, Alardus Canonicus, & Godero & Meinerus Clerici de Lovania, Joannes Canonicus de Petingehem, Gerardus de Lenecca, Godefridus de Lathem, Franco, Amandus, Hugo de Brussele, Amulricus de Beckensele, Higerus de Alost, Walterus de Asea, Walterus de Hamme. Actum est hoc anno ab incarnatione Domini CIO LXXXVI. Regni vero Henrici Regis 35. Præsulatus Gerardi Episcopi X.

Diploma Godefridi Primi, Cognomento Barbati, Ducis Lotharingiæ & Comitis Lovaniensis, qui fuit frater Henrici Comitis Brachatensis.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, ego Godefridus, Dei miseratione Dux & Marchio Lotharingiæ, & Comes Lovanii, audiens Apostolum exhortantem, dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei, fratres in cœnobio Affligimiensi, Deo & sancto Petro servientes, terrenæ meæ hereditatis participes facere disposui, ut in cœlo heredum Dei, & coheredum Christi consortio merear aggregari. Quia enim idem cœnobium in meo allodio fundatum, à me & fratre meo Comite Henrico libertate donatum, Deo incrementum dante, in brevi plurimum crevit, tam fratrum numero, quam religionis testimonio, congaudens ejus provectui; & cooperari volens profectui, in quibuscumque scivi, vel potui, illud honorare, exaltare, & munire dignum duxi. Veniens igitur ad altare sancti Petri, cum duobus filiis meis Godefrido & Henrico, plurimis hominum meorum, tam liberis, quam servis præsentibus, astante etiam Petro, loci ipsius Abbate, cum tota congregatione, quod immunitatia sive libertatis jam olim cum fratre meo donaveram, filiis meis collaudantibus, innovavi. Quidquid etiam ex meo allodio, vel emtione vel hominum meorum collatione fratres acquisierant, cum omni usu, jure & servitio ad ipsam terram

(a) Forte muneris.

ram pertinente, in silvis, pratis, aquis, & pascuis libere tradidi. Cellam quoque sanctæ Mariæ in Wavera, sicut etiam cum suis appenditiis præfatus frater meus donavit, item cellam sanctæ Mariæ in Fliderbeca, quam ego eidem Ecclesiæ subjeci, terram in Selleka, quam à Stephano de Bunlar fratres acquisierant, terram apud Cobengem, quam Arnulfus de Rode cum uxore sua Mabilia eis vendiderat. Item terram in (a) Itte, quam à Waltero Amandi filio emerant, & cetera omnia, de quibus ego, ut liber Ecclesiæ advocatus donum susceperam, super prædictum altare legitime reddidi. Licentiam etiam eis indulsi, emendi & acquirendi, quæ possent ex allodio meo, quod homines mei à me in beneficio tenebant, & à telonio meo in omni terra absolvi. In electione Abbatis eorum nihil juris me habere recognovi, nihil dominationis, seu violentæ potestatis super locum ipsum mihi retinui. Si autem de aliqua injuria sibi illata fratres me appellaverint, ibi advocatum, judicem, & vindicem me recognoscam, & contra malefactores eorum, ac si pro anima mea, me eis opponam. Nec fas sit in posterum ulli successorum meorum, ad hoc exequendum, aliquem personæ suæ vicarium subrogare, sed quicumque Comes terræ Bracbatensis fuit, ipse mihi sicut honore & potestate, ita benevolentia & affectu ad defensionem Ecclesiæ succedere debebit. Hæc ergo statuens, pro redemptione animæ meæ, & fratris mei, & parentum meorum, in tutamen etiam salutis, & honoris filiorum meorum, & omnium successorum meorum, nullum aliud munus vel servitium exegi, nisi orationes fratrum, easdemque solas posteris meis pro omni munere exigendas, & servitio dereliqui. Quæ ut nota fiant omnibus & præsentibus, & post nos venturis, scripto ea mandari, & sigilli nostri impressione; & testium adstipulatione, filiorum quoque meorum voluntario consensu, roborari feci, & ne à quoquam temere violentur, in prævaricatores anathematis sententiam ab Abbate promulgari postulavi. Testes horum omnium fuerunt, duo filii mei, Godefridus & Henricus, Onulfus Presbyter, Godezo Capellanus, Walterus de Crainhem, Henricus de Asscha, Hugo Rampart, Walterus de Merbeca, Arnulphus de Oppendorp, Gosvinus Hirundo, Walterus de Wemblene, Nicolaus de Ozkerka, Arnulfus de Bigardis, Arnulfus de Rode, Lambertus de Saventhem, Giselinus de Hanzeghem, Anselmus de Capella, Franco Pincerna, Gosvinus Clubbive, Rinerus de Haverel, Gosvinus filius Modebaræ, Franco filius Mariæ. Acta sunt hæc anno ab incarnatione Domini ciↃ. C. XXXVIII. Indictione prima, in Pontificatu Innocentio, in regno Conrado præsidente.

Diploma B. Idæ, matris Godefridi Bullonii, Ducis Lotharingiæ, & post Regis Hierosolymorum.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Ida Boloniensis Comitissa, humilis Christi ancilla, cunctis in fide manentibus gaudia promereri promissa fidelibus. Notum fieri cupio, tam præsentibus, quam futuris, signum meæ dilectionis, erga Dominos meos, & fratres, videlicet monachos cœnobii Novi monasterii, cui vocabulum Hafflingam indicum erat ab antiquis. Quoniam mihi, multisque eorum complacuit conversatio, & religionis effectus, dignum duxi me commendare talium orationibus, nec in incerto divitiarum sperare; sed has potius cum eis participare. Igitur in allodio meo, & villa, quæ vocatur Genapia, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis Godefridi, & Comitis Eustathii Domini mei, Ecclesiam cum decimis & universis ejus redditibus, firmiter perpetuoque jure tenendam dedi supradictis fratribus; in idipsum filiis meis Godefrido, Eustathio, Balduino mihi cooperantibus. Filius quoque meus Dux Godefridus in eadem villa Genapia quinque mansos terræ donavit iisdem fratribus, ad quos ego postea in augmentum concessi quasdam partes circumjacentes, plane sextum mansum continentes, ab omni comitatu, & censu tributario liberas & expertes. Insuper autem quidquid, sibi vendicabant, quippe quod à prioris doni tempore possederant, & usibus suis assignaverant, sive in silvis, sive in pascuis, sive in (b) sartia, eis concessi eadem libertate, qua tenui, sed & omne participium in silva, & reliquo usuario communi, in hoc nihilominus filii meis consentientibus mihi. Factum est autem hoc apud Trajectum in Ecclesia S. Servatii confessoris, præsentibus etiam reliquiis sanctæ Gertrudis virginis pro simili negotio illuc tunc allatis. Ut autem hæc traditio omnibus retro seculis rata & inconvulsa permaneat omnem rem, uti gesta est, literarum memoriæ commendamus, & sigillis nostris ego & Godefridus filius meus roboramus, & testes idoneos, qui huic rei interfuerunt, subter signavimus. ¶ Signum Lamberti nostri Capellani, S. Roberti Capellani. S. Gerardi Comitis de Gelre, & fratris ejus Henrici. S. Godescalci de Jacen, S. Henrici de Cuc. S. Arnulfi de Rede, S. Cononis de Montaur. S. Theoderici de Bemel. S. Hende Birbaica, S. Balduini de Ostruic. S. Walteri de Grimberges, S. Reyneri Advocati Leodicensis. Denique de scriptis testibus, & illud notum facimus, quod Comes Henricus qui eandem villam in beneficium à nobis tenuit, duobus annis antequam hæc donatio confirmaretur, nobis reddiderit ad opus fratrum, quod ad eum pertinuit. Factum est autem hoc incarnationis Domini anno millesimo nonagesimo sexto. Indictione quarta, regnante Domi-

(a) *Forte* Ittre. (b) Satis.

Domino nostro JESU Christo: anno etiam profectionis Christianorum contra paganos Jerusalem.

De Affligemiensis cœnobii exordiis, deque ejus filiabus, &, ut sic dicam, traducibus, puta Waverensi, Fraxinensi, Andreano, Forestensi, Bornehemiensi, Bigardiensi, & Flidderbecano *monasteriis sive cellis, distincta temporum serie, leguntur ista in manuscripto Sigebertini Chronici exemplari Lipsiano.*

Anno CIↃ. LXXXIII. Affligemense cœnobium tale, auxiliante Deo, sumsit exordium. Prædicante Wetherico servo Dei, qui quasi stella matutina in medio nebulæ, effugandis obscuritatibus erroris apparuit, conversi quinque milites suis integre renuntiant. Inter quos Gerardus Niger, qui cæteris excellentior videbatur, doctoris sui consilio animatus, cum sociis locum Afflighem dictum, sicut nomine, sic omni barbarie incultum (quippe qui latrocinantium tantum conventiculis aptus erat) ædificare, & claustrum in eo exstruere aggreditur.

Anno CIↃ. LXXXVI. Affligemensis cœnobii fundatores, qui omnibus abjectis ita nudi ad ædificandum claustrum convenerant, ut nihil secum, præter panes tres, dimidium caseum & pauca ferramenta detulerint, vix tribus annis exactis, à Gerardo II. Cameracensi Episcopo, in honore Apostolorum Petri & Pauli, Ecclesiam dedicari faciunt.

Comitissa Adela, cum duobus filiis suis, Henrico & Godefrido, ad ædificandum inibi cœnobium, eumdem locum libertate donavit.

Prædicti fratres monachos, à quibus monachium ordinem discerent, sibi adsociaverunt.

Anno CIↃ. LXXXVII. Dominus Fulgentius hujus cœnobii primus Abbas hoc anno electus est in festivitate S. Martini.

Anno CIↃ. LXXXVIII. Dominus Fulgentius primus hujus cœnobii Abbas consecratus est in festivitate S. Gregorii.

Anno CIↃ. XCI. nobilis vir Heribrandus divina revelatione admonitus à S. Petro apud Afflighem ad conversionem venit; qui XXX. die mox à Deo vocatur. Quem secuti quinque filii ejus, frater quoque magni nominis & potentiæ, nomine Ingelbertus, omnes tonsurati ad cœlestes thesauros terrena patrimonia transtulerunt.

Anno CIↃ. XCVI. Ida Boloniensium Comitissa tradidit nobis Ecclesiam, quæ est in villa Genapia, cum decimis & universis ejus reditibus, consentientibus filiis suis, Godefrido Duce, Eustathio & Baldewino.

Idem Godefridus Bullionius Dux, filius in eadem villa quinque mansos terræ nobis donavit; ad quos ipsa postea quasdam partes circumjacentes, plane unum continentes, in augmentum concessit.

Anno CIↃ. XCIX. cellam Fraxinam Dominus Fulgentius Abbas suscepit regendam. *Porro Fraxina seu Fraxinea cella, Gallice* Fresne, *Prioratus est in Gallo-Brabantia, cujus initia Erembürgi piæ matronæ debentur.*

Anno CIↃ. C. cellam sancti Andreæ prope Brugas sitam Dominus Abbas Fulgentius suscepit regendam. *De ea fuse egimus cap. XLVIII.*

Anno CIↃ. CV. immunitas Affligemensis Ecclesiæ etiam Apostolica auctoritate à Paschali Papa corroboratur, anno VI. Pontificatus ejus.

Dominus Fulgentius Abbas locum, qui Forest dicitur, suscepit. *Vide cap. LVII.*

Anno CIↃ. CXX. cellam in Bornehem Dominus Abbas Fulgentius suscepit regendam, tradente Abbate, & Canonicis ejus monachis factis, quia per eos regi non poterat.

Est autem Bornehemium Flandriæ municipium, titulo Baronatus illustre, inter Antverpiam & Teneramondam opida, ex opposito Tamisiæ, ad veterem alveum Scaldis fl. situm; in quo Abbatia'e Canonicorum regularium olim cœnobium, circa annum millesimum centesimum fundatum exstitit, cujus hodieque rudera ac vestigia spectantur. Sed N. Bornehemiensi Abbate secundo, cum sodalibus suis, institutum Benedictinum in Affligemio amplectente, universa ejus loci prædia Affligemiensibus accesserunt. Hodie Bornehemium Præpositura est ac parœcia, Affligemiensi Abbatiæ annexa.

Anno CIↃ. CXXV. Dominus Fulgentius Abbas locum, qui Flidderbeke dicitur, suscipit. *Vide cap. L.*

Anno CIↃ. CXXXIII. Domino Fulgentio Abbati locus Bigardis commendatur. *Vide cap. LXI.*

Anno CIↃ. CXXXIX. Godefridus Lovaniensis, Dux Lotharientium moritur, & Affligemiensis templi sepultura honoratur.

Anno CIↃ. CXL. Henricus Comes, filius Ducis Godefridi, superiori anno defuncti, militiæ cingulo deposito, Affligemiensis monachus factus, cœlestis militiæ signaculum accepit, & cito vocatus à Deo migravit.

Anno CIↃ. CLII. in Ecclesia S. Nicolai, quæ constructa est in oppido Brusellensi, S. Maria mater Christi operata est tanta miracula, quod à temporibus Apostolorum adeo magna & frequentia, in tam brevi tempore nusquam sunt audita. Dum enim consensu Abbatis Affligemensis, & consilio fratrum, feretrum illud in honore S. Mariæ auro & argento operiendum, ab Ecclesia (a) Waverensi, cum cæteris reliquiis, quæ in eadem continentur, fuisset

(a) *Capellam B. Mariæ in Wavera Henricus Comes Brachatensis dedit Affligemiensibus an. 1096. vide c. XLIII.*

fuisset allatum, & in Ecclesiam S. Nicolai reverenter locatum, statim operante divina virtute, per merita gloriosæ virginis, cæci visum, surdi auditum, claudi gressum receperunt, & tot infirmi variis languoribus oppressi, à Paschali hebdomada usque in diem nativitatis S. Joannis sanitatem optatam consecuti sunt. Si fratres supradictæ Ecclesiæ hæc per singula stili officio fidelium memoriæ commendassent, non parvum volumen posteris profuturum conscripsissent.

Hoc bono odore provincia in brevi respersa, non solum ex nostris, sed ex valde remotis partibus factus est concursus divitum & pauperum: diversæ ætatis, & utriusque sexus fideles cum oblationibus suis convenerunt, & tantam pecuniam, quæ non facile æstimari potest, hac ratione dividendam obtulerunt; partim scilicet in sustentationem pauperum, partim in restaurationem Ecclesiarum, partim in usus fratrum in Ecclesia Affligemiensi, vel Waverensi Deo servientium. Abbas etiam Affligemiensis, & fratres ejus, pedites usque ad ipsum opidum convenerunt, ubi albis vestiti & cappis induti, processionem multitudine monachorum composite & honeste ordinaverunt, & sic cantando, Deum & ejus Genitricem collaudando, cum magna gloria & applausu totius populi: qui ea die dicuntur fere ad XXX. millia convenisse, Ecclesiam S. Nicolai intraverunt. Attestati sunt fideles, numquam se aliquo conventu, qui factus sit aliquando, sive Imperatoris, sive jussu Romani Pontificis, tam honestam, & tam bene ordinatam processionem vidisse.

Quoddam insuper beneficium, quod non esset silentio prætereundum, imo super cetera commendandum, ipsa gloriosa Domina contulit toto illo tempore fidelibus suis, per quod bella multa, quæ jam, instigante maligno, concitata fuerant, & seditiones consopitæ quieverunt. Dum enim ex diversis partibus multi convenissent, de quibus auditum est, quod inimici essent ad invicem, statim sine ulla exactione pecuniæ, vel qualibet satisfactione, quæ inter sæculares in hujusmodi negotiis solet fieri, solo Dei timore, & amore piissimæ Matris correpti, interventu fidelium in pace reconciliati sunt.

Hoc finito tempore relatum est feretrum illud in supra nominatam Ecclesiam cum reliquiis; nec tamen toto illo anno desiit Mater misericordiæ à cœptis circa infirmos beneficiis.

Anno cIↃ. CLIII. Brusellenses opidani Dominam nostram (sic enim ajunt) de Ecclesia Waverensi devote & humiliter tollentes, cum honore susceperunt, & suo tempore pacifice & cum gaudio remiserunt.

Hactenus ex MS. Sigeberti Gemblacensis Chronico, quod à monacho Affligeminensi auctum, V. Cl. Justus Lipsius è sua nos bibliotheca transmisit.

Affligemiense porro cœnobium, inter Bruxellam & Alostum opida loco amœnissimo situm visitur; cujus quidem loci dignitas Abbatialis, Apostolica ac Regia auctoritate, Archiepiscopatui Machliniensi patrum memoria instituto, est annexa.

CAPUT LXXI.

Munsteriensis *seu* Monasteriensis, *B. Virginis Abbatia, olim extra, nunc intra muros urbis Luceburgensis sita.*

Haud longe à muris urbis Luceburgensis, in jugo montis, inter ruinas castri Veteris Luceburgensis, & castri Mansfeldici, à Petro Ernesto Mansfeldio, anno millesimo quingentesimo nonagesimo, exstructi, celebre olim exstitit cœnobium, BB. Apostolis Petro & Paulo primitus dicatum, post Deiparæ Virginis cognomento donatum, quod ob excellentiam præ ceteris ejus tractus cœnobiis vulgo Munster *est nuncupatum. Istud an. Christi millesimo octogesimo tertio à Conrado Comite Luceburgensi cui uxor fuit Clementia, Henrici IV. Imp. filia, conditum esse, mihi per literas R. P. Joannes Bertelius, hujus olim cœnobii, nunc Epternacensis Abbas significavit.*

Bellis porro sævientibus inter Carolum V. Imp. & Franciscum I. Galliæ Regem, Munsteriense cœnobium à nostris hominibus, ne Gallis hostibus domicilium præberet, incendio absumptum est. Estque id temporis in sepulcro fundatoris inventa tabula plumbea, cujus hanc fuisse inscriptionem testatur Caspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, quiescit hic Comes Conradus. Hic cum inter seculi principes fama probitatis esset celeberrimus, sepulcrum vitæ principis adiit amore divino succensus, indeque rediens, divina vocante clementia, obiit peregrinus, sepultus in terra decenter, non sua: indeque anno dormitionis suæ secundo sublatus, an. quarto, ipso die annuæ migrationis suæ de seculo, hic fuit repositus, præsente conjuge sua Clementia, per manus filiorum suorum, Adelberonis Primicerii Metensis, Henrici Comitis, Conradique Comitis, præsente Rodolpho Abbate, filio Comitis, quem ipse provisorem & ordinatorem hujus loci statuerat. Facta sunt hæc regnante permissu Dei, Henrico tyranno damnato, ac piæ memoriæ Gregorio Pontifice Romano. Obiit autem VI. Idus Augusti, anno Dominicæ incarnationis 1086.

Ceterum Carolus V. Imp. monachis Munsteriensibus Xenodochium pauperum, basilicæ S. Joannis Baptistæ contiguum, atque in ipsa urbe Luceburgensi situm, cœnobio novo excitando, postmodum donavit, quod

quod hodie ædificiis ac disciplina monastica est illustre. De Munsteriensis cœnobii origine atque Abbatibus, plura qui volet, Joannem Bertelium, in Historia Luceburgensi nuper edita consulat.

Aldeburgense monasterium, secundo milliari ab Ostenda, Flandriæ opido olim situm.

ALdeburgum primæ olim notæ apud Flandros oppidum fuisse constat. Sed Attila Hunnorum Rege Galliam vastante, cum aliis opidis excisum est; & monstrant hodieque castrorum Attilæ locum, primo lapide ab Aldeburgo, quem vernacule Attilaghem *nuncupant. Tradunt autem à Balavino Calvo, Flandriæ Comite, ad annum Christi octingentesimum sexagesimum quintum,* burgum Brunense, *cum à patre ejus muniri cæptum esset, Aldeburgi ruderibus eo advectis, cinctum fuisse.*

In hoc porro Flandriæ tractu S. Ursmarum, *Episcopum & Abbatem Laubiensem, Evangelii olim doctrinam sparsisse, tradit Anso Abbas Laubiensis, in historia vitæ ejus, quæ a Ratherio Veronensi Episcopo emendata, & à Laur. Surio, quamquam non plene, typis est edita. Nos eam integram ex manuscriptis codicibus Laubiensibus nacti sumus, in qua sic inter alia legitur:* ipse provinciæ dominus Aldo nomine, B. Ursmari prædicatione ad fidem Christi conversus, donavit de suo dictum vocabulo Aldeburch vicum, in quo construxit, atque consecravit Ecclesiam in honore Petri Apostoli, & mille passus undique per circuitum: de quo postea dotavit Ecclesiam Laubiensem, quatenus ipse B. Petrus Apostolus, cui à Domino ligandi atque solvendi collata est potestas, patrocinaretur Flandrensibus atque Menapensibus, qui de diversis idolorum cultibus revocati, facta erant una Ecclesia Christi. *Sic Anso & Ratherius. Anso obiit an.* 713.

Alii tamen Aldeburgum, sive Oudeburgum, quasi vetus castrum, ab antiquitate sic dictum volunt. Utut sit, illud constat an. Christi millesimo octogesimo quarto, à S. Arnulfo Suessionum Episcopo monasterium insigne Aldeburgi, in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum, exstructum. De his rebus juste Meyerus in Annalibus Flandriæ: An. CCCC. LIII. factum est memorabile illud prælium ab Actio Romano adversum Hunnos in campis Catalaunis. Stabant pro nomine Romano, præter Aetii exercitum, Visigothi, Alani, Burgundiones, Franci & Saxones, magis Attilæ Regis odio, quam Romanorum studio adducti. Attilæ præter Hunnos aderant Ostrogothi, Quadi, Rugi, Gepidæ & Marcomanni. In his Reges sex nominatim memorati, Attila Hunnorum, Valamirus Ostrogothorum, Theodericus Visigothorum, cum filio Thurismundo, Ardaricus Gepidarum, Meroveus Francorum, & Sigebar Alanorum. Ceciderunt CLXXX. millia hominum, in quibus Theodericus Rex Visigothicus. Victus Attila de morte sibi consciscenda cogitavit, sed eo omisso consilio, in Pannoniam se recipit. Ea tempestate vix ulla per Gallias civitas Hunnicam subterfugit rabiem. In hac nostra Belgica Tornacum & Tarvanam & Aldenburgum excisa lego. Tum Colonia Agrippina, (teste Rhenano) Tungrorum opidum, Novesium, Vtricesium, Castra Herculis, Vetera, Asciburgum, Noviomagum, Antennacum, Bingium, Magontiacum, Argentaria, Augusta Rauricorum, multaque alia opida partim ab Hunnis, partim à Francis funditus destructa sunt, quorum de vastatione Sidonius Apollinaris.

Etiam terrificis diffuderat Attila campis
In campos se, Belga, tuos:
Francus Germanum primum, Belgamque secundum
Sternebat.

An. CIↃ. LVI. Aldenburgenses collapsum longa ætate D. Petri templum, lapidibus opidi jam olim eversi reædificarunt: qua tempestate eo in opido tantus est cœmiterio Virginis Matris babitus honos, ut in illo nisi nobiles non sepelirentur, aliique omnes, qui obscuri essent generis, ad D. Petri humarentur. Pro cjus templi restituti memoria hos fecere versiculos:

Anno milleno quinquageno quoque sexto,
Hujus opus templi cæptum cognoscitur esse,
Lignea Basilica fuerat quo condita primum.

De miraculis, quibus est illustratum anno CIↃ. LXXXI. templum Aldeburgense, vide Epistolas quas edidimus de Viris illustribus.

Anno CIↃ. LXXXIV. Conon Roberti Flandriæ Comitis cubicularius, Aldenburgensis Ecclesiæ gentilitium tenebat sacerdotium. Cæterum Hasecca ejus uxor, mulier religiosa templum tantis miraculis insignitum diutius retinere formidabat. Quapropter Conon suasu uxoris Roberto Comiti, Robertus Episcopo Rabodoni, (a) Rabodo autem S. Arnulfo Episcopo Suessionum id ipsum tradidit: quod ipsum Arnulfus, assentiente Roberto Comite, statim convertit in cœnobium Benedictinorum monachorum.

Anno CIↃ. LXXXVII. XVIII. Kal. Septembris Aldenburgi defunctus est divus Arnulfus Episcopus Suessionum, sepultusque ibi in æde D. Petri. Tunc Arnulfus ejus nepos ex Afzela sorore primus factus est Abbas Aldenburgensis. *Hactenus Meyerus. Vita Arnulfi exstat apud Surium Tom.* 4.

Porro

(a) *Fuit iste Rabodo seu Ratbodo Noviomensis ac Tornacensis Episcopus. An.* 1087.

Porro Aldeburgense monasterium, anno Christi millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, à Calvinianis pœne funditus est eversum; loci vero hujus monachi hodie Brugensi in urbe agunt, pacatiora aliquando tempora exspectantes.

Cæterum inter Abbates Aldeburgenses olim Hariulfus *emicuit, qui vitam* S. Arnulfi *Suessionensium Episcopi litteris consignavit, quæ manuscripta exstat integra in Ursicampo, Ord. Cisterciensis monasterio, apud Noviomum Picardiæ urbem, cujus hoc est initium:* Domino Lamberto Dei gratia Tornacensi Episcopo filiorum ultimus Hariulfus. *Hanc ipsam Surius Tom. IV. edidit sed præfatione triplici omissa.*

Hujus etiam Aldeburgensis cœnobii alumnus fuit Arnoldus Wionus *patria Duacensis, qui bellis civilibus apud Belgas renascentibus, in Italiam se contulit, optimeque de universa familia Benedictina est meritus, libris aliquot, de illius origine, progressu ac viris illustribus, in lucem editis, quos* Ligni vitæ *titulo prænotavit.*

Hammense Monasterium, inter Aeriam & Lilariam, Artesiæ opida.

JOannes Bertinensis Abbas XXXIX. consecratus est an. Domini millesimo octogesimo primo. Hujus Abbatis anno tertio Balduinus Ghisnarum Comes, & Ingelramus Lilariensis Dominus à peregrinatione S. Jacobi redeuntes per Pictaviam, hospitati sunt in monasterio Carosenum. Et videntes ibi religionem bene vigere, de monachis Carosensibus secum ad has partes adduxerunt. Et quidem Balduinus Andrense, Ingelramus vero Hammense monasteria in honorem S. Salvatoris fundaverunt, an. Domini millesimo octogesimo quarto. *Sic Iperius in Chron. MS. Bertinensi. Cui Meyerus in Annalibus Flandr æ subscribit:* Anno CIↃ.LXXXIV. Balduinus Comes Ghisnensis, & Engerannus Lilariensis, reversi ex Hispania à Compostella D. Jacobi, monachos secum deportaverunt ex monasterio Carosensi in Pictonibus, permissuque Gerardi Morinorum Episcopi, Ghisnensis Andriense, Lilariensis vero Hammense condidit cœnobium. *Hactenus Meyerus. Haud abs re fuerit hoc loco subnectere fundationem cœnobii, Capellensis seu Merkensis, ex Iperii ejusdem citato Chronico:* Anno Domini millesimo nonagesimo Eustathius Boloniæ Comes, & uxor ejus Juda Ida parentes ac genitores illius clarissimi atque illustrissimi Godefridi de Bullione, ac Balduini postea Regum Hierusalem, fundaverunt monasterium B. Mariæ de Capella, intra terminos de Merck, juxta Calcium, in loco, qui prius dicebatur Broucham, & monachos ibi Hammenses instituerunt. Ubi & ipsa Ida Comitissa XI. de capillis B. Mariæ virginis, quos ab Hastulfo Rege magnis precibus impetraverat, cum aliis Sanctorum reliquiis obtulit. *Idem tradit Meyerus in Annalibus Flandriæ.*

Porro Merckense seu Capellense hoc cœnobium secundo fere milliari à Caleto olim situm, postea adjunctum est cœnobio Morinensi S. Joannis in Monte, de quo supra diximus. c. 19.

S. Dionysii Monasterium, in Broqueroia, *secundo lapide à Montibus Hannoniæ metropoli situm.*

RIchildis Flandriæ & Hannoniæ comitissa, quæ obiit an. 1086. & filius ejus Balduinus, piis operibus & eleemosynis intendentes, in suo allodio Ecclesiam S. Dionysii construxerunt, in qua monachos S. Benedicti instituerunt, & ipsam villam, multisque in locis terras cultas & incultas, silvas, & aquas, & prata, servos & ancillas eidem Ecclesiæ contulerunt, & qua potuerunt libertate, atque honore adfecerunt. In diebus illis Montibus Hannoniæ in Ecclesia sancti Petri tredecim erant Canonici, quorum præbendæ ad donationem Capituli sancti Germani, ejusdem urbis, pertinebant. Unde Richildis Comitissa, & Balduinus ejus filius tantum effecerunt, ut illæ præbendæ in usus monachorum sancti Dionysii converterentur. Et cum omnes oblationes altarium Montensium, & Capellaniarum ad Sacellanos sanctæ Waldetrudis, scilicet ad Canonicos sancti Germani, excepto monasterio S. Petri, pertinerent, compositum fuit ut Ecclesia sancti Germani monasterium sancti Petri, ab Ecclesia S. Dionysii sub annuo censu sex denariorum in ipsius S. Dionysii festo solvendorum, in ipsa Ecclesia S. Dionysii, susciperet perpetuo tenendum. *Hæc fere Jacobus Guisianus in MS. Hannoniæ Coronico.*

CAPUT LXXII.

Zuiphaltense monasterium in d. Constantiensi.

ZUiphaltum sive Zuifaltaha, Latine *ad duplices aquas*, cœnobium à duobus rivis Aych cognominatis, in ipso monasterio concurrentibus sic dictum, Constantiensis diœcesis, non procul à Danubio inter Hanigum & Riedlingum oppida, tribus miliaribus supra Ulmam in Alpibus Sueviæ situm, fundatum amplissimeque dotatum est anno Christi 1088. in honorem B. Mariæ Virginis, pro XII. monachis ex Hirsaugia adductis, ab illustribus Comitibus de Achalm *Luitboldo* & *Chunone* duobus germanis fratribus, pontificatum Urbano secundo, imperium vero Henrico quarto tenentibus. Dotatum est mox ab *Adalberto* quodam Comite Calewensi Sindelfingiacensis cœnobii fundatore.

CAPUT LXXIII.

S. Martini Cœnobium, in urbe Tornacensi.

S. Eligius Noviomensis ac Tornacensis Episcopus, dentes duos Sancti Martini Turonensis Episcopi cum haberet, quos pio adfectu, ex maxilla beati Præsulis extraxerat, cum sacrum ejus corpus à Lothario Galliæ Rege aureæ capsæ includendum acccpisset, indignum judicans sacratissimos hosce dentes, diutius apud se, sine honore publico, retinere, statuit eos publice in basilicis honorandos deponere. Cum itaque apud Tornacum Nerviorum, prædicationis Evangelicæ munus obiret, montem amœnissimum reperit, in quo sanctum Martinum olim orasse, mortuumque ad vitam revocasse, constanter incolæ adfirmabant. Ratus itaque optimam propositi sui exequendi occasionem sibi oblatam, in dicto monte, opidi muris nunc incluso, basilicam & monachorum cellas exædificavit, eoque in loco alterum beati Martini dentem (alterum enim Noviomensi Ecclesiæ dedit,) quem hodieque monachi pie adservant, reliquit. Destructum est autem hoc S. Martini cœnobium à Normanis Belgicam vastantibus, anno octingentesimo octogesimo secundo, soloque æquatum, præter sacellum quod inter ruinas, meritis haud dubie beatorum Præsulum, subsistens, post instaurationi occasionem dedit. Anno namque Christi millesimo nonagesimo secundo (a) postquam Odo, summæ vir eruditionis, Aureliis Tornacum à Collegio Canonicorum B. Virginis evocatus, scholisque præfectus annos quinque Rectoris munere laudatissime functus fuisset, & sanctioris vitæ genus cum discipulis suis aliquot, amplecti jam statuisset, Radbodi Noviomensis ac Tornacensis Episcopi rogatu, B. Martini sacellum, apud muros urbis inter rudera adhuc subsistens, comitante clero, populoque applaudente, postridie Kal. Majas (qui dies tunc Dominicus erat) cum sociis possidendum accepit. Vixit autem cum suis primum juxta regulam S. Augustini: at postmodum, Haimerici III. Abbatis Aquicincti consilium secutus, S. Benedicti habitum atque institutum adsumsit. Anno vero millesimo centesimo quinto, ab instauratione monasterii decimo quarto, dictus Odo Abbas, ad Episcopatum Cameracensem raptus est; relictis in monasterio, à se nuper extructo, monachis Benedictinis amplius octoginta, quibus abiens Segardum virum optimum præfecit, qui annis viginti & uno, magna cum laude, præfuit. *Hæc fere ex loci istius monumentis desumta nobis transmisit R. P. Petrus Loberius, ejusdem cœnobii Abbas, noster olim in studiis Theologicis Lovanii collega. Ceterum Odo sede sua Episcopali postmodum pulsus, quod virgam & anulum, quæ consecratus ab Ecclesia acceperat (ut ipsemet scribit lib. de blasphemia in S. Sanctum) ab Henrico IV. Imp. iterato nollet accipere, ad Aquicinctinum cœnobium se contulit, ubi & obiit anno millesimo centesimo decimo quarto. Scripsit is varia, quæ Trithemius, Henricus Gandavensis, & nos in Bibliotheca Belgica recensemus: ex quibus in Bibliotheca SS. Patrum exstat Commentarius in Canonem Missæ ad Vulbodonem monachum Affligeniensem conscriptus.*

Est autem in hoc Martinensi cœnobio pulcherrima atque amplissima librorum manuscriptorum Bibliotheca, quam aliquando cum admiratione lustravimus.

VArios inter manuscriptos codices, ad quos Sigeberti Gemblacensis Chronicon à nobis cum Appendice Anselmi Abbatis Gemblacensis evulgatum, comparavimus, & Ortelianum exemplar a Tornacensis hujus cœnobii, ut apparet, monacho auctum usui nobis in primis fuit. In eo autem non pauca de monasterii istius instauratione leguntur inserta, quibus nostratis Ecclesiasticæ antiquitatis studiosum nequaquam duximus frustrandum.

Anno CIↃ.XCII. in suburbio Tornacensi ad septemtrionalem plagam urbis, monasterium sancti Martini construere incipit Odo Aurelianensis, VI. Non. Maji, die Dominico. Ex condicto namque prædicta die eo adveniens, comitante eum solemni processione Domino Radbodo ejusdem urbis Episcopo, & clericis Ecclesiæ beatæ Dei genitricis Mariæ, cum populi maxima multitudine, locum ab eodem suscepit Episcopo, una cum IV. fratribus secum ibidem Deo militaturis regula Canonica, sub habitu clericali. Qui Odo Aurelianis oriundus, Tornaci tunc temporis Scholasticus, nullo Cisalpinorum inferior fama celebrabatur, Dialecticæ artis, ceterarumque liberalium scientia. Qua ex re, undequaque ad eum clericis confluentibus, unus è peregrina superveniens regione, annulum aureum illi obtulit, in quo monostichon hoc insculptum fuit.

Annulus Odonem decet aureus Aureliensem. Hæc retulimus, ut ex iis conjiciatur, quantum apud unam regalium Ecclesiarum honorem habere potuisset, si illo tetendisset, dum maluit Christo adhærere in loco pauperiei & indigentiæ.

Anno CIↃ.XCIII. Odo Aurelianensis, invalescente religionis fervore, monachicum habitum una cum ceteris fratribus suscipit, secum in hoc monasterio S. Martini Tornacensis constitutis. Et quia tanta fama viri, ut prædiximus, circumquaque diffusa, tantumque lumen sub modio latere diu non potuit, Dei ordinatione, qui eum altius in posterum sublimare disponebat, cuncta congregatio jam; Deo largiente, numerosior adulta, unanimi voluntate parique voto, eumdem Odonem Abbatem sibi præficit, assensu Radbodi jam prædicti Episcopi. Cui in tantum divina gratia adfuit, ut cum ante ejus adventum, idem locus

per

(a) *Meyerus in Annal. Flandriæ tradit id factum an. 192.*

per CCC. ferè annos desertus fuisset, nec quidquam omnino appendiciorum haberet, plusquam LXX. monachos infra XII. annos in eo congregaverit, constructis sufficientibus eis officinis, tanta agrorum amplitudine acquisita, tantaque substantia, quæ superabundaret ad necessarios usus, tam supervenientium hospitum, quam inhabitantium monachorum.

Anno CIↃ. CV. Manasse Cameracensi Episcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio sancti Martini Tornacensis Ecclesiæ in Episcopatu ei succedit. *Hactenus ex manuscripto Sigebertini Chronici exemplari quod olim Abrahami Ortelii, Cosmographi Regii fuit, nunc in bibliotheca Soc. Jesu Antwerpiæ adservatur.*

Obiit autem Odo XIII. Kal. Julii, an. Christi millesimo centesimo decimo tertio, (non decimo quarto, ut alibi legitur:) quod ex libello seu (a) *Epistola longiore, de ejus vita & obitu à N. monacho Aquicinctino scripta certo didici. In qua de scriptis ejus hæc inter alia leguntur:* Extant apud nos quædam ejus opuscula, quæ digna habentur memoria, scilicet de Canone Evangeliorum, & Canone Missæ libelli duo, Disputatio contra Judæum, Homilia de Villico, Liber unus de originali peccato, & alius de blasphemia in Spiritum sanctum, quem interrogationi meæ dignatus est respondere, meoque nomini consecrare.

Commentarius porro in Canonem Missæ scriptus est ad Wolbodonem monachum Affligemiensem, unum è sex illis primis militibus, qui cœnobii Affligemiensis fundamenta jecerunt.

CAPUT LXXIV.

Formpachense monasterium, vulgo Formpach, *in Bavaria.*

DE fundatione istius monasterii scribit Aventinus, quod omnino non convenit cum infra scriptis monumentis & confirmatione Lotharii Imperatoris, ex quibus, quomodo se res habeat, certius comprobatur. *Incipit commemoratio traditionum cœnobii sive monasterii S. Mariæ, quod est ad Formpach. Ego Berengerus, Formpachensis cœnobii primus non meis meritis Abbas, & hi, qui mecum congregati sunt fratres, animadvertimus, alternæ charitatis & debitæ esse retributionis illos describi, qui primum, & qui deinceps suæ hereditatis heredem fecerunt Ecclesiam nostram, quæ est ad Formpach consecrata in honore S. Dei Genitricis Mariæ, pariterque loca, à quibus & quomodo ad hanc tradita sint, adnotari, ut notitiam illorum, qui ea tradiderunt, successoribus nostris relinquamus, & per hanc memoria eorum nominatim fiat & longa. Tradidit namque in primis Domina Himelrud, venerabilis matrona, ad eandem Ecclesiam, cum manu Advocati sui, in usus ibidem Deo servientium, hæc suæ proprietatis loca, quæ hic sunt nominata, villam scilicet Thennaten, Winehartesheimin, Machingen, Hartheim, Rischermin, Minicheimin. Accepit quidem ea ipsa materfamilias Thiemonem Comitem in Advocatum sibi, etiam dictæ Ecclesiæ, & his omnibus, qui vel quæ ad hanc pertinent; ea ratione & complacitatione, ut nunc post illum ejusdem advocationis curam & regimen susciperet, qui in filiis ejus primus esset ætate, & sic simili modo de filiis in filios suæ posteritatis hujus tutelæ procuratio transiret, quatenus eo propensiori cura susceptis in patrocinatum patrocinaretur, quo se vicem & locum patris, avi, etiam proavi procurare sciret: postea Eckpertus Comes quarto loco a prænominato avo Thiemone ejusdem procurationis debitor effectus, consilium habuit cum Abbatibus, cum Marchionibus, & aliis honestioribus religiosis viris religionis, & maxime cum Episcopo Pataviensi Udalrico, & ex fiducia & auctoritate consilii eorum, congregatis, in eodem loco Formpach monachis, effecit Abbatem Berngeram, monachum expertum atque probatum, quem Episcopus Pataviensis ille, qui supra, anno Incarnationis Dominicæ* 1094. *indictione secunda*, 16. *Kalend. Januarii, Abbatem consecravit, & faciens sermonem pro eo ad populum, enunciavit ea, quæ ipse Advocatus Eckpertus, & cunctus qui aderat populus collaudavit videlicet, ut ea ipsa Abbatia ad Formpach sit libera, & monachi illi post mortem Abbatis sui liberam potestatem habeant ad eligendum sibi Abbatem, undecunque huic nomini idoneum invenire possint, sive in suo sive in alio vicino, seu longinquo monasterio, & is qui electus fuerit, ad designationem suæ electionis baculum ab altare sui monasterii sumat, & si forte monachi illi in electione dissentiant, tunc adveniens Episcopus Pataviensis, cum Advocato ipsorum eos suis exhortationibus coadjuvet, & ut mediator sanioris partis sententiam tenere persuadeat; moxque idem Præsul hæc ita suo decreto cum clericis & Abbatibus, qui præsto erant, stabilivit, & Episcopali banno confirmavit. Aliunde hæc firmari non erat propter schismata & dissensiones, quæ tunc temporis in sede Romana erant, & in regno.*

Burrbonium sive Burrbense monasterium, in d. Constantiensi.

MOnasterium istud situm est in Ducatu Wirtembergensi, secundo lapide ab Ulma Sueviæ metropoli, fundatumque circa annum 1095. ab *Anselmo*, ejusque filiis *Henrico* & Hugone, Palatinis Tubingensibus.

In eadem d. Constantiensi visitur *Biblingum*, cœnobium pariter Ordinis Benedictini, in honorem S. Martini anno 1099. ab Othone & Hermano, fratribus, Comitibus de Hirchberch.

(a) *Extat ea MS. apud me & alibi.*

Castellum monasterium, in Palatinatu Superiore.

IN honorem Dei ac S. Petri fundatum est hoc monasterium anno Christi 1098. à *Frederico* Comite de Castelberch & *Bertha* ejus conjuge.

Abbatiæ Ordinis S. Benedicti, quæ hodieque perstant ac florent ex Chronico Constantiensi Joannis Pistorii Præpositi Vratislaviensis anno 1607. edito.

PEtri-domus, alias *Petershausen*, in urbe Constantiensi.
Augia major vulgo Reichenow.
Zwyfalten.
S. Georgii in nigra silva.
Alberspach.
Blaubeuren.
Ochsenhausen.
Wiblingen.
Weingarten.
Engelberg cœnobium tam monachorum quam monialium Ord. S. Benedicti in tractu Lucernensi.
Augia Prigantina.
Ysni sive Isni.
Cella B. Mariæ.
S. Truperti in Nigra silva prope Friburgum.
S. Petri in Nigra silva.
Rynow.
S. Joannis in Turtaal.
S. Galli.
Muri S. Benedicti A.
Truob.
S. Georgii in Stain.
Thuregum, monialium.
S. Blasii.
Omnium Sanctorum in Schafhusen.

Isnense monasterium.

SItum est hoc monasterium, intra muros Isnæ, opidi Imperialis apud Suevos, & fundatum in honorem SS. Jacobi & Georgii an. 1096. à *Mangoldo* Comite Veringensi, ejusque filiis *Waltero* & *Walfrado*, ut scribit Bruschius libro citato.

Neresheimium, tertio lapide à Nordlingiaco Sueviæ opido.

FUndatum ac dotatum legitur an 1095. ab *Hartmanno* Comite Dillingensi & *Adelheide* ejus conjuge: consecratum vero ab *Ulrico* Hartmanni Comitis filio, Episcopo Constantiensi.

Ochsenhusium, in Suevia.

EST in Suevia quoque Ochsenhusiensis Abbatia, duobus milliaribus à Memmingiaco, totidemque fere à Biberaco sita: cujus primi fundatores ignorantur. Fuit olim non nisi Præpositura, à S. Blasii monasterio in Hercynia silva dependens, sed anno 1420. facta est Abbatia libera & à S. Blasii jugo prorsus exempta.

Anno 1540. totum cœnobium in corporatum est, ut loquuntur, Episcopatui Constantiensi.

CAPUT LXXV.

Augia major Germanice Reichenovv *ad locum inferiorem, in d. Constantiensi.*

ILlustris hæc Abbatia, olim utriusque sexus, nunc solummodo monachorum, fundata legitur anno Christi 1098. ab *Udalrico* Rhetorum & Brigantiæ Comite, templumque dedicatum est ab *Ulrico* Constantiensi Episcopo. Fuit hoc monasterium exemptum, nunc vero Episcopatui Constantiensi est incorporatum. In Augia majore quiescunt reliquiæ *S. Marci* Evangelistæ, Venetiis eo advectæ ante annos sexcentos: ut tradit Jo. Pistorius in Chronico suo Constantiensi, itemque *S. Pirminii* hujus loci Abbatis, ut idem commemorat.

Alba Augia Narcostorum aut potius Norici, Germanice Weissenavv *im Nordgev, in diœcesi Bambergensi.*

FUndatum legitur hoc monasterium an. 1053. à Gebhardo Comite, qui Eistetensis Ecclesiæ Episcopus, ac tandem post Leonem IX. consanguincum suum, Romanus Pontifex factus, Victor II. cognominatus est.

Postea

Postea anno circiter 1130. quasi post liminio renovatum atque ampliatum est à S. *Otthone* Bambergensis Ecclesiæ Episcopo, Pomeranorum Apostolo. Ita Bruschius lib. de monasteriis Germaniæ.

Est & Alba Augia Sueviæ, hoc est Album Pratum, sive ut alii vocant minor Augia vulgo *die Minderow*, magnificum ordinis Præmonstratiensis monasterium prope Ravenspurgum opidum Imperiale, de quo vide chronicon nostrum Præmonstratense.

Augia dives, vulgo *die Reichenow*, monasterium amplissimum in insula fundatum est circa annum 724. à *Priminio* Episcopo Meldensi ejusque loci primo Abbate, auxiliis Caroli Martelli: ad quod non nisi Principes, Comites, ac Barones olim admitti solebant. Ceterum Abbatia ista Constantiensi Episcopatui est incorporata circa annum 1544. consentiente Romano Pontifice.

CAPUT LXXVI.

Casale Benedicti, *vulgo* Chezaubenoist, *in Francia.*

TEmporibus Leodegarii Archiepiscopi Bituricensis qui sedit anno 1098. fundatum fuit *Casalis Benedicti* cœnobium ac dotatum, auctore Andrea, illius monasterii primo Abbate, qui obiit anno 1120.

Est hoc monasterium caput Congregationis reformatæ in regno Galliæ. Exstatque Bulla Leonis X. de erectione Congregationis Casalis Benedicti, ad instar Congregationis Montis Cassini, alias S. Justinæ de Padua, reformatæ, data Kal. decembris anno 1516. Sunt autem Abbatiæ quinque ex reformatione Casalis Benedicti in Francia satis notæ: quarum Pontificia Regiaque privilegia citat Choppinus lib. 2. de Domanio Franciæ tit. 10.

Ceterum Casalis Benedicti Abbates non nisi triennales sunt.

Sub Congregatione Montis Casalis, quot monachorum, totidem Virginum sunt monasteria, nimirum *Bituricense* S. Laurentii, *Lugdunense* S. Petri, *Nivernense* Nostræ Dominæ, *Ijeuriense* seu *Molinense* in Borbonia, & *Charentonense* in provincia Bituricensi: vide Choppinum lib. 2. Monasticon tit. 1. & tit. 2.

CAPUT LXXVII.

S. Crucis monasterium in opido Imperiali Donawerda.

PRæclarum hoc monasterium fundatum initio legitur pro virginibus Deo dicatis an. 1100. à *Mangoldo* Comite Dillingensi & Hiburgensi, ejusque conjuge *Tuta*, & auctum postea à duobus aliis Mandoldis ejusdem stemmatis Comitibus. Quorum omnium communis exstat tumulus, hac epigraphe.

Tres fundatores Mangoldi, Tutaque, flores
Cœlestis prati, pausant simul hic tumulati.

CAPUT LXXVIII.

S. Andreæ Cœnobium, apud Brugas Flandrorum.

ANno CIↃ. XCVIII. Robertus Hierosolymitanus, Flandriæ Comes, jubet per litteras uxori Clementiæ, cœnobium aliquod construat in honorem D. Andreæ, ideo quod is Divus Petro Massiliensi sacerdoti apparuerat, auctorque exstiterat sacræ inveniendæ lanceæ. Clementia statim impetravit ab Baldrico (*aliis Balduino*) Tornacensi Episcopo, & Lamberto Archidiacono, Reincroque Persona gentilitia, altare in Stratis, alio nomine Bertferkerk, juxta Brugas cœpitque mox ibi construere cœnobium nationis Benedictinæ.

Anno CIↃ. C. Robertus Comes ex Syria rediit domum, acceptus à suis popularibus incredibili lætitia, & cellam à se constructam juxta Brugas in honorem D. Andreæ, Fulgentio commendavit, Abbæ Haffligemensi, ea conditione, ut is ex sua domo monachos eo mitteret.

Anno CIↃ. CLXXXVIII. Andreani cœnobitæ juxta Brugas, qui hactenus sub Haffligemensibus fuerant, agente Philippo Elsatio, Flandriæ Comite, Hugonem sibi peculiarem ac proprium acceperunt Abbam.

Anno CIↃ. CCVI. obiit Hugo primus Abbas. *Meyerus in Annalibus Flandriæ. Eadem fere tradit Chronographus Affligemensis, cujus verba, fidei apud Lectorem augendæ, subjungam:* Locus iste datus fuit nobis à Clementia Flandrensium Comitissa, confirmante Balduino Tornacensium & Noviomensium Episcopo, ut ibidem monasterium construeretur. Actum anno Domini millesimo centesimo. Confirmavit nobis cellam istam Paschalis secundus Papa, anno Pontificatus sui sexto, Christi vero millesimo CV. Item rogante Frandrensium Comite Roberto, Episcopus Tornacensis liberam eam nobis fecit. Item Callistus II. anno sui Pontificatus primo, Domini vero millesimo centesimo nono decimo, cum suis pertinentiis, nobis eam confirmavit. Item Eugenius tertius, anno sui Pontificatua quarto, Christi millesimo centesimo quadragesimo octavo. Item ab Alexandro divisum est hoc monasterium ab Haffligemiensi, de consensu Abbatis Haffligemiensis, ut idem Abbas eligatur, per Guilielmum Re-

mensem Archiepiscopum. Actum anno Domini millesimo centesimo octogesimo octavo. Item præsente Philippo Flandrensium Comite, monasterium Haffligemiense quitavit Ecclesiam prædictam & liberam ab omni jurisdictione penitus, & absolutam clamavit, consentiens super electione Abbatis ibidem. Actum an. Domini millesimo centesimo octogesimo octavo. *Hactenus ille.*

CAPUT LXXIX.

Monasterium S. Petri in monte Matrona apud Bavaros.

IN vertice Matronæ montis, qui in superiori Bavaria D. Petro dicatus, Oeno continuatur, supra castrum *Falckenstain*, atque in illius ditione situm monasterium *Berchtoldus* Comes *ab Andechs & Dissen*, Monachis S. Benedicti ædem condidit, circa annum 1100. Sic Aventinus. Alibi sic ponit, *Arnulphi Comitis filii, Poppo, Berchtoldus primus, Otto Wolfratshusius, & Gebhardus, hoc monasterium fundarunt.* Defecit hoc monasterium postea, atque excisum est eo bello, quod Rudolphus Dux Bavariæ, jussu soceri, sui Adolphi, Rom. Regis, contra Menardi Ducis Carinthiæ & Comitis Tyrolensis filios rebelles Imperii, gessit. Monachis in exilium actis, Conradus ad *Hornstam* ejusdem religionis, sacras reliquias ac librum Missalem perveterem (quæ adhuc hodie monstrantur,) secum abstulit, anno 1296. atque in sanctum montem *Andex* portavit, juxta Aventinum lib. 7. Annalium. Deinde monasterium hoc in Præposituram abiit, quam Princeps plerumque alicui ex aulicis sacerdotibus confert, qui ibi vicarium habet, absque ulla animarum cura, quæ ad parochiam *Flinspach* ditionis prædictæ in Falckenstein pertinet. Ita Hundius.

Spanheimense seu Sponheimense monasterium in d. Moguntina.

ANno Christo 1044. *Everardus* Comes de Sponheim Ecclesiam in loco qui *Mons Campi* dicebatur antiquitus, fundavit. Anno 1101. Stephanus Comes de Sponheim Ecclesiam in Monte Campi à suis progenitoribus fundatam in cœnobium monachorum Ordinis D. Benedicti erigendum curavit. An. 1123. Megenhardus Comes, Stephani filius Ecclesiam & monasterium Sponheimense, dedicandum curavit in honorem B. Mariæ & S. Martini Turonensis Archiepiscopi. Plura vide in Chronico Sponheimensi Joannis Tritemii hujus loci Abbatis qui obiit Abbas S. Jacobi majoris apud Herbipolim.

S. Dysibodi monasterium, in d. Moguntina.

ANno 1108. cœptum est monasterium construi in honorem S. Dysibodi. Piæ namque memoriæ Burchardus Abbas D. Jacobi Moguntiæ, quem Ruthardus Archiepiscopus Ecclesiæ S. Dysibodi primum Abbatem præfecerat, II. Kal. Julii primum fundamenti lapidem jussu præfati præsulis posuit, ita Dodechinus in Chronico: Vide Serarium lib. 5. Rerum Moguntiacarum in Ruthardo Archiepiscopo.

Malbarstorf, alias Malbarzdorf, & Madilbartistorf.

MOnasterium istud fundatur per *Henricum & Ernestum* filium, Comites de Kirchperg, anno 1109. Aventinus in Annalibus ita ponit: *Eadem tempestate Henricus & filius ejus Ernestus Comites à Kirchperg, arcem suam Mallerstorf, in inferiori Bavaria prope Laber amnem sitam, in templum commutant; Hartwicus Ratisbonensis Episcopus dicat, sacris D. Benedicti initiat, Burchardum Magistrum, id est, primum Abbatem legit.* Primo ibi juxta castrum, in quo comites illi residebant, ædificata est capella in honorem S. Burchardi, quæ adhuc hodie vetus & prima fundatio appellatur; *die alt Stifft*, & non tantum pro Abbate & monachis, sed etiam pro Priorissa & monialibus S. Benedicti Ordinis, quæ postea defecerunt; sicque totum castrum in monasterium transivit. Sunt autem in illa capella S. Burchardi non solum fundatores sepulti, verum etiam sex alii illius familiæ; quod testatur vetustus lapis ibi cum hac inscriptione.

Hic fundatores Comites tumulus capit iste,
In cœlis Christe, facies tibi proximiores.

Hoc monasterium fuit per manum liberi hominis Eberhardi Ecclesiæ Bambergensi collatum, confirmatumque per Innocentium Pontificem anno 1139.

CAPUT LXXX.

Regni Scotiæ monasteria varia.

MUlta olim Benedictini Ordinis monasteria in regno Scotiæ exstiterunt, multique ex eo regno viri Apostolici in Germaniam superiorem atque inferiorem transmigrarunt: Ut ex Joanne Molano in Natalibus Sanctorum Belgii; ex Vigileio Hundio in Metropoli Salisburgensi, ex Gaspare Bruschio in Chronologia monasteriorum Germaniæ, aliisque discere licet.

Inter Scotiæ monasteria hæc celebria fuere, *Dunelmense, Dunfermelinense, Scovense, Novocastrense* ut alia.

Dun-

Dunfermilinenſem Abbatiam excitavit *Edgarus* LXXXIX. Scotiæ Rex, & frater ejus, atque in regno ſucceſſor Alexander faſtigio impoſito perfecit, multisque prædiis locupletavit; Edgarus anno Chriſti 1109. & regni ſui nono vivere deſiit; Dunfermelini ſepulturæ traditus.

In Novo Caſtro *David* I. eo nomine Rex duo monaſteria exſtruxit, unum ordinis S. Benedicti, alterum ordinis Præmonſtratenſis. Hæc tradit Jo. Leſleus lib. VI. de rebus Scotorum.

CAPUT LXXXI.

Michaelis campus, Germanice Michelsfelt.

MOnaſterium iſtud generis nobilitate conſpicuis deſtinatum circa annum Chriſti 1119. excitavit *Otho* VIII. Epiſcopus Bambergenſis & Pomeranorum Apoſtolus, ut ex illius diplomate conſtat, quod Bruſchius recitat in Chronologia monaſteriorum Germaniæ.

Monaſterium & Congregatio Burſfeldenſis in Germania.

ANno 1420. quo Conſtantiæ in Germania Synodus eſt celebrata, Capituli, ut loquuntur ſeu Congregationis Burſfeldenſis reformatio ſumpſit exordium. Hujus auctor fuit *Joannes Rodius*, Abbas cœnobii S. Matthiæ apud Treveros, qui generalis ordinis Viſitator à Conſtantienſi Synodo conſtitutus, ſeipſum inprimis ac monaſterium ſuum reformavit, & decretorum à ſe editorum confirmationem à Romano Pontifice impetravit. Inter cetera vero ordinis hujus monaſteria *Burſfeldia*, pauperculum Saxoniæ cœnobium, Reformationis iſtius decreta primum ſuſcepit, & in *Reinhauſenſe*, aliaque vicina aliquot Saxoniæ monaſteria derivavit. Mortuo deinde Joanne Rodio, *Joannes Hagenſis*, Abbas Burſfeldenſis, qui in monaſteriis aliquot veterem diſciplinam jam inſtaurarat, agente Jacobo Treverenſi Archiepiſcopo, ſucceſſor illi datus eſt. Sed cum nollet pauperculum Burſfeldenſe ſuum cœnobium relinquere, alius in Rodii locum, ut generalis Reformator eſt ſuffectus; ſed exiguo admodum fructu. Itaque temporibus iſtis in Germaniam venit *Nicolaus Cuſanus* Cardinalis & Sedis Apoſtolicæ Legatus, qui Joannem Hagenſem, pietatis opinione celebrem, ad ſe evocatum, generalem Ord. Reformatorem pronuntiavit. Quo factum eſt; ut idem Cuſanus conventum, ſeu Capitulum, ut vocant, annuum pro conſervatione Reformationis inſtitueret, Præſidis ſeu Præfecti domicilium è S. Matthiæ Treverenſis cœnobio Surſfeldiam transferret, omniaque Reformationis decreta à Romano Pontifice curaret approbanda. Huic porro Burſfeldenſi Congregationi pleraque Germaniæ ac Galliæ Belgicæ monaſteria ſeſe olim aggregarunt: quæ Congregatio ſive ſocietas hodieque perdurat.

CAPUT LXXXII.

Oſtbroucanum Cœnobium, milliari uno ab Ultrajecto, Germaniæ inferioris opido.

ANno Domini milleſimo centeſimo viceſimo ſecundo, Godebaldus Epiſcopus Trajectenſis XXIV. ſuperædificavit in paluſtri ſolitudine de Oeſtbrœk cœnobium monachorum, & monialium in honore ſanctæ Mariæ perpetuæ Virginis, & ſancti Laurentii pretioſi martyris. Quod monaſterium propter arctam religionis obſervantiam, dicebatur olim Carcer Ordinis. Ibidem enim congregatio maxima fuit, & rigor monaſticæ diſciplinæ ſecundum regulam S. Benedicti diſtrictiſſime pullulavit.

Et infra: Anno milleſimo centeſimo viceſimo octavo, Godebaldus Epiſcopus morbo gravatus, in Oeſtbrœck habitum religionis accepit poſtquam Trajectenſem Eccleſiam annis XV. in pace rexiſſet. Qui demum II. Idus Novembris defunctus eſt, & in eodem monaſterio ſatis honorifice ſepultus. *Ita Joannes Becanus in manuſcripto Ultrajectenſis Eccleſiæ Cronico. Eadem narrat Joannes Leidanus in ſuo manuſcripto Hollandiæ Chronico: vult tamen, anno milleſimo centeſimo viceſimo primo, cœnobium iſtud à Godebaldo ædificatum. Quanquam alii notant Godebaldum non tam incohaſſe, quam ea, quæ ab Hermanno, Theoderico & Henrico Equitibus, aliisque nobilibus viris incobata, & a Machtilde Imperatrice, anno milleſimo centeſimo viteſimo ſecundo, erant data, aperfeciſſe, & auctoritatis ſuæ munimine ſtabiliviſſe, anno milleſimo centeſimo viceſimo quinto. Fuit itaque principio monaſterium hoc ſexus utriusque ſed an. milleſimo centeſimo triceſimo octavo, monialium prædia a monachorum prædiis ſunt diviſa; virginumque cœnobium in ſilva haud procul diſſita à fundamentis ædificatum, & Deiparæ Virgini dedicatum Belgice* Vrouwenclooſter, *Latine* Dominarum monaſterium *dixeris.*

Primus Abbas Oſtbroucanus fuit Berengerus, quo præſide miraculum inſigne contigiſſe Rupertus Abbas Tuitienſis commemorat. Qui quidem (a) *Rupertus ex S. Laurentii apud Leodicenſes cœnobio, ipſis initiis, ad hoc Oſtbroucanum ſe contulit, indeque poſtea Tuitium, quod ad Rhenum fl. eſt, ex adverſo Coloniæ Agrippinæ eſt ſitum, ubi & Abbas creatus demum obiit.*

CAPUT LXXXIII.

Viennenſe Scotorum monaſterium in Auſtria.

BEnedictini monachi, cum Scotam monaſteriis refarciſſent nec Britannicæ inſulæ anguſtiis dutius coerceri poſſent, in Germaniam late redundarunt, & variis in locis ut *Viennæ* in Au-

(a) *Lib. 1. de div. off. Cap. 3.*

Auſtria, *Herbipoli* in Franconia, *Coloniæ* in Ubiis, & alibi liberalitate principum ſuorum popularium ſeminaria excitarunt. *Henricus* certe Auſtriæ Dux anno Chriſti 1121. monaſterium, cenſu lautiſſimo auctum, Viennæ in favorem Scotorum excitavit, atque edicto cavit, nequis extra Scotos in illo monaſterio vel Abbas crearetur, vel monachus, adſciſeretur ut tradit Joannes Lerleus Epiſcopus Roſſenſis lib. 6. de rebus Scotorum.

Eichenbrunnum, in d. Auguſtana.

EXſtructum eſt hoc monaſterium in honorem SS. Petri & Pauli à *Gumberto* domino de Fochberg, ejusque filio *Chrinone*, idque Calixto II. P. M, anno 1122. confirmante.

Mellicenſe monaſterium in Auſtria.

FUndatum eſt hoc monaſterium anno 1122. non procul à Vienna Auſtriæ atque à Calixto II. conſecratum. Ab eo nomen induit Congregatio Mellicenſis, ad quam hodieque ſpectat *Tegeruſtenſe* monaſterium juxta Ingolſtadium & alia. vide Wionium lib. 5. Ligni vitæ cap. 11.

Elchingum, infra Ulmam, ad Danubium.

IN diœceſi Auguſtana quoque viſitur monaſterium Elchingenſe an. 1128. fundatum à *Conrado* duce Saxoniæ ejusque conjuge *Lucia* Sveviæ duciſſa, Conradi III. Imp. ſorore.

Biburgenſe monaſterium, in Germania.

ANno à nato Chriſto 1124. *Ulricus* & *Gebhardus*, majores natu fratres germani, filii Henrici de Biburg & Berthæ, patriam diviſerunt hereditatem. Ulricus & Gebhardus ſortiti ſunt *Hilpoldſtain*, Conradus autem Erbo atque Bertha *Biburg*. Alii duo fratres *Eberhardus* & *Meginwardus*, ſacris initiati erant, ille Canonicus Bambergenſis, ac deinde monachus Prufelingenſis; hic veteris Capellæ Ratisbonenſis Præpoſitus. Quatuor alii filii *Otto*, *Magnus*, *Albertus*, *Hazilo*, ante obitum parentum ex hac vita migrarant. Nam Henricus ille ſuperior undecim liberos ex Bertha ſua conjuge progenuit, decem mares, & unam ſemellam Bertham.

Proximo deinceps anno, nimirum 1125. *Conradus Erbo*, & *Bertha*, conſilio & auxilio S. Ottonis, Epiſcopi Bambergenſis, de ſuo patrimonio Benedictinis viris & ſeminia cœnobium, item pauperibus atque egenis Xenodochium ædificare cœperunt, & octavo anno compleverunt, hoc eſt, anno 1133.

Quo etiam anno in die Simonis & Judæ, *Otto* Bambergenſis Epiſcopus, & *Henricus* Comes de Wolffratshauſen, cognatus Berthæ, uxoris Henrici ſuperioris, Pontifex Ratisbonenſis, templum Biburgenſe conſecrarunt. *Eberhardus*, monachus Pruſelingenſis, eo tempore frater fundatorum fit Abbas; frater ejus *Ulricus de Stain*, Advocatus, qui cum uxore Halica & filio Burchardo villam Perchach dono dedit monaſterio. Innocentius ſecundus, Pont. Max. comprobavit hanc fundationem, & diplomate confirmavit.

D. *Eberhardus*, primus Abbas, Canonicus Bambergenſis, deinde monachus à D. Ottone, Epiſcopo Bambergenſi, translatus in Pruſeling, manſit ibi usque ad conſecrationem monaſterii à fratribus ſuis conditi, cui ipſe præfuit annis tredecim. Deinde Cunrado primo Archiepiſcopo Salisburgenſi, de Abenſperg oriundo, cognato ac vicino ſuo in Epiſcopatu ſucceſſit, electus anno 1147. Præfuit annis ſeptemdecim, obiitque anno 1164. ſepultus in majori Eccleſia, ubi adhuc religioſe colitur. Sic Hundius in Metropoli Salisburgenſi.

CAPUT LXXXIV.

Fliderbecanum, ſeu Vlirbacenſe cœnobium, olim extra, nunc intra muros urbis Lovanienſis.

HUjus cœnobii auctor fuit Godefridus, eo nomine primus, cognomento Barbatus, Dux Lotharingiæ & Comes Lovanienſis, de cujus initiis ac progreſſu Chronographus Aſſligemienſis audiatur: Iſte locus traditus fuit monaſterio Haffligemienſi à Godefrido Lovanienſium Comite, ut ibidem cella conſtrueretur, & monachi ponerentur. Deinde uſum tam in ſilvis, quam in paſcuis & aquis, fratribus ibidem annuit, atque à telonio & omni exactione eos liberos fecit. Datum anno Domini milleſimo centeſimo viceſimo quinto, & confirmatum ab eodem, anno milleſimo centeſimo triceſimo octavo.

Idem locus ab Henrico Leodienſi Epiſcopo nobis confirmatus eſt anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo ſeptimo, anno Præſulatus ejus tertio, & ab Eugenio Papa tertio anno Pontificatus ejus quarto, Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo octavo. Diviſum eſt autem hoc monaſterium ab Haffligemenſi cœnobio, cum conſenſu utriusque conventus, ſub certis conditionibus, anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo tertio, Indictione ſexta. *Hactenus ille.*

Fliderbecanum itaque cœnobium primitus non niſi cella ſeu Præpoſitura, ut vocant. Haffligemienſi monaſterio annexa exſtitit. Primusque ejus loci Præpoſitus N. à Godeſchalco Abbate Affligemienſi, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo octavo, eſt conſtitutus. Cujus ſucceſſor Arnulfus, N. Lothoringiæ & Brabantiæ Duce rogante, ipſis indulſit, ut Abbatem ſibi, ſed ex

Affligе-

Affligemiensium monachorum cœtu, diligerent. Demum prædiis cœnobii paullatim imminutis, Alexandri IV. Pont. Max. jussu Vliderbacenses ab omni subjectionis jure, quo Affligemiensibus erant obnoxii, an. 1259. sunt absoluti, concessumque ut Abbatem suo è corpore adsumerent.

Porro Bursfeldensis Capituli reformatio apud Vliderbecanos introducta est per N. S. Jacobi Leodicensis Abbatem, & Sedis Apostolicæ Commissarium, Joannes Langrodii Abbatis ævo, qui an 1484. creatus Abbas, an. 1519. vivere desiit. Joanni Langrodio successit alter Joannes Panhusius, qui primus infulam seu mitram à Rom. Pontifice impetravit, obiitque an. 1543. Fuit cœnobium istud olim dimidio fere milliari à muris Lovaniensibus situm, quod cum anno 1572. Sept. 25. propemodum in cineres ab hæreticis redactum esset, Vliderbecanis Lovaniense Beggardorum cœnobium, anno 1590. Apostolica & Regia auctoritate est concessum; Beggardis qui supererant, Benedictinum institutum amplectentibus. *Hæc fere Joannes Bapt. Grammajus, vir eruditus, ex ejus loci monumentis nobiscum communicavit; cujus & Brabantiæ historiam, plura qui volet, legat.*

Diploma Godefridi eo nomine primi, Ducis Lotharingiæ & Comitis Lovaniensis.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Godefridus Dei ordinatione, Dux & Marchio Lotharingiæ, atque Comes Lovaniæ, omnibus fidelibus cælestes mercari divitias. Considerans omnem mundi gloriam instar fluminis raptim præterfluere, & omnes amatores suos subito inanes & vacuos relinquere, utile mihi fore perspexi, & necessarium, ut de divitiis, divina mihi largiente bonitate concessis, aliqua servis Dei vivens impartirer, quæ moriens integra invenirem. Locum itaque quemdam Fliderbeca appellatum, ab omni potestate, tam mea, quam Ecclesiæ Lovaniensis, liberum, beato Petro Haffligemiensis Ecclesiæ (sicut moris est Principibus) cum omnibus pertinentiis suis libere tradidi, ut Abbas Haffligemiensis cellam ibi, Dei & mea meorumque opitulatione, extrueret, monachos poneret, qui die noctuque pro mea, meorumque salute Deo supplicarent. Ut autem firma pax & concordia, inter clericos & monachos, sicut decet, inviolabiliter perseveret, ex utraque parte immutabiliter decretum est, ne altera pars quidquam, quod juris sit alterius partis, sibi usurpet. Advocatus vero loci erit, quicumque Lovaniæ Comes fuerit, qui Advocatum alium pro se numquam constituet, nec de Advocatia illa aliud beneficium exiget, aut recipiet, nisi devotas à fratribus orationes, & æternam à Christo remunerationem. Præterea omnem usum tam in silvis quam in pascuis, & aquis meis, fratribus libenter anuui, & ut à telonio, & omni hujusmodi exactione, in omni loco mei juris, perpetuo sint liberi. Ut autem hæc traditio nostra firma & inconvulsa perseveret, præsentem paginam sigillo meo signavi, & idoneis testibus, quorum subscripta sunt nomina confirmavi. § Signum Meuronis Decani S. Richesonis Scholastici. S. Everardi. S. Joannis & Henrici de Bierbeke. S. Henrici de Landen. S. Willelmi de Bechevoort. S. Arnulfi de Oppenthorp. Datum est hoc Lovaniæ anno incarnationis CIↃ. CXXV.

CAPUT LXXXV.

Gerardi-Montense S. Hadriani Cœnobium, in Flandria.

FUit hoc cœnobium primo situm ac fundatum in vico quodam Declivio, seu Declivim nuncupato, per Manassem Episcopum Cameracensem, circa annum millesimum nonagesimum quintum; sed consentiente Manasse Archiepiscopo Remensi, ejusque Coepiscopis, propter loci angustias à Declivio ad Gerardi montem translatum est, anno millesimo nonagesimo sexto, petente id Roberto Hierosolymitano Flandriæ Comite, & Hinrineboldo ejusdem oppidi Castellano. *Hæc nobiscum R. P. Hieronymus Moncæjus, ejus loci Abbas, Francisci Moncæi viri scriptis editis clari frater, communicavit. Ceterum Gerardi-mons oppidum est Flandriæ, ad quod S. Hadriani, martyris Nicomediensis reliquiæ ex Raulicuria Hannoniæ pago, ab Eubaldo sacerdote, an. millesimo centesimo decimo, sunt translatæ. Quæ quidem reliquiæ hoc in cœnobio hodieque asservantur, tantoque piorum hominum concursu frequentantur, ut & cœnobium & oppidum ipsum S. Hadriani cognomento fere innotescant. Meyerus in Annal. Flandriæ an.* 1110.

CAPUT LXXXVI.

Abusium corrupte & vulgo Anhusium in d. Augustana.

DIstat hoc monasterium quarto milliari ab Ulma Suevorum metropoli, & constructum est in honorem S. Martini Episcopi à *Manogoldo* Comite Palatino Tubingensi ejusque filiis, *Gualtero* Episcopo Augustano, *Mangoldo*, *Adalberto* & *Udalrico* Comitibus, sub annum Christi 1125. ut tradit Caspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

Est & Anhusium cœnobium monachorum Ordinis Benedictini in Marchionatu Brandeburgensi fundatum anno Christi 958. in d. Aureatensi, ab *Ernesto* Comite de alto Truhendingen ejusque Sororio *Hartmanno* Barone de Lodenburg.

Aſpachenſe *monaſterium, vulgo* Aſpach, *in Bavaria.*

EST iſtud cœnobium fundatum à *Chriſtiana*, vidua *Geroldi* Comitis, conſecratum ab *Ottone*, Epiſcopo Babenbergenſi anno 1127. Aventinus in Annalibus ſuis ponit, Geroldum & Chriſtinam conjugem prætorium ſuum Benedictinis tradidiſſe. Pertinebat autem hoc monaſterium jure Advocatiæ, ad ditionem *Frauenſtam* & *Ering*, quæ olim ad Eccleſiam Bambergenſem ſpectabant. Unde ſuperioribus annis, tempore Willelmi & Ludovici, Ducum Bavariæ, Epiſcopi Bambergenſes prætendebant neſcio quæ jura ad iſtud monaſterium, volebantque Prælatos jura temporalia & Epiſcopis in feudum recipere annuamque penſionem ſolvere. Sed renuebant Principes, & ſub ſua ditione ac protectione ſicut ipſorum anteceſſores, retinuerunt. Ita Hundius.

CAPUT LXXXVII.

S. Odolphi Stavrienſe Monaſterium, in Friſia Occidentali.

COenobium iſtud inſtitutionem ſuam debet B. Odulpho presbytero, Orſcoti in Campania Brabantica nato; qui cum eſſet Canonicus Ultrajectenſis, in S. Salvatoris baſilica, à B. Frederico, ejus urbis Epiſcopo, apud Friſios prædicante, circa annum Chriſti octingenteſimum triceſimum, in Friſiam, ad hæreſim Arianam, qua tunc ea provincia laborabat, exſtinguendam, & Catholicam religionem propagandam, eſt evocatus. Itaque B. Fredericus ad ſuos rediens Staurienſem Odulpho Eccleſiam gubernandam commiſit, qui ea in urbe, tum celeberrimo Friſiæ emporio, inſigne clericorum, ſeu Canonicorum cœnobium inſtituit. Canonicorum, inquam, cœnobium, non regularium proprie, ut hodie loquimur, ſed libere, & ſine profeſſione, intra clauſtrum tamen, in communi, ſecundam regulam, ſub Epiſcopi obedientia viventium. Tale enim conſtat ab ipſis initiis fuiſſe Ultrajectinum ſancti Salvatoris monaſterium, in quo S. Odulphus eſt inſtitutus. *Hæc fere Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, & in lib. de Canonicis. Vita S. Odulphi exſtat apud Surium Tom. 3. Junii* 12.

A motis porro ob liberiorem vitam Canonicis, (a) *Andreas Cuquenſis, XXV. Epiſcopus Ultrajectinus, Benedictinum ſexus utriuſque cœtum Oſtbrucano, cœnobio tum florentiſſimo evocatum, ſubſtituit. Qua de re Joannes Becanus in manuſcriptis Ultrajectinæ Eccleſiæ Chronicis:* Præſul, *inquit*, Andreas amovit duodecim presbyteros Staurienſes propter eorum demeritum, adducens ibidem ab Oeſtbroec utriuſque ſexus conventuale collegium. *Videturque Becanus id referre ad annum Chriſti milleſimum centeſimum triceſimum ſecundum, aut quartum. Joannes tamen Leidanus in manuſcripto ſuo Hollandiæ Chronico ſignanter ait*, Andream Præſulem paucis diebus ante mortem ſuam *id feciſſe. Obiit vero Andreas anno* 1138.

Fuit autem hoc cœnobium primo ſitum extra muros urbis Staurienſis ad Occidentem quod hoſtili incurſu vaſtatum, inde in urbem a Frederico Ultrajectenſi Epiſcopo anno 1415. *ſive, ut alii volunt, anno* 1419. *eſt translatum.*

CAPUT LXXXVIII.

S. Ægidii monaſterium, apud Noribergam.

FRectum eſt hoc monaſterium anno Chriſti 1140. à *Conrado* III. Imp. Suevorum duce.

S. Viti monaſterium, in d. Salisburgenſi.

FUndavit id *Diethmarus* Comes de Leonberg ac Lungionum. Leonburg, nunc Leonberg arx eſt inferioris Bavariæ, quam Iſcra præterfluit, Lungionum Charinorum pagus eſt ultra Taurum montem, vulgariter *Im Lungaw*. Diethmarus filius fuit Babonis Comitis Abenſpergenſis, prole 32. filiorum inclyti. Hic Diethmarus inferiori Bavaria, ad amnem *Rot*, in loco qui *Elſenpagen* dicitur, inſtituit monaſterium pro Benedictinis; translatum deinde anno 1171. per hujus filium aut nepotem *Volframum* Comitem de Dornberg; ad montem S. Viti, prope vicum *Neumerckt* (unde hodie S. Viti monaſterium dicitur) idque cum conſenſu Adalberti Salisburgenſis Archiepiſcopi & Henrici Abbatis Elſenpacenſis; quia locus hic multo commodior erat monaſticæ quieti ac devotioni. Hac tamen lege, ut in Elſenpacenſi Eccleſia nihilominus duo vel plures fratres ad exſequenda ibi divina officia permanerent.

Aſtipulati ſunt huic translationi Eberhardus de Julbach, & Henricus de Schaunberg, prædicti Wolframi uxoris fratres, ad quos advocatia ejus loci ſpectabat, qui aliquot prædiis & aliis adminiculis monaſterium juvarunt. Ita Hundius.

Urſinium ſive Irſingum, in Germania.

URſinium vel (ut nunc corrupte dicitur) *Irſingum*, olim caſtrum eo ipſo loco conditum, ubi hodie S. Stephani templum in editiore colle conſpicitur, nunc vero monaſterium ordinis Benedictini ampliſſimum ac pulcherrimum, paululum infra Khauffburnium oppidum Imperiale, non procul à Wertachio amne, in mediis denſiſſimisque nemoribus .. [illegible]: fundatum & locupletatum eſt anno Chriſti 1182. regnante *Friderico Barbaroſſa*, Suevorum Duce, & Imperatore, ab *Henrico* Marchione de Rumſperg & ejus filiis *Godefrido* ac *Bertholdo*, & *Irmelgarde* filia, in media Eccleſia ibi ſepultis, cum tali inſcriptione:

Hic

(a) *Quidam notant id factum an.* 1132. *in feſto Pentecoſtes.*

Hic generoforum feliciter offa quiefcunt.
A Rumfperg Comitum Bertholdi, & Godfederici
Irmelgarde fimul dilecta cumque forore,
Hujus cœnobii qui primi rite fuerunt
Auctores, vera commoti religione.
Ergo Deo vivant æterna pace fruentes.

Henricus fundator profectus cum Friderico Barbaroffa ad recuperandam terram fanctam, obiit Neapoli anno Chrifti 1188. qui exceperat ex Udilhilde conjuge Godefridum primum filium, qui mortuus eft Auguftæ fub cura medicorum, & revectus inde ad Utenburram, ibi honorifice eft fepultus; poftea ex Utenburra ad Urfinenfe monafterium relatus una cum fratre Bertholdo honorifico maufoleo conditus eft, fub Abbate ejus loci XXIII. Paulo Neccharo. Secundus Henrici filius fuit Bertholdus, qui obiit in quodam conflictu prope Rhenum. Irmelgardis autem filia nupfit Baroni cuidam de Ultimis, genuitque Udalricum de Ultimis, magnum inprimis Urfinenfis cœnobii benefactorem, habitantem in Adelburgo Athefinæ regionis caftro.

CAPUT LXXXIX.

Seon, five Seun, monafterium in Germania.

EST illuftre monafterium *Sein* in valle *Sein*, provinciæ Treverenfis, conditum ab *Henrico* Comite de Sein, quod confirmavit Joannes Archiepifcopus Treverenfis, anno 1202.

Aliud à Seienfi monafterio, eft Bavaricum monafterium *Seon* five *Secon* vel *Sewen*, fecundum vetera diplomata nuncupatum, & fundatum ab *Arbone* Comite Damafiano ac Andecenfi, qui in Bavarica Norica, non procul à Chiemenfi lacu, Burgilium caftellum fuum in templum vertit, D. Lamperto dedicavit, tradiditque Benedictinis monachis. Incolæ à lacubus, qui ibi funt frequentes, vocant *Socum*. Henricus Sanctus, hoc & alia monafteria largiter locupletavit.

Ulricus Abbas Seunenfis & conventus elegerunt Ludovicum Palatinum Rheni, Ducem Bavariæ in Advocatum & protectorem fuum vigore privilegiorum fuorum, tam Pontificiorum quam Imperialium, ita ut puft illius obitum five pater, five alii ipfius proximi agnati eandem advocatiam irrevocabiliter tenerent, alii vero nemini eandem concederent, monafterii privilegia & jura defenderent. Extat latinum diploma, datum anno 1247. Ita Hundius.

Munichmunfterienfe Monafterium, in Bavaria.

ISTud monafterium ad Danubium infra Vohhurg fundavit *Drepoldus* Marchio de Vohburg, hujus nominis quartus, qui duo infuper alia monafteria, *Reichenpach* & *Waldfaffen*, fundavit: fecundum Laurentium Hochwart, in Catalogo Epifcoporum Ratisbonenfium

Hoc monafterium olim ab Ugris exuftam, Henricus nonus, Dux Bavariæ & Deipoldus Vohburgenfis Marchio, pro Benedictinis monachis inftaurarunt: ut fcribit Aventinus.

Ludovicus Dux Bojariæ confirmavit huic monafterio parochiam in Moching, quæ antiquitus huc pertinebat. In illis literis nominat Arnoldum Ducem Bojariæ tyrannum, propterea quod monafterium magnis malis adfecerat. Teftes Albertus Lenzmannus, Albero de Prugperg, Hadmarus de Laber, Meinhardus Comes de Roteneck, Winhardus de Rorbach, Otto & Ulricus fratres de Lapide, Albertus Schilwaz, Jordanus de Starzhaufen, Otto de Werd, Dietricus de Sanderftorf, Berchtoldus de Wackerftein, Marquardus de Gruenharzhoven, Henricus & Ulricus, fratres de Otling, Ulricus Marfchalcus dictus de Perge, Conradus de Munfter. Datum Ilmendorf anno 1264.

Extitit in hoc monafterio liber antiquiffimus in membranis compactus, in quo defcriptæ funt vitæ Sanctorum, à Pafchafio è Græca lingua in Romanam translatæ. Item Hilarion D. Hieronymi adeo antiquis litteris, ut lectori repuerafcendum, & ad prima elementa redeundum fit. In fine hæc verba leguntur:- *Hic liber fuit inchoatus in Hunia in exercitu, anno Domini 918. IV. Non. Junii, & perfinitus apud S. Florianum, pridie Idus Septembris in hebdomada quinta decima.* Meminit Joannes Aventinus lib. Annalium 4. quem poft diligentem inveftigationem anno 1580. ibi non reperi; puto autem translatum effe Monachium ad bibliothecam Ducalem una cum quibusdam aliis libris.

Ita Hundius in Metropoli fua Salisburgenfi.

CAPUT XC.

S. Nicolai de Arenis monafterium, in Sicilia.

FUit hoc monafterium olim extra, nunc intra urbem Catanenfem fitum: à quo nomen olim habuit Congregatio S. Nicolai de Arenis circa annum Chrifti 1300. Sed defiit ea anno 1506. quando dictum Catanenfe monafterium, cum aliis quinque, Congregationi Caffinenfi acceffit.

CAPUT XCI.

Etalense monasterium, vulgo Etal *in d. Frisingensi.*

IMp. Ludovicus quartus (ut habet historia monasterii, sed Joannes Aventinus in Annalibus suis, lib. 7. non meminit historiæ sequentis, forte non satis fide dignæ,) cum propter nimias impensas, quas in Italia fecerat, ita ut ei jam necessarii sumptus pro reditu in Germaniam deficerent, admodum sollicitus esset, veniente quadam die ad se monacho, & spem facienti, illum ex his malis emersurum; ea conditione, si postquam in Germaniam rediisset, monasterium in loco suæ ditionis, *Ampberang* dicto, in honorem Dei & beatissimæ virginis Mariæ exstrueret; fidem dedit, se illud sedulo exsecuturum, & cœnobium in prædicto loco conditurum. Quamobrem illico à quodam Regulo Italiæ, quem una cum ditione sua libertatis jure donavit, magnam pecuniæ vim accepit; ita ut oppignorata omnia redimere posset: In Germaniam itaque reversus, in *Partenkirchen* à quodam venatore, Henrico *Vend* nomine, exceptus est, ex quo de loco illo *Ampberang* quæsivit. Cumque ille in vicinia jam esse diceret, eoque Imperatorem deducere jussit Imperator illic ligneam domunculam pro venatore ædificari, silvamque olim latronum receptaculum extirpari, & ita monasterium, quod promiserat erigo, in honorem B. Mariæ Virginis, posuitque primum lapidem simul quoque offerens effigiem B. Virginis ex alabastro factam, quam illi monachus in Italia dederat, quæ usque hodie adhuc ibi ostenditur in die Vitalis Martyris, anno 1330. Instituitque Abbatiam S. Benedicti pro 20. monachis, quorum 14. sacerdotes esse deberent Primus Abbas ex monasterio Reichenpach hic positus, nomine Fridericus Heinrichcenter. Ita Hundius.

Andechense *Monasterium, vulgo* auf dem heiligen Berg Andech, *in Bavaria.*

LUdovicus, Bojariæ Princeps, pater Ludovici Imperatoris, *Andechs* ædem, quæ cum arce ante quinquaginta annos diruta erat, refecit. Vide Comites Andecenses, & tractatum singularem de fundatione & sacris reliquiis Andecensibus impressum: item Vitum Arnpeck in Chronicis Bavariæ. Anno 1388. sacra, quæ ibi diutius sub terra latuere, (hinc mons *Andechs* sacer appellatus) à Jacobo Dachauer Franciscano reperta, jussu Principum Monachium translata sunt, ibidemque ostensa populo: postea ad montem sanctum *Andechs* relata sunt per Ernestum Ducem, qui ibi collegium pro septem mystis instituit. Albertus Dux Bavariæ, Comes Vochburgensis, filius Ernesti, auctoritate Summi Pontificis amotis Præposito & Canonicis secularibus, ibi substituit monachos Benedictinos. Ita Hundius.

CAPUT XCII.

Monasterium S. Justinæ de Padua, caput Congregationis Italicæ, quæ nunc Cassinensis dicitur.

LUdovicus Barbo, natione Venetus, fuit primum Prior monasterii S. Georgii de Alega, quod est Canonicorum secularium Ord. S. Augustini apud Venetos. Anno 1408. creatus postea Abbas cœnobii S. Justinæ de Padua, à Gregorio XII. Papa, mox de reformando ordine monastico cogitare cœpit, à suo monasterio Paduano exorsus. Unde natum mox nomen Congregationis seu Unionis S. Justinæ de Padua, quæ nunc Cassinensis dicitur ob reverentiam illius archimonasterii, quod anno 1504. à Julio II. Papa Cungregationi S. Justinæ incorporatum fuit, ea lege ut deinceps Congregatio Cassinensis dicitur, Ceterum Ludovicus Barbo, tandem ab Eugenio IV. quamquam invitus, factus Episcopus Turnisinus, obiit anno 1443. in suo monasterio Paduano conditus.

Ceterum monachi hujus Reformatæ Congregationis à carnibus perpetuo abstinent, nisi ægri sint. Eorum Generales seu Præsidentes non perpetui, sed annales sunt.

Catalogus monasteriorum Abbatialium Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ de Padua.

MOnasterium S. Justinæ de Padua.
Monasterium S. Fortunati, juxta Bassanum.
S. Mariæ de Carupta, in diœcesi Veronensi.
S. Jacobi de Agriano, ibidem.
Monasterium de Tortona.
S. Nicolai de Buschetto, in districtu Genuensi, ad unionem accessit anno 1417.
S. Spiritus de Papia, an. 1417.
S. Benedicti de Padolyrone, in agro Mantuano.
S. Pauli de Roma, an. 1425.
S. Sixti de Placentia. an. eodem.
S. Georgii Majoris, de Venetiis, 1429.

S. Petri

S. Petri Mutinense monasterium, an. 1434.
S. Mariæ Florentinum 1436.
S. Petri Perusinum, anno eodem.
Ingessati Mediolanense, anno eodem.
S. Severini Neapolitanum, anno 1438.
S. Angeli Cajetanum, anno eodem.
S. Nazarii Veronense, anno 1443.
S. Eugenii Senense, anno 1447.
S. Mariæ de Pratalea, anno 1448.
S. Mariæ de Pera, apud Constantinopolim, anno 1449.
S. Columbani Bobiense, in Insubria, anno eodem.
S. Salvatoris Papiense seu Tirinense, an. 1451.
S. Nicolai de Littore, Venetiis, anno eodem.
S. Mariæ de monte, prope Ceseam, anno 1453.
S. Euphemiæ Brixiense, an. 1457.
S. Petri de Saviliano, an. 1459.
S. Hieronymi de Silvaria, an. 1460.
S. Fuliani de Albario, an. eodem.
S. Mariæ de Maguzano, an. 1462.
S. Fortunati de Vincentia, an. eodem.
S. Mariæ Lachromæ, juxta Ragusium in Dalmatia, an. 1466.
SS. Floræ & Lucillæ, de Aretio, anno 1474.
S. Vitalis Pavennense, an. 1476.
S. Joannis Evangelistæ, Parmense, anno 1477.
S. Bartholomæi, Astense, an. 1479.
S. Benedicti Majoris Ferrariense, anno eodem.
S. Prosperi de Rheigo, an. 1481.
S. Michaelis de Caveoso, an. 1484.
S. Jacobi de Pontida, an. 1487.
SS. Faustini & Jonitæ Brixiense, anno 1491.
S. Mariæ de Pomposia, Ferariæ, anno 1492.
S. Trinitatis, Cavæ, an. 1495.
S. Pauli de Argon, juxta Bergianum, anno 1494.
S. Benedicti monasterium in Monte Cassino situm Julius II. Papa anno 1504. univit cum Congregatione S. Justinæ de Padua. Ob cujus reverentiam voluit eam Congregationem deinceps vocari Cassinensem, quæ antea S. Justinæ de Padua vocabatur.

Anno 1505. die 12. Januarii Patres Congregationis Paduanæ monasterium Cassinense solemniter intrarunt, suntque in eo centum monachi collocati sub Abbate Eugenio Mutinensio.

Anno 1506. Congregatio Sicula, quæ vocabatur S. Nicolai de Arenis, & sex monasteria complectebatur, unita est cum Congregatione Cassinensi, alias S. Justinæ de Padua, per Julium II. Papam. Sunt autem ista sex monasteria.

S. Nicolai de Arenis monasterium, tunc extra, nunc intra urbem Messanensem, Congregationis Siculæ olim caput.
S. Martini de Scalis, Panormi.
S. Placidi, extra Messanam.
S. Mariæ de Monte Regali.
S. Mariæ de Gangis.
S. Mariæ de Fondrono.

Anno 1513. S. Catharinæ Genuense monasterium accessit Congregationi Cassinensi.

S. Laurentii Aversanum, anno 1514
S. Mariæ de Gratiis, in diœcesi Placentina, anno 1515.
SS. Benedicti & Scholasticæ monasterium Sublacense, sive de Sublaco, anno 1516.
S. Honorati monasterium Lerinense, in regni Galliæ provincia, anno eodem.
S. Simpliciani Mediolanense, anno 1517.
S. Mariæ de Ponte vivo, anno 1520.
S. Mariæ de Farsa, anno 1567.
S. Benedicti Castrovillarum, an. 1577.
S. Mariæ de Andria, anno eodem.

Monasterium S. Mariæ de Catalavixetta, quod est opidum Siciliæ, haud procul à Naro opido.

CAPUT XCIII.

S. Benedicti monasterium in urbe Vallisoletana, in regno Castellæ.

REformatæ Congregationis in Hispania, quæ ab hoc monasterio *Vallisoletana* nuncupatur, primarius auctor exstitit circa annum Christi 1520. *Garsias Cisnerus*, monasterii S. Mariæ in Monteferrato Abbas, in districtu Barcinonensi. Scripsit is inter alia *Exercitatorium vitæ Spiritualis*, in 69. capita partitum, variisque locis sine nomine auctoris editum: quem librum Soc. Jesu Patres in primis commendatum habent. Obiit Cisnerus circa an. Christi 1540. Ceterum monasterii hujus Vallisoletani auctor exstitit *Joannes I.* Castellæ Rex, utpote qui veterem arcem in monasterii Benedictini formam convertit; teste Joanne Mariana in historia Hispaniæ. Obiit autem Joannes Rex anno 1390.

CAPUT XCIV.

Hulsbergense Monasterium, apud Hattemum Geldriæ opidum.

FRatrum, seu Clericorum Hieronymianorum in communi viventium Ordo, à Gerardo Magno Daventriensi, anno circiter millesimo trecentesimo septuagesimo nono institutus, illustrium virorum, & gymnasiorum, in quibus & juventutem optimis & moribus & litteris imbuebant, copia apud Germanos, Belgasque ad nostram usque ætatem, mirifice floruit. Inter illustres viros fuere Gabriel Bielius, *celebris apud Tubingenses Theologus*, Gerardus Sutphanius, *scriptor asceticus*, Christianus Massæus, Georgius Macropedius, *aliique plurimi, à Thoma Kempensi, & à nobis alibi commendati. Inter gymnasia fuere apud Belgas, seu Germanos inferiores*, Daventriense, Hulsbergense, Groningense, Ultrajectinum, Bruxellense, Silviducense, Gandense, Cameracense *& alia. Ad* Hulsbergense *quod attinet, situm illud fuit in Velania apud Hattemum, munitum Geldriæ opidum, quod Isalæ fl. impositum quarto distat à Daventria milliari. Quod quidem cœnobium, Henrico Bavaro, Ultrajectensi Episcopo consentiente, à Carolo Egmundano Geldriæ Duce bellicosissimo, & Catholicæ religionis augendæ, atque adversus hæreses, id temporis exsurgentes, stabiliendæ studiosissimo, anno millesimo quingentesimo vicesimo quinto, die VII. Maji, in monasterium ordinis S. Benedicti est commutatum. Abbas vero ejus loci primus, anno eodem, XIII. die mensis Maji, electus est* Paulus Becanus, *presbyter, & Benedictini instituti vetus assecla, monachis aliquot aliunde evocatis.*

Porro fratres Hieronymiani, cum indicta caussa monasterio sese pulsos quererentur, defuncto Carolo Duce, postliminio pristinum in locum sunt restituti.

CAPUT XCV.

S. Benedicti monasterium Olisiponense, in Portugallia.

EST hoc monasterium in urbe Olisiponensi an. 1566. exstructum, à quo reformata Lusitaniæ Congregatio, nomen *S. Benedicti de Olisipona* accepit. Cujus quidem congregationis primus auctor fuit *Jacobus de Murcia* Ordinis S. Hieronymi, & S. Nicolai in Portugallia Abbas commendatarius, qui anno 1549. obtenta à Paulo III. facultate Ordinem Benedictinum ad veterem disciplinam revocavit. Reformationis suæ fundamenta jecit Conimbricæ, in qua urbe an. 1555. nobile monasterium excitavit, & juvenes duodecim sub regula S. Benedicti alendos atque instituendos collegit: qui postmodum virtute ac doctrina crescentes congregationem istam admodum illustrem reddiderunt.

Favit huic sacro instituto in primis *Sebastianus* Portugalliæ Rex, & *Henricus* Infans S. R. E. Cardinalis, qui an 1566. à Pio V. Facultatem impetrarunt, Abbatias Portugalliæ vacaturas huic novellæ congregationi adjungendi.

Idem anno eodem in urbe Olisiponensi, regni totius metropoli amplum ac magnificum *S. Benedicti* Cœnobium à fundamentis excitarunt; & ab eo congregationem istam S. Benedicti de Olisipona nomen trahere voluerunt.

CAPUT XCVI.

Melidæ insulæ monasterium in Dalmatia.

JUxta Ragusium Dalmatiæ opidum, Republica libera nobile visitur insula nomine *Melida* & monachorum in ea Benedictinorum cœnobium. Ab isto congregatio reformata Melidæ nomen habet, quæ circa an. Christi 1560. incohata est à *Chrysostomo* monacho Cassinensi & postea Archiepiscopo Ragusino: ut tradit Arnoldus Wionus lib. 5. Ligni vitæ cap. 11.

FINIS.

INDEX

Monafteriorum, in hoc Collectionis Tomo I. defcriptorum. Littera M. cifris præfixa Monafteriologiam. O. Origines Benedictinas defignat.

FINIS.